

પ્રસ્તાવના.

ખસોખાવન વૈષ્ણવની વાતોનું પુસ્તક પુષ્ટિમાર્ગના વૈષ્ણવોનું તન મન અને ધન છે. પુષ્ટિમાર્ગીય શ્રી ગુસાંઈજીના સેવકની અવર્ણનીય ભક્તિનું આ પુસ્તકમાં વર્ણન છે. જેથી શુદ્ધાંતઃકરણની ભક્તોની ભક્તિ તેવીજ શ્રી ગુસાંઈજીની તેઓ પ્રત્યેની કૃપાનું આ પુસ્તકમાં વર્ણન છે. આ પુસ્તકના વાંચવાથી અને વિચારથી મનુષ્યને પુષ્ટિમાર્ગના સિદ્ધાંતની સમજ પડે છે. અને સિદ્ધાંતની સમજ પડતાં મન શુદ્ધ થઈ જાય છે. અને મન જ્યારે શુદ્ધ થયું ત્યારે કૃષ્ણમાં તદ્દાકાર વૃત્તિ થઈ જાય છે. અને જ્યારે તદ્દાકાર વૃત્તિ થઈ ત્યારે પછી મનુષ્ય ઈશ્વરલીલામાં પ્રવેશ કરે છે. આવા અત્યુત્તમ પુસ્તકની વૈષ્ણવોને જરૂર હોવાથી તેનું ગુજરાતી ભાષાંતર અમારા તરફથી કરવામાં આવ્યું છે. કે જેથી ગુજરાતી પ્રજાનું મન આ પુસ્તક વાંચવાથી શ્રી પ્રભુમાં લાગે. સતસંગ થાય અને બુદ્ધિ નિર્મળ થાય, અને ઈશ્વરમાં તથા ગુરૂના સત્સંગમાં વૃત્તિ રહે. કારણ કે જે વાંચવાથી ભગવદ્ ભાગ્યનું જ્ઞાન થાય તેવાં પુસ્તકોની ખુબ અગત્ય છે. પરંતુ તેવાં પુસ્તકો લખવામાં તે ધર્મનો અનુયાયી અને વૃજભાષામાં જાણનારો સંસ્કારી લેખક મળી આવે તો જ તે પુસ્તક વાસ્તવિક રીતે લખી શકાય તે સાથે શુદ્ધ, સંબંધ અને સાદી ભાષામાં લખાય તોજ લોકોપયોગી થઈ પડે. તેમજ ભાષાના સાહિત્યનું જ્ઞાન હોય, ભાષા લખવાની સૈદ્ધીની ખબર હોય. તોજ આ ગ્રંથનું ભાષાંતર જેવું જોઈએ તેવું થઈ શકે, બાકી તો આજકાલ ભાડુતી ભાષાંતર કરનાર વૃદ્ધિગત થયેલા વ્યાપારથી સારાં પુસ્તકને ખરાબ સ્થિતિમાં નિહાળવાને આપણે મંદ ભાગ્યવાળા થઈએ છીએ. આવી રીતે દ્રવ્યોપાર્જન કરવાની એક પ્રકારની કલુષિત ઉત્પન્ન કરનાર કુટેવ છે. આવા કારણોને લીધે આવા ગ્રંથના તાત્વિક અર્થનો આજ ધર્મના ઘણાખરા ગુજરાતી વૈષ્ણવોને લાભ મળ્યો નથી. ગુજરાતી વૈષ્ણવોમાં વૃજ ભાષાનો ગ્રંથોનું જ્ઞાન હોય તેવો વર્ગ થોડો છે, આમ હોવાથી મારી વિચારણા સંસ્કારી લેખક મળી આવે તો સારું એમ જે ઘણા વર્ષથી હતી. તે શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાએ પૂર્ણ પડી છે, અને શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાવડેજ કરીને આ પુસ્તકને તેમના ભક્તોના હસ્તકમળમાં મુકવાને ભાગ્યશાળી બન્યો છું.

અમદાવાદ-ઉત્તરાયણ.

સુશ્રુષિકવહુના ?
વૈષ્ણવોનો કૃપાલિસાધિ
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે
બુકસેલર.

અનુક્રમણિકા.

વાર્તા.	નામ.	પૃષ્ઠ.	વાર્તા.	નામ.	પૃષ્ઠ.
૧ ગેવિન્દસ્વામી સ્મૃતોડીયા આજીણી વાર્તા		૯	૩૪ નરૈવૈશ્વરીની વાર્તા		૯૮
૨ ગેવિન્દદાસની બહેન કાન્હ્યાબીની વાર્તા		૨૨	૩૫ પાથો ગુજરીની વાર્તા		૯૯
૩ છીત સ્વામી ચોખાની વાર્તા		૨૪	૩૬ એક વૃજવાસીની વહુની વાર્તા		૯૯
૪ કુલમનદાસના પુત્ર અતુલજીદાસની વાર્તા		૨૯	૩૭ ગોપીનાથદાસ આજીની વાર્તા		૧૦૦
૫ નંદદામની વાર્તા		૩૬	૩૮ બે ભાઈની વાર્તા		૧૦૧
૫ નાગજીભાઈ સાઠોદરાનાગરની વાર્તા		૪૪	૩૯ ગોપાલદાસ ભીતરીયાની વાર્તા		૧૦૨
૬ કૃષ્ણદેવીની વાર્તા		૪૯	૪૦ એક આજીણી વાર્તા		૧૦૨
૭ ચાચાહરિવંશજીની વાર્તા		૫૫	૪૧ શ્રી ગુરુદેવનો સેવક દિલ્હીમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા		૧૦૫
૮ મુરારીદાસની વાર્તા		૬૨	૪૨ એક કણ્ણી પટેલની વાર્તા		૧૦૫
૯ ગોડ દેશનિવાસી નારાયણદાસ પાદશાહ દિવાની વાર્તા		૬૩	૪૩ શાહુકારના પુત્રની વહુની વાર્તા		૧૦૭
૧૦ કાયસ્થ ત્રિકલદાસની વાર્તા		૬૮	૪૪ ગુજરાતવાસી સાઠોદરા નાગરની વાર્તા		૧૦૮
૧૧ લેયા રૂપમુરારીની વાર્તા		૬૯	૪૫ વેસ્યાની પુત્રીની વાર્તા		૧૦૯
૧૨ કાયસ્થ પિતા પુત્રની વાર્તા		૭૦	૪૬ વાધજી રમપુતની વાર્તા		૧૧૦
૧૩ કૃષ્ણદાસની વાર્તા		૭૨	૪૭ અજબકુંવરઆઈની વાર્તા		૧૧૨
૧૪ ગોપાલદાસની વાર્તા		૭૨	૪૮ ભીરબલની પુત્રીની વાર્તા		૧૧૩
૧૫ હરિદાસ વાણિયાની વાર્તા		૭૩	૪૯ એક કુંજરીની વાર્તા		૧૧૪
૧૬ હરિદાસની પુત્રીની વાર્તા		૭૭	૫૦ શ્રેત હતીતપતીત બે ભાઈની વાર્તા		૧૧૫
૧૭ અલીખાન પદાણીની વાર્તા		૮૦	૫૧ ગંગાજી ક્ષત્રાણીની વાર્તા		૧૧૭
૧૮ નિહાલચંદ ક્ષત્રીની વાર્તા		૮૨	૫૨ રાગની વાર્તા		૧૧૮
૧૯ માધવદાસ ક્ષત્રીની વાર્તા		૮૩	૫૩ દયા ભવૈયાની વાર્તા		૧૧૯
૨૦ માધવદાસ ભટ નાગરા કાયસ્થની વાર્તા		૮૪	૫૪ એક કણ્ણીની વાર્તા		૧૨૦
૨૧ કટહરિયાની વાર્તા		૮૫	૫૫ એક બાહ ક્ષત્રાણીની વાર્તા		૧૨૨
૨૨ રૂપચંદ નંદાની વાર્તા		૮૬	૫૬ એક પટેલની વાર્તા		૧૨૩
૨૩ ચક્રનાથદાસની વાર્તા		૮૮	૫૭ એક વિરકત વૈશ્વની વાર્તા		૧૨૪
૨૪ રાગ ભાખાની વાર્તા		૮૯	૫૮ એક વિરકતની વાર્તા		૧૨૬
૨૫ રાનચંદની વાર્તા		૯૦	૫૯ એક ક્ષત્રીની વાર્તા		૧૨૭
૨૬ ભાષભાઈ કોઠારીની વાર્તા		૯૦	૬૦ એક વિરકતની વાર્તા		૧૩૦
૨૭ હરજી કોઠારીની વાર્તા		૯૨	૬૧ આજીણુ શ્રીપુરંધરીની ઉપાસીની વાર્તા		૧૩૨
૨૮ ગોપાલદાસની વાર્તા		૯૨	૬૨ કૃષ્ણદાસ તથા કૃષ્ણદાસ બેભાઈની વાર્તા		૧૩૪
૨૯ માણેચંદ જોસવાળ વાણિયાની વાર્તા		૯૩	૬૩ શાહુકારના પુત્રની વહુ મુરતમાં રહેતી તેની વાર્તા		૧૩૫
૩૦ દેવજીઆજી બંગાળનાવાસીની વાર્તા		૯૪	૬૪ હરિદાસ ખવાસ સ્મૃતોડીયાની વાર્તા		૧૩૯
૩૧ ગણેશ વ્યાસની વાર્તા		૯૫	૬૫ પ્રેમનિતિ મિશ્રની વાર્તા		૧૪૨
૩૨ મધુસૂદનદાસની વાર્તા		૯૬	૬૬ આજીણુ શ્રી પુરંધરીની વાર્તા		૧૪૫
૩૩ અલ્પદાસની વાર્તા		૯૭			

વાર્તા.	નામ.	પૃષ્ઠ.	વાર્તા.	નામ.	પૃષ્ઠ.
૬૭ શ્યામદાસ વિરક્તની વાર્તા		૧૪૭	૧૦૪ એક વાણીયાની વાર્તા		૧૧૬
૬૮ વૈશ્વવની પુત્રીની વાર્તા		૧૪૯	૧૦૫ એક વેરવાની વાર્તા		૧૧૮
૬૯ આઠ વૈશ્વવની વાર્તા		૧૫૦	૧૦૬ એક પટેલ વૈશ્વવની વાર્તા		૨૧૯
૭૦ ત્રણ તુળાવાળાની વાર્તા		૧૫૩	૧૦૭ વેણીદાસ અને દામોદરદાસની વાર્તા		૨૨૦
૭૧ એક આઠાણીની વાર્તા		૧૫૭	૧૦૮ એક વજવાસીની વાર્તા		૨૨૧
૭૨ શેઠ પુત્રની વાર્તા		૧૬૦	૧૦૯ એક વાણીયાની વાર્તા		૨૨૧
૭૩ આશ્વરણ રામની વાર્તા —		૧૬૧	૧૧૦ શ્રીનાથજી બીનકાની વાર્તા		૨૨૩
૭૪ બે બાઈ સાચોરાની વાર્તા		૧૭૯	૧૧૧ ગ્રેમજીભાઈ લુવાણીની વાર્તા		૨૨૪
૭૫ રામદાસ ખંભાતવાસીની વાર્તા		૧૮૨	૧૧૨ જંદાવનદામ જીજીદાસની વાર્તા		૨૨૪
૭૬ તારાચંદ્રભાઈની વાર્તા		૧૮૩	૧૧૩ ધોળીનો વાર્તા		૨૨૫
૭૭ એક આઠાણીની પુત્રીની વાર્તા		૧૮૪	૧૧૪ ધોળી કાકુરજીની વાર્તા		૨૨૭
૭૮ હરીદાસ તથા મોહનદાસની વાર્તા		૧૮૬	૧૧૪ પટેલનો પુત્ર અને પટલાણીની પુત્રીની વાર્તા		૨૨૮
૭૯ એક ચોરની વાર્તા		૧૮૭			
૮૦ દયાળદામની વાર્તા		૧૮૯	૧૧૬ બે ગ્રેત જેમનો હિદાર થયો તેની વાર્તા		૨૨૯
૮૧ શ્રી પુરૂષની વાર્તા		૧૮૯	૧૧૭ રામ જોતસિંહજીની વાર્તા		૨૩૦
૮૨ દેવભાઈ પટેલની વાર્તા		૧૯૦	૧૧૮ બે વિરક્તની વાર્તા		૨૩૨
૮૩ એક ડોસી ધાણીપુણીવાળાની વાર્તા		૧૯૧	૧૧૯ એકઆઠાણી અડેલામાં રહેતો તેની વાર્તા		૨૩૩
૮૪ કુની મયુરમાં રહેતો તેની વાર્તા		૧૯૨	૧૨૦ દુર્ગાદાસની વાર્તા		૨૩૫
૮૫ નિષ્કંચન શ્રી પુરૂષની વાર્તા		૧૯૩	૧૨૧ ચતુર બિહારીની વાર્તા		૨૩૫
૮૬ પટેલ વૈશ્વવની વાર્તા		૧૯૫	૧૨૨ એક ક્ષત્રાણીની વાર્તા		૨૩૬
૮૭ વજવાસીની વાર્તા		૧૯૬	૧૨૩ માધોદાસ કપૂરની વાર્તા		૨૩૭
૮૮ શ્રી પુરૂષની વાર્તા		૧૯૯	૧૨૪ બીમદાસ કુત્રીની વાર્તા		૨૩૭
૮૯ એક વિરક્ત તથા શેઠ આગ્રામાં રહેતા તેમની વાર્તા		૨૦૧	૧૨૫ નારાયણદાસ સસોડીનો આઠાણીની વાર્તા		૨૩૮
૯૦ પરમાત્મદાસ મોલીલી વાર્તા.		૨૦૨	૧૨૬ જમનાદાસ દક્ષિણમાં રહેતા તેની વાર્તા		૨૩૯
૯૧ એક ખંડન આઠાણીની વાર્તા		૨૦૩	૧૨૭ એક બંગાળીની વાર્તા		૨૪૦
૯૨ એક પટેલની વાર્તા		૨૦૪	૧૨૮ એક આઠાણી ભાવનગરમાં રહેતો તેની વાર્તા		૨૪૦
૯૩ નિષ્કંચન વૈશ્વવની વાર્તા		૨૦૫			
૯૪ નાનચંદ રાજનગરમાં રહેતો તેની વાર્તા		૨૦૭	૧૨૯ માધુરીદાસ માળાની વાર્તા		૨૪૧
૯૫ એક ડોશીની વાર્તા		૨૦૮	૧૩૦ ધર્મદાસ અડીગમાં રહેતા તેનો વાર્તા		૨૪૨
૯૬ એક ડોશીની વાર્તા		૨૦૮	૧૩૧ એક વૈશ્વવ કે જણે શ્રી ગુર્જરાજીની પરિક્ષા લીધી તેની વાર્તા		૨૪૨
૯૭ એક ભગવદીય અને એકતાદ્રથીની વાર્તા		૨૧૦			
૯૮ એક પટેલની વાર્તા		૨૧૧	૧૩૨ રામ પૂર્વ દેશમાં રહેતો તેની વાર્તા		૨૪૪
૯૯ માતા પુત્રની વાર્તા		૨૧૨	૧૩૩ શેઠ પુત્ર અને દાસીની વાર્તા		૨૪૬
૧૦૦ દેવજીભાઈ પોરબંદર રહેતા તેની વાર્તા		૨૧૩	૧૩૪ રૂપાં પોળાયાની વાર્તા		૨૪૭
૧૦૧ શ્રી પુરૂષ રાજનગરવાની વાર્તા		૨૧૪	૧૩૫ ચક્રાદા ભંગીની વાર્તા		૨૪૮
૧૦૨ બે પટેલ રાજનગરમાં રહેતા તેની વાર્તા		૨૧૫	૧૩૬ કણ્ણીની વાર્તા		૨૫૦
૧૦૩ શ્રીગુર્જરાના શેઠક આતાવકતાની વાર્તા		૨૧૫	૧૩૭ દારકદાસની વાર્તા		૨૫૧

વાર્તા.	નામ	પૃષ્ઠ
૧૩૯ એક રજપૂત અને તેથી પુત્રીની વાર્તા	૨૫૨	
૧૪૦ વિરક્ત વૈષ્ણવની વાર્તા	૨૫૩	
૧૪૧ વિરક્ત વૈષ્ણવ ભીમરી વાર્તા	૨૫૪	
૧૪૨ એક ક્ષત્રાણીની વાર્તા	૨૫૪	
૧૪૩ આનંદદાસ સાચારા બ્રાહ્મણની વાર્તા	૨૫૪	
૧૪૪ એક નાઇ વૈષ્ણવની વાર્તા	૨૫૫	
૧૪૫ ભીમજીવ સાચારા બ્રાહ્મણની વાર્તા	૨૫૬	
૧૪૬ શ્રી ગુણાંબજીને સેવક રાજનગર રહેતા હતા તેની વાર્તા	૨૫૭	
૧૪૭ અડુડો ખારવાળાની વાર્તા	૨૫૮	
૧૮ એક વૈષ્ણવની વાર્તા	૨૫૯	
૧૯ આવકની પુત્રીની વાર્તા	૨૬૦	
૧૦ બે ભાઈ પટેલ મલયાગીરી અંદન લાખ્યા તેની વાર્તા	૨૬૨	
૧૧ કાસોરીઆઈની વાર્તા	૨૬૩	
૧૨ બે ભાઈ પટેલની વાર્તા	૨૬૪	
૧૩ એક વૈષ્ણવની વાર્તા	૨૬૫	
૧૪ મેમહા ધીમરની વાર્તા	૨૬૬	
૧૫ મોહનદાસની વાર્તા	૨૬૬	
૧૬ ચતુરજીવદાસ બ્રાહ્મણની વાર્તા	૨૭૦	
૧૭ વિરક્ત વૈષ્ણવની વાર્તા	૨૭૧	
૧૮ ગુલાબદાસ ક્ષત્રીની વાર્તા	૨૭૨	
૧૯ ધોધી કલાવતીની વાર્તા	૨૭૩	
૨૦ એક વાણીઆની વાર્તા	૨૭૪	
૨૧ રાજા રાણીની વાર્તા	૨૭૬	
એક વૈષ્ણવ શુકન જોષ્ઠને ચાલતા તેની વાર્તા	૨૮૦	
એક બ્રાહ્મણની વાર્તા	૨૮૧	
કુંભનદાસના પુત્ર કૃષ્ણદાસજીની વાર્તા	૨૮૨	
કૃષ્ણભટ્ટજીનાપુત્ર ગોકુળભટ્ટ અને ગોવિંદભટ્ટની વાર્તા	૨૮૩	
યાદવેન્દ્રદાસ આગ્રામાં રહેતા તેની વાર્તા	૨૮૩	
મયુરામલ અને હરજીમલની વાર્તા	૨૮૪	
એક જલાઈની વાર્તા	૨૮૫	
એક રાજની વાર્તા	૨૮૮	
સચ્ચદાસની વાર્તા	૨૮૯	
મન્નાલાલ અને ગોવર્ધનદાસ બે ભાઈની વાર્તા	૨૯૦	

વાર્તા.	નામ	પૃષ્ઠ
૧૭૨ ભગવાનદાસ તિરિયાની વાર્તા	૨૯૧	
૧૭૩ એક શેક અને વિરક્તની વાર્તા	૨૯૨	
૧૭૪ મા પુત્રીની વાર્તા	૨૯૩	
૧૭૫ ગોપાળદાસની વાર્તા	૨૯૪	
૧૭૬ રજુહોડદાસ વૈશ્ણવની વાર્તા	૨૯૫	
૧૭૭ બે હમ જેમણે નારાયણદાસની બીને કૃત્તી દીધી તેમની વાર્તા	૨૯૬	
૧૭૮ એક રાજના બત્રીશલક્ષણ પુત્રની વાર્તા	૨૯૭	
૧૭૯ પુરુષોત્તમદાસ કાશીમાં રહેતા તેમની વાર્તા	૨૯૮	
૧૮૦ વેણીદાસની વાર્તા	૩૦૧	
૧૮૧ હંસહંસણીની વાર્તા	૩૦૨	
૧૮૨ પારધીની વાર્તા	૩૦૪	
૧૮૩ એક વૈશ્ણવ જેણે ભૈરવને તુલ્ય ગણ્યો તેની વાર્તા	૩૦૫	
૧૮૪ એક વૈષ્ણવ સુરતમાં રહેતા તેની વાર્તા	૩૦૬	
૧૮૫ એક રાજની વાર્તા	૩૦૭	
૧૮૬ જીવણદાસ બ્રાહ્મણની વાર્તા	૩૦૮	
૧૮૭ લાહોરના પંડિતની વાર્તા	૩૧૦	
૧૮૮ વિરક્ત વૈશ્ણવના વાર્તા	૩૧૧	
૧૮૯ ભીમસેન રાજની વાર્તા	૩૧૧	
૧૯૦ ઉત્તમદાસની વાર્તા	૩૧૩	
૧૯૧ ભગવાનદાસ ગૌરવવા રજપૂતની વાર્તા	૩૧૪	
૧૯૨ એક રાજની વાર્તા	૩૧૪	
૧૯૩ રેડા હિંબર બ્રાહ્મણની વાર્તા	૩૧૫	
૧૯૪ પર્વતસેનની વાર્તા	૩૧૭	
૧૯૫ સાક્ષુ વઢુની વાર્તા	૩૧૮	
૧૯૬ આનંદવરગાઈની વાર્તા	૩૧૯	
૧૯૭ માધવદાસ વડનગરમાં રહેતા તેની વાર્તા	૩૨૧	
૧૯૮ કણ્ઠી પટેલની વાર્તા	૩૨૨	
૧૯૯ લાડગાઈ ને ધારગાઈની વાર્તા	૩૨૩	
૨૦૦ બે વૈશ્ણવ જેમણે ઇંટ ઉપર અક્ષર લખ્યા તેની વાર્તા	૩૨૫	
૨૦૧ એક રાજની વાર્તા	૩૨૭	
૨૦૨ મદનગોપાળદાસ કાચરચની વાર્તા	૩૨૮	
૨૦૩ ક્ષત્રી વૈશ્ણવ ગુજરાતવાસીની વાર્તા	૩૨૯	
૨૦૪ કૃષ્ણસ્વામી મયુરામાં રહેતા તેની વાર્તા	૩૩૧	
૨૦૫ ઇશ્વરદાસની વાર્તા	૩૩૨	
૨૦૬ આંજણા કણ્ઠી સ્વામીદાસની વાર્તા	૩૩૨	

વાર્તા	નામ	પૃષ્ઠ	વાર્તા	નામ	પૃષ્ઠ
૧૦૭ વેણીદાસ છીપાની વાર્તા		૩૩૩	૨૩૦ ગોકુલદાસ જેમણે શુભમેટ કરીતેનીવાર્તા		૩૫
૨૦૮ સાચોરા પાઠાણની વાર્તા		૩૩૪	૨૩૧ નરશીદાસની વાર્તા		,
૨૦૯ હાદમીરામ બેશીની વાર્તા		૩૩૫	૨૩૨ કપમંજરીની વાર્તા		૩૧
૨૧૦ મહીપરજી અને કુલ્યાપની વાર્તા		૩૩૭	૨૩૩ કલ્યાણભટ્ટ અભાળીવામાં રહેતા તેનીવાર્તા		૩૧
૨૧૧ છુદરદામની વાર્તા		૩૩૭	૨૩૪ એક કાચસ્ય સુરતમાં રહેતો તેની વાર્તા		૩૫
૨૧૨ મગનભાઈ અભાતમાં રહેતા તેની વાર્તા		૩૩૮	૨૩૫ જીવાપારખ સહજપાળ દોશી અને		
૨૧૩ એક પાઠાણ કે જેણે મગનભાઈને ઘેર			માધવદાસ દલાલની વાર્તા		૩૫
પાંચહજાર રૂપિયા મુક્યા દેતા તેની					
વાર્તા		૩૪૦	૨૩૬ ચાંપાભાઈ અધિકારીની વાર્તા		૩૮
૨૧૪ મોરારી આચાર્ય અભાતમાં રહેતા			૨૩૭ તાનસેનની વાર્તા		૩૮
તેની વાર્તા		૩૪૨	૨૩૮ એક પાઠાણ અને તેની સ્ત્રીની વાર્તા		૩૮
૨૧૫ માટવનના એક રજપુતની વાર્તા		૩૪૪	૨૩૯ પ્યાનદાસ અને જગન્નાથદાસની વાર્તા		૩૮
૨૧૬ એક વૈશ્વ શુજરાતમાં રહેતો તેની વાર્તા		૩૪૫	૨૪૦ ગોપાલદામની વાર્તા		૩૮
૨૧૭ નિષ્કંચન વૈશ્વની વાર્તા		૩૪૭	૨૪૧ વાંકાનેરના રાજા કલ્યાણસિંહના પુત્ર		
૨૧૮ રસખાવ પઠાણ દિલ્હીમાં રહેતો તેની			પૃથ્વીસિંહની વાર્તા		
વાર્તા		૩૪૯	૨૪૨ દુરગાવતી રાણીની વાર્તા		૩૮
૨૧૯ એક રજપુતની વાર્તા		૩૫૧	૨૪૩ ભગવાનદાસની વાર્તા		૩૯
૨૨૦ શેવના પુત્રીની વાર્તા		૩૫૩	૨૪૪ સુહાગની વાર્તા		૩૯
૨૨૧ ત્રણ વૈશ્વની વાર્તા		૩૫૪	૨૪૫ મધુકરશાહ રાજની વાર્તા		૩૯
૨૨૨ એકવજવાસી રાવલમાં રહેતો તેની વાર્તા		૩૫૬	૨૪૬ તુળશીદાસ-સરસ્વત પાઠાણની વાર્તા		૩૯
૨૨૩ અવેશ્યદ શુજરાતમાં રહેતો તેની વાર્તા		૩૫૭	૨૪૭ સોદાગરની વાર્તા		૩૯
૨૨૪ દામોદરદાસ અને તેની બે સ્ત્રીની વાર્તા		૩૫૮	૨૪૮ હાંપીકેશની વાર્તા		૪૮
૨૨૫ કણ્ણતર કણ્ણતરીની વાર્તા		૩૬૦	૨૪૯ કાલાનદાસ રાજનગરમાં રહેતા તેમની		
૨૨૬ વિઠ્ઠલદાસની વાર્તા		૩૬૧	વાર્તા		૪૦
૨૨૭ રતનાવતી રાણીની વાર્તા		૩૬૨	૨૫૦ મયુરદાસની વાર્તા		૪૦
૨૨૮ દક્ષિણના રાજની વાર્તા		૩૬૮	૨૫૧ માધવેન્દ્રપુરીની વાર્તા		૪૦
૨૨૯ ખુશાલદાસની વાર્તા		૩૬૯	૨૫૨ ભાઈ કૃશ્ણદાસની વાર્તા		૪૦

બરે બાવન વૈષ્ણવની વાર્તા.

શ્રી ગોપાળનવલ્લભાય નમઃ શ્રીમદ્વાય ગુરુદેવ ચરણમ્ભક્તેભ્યો નમોનમઃ
(પ્રસંગ ૧ લો.)—વાર્તા ૧ લી.

(ગોવિંદસ્વામી સનોડીયા બ્રાહ્મણ મહાવનમાં રહેતા હતા, તેમની વાર્તા.)

ગોવિંદદાસ પ્રથમ આંતરી ગામમાં રહેતા હતા, ત્યાં
ગોવિંદસ્વામી કહેવાતા હતા. તથા પોતે સેવા કરતા હતા.
રંતુ તે ગોવિંદદાસ ભગવદ્ ભક્ત હોવાથી નિત્ય એવી રીતે ર
તા હતા કે. શ્રી ભગવાનના ચરણાવિંદની પ્રાપ્તિ કેવી રીતે થ
ય? એ વાત વિષે તપાસ કર્યા કરતા હતા, ગોવિંદદાસ આં
રી ગામથી પ્રજામાં મહાવનમાં આવીને રહ્યા, એવા હેતુથી
આ પ્રજા ધામ છે, તેથી શ્રી ભગવાનના ચરણાવિંદની પ્રા
પ્તિ આંતરીમાં થશે. એ ગોવિંદદાસ કવિ હતા અને પોતે પદ પા
ગાતા હતા. હરકોઈ મનુષ્ય ગોવિંદદાસના કહેલાં પદ શ્રી ગુરુ
સાંભળે પાસે આવીને ગાતો તો તેના પર શ્રી ગુરુસાંભળે પોતે પ્રસ
ન્ન રહેતા હતા. તે ગાનારા ગોવિંદસ્વામી આગળ આવીને ક
હેતા કે તમારાં પદ સાંભળીને શ્રી ગુરુસાંભળે પ્રસન્ન થાય છે. આ
વાર્તા સાંભળીને ગોવિંદસ્વામીએ એવો વિચાર કર્યો કે, શ્રી
ગુરુસાંભળે મળું તો ઠીક, એવામાં એક વખત શ્રી ગુરુસાંભ
ળેનો સેવક મહાવન ગયો અને તેનો અને ગોવિંદસ્વામીને
ભગવદ્ હૃદયથી મેળાપ થયો અન્યોન્ય વાત કરતાં ગોવિં
સ્વામીએ પુછ્યું કે, શ્રી હાકુરજીનો અનુભવ કેવી રીતે થાય
અને ઘણા દીવસ થયા આ વાતની આતુરતા છે તેથી કરીને

તમે કહો. તે વૈશ્રવે ગોવિંદસ્વામીની આતુરતા દેખીને કહ્યું કે આજકાલ તો શ્રી ઠાકુરજીને શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી (શ્રી ગુસાંઈજી) એ પોતાને વશ કરી રાખ્યા છે. તેથી ઠાકુરજી ખીજે કંઈપણ જઈ શકતા નથી. શ્રી ઠાકુરજી તો શ્રી ગુસાંઈજીને હાથ છે. એ વાત સાંભળીને ગોવિંદદાસને વિશેષ ઉત્કંઠા થઈ, તેથી તેમણે વૈશ્રવને કહ્યું કે, મને શ્રી ગોકુલમાંથી ગુસાંઈજી પાસે લઈ ચાલો તેથી તેઓ ત્યાંથી શ્રી ગોકુલ આવ્યા. તે વખતે શ્રી ગુસાંઈજી હુકરાણી ઘાટપર સંધ્યાતર્પણ કરતા હતા. પેલા વૈશ્રવે ગોવિંદસ્વામીને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કરાવ્યાં. ગોવિંદસ્વામી દર્શન કરીને મનમાં સમજ્યા કે આતો કર્મમાર્ગથી લાગે છે, તે શું કારણ હશે? એવામાં શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યુંકે આવો, ગોવિંદદાસ તમે ઘણા દિવસે દેખાયા, ત્યારે ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે મહાપ્રભુ હમણાંજ આવ્યો છું, પછી ગોવિંદસ્વામીએ મનમ વિચાર કર્યો કે શ્રીગુસાંઈજીએ મને કેઈ દિવસ દીઠો નથી છત કેવી રીતે પોતે જાણી ગયા હશે માટે કંઈપણ કારણ હોવું જોઈએ, જ્યારે ત્યાંથી શ્રીગુસાંઈજી મંદિરમાં પધાર્યા ત્યારે ગોવિંદસ્વામીએ વિનંતી કરી કે હે મહાપ્રભુ! મને શરણુ દયો; ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે જાઓ નહાઈ આવો, તેથી તે નહાઈ આવ્યા, પછી શ્રી નવનીત પ્રિયાજી આગળ નામ નિવેદન કરાવ્યું. ત્યારે ગોવિંદસ્વામીને સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરુષોત્તમ કોટી કંદર્પ લાવણ્યનાં દર્શન થયાં, અને બધી લીલાને અનુભવ થયો. શ્રી નવનીત પ્રિયાજીને અનોસર કરીને જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી બહાર પ્રધાર્યા ગાડે ગોવિંદસ્વામીએ વિનંતી કરી કે આપ તો કપ-

દરૂપ જણાઓ છો. સાક્ષાત્: પુણ્ય પુરષોત્તમ છો છતાં ક્ષણ વે-
દોક્ત કર્મ કરો છો. તેથી મારા જેવાને મોહ થાયછે. ત્યારે શ્રી
ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે ભક્તિ માર્ગ છે તે એક પુલનું વૃક્ષ
છે અને કર્મ માર્ગ છે તે કાંટાની વાડ છે, તેથી કર્મ માર્ગની વા-
ડવિના ભક્તિમાર્ગ જે પુલનું વૃક્ષ છે તેની રક્ષા નથાય. આ
સાંભળીને ગોવિંદસ્વામી ઘણા પ્રસન્ન થયા. ગોવિંદદાસ
એવા કૃપાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(પ્રકાશ ૨ જો.)

ગોવિંદદાસ મહા વનના ટેકરાપર રહેતા હતા અને નવાં
કીર્તન કરીને ગાતા હતા, ત્યાં શ્રી ઠાકુરજી સાંભળવાને પધાર-
તા હતા અને મદન ગોપાલદાસ કાયમ કીર્તન લખવાને આ-
વતા હતા, એકદિવસ ગોવિંદસ્વામીએ શ્રી ઠાકુરજીને કહ્યું કે,
તમે આટલે બધે આવવાનો નિત્ય શ્રમદયો છોતો આપને ગા-
યન સાંભળવાની ઇચ્છા હોય એમ જણાયછે, તમને ગાયનનો
અભ્યાસ છે તો આપ પણ કંઈ ગાઓ; તેથી પોતે પણ કંઈ
ગાયું, આગાયનસાંભળવાને શ્રીસ્વામીનાથજી પોતે પધાર્યા. જ્યાં-
રે તાલસ્વર બજાવવા લાગ્યા ત્યારે ગોવિંદસ્વામી ધન્ય ધન્ય
કહેવા લાગ્યા, અને પોતના ભાગ્યની બડાઈ કરવા લાગ્યા.
મદનગોપાલદાસ કાયમસ્થ બોલ્યાકે અહિં કોઈ ધનુષ્ય દેખાતો
નથી છતાં તમે કોઈ સાથે વાતચિત કરો છો; પરંતુ ગોવિંદ-
સ્વામી કંઈપણ બોલ્યા નહીં, વાત ગુપ્ત રાખી. પછી; શ્રી ગુ-
સાંઈજીએ પુછ્યું કે શ્રી ઠાકુરજી કેવું ગાયછે. ત્યારે ગોવિંદસ્વા-
મીએ કહ્યું કે તે પણ ઘણું સારૂ ગાયછે, પરંતુ તાલસ્વર શ્રી

સ્વામિનાથજી ઘણાજ સારા દે છે, આ સાંભળીને શ્રી ગુસાંજી હસીને ચુપ રહ્યા.

(પ્રસંગ ૩ જો)

ગોવિંદસ્વામી પહેલાં શ્રી ગોકુલમાં રહેતા ત્યારેઆંતરીગામને જો તેમના સેવક હતાતે ત્યાં આવ્યા અને પુછતાપુછતા તેમનીપારે આવ્યા, અનેપુછયુંકે ગોવિંદસ્વામી ક્યાંછે?ત્યારેતેમણેકહ્યુંકેગોવિંદસ્વામી તો મરી ગયાછે, ત્યારે એ સેવક માંહેલો એકજ તેમ આજાખતો હતો તેણે કહ્યુંકેતમે અમારી મશકરી કરોછો, ત્યા ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યુંકે, હવે મેંસ્વામી પાણું છોડી દીધું છે તેજ તમે એમ માનો કે તે મરી ગયાછે, ત્યારે તેણે વિનંતી કરી કે હવે અમે કેના સેવાક થઈએ, ત્યારે ગોવિંદ સ્વામીએ તેમ લઈજઈને શ્રી ગુસાંજીના સેવક કરાવ્યા. આ પ્રમાણે ગોવિંદસ્વામીના સંગથી તેઓને ભગવતપ્રાપ્ત થઈ; જેના સંગજ ભગવતપ્રાપ્તી થઈ તેના સંગથી શું નહિ થાયો બધુંએ થાય

(પ્રસંગ ૪ જો)

ગોવિંદસ્વામી શ્રીગોકુલમાં રહેતા હતા છતાં શ્રી યમુનાજીમાં પણ નહિ ધરતા હતા શ્રી યમુનાજીને સાક્ષા શ્રી સ્વામિનાથજી અને અષ્ટસિદ્ધિના આપનાર જાણતા હતા શ્રી મહાપ્રભુજીએ શ્રી યમુનાજીનું જે સ્વરૂપ શ્રી યમુનાદેવ વર્ણવ્યું છે તે સ્વરૂપ શ્રી ગુસાંજીની કૃપાથી ગોવિંદસ્વામી જાણતા હતા. અને તેથીજ ગોવિંદસ્વામી શ્રી યમુનાજીમાં પ નહિ ધરતા હતા; પરંતુ શ્રી યમુનાજીનાં દર્શન કરતા, દંડ પ્રણામ કરતા હતા. એક દિવસ શ્રી બાલ કૃષ્ણજી ત

શ્રી ગોકુલનાથજી ગોવિંદસ્વામીને પકડીને શ્રી યમુનાજીમ
ન્હાવા લઈ ગયા ત્યારે ગોવિંદસ્વામીએ વિનંતી કરી કે, આ
મગમૂત્રથી ભરેલો દેહ શ્રી યમુનાજી લાયક નથી. શ્રી યમુનાજી
તો સાક્ષાત્ સ્વામિનીજી છે જેથી કરીને આ અધર્મ દેહ સ્પર્શ
કરવા યોગ્ય નથી; પરંતુ શ્રી યમુનાજીને તો ઉત્તમ સામગ્રી
સમર્પવી જોઈએ, આ સાંભળીને શ્રી બાલકૃષ્ણજી તથા શ્રી
ગોકુલનાથજી ચુપ રહ્યા. ગોવિંદસ્વામી શ્રી યમુનાજીનું આવું
સ્વરૂપ જાણતા હતા.

(પ્રસંગ ૬ મો.)

શ્લોક. ગાંગોપકૈરનુવ્રનનયતોરુદારવેણુસ્વનૈઃ કલપદૈસ્તનુમૃત્સુસખ્યઃ ।

અસ્પંદનંગતિપ્રતાંપુલક્રંસ્તરુણાં નિર્યોગિવાશકૃતલક્ષ્મણૌર્વિચિત્ર ॥

આ શ્લોકનું વ્યાખ્યાન શ્રી ગુસાંઈજી ગોવિંદસ્વામી
આગળ કહેવા લાગ્યા, જ્યારે કહેતાં કહેતાં અર્ધરાત્રિ વીતી
ગઈ ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી પોઢ્યા અને ગોવિંદસ્વામિ ઘેર ગયા.
શ્રી ગોકુલનાથજી તથા શ્રી રઘુનાથજી ત્રણે ભાઈ વૈષ્ણવ મંડ-
ળીમાં ખીરાજતા હતા. ગોવિંદસ્વામી ત્યાં ગયા અને દંડવત્
કરી બેઠા, ત્યારે શ્રી ગોકુલનાથજીએ પ્રછયું કે શ્રી ગુસાંઈજી
પાસે કયો પ્રસંગ ચાલતો હતો? ત્યારે ગોવિંદસ્વામિએ ઉપ-
રના શ્લોકની સુબોધનીજીનો પ્રસંગ કહ્યો. વળી કહ્યું કે આ-
પનું વ્યાખ્યાન આપ કરે તેમાં કહેવાનું શું? જેના સ્વરૂપને
વેદ પણ જાણી શકતા નથી તેનું વ્યાખ્યાન તો પોતે જ કરે તો
જ થાય; આ પ્રમાણે કહ્યું, ત્યારે શ્રી ગોકુલનાથજીએ બન્ને
ભાઈને કહ્યું કે જુઓ! ગોવિંદસ્વામીએ શ્રી ગુસાંઈજીનું સ્વ-

રૂપ કેવું બાણ્યું છે; વળી તેના પર પોતે કેવી કૃપા કરી છે તેન ભાગ્યનું વર્ણન કેટલુંક કરીએ? આટલું કહીને શ્રી ગોકુલના થઈ ચુકે રહ્યા.

(પ્રસંગ ૬ જો.)

ગોવિંદસ્વામી શ્રી નાથજી સાથે ખેલતા હતા એક દિવસ અપ્સરા કુંદતી પર્વત ઉપર થઈને શ્રી ગોવર્ધનનાથજી સાથે ગોવિંદદાસ આવતા હતા, એટલામાં રાજભોગ આરતીને શબ્દ ગોવિંદદરસને કાને પડ્યો, ત્યારે ગોવિંદદાસે કહ્યું કે શ્રી નાથજી તો હમાચું આવે છે, રાજ્ય ભોગ કાણે આરોગ્યો હશે? ગોવિંદદાસે શ્રી ગુસાઈજી પાસે જઈને વિનંતિ કરી, એટલે શ્રી ગુસાઈજીએ ખીલે રાજભોગ સિદ્ધ કરાવીને ભોગ ધર્યા. ગોપાલદાસ ભીતારીયાએ શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતિ કરી, એટલે શ્રી ગુસાઈજીએ ખીલે રાજભોગ સિદ્ધ કરાવીને ભોગ ધર્યા. ગોપાલદાસ ભીતરીયાએ શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતિ કરી કે, એક દિવસ મેં ગોવિંદદાસને શ્રી નાથજી સાથે પુછરી પર થઈને આવતા જોયા હતા ત્યારે ગુસાઈજીને કહ્યું કે કુમનદાસ, ગોવિંદસ્વામી હતા ગોપીનાથદાસ ગ્વાલ એ ત્રણે જણુ શ્રી નાથજીના એકાંતના સખા છે. તેથી શ્રી મહા પ્રભુજીએ અધિકાર તેમને દીધો છે. આ વાર્તા સાંભળીને ગોપાલદાસ ઘણા પ્રસન્ન થયા અને પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યા કે, હું ભીતરીયા થયો તો શું થયું? ગોવિંદસ્વામીએવા ભગવદ્દીય કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૭ જો.)

એક દિવસ ગોવિંદસ્વામી ઉત્થાપન સમયશ્રી નાથજીનાં દર્શન કરવા ગયા અને જુએ તો શ્રી નાથજીની પાદપીના પેચ છુટી ગયા હતા, ત્યારે ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે પેચ કેમ

છુટી ગયા છે ? ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે તું પેચ બાંધી દે એટલે ગોવિંદસ્વામીએ અંદર જઈને પેચ બાંધી દીધા. ભીત-રીયાએ શ્રી ગુસાઈજીને કહ્યું કે ગોવિંદદાસ અપરસ છિવાય છે, એટલે શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે ગોવિંદદાસથી શ્રી નાથજી છિવાતા નથી. એતો હમેશ શ્રી નાથજી સાથે ખેલે છે ગોવિંદસ્વામી એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૮ મો)

એક દિવસ શ્રી ગુસાઈજી શ્રી નાથજીનો શુંગાર કરતા હતા. ત્યારે ગોવિંદસ્વામી જગમોતેનમાં કીર્તન કરતા હતા. ત્યારે શ્રી નાથજીએ ગોવિંદસ્વામીને આઠ કાંકરી મારી, ત્યારે ગોવિંદસ્વામીએ એક કાંકરી મારી, એટલે શ્રી નાથજી ચમકી ઉઠ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાઈજીએ પુછ્યું કે ગોવિંદદાસ આ તમે શું કર્યું ? એટલે ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે હું મહારાજ ! તમારે તો પુત્રને બીજાને વા વેચાણ કેમ કે આઠ વખત મને કાંકરી મારી તોપણ તમે કાંઈ બોલ્યા નહિ આ સાંભળીને શ્રી ગુસાઈજી ચુપ રહ્યા, ગોવિંદસ્વામીનો આવો સખા ભાવ સિદ્ધ થયો હતો.

(પ્રસંગ ૯ મો)

એક વખતે ગોવિંદદાસની દીકરી તેના દેશથી આવી, પરંતુ ગોવિંદસ્વામી કેઈ દિવસ તેની સાથે બોલે નહિ ત્યારે કાન્હબાઈએ કહ્યું કે એક દિવસ તો તમારી પુત્રી સાથે બોલો ત્યારે તેમણે કહ્યું કે મન તો એક છે કહોતો આમાં લગાડું ને કહોતો એમાં લગાડું, પછી થોડા દિવસ રહીને પુત્રી તેને દેશ

જવા લાગી ત્યારે વાહુ બેટીએ સાડી ચોળી મોકલી. એટલે ગો વિંદસ્વામીના મનમાં દયા આવી કે નો ગુરના ઘરનું આશુખ સાદી દેશે તો તેમાં બગાડ થશે, માટે કોઈ દિવસ બોલત નહોતા છતાં કહ્યું કે નો તું લઈશ તો તારું ખોટું થશે એટલે તેં કહ્યું કે, મને તો સમજાશુ નથી તો આપે મારા ઉપર દયા બ જીને મને રસ્તો બતાવ્યો, એમ કહીને બધાંકપડાં પાછા મોકલ દીધાં, અને પુત્રી તેને ઘેર ગઈ. એ ગોવિંદસ્વામી ગુર અંશત એવા બીતા હતા.

(પ્રસંગ ૧૦ મો)

ફાગણ મહિનો હતો, ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી સેનભોગ સારા-વીને બીડી આરોગ્ય વતા હતા અને ગોવિંદસ્વામી ધમારગાતા હતા, આ ધમાર ” શ્રી ગોવર્ધન રાયલાલે ” પુરી કર્યા વિના ગોવિંદસ્વામી ચુપ રહ્યા. એટલે શ્રી ગુસાંઈજી અચાજા કરી કે ગોવિંદદાસ ધમાર પુરી કરો; એટલે ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે મહારજ ધમાતો નથી ગઈ, એટલે ઘરમાં ભરાઈ, ગયો બેલતો બંધ થયો માટે હવે શું ગણિયા સાંબળીને શ્રી ગુસાંઈજી ચુપ રહ્યા પછી બેઠકમાં પધાર્યા પછી એક ટુંક પોતે ગોવિંદસ્વામીના નામની બનાવીને ધમાર પુરી કરી એ દિવસથી ગોવિંદસ્વામીની ધમાર સાડાબાર કહેવાય છે. ગોવિંદસ્વામી એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૧૧ મો.)

ગોવિંદસ્વામી મહાવનના ટેકરા ફર નિત્ય ગાતા હતા, ને શ્રીનાથજી નિત્ય સાંભળવાને પધારતા હતા. વળી શ્રી

નાથજીની સાથે પણ ગાતા હતા એ ગોવિંદસ્વામી ભગવદ્
લીલામાંના આઠ સખા માંહેનો એક હતા, કેઈ વખત શ્રીના-
થજી ભુલે તો ગોવિંદસ્વામી ભુલ કાઢતા અને ગોવિંદસ્વામી
ભુલે તો શ્રી નાથજી ભુલ કાઢતા હતા. શ્રી નાથજી તથા ગો-
વિંદસ્વામીનાં ગાયન સાંભળવાને શ્રી ગોકુલનાથજી પધારતા
હતા અને એક માણસ ખેસાડી મુકતા હતા કે જ્યારે શ્રીગુસાં-
ઈ લોજન કરવા પધારે ત્યારે તેમને ખોલાવી લાવે, એક
દિવસ આ માણસના મનમાં એમ આવ્યું કે શ્રી ગોકુલનાથ-
જી શ્રી ગુસાંઈજીથી નિત્ય છાના પધારે છે, તો જો એક દિવસ
તે ખોલાવું તો શ્રી ગુસાંઈજી બધું જાણી જશે એટલે શ્રી ગોકુ-
લનાથજીનું નિત્ય જવું બંધ થશે, આવું સમજીને એક દિવસ
તે માણસ ખોલાવવા ન ગયો. જ્યારે શ્રીગુસાંઈજી લોજન ક-
રવા પધાર્યા ત્યારે બધા લાલજી આવ્યા, પણ શ્રી ગોકુલના-
થજી ન આવ્યા, એટલે બીજા માણસને ગુંસાંઈજીએ આજ્ઞા
કરી કે ગોવિંદસ્વામીની પાસે શ્રી વલ્લભ ખેઠા છે. તેમને ખો-
લાવી લાવ, બીજો માણસ ખોલાવી લાવ્યો એટલે જે માણસ
જાણી જીજીને ખોલાવા નહોતો ગયો તે પસ્તાવા લાગ્યો કે શ્રી-
ગુસાંઈજી તો બધું જાણે છે પણ હું નકામી કુટિલતા કરીને ખો-
લાવવા ન ગયો, એ ગોવિંદસ્વામી એવા કૃપાપાત્ર હતા કે જે-
ની પાસે શ્રી નાથજી ક્ષણે ક્ષણે આવીને ખીરાજતા હતા,

(પ્રસંગ ૧૨ મો.)

ગોવિંદસ્વામી પાઘડી ઘણી જ સારી બાંધતા હતા. કંડ-
કે કંડકો જુદા હોય તોપણ કેઈને બખર ન પડે. એક દિવસ

એક મજવાસીએ ગોવિંદસ્વામીની પાછડી સુંદર જાણીને ઉતારી લીધી એટલે ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે ઓ કડકા જાળવીને રાખી મુકજે, કાલે તારે ઘેર આવીને લઈ જઈશ, એટલે તે મજવાસીએ નમીને પાછડી પાછી લીધી. ગોવિંદદાસની પાછડી બાંધવામાં એવી ચાતુર્યતા હતી.

(પ્રસંગ ૧૩ મો.)

ગોવિંદસ્વામી નિત્ય યશોદા ઘાટ પર જઈને ખેસતા; ત્ય એક દિવસ એક વેરાગી ગાવા લાગ્યો, રાગ તાલસ્વર વિનાને હતા, એટલે ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે તું નહિ ગા, આવું ગાવાથી શું પ્રયોજન? વેરાગીએ કહ્યું કે હું તો મારા રામને શી ખાવું છું, ત્યારે ગોવિંદદાસે કહ્યું કે રામ તો ચતુર શિરોમણિ છે તે કેમ શી ખશે? જો તારો સાચો ભાવ હોય તો મનમાં નાર લીધા કર એટલે શી ખશે; આવા ગોવિંદસ્વામી નિઃશંક હતા.

(પ્રસંગ ૧૪ મો.)

એક દિવસ શ્રી નાથજી સામઢાક ઉપર ચઢીને ખીરાજ તા. હતા અને મુરલી વગાડતા હતા અને ગોવિંદદાસ ખીજાટું કરા ઉપર ચઢીને જોતા હતા આ વખતે શ્રી ગુસાઈજી સનાન કરી ઉત્થાપન કરવાને ગીરીરાજ ઉપર પધાર્યા, શ્રી નાથજીએ સામઢાક ઉપરથી તેમને દેખ્યા એટલે ઉતાવળથી કુદ્યા, એટલે વાઘો ફાટ્યો ને ચીંદરડું આડમાં ભરાઈ રહ્યું, શ્રી ગુસાઈજીએ કમાડ ઉઘાડી ઉત્થાપન કરાવ્યાં ને જુએછે તો વાઘો ફાટ્યો છે. માણસોને પુછ્યું કે અહિંયા કેઈ આવ્યું હતું? ત્યારે બધાએ ના પાડી; પછી વિચાર કરવા લાગ્યા, એટલામાં ગોવિંદદાસે

આવીને કહ્યું કે આપ શો વિચાર કરો છો ? પુત્રનાં લક્ષણ જાણતા નથી કે બહુ ચંચળ છે, સામઢાક ઉપરથી કુદરો કે વાઘો ફાટી ગયોને ચીંદરડું ઝાડ પર લટકી રહ્યું, જોવું હોય તો ચાલો મતાવું, શ્રી ગુસાંઈજી પોતે પધારીને ચીંદરડું ઉતારી લાવ્યા, પછી શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી નાથજીને પુછ્યું કે ઉતાવળ કેમ કરી ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે ઉત્થાપનનો વખત થયો હતો અને તમે નહાઈને પધાર્યા એટલે ઉતાવળ કરી. એ દિવસથી એવો ખંદોખસ્ત કર્યો કે ત્રણુવાર ઘંટનાદ કરવા ને ત્રણુવાર શંખનાદ કરવા, પછી-૨૦ પળ રહીને મંદિરનાં કમાડ ઉઘાડીને ઉત્થાપન કરવાં એ ગોવિંદદાસ એવા કૃપાભગવદ્દીય હતા.

(પ્રસંગ ૧૫ મો)

એક દિવસ આચાર્યામાં અકબર પાદશાહે સાંભળ્યું કે ગોવિંદસ્વામી ઘણું સાફ ગાયછે, તે નિરપેક્ષ તથા નિઃશંક છે, એનો રાગ કેવી રીતે સંભળાશે એવો વિચાર કરીને પાદશાહ વેપ બદલો કરીને શ્રી ગોકુલ આવ્યો ગોવિંદદાસ આ વખતે યશોદાઘાટ ઉપર ભૈરવ રાગ ગાતા હતા પાદશાહ સાંભળીને વાહ વાહ બોલ્યો એટલે ગોવિંદદાસે કહ્યું કે રાગ અભડાઈ ગયો. એટલે તેણે કહ્યું કે હું પાદશાહ છું, ત્યારે ગોવિંદદાસે કહ્યું કે પાદશાહ હો તો પાદશાહી કરો; પરંતુ તમારા સાંભળવાથી રાગ તો અભડાઈ ગયો, પાદશાહે વિચાર કર્યો કે હું તો એ દેશનો રાજા છું, પરંતુ આને તો ત્રિલોકનો વૈભવ શીકો લાગેછે તો તે આપણા હુકમમાં શા માટે રહે, આવો વિચાર કરીને પાદશાહ ચાલ્યો ગયો. અને ગોવિંદસ્વામીએ એ દિવસથી

ભૈરવ રાગ ગાયો નહિં. એ ગોવિંદસ્વામી એવા ટેકી ભગવ-
દ્વીય હતા.

(પ્રસંગ ૧૬ મો.)

ગોવિંદદાસની સાથે નિત્ય શ્રી નાથજી વનમાં ખેલતા
હતા કેાઈ દિવસ ગોવિંદદાસને ઘોડા કરતા કેાઈ દિવસ હાથી
કરતા એમ હંમેશાં રમત રમતા હતા. એક દીવસ શ્રી નાથ-
જીએ ગોવિંદદાસને ઘોડા કુર્યાં અને ચોતે તેના પર સ્વાર થયા
હતા, ગોવિંદદાસે ઘોડાની પેઠે લલ્લુશંકા કરી તે એક વૈષ્ણવે
દીડી. ને શ્રી ગુસાંઈજીને જઈને કહી દીધું. એટલે ગુસાંઈજીએ
કહ્યું કે ગોવિંદસ્વામી હાથી ઘોડા થાય છે ત્યારે વેપ પુરો ન
કરે તો કેમ બને? અને એ વાતમાં તમે ન પડો. આ વાત સાં-
ભળીને તે વૈષ્ણવ ચુપ થઈ રહ્યો; એ ગોવિંદસ્વામી મહા કૃ-
પા પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૧૭ મો.)

૨

ગોવિંદદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે મથુરામાં શ્રી કેશ-
વરાયજીનાં દર્શન કરવા ગયા. ત્યારે ઉૈષ્ણુકાલ હતો કેશવ
રાયને જરીના વાઘા અને જરીની ઓંઢણી ધરી હતી તે જોઈને
ગોવિંદદાસે કેશવજીને પુછ્યું કે કેમ ઠીક છેને? આ સાંભ-
ળીને કેશવજી હસ્યા; અને શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે ગોવિં-
દદાસ એવું ન ખોલિયો. ત્યારે ગોવિંદદાસે કહ્યું કે રાજા મા-
ણસનો પોસાક પહેર્યા છે તો કેમ ન પુછું એ સાંભળીને શ્રી
ગુસાંઈજી ચુપ થઈ રહ્યા.

(પ્રસંગ ૧૮ મો.)

એકદિવસ શ્રી નાથજીને રાજ ભોગ આપ્યો હતો, અને

ગોવિંદસ્વામી એ ભીતરીયાને કહ્યું કે રાજભોગ આવ્યા પહેલાં મને પ્રસાદ લેવડાવવો, એટલે ભીતરીયાએ થાળ નાંખી દીધો અને શ્રી ગુસાંઈજીને ખોલાવ્યા શ્રી ગુસાંઈજીએ ગોવિંદદાસને પુછ્યું કે આ શું ? એટલે ગોવિંદસ્વામી એ કહ્યું કે આપ મને રાજભોગ પછી ખેલવાને સાથે લઈ જવછો તેથીજે પ્રસાદ લેવાને પાછળ રહી જઈ છું તો શ્રી નાથજી મને વનમાં મળતા નથી. માટે કેમ કરું. આ સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજીએ એવો બંદોબસ્ત કર્યો કે રાજભોગ કર્યો કે રાજભોગ આવ્યા વખતે ગોવિંદદાસને પ્રસાદ લેવડાવી દેવો એવી ભંડારીને આજ્ઞા કરી એ ગોવિંદસ્વામી એવા કૃપા પાત્ર ભગદીય હતા કે જેના વિના શ્રી નાથજી રહી શકતા નહિ.

(પ્રલેગ ૧૨ માં)

એક દિવસ શ્રી નાથજી ગોવિંદજીસ્વામી વી સાથે એલતા હતા તેવાંમાં શ્રી નાથજી ઉપર દાવ આવ્યો ત્યાં ઉત્થાપનનો સમય થયો. એટલે શ્રી નાથજી મંદિરમાં ભરાઈ ગયા એટલે ગોવિંદદાસે મંદિરમાં જઈને ગીલ્લી મારી એટલે સેવકોએ ગોવિંદદાસને ધકકા મારીને કાઢી મુક્યા ને ઉત્થાપન ભોગ ધર્યો ગોવિંદસ્વામી જઈને રસ્તામાં ખેડા કે હમાણું ગાયોની સાથે શ્રી નાથજી આ રસ્તેથી પધારશે. એટલે તેને મારીશ પછી શ્રી ગુસાંઈજી નહાઈને મંદિરમાં પધાર્યાને જુએ છે તો શ્રી નાથજી રીસમાં ખીરાજે છે. અને ઉત્થાપનની સામગ્રી આરોગતા નથી. શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે આમ કેમ છે ? ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે જ્યાં સુધી ગોવિંદદાસને મનાવી

લાવશે નહિ ત્યાં સુધી મને ભાવશે નહિ કારણ કે મારે રસ્તા-
પર ચાલ્યા શિવાયને તેની સાથે રહ્યા સિવાય ચાલતું નથી અને
જો હમણું રસ્તા પર જઈ તો મને મારે એ ચિંતાથી મને કંઈ-
પણ ભાવતું નથી ગોવિંદદાસ આવે તો મને ભાવે, આ વાતો
સાંભળીને અને શ્રી નાથજીની ભક્ત વત્સલતા જોણીને શ્રી ગુ-
સાંઈજીનું હૃદય ભરાઈ આવ્યું, અને ગોવિંદદાસને બોલાવીને
તથા મનાવીને શ્રી નાથજીને વિનંતી કરી કે હાજર છે. આ-
શી ગયા છે. એટલે શ્રી નાથજીએ આરોગ્યા. એ ગોવિંદદાસ
એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(ગોવિંદદાસની બેઠેન કાન્હભાઈની વાર્તા.)

(વાર્તા ૨ જી.)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

આ કાન્હભાઈ શ્રી નવનિત પ્રીયાજીને માથે પધરાવીને
સેવા કરતી હતી અને શ્રી ઠાકુરજી તેને અનુભવ જણાવતા
હતા, હસતા બોલતા અને જે જોઈએ તે માગી લેતા હતા. જે
દિવસ કાન્હભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના ઘેર સેવામાં નહાતી હતી તે
દિવસ રસોઈ કરતી નહતી. પાતરી લાવી ભોગ ધરતી હતી એ-
કાન્હભાઈ કંઈ સામગ્રી કરી રાખતી હતી; જ્યારે શ્રી- ઠાકુરજી
બાલકની પેઠે માગતા હતા. ત્યારે તે દેતી હતી.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દિવસ કાન્હભાઈ શ્રી ઠાકુરજીને દેવકાં બેટીજીને ઘેર
પધરાવી મહાવન ગઈ પરંતુ રાત્રે આવી ન શકી, દેવકાં બેટીજી
પોતાના ઠાકુરજીને પોતાની કાન્હભાઈના ઠાકુરજીને પોતાંડવા

ભુલી ગયાં ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કાન્હભાઈને મહાવનમાં જણાવ્યું કે, મને દેવકાં ખેટીજી પોઢાડવા ભુલી ગયાંછે ને હું સિંહાશનપર એકલો ખેઠો ખીંઈ છું. કાન્હભાઈ રાજેજ-ત્યાંથી ચાલીને શ્રી ગોકુલ આવી અને દેવકાં ખેટીજીને જગાડી પોતાના ઠાકુરજીને ઘેર લઈ જઈ પોઢાડયા.

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એક દિવસે શ્રી ગોકુલ ચંદ્રમાજીએ કાન્હભાઈને કહ્યું કે મારી શય્યામાં કઈ ખુંચે છે, કાન્હભાઈએ નારાયણ બ્રહ્મચારી ને કહ્યું કે શ્રીઠાકુરજીને તો શય્યા ખુંચે છે, ત્યારે નારાયણદાસે શય્યાની ગાદી ખોલાવી તો રૂમાંથી વનોરા નીકળ્યો. એ દિવસથી જ્યારે જ્યારે નારાયણ દાસ બ્રહ્મચારી શય્યાની ગાદી અથવા રજઈ નવી ભરાવતા ત્યારે રૂના પોલ પોતાના હાથે બોંધને ધરતા. એ કાન્હભાઈ એવી કૃપાપાત્ર હતી.

એક દિવસ કાન્હભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીને ઘેર શ્રી નવનીત પ્રિયાજીના પારણાના દરશન કરવા ગઈ, અને જુએછે તો શ્રી નવનીત પ્રિયાજી એકલા બુલેછે. ત્યારે શ્રી નવનીત પ્રિયાજી એ કાન્હભાઈને કહ્યું કે તું મને બુલાવ. ત્યારે કાન્હભાઈએ ખીજીને કહ્યું કે, શ્રી ઠાકુરજીને એકલા કેમ છોડી ગયા! ત્યારે શ્રી ગિરિધરજીએ કહ્યું કે હવે પછી કોઈ દિવસ નહીં છોડું. કાન્હભાઈ એવી કૃપાપાત્ર હતી,

(પ્રસંગ ૪ જો.)

એક દિવસ શ્રી ગોકુલનાથજીએ શ્રી ગિરિધરજીને યજ્ઞ

કરવાનું પુછ્યું કે મારી ઈચ્છા યજ્ઞ કરવાની છે, ત્યારે કાન્હભા
ખોલી કે યજ્ઞરૂપ શ્રી ગોવર્ધનધરજી તમારે માથે ખીરાળે છ
તેમની સેવા કરશો તો યજ્ઞ થઈ જશે, એ સાંભળીને શ્રી ગોઢુ
લનાથજીએ યજ્ઞ કરવાને વિચાર ખંધ રાખ્યો એ કાન્હભાઈની
બધા બાળકો કાની રાખતા હતા.

(છીતસ્વામી ચોખાની વાર્તા)

- વાર્તા ૩ જી.

(પ્રસંગ ૧ લો)

છીતસ્વામી મથુરામાં રહેતા હતાં. મથુરાજીમાં પાંચ
ગ્રામો મોટા લુચ્યા હતા, તેઓ ઠગાઈ કરતા, એ પાંચમાં છીત
ગ્રામો મુખ્ય હતો, એણે વિચાર કર્યો કે જે કોઈ શ્રી ગોકુલમાં
શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી પાસે જાય છે તે વશ થઈ જાય છે તો એમ
જણાય છે કે શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી જાદુ ટોણા બહુ બાણે છે, પરંતુ
મારા પર જો એનાં ટોણુ ચાલે તો હું સાચું માનું, પાંચ જણે
બાવો વિચાર કર્યો ને એક ખોટું નાળિયેર તથા એક ખોટો
રૂપૈયો લઈને પાંચે જણા શ્રી ગોકુલ આવ્યા, ચારજણ બહાર
મેઠા અને મુખ્ય છીતુ ગ્રામો અંદર આવ્યો એ છીતુ ગ્રામોએ
ખોટું નાળિયેર તથા ખોટો રૂપૈયો જઈને લેટ ધર્યો એટલે શ્રી
ગુસાંઈજીએ ખવાસને આજ્ઞા કરી કે આ રૂપૈયા ના પૈસા મં-
ગાવ, એટલે ખવાસ રૂપૈયાના પૈસા લાવ્યો. અને નાળિયેર ફે-
ડ્યું તો સફેદ ગોટી નીકળી પછી છીતસ્વામીએ દેખીને વિ-
ચાર કર્યો કે, આતો સાક્ષાત્ ઇશ્વર છે પછી છીતસ્વામીએક-
લયં કે મહારાજ મને શરણુ લ્યો, શ્રી ગુસાંઈજીએ છીતસ્વા-

મીને નામ સંભળાવ્યું પછી શ્રી નવનીત પ્રિયાજીનાં દરશન કરવા ગયા. અને અંદર જુએ છે તો શ્રી ગુસાંઈજી ખીરાળે છે અને બહાર આવીને જુએ છે તો એ પણ શ્રી ગુસાંઈજી ખીરાળે છે, આથી છીતસ્વામીએ વિચાર કર્યો કે ગુસાંઈજીની ઈશ્વરતા જીવથી જાણી જાય તેમ નથી જે ચાર ચોખા બહાર ખેડા હતા. તેમણે છીતસ્વામીને બોલાવ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમારા સાથી તમને બોલાવે છે માટે તમે જાઓ છીતસ્વામીએ બહાર આવીને ચાર ચોખાને કહ્યું કે મને ટોણા ગયા છે તમે ભાગી જાઓ નહિ તો તમને પણ લાગી જશે મા સાંભળીને ચાર ચોખા નાશી ગયા. ને છીતસ્વામીએ એક હા કરીને ગાયું.

રાગનટ. ભઈ અબ ગિરિધર સોં પહેચાન કપટરૂપ ધરી પ્રલવેઆયો; પુરૂષોત્તમ નહી જન. ૧ છોટો બડો કહ્યું ન જા-ચો છાય રહ્યો અજ્ઞાન; જ્ઞાન; છીતસ્વામી દેખત અપનાયો, શ્રી વિઠ્ઠલ કૃપાનિધાન. ૨

આ પદ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા છીતસ્વામી રાત્રે ત્યાંજ સુઈ રહ્યા ને બીજે દિવસે છીતસ્વામીને શ્રી ગુસાંઈજીએ નિવેદન કરાવ્યું ત્યારે છીતસ્વામીને સાક્ષાત કાંટી કંદર્પ લાવણ્ય પુર્ણ પુરૂષે તમનાં દર્શન થયાં અને ભગવદલીલાનો અનુભવ થયો અને શ્રી ગુસાંઈજી તથા શ્રી ઠાકુરના સ્વરૂપમાં અભેદ નિશ્ચય થયો, બન્ને સ્વરૂપ એક છે એમ જાણવા લાગ્યા. છીતસ્વામી ગોપાલપુર શ્રી નાથજી-

નાં દર્શન કરવા ગયા; ત્યાં શ્રી નાથજી પાસે શ્રી ગુસાંઈજીને દીઠા. બહાર આવીને પુછ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી ક્યારે પધાર્યા ત્યારે ત્યાંના લોકોએ કહ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુળ ખિરા-
જે છે. છીતસ્વામીએ શ્રી ગોકુલ આવીને શ્રી ગુસાંઈના દ-
ર્શન કર્યાં ત્યારથી છીતસ્વામીએ એવો નિશ્ચય કર્યો કે શ્રી નાથજી તથા શ્રી ગુસાંઈજી એકજ સ્વરૂપ છે, તે દિવસથી છીતસ્વામીએ ગિરિધર શ્રી વિઠલ ચેવી છાપનાં પદ ઘણાં ગાયાં, એ છીતસ્વામી એવા કૃપા પાત્ર ભગદીય હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

છીતસ્વામી ખીરબલના ગોર હતા. તે ખીરબલ પાસે વર્ષાસન લેવાને ગયા, ત્યારે છીતસ્વામીએ આ પદ ગાયું. (જે ખસુદેવ કીચે પુરણુ તપ સોઈ ફળ ફલિત શ્રી વલ્લભ દેહ.)
આ પદ સાંભળીને ખીરબલે કહ્યું કે હું તો વૈષ્ણવ છું પરંતુ જો આ વાત દેશાધિપતિ સાંભળશે તો તમેશો જવાબ દેશો ? એ તો મલેચ્છ છે ત્યારે છીતસ્વામી બોલ્યા કે જો દેશાધિપતિ પુછશે તો હું સારો જવાબ દઈશ પરંતુ મારે મન તો તું મલેચ્છ છું, આજથી તારું મુખ હું જોઈશ નહીં આવું કહીને છીતસ્વામી ચાલ્યા ગયા. જ્યારે આ વાત દેશાધિપતિએ સાંભળી ત્યારે ખીરબલને પુછ્યું કે તમારા ગોર કેમ રીસાઈ ગયા ? ત્યારે ખીરબલે બધી વાત કહી, બ્રાહ્મણ લોક નકામી રીસ બહુ કરે છે ત્યારે દેશાધિપતિએ કહ્યું કે હું ને તું જ્યારે નાવપર ખેડા હતા ત્યારે મેં મણી ભેટ કર્યો એ મણિ એટલો હતો કે નિત્ય પાંચ તોલા સોનું દેતો હતો. તે મણી શ્રી દીક્ષિતજીએ શ્રીયમુ-

નાજીમાં નાંખી દીધો. ત્યારે મારા મનમાં ઘણો ગુસ્સો આવ્યો. તેથી મેં મણિ પાછો માગ્યો ત્યારે દીક્ષિતજીએ શ્રી યમુનાજી-માંથી ખોખો ભરીને મણિઓ કાઢી અને મને કહ્યું કે તમારી હોય તે ઓળખી લેવો, ત્યારે મને નિશ્ચય થયો કે આ સાક્ષાત્ ઇશ્વર છે. ઇશ્વર વિના એવું કામ કોઈ બીજાથી થઈ શકે નહિ એ વાતનો વિચાર કરતાં તો તમારા ગોરની વાત બધી સાચી જણાય છે, તો તમે પ્રથમ વિચાર કેમ નહિ કર્યો? આ વાત સાંભળીને ખીરબલ ઘણો આશીયાળો થયો, અને કંઈ પણ ખોલ્યો નહિ. આ વાત શ્રી ગુસાંઈજીએ સાંભળી ત્યારે લાહોરનાં વૈશ્ણવ બેઠાહતાં તેમને શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યું કે છીતસ્વામીની ખબર રાખતા રહેજો, ત્યારે છીતસ્વામીએ કહ્યું કે મેં વૈશ્ણવ ધર્મ વિકૃત્યને માટે ધારણ કર્યા નથી, મારે તો વીશ્રાંતઘાટ છે તો અપાણી કૃપાથી બધુંએ થઈ રહેશે. આ વાર્તા સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી બહુ પ્રસન્ન થયાં.

(પ્રસંગ ૩ જો)

એક દિવસ દેશાધિપતિ પાસેથી રજા લઈને ખીરબલ શ્રી ગોકુલ જન્માષ્ટમીનાં દર્શન કરવા આવ્યો. પછી વેપ બદલાવીને દેશાધિપતિ પણ છાનોમાનો આવ્યો. જન્મષ્ટમીના દર્શન કર્યા, માણસની લીડમાં શ્રીગુસાંઈજીસિવાય બીજા કોઈએ પાદશાહને ઓળખ્યો નહિ, છીતસ્વામી કીર્તન કરતા હતા અને શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી નવનીતપ્રિયાજી ને પારણેઝુલાવતા હતા, ત્યારે છીતસ્વામીએ આ પદ ગાયું. "પ્રિય નવનીત પારણેઝુલે શ્રી વિઠ્ઠલનાથ ઝુલાવે હો, કમહુંય આપ સંગ મિલ

ખુલે; કબહુક ઊતર ખુલાવે હો. ॥ ૧ ॥ કબહુક સુરંગ ખીલો
 નાલે લે નાના ભાંન ચિલાવે હો, ચકકીબકી ફરકતિ લેહુ ખુણ
 ખુણ હાત બજાવે હો. ॥ ૨ ॥ ભોજન કરત થાલ એક ઝારી, દે
 મિલ ખાય ખવાવે હો ગુલ મહારસ પ્રકટ જનાવે પ્રીતિ ના
 ઉપજાવે હો, ॥ ૩ ॥ ધન્ય ધન્ય ભાગ્યદાસ નિજ જનકે, જ
 ચહ દર્શન પાયે હો, છીતસ્વામીને ગિરિધર શ્રી વિક્રમ નિ-
 ગમન એક કરી ગાવે હો ॥ ૪ ॥ આવાં દર્શન છીતસ્વામીને
 થયાં, અને દેશાધિપતીને થયાં, અને બીજા મનુષ્યને સ્વાધારણ
 દર્શન થયાં, પછી દેશાધિપતિ ચાલ્યો ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ
 ગુપ્ત રીતે મહાપ્રસાદ દેવરાળ્યો પછી દેશાધિપતિ આવે આ-
 ળ્યો પછી બીજે દિવસે બીરબલ પણ આવ્યો. ત્યારે દેશાધિ-
 પતિએ બીરબલને પુછ્યું કેવાં દર્શન કર્યાં. ત્યારે બીરબલે કહ્યું
 કે શ્રી નવનીત પ્રિયાજી પારણામાં ખુલતા હતા ત્યારે દેશાધિ-
 પતિએ કહ્યું કે એ વાત જુઠી છે. શ્રી ગુસાંઈજી પારણે જુલતા
 હતા અને શ્રી નવનીતપ્રિયાજી ખુલાવતા હતા, મારે એવાં દ-
 ર્શન થયાં છે અને તમારા ગોરંછીતસ્વામી પણ એવું જ કી-
 ર્તન ગાતા હતા, અને હું તમારી પાસે ઊભો હતો; ત્યારે બી-
 રબલે કહ્યું કે મારે એવાં દર્શન કેમ નહિ થયાં હોય, ત્યારે દેશા-
 ધીપતીએ કહ્યું કે તમને ગુરૂના સ્વરૂપનું જ્ઞાન નથી, અને
 તમારા ગોર છીતસ્વામી જેને એ વાતનો અનુભવ એવાની
 તમારે પ્રીતિ નથી ત્યારે તમને એવાં દર્શન ક્યાંથી થાય? એ
 છીતસ્વામી એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(કુમ્ભનદાસા પુત્ર ચતુર્ભુજદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લે.) વાર્તા ૪ થી.

એ કુમ્ભનદાસ શ્રી નાથજીની સાથે ખેલતા હતા એ દિવસે શ્રી નાથજીએ ચાર ભુજ ધરીને કુમ્ભનદાસજીને દર્શાવેલી ઢીંધા તેજ વખતે કુમ્ભનદાસજીને ત્યાં પુત્ર જન્મ થયો તેથી તે પુત્રનું નામ ચતુર્ભુજદાસજી પાડ્યું, આ વાર્તા કુમ્ભનદાસજીની વાર્તામાં લખી છે જ્યારે ચતુર્ભુજદાસજી ૧૧ દિવસના થયા ત્યારે કુમ્ભનદાસજીએ તેમને શ્રીગુસાંઈજી પાસે લઈ જઈને નામ મુનાવ્યું, અને જ્યારે ૪૧ દિવસના થયા ત્યારે કુમ્ભનદાસજીએ તેમને શ્રી ગુસાંઈજી પાસે લઈ જઈને નિવેદન કરાવ્યું, તે દિવસથી શ્રી નાથજીએ ચતુર્ભુજદાસજીમાં એટલું સામર્થ્ય ધાર્યું કે જ્યારે ઈચ્છા હોય ત્યારે મુગ્ધ બાળક થઈ જાય અને ઈચ્છા હોય તો ખેલવા ચાલવા લાગે. અને અલઠિકિકવાતો કરવા લાગે જ્યારે કુમ્ભનદાસજી એકાંતે બેસે ત્યારે ચતુર્ભુજદાસ કુમ્ભનદાસની સાથે ભગવદ વારતા કરે અને, પુછે અને વળી પદ ગાય જ્યારે લઠિકિક માથુસ આવી જાય ત્યારે ચતુર્ભુજદાસ મુગ્ધ બાલક બની જાય આટલું સામર્થ્ય શ્રી નાથજીએ ચતુર્ભુજદાસમાં મુક્યું જો શ્રી નાથજી ઈચ્છા કરે તો ચતુર્ભુજદાસને પોતાની સાથે ખેલવા લઈ જાય, અને જે લીલાનાં દર્શન કરે તે લીલાનાં પદ ગાય એ ચતુર્ભુજદાસ એવા ભગવદ કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ લે.)

એક દિવસ શ્રી નાથજી ચતુર્ભુજદાસને સાથે લઈને એક મજવાસીના ઘરમાં ચોરી કરવા પધાર્યા. તે મજવાસીની પુ-

ત્રીએ ચતુર્ભુજદાસને દીઠા; પરંતુ શ્રી નાથજીને નહિ દીઠા, તથા ચતુર્ભુજદાસે શ્રી નાથજીને કહ્યું કે મહારાજ મને માર તે દીઠ ખવડાવ્યો, ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે તારામા સામર્થ્ય તો હતું, ત્યારે તું નાસી કેમ ગયો, એ ચતુર્ભુજદાસ શ્રી નાથજીની અંતરંગ લીલા જાણતા હતા. તો તેમની વાતો શું કરીએ?

(પ્રસંગ ૩ જો.)

ચતુર્ભુજદાસને પ્રથમ લીલાનો અનુભવ જે દિવસથી થયો તે દિવસથી તે વ્યાંપી વૈકુંઠ સંબંધી લીલા સર્વત્ર દેખવા લાગ્યા આ સામર્થ્ય શ્રી જોવાર્ધનનાથજીએ કૃપા કરીને તેમનામાં સુક્યું હતું, કુમ્ભનદાસજી પોઢવાના દર્શન કરતા હતા ત્યારે આ કીર્તન ગાવા લાગ્યા, “વેદેષો ધરત ઝરખનદીપક હરી પોઢે ઉંચી ચીત્ર સારી. આવી ટુંક જ્યારે કુમ્ભનદાસજી ગાઈ રહ્યા ત્યારે ચતુર્ભુજદાસજી ખોલી ઉઠ્યા કે “સુંદર બદન નિહારણ બહુત યતન રાએ કર પ્યારી.” આ સાંભળીને કુમ્ભનદાસજીએ નિશ્ચય કર્યો કે એને શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાર્થી સંપુર્ણ અનુભવ થયો છે, એ મોટી કૃપા જાણીને ઘણા પ્રસન્ન થયા, એ દિવસથી ચતુર્ભુજદાસ કંઈ જાય અગર ન જાય વેહલા મોડા આવે તો પણ કુમ્ભનદાસજી કંઈ પણ કહે નહિ કારણ કે તે જાણે કે શ્રીનાથજીની સાથે ખેલવા ગયા હશે. એ ચતુર્ભુજદાસ એવા ભગવદ્ કૃપા પાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(પ્રસંગ ૪ જો.)

એક દિવસે ચતુર્ભુજદાસજીએ શ્રી જોવાર્ધનનાથજી શૃંગારનાં દર્શન કર્યા તે દિવસે શ્રીગુસાંઈજી આરસીદેખાડતા હતા.

પારે ચતુર્ભુજદાસે આ પદ ગાયું. ” શુભગ સૃંગાર નિરખ મો-
નકો લે દર્પણું કર પિયહિ દેખાવે, આપન નેક નિહારિયે
લિખઈ આજકી છબી કછુ કહેનત આવે. ૧ ત્યારેપછી ગોવિંદ
કે ઉપર શ્રીગુસાંઈ પંધાર્યા. ત્યારે એક વૈષ્ણુવે પુછ્યું કે,
મહારાજ ચતુર્ભુજદાસજીએ આજકી છબી કછુ બરનિન જાવે
મેવું ગાયું. તો આપતો નિત્ય સૃંગાર કરો છો ને નિત્ય આ-
સી દેખાડો છો તો આજનાં પદનો અભિપ્રાય કંઈ સમજમાં
આવતો નથી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી એ કહ્યું કે ચતુર્ભુજદાસજીને
કહે ત્યારે તે વૈષ્ણુવે ચતુર્ભુજદાસજીને પુછ્યું. ત્યારે ચતુર્ભુ-
જદાસજીએ બીજું પદ ગાયું. ” માઈરી આજ ઐર કાલ ઐર
છેન છિન ઐર ઐર ” આ પદ સાંભળીને વૈષ્ણુવે શ્રી ગુ-
સાંઈજીને પુછ્યું કે ભગવદ્લીલા તો નિત્ય છે અને સર્વત્ર છે
ભગવદ્ લીલાનું વિલક્ષણ પાણુ જે નિત્ય છે તેક્ષણુ ક્ષણમાં નવું
લાગે છે અને લીલાના જીવને અને લીલાના દર્શન કરવાવાલા
જીવને ક્ષણુ ક્ષણુ નવું લાગે છે અને નવી નવી રૂપી ઉત્પન્ન
થાય છે. જેથી ગોપાલદાસજીએ ગાયુંછે કે, ચોથા આખ્યાનની
પાંચમી ટુક ” નિત્ય લીલા નિત્ય નુતનશ્રુતી નપામે પાર. ”
એવી ભગવદ્ લીલા છે. આ સાંભળીને તે વૈષ્ણુવ બહુ પ્રસન્ન
થયો. અને એ ચતુર્ભુજદાસજી એવાભગવદ્નીય હતા કે જે-
મને નિત્ય લીલાનો અનુભવ સર્વત્ર થઈ ગયો હતો,

(પ્રસંગ ૫ મો.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુલમાં બીરાજતા હતા
અને શ્રી ગિરિધરજી આદિ બીજા બાળકો બધા શ્રીજીદ્વારમાં

ખીરાજતા હતા ત્યાં રાસધારી આવ્યા, એટલે શ્રી ગોકુલના-
 નાથજીએ શ્રી ગિરિધરજીને પુછીને પરાસોલીમાં રાસ કરાવ્યો,
 આ રાસમાં ગાન ખુબ થયું ત્યારે શ્રી ગોકુલનાથજીએ ચતુર-
 ભુજદાસને કહ્યું કે તમે પણ કંઈ ગાઓ એટલે ચતુરભુજદાસે
 કહ્યું કે મારું સાંભળનાર શ્રી નાથજી પધાર્યા નથી તો હું કેમ
 ગાઉં, એટલે શ્રી ગોકુલ નાથજીએ કહ્યું કે શ્રી નાથજી હમણું
 પધારશે. શ્રી ગોકુલનાથજીની આ વાર્તા સાંચી કરવાને વાસ્તે
 શ્રી નાથજી પોતે જાગ્યા અને શ્રી ગિરિધરજીને જગાડીને પોતે
 પરાસોલી પધાર્યા. અને શ્રી ગિરિધરજી પણ પધાર્યા. અ-
 દર્શન કરીને ચતુરભુજદાસે ગાવા માંડ્યું તેથી મુર ઘણું આવ્યું
 ને રાત વધી. ચતુરભુજદાસે આ પદ ગાયું. ' આ અદ્ભુત ન-
 ખેલ ધરેયમુનાતટશ્યામ સુંદરગુણનિધાન ગિરિવર ધરનારાસરંગ
 રાગે. ' ખીજું પદ, " પ્યારી ગ્રીવા ભુજ મેલી નૃત્ય ત્રિયાસજ-
 ન." આવાં આવાં ચતુરભુજદાસે ઘણું પદ ગાયાં. અને પરમા-
 નંદ થયો. શ્રી ગિરિધરજી શ્રી નાથજીને રાતરે જાગેલા જા-
 ણીને સવારે જગાડ્યા નહિ એટલામાં શ્રી ગોકુલથી શ્રી ગુસાં-
 ઈજી પધાર્યા અને પુછ્યું કે શો સમય છે? ત્યારે શ્રી ગિરિધ-
 રજીએ કહ્યું કે હજી જાગ્યા નથી કારણ કે રાતરે રાસમાં જાગ્યા
 હતા એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે શ્રી નાથજી તો હંમેશ રાસ
 કરે છે અને હંમેશ જાગે છે. જેથી શંખનાદ કરાવો. એટલે
 શંખનાદ કરીને શ્રી નાથજીને જગાડ્યા. વળી શ્રી ગુસાંઈજીએ
 શ્રી ગોકુલનાથજીને આજ્ઞા કરી કે આગ્રહ કરીને શ્રી નાથજી

ને પધરાવવા નહિ એતો સદા સ્વેચ્છાથી રાસ કરે છે માટે વિ-
નતિ કરીને પધરાવવા નહિ. એ ચતુરભુજદાસ એવા કૃપા પાત્ર
હતા કે શ્રી નાથજી સિવાય બીજે ઠેકાણે ગાન કરતાં નહિ.

(પ્રસંગ ૬ એ.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીએ ચતુરભુજદાસજીને આજ્ઞા
કરી કે અપ્પરા કુંડ પર જઈને રામદાસ ભીતરીયાને બોલાવો
અને તમે પુલ લઈ આવો. ચતુરભુજદાસજી પુલ વિણીને આ-
વતા હતા એટલામાં શ્રી નાથજી શ્રી સ્વામીજી સહિત ગોવ-
ર્ધન પર્વતની કંદરામાંથી બહાર પધાર્યા. સ્વામીજીના
મનમાં એમ હતું કે, આ લીલા કોઈ જાણે નહિ તો ઠીક એ
વામાં ચતુરભુજદાસે દર્શન કરીને આ પદગાયું “ ગોવર્ધન
ગીરી સદાન કંદરા રૈત નિવાસ કિથો પ્રિય ખ્યારી, બીજું પદ આ
ગાયું ” રજની રાજકીયોનિ કુંજ નગર કીશની, આ પદ સાંભળીને
શ્રી સ્વામીજીની પ્રસન્ન થયાં વળી ચતુરભુજદાસજી પુલ લઈને
શ્રી ગુસાંઈજી પાસે ગયા ચતુરભુજદાસજી એવા કૃપા પાત્ર હતા
કે શ્રી નાથજીના તથા શ્રી સ્વામીજીનાં મનની જાણવાવાળા
થયા.

(પ્રસંગ ૭ એ.)

ચતુરભુજદાસની વાહુ શ્રી નાથજીના ચરણારવિંદમાં
પહોંચી ગઈ, એટલે ચતુરભુજદાસને સુતક આવ્યું. સુતકમાં
ચતુરભુજદાસજી વનમાં બેસીને નિત્ય કીર્તન કરતા હતા. ત્યારે
શ્રી નાથજી તેમની ચાર બાજુ બેલતા હતા. શ્રી નાથજીએ
આજ્ઞા કરી કે ચતુરભુજદાસજી તમે બીજો વિવાહ કરો ત્યારે

ચતુરભુજદાસે કહ્યું કે નાતમાં કન્યા મળતી નથી. ત્યારે શ્રી નાથજીએ આજ્ઞા કરી કે પુનર્લગ્ન કરો. આથી ચતુરભુજદાસે પુનર્લગ્ન કર્યું; એટલે શ્રી નાથજી ચતુરભુજદાસની રોજ મંદકરી કરવા લાગ્યા, એ ચતુરભુજદાસજી એવા અંતરંગ ભગદીય હતા,

(પ્રસંગ ૮ મો.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી પરદેશ પધાર્યા હતા, ત્યારે શ્રી ગિરિધરજીના મનમાં એવી ઈચ્છા થઈ કે. શ્રીનાથજી આપણે ઘેર પધારે તો સાઈ! આથી ફાગણ વદ ૬ ને રોજ સાંજરે શયન પછી શ્રી નાથજીને મથુરા પધરાવ્યા અને વદ ૭ ના દીવસે મોટો ઉત્વસવ માન્યો જેકાંઈ ઘરમાં હતું તે બધું એ અર્પણ કર્યું ખેટીજી બાળક હતા તેથી વિંદિ તેમણે રાખી હતી તે વિંદિ પણ શ્રી નાથજીએ માગી લીધી એનું કારણ એ કે શ્રી ગિરિધરજીએ સર્વસ્વ અર્પણ કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરી હતી તે પ્રતિજ્ઞા સાચી પાડવાને વાસ્તે શ્રી નાથજીએ વિંદી માગી લીધી અને ચતુરભુજદાસજી ગિરિરાજ ઉપર બેસીને વિરહના તથા હિન્નગના પદ ગાયા કરતા હતા અને શ્રી નાથજી નિત્ય સંધ્યાસમય ગાયોની સાથે પધારતી વેળા તેમને દર્શન દેના હતા કે- શાખ સુદ ૧૩ ના દિવસે સંધ્યાસમયે ચતુરભુજદાસે આ પદ ગાયું શ્રી ગોવર્ધનવાસી સાંવરે લાલ તુમ વિના રહ્યો ન જાય પો આ પદની છેલ્લી દુક શ્રી ગોવર્ધનશ્રી નાથજીએ પધારતાં પધારતાં સાંભળી એટલે કંઈશ્યા વ્યાકુલ થઈ ગયા અને મનમાં વિચાર કર્યો કે કાલે તો જરૂર આહિ પધારીશ. ભક્ત દુઃ-

સહ દુખ દેખીને શ્રી નાથજી રહ્યું ન ગયું ! જોથી એથી એક પહોર રાત રહી ત્યારે ત્યારે વૈશાક શુદ્ધ ૧૪ ના દિવસે શ્રી નાથજીએ શ્રી ગિરિધરજીને આજ્ઞા કરી કે આજ રાજભોગ ગો-વર્ધન પર્વત ઉપર આરોગીશ. જોથી શ્રી ગિરિધરજીએ મંગલા કરીને શ્રી નાથજીને પધરાવ્યા પહેલાં માણસ મોકલીને મંદીર ખાસ કરવ્યું તેથી શ્રી નાથજીને પધારતા વાર થઈ તેથી તે દિવસે રાજભોગ તથા સેનભોગ એક સમયે આરોગ્યો. એથી તે દિવસથી આજ સુધી નૃસિંહ ચતુર્દશીના દિવસે શ્રીનાથજી બે વાર રાજભોગ આરોગે છે, એક તો હંમેશની વખતે અને સેન ભોગની સાથે એ ચતુર ભુજદાસજી શ્રી નાથજીના એવા કૃપાંપાત્ર ભગવદ્દીય હતા કે જોના વગર શ્રી નાથજી રહી ન શકે.

(પ્રસંગ ૯, મો)

એકવાર ચતુરભુજદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની સાગે શ્રી ગોકુલ ગયા, અને શ્રીનયનિત પ્રિયાજીનાં દર્શન કર્યાં અને બાળલીલાના તથા પારણાના કીર્તન કર્યાં દર્શન કરીને ગોપાલપુત્ર આવ્યાં ત્યારે કુમ્ભન દાસજીએ પુછ્યું કે ક્યાં ગયા હતા ત્યારે ચતુર ભુજદાસે કહ્યું કે શ્રી ગોકુલ ગયો હતો. કુમ્ભ નદાસે કહ્યું કે પ્રમાણુમા કેમ ગયો હતો. ત્યારે ચતુરભુજદાસે શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે પ્રમાણુ પ્રકર્ણની લીલામાં અને પ્રમેયપ્રકર્ણની લીલામાં કેટલાક ભેદ છે, ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે ભગવત્લીલા તો સર્વત્ર સમાન છે, પરંતુ કુમ્ભનદાસજીને કિશોર લીલામાં અશક્તતા છે તેથી એમ ખોલે છે; ભગવદ્લીલામાં ભેદ બાણુવો નહિ. અને શ્રી ઠાકુરજી વિરૂદ્ધ ધર્મ આશ્રય છે.

એક કાલા વચ્છિત્ર શ્રી પ્રભુ સર્વાન્ ભધી લીલા કરે છે, આ સાંભળીને ચતુરભુજદાસ ઘણા પ્રસન્ન થયા. ચતુરભુજદાસ ૬૧ ગુસાંઈજીનો એવા કૃયાપાત્ર હતા, જેનાથી શ્રી ગુસાંઈજી કંઈ પણ ગુપ્ત રાખતા નહિ હતા.

(પ્રત્યે ૧૦ મો.)

ચતુરભુજદાસજીને રાધાદાસ કરીને પુત્ર હતો, તેને ભગવત્લીલાનો અનુભવ થયો ત્યારે આ 'ધમારગાઈ.' એવલજાંએ બહાં હરિકિડક ગોપીન સંગા. 'આ ધમારની જ્યારે દશ ટુંક થઈ ત્યારે રાધાદાસની દેહ છુટી ગઈ. અને ભગવત્લીલામાં પ્રવેશ કર્યો રાધાદાસની પુત્રીએ દાદ ટુંક ગાઈને ધમારપુરી કરી એ ચતુરભુજદાસજી તેમના પુત્ર અને પૌત્રી બધા કૃયાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા. તેથી તેમની વાર્તા કેટલી લખીએ. સંપૂર્ણ.

•• (નંદાસજીની વાર્તા) (પ્રત્યે ૧ લો)

(વાર્તા ૫ મા)

નંદાસજી તુલસીદાસના નાના ભાઈ થાય, એમને નાચ તમાસા જોવાને અને ગાપન સાંભળવાનો શોખ ઘણો હતો, એ દેશમાંથી એક સંઘ દ્વારકા જતો હતો, ત્યારે નંદાસજીએ વિચાર કર્યો કે હું પણ શ્રી રણછોડજીના દર્શન કરવા જઈ તો ઠીક. આ વાત તેમણે તુલસીદાસને પુછી, પરંતુ તુલસીદાસ તો શ્રી રાયંદ્રજીનાં અનન્ય ભક્ત હતા તેથી દ્વારકા જવાની ના કહી, પરંતુ નંદાસે માન્યું નહિ અને એ સંઘની સાથે મથુરા સુધી આવ્યા. પરંતુ એ સંઘને મથુરાજીમાં લાંબી મુદત રોકાણ થવાથી સંઘને છોડીને પોતે એકલા દ્વારકા જવા નીકળ્યા; પરંતુ દ્વારકાનો રસ્તો ભુલી ગયા ને કુરૂક્ષેત્ર ભણી સી-

નંદ ગામમાં જઈ પહોંચ્યા; ત્યાં એક સાહુકાર ક્ષત્રી રહેતો હતો,
 નંદદાસજી તેને ઘેર ભીક્ષા લેવાને ગયા, તેની સ્ત્રીનું સુંદર રૂપ
 જોઈને મોહપાસમાં લપટાયા, તેથી આજો દિવસ જઈને દર
 રાત્ર આગળ બેસી રહેતા, જ્યારે તે સ્ત્રીનું મુખ જોતા ત્યારે
 યાંથી ઉઠીને મુકામ પર આવતા આમ કરતાં કરતા ઘણા દિ-
 વસ વીતી ગયા; ત્યારે એ ક્ષત્રાણીની તેની જાતીમાં ઘણી ચર્ચા
 ચાલી. ને ક્ષત્રાણીના સાસરે તથા તેના પતિએ વિચાર કર્યો
 કે, આ ગામમાં આપણે રહેવું નહિ. તેથી ઘરનાં સઘળાં મનુષ્ય
 શ્રી ગોકુલ ગયા કારણ કે તે બધા વૈષ્ણવ હતા. આ ખખર
 નંદદાસજીને મળી કે તરત તેપણુ તેમની પાછળ ગયા. રસ્તામાં
 દૂર દૂર ચાલે અને તેમનાથી દૂર મુકામ કરે. આમ કરતા કેટ-
 લેક દિવસે મજામાં પહોંચ્યા. અને જ્યારે શ્રી યમુનાજી ઉતર-
 ચાનો વખત થયો એટલે તે ક્ષત્રીએ નાવ હાંકનારને કંઈ
 આપ્યું અને કહ્યું કે પેલા બ્રાહ્મણને ઉતારીશ નહિ, એ
 અમને દુઃખ દે છે. જ્યારે બધા ઉતરીને શ્રી ગોકુળ આવ્યા.
 અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યાં ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા
 કરી કે પેલા બ્રાહ્મણને પાર કેમ બેસાડી મુક્યો છે, એટલે એ
 ક્ષત્રીના મનમાં એમ આવ્યું કે કોઈએ એ વાત શ્રી ગુસાંઈજી
 ને કહી દીધી છે અથવા શ્રી ગુસાંઈજી બાણી ગયા છે તેથી તે
 ક્ષત્રી પરતાવા લાગ્યો, શ્રી ગુસાંઈજીએ એક મનુષ્ય મોકલીને
 એ બ્રાહ્મણને પારથી બેલાવી લીધો એટલે નંદદાસજીએ આ-
 વીને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યાં તો સાક્ષાત્ત કોટી કંદર્પ લા-

વણ્ય પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયાં. નંદદાસજીએ સાદાંગ દંડ
 કર્યા અને જો સ્વરૂપના દર્શન નંદદાસજીને તે ક્ષત્રાણીની અ
 ખમાં થતાં હતા તે સ્વરૂપનાં દર્શન શ્રી ગુસાંઈજીનાં થયાં, એ
 દલે નંદદાસજીનું મન ત્યાંથી છુટીને શ્રી ગુસાંઈજીનાં ચરાશુર
 વિંદમાં લાગ્યું. નંદદાસજી હાથ જોડીને ઉભા રહ્યા એટલે જ
 ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે નંદદાસજી સ્નાન કરી આવે
 એટલે સ્નાન કરી આવ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી નવનીત પ્રિ
 યાજીની સન્નિધાન નામ નિવેદન કરાવ્યું. પછી નંદદાસજી
 શ્રી નવનીત પ્રિયાજીના દર્શન આશય પુર્વક કર્યા, પછી
 શ્રી ગુસાંઈજીએ ભોજન કરી બધા વૈષ્ણવોને પાતર ધરાવી
 નંદદાસજી મહા પ્રસાદ લેવા બેઠા. મહા પ્રસાદ લેતાં જ નંદ
 દાસજીને દેહાનું સંધાન ન રહ્યું. પાતળ પરબેસી રહ્યા. મન ભ
 ગવદ લીલામાં મગ્ન થઈ ગયું. અનેક લીલાનો અનુભવ થવ
 લાગ્યો ભર્યા ઘરમાં ચોરની જેઠે મોહ પામ્યા. આમ કરતાં કરતા
 સવાર થતાં દેહનું ભાન રહ્યું નહિ, શ્રી ગુસાંઈજીએ પધારીને
 નંદદાસજીને કહ્યું, કે ઉઠો દર્શન કરો, એટલે નંદદાસજી ઉઠી
 ઉભા થયા. અને ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરીને આ પદ ગાયું. "પ્રાત
 સમા શ્રી વલ્લભ સુતકે ઉઠે તહી રસના લીજીએ નામ" વિગેરે
 પદ ગાઈને શ્રી નવનીત પ્રિયાજીનાં દર્શન કર્યા દર્શન કરતામાં જ
 ભગવદલીલાની સ્મૃત્તી થઈ એટલે પાશુનાં પદ ગાયું "બાલ
 ગોપાલ લલનકીં મોદે ભરી યશુમતિ હુલારાવી." ઈત્યાદી ભ
 ગવદલીલા સંબંધી ગણ્યાં પદનવાં કરીને ગાયાં. એ નંદદાસજી

પર શ્રી ગુસાંઈજીએ એવી કંપા કરી કે બધે ઠેકાણેથી તેહં મન
ગાડી દીધું. એ ક્ષત્રીના વહુ દિવસમાં પાંચ સાત વખત નં-
દાસજી પાસેથી નીકળતી અને તેમની સામું જોતી, પરંતુ નં-
દાસજી તેના સામી ધજર પાણુ કરતા નહિ. શ્રી ગુસાંઈજીની
પાથી એના મનનો એવો નિરોધ થયો. તેથી તેના ભાગ્યનું વ-
ર્તુ નશું કરિયે ?

(પ્રસંગ ૨ જો.)

શ્રી ગુસાંઈજી શ્રીજીદ્વાર પધાર્યા ત્યારે નંદદાસજીને સાથે
લીધા નંદદાસજીએ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનાં દર્શન કર્યાં તો સા-
ત કોટી કંદર્પ લાવણ્ય પુર્ણ પુરષોત્તમનાં દર્શન થયાં આવા
ર્શન કરીને નંદદાસજી બહુ પ્રસન્ન થયા, અને નંદદાસજીને
ક્રોધ લીલાની સ્મૃતિ થઈ ઉત્થાપનનો સમય થયો ત્યારે શ્રી
ગુસાંઈજીની આજ્ઞા લઈને આ પદ ગાયું. "સોહત સુરંગ દુ-
ર્ગી પગ કુરંગ લલના કેસે લોયન લોને." આપદ ગાઈને
નંદદાસજી પોતાના મનમાં પોતાનું મોટું ભાગ્ય મનવા લા-
યા, પછી સંધ્યા આરતીના લખતે આ પદ ગાયું. "બનતે સ-
મન 'સંગ ગાયનકે પાછે પાછે આવત મોહનલાલ કાન્હાઈ. ૧
બનતે આવત ગાવત ગોરી ૧ દેખ સખી હરિકો વદન સરોજ
ધરનંદ અહરકે મિસહિમિસ આવત ગોકુલકી નારી. ૪.
મા પ્રમાણે નંદદાસજીએ ઘણાં પદ ગાયાં. નંદદાસજી કે'ઈ દિ-
સ ગિરિરાજજીમાં રહેતા અને કો દિવસ શ્રી ગોકુલમા
જી આવતા. જેથી માણસને ઉલટી દેખીને મોટું લાગે તેમ
નંદદાસજીને સંસાર કીકો લાગતો હતો. તેથી તે બીજે ઠેકાણે

જતાં નહોતા. પરંતુ શ્રી મહાપ્રેભુજી. શ્રી ગુસાંઈજી, ગિરિરાજજી તથા શ્રી યમુનાજી તથા શ્રી વૃજ ભુમિના સ્વરૂપનો વિચાર કર્યા કરતા હતા. પ્રભુના બીજા અવતાર પર્યં તેમનું મન લાગતું નહોતું જેથી શ્રી સ્વામીજીના સ્વરૂપવર્ણનમાં કહ્યું છે કે 'ચલીએ કુંવર કાન સખી ભેખ કીજે આ પદમાં કહ્યું છે કે 'શિવ મોહે જનવે મોહની જે કેદ પ્યારી કે પાયન આજ આનપરે સોઈ; આવી જેમની ઉચ્છેદી હતી.

(મસંગ ૩ જો.)

નંદદાસજી મજ છોડીને કોઈ ઠેકાણે જતા નહોતા. નંદદાસજીના મોટા ભાઈ કાશીમાં રહેતા હતા. તેમણે સાંભળ્યું નંદદાસજી શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયાછે; જેથી તુલસીદાસજીના મનમાં એમ આવ્યું કે નંદદાસજીએ પતિવ્રતા ધર્મ છોડી દીધો. આપણે તો શ્રીરામચંદ્રજી પતિ છે. તુલસીદાસજીએ આવો વિચાર કરીને પત્ર લખ્યો કે તમે પતિવ્રતા ધર્મ છોડીને કૃષ્ણ ઉપાસના કેમ કરી. આ પત્ર જ્યારે નંદદાસજીને પહોંચ્યો ત્યારે તેમણે વાંચીને ઉત્તર લખ્યો કે શ્રી રામ ચંદ્રજી તો એક પત્નીવ્રત છે તો બીજી પત્નીને કેવી રીતે સંભાળી શકશે. જ્યારે પોતે એક પત્નીને પણ બરોબર સંભાળી ન શકાય કે રાવણ હરીને લઈ ગયો; અને શ્રીકૃષ્ણ તો અનંત અખળાના સ્વામી છે કે જેને પત્ની થયા પછી કોઈ પ્રકારે ભય રહેતો નથી. એક કાલાવછિત્ત અનંત અખળા સુખ દે છે, જેથી કરીને મેં શ્રી કૃષ્ણ પતિ કર્યા છે, એ

વો પત્ર નંદદાસજીનો લખેલો જ્યારે તુલસીદાસજીને મળ્યો
રે તુલસીદાસજીએ વાંચીને વિચાર કર્યો કે નંદદાસજી
તોત્યાં લગી ગયું છે. તેથી તે આવશે નહિ. મારાથી પણ તેમનો
વધારે છે. હું તો અયોધ્યા છોડીને કાશીમાં રહ્યો છું,, પરંતુ
દાસજી તો વૃજ છોડીને ક્યોંઈ પણ જતા નથી, એમનો ટેક
|| ટેક કરતાં પણ વધારે છે. એ નંદદાસજી એવા કૃપાપા
વહીય હતા.

(પ્રસંગ ૪ થો)

એક દિવસ નંદદાસજીના મનમાં એમ આવ્યું કે તુલ
સજીએ જ્યારે રામાયણ ભાષામાં લખી છે ત્યારે હું શ્રી
ભાગવત ભાષામાં લખું આ વાત જ્યારે બ્રાહ્મણ લોકોએ
ખાની ત્યારે ખધા મળીને શ્રી ગુસાંઈજી પાસે ગયા, અને
તે કરી કે જો શ્રીમદ્ ભગવત ભાષામાં થશે તો અમારી
ગવિષ્ઠા જતી રહેશે. તેથી શ્રી ગુસાંઈજીએ નંદદાસજીને
|| કરી કે તમે શ્રીમદ્ ભાગવત ભાષામાં ન કરો, અને
જુના કલેશમાં ન પડો. બ્રહ્મકલેશ સારો નહિ, કીર્તન
વૃજ લીલા ગાયો, નંદદાસજીએ શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞા
ને શ્રીમદ્ ભાગવત ભાષામાં ન કર્યું. આ શ્રી ગુસાંઈજીની
|| નો તેમને વિશ્વાસ હતો, એવા કૃપાપાત્ર ભગવદીય હતા.

(પ્રસંગ ૫ થો)

નંદદાસજીના મોટાભાઈ તુલસીદાસજી કાશીમાં નંદ-
જીને મળવાને વૃજમાં આવ્યા, મથુરામાં આવીને શ્રી ય-
જ્ઞનાં દર્શન કર્યા પછી ખખરકાઢીને શ્રી ગિરિરાજજી

ગયાગ્નને ત્યાં નંદદાસજિને મળ્યા. તુલસીદાસજિએ નંદદાસજિને
કહ્યું કે તમે મારી સાથે ચાલો, જો ગામમાં રહેવા ઇચ્છા હોય
તો અયોધ્યામાં રહો. પુરીમાં રહેવા ઇચ્છા હોય તો કાશીમાં
રહો. પર્વતમાં રહેવા ઇચ્છા હોય તો ચિત્રકુટમાં રહો, ને વનમાં
રહેવા ઇચ્છા હોય તો હંડકારણ્યમાં રહો; આવા મોટા મોટા ધામશ્રી
રામચંદ્રજિએ પવિત્ર કર્યા છે. ત્યારે નંદદાસજિએ ઉત્તરમાં
આ પદ ગાયું “ જો ગિરિ રૂચે તો વસો શ્રીગોવર્ધન. ગામ
રૂચે તો, વસો નંદ ગામ, નગર રૂચે તો વસો શ્રી મધુપુરી, શોભ
સાગર અતિ અભિરામ. ૧ સરિતા રૂચે તો વસો શ્રીયમુના તદ્દ
સકલ મનોરથ પુરણુ કામ, નંદદાસ કાન ન. રૂચે તો વસો
ભુમિ શ્રી વૃંદાવન ધામ; ૨ આ પદ સાંભળીને તુલસીદાસજિ
ખોદ્યા કે એવું કોનું પાપ છે કે શ્રી રામચંદ્રજિના નામથી
કોઈ ન જાય. માટે તમે શ્રી રામદ્રજિને ભજો. ત્યારે નંદદાસ-
જિએ એક કીર્તનમાં ઉત્તરદીધા કે પદ “કૃષ્ણનામ જખતે-
મેં શ્રવણુ સુન્ધારી આલી ભુદ્ધીરી ભવન હું તો બાવરી, ભાઈરી
ભર ભર માવે નાયના ચિત્ત હું નરેયના મુંખ હું ન આવે
બૈના તનકી દશા કછુ ઐર રહીરી ૧ જે ટેક ને ધર્મ વ્રતકી-
નેરીમેં વિધ અંગો અંગ ભાઈ મેં તો શ્રાવણુ મહરી નંદદાસ
પ્રભુ જાકે શ્રવણુ સુને ચહ ગાત માધુરી મુરત કેધાં કૈંસી દઈરી
૨: આ પદ સાંભળીને તુલસીદાસ સુપ રહ્યા જ્યારે નંદદાસજિ
શ્રી નાથજિનાં દર્શન કરવા ગયા, ત્યારે તુલસીદાસજિ પાણુ તેમની
પાછળ પાછળ ગયા. શ્રી ગોવર્ધનનાથજિનાં દર્શન કર્યાં, ૫-

તું માથું નમાવ્યું નહિ. નંદદાસજી બાણી ગયા કે એ શ્રીરામચંદ્રજી સિવાય બીજા કોઈને નમશે નહિ, તેથી નંદદાસજીના મનમાં એ વિચાર આવ્યો કે અહિં અથવા શ્રી ગોકુલમાં એમને શ્રી રામચંદ્રજીના દર્શન કરવું એટલે તે કૃષ્ણના પ્રભાવ જણાશે નંદદાસજીએ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીને વિનંતી કરી કે—

દોહા—આજકી શોભા કહું, બલે બિરાજે નાથ,

તુલસી મસ્તક તબ નમે, ધનુષ બાણ લીઓ હાથ.

આનંદદાસજીનો દોહો શ્રવણ કરીને શ્રીનાથજીએ શ્રીવિયાયુ કે શ્રીગુસાઈજીનો સેવક કહે તે મારે માન્ય કરવું જોઈએ. એથી શ્રીગોવર્ધનનાથજીએ શ્રી રામચંદ્રજીનું રૂપ ધરીને તુલસીદાસજીને દર્શન દીધાં. એટલે તુલસીદાસજી શ્રી ગોવર્ધનનાથજીને સાષ્ટાંગદંડવત કર્યા તુલસીદાસજી દર્શન કરીને બહાર આવ્યા એટલે નંદદાસજી શ્રીગોકુલ ગયા, અને તુલસીદાસજી પણ સાથે ગયા અને જઈને નંદદાસજીએ તે શ્રીગુસાઈજીના દર્શન કરીને સાષ્ટાંગ દંડવત કર્યા પરંતુ તુલસીદાસજીએ દંડવત થયા નહિ. તુલસીદાસજી નંદદાસજીને કહ્યું કે જે દર્શન તમે મને ત્યાં કરાવ્યાં તેવા દર્શન પાછા અહિં કરાવો એટલે નંદદાસજીએ શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતી કરી કે આ મારા ભાઈ તુલસીદાસજી છે, જે શ્રી રામચંદ્રજી સિવાય બીજાને નમતા નથી. ત્યારે શ્રી ગુસાઈજીએ કહ્યું કે તુલસીદાસજી ખેસો, શ્રી ગુસાઈજીના પાંચમા પુત્ર શ્રીરઘુનાથજી ત્યાં બીરાજતા હતા અને તેજ દિવસ

તેમનો વિવાહ થયો હતો. શ્રીરઘુનાથજીને શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે આ તમારો સેવક આવ્યો છે તેને તમે દર્શન દો, એટલે શ્રી રઘુનાથજીએ તથા જનકી વહુજીએ શ્રી રામચંદ્રજીનું તથા જનકીનું સ્વરૂપ ધરીને દર્શન દીધાં. સાક્ષાત દર્શન થયાં એટલે તુલસીદાસજીએ સાષ્ટાંગ દંડવત કર્યા, જેપરથી શ્રી દ્વારકેશજીએ મુગરૂપમાં ગાયું છે કે, “હિતુ નિજ અભિમાનકે” પ્રકં તોત આજ્ઞા માનકે” અને તુલસીદાસજી દર્શન કરીને ખાં પ્રસન્ન થયા, અને આ પદ ગાયું ‘વરણું આવાધ ગોકુલ ગામ આ પદ ગાઇને તુલસીદાસજી વિદાય થઇને પોતાને ઘેર ગયા એ નંદદાસજી શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર ભગવદ્દીય હત જેમના કહેવાથી શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ અને શ્રી રઘુનાથજીએ શ્રી રામચંદ્રજીનું સ્વરૂપ ધરીને દર્શન દીધાં. જેથી તેમન વાર્તા કેટલીક લખીએ.

(નાગજીભાઈ સાહેબના નગરની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૫ મા.)

આ નાગજીભાઈ જ્યારે શ્રી મહાપ્રભુજીના સેવક થયા ત્યારે શ્રી મહાપ્રભુજીએ વિચાર કર્યો કે નાગજીભાઈ દ્વારા સૂર્ય વણી અંગીકાર થશે. અને નાગજીભાઈના સંગથી દૈવી જીવ પ્રભુના સન્મુખ થશે. અને કાગજીભાઈ પુણી માર્ગના સિંધાં તને લાયક છે. વળી તેમનો વંશ પણ દણુ વર્ષ ચાલશે જેથી તે લાલજીને શરણુ જાય તો વણું સારું. તેથી શ્રી મહાપ્રભુજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે લરિકાના સેવક થાઓ તેથી નાગજીભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા, એ નાગજીભાઈ એવા કૃપાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો)

નાગજીભાઈ ગોધરા ગામના દેશાઈ હતા. કોઈ કારણથી સરકારથી તેમની આજીવિકા ખંધ થઈ તેથી તે નાગજીભાઈ સંકોચમાં આવી ગયા. એવામાં તેમની પુત્રીનો વિવાહ આવ્યો આ વાત ખંભાતના વૈષ્ણુવે સાંભળી સહજપાલ દોશી માધવદાસ દલાલ, અને જીવા પારેખ, નાગજીભાઈના સ્નેહી હતા, તેમણે હજાર રૂપઈયા ગોધરે નાગજીભાઈને મોકલ્યા. એ રૂપૈયા નાગજીભાઈને મળ્યાએટલે તેમણે વિચાર કર્યો કે આદ્રવ્ય તો વૈષ્ણુવનું છે, અને તે વૈષ્ણુવે મને વૈષ્ણુવ દાવાથી મોકલ્યું છે, તેથી એ દ્રવ્ય લઉંકીકમાં ન ખરચાય તો ઠીક, આપદકાળ તો ચાર દિવસમાં મટી જશે. જેથી તે દ્રવ્યની સોના મોર લઈને એક લાકડીમાં ભરી અને તે લાકડી લઈને પોતે અડલ જવા નિકળ્યા. રસ્તામાં એક ડોસી વઘણુવ રહેતી હતી તેને શ્રી ઠાકુરજીએ સ્વપ્નામાં આજ્ઞા કરી કે કાલે નાગજી કાસદનો વેષ ધરીને આવશે તેમને તું મહાપ્રસાદલેવરાવજે. બીજે દિવસ પરદેશીને ઉતારામાં તે ડોશી નાગજીભાઈને શોધવા ગઈ. ત્યાં તે ડોસીએ કહ્યું કે હું તમારી જ્ઞાતીની છું; શ્રી ગુસાંઈજીની સેવક છું માટે મારે ઘેર પ્રસાદલેવા ચાલેા. નાગજીભાઈ ના કહીને ત્યાંથી આગળ ચાલી નિકળ્યા બે માઈલ ગયા એટલે શ્રીઠાકુરજીએ સ્વપ્નામાં આજ્ઞા કરી કે તમે તે ડોશીને ત્યાં પ્રસાદ કેમ નહિ લીધો. એડોશીને મેં સ્વપ્નામાં આજ્ઞા કરી હતી, નાગજીભાઈત્યાંથી

પાછા કર્યા અને ડોશીને ઘેર પ્રસાદ લેવા ગયાં અને પાછા ત્રણ દિવસ રહ્યા, અને તે ડોશીને કહ્યું કે તમને શ્રી હાકુલ એના કરી હતી એ તમે કેમ કહ્યું નહિ, એટલે તે ડોશીએ કહ્યું કે તમે શ્રી હાકોરના અંગ છો એ વાતમાં હું કંઈ સમજતી નથી, સાંભળીને અને ડોશીની નમ્રતા જોઈને નાગજીભાઈ બહુ પ્રસન્ન થયા. ત્યાંથી નાગજીભાઈ અડેલ ગામમાં આવ્યા, અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા. અને તે લાકડી ભંડારીને દીધી અને કહ્યું કે એ લાકડી વૈષ્ણુવે આપી છે તે શ્રી ગુસાંઈજીને આપજો એમ કહીને શ્રી નાગજીભાઈ પ્રજામાં ગયા. પછી ભંડારીએ લાકડી શ્રી ગુસાંઈજી આગળ જોડી તો તેમાંથી દ્રવ્ય નિકળ્યું અને નાગજીભાઈ ત્રણ માસ શ્રીજીદ્વારમાં રહ્યા. પછી ગોધરામાં બધા પંચે મળીને હાકેમને કહીને નાગજીની આજીવિકા દેવા લાગ્યા અને ચહેલું દ્રવ્ય લઈને નાગજીભાઈની પુત્રીનો વિવાહ કરી દીધો, જ્યારે નાગજીભાઈ ગોધરામાં આવ્યા ત્યારે દસહજાર રૂપૈય ખંભાત મોકલી દીધા. ખંભાતના વૈષ્ણુવે વિચાર કર્યો કે આપણે તો આ દ્રવ્ય નાગજીભાઈને એમનું આપી દીધું હતું તેથી હવે કેમ લઈએ તેથી ખંભાતના વરણુ તે દ્રવ્ય શ્રી ગુસાંઈજીને મોકલી દીધું. એ નાગજીભાઈ એ ભગવદ્દીય અનુભવી હતા શ્રી ગુસાંઈજીના સ્વરૂપમાં એવા અસંકત હતા કે વર્ષમાં બે વાર ગોધરાથી જરૂર દર્શન માટે આવત

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એક દિવસ નાગજીભાઈને ગોધરાના હાકેમે રાજના પાદશાહ પાસેની જગીર વધારવાને મોકલ્યા. અને બે

રૂપેયા ખર્ચ કરવા આપ્યા નાગજીભાઈ રાજનગર આવ્યા,
 િન્દશિશુનું અતિસુક્ષ્મ ચીર દીકું, તે એક હજાર રૂપેયામાં
 અને શ્રી ગોકુલ ગયા. અને જઈને શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ કર્યું પાછા
 થીયી રાજનગર આવ્યા અને પાદશાહને મળીને પાંચગણી
 ગીરનો પટ્ટો લખાવી લીધો. પછી ગોધરા જઈને હાકેમને
 ખબર કરી. હાકેમ આ વાર્તા સાંભળી ઘણો પ્રશન્ન થયો અને
 હાકેમ મહાલના પાંચ મહાલ થયા, તે દિવસથી આજ પર્યંત ગો-
 રા પાંચ મહાલ કહેવાય છે એ નાગજીભાઈ ને રનેહપ્રભુ વિષે
 શ્રદ્ધા હતો, અને લોકોને તુલ્ય માનતા હતા; પરંતુ તેમનું
 કોઈ કાર્ય પ્રભુ પોતાની મેળે સિદ્ધ કરતા હતા.

(પ્રસંગ ૪ થો.)

એક સમયે શ્રી ગુસાંઈજી દ્વારકા પધાર્યા હતા. નાગજી-
 ભાઈ કેરીઓ લઈને રાજનગરથી દ્વારકા ગયા. અને શ્રી ગુસાંઈ-
 જીનાં દર્શન કરીને કેરીને વિનંતી કરી. એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ
 કહ્યું કે શ્રી રણછોડજીના મંદીરમાં પહોંચાડી દો. એટલે નાગ-
 જીભાઈએ તે કેરી ત્યાં મોકલી દીધી અને રાજનગર માણસ
 મોકલી બીજી કેરીઓ મંગાવી અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી
 કરી કે તમારા મહાનમાં શ્રીરણછોડજીને પધરાવીને આ કેરીનો
 િંગીકાર કરાવો. શ્રી ગુસાંઈજીનો મુકામ રામ લક્ષ્મણજીના મં-
 દીર આગળ હતો, ત્યાં શ્રીગુસાંઈજીએ રણછોડજીને પધરાવીને,
 શ્રીઓનો ભોગ ધરીને અને નાગજીભાઈને સાક્ષાત રણછોડજીનાં
 દર્શન થયાં, દિવસથી શ્રી ગુસાંઈજીની ખેડકર્તે સ્થળે થઈ. તે
 ખેડે શ્રી ગુસાંઈજીના મનમાં એમ આવ્યું કે આવી કેરીઓ

શ્રી નાથજી આરોગે તો સારું. નાગજીભાઈએ શ્રી ગુસાંઈજીના મનની વાત જાણી તેથી તેએ રાજનગર આવ્યા અને કેરીઓ લઈને શ્રી નાથજીને ત્યાં તથા શ્રી નવનીત પ્રીયાજીને ત્યાં પહોંચ્યા હી આવ્યા. ત્યાંથી પાછા ફરીને પાછા રાજનગર આવ્યા આ બીજી કેરીઓ લઈને શ્રી ગુસાંઈજી ઘાઘાધુરઘટ ગામં મળ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીને ત્યાં બધા સમાચાર કહ્યા અને પાંચાધ્યા એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ મનમાં વિચાર્યું કે નાગજીભાઈ વિના મારા મનની વાત કોણ જાણે તેમણે નાગજીભાઈને કહી કે તમારો શો મનોરથ છે, નાગજીભાઈએ વિનંતિ કરી કે મહારાજ શ્રી નાથજીને અહિં પધરાવીને આ કેરીઓ લોગ ધરો અને મને દર્શન કરાવો તો મારું ચિત્ત પ્રસન્ન થાય. એજ પ્રમાણે શ્રી ગુસાંઈજીએ નાગજીભાઈને દર્શન કરાવ્યાં એ નાગજીભાઈ એવા કૃપા પાત્ર હતા. શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમનામાં એટલું સામર્થ્ય મુક્યું તે તે ગમે તેટલો બોલ ઉચકી શકે અને ગમે તેટલે દુર ચાલી જાય અને દશ દિવસનો રસ્તો હોય તો એક દિવસમાં પહોંચી જાય; એ નાગજીભાઈ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૬ મો.)

એક વખત નાગજીભાઈ અડેલથી આવ્યા તે રસ્તા શ્રીજીદ્વાર આવ્યા ત્યાં રામજીએ કહ્યું કે નાગજીભાઈ અહિં રહીને થોડા દિવસ સેવા કરો ત્યારે નાગજીભાઈ ત્યાં સેવામાં રહ્યા, અને શ્રી ગુસાંઈજીને એક શ્લોક લખી મોકલ્યો: શ્લોક
‘સત્સિકૃશેશયમપ્યાસ્વાદિ તુભાગચ્છતોછિનોમાર્ગે ॥ યદિકનકકમલપાનેના
સિતોષ્ઃ કિમન્યેન; ॥’ ત્યારે અડેલ આ પત્ર શ્રી ગુસાંઈજીને

હોંચ્યો ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ જે શ્લોક લખી મોકલ્યા. શ્લોક
મિકુશેશયમાનસમર્થયસેયત્રિયોમધુપઃતસ્મિન્સ્તુષ્ટેતોષોદુસ્યે દ્રૌસ્થ્યંહિનિ
પમસ્નેહાત્ ॥૧॥ ચચલિરપિનિરુપધિભાવઃ સ્વભાવતઃ સમાગછેત્ ॥ નિશ્ચ-
તોષોસ્યાપિ પ્રભવેદેવતિકિંવાપ્યં ॥ ૨ ॥ આ શ્લોક વાંચીને નાગજી
ઈ ઘણા પ્રસન્ન થયા, અને અડેલ જઈને ફરીથી શ્રી ગુસાં-
ઈનાં દર્શન કર્યા.

(પ્રસંગ ૬ છે.)

એક વખત નાગજીભાઈએ ગોધરાથી પત્ર લખ્યો તેમાં
મ્યું કે શ્રીસુખોદિનીજી તથા નિખંધ તથા આણુભાણ્ય તથા
મહા પ્રભુજીના કરેલા બધા ગ્રન્થનો થોડામાં સમાવેશ થાય
કે લખી મોકલો. એકલે શ્રીગુસાંઈજીએ જે શ્લોક લખી મો-
કલ્યા.

શ્લોક-શ્રીવલ્લભાચાર્યપથિગાઠં પ્રેમવ્યાસ્ત્યવ્યભિચારહેતુઃ ॥

તત્રોપયુક્તાનવધોક્તભક્તિ સ્તત્રોપયોગોઽશ્વિલસાધનાનમ્ ॥૧॥

યઃકુર્યાત્સુંદરાક્ષીણાં ભવનેભાસ્યનર્તને ॥

તાસાંભાવનયાનિત્યં સહિસર્વફલાનુમાક્ ॥ ૨ ॥

આ શ્લોક વાંચીને નાગજીભાઈને બધો સિદ્ધાંત સ્ફૂર્ત
એ નાગજીભાઈ એવા કૃપાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(શ્રીભદ્રની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ છે.)

(વાર્તા ૬ ફી.)

શ્રી મહાપ્રભુજીના સેવક પન્નરાવળ સાચોરા બ્રાહ્મણ
તેમના પુત્ર કૃષ્ણ ભદ્રજી શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા
ગુસાંઈજીએ શ્રીમદ્ ભાગવદ્ સુખોદિની ટીકા સહીત
ભદ્રજીને ભણાવ્યું અને પુછી માર્ગથી સિદ્ધાંત તેમના હ-

હયમાં આવ્યો, જેવી રીતે પદ્માવળને શ્રી મહાપ્રભુજી કૃપાથી પુષ્ટીમાર્ગથી સદ્ગત સ્થૂરિત થયો હતો, તેવી રીતે તેમના પુત્ર કૃષ્ણભટ્ટજીને પણ થયો તે હમેશા શ્રી મુખોધિની જીની કથા કહેતા હતા. એકવાર કૃષ્ણભટ્ટજી વ્રજમાં ગયા અને તેમની સાથે કણુખી વૈષ્ણવ પણ ગયો. શ્રી ગુસાંઈજીના તથા શ્રીનાથજીનાં દર્શન કર્યા ત્યારે તે કણુખી વૈષ્ણવે શ્રી ગુસાંઈજીને કહ્યું કે કૃષ્ણભટ્ટજી કથામાં એવું કહે છે કે શ્રી ગિરિરાજ ધાતુમય રત્ન રચિત તે ગોવિંદ કુંડ કુદ્યથી ભરીલો છે. એવાં દર્શન કેમ નથી થતાં, આ વાર્તા સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજીએ વિચાર્યો કે મારા સેવક કૃષ્ણભટ્ટજીનું વચન ખોટું પડ્યું ન જોઈએ, એ વાર્તા તો સાચી થવી જોઈએ, માટે શ્રી ગુસાંઈજીએ તેને દિવસે નેત્ર આપ્યાં અને જેવા દર્શન કૃષ્ણભટ્ટજીએ કર્યાં હતાં તેવો દર્શન તેને શ્રી ગિરિરાજજીના તથા ગોવિંદ કુંડનાં કરાવ્યાં. એ કૃષ્ણભટ્ટજી એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રકાશ ૨ જો.)

એકવાર કૃષ્ણભટ્ટજી શ્રીનાથજીના ભીતરીઆ ભેગા નહાય અને બધી સેવા કરવા લાગ્યા. પરંતુ ચરણ સ્પર્શ ન કર્યા. એ દિવસે શ્રીનાથજીએ આજ્ઞા કરી કે કૃષ્ણભટ્ટજી ચરણ સ્પર્શ કરો ત્યારે કૃષ્ણભટ્ટજીએ વિનંતી કરી કે જો લીલાનાં દર્શન થાય તો ચરણ સ્પર્શ કરું. એટલે શ્રી નાથજીએ આજ્ઞા કરી કે લીલાનાં દર્શન દેહાંતરમાં થશે. એટલે કૃષ્ણભટ્ટજી ઉદાસ થઈ ગયા. એકલે શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે ઉદાસ કેમ છે? ત્યારે કૃષ્ણભટ્ટજી કહ્યું કે શ્રી નાથજીએ ચરણ સ્પર્શની આજ્ઞા કરી છે, પરંતુ લીલાનાં દર્શન

૥ કહે છે એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે શ્રીનાથજી તો બાલક
જે તમે ઉદાસ કેમ થાઓ છો. આટલું કહીને શ્રી ગુસાંઈજીએ
કૃષ્ણભટજીના હાથ પકડીને ચરણ સ્પર્શ કરાવ્યા. અને શ્રીના-
થજીની લીલાનાં દર્શન કરાવ્યાં. એટલે કૃષ્ણભટજી બહુ પ્રસન્ન
થયા અને એ નિશ્ચયકર્યો કે શ્રીનાથજી તો શ્રી ગુસાંઈજી વશ છે.

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એક દિવસે કૃષ્ણભટજીએ ઉજ્જનમાં વસંતપંચમીનો
કેતસવ કર્યો તે દિવસે વસંતપંચમી નહોતી, શ્રી નાથજી ગિ-
રેરાજ ઉપર ગુલાલ ભર્યા પધાર્યા. આ દર્શન રામદાસજી
મીતરીયાને થયાં. ત્યારે રામદાસજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે
શ્રીનાથજીને કાણે ખેલાવ્યા. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે કૃષ્ણ-
ભટજીએ વસંતપંચમી જાણીને ખેલાવ્યા છે, ત્યારે રામદાસ-
જીએ વિનંતિ કરી કરી કે કૃષ્ણભટજી તો ભુલી ગયા, પરંતુ શ્રીના-
થજી કેમ ખેલ્યા. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે શ્રી નાથજી તો
મક્તને વશ છે. ભક્ત જેવા મનોરથ કરે તેવા તેનો અંગીકાર
કરે છે એ કૃષ્ણભટજી એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૪ જો)

એક સમય કૃષ્ણભટજી શ્રી ગોકુળ આવ્યા, ત્યાં એકાં-
તમાં ચાચા હરિવંરાજ સાથે ભગવદ વાર્તા કરવા લાગ્યા ત્યાં
અહમ્મતસુગંધ આવી ત્યારે કૃષ્ણભટજીએ કહ્યું કે આ સુગંધ
ક્યાંથી આવી ત્યારે ચાચાજીએ કહ્યું કે એ છેલ્લે આવ્યો હશે
જે તમારા વગર રહી શકતો નથી એ કૃષ્ણભટજી એવા કૃપા પાત્ર
હતા, કે જેમની પાછળ શ્રી નાથજી ફરતા હતાં.

(પ્રસંગ ૫ મો.)

એક સમય શ્રી ગુસાંઇજી ઉજ્જનમા પધાર્યા, અને કૃષ્ણભટ્ટને ઘેર મુકામ કર્યો. ત્યાંના સઘળા બ્રાહ્મણોએ મળીને શ્રી ગુસાંઇજી પાસે આવીને પુછ્યું કે તમારા સેવક કૃષ્ણભટ્ટજી વે-
દોક્ત કર્મ કરતા નથી અને આઠે પહિર સેવા કરે છે. ત્યારે શ્રી ગુસાંઇજીએ ઉત્તર દીધો કે શ્લોક-મત્કર્મકુર્વતાંપુતાં કર્મલોપો ભવેદપિ।
તત્કર્મતેપ્રકુર્વતિત્રિંશત્કોટયોમહર્ષયે॥૨॥ વળી કહ્યું કે સવારે જાણુશો,
આ સાંભળીને બ્રામણ બોલ્યા કે સવારે કેમ જાણુશે, ત્યારે
શ્રી ગુસાંઇજીએ કહ્યું કે જ્યાં રાત પડે ત્યાં દિવસનું સુએ નહિ.
તમારા હૃદયમાં જ્યારે અજવાળું પ્રકાશશે અને માયા રૂપી
અંધારું મટી જશે ત્યારે તમે જાણુશો. ગીતાજીમાં કહ્યું છે કે
શ્લોક-યાનિશાસર્વભૂતોનાં તસ્વાનાગર્તિસંયર્મા ॥ યસ્વાંજાતિભૂતાનિજાનિ
શપ્થ્યતોમુનેઃ ॥ ૧ ॥ જ્યારે આવું સાંભળ્યું ત્યારે તે બ્રાહ્મણનો
સંદેહ મટી ગયો.

(પ્રસંગ ૬ મો.)

કૃષ્ણભટ્ટજી ઉજ્જનમાં રહેતા હતા, ગુજરાત તથા દક્ષિ-
ણના વૈશ્ણવ ઉજ્જન થઈને શ્રી ગોકુલ જતા હતા, એ બધા
કૃષ્ણભટ્ટજીને મળીને પ્રસન્ન થતા હતા અને કૃષ્ણભટ્ટજી પણ
વૈશ્ણવ પર એવી પ્રીતી રાખતા હતા કે જે વૈશ્ણવ તેમને ઘેર
મુકામ કરતા હતા તેના પોટકામાં દુધ ઘરનો પ્રસાદ બાંધી દેતા
હતા, તેનું કારણ એ હતું કે વૈશ્ણવને રસ્તામાં ભુખ લાગે તો
શ્રમ ન પડે. વૈશ્ણવ પર આવો સ્નેહ રાખતા હતા.

(પ્રસંગ ૭ મો.)

એકવાર શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી ગોકુલથી કાસદ મોકલીને શશુભટને ખોલાવ્યા તેથી કશશુભટજી ઉજ્જનથી ગયા રસ્તામાં વમામાં રોજ તેમના સેવ્ય શ્રી ઠાકુરજી તેમને કહેતા કે તમારા વિના મને ચેન પડતું નહીં. તેથી કૃષ્ણશુભટજી રોજ રસ્તામાંથી પત્ર લખીને આણસ સાથે ઘેર મોકલે કે હરંકોઈ રીતે શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થાય તેમ કરજો. પરંતુ શ્રી ગુસાંઈજીને મળ્યા વગર કશશુભટજી પાછા ન વળ્યા, કૃષ્ણશુભટજી ગોકુલ પહોંચ્યા અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા ત્યારે ગુસાંઈજીએ હૃદયું કે તમે શ્રી ઠાકુરજીની આજ્ઞા કેમ ન માની. ત્યારે કશશુભટજીએ વિનંતિ કરી કે મહારાજ શ્રી ઠાકુરજી તો તમારે વશ છે અને તમે શ્રી ઠાકુરજી અમને દેખાડ્યા છે તેથી અમારી આજ્ઞાનો અમારાથી કેમ લોપ થાય. આ વાર્તા સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી ચુપ થઈ ગયા. કૃષ્ણશુભટજીને શ્રી આજ્ઞાનો એવો વૈશ્વાસ હતો.

(પ્રસંગ ૮ મો.)

એક દિવસ ઉજ્જનના બધા વૈશ્નવો મળીને કૃષ્ણશુભટજીને પુછ્યું કે શ્રી ઠાકુરજી કેવી રીતે વશ થાય? વ્યારે કૃષ્ણશુભટજીએ હૃદયું કે શ્રી સ્વામીજીની કૃપાથી શ્રી ઠાકુરજી વશ થાય છે અને એજ કારણથી શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી સ્વામીનીજી સ્તોત્રમાં શ્રી ઠાકુરજીને પ્રસન્ન કરવાને દ્વાદશ પ્રકારની પ્રાર્થના કરી છે, વળી દ્વાદશ પ્રકારના દાસ્યભાવ વર્ણન કર્યા છે. આ વાર્તા સાંભળીને વૈશ્નવો બહુ પ્રસન્ન થયા. ગીત ગાવિંદમાં

શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે—

“અધરસુધારસતુપનયમમિનિ ગીવયમૃતમિવદાસં॥ ત્વયિવિનિહિતમ
નિશં વિરહાનલદગ્ધવપુષ્પમવિલાસં ॥ વળી નંદદાસજીએ કહ્યું છે ?
“ શ્રી ભુખભાન સુતા પદ અંબુજ જનકે સદા જીહાય હય
રસ મગ્ન રહત જો તિન પર નંદદાસ બલ બાય.

(પ્રસંગ ૯ મો.)

એક દિવસ નાગજીભટ ગોધરેથી ઉજ્જૈન આવ્ય
ત્યારે કરશનભટજીને મળી મહાપ્રસાદ લઈ ભગવદ વારતા કરવ
બેઠા. એકાંતમાં ભગવદ વાર્તા કરતા કરતા દેહાનુસંધાન ભુલ
ગયા, સાત દિવસ વિતિ ગયા ત્યારે દેહની શુદ્ધિ આવી. એમ કરત
કરતાં નાગજીભાઈ ઘણા દિવસ ત્યાં રહ્યા કે. ઈવાર ત્રણ દિવસ કોદ
વાર સાત દિવસ દેહાનુ સંધા ભુલી જતા હતા, એ કંઈજીભટજી
તથા નાગજીભાઈ એવા કૃપા પાત્ર ભગવદીય રતા કે તેઓ ભ
ગવદ રસમાં મગ્ન થઈ જતા હતા.

(પ્રસંગ ૧૦ મો.)

એકવાર કૃષ્ણભટ ગોકુળ ગયા. ને રસ્તામાં તેમનો દેહ
છુટી ગયો ત્યારે તેમના પુત્ર ગોકુળભટના મનમાં ચિંતા થઈ કે
તે શ્રીગોકુળ ન પહોંચ્યા તેમ ઘેર પણ ન રહ્યા, અને તેમનો અ
ગ્નિ સંસ્કાર કરીને ઉજ્જૈન પાછા આવ્યાજો દીવસે કૃષ્ણભટનો
દેહ છુટ્યો તે દિવસે શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી નાથજીનો શૃંગાર કરીને
ચે કમાં બીરાજતા હતા. ત્યારે કૃષ્ણભટજીને દેખ્યા, ત્યારે કંઈ
ભટજીએ સાંધાંગ દંડવત કર્યા. ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ પુંછયું કે
તમે ક્યારે આવ્યા ત્યારે કૃષ્ણ ભટજીએ વિનંતિ કરી કે આપની

કીરપાથી હમણાજ આવ્યા છું, શ્રી ગુસાંઈજી મંદિરમાં પધાર્યા
મને ગોપાવલ્લભે ભોગ ધરીને પુછ્યું કૃષ્ણભટજી ક્યાં ગયા
યાં ગયા ! ત્યારે રામદાસ ભીતરીઆએ કહ્યું કે મંદિરમાં જતાં
ધાંએ દીઠાં છે, પરંતુ બહાર જતાં કોઈએ દીઠા નથી એટલે
સાંઈજીએ એક પત્ર લખીને માણસને આપ્યો અને કહ્યું કે
મા પત્ર ઉજ્જનમાં ગોકુલભટને દેજે. આ પત્ર વાંચીને ગોકુ-
ભટ પ્રસન્ન થયા અને ગોકુલભટ વિનંતિ પત્ર લખ્યો કે અમુક
વસે અમુક વખતે કૃષ્ણભટજીએ દેહ છોડ્યો છે. આ પત્ર વાં-
ંને શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે કૃષ્ણભટજી તો એવા હતા કે જેની
થે શ્રીનાથજી ખેલતા હતા, તે આવી રીતે ભગવદ્દીલામાં
સિ થાય તેમાં શું આશ્ચર્ય છે ? એ કૃષ્ણભટજી એવા કીરપા-
ત્ર નુતા તેથી તેમની વાર્તા કેટલે ગુધી લખીએ.

(આચા હરિવંશજીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા) (વાર્તા ૭ મા.)

આચા હરીવંશજી ક્ષત્રીય હતા, તેમને શ્રી ગુસાંઈજીએ
જ્ઞા કરી કેશ્રીનાથજીની ઈચ્છા પુષ્ટીમાર્ગ વધારવાની છે તેથી
ને પરદેશમાં જાઓ અને મારી આજ્ઞાથી તમે વૈશ્ણવોને નામ
મળાવો અને તેઓ જે ભેટ આપે તે લાવો. આથી આચાજી
રાતમાં આવ્યા. અને રાજનગરની પાસે અસારવા ગામમાં
ઈલા કેઠારીને ઘેર રહ્યા. અને ત્યાંથી ભેટ ઉઘરાવીને ખંભાત
જી લેવાને ગયા. ત્યાં ગામમાં જઈને પુછ્યું કે અહિં
મા માણસ કેણુ છે ? ત્યારે માધવલાલ દલાલે કહ્યું કે
જર્પાલ દોશી ભલા માણસ છે. તેથી માધવદાસ દલા-
ી સાથે જઈને સહજપાલ દોશીને ત્યાંથી માલ વહોર્યો. તેમાં

બધી ઉત્તમ ઉત્તમ વસ્તુ લીધી અને જીવાપારેખની હુંડી લાવ
હતા તે માધવદાસ દલાલને આપી કહ્યું કે માલના બધા પૈર
ચુકાવિને જે બચે તે અમારો મુકામ નારાયણ સર પર છે ત
પહોંચાડી દે. માધવદાસ બચેલું દ્રવ્ય પહોંચાડવા ગયા ત્યા
તેમની આચાર ક્રિયા દેખીને માધવદાસ વિસ્મય થયા અ
મનમાં વિચાર કર્યો કે આ કેઈ મહા પુરૂષ છે, ત્યારે માધવ
દાસે કહ્યું કે તમારો ધર્મમને શિખવાડો. ત્યારે આચારજી
તેને નામ સાંભળાયું માધવદાસે બધી રીતભાત શીખીને સહજ
પાલ દોશીને અને જીવા પારેખને કહ્યું કે એ કેઈ મહાપુરૂ
છે. આ વાત સાંભળીને ખંને જણાએ નામ પુછ્યું અને શ્રી
સાંઈજી પાસે આવીને નીવેદન કરાવ્યું. શ્રી નાથજીનાં દર્શ
કરી બહુ પ્રસન્ન થયા. આચારજી એવા કીરપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

આચારજી એકવાર ગુજરાતના પ્રદેશે આવ્યા અને
સ્તામાં જુલા પડ્યા, તેથી ભીલના ગામમાં ગયા. એક રૂ
કુવાપર પાણી ભરતી હતી, તે તેમનો આચાર વિચાર જોઈ
તેમને પોતાને ઘેર લેઈ ગઈ, અને એમની પાસેથી નામ સાંભ
ળ્યું અને બધી રીતભાત શીખીને ભોગ ધરવા લાગી. આચારજી
તેને પુછ્યું કે ધરના પુરૂષ ક્યાંછે? ત્યારે તેણે કહ્યું કે ચોર
કરવા ગયા છે, અમારો એ ધંધો છે, ત્યારે આચારજીએ કહ
કે, એ ધંધો સારો નથી. ત્યારે તે સ્ત્રીએ વિનંતિ કરી કે ત
અહિં રહીને તેમને વૈશનવ કરી બાઓ આચારજી ત્યાં રહ્યા.
ત્રીતો પત્ર જે ગામનો મુખી હતો તેણે આચારજીના દર્શન કર

કે તરતજ તેનું મન લોહીકમાંથી નીકળીને પ્રભુના ચરણારવિન્દમાં લાગ્યું, સુરદાસજીએ ગાયું છે તે પદ. “ જા દિન સંત પાહુને આવે, તીરથ કૈટી સ્નાનફળદર્શ નહીં તે પાંવે ” જેથી ભીલનું મન ઝટ ફરી ગયું. અને આખું ગામ વૈષ્ણવ થયું. ચાચાજી તેમને બધી સેવાની રીતી શીખવાડીને ત્યાંથી ગયા. અને ભીલ ચોરીનો ધંધો મુકી દઈને ખેતી કરવા લાગ્યા. ચાચાજીને રસ્તામાં શ્રી નાથજીએ આજ્ઞા કરી કે ભીલ આચાર કીયાતો બરોબર જાણે છે; પરંતુ આખીને ભોગ ધરે છે. તેથી મારે નિત્ય ભીલની મુઠા લેવી પડે છે તેથી તમે તેમને સારી પેઠે સમજાવો. ચાચાજીએ પાછા ફરી જે મહિના રહીને સેવાની રીતી તથા આચાર ધર્મ બધો પાકો કરાવ્યો, અને સેવાની રીતી શીખવાડીને અને શ્રીગુસાંઈજીની ભેટ લઈને ચાચાજી ગયા. એ ચાચાજીએવાં કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એકવાર ચાચાજી ગોકુલથી ઉજ્જન જતા હતા, રસ્તામાં ક્ષત્રીય વૈષ્ણવને ઘેર આવ્યા. ચાચાજીના મુખથી ભગવદ્વાર્તા સાંભળીને તે વૈષ્ણવે સંસારમાંથી આશક્તિ છોડી દીધી અને કહ્યું કે આ સર્વસ્વ શ્રી ગુસાંઈજી પાસે લઈ જાઓ. ત્યારે ચાચાજીએ કહ્યું કે, હું ઉજ્જન જઈનેઆવીશ ત્યારે લઈ જઈશ. એમ કહી ચાચાજી ઉજ્જન આવ્યા. કૃષ્ણભટ્ટને વાત કરી ત્યારે તેમણે કહ્યું કે તે ક્ષત્રીય તો બહુ અનાચારી છે. ત્યારે ચાચાજીએ કહ્યું કે જેની સંસારમાં આશક્તિ નથી તેને આચાર વિચારનું શું કામ જે ? ચાચાજી ક્ષત્રીય વૈષ્ણવના ઘેર આવ્યા અને તે વૈ-

ખજુવે બધું દ્રવ્ય શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ કર્યું ત્રણ હજાર રૂપૈયા આ આજી લઈ ગયા. અને બળાત્કારે વ્યવહાર ચલાવવાને બસેં રૂપૈયા તેને દિધા. આ આચાજી એવા કૃપાપાત્ર હતા કે જેન સંગથી હજારો વૈશ્ણવોની સંસારમાં આશક્તિ છુટી ગઈ.

(પ્રસંગ ૪ થો)

એકવાર શ્રી ગુસાંઈજી પરદેશ પધાર્યા હતા, ત્યાં રસ્તામાં એક ગામ આવ્યું, તે ગામમાં કોઈવૈશ્ણવ નહોતો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે, આ રસ્તે આચાજી નીકળ્ય નહી હોય આચાજી એવા કીરપાપાત્ર હતા કે જે રસ્તે નીકળતા અને જ લોકો સાથે પ્રસંગ પડતો તેનું મન શ્રી પ્રભુજીમાં ચોંટાઈ દેતા હતા.

(પ્રસંગ ૫ થો.)

એકવાર આચા હરીવંશજી શ્રીનાથજી વાસ્તે ગોકુળમ સામગ્રી લેવા ગયા. સામગ્રી એક વૈશ્ણવ માથે મુકીને શ્રી ગોળથી નીકળ્યા. જ્યારે શ્રીયમુનાજીના કીનારે આવ્યા, ત્યારે નાવડું નહોતું અને સાંજ પડી ગઈ હતી, સવારે છ ઘડી રાત રહીશે ત્યારે તો આ સામગ્રી જોઈશે માટે રાત્રે સિદ્ધ થવી જોઈએ અને ગોપાલપુર તો દશ ગાઉ દુર છે માટે કેવી રીતે પહોંચાશે આ પ્રમાણે વિચાર કરીને તે વૈશ્ણવે કહ્યું કે હું જ્યાં પગ મુકીને ઉઠાવું ત્યાં તું પગ મુકજે અને એ પ્રમાણે પાછળ ચાલ્યો આવજે આચા હરીવંશજી શ્રી યમુનાજી ઉપર ચાલવા લાગ્યા અને ભગવત્નામ લેવા લાગ્યા. અને તે વૈશ્ણવ પાણુ ભગવત્નામ લેતો લેતો ચાલ્યો. પેલા વૈશ્ણવે વિચાર કર્યો કે આ-

॥ જી પણ ભગવતનામ લે છે અને હું પણ ભગવતનામ લઉં
 હું ત્યારે તેમના પગલાપર પગલું શા માટે મુકું. તે બીજી જગા-
 ને પગલું મુકવા લાગ્યો એટલે શ્રીયમુનાજીમાં હુબવા લાગ્યો
 હૃદયે ચાચાજીએ તેનો હાથ પકડ્યો અને કીનારે લઈ
 યા. ચાચાજીએ પુછ્યું કે મેં તને કહ્યું કે જ્યારે હું
 ગલું મુકીને ઉપાડું ત્યાં તું માંડજે છતાં તે કેમ નહિ માં-
 ડું ? ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું એ ભગવતનામ લઉં છું અને તમે એ
 ભગવતનામ લો છો, ત્યારે ચાચાજીએ કહ્યું કે માફ પ્રભુજીએ
 ભીલ્યું છે અને તારું હજી હવે સાંભળશે. એ ચાચાજી એવા
 પાપાત્ર હતા કે જેનું પ્રભુએ સાંભળ્યું હતું.

(પ્રસંગ ૬ એ.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી લઘુશંકા કરીને પધાર્યા અને
 ચાજીની સાથે ભગવદ્ વાર્તા કરવા લાગ્યા. તેમાં એવો સ-
 વેશ આવ્યો કે આખી રાત વ્યતીત થઈ ગઈ, હાથમાંથી નીચે
 રી ધરવાની શુદ્ધિ ન રહી, અને ચાચાજી તો ત્રણ દિવસ સુધી
 ના આવેશમાં. એ એવા ભગવદ્ રસને પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૭ એ.)

એકવાર ચાચાજી ગિરિરાજ ઉપર ગયા, અને શંખનાદ
 વાની તૈયારી હતી તેવામાં ચાચાજીને એવો અનુભવ થયો કે
 નાથજી તો ભર નિદ્રામાં છે. તેથી શંખનાદન કરવા દીધો.
 ॥ ભીતરીયા ઉભા થઈ રહ્યા, ઘડી બેઘડીમાં શ્રી ગુસાંઈજી પ-
 ાં અને શંખનાદ કરાવ્યો તોએ શ્રી નાથજી જાગ્યા નહિ,
 રે સુરદાસજીએ કીર્તન ગાયું. ” કોન પરી નંદલાલે જાન,

પ્રાત સમય જાનકી બિરિયાં સોવતહૈ પીતાંબર તાન. "

પદ સાંભળીને શ્રીનાથજી બગ્યા. એ ચાચાજી એવા કૃપાપાત્ર હતા કે જેમનું માન શ્રી ગુસાંઈજી રાખતા હતા અને જેમને શ્રી ઠાકુરજીની કૃતીની બધી શુદ્ધિ રહેતી હતી.

(પ્રસંગ ૮ મો.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી શય્યા મંદિરમાં પધારતા હતા ત્યારે ચાચાજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ તરીકે શ્રી નાથજી તો તમારી તરફ ચિતવે છે અને તમે બીતર કેમ પધારો છો. એટલે શ્રીગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે શ્રી નાથજી તો બાળક જેવું પરંતુ સેવા તો કરવી બેઠાં, શ્રી ગુસાંઈજી સેવા કરવાને પધાર્યા. એ ચાચાજી એવા કૃપાપાત્ર હતા, જેને શ્રી નાથજીની ઘડીની ખબર પડતી હતી.

(પ્રસંગ ૯ મો.)

એકવાર ચાચાજીને ઠોકર લાગી હતી તેથી દુઃખીત થઈ બેસી રહ્યા હતા. શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યું કે બધા વૈષ્ણવ મારું અંગ દે ત્યારે શ્રી રૂપમણિવહુજીએ કહ્યું કે ચાચાજી કયું અંગ છે, ત્યાં શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તે મારા નેત્ર છે. ચાચાજી દુઃખ છે તેથી મારા નેત્ર પણ દુખે છે, એ એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૧૦ મો.)

એકવાર ચાચાજીને શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે પરદેશ જાઓ, ચાચાજીએ કહ્યું કે હું તમારા દર્શન વગર રા શક્તો નથી ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે જ્યાં તમે જશો ત્યાં હું તમને નિત્ય દર્શન દર્શા ચાચાજીને પરદેશ મોકલવા

કારણ એ હતું કે શ્રી ગુસાંઈજીને મોહલીલા કરવી હતી. તે એ વખતે જો ચાચાજી ત્યાં હોય તો તેમનો દેહ રહે નહિ. મારે શ્રી ગોકુલનાથજી, શ્રી રઘુનાથજી, શ્રી યદુનાથજી તથા બીજા ધનશ્યામજી એમને સ્વમાર્ગથી ગ્રંથની પરિપાટી કોણ તાવશે ? શ્રી ગિરિધરજીને તો સેવામાંથી અવકાશ નથી. મારો વિચાર કરીને શ્રી ગુસાંઈજીએ ચાચા હરિવંશજીને પર- શ વિદાય કર્યા. ચાચા હરિવંશજી સેજરાત ગયા. પછી શ્રી ગુસાંઈજીએ પાછળથી મોહલીલા દેખાડી. જ્યારે ચાચાજીએ મા વાર્તા સાંભળી ત્યારે તે તત્ક્ષણ મુર્છિત થઈ ગયા. એટલે બીજા નાથજીએ ચાચાજીને આજ્ઞા કરી કે હાલ તમારે પૃથ્વી પર હોવાનું છે એવી મારી આજ્ઞા છે. એટલે ચાચાજીએ પોતાનો દેહ રાખ્યો. ચાચાજી વૃજમાં આવીને બધા બાલકો પાસેથી કુબોધની સાંભળવાનો મિષ કરીને બાણાવતા. એનું કારણ એ હતું કે ચાચાજી જાતે ક્ષત્રીય હતા, તેથી બ્રાહ્મણ કુળને કેવી રીતે બાણાવાય ? જેથી સાંભળવાનાં મિષથી બધા બાળકોને મણાવ્યા. એ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે જેમને શ્રી ગુસાંઈજી માર્ગની પરિપાટી બતાવવાને પૃથ્વી પર છોડી ગયા હતા. જે વખતે દામોદરદાસ હરસાનીને શ્રી મહાપ્રભુજી પરિપાટી બતાવવાને છોડી ગયા હતા. એજ કારણથી શ્રી ગુસાંઈજીએ ટુંગાર રસમંડન ગ્રંથમાં કહ્યું છે કે—

શ્લોક—યસ્માપ્સહાયમૂતૌદામોદરદાસહરિવંશૌ ॥

વિઠ્ઠલરચિતમિદંશૃંગારરસમંડનંપૂરણં ॥ ૧ ॥

આ શ્લોકમાં એવો અર્થ છે કે દામોદરદાસનો તથા

આચાજ હરિવંશજીનો અધિકાર એક સરખો છે. એ ત્યાં પૃથ્વી ઉપર એકસો પચીસ વર્ષને આશરે રહ્યા. જેમને કાંઈ કરી શક્યો નહિ.

(મુરારીદાસની વાર્તા.)

(પ્રકાં ૧ લો.)

(વાર્તા ૮ મી.)

મુરારીદાસ ગોડદેશમાં નારાયણદાસની પાસે નોકરી કરવા ગયા, ત્યારે નારાયણદાસે મુરારીદાસને કામ બતાવ્યું. મુરારીદાસનું કામ ઘણું સાફ જોઈને દશ રૂપિયાનો મહિં કર્યો ત્યારે મુરારીદાસજીએ કહ્યું કે હું આઠ રૂપિયા લઈશ. રંતુ સવાપહોર દિવસ ચઢે આવીશ અને છ વડી દિવસ રહે ત્યારે જઈશ. નારાયણદાસે તે વાત કબુલ કરી. મુરારીદાસ નોકરી કરવા લાગ્યા. એ મુરારીદાસને માથે શ્રી બાલકૃષ્ણનું રાજતા હતા અને પોતે સાનુભાવ જણાવતા હતા જે જોઈને તે માગી લેતા હતા, અને બાલકની પેઠે બધી વસ્તુ માગી લેતા હતા. એક દિવસે નારાયણદાસે વિચાર કર્યો કે એ મોડા આ છે અને વહેલા જાય છે તેનું કારણ શું હશે? નારાયણદાસ છાનામાના તેમની પાછળ ગયા અને તેમના ઘરમાં સંતાઈ ગયા. તેમણે તેમને સેવા કરતાં દેખ્યા, અને શ્રી કાકુલ સાથે વાતો કરતા જોયા, બીજે દિવસે નારાયણદાસે મુરારીદાસને એકાંતમાં પુછ્યું કે મેં કાલ તમારે ઘેર બધું જોયું જે તમે મને સેવક કરો. તેમની નમ્રતા જાણીને મુરારીદાસે કહ્યું કે હું શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક છું. અને તમે પણ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થાઓ. નારાયણદાસે મુરારીદાસ પાસે વિનંતિ પત્ર લખાવીને એક માણસ શ્રીગુસાંઈજીને પંથરાવવાને મોકલ્યો.

૧. નારાયણદાસ અને તેમની સ્ત્રી શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક
 ાં અને ભગવદ્દેવા કરવા લાગ્યા. જેવી રીતે શ્રી ઠાકુરજી
 રીદાસની સાથે વાતો કરતા હતા તેવી રીતે નારાયણદાસની
 થે કરવા લાગ્યા. એ મુસરીદાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે,
 મના સંગતથી નારાયણદાસ વૈષ્ણવ થયા. માટે સંગ કરીએ
 એવાનો કરીને જેના સંગથી આપણામાં ભગવદ્ધર્મ આવે.
 ગાંડેશ નિવાસી નારાયણદાસ પાદશાહના દિવાન હતા તેમની વાર્તા.

વાર્તા ૯ મી.

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

એક વાર શ્રી ગુસાંઈજી જગન્નનાથજીનાં દર્શન કરવા પ-
 ર્યા અને જે વસ્તુ સાથે હતી તે બધી વસ્તુ ભેટ કરી દીધી.
 વાત નારાયણદાસે એક ક્ષણમાં ઘેર ખેઠા જાણી. શ્રી જગ-
 થજીએ જાણાવી એટલે નારાયણદાસે બીજી વસ્તુ, અ-
 પારી પહેલાના જેવીજ તૈયાર કરીને મોકલી અને માણસોને
 પુઠે તમે પુરૂષોત્તમ ક્ષેત્રની બહાર મુકામ કરજો. શ્રી ગુસાંઈજી
 ધાર્યા ત્યારે ખટલામાં બધો સામાન મુકીને તે બાળક વંહુ
 દીએ સહિત શ્રી ગુસાંઈજી નારાયણદાસને ઘેર પધાર્યા. ના-
 રાયણદાસે ભેટ કર્યું મોઢેથી ખાટ્યા નહિ એમ જાણીને કે જો
 લીશ તો શ્રી ગુસાંઈજી ના કહેશે. જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી ગો-
 ન પધાર્યા ત્યારે માણસો સાથે બધું દ્રવ્ય મોકલી દીધું એ
 રાયણદાસ એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક સમય નારાયણદાસે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ પત્ર

લખી મોકલ્યો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી ગૌડદેશમાં પધાર્યા, નારાયણદાસજી શ્રી ગુસાંઈજીને ગામ બહાર પધરાવવા આજ્ઞા અને શ્રીગુસાંઈજીના ચરણાવિદનાં દર્શન કરતાંમાંજ મુખાઈ પડી ગયા. ભગવતલીલાનાં દર્શન થયાં એટલે તેમાં પ્રવેશ કરવા લાગ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે હજી કામ થઈ કરવાનું છે, હાલ લીલામાં પ્રવેશ કરવા લાગ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે હજી કામ થાયું કરવાનું છે, હાલ લીલામાં પ્રવેશ કરવાની ઢીલ છે. આવા વિચાર કરીને શ્રી ગુસાંઈજીને નારાયણદાસને કનમાં કહ્યું કે હજી ઢીલ છે આ સાંભળ નારાયણદાસજીને શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞાપર એવો વિશ્વાસ હતો કે, ભગવતલીલામાં પ્રવેશ કરવાની ઢીલ કરી

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એકવાર નારાયણદાસે શ્રી ગુસાંઈજીને પત્ર લખ્યો કે મહાસત્સંગ નથી. આ પત્ર વાંચીને શ્રીગુસાંઈજીએ આઆહરિવંશજી આજ્ઞા કરી કે તમે નારાયણદાસની પાસે જાઓ. આઆજીએ વિનંતી કરી કે આપનાં દર્શન વિના કેમ રહેવાસે ? એટલે શ્રીગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી તમને સર્વ ઠેકાણે સદૈ હું દર્શન દઈ આઆજી નારાયણદાસની પાસે આવ્યા અને નારાયણદાસ માર્ગની રીતજતાવી, વૈષ્ણવોને ઉતરવાને જીવું ઘરબંધાવ્યું, અને શ્રીઠાકુરજીની સેવા વાસ્તે જીવું મંદિર કરાવ્યું. નારાયણદાસ અને તેમની સ્ત્રી આઆજીની સાથે સેવા કરવા, અને નારાયણદાસ ભગવદ વાર્તા કરવા ખેસતા ત્યારે જો જો ત્રણ દિ સુધી દેહનું સંધાન ભુલી જાય. આમ કરતાં કરતાં ઘણા દિ

મિતિ ગયા. એટલે આચ્છાએ શ્રી ઠાકુરજીને વિનંતિ કરીકે ના-
રાયણદાસ લીલાનાં દર્શન કરીને મુર્છિત થઇ જાય છે. અને હાલ
ખતો ઘણું કરવાનું છે. ત્યારથી શ્રી ઠાકુરજી નારાયણદાસજીને
મા દેહથી લીલાનો અનુભવ કરાવવા લાગ્યા. વળતી જ્યારે
લીલાનાં દર્શન કરતા ત્યારે મુર્છા આવતી નહિ. આચ્છાની
વેનંતિથી અને ગી ગુસાંઈજીની કૃપાથી શ્રી ઠાકુરજીએ અતિ
પા કરી. ત્યાર પછી આચ્છા શ્રી ગોકુળ આવ્યા.

(પ્રસંગ ૪ થો.)

નારાયણદાસની સ્ત્રી ભગવત્સેવા કરતી હતી, વૈષ્ણવ
પ્રાવરતા તે બધાની ટહેલ કરતિ એકવાર ચાર ઠગ વૈષ્ણવનો વેષ
હેરીને નારાયણદાસજીને ઘેર આવ્યા. નારાયણદાસજી રાજદ્વાર
પાયા હતા. એ ઠગે વીરાંને ભગવદ્વાર્તા સંભળાવિ. વીરાંને ભગ-
વદ રસનો આવેશ આવ્યો તેથી મુર્છા આવી ગઇ. એટલે એ
જો વીરાંનાં ગળામાં ફાંસી નાંખીને ઘરાણું ઉતારી લીધું તે લઇને
પાડ્યા ગયા એટલામાં રસ્તામાં નારાયણદાસજી મળ્યા તેમણે
પ્રશ્ન કે અમારી વિદાયગીરી લીધાવિના તમે કેમ જાઓ છો ?
નારાયણદાસજી તેમને પોછા લઈ આવ્યા. નારાયણદાસ ઘરમાં
ગયાતો સ્ત્રીને અનક સાંભળી. નારાયણદાસ જીએ તો સ્ત્રીભગવ-
ત્સના આવેશમાં હતી નારાયણદાસે તેના ગળામાંથી ફાંસી
કાઢી નાંખી અને લોકોને કહ્યું કે, એ મરી ગઇ નથી જુઠી વાત
છે. નારાયણદાસે મનમાં જાણ્યું કે જો મરી જઈ કઈશ તો કેા વૈ-
ષ્ણવનો સંગ નહિ કરે. નારાયણદાસે ચરણામૃત દઈને સ્ત્રીને
જીવતી કરી એટલે તે ઠગ નારાયણદાસને નમી પડ્યા અને ક

કહું કે અમને વૈષ્ણુવ કરો. નારાયણદાસે કહ્યું કે શ્રી ગોકુળ શ્રીગુસાંઈજી પાસે જઈને વૈષ્ણુવ થાઓ. પ્રસાદ દેવરાવી જોાં ઈંજી ઉપર પત્ર લખી દીધો. એ નારાયણદાસે વૈષ્ણુવનો દે ન બોલ્યો, જગતમાં વૈષ્ણુવની નીંદા થાય એવું ન કર્યું. એ નારાયણદાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૬ મો.)

એકવાર શ્રી ગુસાંઈજી ગૌડદેશમાં પધાર્યા હતા. એ નારાયણદાસને ઘેર બિરાજતા હતા. એ નારાયણદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની સેવામાં રહેતા તેથી રાજદ્વારમાં જવું આવવું બન નહોતું. પાદશાહે એવો હુકમ કર્યો કે, જ્યાં સુધિ તમારા અહિં રહે ત્યાં સુધિ તમે સેવા કરો એક દિવસ પાદશાહે કે નારાયણદાસ મારે તમારા ગુરૂના દર્શન કરવાં છે તેથી તમારી વતી વિનંતિ કરો નારાયણદાસજી વિનંતિ કરીને પાદશાહને ઘેર લઈ ગયા અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કરાવ્યાં. અદરવર્ષ નારાયણદાસને ઘેર પાદશાહ જતો અને નજરાણું લેતો તે આ દિવસે પણ નારાયણદાસે પાદશાહની આગળ રૂ ૧૦૦૦૦૦ મુક્યા જ્યારે પાદશાહે કહ્યું કે હું નજરાણું લેવા આવું નથી. દર્શન કરવા આવ્યો છું. અને આ દ્રવ્ય તમે તમારા ગુરૂને ભેટ કરો. અને હવે પછી કોઈ દિવસ તમારી પાસેથી નજરાણું લઈજી નહિ. એ શાક્ષાત કહેવાલાલ છે એમની પ્રસાદ વસ્તુ મારે કંઈ જોઈએ એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ પ્રસાદી ઉપર

ધો. એ ઉપરણો પાદશાહ સદૈવ માથે બાંધતો, જ્યારે શ્રી ગુ-
રુદેવ પધારવાનો વિચાર કરતા હતા. ત્યારે નારાયણદાસ-
ને મુચ્છા આવી જતી હતી. શ્રી ગુરુસાંબજીએ ચાચાજીને
કે તમે આ મને સંયોગ શૃંગાર રસનો ઉપદેશ કરો અને
યોગની વાર્તા સંભળાશે. હું તેને હંમેશા દર્શન દઈશ. વિપ્ર-
ગની વાર્તા અમને સંભળાવશે નહિ. સંયોગના અનુભવ
ના ભગવદ્ સેવા બનતી નથી. ચાચાજીના સંગથી તેમને
યોગનો અનુભવ થયો અને ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યા અને
જકારભારને ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યા, જે કૃતી સંસાર
વહારની હતી તેના ભગવત્સેવા માની કરતા હતા. સર્વ ઠે-
ણે તેમને ભગવદનું સંધાન સ્પુર્ત થયું એ ન.રાયણદાસજી
વા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રગસં ૬ ઠે.)

એક દિવસ નારાયણદાસને ઘેર શ્રીગોપીનાથજિનાં બે-
જે સત્યભામાજીશ્રી જગન્નાથજીનાં દર્શન કરી પાછાં આવતાં
માર્ગે. નારાયણદાસના આગ્રહ જોઈને કેટલેક ક દિવસ ત્યાં
રાજ્યાં. નારાયણદાસના ઘર આગળ જોડખાનું હતું એ
જોડખાનામાં જે લોકો પાદશાહનો કરભરી શક્યા નહોતા
જો બંદીખાને પડ્યા હતા અને બુમો પાડતા હતા. તેમનો
કાર સાંભળીને સત્યભામાજીએ વિચાર કર્યો કે આ
કે દુઃખી છે તો તેમનું દુઃખ ભાગ્યા વિના ભોજન નહિ
હો. બેટીજીએ ભોજન કર્યા વિના પધારવાની તૈયારી કરી
નારાયણદાસે ના કહી સત્યભામાજીએ આખો દિવસ ભોજન

ન કર્યું, અને ગામમાં જોડલા વૈષ્ણવ હતા તે કોઈએ પ્રમ
હિ લીધો. બધા વૈષ્ણવ ભુખ્યા રહ્યા, આ વાતની ખબર પાદ
શાહને પડી. એટલે પાદશાહે નારાયણદાસજીને પુછ્યું. નારા
યણદાસજીએ એટલે સર્વ સમાચાર કહ્યા. ત્યારે પાદશાહે ક
હ્યું, પચીસ હજાર રૂપીયા ભેટ કરીને ખેટીજીને ભોજન કર
વેનાંતિ કરો. ખેટીજીએ આ વાત સાંભળીને કહ્યું કે, મારે પ
ચીસ હજાર રૂપીયા જોઈતા નથી. આ કેદીને માફી આપ
જોડી દો, નારાયણદાસે આ વાર્તા પાદશાહ આગળ કહી. એ
ટલે પાદશાહે કહ્યું કે, આવાં ત્યાગી ખેટીજીની આજ્ઞા જો મા
નહિ ચલાવું તો મારું ભુંડું થશે જેથી બધા કેદીને પાદશા
હોડી દીધા. એટલે ભોજન કર્યું, અને નારાયણદાસ એવા વૈ
ષ્ણવ હતા કે જેના સંગથી પાદશાહની યુદ્ધી એવી નિર્ભ
રહેતી હતી.

(કાયસ્થ વિઠ્ઠલદાસની વાર્તા.) (મસં ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૦ મા.)

વિઠ્ઠલદાસે ગૌડદેશમાંજઈને પરગણુ ઈજારે લીધું. પર
ગણામાં ખોટ ગઈ તેથી પાદશાહના દીવાન નારાયણદાસે વિ
ઠ્ઠલદાસને કેદ કર્યા. વિઠ્ઠલદાસને નિત્ય માર મરાવે. વિઠ્ઠલદા
સ એવા હતા કે નિત્ય માર ખાય. પરંતુ વૈષ્ણવતા ન જણાવે
વિઠ્ઠલદાસ હિસાબ હુકાવી બંધીખાનેથી છુટ્યા, એવામાં શ્રી
ગુસાંઈજી ગૌડદેશમાં પધાર્યા. ત્યારે નારાયણદાસ દર્શન કરવ
ગયા. વિઠ્ઠલદાસ પાણુ ગયા. શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે વિઠ્ઠલ
દાસ આટલા દિવસ ક્યાં હતા? ત્યારે વિઠ્ઠલદાસે કહ્યું કે અ
દેશમાંજ રહું છું પછી શ્રી ગુસાંઈજીએ ભોજન કરીને વિઠ્ઠલદા

ને પ્રસાદ લેવાની આજ્ઞા કરી. વિઠલદાસે કપડા ઉતાર્યાં.
 ૭એ છે એટલે તો શરીર પર માર ઘણું પડ્યો હતો તેથી તે-
 નું શરીર બધું બગડ્યું હતું. શ્રી ગુસાંઈજીએ વિઠલદાસને
 થયું કે તેમને શું થયું છે ? ત્યારે વિઠલદાસે વિનંતિ કરી કે
 હારાજ દેવનો દંડ દેહ ભોગવે છે. નારાયણદાસે વિનંતિ કરી
 મહારાજ મેં તેમને માર મરાવ્યો છે. મેં તેમને વૈષ્ણવ
 બણ્યા ન હતા. એ અપરાધ આપ ક્ષમા કરો. શ્રી ગુસાંઈ-
 ૭એ કહ્યું કે વૈષ્ણવ નહોતા બણ્યા પરંતુ જીવ લેતા હતા.
 શિશુવને જીવ માત્ર પર દયા રાખવી જોઈએ. જેના મનમાં
 આ અને વિવેક ધૈર્ય અને ભગવદ્દાશ્રય નથી તેના ચિત્તમાં
 ભગવદ્દાવેષ આવતો નથી જીએ વિઠલદાસ કેવા ધૈર્યાવાન
 કે જે આટલું કષ્ટ પામીને દુઃખ સહન કર્યું પરંતુ વૈષ્ણુ-
 થતા ગુપ્ત રાખી એવાને વશ શ્રી ઠાકરજી રહે છે. આટલું ક-
 હેને શ્રી ગુસાંઈજી સુખ રહ્યા. નારાયણદાસે એકાંતમાં ત્રિઠૂનદા-
 સને મળીને અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. અને કહ્યું કે તમે અહિં
 રહો તો ઘણું સારું, ત્યારે વિઠલદાસે કહ્યું તમે મારી વૈષ્ણુ-
 થતા બાણી છે તેથી આ દેશમાં નહિ રહું. વિઠલદાસજી એવા
 કૃપા પાત્ર હતા કે, જેમણે એટલું દુઃખ સહન કરીને વૈષ્ણવ પાણું
 ગુપ્ત રાખ્યું, તેથી તેમની વાર્તા લખીએ.

(લૈયા રૂપમુરારી ક્ષત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ? ભો.) વાર્તા ૧૧ મી.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી ગોવિંદકુંડ ઉપર સંધ્યા કર-
 રતા હતા, ભઈયા રૂપમુરારી શિકાર કરના કરતા ત્યાં આવ્યા.
 તેમના હાથમાં બાજ હતો દુરથી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન

યા તો સાક્ષાત પુર્ણ પુરુષોત્તમનાં દર્શન થયાં. એ-દે
 શેકાર છોડી દીધો અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે
 મરી તો આ દશા છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે જાગ્યા ત્યાં
 પ્રવાર આ સાંભરીને ભૈયા રૂપમુરારી હાથ જોડીને ઉભા થય
 શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે સ્નાન કરીને આવો એટલે સ્નાનકરીને
 મન્મુખ ઉભા રહ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમને સંભળાવ્યું અને
 શ્રી નાથજી સમક્ષ સમર્પણ આપ્યું, ભોજન કરીને મહાપ્રસાદન
 પાતર કરાવી એટલે રૂપમુરારીએ મહાપ્રસાદ લીધો એક દિ
 વસ રૂપમુરારીએ શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે હું આપના ચરણ
 સ્પર્શ કરું, પરંતુ મારા કર્યા કર્મ મને યાદ આવે છે તેથી માર
 વૈષ્ણવ થયા તમારો નવો જન્મ થયો. જેથી તમે નિત્ય અપર
 સમાં નહાઈને ચરણસ્પર્શ સુખેથી કરો એ મુરારી એવા ક
 પા પાત્ર હતા કે જેનું મન દર્શન કરતાં પ્રભુના ચરણારવિંદમ
 માગ્યું.

(કાયસ્થ પિતા પુત્રની વાર્તા.)

(પ્રકર ૧ લો. વાર્તા ૧૨ માં)

તેમણે એક પરગણું ઇજારે લીધું, પરંતુ વીશહજાર રૂપૈય
 ખોટ ગયા, તેથી પાદશાહે તેમને કેદ કર્યા તેથી તેમણે તેમન
 ગોરને દેશમાં મોકલ્યો. ગોરે ઘરના બધા દાગીના વેચ્યા તો રૂ
 ૨૦૦૦) આપ્યા તે અને એક બ્રાહ્મણના રૂ ૩૦૦૦) કરજે કરી
 કુલ રૂ ૫૦૦૦) એકઠા કર્યા. અને તેમને લાવી આપ્યા. તેમણે
 વિચાર કર્યો કે આટલા રૂપૈયેથી આપણા છુટકો થનાર નથી
 મટે બેહજાર રૂપૈયા શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ મોકલી દિશા અને રૂ

૩૦૦૦) બ્રાહ્મણને પાછા મોકલ્યા કારણ કે બ્રાહ્મણનું કર્મ આ-
પણે માથે રહેશે તો બ્રહ્મરણ માથે રહે અને તે બાધા કરે માટે
પાછા મોકલ્યા. ગોર રૂપેયા લઈને શ્રીગુસાંઈજી પાસે આવ્યા.
શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે તે પિતા પુત્ર ક્યાં છે? ત્યારે તેણે કહ્યું
કે તે તો બાંધખાને છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ ચાચા હરિવંશજીને
પત્ર લખી આપીને ખીરબલ પાસે દીક્ષી મોકલ્યા. ચાચાજી
આવીને ખીરબલને ઘેર ઉતર્યા. અને પિતા પુત્ર પાસે માણસ
મોકલ્યા. એ મનુષ્યે શ્રી ગુસાંઈજીનો આશિર્વાદ કહ્યા અને
પત્ર આપ્યો. એ પત્રની સાથે ખીરબલનો પત્ર હતો તેને.
વાંચીને છુપાવી રાખ્યા, એ પત્રનો આલપ્રાય એ હતો કે
શ્રી ગુસાંઈજી વીસહજાર રૂપેયાના જમીન પડશે તો આ-
પણે ધર્મ નહિ રહે. બાંધખાને રહેશું તો ધર્મ રહેશે
આવો વિચાર કરીને ખીરબલનો પુત્ર છુપાવી રાખ્યા, અને
તે મનુષ્યને કહ્યું કે પત્ર જોવાઈ ગયો. તે મજવાસીએ ચાચા-
જીને કહ્યું કે પત્ર તો જોવાઈ ગયો. ત્યારે ચાચાજીએ મનમાં
વિચાર કર્યો કે જોવાઈ ગયો તો શું થયું. શ્રી ગુસાંઈજીના
મનાપથી કાર્ય સિદ્ધ થશે; આવો વિચાર કરીને ચાચાજીએ
ખીરબલને કહ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી વીસહજારના જમીન થાય
અને તમે પિતાપુત્રને છોડાવી દો. ત્યારે ખીરબલે કહ્યું કે હું
શ્રી ગુસાંઈજીનો દાસ છું. મારી પાસે દ્રવ્ય છે એ શ્રી ગુસાંઈ-
જીનુંજ છે હું જમીન થઈશ. ખીરબલે પાદશાહને કહીને છોડાવી
મુક્યા. અને પરગણામાં મોકલ્યા. પિતાપુત્રે કમાઈને દ્રવ્ય

ભરી દીધું એ પિતાપુત્ર શ્રી ગુસાંઈજીના, એવા કૃપાપાત્ર હ. ।
જેમણે બંદીખાતું કળુલ રાખ્યું હતું પરંતુ ધર્મ ન છોડ્યો.

(કૃષ્ણદાસની વાર્તા.)

(મસંગ ૧ લો.)

(વાર્તા ૧૩ મી.)

કૃષ્ણદાસ એક મલેચ્છની પાસે પરગણામાં રહેતા હતા. ।
જે વૈષ્ણવ આવે તેને રૂપૈયા દઈને ખત લખાવી લેતા. અને તે
પર કરાવતા, એમ કરતાં ત્રીસ હજાર રૂપૈયા તુટ્યા એટલે મલે-
ચ્છે કૃષ્ણદાસને બાંધખાને નાંખ્યા. કૃષ્ણદાસનો ગાર બધ
ખા. મલેચ્છને દેવા લાગ્યો ત્યારે કૃષ્ણદાસે વિચાર કર્યો કે
મારો બધો ધર્મ જાય. અને વૈષ્ણવને કષ્ટ થાય. હું એકલો કદ
લે ગયું તો ફિકર નહિ. એવા વિચાર કરીને કૃષ્ણદાસે બધ
ખા સળગાવી મુક્યાં. બીજે દિવસે મલેચ્છે કૃષ્ણદાસને બા
લાવીને કંઠ કે તમારી પાસે કંઈ હોય તો આપો. તેમણે
કંઈ કે મારી પાસે કંઈ પણ નથી. મલેચ્છે કૃષ્ણદાસને સિરપા
અ. પીને પરગણામાં મોકલ્યા, અને ધીરે ધીરે બધા રૂપૈયા ભર
દીધા. એ કૃષ્ણદાસજી એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમણે બંદીખાતું
લોગવ્યું પરંતુ વૈશ્ણવને કષ્ટ ન પડવા દીધું તેથી પ્રભુએ મલે-
ચ્છની ખુદ્દિ ફેરવી.

(ગોપાલદાસ સેગલ ક્ષત્રીની વાર્તા.) (મસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૪ મી.)

એ ગોપાલદાસ શ્રી નંદગામમાં રહેતા હતા. જ્યારે શ્રી
નંદમાં પધાર્યા ત્યારે તેમણે તેમને પોતાને ઘેર ઉતાર્યા. અને ન
દરમાં હતું તે સર્વસ્વલેટ કર્યું, પછી એક મલેચ્છની નોકરી કરવ
લાગ્યા. એ મલેચ્છનું દ્રવ્ય ગોપાલદાસ વૈશ્ણવમાં ખરચવા લા
ગ્યા. એ એકેએ તે મલેચ્છને કંઈ કે આને નોકરી

કરીમાંથી કાઢી મુકે એ કથાકીર્તનમાં દ્રવ્ય ખરચે છે. ત્યારે
 ૧૨૭૭ કહ્યું કે તેના ભાગ્ય વડે મારું દ્રવ્ય દિન પ્રતિદિન વધતું
 થ છે, એ કાંઈ સંસાર વ્યવહારમાં ખરચતો નથી જેથી એને
 ૧ કાઢી મુકું. એ ગોપાલદાસ એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમના
 ગથી મ્લેચ્છની બુદ્ધિ નિર્મળ રહેતી હતી.

(હરિદાસ વાણિયાની વાર્તા)

પ્રસંગ ૧ જો.

વાર્તા ૧૫ મી.)

એ હરિદાસ વાણિયા મેરતા ગામમાં રહેતા હતા, ગામમાં
 એક જ વૈષ્ણવ હતા. અને તે ગામનો રાજા જૈમલ સ્માર્ત
 મમાં હતા. એકાદશી પહેલી કરતો હતો. જૈમલ રાજાની બે-
 તું ઘર હરિદાસ વાણિયાની ઘરની સામું હતું. જ્યારે શ્રી ગુ-
 ૧૭૭ હરિદાસને ઘર પધાર્યા ત્યારે જૈમલની બેનને બારીમાંથી
 ૧ ગુસાંઈના સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરષોત્તમના દર્શન થયાં, જૈ-
 લની બેને પત્રદ્વારા શ્રી ગુસાંઈને વિનંતી કરી, ને પત્રદ્વારા
 સેવક થઈ એક દિવસ જૈમલે એવો હુકમ કર્યો કે બીજી એ-
 દશી કરશે તેને, શિક્ષા કરીશ- હલકારાએ જૈમલને ખબર કરી
 હરિદાસે બીજી એકાદશી કરી છે એટલે હરિદાસને ખોલાવ્યા
 ને કહ્યું કે હરિદાસ તમે બીજી એકાદશી કેમ કરી ? ત્યારે હ.
 દાસે કહ્યું કે જૈમલ મારી ખુશી. જૈમલને ઘણે ક્રોધ ચડ્યો
 ને ક્રોધાવેશમાં 'શુધ ભુલી ગયો. તરવાર ખેંચીને હરિદાસને
 ૧૨૭૮ દોડ્યો. જૈમલની રાજાની કચેરીમાં- એવો હુકમ હતો કે
 ના હુકમ વિના કોઈ કંઈપણ કરે તો તેને શિક્ષા થાય. એવી
 ની રીત હતી. તેથી હરિદાસને પકડવા કોઈ ન ઉઠ્યો જૈમલે
 તરવાર ખેંચી તે જોઈને હરિદાસ બહાર ભાગ્યા અને જૈમલ પા

છળ દેડેયો, હરિદાસ જેમલની યેનના. ઘરમાં ભરાઈ ગયા ત્ય
તે પણ તરવાર લઈ ત્યાં ગયો જેમલની યેને જેમલને જોઈને
કેવૈશ્ણવને મારીશ તો અપરાધી થઈશ, અને એ મારા એ
ભાઈ છે ને તું નાનો ભાઈ છે માટે તેમને પણ લાગનાહિં
તને અપરાધ લાગશે અને આપણા બાપ દાદા બધા નઈ
જશે. પછી વૈશ્ણવ મહાત્મ્યના શ્લોક બાઈએ જેમલને સંભ
ળાવ્યા.

ભગવદ્ધ્વનમ્—

મતોમદ્ધક્તમક્ટેપુમોતિરમ્યધિકામવેત્ ॥ તસ્માન્મદ્ધક્તમક્ટશ્રૂજનીતોવિશેષત્ ॥૧॥

અધ્વશ્રાંતમવિજ્ઞાતમતિક્ષુત્તિપાસિતમ્ ॥ યોનપૂજયતેમક્તાતમાદુર્ઘદ્ધ્યાતકમ્ ॥૨॥

મદ્દેદનાપ્છતગુણમમમક્ટસ્યતુવંદનમ્ ॥ મદ્દોજનાછતગુણમદ્ધક્તસ્યતુમોજનમ્ ॥૩॥

બૃહનારદીયે

યોવિષ્ણુમક્તાન્ નિષ્કામાન્મોજયેચ્છદ્ધ્યોન્વિતઃ ત્રિસપ્તકુલમૃદ્ધત્યસયાતિહરિમંદિરમ્ ૪

વિષ્ણોઃપ્રસાદમાક્રાંક્ષન્વૈષ્ણાનપરિપયેત્ । અન્યથાવાપ્તકામોસોર્નપિકેનાંપિકેનાંપિતુચ્યતિ ૫

પૂજનાદિવિષ્ણુમક્તાનાંપુરુષાર્થોસ્તિનેતરા ॥ તેપુચ્છેપતઃકિંચિન્નસ્તિનાશનમાત્મનઃ ॥૬॥

વહ્લાલંકારભૂષાદૈર્ઘ્યોમાગવતમર્ચયેત્ ॥ ભૂષ્યતતૈસ્પવંશેતિ શ્રીવૃદ્ધિ પુત્રપ્રોત્ક્રઃ ॥ ૭ ॥

અંગસંપ્રાહનાધૈશ્વતાંયુલૈર્વ્યજનૈસ્તથા ॥ તોપયેદ્ધગવદ્ધક્તતુપ્યજેચજનાર્દનઃ ॥૮॥

શ્રીમદ્ભાગવતે—

ઘાઘ્યમાનોપિમદ્ધક્તોવિષયૈરજિતેન્દ્રિયઃ ॥ પ્રાયપગલ્ભમક્તપાયાવિપવંર્નાભિભૂયતે ॥૯॥

શ્રીમદ્ધગવતગીતાયામ્ ॥

અપિચેત્સુદુરાચારાભજતેમામન્યભાક ॥ સાધુરેવસમંતવ્યઃ સમ્યગ્વ્યવતિતોદિસઃ ॥૧૦॥

સ્કંદપુરાણે—

બ્રાહ્મણસત્રિયોવૈશ્યઃશૂદ્રોવાયદિવેતરઃ ॥ વિષ્ણુમક્તિસમાયુક્તોક્ષેયઃસર્વોત્તમોત્તમઃ ॥૧૧॥

દુરાચારોપિસર્વાશાકૃતવત્રોનાસ્તિકઃપુરા ॥ સમાશ્રવદાદિદેવંશ્રદ્ધયાશ્રરણંદિયાઃ ॥૧૨॥

હારીતસ્મૃતી—

ભગવદ્ધક્તિદોષામિદમ્યહુર્જાતિકશ્મલ ॥ શ્વપચોઽપિતુવૈઃ શ્લાઘ્યોનયેદાઢ્યોવિનાસ્તિકઃ ૧

પારાશરસ્પૃતૌ—તદીયારાધનંપુર્ણંવધ્યામિમુનિસત્તમાઃ ॥

યદન્વેપણમાત્રેણસર્વપાપૌપ્રમુખ્યતે ॥ નાતપરતરપુર્ણંત્રિપુલોકેષુવિચરતે ॥૧૪॥

સર્વકામપ્રદંપુસામત્યંનાતિશયહરે ॥ તસ્માન્પરતરંશ્રેયોનાસ્તિસત્યંબ્રહ્મમ્ ॥૧૫॥

સકૃત્સંપૂજનંતેપાંમુક્તિદંપાપિનામપિ ॥ સદૃશ્યવાર્ષિકીપૂજાવિષ્ણોર્ભગવાનોહરેઃ ॥
 સકૃદ્ગાગવતાચાર્યાઃકલાંનાર્હંતિપોઢશીમ્ ॥ ૧૬ ॥
 મકૃત્સંપૂજિતેપુણેમદ્દાભાગવતગૃહે ॥ આલ્પકોટિપિતરઃ પરિતુષ્ણાનસંશયઃ ॥૧૭॥
 યથાતુપ્યતિદેવેશોમદ્દાભાગવતાર્ચનાત્ ॥ તથાનતુપ્યતિહરિર્વિધિવત્સ્વાર્ચનાદપિ ॥૧૮॥
 પૃથ્વિર્પદમદ્દાણિચિષ્ણોરાશાધનેફલમ્ ॥ સકૃદ્વૈષ્ણવપૂજાયાંભતેનાત્રસંશયઃ ॥૧૯॥
 વૈષ્ણવોયદ્ગૃહ્યુક્તત્સ્યથુંક્તેહરિઃસ્વયમ્ ॥ હરિર્યસ્તથુંક્તેવસ્યથુંક્તેજગપયમ્ ॥૨૦॥
 અંબરીપાલ્યાનેદુર્વાસાયભગદ્વચમ્ ॥
 અંબંભક્તપરીધીનોહસ્વતંત્રચ્ચદ્વિજ ॥ સાધુભિર્ગ્રસ્વદ્વદયોમકૈર્ભક્તજનાપ્રિયઃ ॥૨૧॥
 નાદમાત્માનામાગાશેવદ્વક્રૈઃ સાધુભિર્વિના ॥ શ્રિયંચાત્યંતિકિંચિદ્દ્વિજ્ઞાન્યેપાંગતિરહંપરા ॥૨॥
 યેદારાગારપુત્રાન્નાન્માણન્વિત્તામિમેપરમ્ ॥ હિત્વામાંશરણંયાતાઃ કથંતાંસ્થયન્તુમુતસહે ॥૩॥
 મયિનિર્વૃદ્ધયાસાધવઃસમદર્શનાઃ ॥ વશીકુર્વંતિમાંમત્તયાસત્તિયઃસત્પતિંયથા ॥ ૪ ॥
 મત્તેવયાપ્રતીતચસાલોકયાદિચતુષ્ટયમ્ ॥ નેચ્છંતિસેવયાપૂર્ણાઃકૃતોઽન્યત્કાલવિમ્લતમ્ ॥૫॥
 સાધવોહૃદયમથંસાધૂનાંહૃદયંત્વહમ્ મદન્યત્તેનજાનંતિનાંહંતેભ્યોમતાગપિ ॥ ૬ ॥
 એવંધર્મેનુપ્યાણમ્હવાઽઽત્પનિવેદિનામ્ ॥ મયિસંજાયતેભક્તિઃકોઽયોઽર્થોઽસ્યાવશિષ્યતે ૭
 દશમસ્કંધેઉત્તરાર્ધેભગવદ્વચમ્—
 નદમ્ભ્યાનિતીર્થાનિનદેવામૃન્છિલામયાઃ ॥ તેપુનંત્થુન્કાલેનદર્શનાદેવસાધવઃ ॥૮॥
 નામિર્નમૂર્યોચંચંદ્રતારકાનળજર્લંચંશ્વસનોથવાઢમનઃ ॥ ઉપાસિતાભેદકૃતોહરંત્યર્થંવિપાશ્વિતોઽન્તિમૂર્તસેવયા ॥ ૯ ॥
 યસ્યાઽઽન્મયુધિઃકૃણપેત્રિઘાતુકેત્યધીઃકલત્રાદિપુષ્પમૈઙ્યધીઃયતીર્થ
 વૃદ્ધિઃસલિલેનકર્દ્ધિચિજ્જમેષ્વભિષેષુ સ એવોત્તર ॥૧૦॥

આ સાંભળીને જેલમજી શાસ્ત્રને બાણુવાવાળા થયા. અ
 હેવા લાગ્યા કે આ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યા કર્યો? ત્યારે તે
 ઇએ કહ્યું કે મારા મોટા ભાઈ હરિદાસ પાસેથી શીખી છ
 ારે જેમલે પુછ્યું તારો મોટો ભાઈ શી રીતે થાય ? ત્યારે તે
 ઇએ કહ્યું કે પ્રથમ એ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. અને પછ
 િ થઈ તે મારા મોટા ભાઈ થાય, મારા પ્રાણ કરતાં પણ મને
 ધારે વહાલા છે. ત્યારે જેમલે કહ્યું કે એ નિત્ય તારે ઘેર આવ
 ઇ? ત્યારે તે બાઈએ કહ્યું કે નિત્ય ભગવદ્દેવા કરવા આવ
 છે. ચાલ તું દર્શન કર. તરવાર નીચે મુકી દે, શ્રી ઠાકુરજી આ

ગળ તરવાર રખાય નહિ તે ખાઈએ જેમલને આ પ્રમાણે
તરવાર નીચે મુકાવી અને હાથ પકડી શ્રી ઠાકુરજી આગળ
ગઈ દર્શન કરતા માંજ ક્રોધ બધો સમાઈ ગયો, અને ખુદ્ધિ
ર્મળ થઈ ગઈ જેવી રીતે સુર્ય ઉદય થયાથી કમલ ખીલે તે
જેમલનું હૃદય કમળ પ્રયુક્ત થઈ ગયું. અને કહેવા લાગ્યો
હરિદાસ પાસે મારો કરેલો અપરાધ ક્ષમા કરાવો અને મારું
વૈષ્ણવ કરાવો. તે ખાઈએ જેમલજીને નહવરાવી હરિદાસ પાસે
અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો, અને તેને બેસાડ્યો. અને કહ્યું
આજ મહાપ્રસાદ અહિં લેજો. જેમલજીએ મહાપ્રસાદ લે
લીધો એટલામાં શ્રી ગુસાઈજીએ દ્વારકાથી મેરતે પધાર્યા અને
હરિદાસને ઘેર ખખર મોકલી. આ વાત સાંભળીને હરિદાસને
જેમલની સાથે લઈને દર્શન કરવા ગયા. અને જેમલજી ત્યાં વૈ
શ્ણવ થયા. આખું કુટુંબ અને ગામ બધું વૈશ્ણવ થયું. ખા
લોકોને આશ્ચર્ય લાગ્યું કે જેમલ હરિદાસને મારવા ગયો હતો
તે વૈષ્ણવ થઈને ઘેર આવ્યો. એ હરિદાસ એવા ટેકી વૈશ્ણવ હતા
કે જેમલથી ન ડર્યા. જેમલની સામા ઉત્તર દીધો.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

હરિદાસને એક પુત્રી હતી. હરિદાસે તેમના ગોરને કહ્યું
કે આ પુત્રીની સગાઈ કરી આવો, ત્યારે તે ગોર એકજૈન ધર્મ
માંને ધનાઢય જાણીને ધનના લોભથી તેને ઘેર સગાઈ કરી
આવ્યો. હરિદાસ આ વાત સાંભળીને કંઈ પણ બોલ્યા નહિ
અને ગોરને કયયું કે દ્રવ્ય તથા પુત્રી લઈ જઈને તમે વિવાહ કરી
રીદો. ત્યારે ગોરે હરિદાસ પાસેથી દ્રવ્ય લઈને વિવાહ કરી દીધો.

બને પુત્રીને પરભારી વિદાયગીરી દીધી. હરિદાસ એવા ટેકી મગવદ્વિય હતા કે જેમણે લોક નિંદા સહન કરી. પરંતુ જૈનધર્મિનું મોં ન જોયું એ એવા કૃપા પાત્ર ભગવદ્વિય હતા.

(હરિદાસની પુત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૬ મી.)

હરિદાસનો ગોર હરિદાસની પુત્રીને પરણાવી તેને સાસરે મુકી આવ્યો, તેનું નામ કૃશ્ણાબાઈ હતું એ કૃશ્ણાબાઈએ સાસરાને ઘેર અનાચાર જોઈને વિચાર કર્યો કે, અન્નજળ નહિ લેવું અને દેહ ત્યાગ કરવો. તેથી તેણે ત્રણ દિવસ અન્ન જળ લીધું નહીં. તેની સાસુનો સ્વભાવ ઘણો દયા યુક્ત હતો તેથી તે દયા આવી. એટલે તેણે કહ્યું કે વહુ તું ખાતી કેમ નથી. ચારે કૃશ્ણાબાઈએ કહ્યું કે હું તો મારે હાથે રસોઈ કરીને ખાઈ ખીજના હાથથી જળ પાણુ ન લઉં ત્યારે તેની સાસુએ કહ્યું કે તારે હાથે જળ લાવીને રસોઈ કર. એમ કહી વાસણ વહુએ કહ્યાં તે બધાં તેની સાસુએ આપ્યાં. વહુએ રસોઈ કરીને ભોગ ધર્યો અને પછી ભોગ સરાવિ એક પાતર પોતાની ફરી લીધી અને બધો મહાપ્રસાદ તેમને આપી દીધો. મહાપ્રસાદ લેતામાં જ તેમની ખુદ્ધિ નિર્મળ થઈ. એટલે કૃશ્ણાની સરાહના ઘરના બધા કરવા લાગ્યા. એ કૃશ્ણા જળ ભરવા ગામ માહર કુવો હતો ત્યાં જતી હતી. તે કુવો પર તેને એક વૈશણવ મળ્યો, તેની શાયે હરિદાસની યોગબાણુ નીકળી, એટલે તે વૈશણવ નિત્ય કુવો પર તે બાઈને ભગવદ્સ્મરણ કરાવે. અને કૃશ્ણા તે ભગવદ્સ્મરણ કર્યા વિના પ્રસાદ લેતી નહોતી. દિવસે કુવો પર ન મળે તે દિવસ તેને ઘેર જઈ ભગવદ્સ્મરણ

કરી આવતી એનું કારણ એ કે શ્રી મહાપ્રભુજીએ નવર
 ગ્રંથમાં આજ્ઞા કરી છે કે “ નિષેદનંતુસ્મર્તવ્યસર્વથાતાદૃશૈર્જનૈ ”
 તે નિત્ય ભગવદ્સ્મરણ કર્યા વિના પ્રસાદ લેતી નહોતી. એક
 વાર વૈશ્ણવ કોઈ ગામ ગયો. હતો તે ત્રણ દહાડે આવ્યો. એ
 દલે કૃશ્ણાએ ત્રણ દિવસ મુધી પ્રસાદન લીધો. કૃશ્ણાને તેની સા
 મુએ કહ્યું કે ત્રણ દિવસ થયાં તું નિત્ય ગાયને પાતળ કેમ દે
 અને તું કેમ લેતી નથી ? ત્યારે કૃશ્ણાએ કહ્યું કે મારો ગુરુભા
 નિત્ય મને કુવા પર મળે છે અને જો ન મળે તો તેને ઘેર જઈને ભ
 ગવદ્સ્મરણ કરી આવું છું તે ત્રણ દિવસ થયાં મળતો નથી તેથી
 મહાપ્રસાદ લેતી નથી. સાસુ તેનું સત્ય જોઈને ઘણી રાજી થઈ
 અને કહેવા લાગી કે હું તારી સાથે આવું તો મને તે વૈશ્ણ
 વનું ઘર બતાવીશ તે સાસુને એટલે પણ વર્ષશુવને ઘેર લઈ ગઈ
 તે વર્ષશુવને ઘેર લઈ ગઈ તે વૈશ્ણવ ત્રણ દિવસે ઘેર આવ્યો. કૃશ્ણા
 તેણે ભગવદ્સ્મરણ કર્યા ત્યારે તેની સાસુ હાથ જોડી કહેવ
 લાગી કે એ ત્રણ દિવસ થયાં ભુખી છે, અને કૃપા કરી તમે મા
 ઘેર નિત્ય આવી તેને ભગવદ્સ્મરણ કરાવી જાઓ તો હું ત
 મારો ઉપકાર માનીશ. અને તમારા સંગથી મારું પા
 સાઈ થશે વૈશ્ણવે નિત્ય આવવાની હા કહી, તે દિવસથી
 તે નિત્ય તેને ઘેર આવી ભગવદ્ સ્મરણ કરાવતો તેથી
 કૃશ્ણાની સાસુ સસરો, ઘણી અને વરના બધા તેને
 બાળવા લાગ્યા, અને કહેવા લાગ્યા કે તમારો ધર્મ અમ
 સમજાવો. અમે બધા તમારા શિષ્ય થઈએ, ત્યારે તેણે કહ્યું

મારા ધર્મમાંતો બધા શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થાય છે. ત્યારે
 સાસુએ કહ્યું કે એ શ્રી ગુસાંઈજી ક્યાં રહે છે. અને અમારે
 પધારે એવો કંઈ પણ ઉપાય કરો દ્રવ્યતો અમારે ઘણું છે.
 કહેશે તોટલું ખર્ચ કરીશું. વૈશણવે પત્ર લખીને કાસદ મો-
 થા એટલે શ્રી ગુસાંઈજી ત્યાં પધાર્યા. અને બધા સેવકથયા.
 તેના સંગથી ગામના વાણીયા પણ સેવક થયા એ હરિ-
 નાં પુત્રી શ્રી ગુસાંઈજીનાં એવાં કૃપાપાત્ર હતાં કે જેના સં-
 બંધ બધું ગામ વૈશણવ થયું.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

શ્રી ગુસાંઈજી ત્યાંથી દ્વારિકા પધાર્યા. એક દિવસ કૃ-
 ની સાસુએ રસોઈ કરી તેથી તેને ઘણો તાપ થયો કે મારી
 ચુકી અને રસોઈ કરવાની વખતે શ્રી ઠાકુરજી આવીને
 શિખવતા. અને ઇચ્છામાં આવતી તે સામગ્રી કરાવતા
 ગરે બાલભાવ બધો જણાવતા, હવે એ સુખ તે નહિ મળે
 વો વિચાર કરીને વિપ્રયોગ કરવા લાગી. એનો તાપ શ્રી
 રજી સહી ન શક્યા. તેથી સાસુને શ્રીઠાકુરજીએ સ્વપ્નમા
 ગુણ્યું કે મને કૃષ્ણના હાથની રસોઈ બહુ ભાવે છે જેથી
 બીજી સેવા કરો. બીજે દિવસે કૃષ્ણાની સાસુએ તેને કહ્યું
 રસોઈ તું કર હું બીજી સેવા કરીશ અને શ્રી ઠાકુરજીએ શ્રી
 ગુસાંઈજીને પણ જણાવ્યું કે તમે કૃષ્ણને ભલામણ કરો કે
 બીજી સેવા ન છોડે. શ્રીગુસાંઈજી દ્વારકાથી પાછા તે ગા-
 માં પધાર્યા. અને કૃષ્ણા શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા
 આવતી તેથી રસોઈને બહુ વાર થાય એમ જાણીને તે

સેવા કરતી. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃષ્ણાને આજ્ઞા કરી કે તારા હાથની રસોઈ શ્રી ઠાકુરજીની ભાવે છે તેથી તું શ્રી ઠાકુરજીથી હોંચીને મારાં દર્શન કરવા આવ જો. દાસનો ધર્મ છે કે જે શ્રમ ન પહોંચે એવું કરવું. તે દિવસથી ઘણું કરીને કૃષ્ણા । રસોઈની સેવા કરતાં એ એવાં કૃપાપાત્ર હતાં.

(અલીખાન પદ્માણીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૭ મી.).

એક અલીખાન પદ્માણુ પૃથ્વી પતિની પાસેથી નવાસાન હકુમત લઈને મહાવન આવી રહ્યા હતા. એને શ્રીગુસાંઈજી પાસે નિત્ય કથા સાંભળવા આવતા હતા. એક દિવસ કથામ એવું સાંભળ્યું કે લોક, “વૃક્ષેવૃક્ષેત્રેણધારીપત્રેપત્રેચતૂર્ભૂજઃ । ચત્રવનાવનં ત્રલક્ષાલક્ષકચાક્રુતઃ ॥૧૧॥ આશ્લોક સાંભળીને એવોડંડેરો પીટાવે કે જે કોઈ વૃજના વૃક્ષનું પાંદડું સરખું તોડશે તો તેને શિક્ષ કરીશ. આ દેશમાં એક તેલ ભરીને જતો હતો તેણે એ વૃક્ષની ડાળ તોડી તેથી અલીખાંએ તેનું બધું તેલ વૃક્ષમાં ઢાળાવી દીધું. તે દિવસથી એવો ડર બેસી ગયો કે કોઈ વૃક્ષ પાંદડું પણ તોડે નહિ.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દિવસ એક ચોરને અલીખાન પાસે પકડી લાવ્યો એ ચોર સોગન ખાવા લાગ્યો કે હું ઉના તેલમાં હાથ ઘાલ્યો અને તે બે ઠંડું થઈ જાય તો સાચું માનજો. અલીખાને તેલ મં ગાવીને કહ્યું કે પરક્ષશ્વર ઉના તેલને ટાઢું કરે છે અને ટીલું ઉતું કરે છે તેથી તું ટીલું તેલમાં હાથ ઘાલ. ચોરે ટીલું તે હાથ ઘાલ્યો. કે તેનો હાથ બળી ગયો, એ અલીખાનનો પા

શ્વરપર એવો વિશ્વાસ હતો.

(પ્રસંગ ૩ જો)

અલીખાન પાસે એક ઘોડો ઘણોજ સુંદર હતો. એક ઘ-
માં છ ગાઉ ચાલતો હતો. એ ઘોડા ને દેખીને શ્રી ગુસાંઈજીએ
હું સરાહના કરી એટલે અલીખાને તે ઘોડા શ્રી ગુસાંઈજી
પાસે મોકલી દીધો. પરંતુ શ્રી ગુસાંઈજીએ રાખ્યો નહિ. ત્યારે
આર્યુ' કે જો હું તેમનો સેવક થઈશ તો રાખશે અલીખાન
વક થયા અને સેવા કરવા લાગ્યા. અલી ખાનની પુત્રી પણ
વા કરવા લાગી, શ્રી ઠાકુરજી તેને અનુભવ બતાવવા લાગ્યા
ને તે સાથે મળીને નૃત્ય કરતા. અલીખાનને ખબર પડી કે
તે નૃત્યનો શખ્દ થાય છે અલીખાને છુપારહીને જોયું તો
તે ઠાકુરજી પધાર્યા હતા અને નૃત્ય કરતા હતા. આ જોઈને
ત્રીની સરાહના કરવા લાગ્યા.

(પ્રસંગ ૪ જો)

નિત્ય શ્રી ગુસાંઈજી ગોકુલમાં કથા કહેતા હતા. અને
ર્વ સાંભળતા હતા. અલીખાન પણ નિત્ય કથા સાંભળવા
તાવતા હતા, જ્યારે અલીખાન આવે ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી
થા કહેતી શરૂ કરે. ત્યારે વઈળુવોના મનમાં એમ આવ્યું કે
લેવું આવે છે ત્યારે વાંચે છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ વઈળુવોના
નની વાત જાણીને તેમને એક દિવસ પુછ્યું કે કાલે કયો પ્ર-
ંગ હતો કેઈ પણ વઈળુવ બોલી શક્યો નહિ. એટલે અલી-
ખાને હાથ જોડી વિનંતિ કરી કે કાલનું કહું કે જે દિવસથી
યાનો આરંભ થયો છે તે દિવસથી બધું કહું. આ સાંભ-

ળીને શ્રી ગુસાંઈજી બહુ પ્રસન્ન થયા. અલ્પિખાંન એવા કૃપાપાત્ર હતા કે જે કોઈ ભગવદ્ વાર્તા સાંભળતા તે એક અક્ષર પણ વિસરતા નહોતો.

નિહાલચંદ્ર ક્ષતિયની વાર્તા (પ્રસંગ ૧ જો)

વાર્તા ૧૮ મી

નિહાલચંદ્ર ઉજ્જવનમાં રહેતા હતા. પુષ્ટી માર્ગીય થઈ સાંભળવામાં તેમની આશાક્ષિત ઘણી હતી. શ્રી ઠાકુરજી તેમ માનુભાવ હતા. એક સમય એ નિહાલચંદ્ર શ્રીગોકુલ ગયા. રસ્તામાં ચોર વેપારીનો સંગાથ થયો. તેથી ચોર વેપારીને નિહાલચંદ્રને પકડી લઈ ગયા. દ્રવ્ય બધું લઈલઈને કેદ કરી અને બધાને મારી નાખવાનો વિચાર કર્યો. એ ચોરના મુખ પટેલની મા વૈષ્ણવ હતી. ચાચા હરિવંશજીએ ભીલના ગામ વૈષ્ણવ કથું હતું તે ગામની તે પુત્રી હતી. નિહાલચંદ્ર ભરતરે કીર્તન કરતા હતા તે આ પટેલની માએ સાંભળ્યાં તે ઉઠી તે નિહાલચંદ્રભાઈની પાસે ગઈ, અને તેમને પુછ્યું કે 'મારું નામ શું છે? તેથી તેમણે પોતાનું નામ બતાવ્યું તેણે નિહાલચંદ્રનું નામ વૈષ્ણવો પાસેથી સાંભળ્યું હતું તેથી તે ના સાંભળતાંજ નમી પડી. અને પુત્રને બોલાવી નમાવ્યો અને અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. અને આખા ગામને વૈષ્ણવ કરાવ્યું અને આખા ગામે મળીને શ્રી ગુસાંઈજીની ભેટ કાઢી અને નિહાલચંદ્રભાઈએ તે ચોરોને ચોરી છોડાવી દીધી અને ખેતી કરવા કહ્યું. ત્યાંથી નિહાલચંદ્ર શ્રી ગોકુલ આવ્યા અને ચોરવેપારી પાણુ સાથે આવ્યા અને સર્વ વૈષ્ણવ થયા તેમની પાસે માલ હતો તે ભેટ કર્યો એ નિહાલચંદ્ર એવા કૃપાપાત્ર હતા

તેના સંગથી ભીલનુ ગામ તથા વેપારી વૈષ્ણવ થયા.

માધવદાસ કાબુલમાં રહેતા હતા. એકવાર ભૈયારૂપમુરારી શાધપતિનિ સાથે કાબુલ ગયા અને ત્યાં બજારમાં માધવદાસના કપાળમાં તીલક બોધને પુછવા લાગ્યા કે તમે કોણ છો અને આ તીલક કેમ કર્યું છે? માધવદાસજીએ કહ્યું કે, હું શ્રી ગુસાઈજીનો સેવક છું, એટલે રૂપમુરારીએ કહ્યું કે હું પણ શ્રી ગુસાઈજીનો સેવક છું, આથી માધવદાસ ઘણા પ્રસન્ન થયા એટલામાં 'માધવ ઉઠીને અંચલ ફેરવવા લાગ્યો. એટલે રૂપમુરારીએ કહ્યું કે આ શું કરો છો? ત્યારે તેમણે કહ્યું કે, શ્રી નાથજી ગાય ચરાવીને વૃજમાં પધારે છે તેથી હું અંચલ ફેરવું, આ સાંભળીને રૂપમુરારી ઘણા વિસ્મય થયા અને પ્રશ્ન પામ્યા કે શ્રી નાથજી એમને અહિં દર્શાવે છે, મનમાં તેમની સરોહના કરવા લાગ્યા. માધવદાસે શ્રી નાથજીને ડુંગર કહ્યો ને રૂપમુરારીએ લખી લીધો. પછી માધવદાસને રજાને શ્રી ઠાકુરજીનાં દર્શન કર્યાં તો સાક્ષાત શ્રી ગોવર્ધનાથજીનાં દર્શન થયાં એટલે મનમાં કહ્યું કે, મારા મોટાં માગ્ય છે કે શ્રી ગુસાઈજીએ આવા મ્હેચ્છના દેશમાં મને વૈષ્ણવનો સંગ દીધો. પછી કેટલાક દિવસ રહિને ચાલવા લાગ્યા ત્યારે માધવદાસે કહ્યું કે તમે થોડા દિવસ વધારે રહો. પૃથ્વીપતિ વીશ મજલ જશે ત્યાં હું તમને એક દિવસે પહોંચતા ફરી દર્શા. રૂપમુરારી ત્યાં રહ્યા. વીસ દિવસ પછી માધવદાસજી રૂપમુરારીની સાથે થોડા પર બેસીને એક રાતમાં પર્વતમાંથી

ખીજે રસ્તો ૮૦ ગાઉને શોધી કાઢી ને પહોંચી ગયા. આ રસ્તે ચાર બહુ હતા; પરંતુ માધવદાસજીને કે રૂપમુરારીને કે કંઈ દેખ્યા નહિ, અને આખી રાત રસ્તામાં ભગવદ્વાર્તા કરત કરતા આવ્યા માધવદાસે કહ્યું કે હું હરિદ્વારમાં શ્રી ગુસાંઈજીને સેવક થયો હતો. રૂપમુરારી આશ્ચર્ય પામ્યા કે શ્રી નાથજી વૃજલીલા સહિત તેને દર્શન દે છે અને શ્રી ગુસાંઈજીની તેના પાશુ કૃપા છે. માધવદાસ રૂપ મુરારી વીદાય થઈ પોતાના ઘેર આવ્યા. એ માધવદાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે જેમને કાચુલમાં શ્રી નાથજી નિત્ય દર્શન દેતા હતા. સાર એટલો જ કે પ્રભુ તે માત્ર ભાવને વશ છે, સાધનને વશ નથી. નંદદાસજીએ કહ્યું છે કે “॥ દોહા ॥” ઋષિ અગમતે અગમહું, નિગમ કહતાં જાહિ તવ પિરંગીલે પ્રેમ વશ નિપટ નિકટ હરિ આહિ,

(માધવદાસ ભટ નાગરા કાયસ્થની વાર્તા. પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૨૦ મા.)

માધવદાસ જે દિવસથી શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા દિવસથી તેમનું મન શાંત થયું અને ભગવદ્ સેવ કરવા લાગ્યું. માધવદાસના પિતા સંસારાશક્ત અને વિષયી હતા. માધવદાસ ઉપર સદા અગ્રસન્ન રહેતા હતા. તેમની પાસે દ્રવ્ય થતું હતું; પરંતુ માધવદાસને પૈસો સરખો આપતા નહોતા. એ કારણે એ હતું કે માધવદાસ ભગવદ્ ધર્મમાં ખરચી નાંખે અને માધવદાસની ઘણી નિંદા કરતા હતા જ્યારે તે ઘણું વૃદ્ધ થયા ત્યારે માધવદાસે કહ્યું કે—હવે તો તીર્થ યાત્રા કરો તે ઘણું સારું. માધવદાસનો પિતા તીર્થ યાત્રા કરવા ગયો. મથુરાના ચોખાએ મળીને કહ્યું કે તમે ગુરૂ મુખ થાઓ. ત્યારે તેણે વિચાર્યું

કે ચોખાને મારા ગુરૂ થયા ઘણા દિવસ થયા પરંતુ મારું
સંસાર સકતમાંથી નિકળ્યું નહિ. માટે હવે તો માધવ-
ના ગુરૂને શરણુ જાઉં તો મારું મન નિવૃત્ત થાય, એવો વિ-
કરીને શ્રી ગોકુળ ગયા અને વિનંતિ કરી કે મારો અંગી-
કરો. શ્રી ગુસાંઈજીએ નામ નિવેદન કરાવ્યું. માધવદાસના
જ્યેશ્ઠી ગુસાંઈજીની સાથે જઈને શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનાં
ન કર્યા અને મનમાં વિચાર્યું કે શ્રી ગુસાંઈજીના ચરણા-
દ જ્યાં સુધી આ દેહ રહેશે ત્યાં સુધી છોડીશ નહિ. આવો
કરીને માધવદાસને પાસે બોલાવી લીધા. અને મનમાં
લાગ્યા કે મારું ધનભાગ્ય છે કે મારે માધવદાસ સરખો
જનન્યો કેજેથી મને શ્રી ગુસાંઈજીનાં ચરણારવિંદ મળ્યાં
તીર્થ તેના ચરણારવિંદમાં સમાયેલાં છે. તેથી હવે તીર્થ
નહિ જાઉં. બધું દ્રવ્ય માધવદાસને સોંપી દીધું. આ
દાસ આવા ભગવદીય હતા કે જેના સંગથી તેનો પાતા
વિષયાસકત હતા, તેનું મન વિષયમાંથી નીકળીને શ્રી
જીમાં લાગ્યું.

હરિયાની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૨૧ મા.)

એકવાર શ્રી ગુસાંઈજીગુજરાતમાંથી વૃજમાં પધારતા હતા
કટહરિયા ત્રાણુસે સ્વાર લઈને લોકોને હાંટવા ફરતો હતો.
શ્રી ગુસાંઈજીની સ્વારી જતી જોઈને ઘેરો ઘાલ્યો. પંદર વીશ
હતી તે બધીને રોકી એટલે શ્રી ગુસાંઈજીના મનુષ્ય એક
ગાડી ઉપર એક એક ઉભા રહ્યા. ચોરોને એમ જણાયું કે
પર એક એક સિંહ ઉભા છે અને એ કટહરિયાતો શ્રીગુ-

શાંઈજીના રથ આગળ ગયો અને જુએ છે તો સાક્ષાત પુરુષોત્તમ વિરાજે છે. દંડવત કરી ઉભો રહ્યો અને વિનં કરી કે હું અપરાધી છું. આપ કૃપા કરીને મને પાવન આપ વિના કોઈ મારો ઉદ્ધાર કરી શકશે નહિ. શ્રી ગુસાંઈજી નામ સુનાવ્યું. અને ત્યાંજ મુકામ કર્યો, કટહરિયા, બધા રને વિદાય કરીને પોતે શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે રહ્યો અને શ્રી ગો કુળ જઈ રહ્યો, કટહરિયાએ સોંકડો નવાં પદ બનાવીને ગાયાં, એકવાર જન્મભ્રમીને દિવસે શ્રી નાથજી આગળ ગાયું તે પદ. “આજ મહા મંગલ મહેરાતે, પંચ શબ્દધ્વની ભેર વધાઈ ઘર ઘર ખેરખવાને.” આ પદ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા, અને પોતે વિચાર કર્યો કે શ્રી નાથજીએ કટહરિયા પત્ર કેવી કૃપા કરી છે કે ચોરી કરતો હતો અને મનુષ્ય મારતો હતો તે ભગવદંલીલાનું અવગાહન કરે છે. આવો વિચાર કરી ને પોતે ઘણા પ્રસન્ન થયા, ગોપાલદાસજીએ ગાયું છે કે “એ વાને ગુણ નિધનાથ ગાતાં બ્રહ્મહત્યાદિવ અઘરે” લીલાને લે હેરી સિંધુ ઝીલે રાસરસિકને જઈ મળે આ વાત કટહરિયામાં પ્રતક્ષ જોઈ. એ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(૩૫૪ નંદાની વાર્તા.) પ્રસંગ ૧ લે.)

(વાર્તા ૨૨ મી.)

૩૫૪ નંદા આગ્રામાં રહેતા હતા એક દિવસ શ્રી ગો કુળ આવ્યા ત્યારે રાઘવદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે સુખોદિન નિજ ભણુતા હતા. રાઘવદાસના મનમાં એમ આવ્યું કે આજી પરદેશ જઈને ભેટ લાવે છે; પરંતુ જો મારા સરખો પંડીત જાય તો એથી પણ વધારે ભેટ લઈ આવે કારણ કે; આજી

ઈ ભણ્યા નથી. આના મનની વાત શ્રી ગુસાંઈજીએ જાણી
ને રૂપચંદ્ર નંદાએ પણ જાણી. ત્યારે રૂપચંદ્ર નંદાએ રાધ-
દાસને પુછ્યું કે શ્રીમદ્ભાગવતના દશમ સ્કંધમાં પુર્વાર્ધના
૯ અધ્યાય છે અને ઉત્તરાર્ધમાં ૪૧ અધ્યાય છે. તો અર્ધ
|| ગ નામ શી રીતે પડ્યું ત્યારે રાધવદાસે કંઈ ઉત્તર આપ્યો
હિ. રૂપચંદ્ર નંદાએ કહ્યું કે યોગ્યતા તો ચાચાજીથી વધારે
ખો છો રાધવદાસે પોતાનો અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. એ રૂપ-
ચંદ્ર નંદા એવા હતા કે શ્રીગુસાંઈના તથા વૈષ્ણવના મનની
વાત જાણતા હતા એ એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી આગ્રે પધાર્યા હતા. શ્રી ગુસાં-
ઈના મનનાં એવું આવ્યું કે, એવા ઘોડા મળે કે ચાર ઘડીમાં
| નાથજીનાં દર્શન કરી અવાય તો ઠીક. રૂપચંદ્ર નંદાએ શ્રી
સાંઈજી મનની વાત જાણીને એવાજ ઘોડા લાવી આપ્યા.
| ગુસાંઈજીએ ઘોડા ઉપર સ્વાર થઈને શ્રી નાથજીનાં દર્શન
ની પાછા આગ્રે પધાર્યા. અને રૂપચંદ્ર નંદાને કહ્યું કે કંઈ
ખો. ત્યારે તેણે માગ્યું કે આશ્રામાં મારા ઘર સિવાય ખીજ
ઈને ઘેર કોઈ દિવસ ઉતરવું નહિ. તેમની શ્રી શ્રી ગોકુલ વિર-
ચરૂપમાં એવી પ્રિંતી હતી. શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુલ વિરા-
તા હતા. શ્રી ગુસાંઈજીના મનમાં જે સામગ્રીની ઇચ્છા થતી
સામગ્રી રૂપચંદ્ર નંદા શ્રીગુસાંઈજીના મનની જાણીને ઝટ
ઈ ને મેકલતા હતા. રૂપચંદ્ર નંદાનું મન શ્રી ગુસાંઈજીના
વરૂપમાં તદરૂપા થઈ ગયું હતું. આવી આવી તેમની અનેક

વાર્તા છે. એ કૃપાપાત્ર ભગવદ્વીય હતા. એમની વ
કેટલીક લખીએ.

(યાદુનાથ દાસની વર્તા.)

(પ્રસંગ ? હો.)

(વાર્તા ૨૩ મી.)

એ જોતપુરમાં રહેતા હતા. તેમનું મનહાથીના માહા
સ્ત્રીની સાથે આસક્ત હતું. તેને જોયા વિના જળ પીતા નહ
તા. એક દિવસ તે સ્ત્રી સુતી હાત. અને પહોર દિવસ ચ
ત્યાં સુધી ઉઠી નહિ. યદુનાથદાસ ત્રણ પહોર તેના દરવા
ઉભા રહ્યા જ્યારે તે ઉઠી નહિ ત્યારે તેણે લોંડીને કહ્યું કે
બહાર કોઈ પુરૂષ તો નથી ઉભો. ત્યારે તે લોંડીએ કહ્યું કે દેવ
નો માર્યા એક પુરૂષ ઉભો છે ત્યારે તે સ્ત્રી બાહી કે તે તો ગા
છે. જેવું એનું મન મારા હાડકા ચામડાંમાં લાગ્યું છે તેવું
શ્યામમાં લાગ્યું હોયતો કામ થઈ જત આ વાત સાંભળ
જ યદુનાથદાસના મનમાં જેમ સુર્ય ઉદયથી અંધારૂ મટી જ
અને પ્રકાસ થાય તેમ પ્રકાસ થઈ ગયો. તેથી ત્યાંથી ચાલી ન
કળ્યા અને ઘેર આવી એવો વિચાર કર્યો કે જે મને તેમ સ્વ
મનેભજવા. તેજ વખતે શ્રી ગુસાંઈજી જોધપુર પધાર્યા હતા અ
વૈષ્ણવ દર્શન કરવા જતા હતાએલીડ જોઈને યદુનાથદાસ પ
લીડમાં ભરાઈ ગયા ત્યાં જઈને શ્રીગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યા
સાક્ષાત પુરુષ પુરશોત્તમનાં દર્શન થયાં, જઈને દંડવત્ ક્ય
અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે મને શરણુ. લો. શ્રી ગ
સાંઈજી એ નામ નિવેદન કરાવ્યું, માર્ગની પરિણાલિકા સં
જાવી શ્રી ઠાકુરજી પધારાવી દીધા. યદુનાથદાસનું મન ભ
વદસેવામાં એવું આશક્ત થયું કે, ચેલી હાથીવાળાનિ સ્ત્રી તે

મે આવી ઉભી રહેતિ પરંતુ યદુનાથદાસ તેનિ તરફ જુએ
કે તેમ બોલે પણ નહિ. યદુનાથદાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા.
મનું ચિત્ત વિષયમાંથી છુટીને શ્રી પ્રભુજીમાં લાગ્યું.

રાજ લાખાની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભે.)

(વાર્તા ૨૪ મી.)

એ રાજ વૃજમાં તીર્થ કરવા આવ્યો, શ્રી નાથજીના દ-
ન કરી શ્રી ગુસાંઈજીને શરણુ આવ્યો, શ્રી નાથજીના સ્વ-
માં એવો આશક્ત થયો કે શ્રી નાથજી વિના કંઈ ગમે
હ. તેને અષ્ટ પહોર શ્રી નાથજીનું રટણુ રહેતું હતું. એક
સ તેની સ્ત્રીએ કહ્યું કે પડદાનો બંદોબસ્ત કરો તો હું દ-
ન કરવા આવું. રાજએ કહ્યું કે નાથજીને ત્યાં પડદો કેવો
રહે રાણિયે શ્રી ગુસાંઈજીને પરભારી વિનંતી કરાવીને પ-
નો બંદોબસ્ત કરાવ્યો અને તે દર્શન કરવા આવી. ત્યારે
કે રાજ માત્ર અંદર હતો બીજું કોઈ પણ નહોતું શ્રી ના-
થજીએ કમાડ ઉઘાડી નાંખ્યા. અને અચાનક ભીડ રાણી ઉપર
ડી, રાજએ કહ્યું કે મેં પ્રથમથી જ કહ્યું હતું કે અહિં પડદો
હોય. રાજની આ વાત સત્ય કરવાને શ્રી નાથજીએ કમાડ
લધ્યાં. એ એવા શ્રી નાથજીમાં આસક્ત હતા. શ્રી ગુસાંઈ-
ની કૃપાથી એમનો ભાવ સદા એવો રહેતો હતો

(જ્ઞાનચંદની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભે)

(વાર્તા ૨૫ મી.)

જ્યારે જ્ઞાનચંદનો દેહ થાક્યો ત્યારે બધા વઘણુવે કહ્યું
તમે ભગવદ્ નામ લો. એટલે વઘણુવ ભગવદ્ સ્મરણુ કરવા
ગયા, અને ભગવદ્ સ્મરણુ કરતાં કરતાં જ્ઞાનચંદનો દેહ છુટી
વો દેહ ધરીને શ્રી ગોકુળમાં શ્રી ગુસાંઈજીને જઈ દંડવત ડાલ

એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે ક્યારે આવ્યા ? ત્યારે ન
ચંદે કહ્યું કે હમણાજ આવ્યા છું. એટલામાં શ્રી નવ
પ્રીયાજનાં દર્શન ખુલ્યાં, જ્ઞાનચંદે દર્શન કરી લીલામાં પ્રવે
શ્યા. શ્રી ગુસાંઈજી બહાર પધાર્યા ત્યારે વૈષ્ણવોએ પુછ્યું
જ્ઞાનચંદે ક્યાં ગયા છે ? ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી
જ્ઞાનચંદે ભક્તચંદની સાથે ગયા છે. એટલે ચાચાહરવંશ
સમજી ગયા કે નાનચંદનો દેહ છુટી ગયો અને ભગવદે લી
લામાં ગયા. ચાચાજીએ સર્વ દ્રવ્ય ભેટ કરી દીધું. તેની પાડોશ
વૈષ્ણવોને કહ્યું એ જ્ઞાનચંદ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે સર્વના દેખ
વૈષ્ણવોને વિશ્વાસ ઉપજાવવા ભગવદે લીલામાં પ્રવેશ કર્યો.

(ભાઈલાલ કોઠારીની વાર્તા.)

(પસંદ ? જો.)

(વાર્તા ૨૬ માં.)

શ્રી ગુસાંઈજી દ્વારકા પધારતા ત્યારે ભાઈલાલ કોઠારી
ઘેર ઉતરતા. શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કરવાને વાસ્તે ભાઈલાલ કે
ઠારીનું મન ઉદ્વિગ્ન રહેતું હતું. ભાઈલાલ કોઠારીના મનની વા
જાણી સર્વ કામ છોડી શ્રી ગુસાંઈજી પધારતા હતા એ ભાઈલા
લ કોઠારીના ઘરમાં એવા ચમત્કાર હતા કે જો કોઈ તેના ઘર
જાય તેની ખુદ્દિ શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી નિર્મળ થઈ જાય
એ દેશમાં એક બ્રાહ્મણી શ્રી ગુસાંઈજીની સેવક થઈ તે
પોતાનું સઘળું દ્રવ્ય ભેટ કરી તેની પાડોશમાં એક ચ
ડીઓ બ્રાહ્મણ રહેતો હતો તેણે ધોળકામાં લાછબાઈ રાણી
કહ્યું કે એક ગોકુળના ફકીર આવ્યા છે અને ભાઈલાલ કોઠારી
ને ઘેર ઉતર્યા છે તે સર્વનું દ્રવ્ય ઠગી જાય છે એટ
લાછબાઈ રાણીએ પોતાના પ્રધાન બાજ બહાદુરને બોલા

વાનગી આપી કે તમે રાજનગર જાઓ અને કોઠારીને ઘેર
 ૧ બધી ખબર કાઢો બાજ બહાદુર, કોઠારીને ઘેર આવ્યો.
 વખતે દશ પાંચ ગરાસીઆ જે શ્રી ગુસાંઈજીનાં દ-
 ન કરવા આવ્યા હતા તે બેઠા હતા. બાજ બહાદુર તેમાં
 ૧ બેસી ગયો. શ્રી ગુસાંઈજી પધાર્યા ત્યારે બાજ બહા-
 ઉઠીબધાની સાથે દંડવત કર્યા. સાક્ષાત્ કનયાલાલનાં દર્શન
 ૧. બાજ બહાદુરે વિચાર કર્યો કે લોક નકામા મને લકાવે
 મને કાળને કાળ નજરે પડ્યા તેથી ઘણો ખીનો અને શ્રી ગુ-
 ૧ જી પાસે જવાની આજ્ઞા માગી, શ્રી ગુસાંઈજીએ બીકું
 ૧ પ્યું ત્યારે બાજ બહાદુર વિનંતિ કરી કે કૃપા કરી એવી
 ૧ તુ આપો કે સદા માથે રાખીને ફરું. એટલે શ્રી ગુસાંઈજીએ
 પારી દીધી તે પાઘડીને છેડે બાંધીને માથાપર પહેરી રા-
 ૧ તો, બાજ બહાદુર મનમાં સમજ્યો કે આતો ઇશ્વર છે. શ્રી
 ૧ ાંઈજી ને વિનંતિ કરી કે મહારાજ મેહ ક્યારે વરસશે દુ-
 ૧ પાં ઘણી ગભરાઈ રહી છે. પોતે આજ્ઞા કરી કે આજ વર-
 ૧ સે. આ શાંભળીને બાજ બહાદુર પોતાને ઘેર આવ્યો ર-
 ૧ માં એવો વરશાદ પડ્યો કે બધો ભીંજઈ ગયો ત્યારે દ્રઢ
 શ્રય થયો કે આતો ઇશ્વર છે. પેલા ચાડીખોર બ્રાહ્મણને મારી
 ખવાનો વિચાર કરી પકડી મંગાવ્યો. આ વાર્તા સાંભળી
 ગુસાંઈજીએ કહેવરાવ્યું કે તેને મારશો નહિ. બ્રાહ્મણને કહ્યું
 કેઈ દિવસ કોઈની પણ ચાડી હવે પછી કરીશ નહિ. આવું
 ખાવી તેને શ્રી ગુસાંઈજી પાસે મોકલ્યો, તેણે આવી દંડવત

કર્યા અને કહ્યું કે આપની કૃપાથી હું બચ્યો છું. મને તમને
સેવક કરો. બ્રાહ્મણને શરણ લીધો. ભાઈલા કોઠારી એવા
પાપાત્ર તેના તેમના ઘરમાં જે કોઈ આવે તેની ખુશ્દિ
મર્જા થઈ જતી.

(શ્રી ગુસાઈજીના સેવક હરજી કોઠારીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૨૭ મી)

એ ત્રણ ભાઈ હતા. શ્રી ગુસાઈજી અસારવા પધાર્યા.
ત્યારે એ ત્રણ ભાઈનું મન પ્રસન્ન રાખતા. એક ભાઈને ઘેર પો
હતા. એક ભાઈને ઘેર તે રસોઈ કરતા અને એક ભાઈને ઘે
ખેઠક રાખતા એ ત્રણે ભાઈનાં હરજી કોઠારી પંડીત. હતા. તેમાં
વિઠ્ઠલસહસ્ત્ર નામનો ગ્રન્થ પ્રગટ કર્યો છે એ શ્રી ગુસાઈજી
પૂર્ણ પુરસ્કૃત મ જાણતા હતા એ ત્રણ ભાઈ એવા કૃપાપા
હતા. આજ સુધી તેમના ઘરની ખેઠક અસારવામાં પ્રસિદ્ધ છે

(ગોપાલદાસની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ જો)

(વાર્તા ૨૮ મી)

ગોપાલદાસ રૂપાલ ગામમાં રહેતા હતા. એ ગોપાલદા
સની સગાઈ બાઈલા કોઠારીને ઘેર થઈ હતી. એક દિવસ ભા
ઈલા કોઠારીને ઘેર તેમને નોતડું હતું. ગોપાલદાસ પાંચ વર્ષન
ઉમ્મર હતી. હમને જોઈને શ્રી ગુસાઈજીએ પુછ્યું કે આ કો
છે, ત્યારે કોઠારીએ કહ્યું કે એ ગોમતીના વર છે; ત્યારે શ્રી ગુ
સાઈજીએ કહ્યું કે ગોમતીના વર તો સાગર જોઈએ ત્યારે કોઠ
ારીએ કહ્યું કે રાંજની કૃપાથી સાગર થશે. શ્રી ગુસાઈજીએ વિચાર
કર્યા કે ભાઈલાલ કોઠારીમારો સેવક થયો માટે તેમનું વચન સ
ત્ય થવું જોઈએ. તથી પોતે આવેલું પાન ગોપાલદાસને આપ્યું
ગોપાલદાસનું હૃદય નિર્મળ થયું અને તેમને રાસલીલાનાં

ન થયાં. રાસલીલામાં સદૃઢવ રાન હોય તે તેથી પહોર દિવસ ચો હતો છતાં ગોપાલદાસે કેદારા રાગમાં વલ્લભાખ્યાન પું. એ ગોપાલાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે જેમણે માર્ગનો ર્ સિદ્ધાંત આખ્યાનમાં વર્ણુન કર્યો. અને ચોથા આખ્યાનાં દ્વાદશસ્કંધની દ્વાદશ લીલાનો સમાવેશ કરીને એકેક માં એકેક સ્કંધની લીલા ગાઇ. એ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

શ્રી ગુસાંઈજીએ ગોપાલદાસના હૃદયમાં પ્રવેશ કર્યો ને ગોપાલદાસ મુખદ્વારા વલ્લભાખ્યાન વર્ણુન કર્યું જેવી તે શુકદેવજીના હૃદયમાંથી શ્રી ઠાકુરજીએ પ્રવેશ કરીને શુકદેવજીના મુખદ્વારા શ્રીમદ્ ભાગવત વર્ણુન કર્યું હતું. આ કારથીજ શ્રીમદ્ ભાગવતમાં કોઇ ઠેકાણે શ્રી રાધાજી એવું નામ પી. અને તેજ હેતુથી શ્રી વલ્લભાખ્યાનમાં શ્રી રૂક્ષમણી વહુતું અને શ્રી પદ્માવતી વહુજીતું નામ નથી. એ ગોપાલદાસે વા કૃપા પાત્ર હતા.

(માણેકચંદ એસવાલ વાણિયાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૨૬ મી)

માણેકચંદને શ્રી ગુસાંઈજીનાં પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયાં માણેકચંદ તથા તેમની સ્ત્રી શ્રી ગુસાંઈજીનાં સેવક થયાં. તે માણેકચંદે સર્વસ્વ અર્પણ કરી દીધું. માણેકચંદ સેવક થા અને આ પદ ગાયું, “ ચહુંયુગ વેદ વચન પ્રતિપાળો” ત્યાદિ ઘણા પદ ગાયાં. શ્રી ગુસાંઈજીએ માણેકચંદને આજ્ઞા રી કે તમે વેપાર કરો અને ઘેર રહી શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરો માણેકચંદ ફરીથી વ્યવહાર કરવા લાગ્યા. માણેકચંદ વૃદ્ધ થયા

ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી પાસે આવી રહ્યા. માણેકચંદને એવો ।
 યમ હતો કે પાતળ પર મહાપ્રસાદ લેવા બેસે તો કંઈ પણ
 રહેવા નદે. શ્રી ગોકુળનાથજીના મંદિરે એક દિવસ માણે-
 ચંદજી પ્રસાદ લેવા બેઠા. સાચોરાએ જાણ્યું કેએ પાતળ
 કંઈ રહેવા દેતા નથી. પાતળ ઘોઘને પી જાય છે. ત્યારે સાચો-
 રાએ મશકરી કરવાને ભાત નીચે છાણુ મુકી દીધું. મ
 છાણુ સુઝ્યાં ખાઈ ગયા. આ વાતની ખબર શ્રી ગોકુળનાથજી
 પડી એટલે શ્રી ગોકુળનાથજીએ હાથમાં જળ લઈને સાચોરા
 આપ દીધો કે તમારા સાચોરા દેહથી કોઈનો ઉદ્ધાર નહિ થા-
 એ દિવસતી શ્રી ગોકુળનાથજીના ઘરમાં સાચોરા સેવકી જ
 પર્થત છોતા નથી. એવો ખંદોખસ્ત કર્યો. એ માણેકચંદ
 એવા કૃપા પાત્ર હતા કે જેમની કાન શ્રી ગોકુળનાથજી આ-
 રાખતા હતા, જેમને લીધે આજ સુધી સાચોરાને શ્રી ગોકુળ-
 નાથજીની સેવામાં આવવા દેતા નથી.

(દેવ બ્રાહ્મણ બંગાળા વાસીની વાર્તા.) (પ્રકાશ ૧ ભા.) (વાર્તા ૨૦ મી.)

આ બ્રાહ્મણુ વૃજયાત્રા કરવા આવ્યો શ્રી ગોવર્ધનન-
 થજીનાં દર્શન કરીને તેનું મન ઘણું પ્રસન્ન થયું અને સાક્ષા-
 પુર્ણપુરુષોત્તમનાં દર્શન થયાં. તેણે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી
 કરી કે મને શરણુ લો. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરીને સમર્પણ
 કરાવ્યું તે બ્રાહ્મણુ ત્યાં રહીને પુણીમાર્ગની સેવાની પ્રણાલિ
 શિખ્યો. એ બ્રાહ્મણુ શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞા લઈને બંગાળા
 ગયો. ત્યાં ઘેર સેવા કરવા લાગ્યો. એક દિવસે તે બ્રાહ્મણુ અ-
 દની દાળનાં પડાં કર્યાં ત્યારે મનમાં આવ્યું કે મિષ્ટાન્ન ?

એ. દ્રવ્યનો સંકેત ઘણો હતો તેથી થોડો ગોળ લાવ્યો.
 ૧ શ્રીનાથજીને સરખ્યો. શ્રી નાથજી સાક્ષત આરોગવાને
 યા. ગિરિરાજજી ઉપર રાજભોગ ધર્યો હતો તે નહિ આ-
 શ ભીતરીઆએ અનેસર કર્યો. શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુળ
 જતા હતા. ત્યાં શ્રી નાથજીએ જણાવ્યું કે આજ હું ભુ-
 ૧ છું હું દેવ બ્રાહ્મણને ઘેર ગોળ અને વડાં આરોગવા જતો
 ૧ ત્યારે રાજભોગ ધરી સરાવીને ભીતરીઆએ અનેસર
 ૧ છે. શ્રીગુસાંઈજી તેજ વખત શ્રી ગોકુલથી શ્રી ગિરિરા-
 ૭ પધાર્યા અને સામગ્રી કરાવી રાજભોગ ધરાવ્યો. અને
 ૧ જણને પત્ર લખ્યો કે અમુક દિવસ તમે ગોળ તથા વડાં ભોગ
 ૧ હતાં તે શ્રી નાથજીએ ભલીભાતે આરોગ્યા છે આ પત્ર
 ૧ ધીને બ્રહ્મણ ઘણો પ્રસન્ન થયો. અને બંગાળી મલમલના
 ૧ થાન લઈને ચાલ્યોઆવીને અંક થાન શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ
 ૧ અને વિનંતિ કરી કે આ થાન આપ અંગીકાર કરો ત્યારે
 ૧ ગુસાંઈજી આજ્ઞા કરી કે આ થાન શ્રી નાથજીને લાયક
 ૧ ત્યારે તે બ્રાહ્મણે વિનંતિ કરી કે બીજું થાન લાવ્યો છું
 ૧ આપ અંગીકાર કરો શ્રી ગુસાંઈજીએ એ પ્રમાણે કર્યું
 ૧ બ્રાહ્મણે તે મલમલના વાઘા પેહેરતા શ્રી નાથજીનાં દર્શન
 ૧. એ બ્રાહ્મણ એવા કૃપાપાત્ર ભગવદીય હતા.

(ગણેશ વ્યાસની વાર્તા.)

(પ્રકાશ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૩૧ મી.)

ગણેશ વ્યાસને શ્રી નાથજી સાનુભાવ હતા. ગણેશ વ્યાસ
 ૧ દિવસ શ્રી નાથજી વાસ્તે સામગ્રી લાવતા હતા ત્યારે ર-
 ૧ માં વરસાદ પડ્યો તેથી ગામ બહાર દેવીના મંદિર આ

વીને મુકામ કર્યા. ત્યારે લોકોએ કહ્યું કે અહિં રાત્રે જે મનુ રહે છે તેને દેવી ખાઈ જાય છે. ત્યારે ગણેશવ્યાસે દેવીનું માં ઘોઈને દેવીના કાનમાં અષ્ટાક્ષર મંત્ર કહ્યો અને પોતે ત્યાં મ રહ્યા. દેવીએ ગામના રાજાને સ્વપ્નામાં કહ્યું કે હું વઘણુ થઈ છું તેથી બે બકરાં રોજ તું મોકલે છે તે મોકલીશ ન અને તમે સર્વ વઘણુવ થઈ જાઓ નહિં. તો હું ધાને દુઃખ દઈશ. આ વાત દેવીએ સ્વપ્નામાં કહી તેથી વારે તે રાજા ગણેશ વ્યાસની પાસે ગયો અને બધી વાત પુછી. ગણેશ વ્યાસ રાજાને સાથે લઈને આવ્યા. અને તે રાજા શ્રી ગુસાંઈજીને સેવક કરાવ્યો. એ ગણેશ વ્યાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા, કે જેના સંગથી દેવી તથા રાજા વઘણુવ થયા.

(પ્રસંગ ૨ જો)

વ્યાસના ઉપર શ્રી ગુસાંઈજી ખીજતા. ત્યારે પોતાનું ભાગ્ય માનતા, શ્રી ગુસાંઈજી તેમની પાછળ તેમ પ્રશંસા કરતા. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીને એક વૈષ્ણુવે પુછ્યું આપ તેને ખીજો છો અને પછી તેની પ્રશંસા કરો છો તેનું કારણ શું? ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે વૈષ્ણુવ તો તો એ કહીએ કે રીસ કરે તો પણ અભાવ ન આવે એ ગણેશ વ્યાસ એવા કૃપાપાત્ર હતા કે જેના પર શ્રી ગુસાંઈજી ખીજતા તોય અભાવ નહિ લાવતા હતા.

(મધુસુદનદાસની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

એકવાર મધુસુદનદાસ શ્રી ગોકુલ આવ્યા. અને ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યા મનમાં આવ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી

ક થાઉં તો ઠીક. શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે ‘ મને શ-
રદ્યો શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે નહાઈ આવો, તે નહાઈ
આ. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરીને નિવેદન કરાવ્યું. મધુસુ-
દાસનું ચિત્ત ઘણું પ્રસન્ન થયું. અને મન શ્રી ગોકુલમાં
યું. પુષ્ટીમાર્ગની રીત શીખવાને શ્રી ગોકુલમાં રહ્યા. અને
સાવૃત્તિ કરીને નિર્વાહ કરવા લાગ્યા. એક દિવસ શ્રી ગુસાં-
ઈજીએ પુછ્યું કે તમે ભિક્ષા ક્યાં ક્યાં માગો છો? ત્યારે તે-
ણે કહ્યું કે બધે ઘેર માગું છું. શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે અ-
ત્ર સેવક તથા ભટ્ટ તથા અમારા નોકરને ઘેરથી ભિક્ષા લેવી
કે કારણ કે તેમને ઘેર અમારું દ્રવ્ય આવે છે દેવદ્રવ્ય, ગુ-
પ્ત અને બ્રાહ્મણના દ્રવ્યનો અંશ પણ લઈએ તો એ બુદ્ધિ
થાય. મધુસુદનદાસ એજ પ્રમાણે કરવા લાગ્યા. મધુસુ-
દાસની ચિત્તવૃત્તિ સ્થિર જોઈને શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી નાથજીના
ઘરની સેવા સોંપી અને મધુસુદનદાસનું સેવામાં એવું
ત લાગ્યું કે જન્મભર શ્રી નાથજીની સેવા કરીતેથી તેમની
ર્ષા કેટલીક કરીએ.

બ્રહ્મદાસની વાર્તા.)

(પ્રમંથ ૧ જો.)

(વાર્તા ૩૩ મા.)

બ્રહ્મદાસ ગોપાલપુરમાં રહેતા હતા. અને પ્રજામાં ફર્યા
તા માનસી સેવા કરતા. માનસી જેમને સાક્ષાત્કાર થઈ
હતી. અને રાધાકુંડ ઉપર એક બંગાળી કૃષ્ણ ચઈતન્યનો
મક રહેતો હતો તે બ્રહ્મદાસજીનો મિત્ર હતો. અને તે પણ
માનસી કરતો હતો. અને સદા દુધ પીને રહેતો હતો. થોડા
મસ પછી દુધ પણ છોડી દીધું અને છ.શ પીવા લાગ્યો એક

દિવસ એ બંગાળીએ માનસી સેવા કરી અને માનસીમાં
લોગ ધર્યો, ત્યારે પ્રસાદી દુધ માનસીમાં પીધું નિત્યની
પીવાનો વખત થયો ત્યારે શિષ્યે તેને બગાડકાર છાશ
કારણ કે તેણે માનસીમાં દુધ પીધું હતું. એવી શિષ્યને
ખર નહોતી. પછી બંગાળીને તાવ આવ્યો અને બ્રહ્મદાસજી
બંગાલીને જોવા ગયા. એ બ્રમદાસવૈદકમાં ઘણા હુશીય
હતા. બ્રમદાસે જોઈને કહ્યું દુધ પર છાશ પીધી છે તેનો ત
છે, બંગાળીના સીશ્યે કહ્યું કે દુધ પીધું નથી, ત્યારે તે બંગ
ળીએ શિશ્યને કહ્યું કે તને શું ખબર છે, જે ઘરનું મેં દુધ પી
છે તે ઘેર તે સદા રહેવાવાળો છે, અને બ્યારે મેં પીધું ત્ય
તે જો હતો એ બ્રમદાસજી એવા કૃપા પાત્ર હતા, કે બોલે કે
મનુષ્ય માનસી સેવા કરતો તો પોતાની માનસીના પ્રતાપ
અને શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી સર્વની માનસી બાણી જતા હતા
(નૃસિંહજી દ્વારકાના રસ્તામાં રહેતો હતો તેની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧૯૦.) (વાર્તા ૩૪મી.)

એકવાર શ્રી ગુસાંઈજી દ્વારકા પધારતા હતા, આ વર્ષે
શ્રી ગુસાંઈજીને પોતાને ઘેર પધરાવી લઈ ગયો અને મુકામ
રાંવ્યો, ઘર ઘણું નાનું હતું છતાં તેનો આગ્રહ જોઈને શ્રી ગુસ
ઈજીએ ત્યાં મુકામ કર્યો, અને શ્રી ગુસાંઈજીએ તે વર્ષે શુવ
પુણ્યું કે તમે નિર્વાહ શાથી ચલાવો છો ત્યારે તેણે કહ્યું કે ગા
બહાર એક વૃક્ષ છે તેની નીચે બેસી ભગવદ્ વાર્તા કરું છું. ગ
મમાં કોઈ વર્ષે શુવ નથી, શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે વૃક્ષ મ
ખતાવ તે વર્ષે શુવ શ્રી ગુસાંઈજીને તે વૃક્ષ પાસે પધરાવી લ
ગયો, શ્રી ગુસાંઈજીને આવતા જોઈને વૃક્ષે દંડવત કર્યો મુ

હેત ઉખડી ગયું. શ્રી ગુસાંઈજીએ મનુષ્યને કહ્યું કે આનાં
ડાળ સર્વ લઈલો. એનું સર્વાંગ અંગીકાર થયું. એ વૃક્ષ
ગવા જન્મમાં વૈષ્ણુવ હતોલોકોના દોશ જોતો તેથી વૃક્ષ
લ હતો. આ વાર્તા સાંભળીને તે વૈષ્ણુ આશ્ચર્ય પામ્યો
ગુસાંઈજી દ્વારકા પધાર્યા. અને વૈષ્ણુવે પોતાને ઘેર જ
હતું તે સર્વસ્વ ભેટ કર્યું. એ વૈષ્ણુવ એવા કૃપા પાત્ર હતા
શ્રી ગુસાંઈજીએ લૌકિક નીર્વાહ પુછ્યો ત્યારે અલૌકિક નિ-
ષ્ણતાવ્યો. વૈષ્ણુવને તો એવુંજ જોઈએ એમની વાર્તા કેટલી
પીએ.

પાથો ગુજરીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ? લો.) (વાર્તા ૩૫ મી.)

પાથો ગુજરી આન્યારમાં રહેતા હતાં એક દિવસ પાથો
રી તેમના પુત્ર માટે છાશ લઈ જતાં હતાં એટલામાં રસ્તામાં
નાથજીએ કહ્યું કે મને દહીં ભાત દે. તેણે તે આપ્યું તે શ્રી
પજી આરોગ્યા આરોગી રહ્યા એટલામાં શંખનાદ થયો તેથી
હસ્ત ધોયા વીના મંદીરમાં પધાર્યા શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી
પજીનાં દહીં ભાતવાળા હસ્ત ધોઈને પુચ્ચ્યું કે આપ કયાં
રોગ્યા? ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે પાગો ગુજરી પાસેથી
ધો હતો. શ્રી ગુસાંઈજીએ પરિપાને કહ્યું કે પાથો ગુજરી
વીને આરોગાવી જતી. તે દિવસથી કુનવારમાં શ્રી ગુ-
ઈજીએ દહીં ભાતની સામગ્રી "મુખ્ય રાખી છે. એ પાથે
રી એવાં કૃપા પાત્ર હતાં.

(એક પ્રજવાસી વહુની વાર્તા.) (પ્રસંગ ? લો.) (વાર્તા ૩૬ મી.)

એક વહુ જે દિવસે સાસરે આવી તેજ દિવસે તેની ભેંસ

ખોવાઈત્યારે ઘરના મનુશ્ય કહેવા લાગ્યા કે વહુના
સરાં નથી કે જે દિવસે આવી તેજ દિવસે ભેંસ ખો
આથી વહુના મનમાં ચિંતા થઈ. તેણે શ્રી નાથજીની સલાશે
માખણની માનતા માની પાંચ સાત દિવસે તેની ભેંસ આવ
ત્યારે એ વહુ ભેંસની છાશ વહોવવા લાગી. તે રોજ છ દો
(અઘોળ) માખણ ચોરી લેતી ખીજે દિવસે વાસા માખણ
શારામાં મેળવી લે અને સાઈ કાઢી લે. આમ કરતાં જ્યાં
સલાશેર માખણ પુરું થયું ત્યારે લઈને શ્રી નાથજીને આરોગા
વવા ગઈ. ઘેરથી બહાર નીકળી ત્યારે એવો વિચાર આવ્યો
જે કે હું મને જોશે તો શો જવાબ દઈશ. આવી ચિંતા ઉત્પન્ન
થઈ. ન આગળ જવાય કે ન પાછા જવાય. શ્રી નાથજી તે
જોઈને પધાર્યા. શ્રી નાથજીએ એવું બહુયું કે મારા શિવા
ર્થ જો દેવ જે બાણુતી નથી. મટે પોતે પધાર્યા અને તેનું મા
ખણુ આરોગ્યા. એ વહુ એવાં કૃપા પાત્ર હતાં.

(ગોપિનાથદાસ ગ્વાની વાર્તા.) (પ્રક્રમ ૧ ભાગ)

(વાર્તા ૩૭ મી)

ગોપિનાથદાસ ગ્વાલ વનમાં ગાય ભેંસ ચરાવતા હતા
એક દિવસ ગોપિનાથદાસ ગ્વાલને વનમાં લુપ્ત લાગી. શ્રી
નાથજીએ રાજલોગની સમગ્રીમાંથી આડ લાડવા લઈને વ
નમાં જઈ ગોપિનાથદાસ ગ્વાલને આપ્યા. તેણે વિચાર કર્યો
કે આ લાડવા શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞા વગર ખવાન નહીં. તે
આ લાડવા શ્રી ગુસાંઈજી પાસે લઈ આવ્યો. અને શ્રી ગુસાંઈ
જીને વિનંતી કરી. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે શ્રી નાથ
જીએ દીધા છે માટે તમે ખાઓ ગોપિનાથદાસ શ્રી ગુસાંઈ

ની આજ્ઞા વિના કંઈ પણ કરતા નહિ. એક દિવસ વનમાં પાલદાસ ભીતરિયાને શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે મને લુખ ગી છે. તેણે આવીને શ્રી ગુણાંધજીને વિનંતિ કરી શ્રી ગુ-જીએ બધી સીતલ સામગ્રી તથ્યાર કરી અને પોતે વનમાં પાર્યા. તડકો થણો હતો. શ્રી ગુણાંધજીને ગોપીનાથદાસ દે વિનંતી કરી કે આવા ધામમાં આપ કેમ પધારો છો? નાથજી તો બાલક છે માટે પાછા પધારો. તો પણ શ્રી આંધજી વનમાં પધાર્યા. જઈને શ્રી નાથજીને સામગ્રી આરો-ગી. ગોપીનાથદાસ ગ્વાલે શ્રી નાથજીને વિનંતી કરી કે મ-જ આવા ધામમાં શ્રી ગુણાંધજીને શા વાસ્તે શ્રમ કરાવ્યો? પોતે આજ્ઞા કરતા તો ઘણી સામગ્રી આવી જતી, ત્યારે નાથજીએ આજ્ઞા કરી કે એમના હાથ વિના ખીજના પની સામગ્રી મને ભાવતી નથી, અને તેમના કહ્યા શિવાય જના હાથની આરોગતતોએ નથી. આ વાર્તા સાંભળીને પીનાથદાસ ચુપ રહ્યા. આ કારણથી શ્રી રઘુનાથજીએ શ્રી આંધજીનું નામ નામરતનાખ્ય ગ્રન્થમાં “તન્નિમેત્રણમોજકઃ” વું વર્ણુન કર્યું છે. એ ગોપીનાથદાસે ગ્વાલ એવા કૃપા પાત્ર ૫ તેથી તેમની વાર્તા કેટલીક લખીએ.

(એ ભાઈની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો.)

(વાર્તા ૩૮ મી.)

એ બે ભાઈ પહેલા ગુજરાતના હતા. શ્રીજીદ્વારમાં રહીને નાથજીની સેવા કરતા હતા. એક દિવસ બન્નેના મનમાં મ આવ્યું કે, આપણે દ્રવ્ય ખરચીને શ્રી નાથજીને સમાગ્રી આરોગાવી નથી. તેથી તે બંને ત્યાંથી ચાલ્યા. એક તળાવ

ખોદાતું હતું ત્યાં કંઠી તિલક છુપાવી મજુરી કરવા લાગ્યા રાતે રસોઈ કરતા અને દિવસે મજુરી કરતા. આમ કરતાં ઘણું દિવસ વીતી ગયા ત્યારે કોઈએ જાણ્યું કે તે વૈષ્ણુ છે. આર્થ તેઓને થોડી મજુરી કરવા લાગ્યા. ત્યારે તેમણે વિચાર કર્યો કે ધર્મ વેચીને પસા કમાવવા એતો ઠીક નહિ. તઓ ત્યાર્થ શ્રીજીદ્વાર આવ્યા. અને જે પૈસા લાવ્યા હતા તે શ્રી ગુસાંઈજીને દઈને શ્રી નાથજીને અંગીકાર કરાવ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીને સર્વ વાર્તા કહી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે વૈષ્ણુવધર્મ પ્રગટ કરીને જે પૈસા લાવે તે પૈસા શ્રી નાથજી અંગીકાર કરત નથી. એ ખંને જાઈ એવા કૃપાપાત્ર હતા કે જેમણે મજુરી કરી પરંતુ વૈષ્ણુવધર્મ પ્રગટ કર્યો ત્યારે તેમની વાર્તા કેટલીક કહીએ.

(ગોપાલદાસ ભિતરિઆની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૩૬ મી.)

ગોપાલદાસ ગુજરાતમાંથી શ્રી નાથજીની સાથે આવ્યા. અને શ્રી ગુસાંઈજીએ ગોપાલદાસને શ્રી નાથજીની સેવા સોંપી શ્રી નાથજી ગોપાલદાસના ઉપર એવી કૃપા કરતા કે જે ઠેકાણે ગોપાલસેવામાં હોલતા તે ઠેકાણે શ્રી નાથજી શિખવતા હતા. ગોપાલદાસનો પ્રસંગ ગોપિનાથદાસ ગ્વાલનિ વાર્તામાં લખ્યો છે શ્રી નાથજી ગોપાલદાસને વનમાં સાથે લઈ જતા અને જે સામગ્રી ગોપાલદાસને ન આવડતી તે શ્રી નાથજી પોતે ખતાવી કરાવી લેતા. પોતે અને કરી તેના અનુભવ કરાવતા. એ ગોપાલદાસ એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(એક બ્રાહ્મણની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૪૦ મી.)

આ બ્રાહ્મણે ગંગાજીને તિરપર ઝુંપડી બનાવી હતી. અને

શ્રી ઠાકુરજી પધારાવી સ્ત્રી પુરૂષ બંને સેવા કરતાં હતાં. બ્રાહ્મણ બિશ્વા કરી લાવતો હતો. એક દિવસનું કોઈ દેવા આવે તો તેની પાસેથી તે લેતો નહિ, અને શ્રી ઠાકુરજીનો જલોગ ધર્યા પછી જેટલા વૈષ્ણુ આવ્યા હોય તો બધાની તળાકરતો અને ભગવદ્દેસવા અને ભગવદ્દર્શન વિના ખીજે જાણે તેનું ચિત્ત જતું નહોતું. આમ કરતાં કરતાં ઘણા દિવસ પાતિ ગયા, ત્યારે એક પંડીત ગંગાજીના કીનારે તપ કરવા આવી કહ્યો, પંડિત ઘણો વિદ્વાન હતો. અને સામુદ્રિક શાસ્ત્ર જાણ્યો હતો અને તે બ્રાહ્મણના ઘરની પાસે રહેતો હતો. તે પંડીતને મહાપ્રસાદની પાતળ તે વૈશ્ણુ ધરતો હતો એક દિવસ જ્યોતિષના બળથી અને સામુદ્રિકથી એવું જાણ્યું કે, બ્રાહ્મણ પર કાલે ચોરીનો મુદ્રો આવશે અને રાજના મનુશ્ય કડી લઈ જશે અને રાજ ના હુકમથી ફાંસી તેને દેશે. પંડિત તાના મનમાં સંકલ્પ કરવા લાગ્યો કે કાલે દશ વડી દિવસ ચઢ્યો ત્યારે આ બ્રાહ્મણના બ્રાણુ જશે આવો વિચાર કરતાં કરતાં તે પંડીતનો બધો દિવસ વિથી ગયો. જ્યારે સવાર થયો ત્યારે બ્રાહ્મણ જપ કરતો હતો ત્યાં તેને નિદ્રા આવી અને રવપનામાં બધી વ્યવસ્થા થઈ. બ્રાહ્મણ જાગ્યો ત્યાં સ્ત્રીને હું કે હું છિવાય ગયો છું તેથી મને નહિરાય બ્રાહ્મણ નહા- ને સેવા કરવા લાગ્યો. આ વાર્તા જોઈને પંડીતે વિચાર કર્યો કે આ શાસ્ત્ર બધાં જુઠાં છે. આ સુર્વ પુસ્તકોને ગંગાજીમાં માંખી દઉં. પંડીત પુરુષો ગંગાજીમાં નાખવા ચાલ્યો ત્યારે

બ્રાહ્મણે કહ્યું કે નાંખી કેમ દોછો ? વાત બધી સત્ય છે, પરંતુ
 જેના પર પ્રભુની કૃપા હોય છે તેના હજારો વર્ષના ભોગ પ્રજ્ઞ
 ક્ષણમાં મુકાવી દે છે તેમાં કંઈ પણ આશ્ચર્યજેવું નથી. આ વાત
 સાંભળી પંડીત ચુપ રહ્યો એક દિવસ પંડિતે વિચાર કર્યો
 બ્રાહ્મણને દ્રવ્યનો સંકોચ થયો છે તેથી તે પંડીત પાસે પારસ-
 મણી હતો તે તેને આપ્યો. ત્યારે બ્રાહ્મણે ગંગાજીમાં નાંખી
 દીધો. ત્યારે પંડીતે કહ્યું મારો પારસ મણી પાછો દે ત્યાં
 બ્રાહ્મણે. કહ્યું કે મણી સા કામનો હતો ત્યારે પંડીતે કહ્યું. દે
 તે દોહાને સોનું બનાવેછે. બ્રાહ્મણના દરવાજા પર સિંહા પડી
 હતી ત્યારે બ્રાહ્મણે પંડીતને કહ્યું કે આના પર દોહુ ઘસો તે
 સોનું થઈ જશે. પંડીતે દોહું ઘસ્યું અને સોનું થઈ ગયું. પંડીત
 મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો અને ચકીત થઈ ગયો. અને બ્રા-
 હ્મણને નમી પડ્યો. બ્રાહ્મણને કહ્યું કે મને કંઈ સમજણ પ-
 ડતી નથી. જ્યારે મેં ગણું કદ વેઠ્યું ત્યારે મહાદેવજીએ આ
 મણિ મને દીધો હતો અને આ મણી જેવા તો તમારે દરવાજે
 પથ્થર પડ્યા છે, એકકલ કામ કરતી નથી. બ્રાહ્મણે કહ્યું કે તમે
 શાસ્ત્રનો વિચાર કરો કે મહાદેવજીએ તમને મણી આપ્યે
 તે મહાદેવજી સદૈર્ઘ્ય ગંગાજીને મસ્તક પર રાખે છે તો ગંગા-
 જીના તટ પર એવા મણી અનેક હોય એમાં શું આશ્ચર્ય ! ગં-
 ગાજી વિશજીના ચરણારવિંદમાંથી પ્રગટ થયાં છે તો વિશજીન
 દાસ મણીને તુચ્છ માને એમાં આશ્ચર્ય શું પંડીતે નમીને તે
 બ્રાહ્મણને કહ્યું કે મને વિશજીનો દાસ કરો. બ્રાહ્મણે તે પંડીતને શ્રી

કુળ લઈ જઈને શ્રી ગુસાંઈજીને સેવક કરાવ્યો અને માર્ગની
ધી રીત શીખવાડી. એ બ્રાહ્મણ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃ-
પાત્ર ભગવદ્દીય હતો.

શ્રી ગુસાંઈજીને સેવક દિલ્હીમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા(પ્રસંગ ૧ ભો)વાર્તા ૪૧મી
એક વૈષ્ણુ શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરવા ગયો. દર્શન
રીને ઘણા પ્રસન્ન થયો. પરંતુ શ્રી રામચંદ્રજીનું મહાત્મ્ય
જો ઘણું સાંભળ્યું હતું તેથી તેના મનમાં એમ આવ્યું કે
પ્રયોધ્યામાં શ્રી રામચંદ્રજીનાં દર્શન કરું તો ઠીક. શ્રી ગુસા-
ઈજીની આજ્ઞા માર્ગને શ્રી રામચંદ્રજીનાં દર્શન કર્યા ત્યારે
ને અભાવ આવ્યો કે શ્રી નાથજી જેવું મુખ અહીં નથી. શ્રી
રામચંદ્રજીની આંખો પીઠ ફેરવીને હિલો રહ્યો. એટલે તેને
કોઠ નીકળ્યો. ત્યારે તેણે શ્રી રામચંદ્રજીને કહ્યું કે શ્રી નાથ-
જીને છોડી તમારી પાસે આવ્યો તે મેં ઘણા અપરાધ કર્યા.
કદથી અપરાધની નિવૃત્તિ નથી. મારા રોમ રોમ કીડા પડ્યા
જોઈએ એટલે મારો અપરાધ નિવૃત્ત થાય. આવા અનન્યતાના
વચન સાંભળીને શ્રી રામચંદ્રજી હસ્યા. અને આજ્ઞા કરી કે
બાએ શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરો. શ્રી રામચંદ્રજીનાં વચન
સાંભળ્યા એટલે તેનો કોઠ મટી ગયો અને આવી શ્રી નાથ-
જીનાં દર્શન કર્યા. એ વૈષ્ણુવ એવો અનન્ય હતો તેની અન-
ન્યતા જોઈને શ્રી નાથજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. અને બધા પ્ર-
સારનો અનુભવ બતાવ્યા.

(એક કણુખા પોલની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૪૨ મી)

આ વૈષ્ણુ ગુજરાતના સંઘની સાથે પ્રજયાત્રા કરવા

ચાલ્યો રસ્તામાં સંઘના મનુશ્યથી મહેનત મળુરી કરતો ચાલ્યો. શ્રીજીદ્વાર એક મજલ રહ્યું ત્યારે તે વૈશ્ણવને ત્યાં આવ્યો, ત્યારે તે વૈશ્ણવે સર્વન કહ્યું કે મને કાલે ગાડી મેસાડજો પરંતુ તેની વાત કોઈએ સાંભળી નહીં, ત્યારે તે ચિંતા ઉત્પન્ન થઈ કે સવારે શ્રી નાથજીનાં દર્શન મારે કે રીતે થશે. એ ચિંતાથી આખી રાત તેને નિદ્રા આવી નહીં તેની ચિંતા શ્રી નાથજી સહી ન શક્યા. શ્રી નાથજીએ ગુસાંઈજીને કહ્યું કે તેને મારાં દર્શનની ઘણી ચિંતા થઈ જેથી મને નિદ્રા આવતી નથી. આ વાત સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે આપ સુખથી પોદો એ સર્વની પહેલાં આવી જશે. શ્રીગુસાંઈજીએ ગાડી મોકલી તેને સર્વથી પહેલાં દેશમાં બોલાવી લીધો અને શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરાવ્યાં. દર્શન કરાવ્યાં. દર્શન કરતામાંજ તે તેની દેહદશા છુટી ગયો. તે આ વ્યવસ્થા જોઈને શ્રી ગુસાંઈજીએ તેને ચરણસ્પર્શ કરાવ્યો ત્યારે તેને સ્મૃતી આવી એટલે શ્રી ગુસાંઈજીને સાષ્ટાંગ દંડવત કર્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ તેને સર્વ સમાચાર પુછ્યા. જ્યારેસ આવ્યો ત્યારે શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને કહ્યું કે તેમને દર્શન કરાવો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ વિનંતિ કરી કે જીવંત સદૈવ અપરાધથી ભર્યો છો. તેમણે વૈશ્ણુ જાણીને અપરાધ નથી કર્યો. ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે હવે તેમને દર્શન કરાવો. વૈશ્ણવ જાણીને જો અપરાધ કર્યો હોત તો તેમને અંગી કાર ન કરત. શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમને સમજાવ્યા. આ

શ્રી કોઈ દિવસ વષણુંવનો અપરાધ કરશે નહિં. સમજાવ્યા
શ્રી દર્શન કરવાની આજ્ઞા થઈ. એ પટેલ શ્રી ગુસાંઈજીના
પાપાત્ર હતા કે જેની આજ્ઞા શ્રી નાથજી સહી ન સક્યા.

(શાહુકારતા પુત્રની વહુની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) વાર્તા ૪૩ મી.)
એ વહુ એક દિવસ ખારીમાં ખેડી હતી. તેને એક તુર્કે
ઈ. એ તુરકની તેના વિષે આસક્તિ થઈ. વહુને જોયા વગર
તુર્ક પાણી પીતા નહિ. ગામમાં બહુ ચર્ચા થવા લાગી
ને જ્ઞાતિમાં નીંદા થઈ ત્યારે તે વહુના ઘરના મનુષ્ય
વહુને શ્રી ગોકુલ લઈ ગયા. આ વાતની ખબર તે તુર્કને
ડી ત્યારે તે તેમની પાછળ પડ્યો. અને રસ્તામાં ભેગો થયો.
કો કહેવા લાગ્યા કે જે દુઃખને માટે ઘર છોડ્યું તે દુઃખતો
થિને સાથે રહ્યું. આમ કરતાં શ્રી ગોકુલ પહોંચ્યા. નાવવા-
ને શાહુકારે કહ્યું કે તેને પાર ઉતારીશ નહિ. તુર્ક શ્રી ચમુ-
જીને કિનારે ખેસી રહ્યો. શાહુકારે જઈને શ્રી ગુસાંઈજીના
થા શ્રી નવનીત પ્રિયાજીના દર્શન કર્યાં. જ્યારે શાહુકારે મં-
પ્રસાદ લેવાની તૈયારી કરી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ પાંચ પા-
ળ ધરાવી અને તુર્કને માણસ મોકલી ખેડાવી લીધો. પાંચે-
જી દુર દુર પ્રસાદ લેવા ખેડા. શ્રી ગુસાંઈજી સામા આવી
મરાજ્યા. ચાર જણા તે પ્રસાદ લઈને ઉઠ્યા. પેલા તુર્કની
છી તથા મન શ્રી ગુસાંઈજીના ચરણાવિંદમાં લાગી રહ્યું અને
હાનુસંધાન કહ્યું નહીં. જ્યાં સુધી શ્રી ગુસાંઈજી તુર્કની સમ-
મરાજી રહ્યા ત્યાં સુધી તેણે તેવાં દર્શન કર્યાં. શ્રી ગુસાંઈજી
ઠી ભીતર પધાર્યાં એટલે તેનો દેહ છુટી ગયો. આ વાત શ્રી

ગુસાંઈજીએ જાણી. ત્યારે આજ્ઞા કરી કે તેને અગ્નિ સંસ્કારવો, આ વાતનું કારણ જ્યારે વૈષ્ણવોએ શ્રી ગુસાંઈજી પુછ્યું ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે ગયે જન્મ તે બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવ હતો અને એ વહુ તેની સ્ત્રી હતી, એક દિવસ વૈષ્ણવ પ્રાથે ભગવદ્ વાર્તા કરતાં તેમાં કંઈ દોષ નહોતો છતાં આ મનમાં વૈષ્ણવર આ સ્થાનો દોષ આવ્યો હતો એ અપરાધને મહેચ્છને ઘેર જન્મ લેવો પડ્યો અને તેની સ્ત્રી હતી આ ક્ષત્રીની વહુ થઈ. તે વહુને તેણે જોઈ તો તેના મેત્રમાં તે શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનાં દર્શન થયાં. તેથી તેનું મન આ વહુને પ્રાપ્ત ગયું. જ્યારે એ શ્રી ગોકુળ આવ્યો અને યમુના જળ પાન કર્યું ત્યારે તેનો અપરાધ નિવૃત્ત થયો. હવે તે ભગવદ્ લક્ષ્માં પ્રાપ્ત થયો છે આ વાર્તા સાંભળીને તે વહુને વિરાગ પ્રાપ્ત થયો. તેથી તેનો દેહ છુટી ગયો. અને તે ભગવદ્ લક્ષ્માં પ્રાપ્ત થઈ. એ વહુ શ્રી ગુસાંઈજીની એવી કૃપાપાત્ર હતી,

(ગુજરાતવાસી સાઠોદરા નાગરની વાર્તા.) (પ્રકાશ ૧ લો.) (વાર્તા ૪૪ મી.)

જે ગામમાં આ વૈષ્ણવ રહેતો હતો તે ગામમાં બીજો વૈષ્ણવ પણ રહેતો હતો. બન્ને પરસ્પર મેલાપ રાખતા હતા અને હળી મળીને ભગવદ્ સેવા કરતા હતા. એક દિવસ બંને જણ જળ ભરીને આવતા હતા. રસ્તામાં એક વેશ્યાનું ઘર હતું. તેની છોકરી નૃત્ય કરતી હતી તે સાઠોદરા વૈષ્ણવે જોઈ તે છોકરી દૈવી જીવ હતી તેથી તે જોવાને ઉભા રહ્યા, અને બીજો વૈષ્ણવ પોતે ઘેર આવ્યો. અને મનમાં સમજ્યો એ વેશ્યા છે. તેનો સંગ ન કરવો. એ સ્ત્રીને કહ્યું કે જો સા

કરો વઘશણુવ મને ખોલાવવા આવે તો કેહે જે કે ઘેર નથી.
છી સાઠોદરા વઘશણુવે વેશ્યાની સાથે ઠરાવ કરીને તેની છોક-
ને ઘેર લઈ આવ્યા. એને રાત્રે નવરાવી શુંગાર પહેરાવી શ્રી
કુરુની સંનિધાન નૃત્ય કરાવ્યો. શ્રી ઠાકુરજી તેનું ગાન
ભણીને ઘણા પ્રસન્ન થયા, અને વેશ્યાની છોકરીમાં એટલું
મર્થ્ય આવ્યું કે સંસ્કૃત ખોલાવા લાગી. એને તેનું મન
પ્રવદ્ધપમાં લાગ્યું. અને તે વઘશણુવનો ઘણો ઉપકાર માન્યો.
ને દ્રવ્ય ન લીધું. અને મનમાં વિચાર કર્યો કે આવા વઘશણુ-
ના નિત્ય સત્શંગ હોય તો ઘણું સારું. વેશ્યાનું કર્મ છોડી
નું. અને આ વઘશણુવનો સત્શંગ કરવા લાગી. ખીજે ગામ-
રહેતો હતો તેની સ્ત્રીને શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હું હવે ત-
રે ઘેર નહીં ખીરાજી તમે તે સાઠોદરા વઘશણુવનો વૃથા દોષ
થો. ત્યારે વઘશણુવ સાઠોદરા વઘશણુવને નમી પડ્યો અને
પરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. તે દિવસથી સાઠોદરો નાગર ખીજે
શણુવ વેશ્યાની પુત્રી મળીને ભગવદ્વાર્તા નિત્ય કરતા
સાઠોદરા વઘશણુવના સંગથી પુત્રી પરમ વઘશણુવ થઈ. તેથી
તર્ક કેટલીક કરીએ.

(વેશ્યાની પુત્રીની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો.)

(વાર્તા ૪૫ મા.)

વેશ્યાની પુત્રીએ સાઠોદરા નાગરને ઘેર શ્રી ઠાકુરજી આ-
ળ આખી રાત નૃત્ય કર્યો. અને સવાર થતાં તેના દેહની શુદ્ધ
ત્રી નહીં. ભગવદ્વાવેશમાં મગ્ન થઈ ગઈ. દોઢ પહોર દહાડો
હયો ત્યારે તેના ઘરનાં ખોલાવવા આવ્યા પણ કંઈ ખોલી
હીં, અને કંઈ સાંભળ્યું નહીં, પછી તેના ઘરનાં માણુ

તેને પકડીને લઈ ગયાં ઘરમાં ગાંડી જેવી થઈ ગઈ, કંઈ નહીં ને કંઈ પણ ખોલે નહીં, ઘરના આદમીની દ્રષ્ટી ખચા તે વઈશાણુવને ઘેર આવે ત્યાં મારી ખોલે ભગવદ્વાર્તા કરે પ્રસાદ દે. આ પ્રમાણે નિત્ય કરે. ઘરનાં માણસે રાજદ્વારમ ફરીઆદ કરી કે વઈશાણુવે અમારી પુત્રીને ગાંડી કરી નાંખી છે રાજના માણસવૈશાણુવને પકડી લઈ ગયા. રાજએ વૈશાણુવને જોયા ત પરમ ભગવદ્દીય હતા ભગવદ્તેજ તેના મુખ પદ્મીરાજતું હતું. રાજ ખોલ્યો કે એ વાત જુઠીછેએ મંત્રજંત્રકંઈ કરે નહી, વૈષ્ણુવ પોતાને ઘેર આવ્યા. અને વેસ્યાની પુત્રીને તેના ઘરના મનુષ્યે કાઢ મુકી તેથી તે વંષણુવને ઘેર આવી રહી. એટલામાં શ્રી ગુસાંઈ પધાર્યા. એ ખાઈને નામ નિવેદન કરાવ્યું. પછી તે બા વૈષ્ણુવને ઘેર પ્રચારણી કરવા લાગી. એક દિવસ સૌંઠોદરા વૈષ્ણુવને શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે મારી સેવા શુંગાર એ ખાઈ કે રશે અને તમે રસોઈની સેવા કરો. વૈષ્ણુવ ઘણા પ્રસન્ન થય અને ખાઈ સેવા શુંગાર કરવા લાગી. અને વૈષ્ણુવ રસોઈ કરવ લાગ્યા. જ્યારે વૈષ્ણુવ વ્યાવૃત્તીએ જાય ત્યારે ખાઈની સાથે શ્રી ઠાકુરજી ખોલે જ અને ખતલાવે. એ ખાઈ શ્રી ગુસાંઈજીની એવ કૃપા પાત્ર થઈ. તેથી વૈષ્ણુવનો સંગ સર્વથા કરવો.

(વાઘજી રજપુતની વાર્તા.)

(પ્રશ્ન ? જો.)

(વાર્તા ૪૬ મી.)

વાઘજી રજપુત અને તેમનાં સ્ત્રી ઘરમાં શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી ભલી ભાતથી સેવા કરતા હતાં. અને નિત્ય નિયમથી એ બે વૈષ્ણુવને પ્રસાદ લેવરાવતાં હતાં. એક દિવસ વાઘજીએ એક વૈષ્ણુવને નોતરું દીધું અને તવાપુરીની સામગ્રી કરાવી

દેવસ શુંગાર કરીને વાઘજી રજપુત રાજની સ્વારીમાં ગયા
 માંઘી થોડું હતું તેથી વાઘજીની સ્ત્રીએ રાજભોગમાં થોડું
 ધર્યું. ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ વાઘજીને જણાવ્યું કેઘી થોડું
 અને તવાપુરી ગળામાં ખુંચે છે. વાઘજીને ઘણી આતુરતા
 ત્યાંથી દોડ્યા. અને બજારમાંથી ઘી લઈને દોડીને શ્રી ઠા-
 જીને ધરી દીધું. બધાં કપડાં પહેરીને મંદિરમાં ચાલ્યા ગયા
 પણ શુદ્ધ ન રહી શ્રી ઠાકુરજીને શ્રમ થશે એ વાત ધ્યાનમાં
 નહી. અનાચાર થશે એ વાત પણ ધ્યાનમાં ન રહી. ઘી
 ને રાજની સ્વારીમાં પાછા ચાલ્યા ગયા. તે વખતે વૈષ્ણવ
 યેઠો હતો તેના મનમાં એમ આવ્યું કેજોડા પહેરીને મં-
 દિરમાં જઈ ઘી ધર્યું તેથી તે આચાર વિચાર કંઈ રાખતા નથી.
 ના ઘરનો પ્રસાદ લેવો નહી. આવો વિચાર કરીને ઉઠી ગયા.
 ઘણી આવીને વૈષ્ણવને ખોલાવા ગયા ત્યારે વૈષ્ણવ છુપી
 થો. વાઘજીઘેર આવ્યા અને બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ ભુખ્યાં રહ્યાં આપ્ર-
 જી ત્રણ દિવસ સુધી તે વૈષ્ણવ આવ્યા નહી અને વાઘજી ત્રણ
 વસ સુધી ભુખ્યાં રહ્યાં. વૈષ્ણવના શ્રી ઠાકુરજીએ સ્વપ્નામાં તેની
 ને જણાવ્યું કે હું તમારે ઘેરથી જઈશ. તમે વાઘજી પરવૃંથા દોષ
 રી છે તેનું ચિત્ત તો મારામાં લાગ્યું હતું અને તેને દેહનું ભાન
 પણ નહોતું. તેથી તમારે ઘેર નહીં બીરાજું. આ સાંભ-
 ને તે વૈષ્ણવની સ્ત્રી જાગી પડી અને પોતાના પતિને સર્વ
 રીકત કહી એટલે તે વૈષ્ણવ આવીને વાઘજીને નમી પડ્યા
 ને અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યા. બન્ને મળીને મહાપ્રસાદ લીધો.

એ વાઘજી એવા કૃપા પાત્ર હતા. જેમનું દુઃખ શ્રી ઠાકુર-
સહિ ન શક્યા. તેમની વાર્તા કેટલીક કરીએ.

(અજબકુંવર બાઈની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૩૮ મી.)

અજબકુંવરબાઈ મેવાડમાં રહેતી હતી. મીરાંબાઈ
દેરાણી હતી ત્યાં એક દીવસ શ્રી ગુસાંઈજી પધાર્યા, અજબ
કુંવરબાઈને સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરુષોત્તમનાં દર્શન થયાં, અજબ
કુંવરી શ્રી ગુસાંઈજીની સેવક થઈ. અષ્ટપ્રહર શ્રી ગુસાંઈજી
ચરાચારવિદમાં તેનું ચિત્ત લાગી રહેતું હતું, શ્રી ગુસાંઈ
પધારવા લાગ્યા ત્યારે અજબકુંવરબાઈને મુર્છા આવી, તે
એવી દશા જોઈને શ્રી ગુસાંઈજી ત્યાં ચાર દીવસ ખીરાજો
અને પાઠકાજી પધરાવી દીધા. અજબકુંવરબાઈ શુદ્ધ પુ
માર્ગની રીત પ્રમાણે સેવા પુરવા લાગી. શ્રી નાથજી અજબ
વરબાઈની સાથે નિત્ય ચોપાટ ખેલતા, અને અજબકુંવરબાઈ
મનમાં એવું હતું તે શ્રી નાથજી સદૃશિ અહીં ખીરાજો તો ઠ
એક દિવસ અજબકુંવરબાઈના ઉપર શ્રી નાથજી પ્રસન્ન થ
અને કહ્યું કે કંઈ માગ ત્યારે અજબકુંવરબાઈએ માગ્યું
આપ સદા અહીં ખીરાજો ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે જ
સુધી શ્રી ગુસાંઈજી તથા તેમના સાત લાઘજી ભુતલ ઉ
રહીને મારી સેવા કરશે, ત્યાં સુધી જોવર્ધન પર્વત નહીં છે
પછી અહીં પધારીશ ત્યાં સુધી નિત્ય આવજા કરીશ, આ
વચન સાંભળીને અજબકુંવરબાઈ ઘણી પ્રસન્ન થઈ. આ કા
ણથી શ્રી નાથજી અજબકુંવરનું વચન સત્ય કરવાને વા
આજ સુધી મેવાડમાં ખીરાજો છે તેની વાર્તા કેટલીક કરી

૧. પુત્રીની વાર્તા.) (પંક્તિ ૧ ભા.) (વાર્તા ૪૮ મી.)
 એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી આગ્રે પધાર્યા હતા, બીરબ-
 નાં પુત્રીને શ્રી ગુસાંઈજીનાં સાક્ષાત્ પુર્ણ પુરસ્કૃતમનાં દર્શન
 ૧. બીરબલની પુત્રી શ્રી ગુસાંઈજીની સેવક થઈ નિત્ય કથા
 બળવા શ્રી ગુસાંઈજી પાસે જતી અને કથામાં જે સાંભળતી
 મનમાં યાદ રાખતી. એક અક્ષર સરખો પણ ભુલતી નહોતી.
 ૨. રાત કથાનો અનુભવ કરતી હતી. એક દિવસ બાદશાહ
 રખલને પુછ્યું કે સાહેબનું મરવું કેવી રીતે થાય? એ
 ૩. કરીને મને કહો. ત્યારે બીરબલે સર્વ પંડીત અને મહાત્મા
 યુ પંડિત પરંતુ તેમનું કહ્યું કંઈ નજરમાં આવ્યું નહીં, તે ઘણા
 તાતુર થયા. અને એવા ઠર લાગ્યા કે બાદશાહ લુંટી દેશે.
 ૪. રે પુત્રીએ કહ્યું કે તેતો ઉત્તર શ્રી ગુસાંઈજી દેશે બીબલ શ્રી
 કુલ આવ્યો અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી ત્યારે શ્રી ગુ-
 ૫. ઈજીએ આજ્ઞા કરી કે હું બાદશાહને એકાંતમાં ઉત્તર દઈશ
 રખલે સર્વ વાત બાદશાહને કહેતાં, બાદશાહ શ્રી ગોકુળ
 ૬. વ્યો અને બીરબલ પણ સાથે આવ્યો. બીરબલ શ્રી ગુસાં-
 ૭. ઈજીને બાદશાહના મુકામ પર લઈ ગયો. બાદશાહે એકાંતમાં શ્રી
 ગાંઈજીને પુછ્યું કે સાહેબ કેવી રીતે મળે તે ઉપાય બતાવો.
 ૮. ગુસાંઈજીએ લઉકીક રીતે ઉત્તર આપ્યો કે જેવી રીતે તમે
 ૯. ને મળ્યા તેવી રીતે સાહેબ મળે છે. ત્યારે બાદશાહે કહ્યું કે
 ૧૦. નું કારણ મને સમજાવો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે હું
 ૧૧. નર ઉપાય કરું તો પણ તમને મળવું મુશ્કેલ છે. અને તમે
 ૧૨. ત્યાર કર્યા કે ઘડીવાર પણ ન થઈ તુર્ત મન મળ્યા, એવી

રીતે જીવ હજાર ઉપાય કરે તો પણ સાહેબ ન મળે એ કુંજરી
હિમ ધારે તો ઝડ જીવને પોતાનો કરી લે જીવને હાથ
નથી. સાહેબની મરજી હોય તો ક્ષણ પણ ન લાગે. આ
ગીને પાદશાહ ગણે પ્રસન્ન થયો, શ્રી ગુસાંઈજીને દંડવત કય
ખને વિનંતિ કરી કે મારો અંગીકાર કરો. શ્રી ગુસાંઈજી
એ એક અલિપ્ત એક કલાકમાં ગોપાલપુર જવાય એવી સ્વા
તો સાદું. પાદશાહે એવો ઘોડો ભેટ કર્યો કે એક કલા
કમાં દશગાઉ જાય. અને ઘોડાના અર્થ પેટે ગોકુળ અને ગો
પાલપુર ભેટ કર્યાં, અને દંડવત કરીને આગ્રે ગયો. એ ઘોડા પ
મેસીને શ્રી ગુસાંઈજી નિત્ય ગોપાલપુર પધારતા અને પાછ
ની ગોકુલ આવી જતા એ ઘોડાની વાત ગોપાલદાસજી
સુન્દર વલ્લભાખ્યાનમાં થઈ છે." તુરંગ ચાલે વાયુવેગે ઉતા
મળે જાણે નૌકા ચાલી સિંધુ તરવા." એ રીતે ગોપાલદાસ
જીએ વર્ણન કર્યું છે. બારબલની પુત્રી એવાં કૃપાપાત્ર હતા
શ્રી ગુસાંઈજી ઉપર તેને એવો વિશ્વાસ હતો તેમની વાર્તા કે
લીક કરીએ.

(એક કુંજરીની વાર્તા.)

(પ્રકર ૧ છો.)

(કુર્તા ૪૬ મી)

એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી ગોપાલપુરથી શ્રી ગોકુળ પ
ધારતા હતા. રસ્તામાં એક કુંજરી તરસથી પીડાતી હતી, શ્રી
ગુસાંઈજીએ ખવાસને કહ્યું કે આ કેણુ છે? ત્યારે ખ
વાસે કહ્યું કે તરસને લીધે આ સ્ત્રીનાં પ્રાણ જાય છે. ત્યાં
પોતે ખવાસને કહ્યું કે આપણી જરીમાંથી એને જળ પાવે
ત્યારે ખવાસીએ કહ્યું આરી છવાય જશે ત્યારે ગુસાંઈજી

કરી કે ઝારી તો ખીજી આવશે પણ આનો પ્રાણુ તે
તેમણે તેને જળ પાણું તેથી ચેત થઈ તે કુંજરી પો-
સર્વ દ્રવ્ય લઈને શ્રી ગોકુળ આવી રહી દિવસે દુકાન
એસે અને રાતે ગામ બહાર જઈને રહે. કારણ કે પૃથ્વી પ-
શ્રી ગોકુળમાં મુસલમાનને રહેવાનો હુકમ નહોતો. કું-
બહારથી ઉતમ મેવા લાવીને શ્રી ગોકુળમાં વેચતી અને
ઈ મંદિરમાં મેવા પહોંચાડે તેની પાસેથી દામ ઓછા
મનમાં એમ સમજતી કે આ પ્રકારે મારું દ્રવ્ય અંગી-
પશે. આમ કરતાં કરતાં તે કુંજરીનો આખો જન્મ શ્રી
કામાં સંપુર્ણ થયો અને જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી યમુનાજીના
પર પધારતા ત્યારે તે કુંજરીને નિત્ય દર્શન થતાં તે સા-
પુર્ણ પુરૂષોત્તમના દર્શન થતાં જેથી તે કુંજરી શ્રી ગુસાં-
ને પુર્ણ પુરૂષોત્તમના જાણીને શ્રી ગોકુળમાં આવી રહી હતી.
સુધી તેનો દેહ રહ્યો ત્યાં સુધી તેને પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં દ-
થયાં. એ કુંજરી શ્રી ગુસાંઈજીની એવી કૃપા પાત્ર ભગવ-
હતી

તે હતીત પતિતની બે ભાઈની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૫૦ મી.)

હતીત પતિત બન્ને માંહ નદીના કીનારા પર રહેતા હતા
ઈ તે રસ્તે નીકળતો તેને મારી નાખતા હતા સર્વ લો-
ખખર પડી તેથી તે રસ્તો ઉજડ થયો. કોઈ આવતું જતું
એ જગ્યાએથી ચાર ચાર ગાઉ સુધી ઉજડ થયું હતું. કોઈ
કરવા પણ આવતું નહોતું. એ પ્રેત એવા જખરા હતા કે
જંત્રને વશ થતા નહોતા, જે કોઈ જતું તેને મારી

એકદિવસ ચાચાહરિવંશજીગુજરાતથી શ્રીગોકુળ જતા હતા તે નીકળ્યા ત્યારે બન્ને પ્રેત પર્વત થઇ તે રસ્તા પર પડ્યા. એ જવાના રસ્તા પર આંવીને પડ્યો અને બીજો પાછા ફરવાનો રસ્તા પર આવી પડ્યો, ત્યારે ચાચાજીએ બાણ્યું કે આ કે પ્રેત છે. ચાચાજીએ ચરણા મૃત લેળવીને તેમના પર જળ નખ્યું ત્યારે તેમણે ચાચાજીનો પ્રતાપ બાણ્યો કે એ એ કોઈ ૧ હાપુરૂષ છે હાથ જોડીને વિનંતિ કરવા લાગ્યા કે અમારો ઉદ્ધાર કરો ચાચાજીએ તેમને અષ્ટાક્ષર મંત્ર સંભળાવ્યો, ના સાંભળતાજ તેમનો દિવ્ય દેહ થયો અને ભગવદ્દલીલામાં ૩ વેશ કર્યો. ચાચાજી શ્રી ગોકુળ આવ્યા, અને શ્રી ગુસાંઈજી વિનંતિ કરી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે ૧૦૦ વર્ષ ૧ હિસાં તે બંને ઠગ હતા અને વઘશણુવનો વેષ પહેરીને ફરતા હતા એક ઠેકાણે વઘશણુવને ઘેર ઉતર્યા હતા ત્યારે વઘશણુવ તો ઘર નહોતો. તેની સ્ત્રી હતી. રાતે તેને ઘેર રહીને તે સ્ત્રીને માથે ઘેરેણું લઈ ગયા રસ્તામાં ચોર મળ્યા તેમણે મારી નાંખ્ય જેણું કર્યું તેણું તેમણે ભોગવ્યું તો ખરું; પરંતુ વઘશણુવને મારે હતો અને વઘશણુવ બની ઠગાઈ કરતા હતા તે અપરાધથી પ્રેથયા હતા. જો તમે તેમનો ઉદ્ધાર ન કર્યો હોત તો આખ કદપ સુધિ પ્રેત રહેત વઘશણુવ છો અપરાધ તો એવો છો વૈશણુ વિના વૈશણુવનો અપરાધ ક્ષમા કરવાની કોઈનું સામર્થ્ય નથી શ્રી હાકુરજી પણ ક્ષમા કરતા નથી એ વાત અંબરીષના આખ્યાનમાં પ્રસિદ્ધ છે. જેથી વૈશણુવના અપરાધથી બીતાં રહેવું

વી ચાચાજીને શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી. આ સાંભળીને
 ર્વ વૈષ્ણુવ પ્રસન્ન થયા. એ હતીત પતિતનો ચાચાજીએ શ્રી
 સાંઈજીની કૃપાથી ઉદ્ધાર કર્યો. ગોપાલદાસજીએ વલ્લભા-
 માનમાં એવું ગાયું છે કે ” હતીત પતિતનું જીએ તમે પ્ર-
 ંધીણું.” શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી તેમણે ભગવદ્દીલામાં
 પ્રેશ કર્યો.

(ગંગાબાઈ ક્ષત્રાણીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૫૧ મી)

ગંગાબાઈની માતા મહાવનમાં રહેતી હતી તે શ્રી ગુસાં-
 જીની સેવક હતી. શ્રી ગુસાંઈજીના સ્વરૂપમાં તેનું ચિત્ત લાગી
 હતું હતું. તેના મનમાં શ્રી ગુસાંઈજીનાં સ્વરૂપ વિષે કામ
 હિ રહેતી હતી. પરંતુ શ્રી ગુસાંઈજીને તો એવી પ્રતિજ્ઞા હતી
 પરસ્ત્રી સામે કામ દ્રષ્ટિએ જોવું નહીં. મહાવનવાળી ક્ષત્રિ-
 ાણીની આ વાત શ્રી ગુસાંઈજીએ જાણી ત્યારે તેને ગોકુળ
 વતાં બંધ કરી. બાર વર્ષ સુધિ શ્રી ગોકુળમાં ન આવવા
 ધી. તે મહાવનમાં વિપ્રયોગની ભાવનાથી શ્રી ગુસાંઈજીનું
 પાન કરતી હતી. એક દિવસ તેને સ્વપ્ન આવ્યું તે પછી તેને
 ભસ્મીતી રહી અને ગંગાબાઈનો જન્મ થતાં તેની માતા
 ભગવદ્દીલામાં પ્રાપ્ત થઈ. એ ગંગાબાઈ જ્યારે મોટાં થયાં
 પારે શ્રી સુસાંઈજીના સેવક થયા. અને મહાવનથી ગોપાલ-
 રમાં આવી રહેતાં હતાં શ્રી ગોવર્ધનનાથજી તેમની સાથે
 સતા, ખેલતા અને બધી દીલાનાં દર્શન કરાવતા હતા. ગં-
 માં ાઈ તે દીલાના પદ બનાવી શ્રી નાથજી પાસે ગાતાં હતાં.
 શ્રી વિઠ્ઠલગિરિધરન એવી છાપ ધરી. જે તેમનો જન્મ

૧૬૨૮માં થયો હતો. અને ૧૭૩૬ સુધી એટલે ૧૦૮ વર્ષ સુ
તે ભુતલ પર રહ્યાં મેવાડમાં શ્રી નાથજીની સાથે આવ્યાં હ
તેમની વિશેષ વાત શ્રી નાથજીના પ્રાગટ્યમાં લખી છે. :
દિવસ શ્રી નાથજીએ શ્રી હરિરાયજીને મેવાડમાં કહ્યું કે ગં
ખાઈને વસ્ત્રાભુષણ ઘણાજ સુંદર પહેરાવીને રાતે જગમોહક
ખેસાડજો. તે પ્રમાણે તેમ ત્યાં ખેસાડ્યાં. રાતરે જગમોહનમાં
શ્રી નાથજી ગંગાખાઈને દેહસહિત લીલામાં લઈ ગયા. ગંગાખ
શ્રી નાથજીનાં એવાં કૃપા પાત્ર ભગવેદિય હતાં. તેથી તેમ
વાર્તા કેટલીક કરીએ.

(રાજાની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૨ ભો.)

વાર્તા પર મી.

એ રાજાનું મન દિવસરાત ભગવદ્દેવામાં હતું. ભગ
ઉપયોગ વિના દ્રવ્ય ખરચતો નહોતો. અને વૃથાલાપ, વૃથાક્રિ
તથા વૃથાધ્યાન ત્રણે કરીને રહેતો હતો. લોકીકમાં કામ જો
ખાલે, વર્ષજીવનો સંગ દિવસ રાત છોડે નહિ. અને જીવ વિ
કોઈના ઉપર રીઝે નહી. એ રાજાના ગામમાં એક ભવઈ
આવ્યો. ભવઈયો ઘણો હુંશીઆર હતો. અને ખેલમાં ઘણો :
તુર હતો તે સહિતે રીઝાવતો હતો. ઘણા દિવસ સુધી તે ગ
મમાં રહ્યો. પરંતુ રાજા ખેલ જીએ નહીં ભવઈયો એવો ઉપ
કરવા લાગ્યો કે કોઈ પણ ઉપાયથી રાજા ખેલ જીએ
ઠીક. ભવઈયાએ રાજાના કામદારને મળી એવો પ્રયત્ન કર્યો
રાજા ખેલ જીએ એવો કરાવ કર્યો. ભવઈયો રાતે ખેલ કર
અને સર્વ કામદાર તથા રાજા ખેલ જોવા ખેઠા ભવઈયાએ
... આં અને ઘણી તરેહના વેષ કાઢ્યા. પરંતુ રાજા એ હ

ભવઈયાના મનમાં ઘણો પશ્ચાતાપ થયો અને રાજના ને પુછવા લાગ્યો કે રાજકંઠરીતેરીઝશેતેતમે બતાવો. રાજના ભે કહ્યું કે તે વૈષ્ણવ વિના કેઈના ઉપર રીઝશે, નહીં. ના મનુષ્યના શીખવવાથી તે ભવૈયા વૈષ્ણવના વેષ પહે- તિલક મુદ્રામાલ ધરીને રાજની સભામાં આવ્યો. રાજએ ને વૈષ્ણવને સાષ્ટાંગ દંડવત કર્યા અને છાતીએ લગાવીને યો અને ગાદીપર બેસાડીને પોતે રાજ પંખો કરાવો લાગ્યો. તે વૈષ્ણવની સાથે ભગવદ વાર્તા કરવા લાગ્યો અને ભં- ખોલાવી દીધો અને કહ્યું કે જે જોઈએ તે લો. અને વૈષ્ણુ ૧ ઘણી ટહેલ કરી. રાજ જાણુતો હતો કે તે ભવૈયા છે ૨ વૈષ્ણવનો વેશ પહેરીને આવ્યો છે. રાજનો વૈષ્ણવ વેષ- એવો વિશ્વાસ હતો કે સાક્ષાત શ્રી ઠાકુરજી પર હોય. એ ૩ હરિગુરૂ વૈષ્ણવમાં લેઈ જરાપણ જાણુતો નહોતો. તથી ૪ વાર્તા કેટલીક કરીએ.

દયા ભવૈયાની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૫૩ મી.)

દયા ભવઈઓ વૈષ્ણવનો વેષ પહેરીને અને રાજના રીઝા- ૧ રાજાથી વિદાય થઈ પોતાના મુકામપર આવતો હતો. ૨ મનમાં એવો વિચાર કરવા લાગ્યો કે ઘણા દિવસની મ- ત હવે સફળ થઈ. પાછળ જુએ તો ચાર સ્ત્રી પાછળ પા- ૩ આવતી હતી જ્યાં ભવઈઓ ઉભો રહેતો ત્યાં તે ઉભી ર- ૪ ની હતી અને તે ચાલે એટલે ચાલતી હતી. આ જોઈને મ- નાં આશ્ચર્ય થયો કે આ ચાર કોણ છે? ભવઈયાએ તે સ્ત્રીઓને ૫ જુએ કે તમે કોણ છો? અને મારા સાથે કેમ આવો છો?

ત્યારે તે સ્ત્રીઓ બોલી કે અમે ચાર હત્યા છીએ અને મદ તારા શરીરમાં રહીએ છીએ. જ્યારે મરીશ ત્યારે તેને નરકમાં લઈ જઈશું. હમણાં તે વૈશ્ણવનો વેષ પહેર્યો છે તેથી અમે તારા શરીરમાંથી બહાર નિકળી છીએ. વૈશ્ણવથી અમે ઘણે દુર રહીએ છીએ. જો તેની દ્રષ્ટીમાં અવીએ તો ભસ્મ થઈ જઈએ આ વાત સાંભળીને દયા ભવૈયો પાછો ફર્યો. અને જઈને રાજાને પગે લાગ્યો અને કહ્યું કે મને વૈશ્ણવ કરો. અને હું ત્યાંનો સર્વ વૃત્તાંત કહ્યો, રાજાએ ઉઠીને ચારે સ્ત્રીના સામું જોયું તેથી તે ભસ્મ થઈ ગઈ. દયા ભવૈયાને શ્રી ગુસાંઈજીનો પદ્મી દહને શ્રી અડેલ મોકલ્યો. દયા ભવૈયાએ અડેલ જઈને શ્રી ગુસાંઈજીને સહકુટુંબ સેવક થયો. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવીને ભગવદ્ સેવા કરવા લાગ્યા થોડા દિવસ અડેલમાં રહીને પુર્ણ માર્ગની સેવાની રીત શીખીને પાછો જન્મ સુધી તે રાજા પાસે આવીને રહ્યો. ખંન્ને ભગવદ્ વાર્તા કરે એ ભવૈયાને એવે નિશ્ચય થયો કે વૈશ્ણવ ધર્મ શિવાય બીજો ધર્મ તુરંત છે. મે વૈશ્ણવનો જુઠો વેષ પહેર્યો તોપણ હત્યા દુર ભાગી ગઈ. અને જો સાચો રાખીશ તો શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી નિશ્ચય મને ભગવદ્ લીલાની પ્રાપ્તિ થશે. આમ કરતાં કરતાં તો ભવઈઆને ભગવદ્ લીલાની સ્પર્તી થઈ અને શ્રી ઠાકુરજી સાનું ભાવ જણાવવા લાગ્યા: એ દયા ભવઈયા રાજાના સંગથી પરમ ભગવદ્દીય થયા.

(એક કણબીની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

(વાર્તા ૫૪ માં.)

એ વૈશ્ણવ તાદ્રશી હતો. તેને શ્રી ઠાકુરજી સાનું ભાવ

શુવતા હતા. વઘશણુવ ચાચાજીની સાથે શ્રી ગુસાંઈજીનાં દ-
ન કરવા વ્રજમાં ગયો રસ્તામાં એક ગામ હતું તે ગામમાં
કે આઠાણી રહેતી હતી. તે આઠાણીને ગલિત કોઢ થયો હતો
તે કીડા પડ્યા હતા આઠાણીનો પુત્ર નદિ ઉપર માને ધોવાને
ગયો હતો ત્યાં વઘશણુવ ન્હાયા પહેલાં ધોતી ધોતો હતો તેની
તીના છાંટા તે આઠાણી પર પડ્યા. જે ઠેકાણે છાંટા પડ્યા તે
જે કોઢ મટી ગયો. તે આઠાણી વઘશણુવ પગે લાગી અને
કે મારા શરીરની આ વ્યવસ્થા છે પરંતુ તમારી ધોતીના
મારા શરીર પર પડ્યા તેટલામાં મારું શરીર સાફ થઈ
છે. તે કણુખી વઘશણુવે કહ્યું કે હું તો શુદ્ધ છું અને તમે આ-
જી છે તેથી મને પગે ન લાગે ત્યારે તે આઠાણીએ હાથ જો-
ડી કહ્યું કે તમે મહા પુરૂષ છો મારું દુઃખ તમારા વિનાં
જો કોઈ દુર કરવાને સમર્થ નથી. જેથી મારા પર કૃપા કરો.
વઘશણુવ તે આઠાણીને ચાચાજી પાસે લઈ ગયો અને બધું વૃ-
ત્ત કહ્યું. ચાચાએ તેને નામ સાંભળાવ્યું અને ચરણામૃત
પ્રેર્યું તેથી તે આઠાણીનો બધો કોઢ મટી ગયો. અને સર્વ
જા સાફ થઈ ગયું. તે આઠાણી સારી રીતે પોતાને ઘેર, ગઈ
શરીર સાફ જોઈને તે ગામના સર્વ લોકો મળીને ચાચાજી
સે આવી નમી પડ્યા, અને બધાએ નામ સાંભળ્યું તથા
શ્રી માર્ગની રીત શીખ્યા. અને બધા લોક વઘશણુવ તથા તે આ-
જી તથા તેનો પુત્ર તે વઘશણુવની સાથે શ્રી ગોકુળ ગયાં અને
તે શ્રી ગુસાંઈનાં સેવક તથા શ્રી નવનીત ત્રિયાજીનાં ચ

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનાં દર્શન કરીને ઘણા પ્રસન્ન થયાં અને વૃજ યાત્રા કરી શ્રી ઠાકુરજી પધરાવિ પોતાને દેશ આવ્યાં. એ કણુખી વઢશણુવ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે જેમની ઘોતીના છાંટાથી કોઢ મટી ગયો, તેથી તેમની વાર્તા કેટલીક કરીએ.

(એક બાઈ ક્ષત્રાણીની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ હો.) (વાર્તા ૫૫ મી.)

એ ક્ષત્રિયાણી ભોળી ઘણી હતી. અને શ્રી ઠાકુરજીની સેવા ઘણી સારી રીતે કરતી હતી. શ્રી ઠાકુરજી તેને બાળભાવ જણાવતા હતા. અને છાતી સરખા લગાવતા હતા. અને ઘડીએ ઘડીએ ભુખ્યા થઈને ખાવાનું માગતા હતા. તે બાઈને બહાર જવા દેત નહિ. એ બાઈ બહાર જતી તો શ્રી ઠાકુરજી રૂદ્ધન કરતા આ ૩ માણે બાળભાવ જણાવતા હતા, એક દિવસ ઘરમાં બીલાડીએ લડવો લાગી ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હું બીઈંછું તે બંધએ શ્રી ઠાકુરજીને છાતી સરસા લગાવીને કહ્યું કે તમે પુત્ર આદિ દૈત્યને માર્યા ત્યારે બીના નહીં. અને અત્યારે કેમ કહો છો? શ્રી ઠાકુરજીને તે બાઈની સાથે બોલ્યા નહીં ત્રણ દિવસ સુધી કંઈ માગે પણ નહિ તે બાઈએ ઘણી પ્રાર્થના કરી એ રોવા લાગી ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી પાછા બોલવા લાગ્યા. જેથી વૈશ્ણવ એવો વિચાર રાખવો. શ્રી ઠાકુરજીને ભુખલાગે નહીં અને રસ લાગે નહીં એ સામર્થ્ય છે આવો વિચાર કરીને જે શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરે તેની સેવા નિષ્ફળ થાય છે. શ્રી મહાપ્રજાપતિજીએ નિબંધમાં કહ્યું છે કેશ્લોક-માહાત્મ્યજ્ઞાનપૂર્વસ્તુમુસ્તઃસર્વતોં કઃ ॥ સ્નેહોમકિરિતિપ્રોક્તાતયામુક્તિર્નિવાન્યથા ૨

જેથી મહાત્મ્ય જ્ઞાન પુર્વક સુદ્રઢ સર્વથી અધિક રસ

શ્રી ઠાકુરજી વિષે રાખવો જોઈએ, જેમ કોઈ રાજ હોય તો પણ
તેની મોંતાના મનમાં એમ આવે કે મારો કુંવર ભુખ્યો હશે.
એ પ્રમાણે વૈશણવ શ્રી ઠાકુરજીની ઉપર સ્નેહ રાખવો જોઈએ.
એ બાઈ ક્ષત્રિયાણી એવાં કૃપા પાત્ર હતાં.

(એક પટેલની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભો.)

(વાર્તા પદ્મી.)

એ પટેલ ગુજરાતના સંઘમાં શ્રી ગોકુળ ગયો હતો અને
શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો હતો શ્રી ગુસાંઈજીને તેમના સાત
કાલાજી કાકા કહેતા હતા. પટેલ બાળકોના મુખથી શ્રી ગુ-
સાંઈજીને કાકા કહેતા સાંભળીને પોતે પણ કાકા કહેવા લાગ્યા.
પટેલને આવો ભોળો જણીને શ્રી ગુસાંઈજીએ ગાયની સેવા ક-
વાને ખરકમાં રાખ્યા એ પટેલ ગાયોની સેવા એવી કરતો કે
જે રીતે ગાયો મુખી થાય. ગાયોની નીચે વાળતો અને નીત્ય
ગાયોની નીચે રેતી પાથરતો અને નિત્ય રેતી બહાર કાઢી નાં-
ખતો અને નવી રેતી પાથરતો પટેલ એવો વિચાર કરતો કે ગા-
યના શરીરમાં જીવ ન પડે અને ગાયોને ઠંડ ન લાગે ગાયોની
બેવી ટહેલ જોઈને શ્રી નાથજી તે પટેલ પર પ્રસન્ન થયા, પટેલ
ગાયોને ઘાસ દોઈને ખવરાતો હતો, કારણ કે ગાયોના દુધમાં
જ આવે તો શ્રી નાથજી કેમ આરોગે પટેલ કેઈ દિવસ પા-
તળ લેવા જાય અને કેઈ દિવસ ન જાય. ગાયોની ટહેલમાં
મોડું થાય તો પાતળ લેવા પણ ન જાય, ભુખ્યો ટહેલ કરે. શ્રી
નાથજી તેને લાડવા દે, તે પટેલ ખાઈને ગાયોની સેવા કર્યા
કરે. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીએ તે પટેલને પુછ્યું
કેતું નિત્ય પાતળ લેવા નથી આવતો? ત્યારે પ-

પટેલે કહ્યું કે કાકાજી મહારાજ કોઈ દિવસ શ્રી નાથજી લાડવા દે ત્યારે પાતળ લેવા નથી આવતો અને લાડવા ન દે ત્યારે પાતળ લેવા આવું છું. આ વાર્તા સામળીને શ્રી-ગુસાંઈજી ઘણું પ્રસન્ન થયા. અને કહ્યું કે તારી પાતળ નિત્ય ખિરકમાં રહે કલાવીશ પટેલ નિત્ય ગાયોની ટહેલ કરતો. એક દિવસ પટેલે કહ્યું કે મારી પાતળ મોકલશે નહીં મને શ્રી નાથજી રો લાડવા દે છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તું લાડવા ખાજી જાય છે કે કંઈ રાખી મુકે છે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે અર્ધો લાડવો મારી પાસે છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ જોયું તો શય્યા લોગનો લાડવો છે શ્રી ગુસાંઈજી જોઈને ઘણું પ્રસન્ન થયા. એક દિવસ વરસ વરસતો હતો, ત્યારે પટેલ ભુખ્યો રહ્યો. શ્રી નાથજી ઝારી બંધ લઈને પટેલ પાસે પધાર્યા અને તેવે લાડવો દીધો. અને ઝારી બંધ લઈ શ્રી ગુસાંઈજીની બેઠકમાં આવ્યો. અને શ્રી ગુસાંઈજીને દીધો. અને કહ્યું કે રાતે શ્રી નાથજી ખિરકમાં ભુલી ગયે હતા. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે સિંધપોરીની રખવાળી કરો તેની એ પટેલ સિંધપોળ પર બેસી રહેતો હતો. એ દિવસ શ્રી નાથજી સિંધપોળ બહાર પધારવા લાગ્યા. ત્યાં પટેલે કહ્યું કે ઘરેણું પહેરીને ન જાઓ. જશો તો કાકાજી મં બીજશે. શ્રી નાથજી પધાર્યા અને પટેલ પાછળ ગયો. મંદાવ નમાં જઈને શ્રી નાથજીએ રાસ કર્યો એ પટેલને દર્શન થયાં વ જલકતોનાં આભુષણ પડ્યાં હતાં તે તે પટેલે વીણી લાવ્યે અને શ્રી ગુસાંઈજીને આપ્યાં. અને કહ્યું કે શ્રી નાથજી મા

થી. રાતે હજારે સ્ત્રીઓ શ્રી નાથજીની સાથે મંદિર-
ગઈ હતી. ખખર ન પડી કે તે સ્ત્રીઓ ક્યાં રહેતી હતી.
ધરણું વીણી લાવ્યો છું. શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન
અને મનમાં વિચાર કર્યો કે આ સ્વાભાવીક પ્રપંચની
તી ભુલી ગયો છે અને ભગવદ સ્વરૂપમાં આસક્ત થયો
ગાયોની સેવાથી અને નિરોધ સિદ્ધ થયો છે. એના ભા-
ની સરાહના શું કરીએ અને અરસ પરસ શ્રી નાથજી થઈ
યા છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તું સીંધપોળની રખ-
ળી કર્યા કર. જ્યાં શ્રી નાથજી જાય ત્યાં જવા દેજે તું ન
શિ. તને સાથે લઈ જાય તો જજે, નહીં તો ન જઈશ. આ
ભળીને પટેલ વિનંતિ કરી કે ધરાણું ખોઈ નાંખશે તો શું
ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે અમારે ધરણું બહુ છે.
સાંભળી પટેલ ચુપ થઈ ગયો, સીંધપોળ ખેતી ર-
હતો, અને શ્રી નાથજી પધારે ત્યારે તે જગાડી કહી જ-
છા હોય તો સાથે લઈ જતા. એ પટેલ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા
પાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(એક વિરકત વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૫૭ મી.)

એ વૈષ્ણવ વૃજમાં ફરતા ચપટી માગી નિર્વાહ કરતા,
ક દિવસ કોકીલા વનમાં રસોઈ કરી રહ્યા પછી તેને ડાલ
સવ-યાદ આવ્યો. તેને ઘણો પંશ્રાતાપ થયો. પછી
તે કે ભગવદ ઈચ્છા એવી છે. કુંજની
લ કર્યો શ્રી ઠાકુરજીને બુલાવ્યા. અને દાળ ખાટી
ત્રણે ભોગમાં સમર્પી વૈષ્ણવને આવે ભાવ

કુરુ ઘણા પ્રસન્ન થયા અને શ્રી ગુસાંઈજીને જાણાવું
 ગુસાંઈજીએ મનમાં એવું જાણ્યું કે આ વઘશણુવનાં ધન
 છે. એક દિવસ વઘશણુવ શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે ગયા. એ
 શ્રી ગુસાંઈજીએ ડાલના સમાચાર કહ્યા. ત્યારે વઘશણુવે કહ્યું
 શ્રી ઠાકુરજી જે કાંઈ માને છે તે આપની કૃપાથી માને છે. એ
 જીવનું કંઈ પણ સામર્થ્ય નથી. એ વઘશણુવ એવો કૃપા પાત્ર હતો
 જેના ભાવથી શ્રી ઠાકુરજી વશ થઈ ગયા. એ વઘશણુવનો એવો
 ભાવ હતો. તેની વાર્તા કેટલીક કરીએ જેને જોઈને શ્રી ઠાકુરજી
 પ્રયુક્તિ રહેતા હતા.

(એક વિરક્તની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

(વાર્તા ૫૮ મી.)

એ વઘશણુવને એવો નિયમ હતો કે નિત્ય ગિરિરાજની પ
 રિક્તમા કરવી. આમ કરતા ઘણા દિવસ ગયા, ત્યારે તેના મ
 નમાં એમ આવ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી મારી સાથે જોડતા ન
 હોયું કારણ શું હશે ? તેથી નિત્ય ચિંતા કરે. એક દિવસ
 વઘશણુવના પગમાં ઠોકર વાગી તેથી પરિક્તમા કરવા ન ગ
 તે દિવસે અન્નકુટનો ઉત્સવ હતો. વઘશણુવના મનમાં
 આવ્યું કે આ રસ્તે શ્રી ગુસાંઈજી પધારશે તેથી તે રસ્તો તે
 વાળી નાંખ્યો અને કાંકરા વીણી નાંખ્યા, જોવર્ધન પુજા
 દર્શન કર્યા અને શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા ગયો. શ્રી
 સાંઈજીએ કહ્યું કે આવો વઘશણુવ બેસો ત્યારે વઘશણુવે વિનંત
 કરી કે જુહારાજા ધીરાજ આપ કોઈ દિવસ મારી સાથે જોડ
 તા નહીં અને આજ કૃપા કરીને જોડ્યા તેનું કારણ શું ! શ્રી
 ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે આજ તમે પુષ્ટી માર્ગની રીત પ્રમાણે આ

છે તેથી હું પ્રસન્ન થયો છું. ત્યારે વઘશણુવે વિનંતી કરી
ત્ય હું ગિરિરાજની પરિક્રમા કરું છું. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈ-
આજ્ઞા કરી કે તારી દેહ સાધન કરે છે અને આજે તો
શ્રી ઠાકુરજીનું સુખ વિચાર્યું. પુષ્ટી માર્ગમાં તો શ્રી ઠાકુ-
સુખી થાય, એવી વઘશણુવે કૃતી કરવી જોઈએ. આ સાં-
ને વઘશણુવ ઘણો પ્રસન્ન થયો. અને સર્વ સાધન છોડી
કરવા લાગ્યો. એ વઘશણુવ એવો કૃપા પાત્ર હતો.

(૬ ક્ષત્રીની વાર્તા.)

((પ્રસંગ ૧ હો.)

(વાર્તા ૫૬ મી.)

એ ક્ષત્રી હીરાની ધરતી પારખતો હતો એક વર્ષ વરસાદ
રચ્યો તેથી ખેતીમાં કંઈ ઈશુ આવ્યું નહીં. અને સરકારે
પુલના પઈસા માગ્યા પણ તેની પાસે કંઈ નહોતું તેથી સ-
તેનું ઘર લુંટી લીધું તેને ઘેર કંઈ રહ્યું નહીં. તેની સ્ત્રી
કાંતતી અને જે પઈસા આવતા તેમાં નિર્વાત કરતા; પ-
મને મનુશ્યનું ચિત્ત એવું રહેતું કે શ્રી ઠાકુરજીને શ્રમ
છે. આવો વિચાર કરીને તે પ્રદેશ નીકળ્યો અને જે દેશમાં
નીકળતા હતા તેદેશમાં ગયો. ત્યાં એક વેપારીને મળ્યો
ઠરાવ કર્યો કે હું હીરાની ધરતી પારખું છું. હું જે ધરતી
પારખું તે ધરતી તમે દો જે માલ નીકળે તે અર્ધો મારો
અર્ધો તમારો. આવી કથુલત કરાવી તેની પાસે ધરતી લે-
વી. અને ખોદાવી માલ ઘણો નીકળ્યો છતાં વેપારીએ ક્ષર
કંઈ પણ આવ્યું નહીં ક્ષત્રી વઘશણુવ ખીજ વેપારીને મળ્યો
સાથે નકકી લખાવી લઈને તે દેશમાં ખીજ ધરતિ લેવરાવી.
માલ નીકળ્યો તેનો અર્ધો લઈને ખોતાનેદેશતરફ ચાલ્યો. એટ-

લામાં પહેલા વેપારીને ઘેર આગ લાગી અને બધો માલ બળી ગયો. વેપારી તે વઈશણુવને નમી પડ્યો અને કહ્યું કે મારો અપરાધ ક્ષમા કરો. મારી પાસે કંઈ રહ્યું નથી. વઈશણુવને દયા આવી તેથી ફરીથી તેને ધરતી પરબી દીધી. વઈશણુવ એવો ધર્મ રાખવો જોઈએ જે કોઈ ભુલું કરે તો પણ તેણે ભલું કરવું વઈશણુવ એ ચાર નોકર રાખીને પોતાને દેશ ચાલ્યો. રસ્તામાં જંગલોમાં એક તળાવ હતું તે તળાવ પર ૧૧ ઠગ ઉતર્યા હતા. ત્યાં ક્ષત્રી વઈશણુવે મુકામ કર્યો. અને પોતાના મનુષ્યને કહ્યું કે તમે ચારે જણુગામમાં જઈ સામગ્રી લઈ આવો. મનુષ્ય ગયા એટલે ઠગે વિચાર કર્યો કે આને મારીને આ માલ બધો લઈ જઈએ તો ઠીક, ઠગ મારવા લાગ્યા ત્યારે વૈશણુવે કહ્યું કે મને નહાઈ આવવા દો. ઠગે કહ્યું ભલે. વઈશણુવ તળાવમાં નહાવા લાગ્યો, નહાઈને શ્રી ગુસાંઈજીનું ધ્યાન ધર્યું. શ્રી ગુસાંઈજી પરમ દયાલ ભક્ત વિરહ ખાતર કંઠશ્વા મંથ છે. ભક્તને છોડતા નથી જ્યાં ત્યાં ભક્તની પાછળ ફરે છે. તેથી ક્ષત્રી વઈશણુવને તળાવમાં દર્શન થયાં, ત્યારે વઈશણુવે વિનંતિ કરી કે મારો શું અપરાધ છે ? ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એ આગ લા જન્મમાં ૧૧ ચોર હતા, અને તમે સરકારી નોકરીમાં હતા. ત્યારે તમે તેને માર્યા હતા. એ તારું વેર લેવાને આવ્યા છે એટલું સાઈ છે કે ૧૧ જણુ લેશા થઈને એક જન્મમાં તને મારે છે. નહીં તો ૧૧ જન્મ તારે લેવા પડત અને એક જન્મમાં એક એક વેર લેત. ક્ષત્રી શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞા લઈ

હાર આવ્યો અને ઠગોને કહ્યું કે મને મારો, પરંતુ એ ઠગે શ્રી ગુસાંઈજીની વાણી સાંભળી હતી, દર્શન થયાં નતાં, તેમ ગુસાંઈજીની વાણી સાંભળીને તેમની શુદ્ધિ તેમના તાપથી નિર્મલ થઈ ગઈ હતી. જેવી રીતે ભગવાનના પાર્ષદની વાણી સાંભળીને અજમેલની શુદ્ધિ નિર્મલ થઈ તે બ્યારે યમદુત અજમેલને મારવો લાગ્યા ત્યારે પાર્ષદોએ તેને છોડાવ્યો હતો. વખતે ભગવત પાર્ષદોએ યમદુતોને ભગવદ્ યશ સાંભળાવ્યો હતો. તે અજમેલે સાંભળ્યો તેથી અજમેલને અચૂતનો ધિયાન કહ્યો છે. શ્રી મહાપ્રભુજીએ જળ લેદ્રમાં લખ્યું છે. તદ્દશનાંક્રવિદ્યાકર્યદૂતાનામિવવર્ણિતાં ॥ અજામિલાકર્ણનવદ્વિદુપાનં પ્રકાતાં ॥ આ પ્રમાણે તે ઠગાને અમરતના ણિદુનું પાન થયું. મારે તે કહેવા લાગ્યો કે તમે તળાવમાં કેની સાથે વાત કરી? ને પહેલા જન્મનું વૃતાંત તમને કોણે કહ્યું? તે અમને પા કરીને કહેા. આએ તમારા દાસ છીએ. અમે તમને મારશું હીં અને આમારે દ્રવ્ય પણુ નથી બેઠતું. તમે સત્ય બોલો તમે કેની સાથે વાત કરી છે? એ ક્ષત્રી વઈશશુવે જે વાત થઈ તી તે સર્વ કહી દીધી. આ સર્વ ઠગ તેને નશી પડ્યા. અને હું કે અમને તમે શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક કરાવો. પછી તે ત્રી વઈશશુવે રસોઈ કરીને સર્વને મહાપ્રસાદ લેવરાવીને પોતાને ગામ આવ્યો. અને હીરાનો શ્રી ગુસાંઈને વારતે હાર કાઢ્યો અને દશહજાર રૂપઈયાના હીરા વેચી નાંખ્યા અને વરના મર્ચનો બંદોબસ્ત કર્યો, પછી સ્ત્રીને તથા ઠગોને સાથે લઈ

શ્રી ગોકુલ આવ્યા. ત્યાં આવી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યાં. ઠગની બાધી વોત કરી. એ ઠગ પ્રેમ પુર્વક શ્રી ગુસાંઈજી કૃપા તેમને ભગવદ્ સ્વરૂપનું શ્રી મહાપ્રભુજીના સ્વરૂપનું, શ્રી વિરિજજીના સ્વરૂપનું, શ્રી યમુનાથજીના સ્વરૂપનું અને પ્રતા સ્વરૂપનું જ્ઞાન થયું. એ ક્ષત્રી વઘણશુવ એવા કૃપા પાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(એક વિરકતની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૬૦ મી)

એ વઘણશુવ શ્રી ગોકુળમાં રહેતો હતો અને ચપટી માગ નિર્વાહ કરતો ગામમાં એક ક્ષત્રાણી વઘણશુવ હતી તેની પાંચ દ્રવ્ય ઘણું હતું, વિરકત વઘણશુવ ક્ષત્રાણીને ઘેર ઘણું જતો આ ભગવદ્ વાર્તા કરતો, પરંતુ લોક તેની નિંદા ઘણી કરતા હતા એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીએ તે વઘણશુવને પુછ્યું કે તું ક્ષત્રાણી ઘેર કેમ જાય છે? ત્યારે તેણે કહ્યું કે મારે કંઈ મતલબ નથી કદાચિત દ્રવ્યનું કામ પડે તો તેના વડે કામ નીકળે, શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે દ્રવ્ય પાત્રની ખુશામત વઘણશુવે ન કરવો જોઈએ. ત્યાગીએ ખુશામત ન કરવી. શ્રી મહાભાગવતમાં કહ્યું છે

શ્લોક—સત્યાંસિતૌકિંકરિષોઃ પ્રયાસૈર્વાહૌસ્વસિદ્ધયુષ્વર્ણેઃ કિં ॥

સત્યજલૌકિંપુરુષાઽપાત્ર્યાદિભલ્કલાદૌસતિકિંદુરુઢૈ ॥ ૧ ॥

ચીરાણિકિંપચિનસંતિદિશંતિમિમેં નૈવાંઘ્રિપા પરયુતઃ સરિવોઽવજયુગ્મત્ ॥

સદ્વાયુદ્ધાઃ જિમ્બજિતોઽવતિનોપસન્નાત્કસ્માન્નજીન્તક્રમેયાધનદુંપદાંધાત્ ॥ ૨ ॥

એ પ્રમાણે ઘણી રીતે શ્રી ગુસાંઈજીએ તે વિરકતને સમજાવ્યો, પરંતુ તે વઘણશુવ સમજ્યો નહીં. શ્રી ગુસાંઈજી પરમ દયાલુ છે. તે વઘણશુવને હુબતો જોઈને શ્રી ગુસાંઈજીએ લોકી ચરિત્ર રચ્યું. વઘણશુવને કહ્યું કે મારે પાંચ હજાર રૂપિયા ઉધાર

હજી હીએ. એક મહિનામાં પાછા આપીશ તમે
 ત્રાણી પાસે તમારા નામ પર ઉધાર લાવી દો. ક્ષત્રાણીને
 હીને પોતાના નામ પર તે પાંચ હજાર રૂપૈયા લઈ આવ્યો,
 તે શ્રી ગુસાંઈજીને આપ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ લેઈને તે
 પીયા ભોંયમાં નાંખી દીધા. દોઢ માસ પછી ક્ષત્રા-
 ણીએ તે વૈશ્રવ પાસે રૂપીયા માગ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ તે વૈ-
 શ્રવને કહ્યું કે હું તો બે વર્ષ પછી પરદેશ જઈશ ત્યારે રૂપીયા
 આવશે ત્યારે દશ વૈશ્રવ આ સાંભળીને ચુપ કરી રહ્યો. ક્ષ-
 ણીએ તે વૈશ્રવને સિપાઈના પહેરામાં બેસાડ્યો. ચપટી
 ગાવા જવા ન દીધો. અને ઘરમાં પણ આવવા ન દે. સિપા-
 ની સાથે એકવાર દર્શન કરવા જવા દે. તેણે મનમાં વિચાર
 ર્યો કે આને બહુ દુઃખ દઈશ તો શ્રી ગુસાંઈજી રૂપીયા દેશે.
 વૈષ્ણવ શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા ગયો ત્યારે ચાર સિ-
 ઈ સાથે હતા તે જોઈ શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે વૈષ્ણવ શું
 ? ત્યારે તે વૈષ્ણવ રોઈ પડ્યો. અને પોતાની સંપૂર્ણ હકી-
 ત કહી. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે ક્ષત્રાણી તારી મીત્ર છે
 ની પાસે ચાર પાંચ લાખ રૂપીયા છે અને ખરચવીવાળું કોઈ
 થી તેઓ પાંચ હજાર માટે તને આટલું દુઃખ દે છે. હવે તું
 મ કરીશ. ત્યારે વૈષ્ણવે કહ્યું કે જો એકવાર ક્ષત્રાણીના રૂ-
 પીયા ચુકે તો જન્મ સુધી તેનું મ્હેં ન જોઈ ત્રણ દિવસ થયાં
 અત્ર જળ લીધું નથી. આ સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજીએ ઘણી
 પા કરી દ્રવ્ય કઢાવી આપ્યું. અને વૈષ્ણવને કહ્યું કે મારે
 વ્ય જોઈતું નહોતું પણ તારી આસક્તી છોડાવવાને આટલું

કરવું પડ્યું હતું દ્રવ્ય લઈને તે વૈષ્ણવે ક્ષત્રાણીને આપ્યું. પોતાના મનમાં સમજ્યો કે શ્રી ગુરાંઈજ વિના ચાટલી કૃંકોણુ કરે. અને સંસારમાં કુળવાવાળાને કોણુ કંઠે, આવો વિચાર કરીને વૈષ્ણવે નિયમ લીધો કે તે ક્ષત્રાણીનું મોં ન જોઈ એ વૈષ્ણવ એવો કૃપાપાત્ર હતો કે જેથી શ્રી ગુરાંઈજ સંસારાસક્તિ છોડાવી.

(બ્રાહ્મણ સ્ત્રી-પુરૂષ દેવીના ઉપાસીની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભો.)

(વાર્તા ૧૧ મી.)

બ્રાહ્મણ આગ્રામાં રહેતો. બ્રાહ્મણ સ્ત્રી પુરૂષ એવા દેવિ મંત્ર સાધતાં કે દેવી આવી નિત્ય મંથરાત્રીએ દર્શન દેતાં. એ વાતો કરતાં હતા. આમ કરતાં કરતાં ઘણા દિવસ વિતી ગયા એક દિવસ આચા હરિવંશજી શ્રી ગોકુળથી આગ્રે આવે જ્યષ્ઠમાસ હતો અને તાપ ઘણું પડતો હતો. તાપને લીધે મોં થઈ ગયું. રાતપહોર ગઈ ત્યારે આગ્રે પહોંચ્યા. અને ઘણા ક્ષમિત થયા તેથી બ્રાહ્મણના ચોતરાપર મુકામ કર્યો હવા સા બાણીને ત્યાં સુઈ રહ્યા. મંથરાત્ર થઈ ત્યારે દેવી બ્રાહ્મણને આવી અને જુએ છે તો બ્રાહ્મણના ચોતરાપર પાંચ વૈષ્ણવ રૂ રહ્યા છે. દેવી પ્રસન્ન થઈને પોતાની માની વૈષ્ણવને પંખો રવા લાગી અને મનમાં સમજી કે આ આ ભગવદ્ભક્ત સુતા તો તેમને જાળંગીને કેવી રીતે જઈ. બ્રાહ્મણ દેવીના દર્શ માટે ઘણું આતુર થયો અને બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ ઘણી પ્રાર્થના રવા લાગ્યાં. અને સ્તુતિ કરવા લાગ્યાં. આવાહન કરવા લા. તો પણ દેવી આવ્યાં નહિ આગી રાત આચાજને પંખો કર

હી ત્યારે ચાચાજી ઉઠ્યા અને સંતદાસને ઘેર ગયા. દેવી મંદર ગઈ. અને સ્ત્રી પુરૂષને દર્શન દીધાં. બ્રાહ્મણ હાથ જોડીને પૂછ્યા લાગ્યા કે આજ રાતના કેમ ન પધાર્યા? અમારો શું મપરાધ છે? ત્યારે દેવીએ કહ્યું કે તમારા ઘર આગળ વૈષ્ણવ મુર્તિ હતા તેમને હું પંજો કરતી હતી ત્યારે બ્રાહ્મણે હાથ જોડી કહ્યું કે વૈષ્ણવ શું તમારાથી અધીક છે. ત્યારે દેવીએ કહ્યું કે જિનવ તો ત્રિલોકથી પણ અધિક છે કરણ કે સાક્ષાત્ ભગવાન્ જોવા વંશમાં છે. મારા જોવા દેવતા તો તેમની ટહેલ કવાની અભિલાષા રાખે છે. પરંતુ એ ટહેલ મળતી નથી. ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યો કે એવા વૈષ્ણવનાં દર્શન કૃપા કરી અમને કરાવો. દેવીએ કહ્યું કે હું તમારા પર પ્રસન્ન થઈ છું, અને તમારો સાચો ભાવ મારા વિષે છે તો તમને કહું છું કે તમે બંને વૈષ્ણવ પાસે જઈને શ્રી ગુણાંજલને શરણુ થાઓ. એ બ્રાહ્મણ સ્ત્રી સહિત સંતદાસને ઘેર જઈને ચાચાજીને મળ્યા અને બધું વૃત્તાંત કહ્યું, ત્યારે ચાચાજીએ બંને જણને નામ સંમળાવ્યું. અને માર્ગની રીત શીખડાવી પછી તે બંને સ્ત્રીપુરૂષને ચાચાજી શ્રી ગોકુળ લઈ ગયા. અને શ્રી ગુણાંજલનાં દર્શન કરાવ્યાં અને બધો પ્રકાર જણાવ્યો. શ્રી ગુણાંજલે કૃપા કરીને સ્ત્રી-પુરૂષને નામ નિવેદન કરાવ્યું. એ સ્ત્રી પુરૂષ શ્રી નવનીત પ્રિયાજીનાં દર્શન કરીને ઘણાં પ્રસન્ન થયાં અને શ્રી મહમોહજીની સેવા માથે પધરાવીને સેવા કરવા લાગ્યાં. શ્રી ગુણાંજલની સાથે જઈને શ્રી નાથજીનાં દર્શન કર્યાં. અને

તે બ્રાહ્મણ તથા બ્રાહ્મણી ઘણા પ્રસન્ન થયાં. શ્રી ગુંસાઈજી
વીદાય થઈ આગ્રે આવ્યાં. અને શ્રી ગુંસાઈજીને વિનતી કે
કે ચાચાજી એક મહિના સુધી અમારી પાસે રહે. આ પ્રમાણે
વિનતિ કરીને ચાચાજીને સંગ લઈ આવ્યા. ચાચાજીએ કૃપા
કરીને માર્ગની રીત શીખવાડી. એ સ્ત્રી પુરૂષ શ્રી ગુંસાઈજી
એવાં કૃપાપાત્ર થયાં.

(કૃષ્ણદાસ તથા ઇશ્વરદાસ બે ભાઈની વાર્તા.) (પ્રક્રમ ૧ ભા.) (વાર્તા ૬૨ મી.)

એ બંને ભાઈ નિષ્કંચન હતા. અને સદા શ્રી ગુંસાઈ
જીની પાસે રહેતા. શ્રી ગુંસાઈજી પરદેશ પધારતા ત્યારે સા
જતા. અને જળધારાની સેવા કરતા હતા, એ બંને ભાઈ અફ
શુ ઘણું ખાતા હતા. એક દિવસ શ્રી ગુંસાઈજીએ તેમને અ
ફીણ ખાતા જોયા, ત્યારે શ્રી ગુંસાઈજીએ તેમને કહ્યું કે તં
અફીણ ખાવું છોડી દો. ત્યારે તેમણે વિનતિ કરી કે કૃપાના
અફીણથી શું દોષ છે? શ્રી ગુંસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે અફી
ભગવદ્સ્વરૂપને ભુલાવે છે અને પુરૂષાર્થ ઘટાડે છે, અ
તત્ત્વનિશ્ચયથી ભુલાવી અતત્ત્વમાં મન લગાવે છે અને જ્યા
અફીણ મળતું નથી ત્યારે કોઈ પણ વાતમાં મન લાગ
નથી, આ વાર્તા સાંભળીને બંને ભાઈએ અફીણ છોડી દીધું
ભગવદ્સ્વરૂપમાં ઇચ્છા રહેતા. તેમને સદા ભગવદ્સ્વરૂપ ધેન રહે
તું જેથી ભગવદ્વાર્તા વિનાં ખીજ વાત કરતા નહિ. એ બં
ભાઈ શ્રી ગુંસાઈજીના કૃપાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

ખીને શાહુકારના પુત્રની વહુ સુરત ગામમાં રહેતી હતી, તેની વાર્તા.)
(પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૬૩ મા.)

શાહુકારના પુત્રની વહુ સુરત ગામમાં રહેતી હતી તેનું
ધણું સુંદર હતું. અને તે સતી હતી. એક દિવસ ઘરના ક-
ડ અટકાવી નહાતી હતી. તે સમય એક મલેચ્છ પાદશાહ-
નોકર ઘોડાપર બેસીને જતો હતો તેની નજર તે સ્ત્રી ઉપર
પડી અને તેને જોઈને તે કામાતુર થયો. તેથી તે ઘોડો કુદાવી
રની અંદર ગયો. અને તે સ્ત્રી નગ્ન નહાતી હતી. તેનો હાથ
કડી દીધો ત્યારે તે સ્ત્રી બોલી કે આટલી તસ્દી તમે કેમ લો
! ? હું તમારી ચાકર છું તમે જેમ કહેશો તેમ કરીશ. મને
સ્વપહેરી લેવા દો. આ સાંભળીને તે મલેચ્છ મસન્ન થયો.
તેને કહ્યું કે કપડાં પહેરી મારી સાથે ચાલ. આટલું કહી તે
ત્રીનો હાથ છોડી દીધો. સ્ત્રી કપડાં પહેરી મલેચ્છને તમાચો
મારી ચોરડાનાં કમ્માડ અટકાવી અંદર ચાલી ગઈ. આ મારા
પરમાઈને ઘેર ગયો. અને મનમાં વિચાર કર્યો કે જેટલો પરમેશ્વર
માંપણી પાસે છે તે સઘળું ખર્ચાને આ સ્ત્રીની સાથે અને ક-
રવો. એને છોડવી નહીં. આવો વિચાર કરીને ઉઝર લાગતો
લાગ્યો. એ સ્ત્રીના ઘરની પાસે એક ડોસી રહેતી આદર્શ
ણી ગરીબ હતી. તે ડોસી સાથે તે મલેચ્છે ઓળખાણ કરી.
મને નિત્ય તેને ઘેર જાય. કેઈ દિવસ તે ડોસીને આઠચાંનાદે,
કેઈ દિવસ રૂપીયા દે અને કેઈ દિવસ બે રૂપીયા દે આમ ક-
તાં તે ડોસીને કહ્યું કે જુઓ આ શેઠના પુત્રની વહુનું નામ,
તેના બાપનું નામ, તેના સાસુ સસરા તથા ધણીનું નામ, તેના

નાની નાના તથા મામા મામી સર્વનું નામ તથા તેનાં ઈર્ષા
 રના ચિન્હ તથા તેની ઉમર તથા જન્મ વરસ તથા તેની કંઈ
 બધું પુછીને મને લખાવે તો હું તને ૧૫ મહોર દઈ. ડોસીએ
 તે બધું કબુલ કર્યું. તે ડોસી નિત્ય તેને ઘેર જાય અને વહુને
 તેલ કાંસડી કરે અને વહુને બધી વાત પુછે અને મલેચ્છને લ-
 ખાવી દે. આ પ્રમાણે જ્યારે બધો વૃતાંત લખાવી ચુકી, ત્યાં
 તે મલેચ્છે એક વેશ્યાની પુત્રીને વેચાણુ લીધી અને સાહુકાર-
 પુત્રીની વહુનું નામ તે તેનું નામ પાડ્યું અને તેને બધાં સગા-
 નાં નામ શિખાડી દીધાં. એ વેશ્યાની પુત્રી હુંશીયાર થઈ ત્યાં
 જઈને તેણે કશું કે ફેલાણુ સાહુકારના પુત્રની વહુ મારી સાથે
 મુસલમાન થવાને અને પરણવાને રાજી છે. તે સાહુકારના ઘ-
 ની પાછળ ઉભી છે તેને આપ સરકાર ખોલાવી પુછી દો,
 અહીં તેને ખોલાવી અને સઘળી વાત પુછી અને સગાનાં બ-
 અહીંથી લખી લીધાં મલેચ્છ ખોલ્યે. કે પાછળથી તે ફરી જશે
 ભંગવદરના સાસરે ચાલી જશે માટે સદકાર પાકે બંદોબસ્ત
 તત્ત્વનિશ્ચય પૂર્વે હાકેમે તેના પાસેથી પાકું લખત કરાવી લીધું.
 અને પછી તેને રજા આપી. મલેચ્છે વેશ્યાની પુત્રીને વેશ્યાને
 ઘેર મોકલી દીધી. અને ૧૫ દિવસ પછી સુખાને ફરીઆદ કરી
 કે એ સાહુકારના પુત્રની વહુ મારી સાથે ખાનપાન કરીને તેને
 ઘેર મઠી છે. સુખાએ હુકમ કરીને એ સાહુકારના પુત્રની વહુને
 પકડાવી એટલે પછી તેના સાસરે, ખાપ અને ગામનું પં

ની પાસે ગયું, પરંતુ સુખાએ માન્યું નહીં. અને

બાઈ મારી પાસે આવીને લખાવી ગઈ છે. ઘણી

; તેના સાસરે કહ્યું કે કેઈ દિવસ એ બહાર નિક-

! જેથી અમે દિલ્હીમાં અકબર બાદશાહ પાસે ફરીયાદ
કરીએ અને જ્યાં સુધી અમારો દિલ્હીમાં ન્યાય ન થાય ત્યાં

ધી તે વહુનો ધર્મ બ્રહ્મ ન થાય અને તે મલેચ્છ એને સ્પર્શ

કરે એવું સુખાની સાથે નકી કરીને તે સર્વ સુખાના ઠરાવની

કલ લઈને દિલ્હી ગયા. અકબર બાદશાહે તે મલેચ્છના લા-

માં હુકમ કર્યો તે સ્ત્રી ઉંચે સ્વરે રોવા લાગી અને કહેવા

ગી કે હે ઈશ્વર! તું સત્ય હોય તો મારો પ્રાણ લે. આ

તમાં હું કંઈ પણ જાણતી નથી. તેની આવી વ્યવસ્થા જો-

ને દિલ્હીપતિના મનમાં એવું આવ્યું કે જો આ સ્ત્રીનું મન

લેચ્છમાં મેહિત હોત તો આવું રૂદ્ધ ન કરે. જેથી પ્રભુ મારા

પાયમાં ખામી ન પાડે એમ થાય તો ઘણું સાફ, પરમેશ્વર

મારો ધર્મ રાખશે આવો વિચાર કરીને હુકમ કર્યો, અને ક-

રીમાં કહ્યું કે મારા ન્યાયમાં કંઈ કસુર છે. બરોબર લાગતો

થી તે સ્ત્રી મલેચ્છને સાંપી મલેચ્છ કચેરીમાંથી લઈ ચાલ્યો

મને વહુ ઉંચે સ્વરે રૂદ્ધ કરે અને છાતી કુટે. હજારો લોક

મારો જોવા ભેગું થયું, જે દિવસે વહુને મલેચ્છ લઈ ગયો

જ દિવસે શ્રી ગુંસાઈજી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી દિલ્હી પધાર્યા

તા. શ્રી ગુંસાઈજીનો મુકામ હતો તે રસ્તે થઈને મલેચ્છ ની-

ળ્યો, અને સ્ત્રી રૂદ્ધ કરતી હતી, ઘણા લોકની ભીડ સાથે

હતી, શ્રી ગુંસાઈજીએ જોઈને પુછ્યું કે આ શું છે? તેમણે બધો વૃતાંત સાંભળ્યો, એટલે તે તુર્કને અને વહુને બોલાવ્યાં, અને બધા સમાચાર પુછ્યા. આ સર્વ સાંભળીને પૃથ્વી પતિને ખબર દીધી કે હું આનો ન્યાય પંદર દિવસમા કરીશ. આ સાંભળી પૃથ્વીપતિ પ્રસન્ન થયો અને કહ્યું કે એક મહિનાની અંદર જો ન્યાય શ્રી ગુંસાઈજી કરે તે મારે કબુલ છે. આ પ્રમાણે કહીને દિવાન ખીરખાને શ્રી ગુંસાઈજી પાસે મોકલ્યો. ખીરખાને આવીને વિનંતિ કરી એ સાંભળીને શ્રી ગુંસાઈજીએ મલેચ્છને એક ઠેકાણે રહેવાનો હુકમ દિધો અને વહુને સારું સસરા ભેગી રાખી. અને બન્નેને બોલાવી બધી હકીકત સાંભળી. પછી શ્રી ગુંસાઈજીએ એક દિવસ એ પાંજરાં મંગાવ્યાં. એક પાંજરામાં તુર્કને બેસાડ્યો અને એક પાંજરામાં વહુને બેસાડી. બંને પાંજરા મેદાનમાં મુકાવ્યાં. અને રાત્રે કોઈ મનુષ્ય પાંજરા પાસે જાય નહીં એવો બંદોબસ્ત કરાવ્યો. અને દિલીપતિની ખાતરીવાળો એક મનુષ્ય છાનોમાંનો રાત્રે પાંજરા પાસે બેસી રહ્યો. મધ્ય રાત પછી તે સ્ત્રી પાંજરામાંથી બોલી અને મલેચ્છને કહ્યું કે હવે હું તારી થઈ છું અને તારી સાથે જન્મ કાઢીશ. તેથી તમારું કંઈ પરાક્રમ જાણું તો મારું ચિત્ત પ્રસન્ન થાય, તમે કેવી રીતે આ ઉપાય રચ્યો. એ તમે મને કહો તો મને ધીરજ આવે તો મારા મનને ધીરજ દઈ. મેં તમને કોઈ દિવસ જોયા નથી, તેથી જો તમે તમારું પરાક્રમ નહીં કહો તો આ પાંજરા સાથે મારું ફેડી મારો ગ્રાણુ કાઢી નાંખીશ.

૧. મલેચ્છ પ્રસન્ન થયો અને બોલ્યો કે તું મારું પરાક્રમ હજી
જાણતી નથી. તેણે સઘળું વૃતાંત કહ્યું અને ડોશીની અને વે-
૨. ની પુત્રીની બધી રીત જોવી બની હતી તે બધું કહી દીધું.
૩. સાંભળીને વહુ બોલી કે હવે મારો પ્રાણ રહેશે હવે તારે
શ થઈ તારી પાસે આવીશ. આ સાંભળીને મલેચ્છ પ્રસન્ન
થો અને પોતાની બહાદુરી માનવા લાગ્યો. જે માણસ છુ-
૪. ઇ રહેલો હતો તેણે આખી રાત જે વાર્તા બની તે બધી લ-
૫. િ રાખી. સવાર થતાં તો શ્રી ગુસાંઈજીએ ખંને પાંજરા મ-
૬. ળ્યા અને તે માણસે જે લખ્યું હતું તે પૃથ્વી પતિની પાસે
૭. કહી દીધું. આ લખત વાંચીને અકબર બાદશાહે તુર્કને જ-
૮. મ કેદ આપી મુખાને દુર કર્યો. અને તેને કહ્યું કે જે વખતે
૯. મે સ્ત્રી તારી પાસે લખાવવા આવી ત્યારે તે સ્ત્રીના બાપ-
૧૦. ને અને સસરાની સહી કેમ ન લીધી. અને વેશ્યાનું તથા ડો-
૧૧. ળીનું ઘર હાંટી લીધું. અને વહુને છોડી મુકી. વહુએ પોતાના
૧૨. મગાંને કહ્યું કે મને શ્રી ગુસાંઈજીએ જીવતી રાખી છે. જેથી
૧૩. હું તેની સેવક થઈશ. પછી તે વધુ શ્રી ગુસાંઈજીની સેવક થઈ,
૧૪. અને તેનાં સાસુ સસરો, મા બાપ અને ધણી વિગેરે જે સાચે
૧૫. ત્તા તે સર્વ સેવક થયાં. અને શ્રી ઠાકરજી પધરાવી પોતાને
૧૬. શ આજ્યાં. એ વહુ પોતાના સત્યમાં રહી, તો તેના સંગથી
૧૭. સર્વ વૈષ્ણવ થયાં, એ વહુ એવી કૃપા પાત્ર હતી.

(હરિદાસ ખવાસની વાર્તા.)

(પ્રકાં ૧ ભા.)

(વાર્તા ૬૪ મી.)

એ હરિદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની ખવાસી કરતા હતા. હરી-
૧. દાસને શ્રી ગુસાંઈજીએ બે વાતની શિક્ષા દીધી. એક તો અ-

મારા દ્વંધ્યને સ્પર્શ કરવાથી બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થઈ જાય છે અને પર-
ત્તી સાથે એકાંતમાં બેસવાથી ચિત્ત ચલાયમાન થઈ જાય છે
અને તેથી ભગવદ્ વેશ હૃદયમાં નથી આવતો. હરીદાસે જન્મ-
પર્યંત શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞા પાળી. એક દિવસ હરિદાસે શ્રી
ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે મારે શ્રીમદ્ભાગવત સાંભળવાનું
ઈચ્છા છે ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે ઉજળે-
જાએ અને કૃષ્ણભટ્ટજી આગળ શ્રીમદ્ભાગવત સાંભળી આ-
વો. હરીદાસ ઉજળેન ગયા અને કૃષ્ણભટ્ટજીને કહ્યું કે મને
શ્રીમદ્ભાગવત સાંભળાવો ત્યારે કૃષ્ણભટ્ટજીએ વેણુ ગીતને
પ્રસંગ કહ્યો.

શ્લોક-વર્હાપીઠનઠ્ઠવરવપુઃકર્ણયોઃજણિફારંવિભ્રદાસકનકરુપિર્શંવજર્પતીંચમાલામ્ ॥

રંધાન્વેણોરધરસુવયાપૂરપન્થોપદૈદૃદારમણંમાવિપદ્મીતકીર્તિઃ ॥૧॥

આશ્લોકની સુખોદિનીનો પ્રસંગ જેમાં ત્રણ પ્રકારની સુધાનું
વર્ણન કર્યું છે. એક તો સર્વા ભોગ્યાસુધા, બીજી દેવભોગ્યાસુધા
અને ત્રીજી ભગવદ્ ભોગ્યસુધાનું સ્વરૂપ શ્રી ઠાકુરજીએ વેણુમ
વર્ણન કરીને મળભક્તને પોતાના સ્વરૂપનો બોધ કરાવ્યો અને
વર્ણન કરવાનું સામર્થ્ય દિધું. આ પ્રસંગ હરીદાસ સાંભળીને
મુર્છાગત થઈ ગયા. એક પહોર પછી ચેતક થયા. હરીદાસે કૃ-
ષ્ણભટ્ટને કહ્યું કે શ્રીમદ્ભાગવતનો પ્રસંગ બીજો સાંભળાવો.
કૃષ્ણભટ્ટે કહ્યું કે મને અવકાશ નથી. કૃષ્ણભટ્ટજી મનમાં ક્યાં
કે આની દશમી અવસ્થા થઈ જશે તો શ્રી ગુસાંઈજી બીજશે
એથી કૃષ્ણભટ્ટે હરીદાસને કહ્યું કે તમે જાઓ અને શ્રી ગુસાંઈ-
જીની સેવા કરો. એટલે હરીદાસજી આવી શ્રી ગુસાંઈજીની

વાસી કરવા લાગ્યા.

પ્રસંગ ૨ જો.

એક દિવસ હરીદાસજીએ એક સાચોરાના ઘરનું વંતા-
કું શાક લીધું હતું. તેથી હરીદાસના મનમાં એમ આવ્યું કે,
ઘણા વર્ષ થયાં શ્રી શ્રી ગુસાંઈજીની સેવા કરું છું અને કંઈ-
શુ પગાર લેતો નથી તેથી શ્રી ગુસાંઈજીનું કેટલુંક દ્રવ્ય લઈ
લેવો જઈ તો ઠીક. શ્રી ગુસાંઈજીની વહુજીનું એક હજાર રૂ-
પાનું આભુષણ લઈ ત્યાંથી ચાલી નીકળ્યા. હરીદાસજી વૃદ્ધા-
ન થઈને આગળ ચાલ્યાં. ત્યાં એક તળાવ હતું અને ત્યાં સા-
નીજગ્યા હતી. ત્યાં સામાન મુકીને હરીદાસજી ખરચુ ગયા,
ને તળાવ ઉપર નહાયા એવામાં પવન આવ્યો અને વજરજ
ડી હરીદાસના મોઢામાં પડી તેથી હરીદાસજીની ખુદ્દિ શુદ્ધ
ઈ ગઈ. અને પેટમાંથી બધો આસુરો વેપ નીકળી ગયો. હરી-
સજીને એવો પશ્ચાતાપ થયો કે મેં આ શું કામ કર્યું? હ-
દાસ ગાંસડી લઈને શ્રી ગોકુળ પાછા ફર્યા અને આવીને
! ગુસાંઈજીને આભુષણ દીધું. અને વિનંતિ કરી કે મારી
જી આમ કેમ થઈ ગઈ? શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે
મારા સેવક તથા અમારી જ્ઞાતીના ભટ તથા અમારા જલ-
રિયા, પ્રચારક, રસોઈયા તથા મુખીયાને ઘેર અમારું વિના-
સાદી દ્રવ્ય જાય છે તેમના ઘરનું જે કોઈ વૈષ્ણવ ખાય તેની
હિ એવી થઈ જાય છે કે જેવી તમારી થઈ ગઈ, હરીગુરૂ વૈષ્ણ-
માં તેની વિષમ ખુદ્દિ થઈ જાય છે. જ્યાં સુધી તમારા
સાચોરાનું શાક રહ્યું ત્યાં સુધી તમારી ખુદ્દિ જ

જ્યારે ભગવદ્ દંત્રાથી તમારા મુખમાં મજરજ પડી અને
તમને ઉંલટી થઈ ત્યારે તે અંશ નિકળી ગયો અને તમારી બુ
દ્ધે નિર્મળ થઈ, આથી વૈશ્ણવને શ્રી ઠાકુરજીના આણુપ્રસાદ
દ્વયને એવો ડર રાખવો જોઈએ એ હરિદાસ શ્રી ગુસાંઈજીન
મેવા કૃપાપાત્ર હતા.

(ત્રેમનિધિ મિશ્રની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૬૩ મી.)

ત્રેમનિધિ મિશ્ર આંધ્રામાં શ્રી ગુસાંઈજીનાં સેવક થયા
અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યા. ત્રેમનિધિ મિ
શ્ર ઘણું કરી અપરસમાં રહેતા. યવનની વસ્તી જાણિને બહા
નીકળતા નહિ; ત્રેમનિધિ મિશ્રને એવો નિયમ હતો કે સેવા
પહોર રાત રહે ત્યારે વાગર કંતાનમાં બાંધી રાખતા તે લઈને
શ્રી યમુનાથજી જાય અને ન્હાય ને ગાગર ભેરી લાવતા. એક દિ
વસ વરસાદ ઘણો પડ્યો અને જ્યાં ત્યાં ડીચડ થયો. ત્રેમનિ
ધિ મિશ્રને ચિંતા થઈ કે આંધ્રામાં જ્યાં ત્યાં પગ પડશે અને
દિવશે મલેચ્છ અડકી જશે, આ ચિંતાથી આખી રાત નિદ્રા
આવી નહી, તેની ચિંતા શ્રી ગોવર્ધનનાથજી સહી ન શક્ય
જ્યારે સવાપહોર રાત રહી ત્યારે ત્રેમનિધિ મિશ્ર ઘેરથી શ્રી
યમુનાજી જવા બહાર નીકળ્યા તો એક દશ વર્ષનો છોકરો
મશાલ લઈને આવે છે. ત્રેમનિધિ મિશ્રે એમ જાણ્યું કે આ
કોઈને મુકીને જાય છે જ્યાં મુકી તે આ રસ્તે જાય ત્યાં મુકી
તેની પાછળ પાછળ જઈ પછી જ્યારે તે જશે ત્યારે શ્રી યજ્ઞ
નાજીપર જઈશ, આમ કરતાં તે છોકરો શ્રી યમુનાજી મુક
આવ્યો પછી આંતરધાન થઈ ગયો ત્યારે તેને આશ્ચર્ય થયું

મા કોણ હશે ? શું હશે ? કોઈ ભુત પ્રેતનું સામર્થ્ય તો નથી મારી દ્રષ્ટીમાં આવી શકે આવો વિચાર કરવા લાગ્યા પછી હાઈને ગાગર ભરી પ્રેમનિધિચાલ્યા, એટલે છોકરો પાણુ મ-
લાલ લઈ આવ્યો. તેમણે વિચાર કર્યો કે હું અને પુછું; પ-
તુ પાંચ સાત ડગલાં ચાલ્યા એટલામાં તો ગાઉ દુરધર હતું
। આવી ગયું કંઈ પુછી શક્યા નહીં અને તે છોકરો ચાલ્યો
ગયો. પછી તેણે વિચાર કર્યો કે એક ગાઉ રસ્તો પાંચ ડગ-
લામાં આવી ગયો એ કાર્ય શ્રી નાથજીનું છે જેથી ઘણા પ-
ણાતાપ થયો અને તે છોકરાના રૂપમાં મેન લાગી રહ્યું અને
ત્રિમાંથી જળ વહેવા લાગ્યું એ પ્રેમનિધિ મિશ્ર શ્રી ગુસાઈ-
જીના એવા કૃપા પાત્ર હતા. જેમને લીધે શ્રી નાથજીને મસાલ
પ્રેવી પડી.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

પ્રેમનિધિ કથા એવી વાંચતા કે જે કોઈ સાંભળવાને
આવતો તેનું મન હરિ લેતા. અને તેને ભગવદ્ સ્વરૂપનું જ્ઞાન
પઈ જતું. આ કારણથી ઘણા લોકો સ્ત્રીઓ તેમ પુરૂષો કથા
સાંભળવાને આવતા હતા. આ વાત પ્રેમનિધિને પડોશી જે
દુષ્ટ હતો તેનાથી સહન થઈ નહિ તેથી તેણે પૃથ્વી પતિને ફરિ-
યાદ કરી પૃથ્વી પતિએ ચોપદારને મોકલ્યો. આ વખતે પ્રેમ-
નિધિએ ઉત્થાપન કર્યા હતા અને ઝારી ઉઠાવી હતી અને
ખીજી ભરવાનો વિચાર કરતા હતા. ચોપદાર પકડીને પૃથ્વી પ-
તિની પાસે લઈ ગયો. અને શ્રી ઠાકુરજી જળ વિના રહી ગયા
પૃથ્વી પતિએ કહ્યું કે જ્યાં ભગવદ્ કથા વંચાય છે ત્યાં સાંભ-

જવા આવનારને ઉઠાડી મુકવો તેને ધમકાવવો, વિપય દ્રષ્ટી^૧ તેના સામું જોવું અને ભગવદ્ નામ સાંભળવામાં પ્રાત્ન કરવો એમાં ઘણો દોષ છે જેથી હું કોઈને નાકહેતો નથી. ત્યારે પૃથ્વીપતિએ કહ્યું કે તું કહે છે તે જુદું છે અને તારા ગલીના લોક કહે છે તે પણ જુદું છે; જ્યાંસુધી નકડી તપાસશે નહીં ત્યાંસુધી તને છોડવામાં નહીં આવે. આ પ્રમાણે હીને તેને કેદ મોકલી દીધો. શ્રી ઠાકુરજી પૃથ્વીપતિનો ઈષ્ટ પીર તેનું રૂપ ધરીને પૃથ્વીપતિ રાતે જ્યાં સુતો હતો ત્યાં ગયો અને તેને કહ્યું કે મને તરસ લાગી છે. ત્યારે તેણે કહે આપ જળ પીઓ. મારા ઘરમાં અનેક પ્રકારની સુગંધી વસ્તુ તરેહ તરેહનું જળ છે. ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે કેવળ પાશે. ત્યારે પૃથ્વીપતિ બોલ્યા કે આપ જેને ફરમાવશો તે પાશે ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ તેને લાત મારી અને કહ્યું કે માવાતચિત્ત દઈને સાંભળતો નથી. જેના હાથનું હું જળ પીઈ છું તેને તો તે કેદ કર્યો છે. આવું વચન સાંભળીને પૃથ્વીપતિ ઉઠી બેઠો થયો અને મનુષ્ય મોકલી પ્રેમનિધિ મિશ્રને કેદ મોકલી બોલાવ્યો અને તેનો પગ પકડી લીધો અને કહ્યું કે મા અપરાધ ક્ષમા કરો. અને કહ્યું કે સાહેબ તરસ્યા છે માટે તને જઈને જળ પાઓ. બીજાના હાથનું જળ પીતા નથી એ તારા મારા પર રીઝ્યા છે તેથી તમે જાઓ અને સાહેબને જળ પાઓ અને હું તમારા પર રાજી છું તમે જેવી રીતે કથા વાંચો તેવી રીતે વાંચો. આ કોઈ દેશ કોઈ ગામ તમને ભેટ આપે. પ્રેમનિધિ મિશ્ર બોલ્યા કે મારે કંઈ પણ જોઈતું ન

ઈશો મેળવીને કોઈનું સારું થયું નથી. જેની પાસે પઈશો છે તેની દિ-સ્થિતર રહેતી નથી. તેનામાં ઘણી જાતના બગાડ થાય છે થી હું દ્રવ્ય નહીં લઉં, પૃથ્વીપતિ બહુ કર્યો અને કહ્યું કે ઈ ફરમાવો. ત્યારે તેણે કહ્યું કે કોઈ દીવસ મને બોલાવીશ હિ એટલું હું મારું છું. પછી બે ચાર મનુશ્ય અને મસાલ થે આપીને તેજ વખત પ્રેમનિધિને ઘેર મોકલ્યા. ઘેર જઈ કાઈને પ્રેમનિધિએ ઝારી ભરી ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીને ધીરજ આ- અને શાંત થયા એ પ્રેમનિધિ મિશ્ર શ્રી ગુસાઈજીના એ- કૃપા પાત્ર હતા.

(બ્રાહ્મણ શ્રી પુરૂષની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૬૬ મી.)

એ બ્રાહ્મણ ઈટાયા ગામમાં રહેતો હતો. અને દેવી ઉપા- ન હતો. રાતે તેની પાસે આવતી. એક દિવસ ચાચાજી ઈ- યામાં ગયા. અને રાત ઘણી ગઈ તેથી બ્રાહ્મણના ચોતરાપર કામ કર્યો, અને ત્યાંજ સુઈ રહ્યા. રાતે દેવી આવી પરંતુ વૈ- શ્ણવને ઉલ્લંઘન ન કરી શકી ત્યાંજ ઉભી રહી. દેવી જે વિશણુ- માયા છે તે વઈશ્ણુવનું સ્વરૂપ સારી રીતે જાણતી હતી તેથી પછી ન ગઈ. અને બ્રાહ્મણ અનેક પ્રકારના જપ મંત્ર તથા માવાહન કરવા લાગ્યો, જ્યારે બે ઘડી રાત રહી ત્યારે ચાચા- ૭ ઉઠીને ચાલ્યા ગયા પછી દેવી બ્રાહ્મણને ઘેર ગઈ, બ્રાહ્મણે કહ્યું કે રાતે કેમ ન પધાર્યા? ત્યારે દેવીએ કહ્યું કે ચોત- ૮ પર વઈશ્ણુવ સુતા હતા તેમનું ઉલ્લંઘન કેમ કરૂ. ત્યારે બ્રા- ૯ હે પુછ્યું કે શું વઈશ્ણુવ તમારાથી મોટા છે? ત્યારે

કહ્યું કે અનન્ય વર્ણશુવ સર્વથી મોટા છે. એનાથી મોટું નથી. તેથી સકોડ દેવતા વિરાટના રોમમાં છે. વિરાટ ભગવા બ્રહ્માંડ રૂપ છે એવા અનંત કોટી બ્રહ્માંડ શ્રી ઠાકુરજીના રોમ વિષે છે, એ ભગવાન જેના વશ છે તેનાથી મોટું કોણ છે જેની પાછળ પુણ્ય પુણ્યોત્તમ ફરે છે ત્યારે બ્રાહ્મણે કહ્યું મારે એવા વર્ણશુવનાં દર્શન કરવાં છે. ત્યારે દેવીએ કહ્યું ગામ બહાર બચ્ચો હમણાં તમને જતાં મળશે. તે બ્રાહ્મણે ઈને ચાચાજીને મળ્યો અને કહ્યું કે મારે ઘેર પાછા પેધાં અને બધી વાત કહી ચાચાજીએ કહ્યું કે હું દશ પંદર દિવ પછી આવીશ અને તે બ્રાહ્મણે એક ઉપરણો આપ્યા અને કહ્યું કે આ ઉપરણો દેવીને આપજો બ્રાહ્મણે ઘેર આવી ખેતી પર ઉપરણો મુક્યા. અને ન્હાઈને ગાયત્રી જપ કરવા લાગ્યો અને બ્રાહ્મણની સ્ત્રી રસોઈ કરવા લાગી. એવામાં પવન આવ્યો તેથી ઉપરણો ઉડી બ્રાહ્મણના માથા પર પડ્યા, ત્યારે તે સ્ત્રી તેને કુતરા જેવી દેખાવા લાગી. ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યું કે તું કુતરી કેમ થઈ ગઈ છે? ત્યારે તે સ્ત્રીએ વિચાર કર્યો આ ગાંડો થઈ ગયો કે શું. તેણે બ્રાહ્મણના માથેથી ઉપરણો તારી લીધો ત્યારે તે તે સ્ત્રીને મનુષ્ય જેવી જોવા લાગ્યો. તે વિચાર કર્યો કે આ ઉપરણામાં કંઈ ચમત્કાર છે ત્યારે તે સ્ત્રીને કહ્યું કે તું ઉપરણો ઝોલીને મને જો. તે સ્ત્રીએ ઉપરણો ઝોલીને જોયું તો બ્રાહ્મણના ગધાડા જેવા તેને દેખાયા. ત્યારે સ્ત્રીએ કહ્યું કે તમે ગધાડા જેવા દેખાઓ છો, બ્રાહ્મણ ઉપર

હીને ખજારમાં ગયો તો કોઈ ગધેડો, કોઈ કુતરો, કોઈ ઘોડો ને કોઈ ઉંટ એવા અનેક પ્રકારના પશુ તેના જોવામાં આવ્યા; પરંતુ કોઈ મનુષ્યતેના જોવામાં આવ્યો નહિ. આખા મમાંકેર્યો ત્યારે એક દુકાન પર બે મનુષ્ય જોયા તેમને જઈ જઈ કે તમે કયા ધર્મમાં છો? ત્યારે તેમણે કહ્યું કે. અમે વૈષ્ણવ છીએ અને શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક છીએ તું કેમ પુછે છે? ત્યારે બ્રાહ્મણે બધી વાર્તા કહી. ત્યારે તે વૈષ્ણવ પંશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યાકે ચાચાજી આ ગામમાં આવ્યા અને અમને મળ્યા નહીં. હવે આવે ત્યારે અમને ખજાર આપજો. ત્યારે બ્રાહ્મણે મનમાં વિચાર કર્યો કે હવે ચાચાજી આવે તો હું વૈષ્ણવ કે પછી થોડા દિવસમાં ચાચાજી આવ્યા અને બ્રાહ્મણને વિનંતર્યા. ચાચાજીએ બંને સ્ત્રી પુરૂષને નામ સંભળાવ્યું ને બંને વૈષ્ણવ થયા 'શ્રી ગોકુળ આવી શ્રી ગુસાંઈજીની પાથી શ્રી નવનીત પ્રિયાજીનાં મુખથી કયા સાંભળી. પછી નાથજીનાં દર્શન કર્યા. અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી ઇલામાં આવી ભગવદ્દેવા કરવા લાગ્યાં. કેટલાક દિવસ વિતાવ્યા પછી શ્રી ઠાકુરજી તેમને અનુભવ બતાવવા લાગ્યા. એ બ્રાહ્મણ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો. જેમને શ્રી ગુસાંઈજીએ ચાચાજી દ્વારા પ્રમેયબલ દેખાડીને અંગીકાર કર્યો.

(સ્વામદાસ વિરકતની વાર્તા.) (અક્ષર ૧ લો.) (વાર્તા ૬૭ મી.)

શ્યામદાસ ઉપર શ્રી ગુસાંઈજીની સંપૂર્ણ કૃપા હતી ને શ્રી ઠાકુરજી અનુભવ જણાવતા હતા. એક દિવસ લાલસા બ્રાહ્મણ શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો અને લા-

નંતિ કરી કે મહારાજ હું શું કરું? મારું ચિત્ત સ્થિર નથી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે તું એક વર્ષ સુધી શ્યામદાસનો સત્સંગ કર. ત્યારે લાલદાસે શ્યામદાસને કહ્યું કે હું એક વર્ષ સુધી તમારો સત્સંગ કરીશ. શ્રી ગુસાંઈજીએ મને આજ્ઞા કરી છે, ત્યારે શ્યામદાસે કહ્યું કે મારે પરદેશ જવું છે ત્યારે લાલદાસે કહ્યું કે હું પણ તમારી ટહેલ કરતો તમાર સાથે આવીશ. શ્યામ ચાલ્યા અને લાલદાસ તેમની સાથે ગયા; રસ્તામાં એક ગામ આવ્યું અને એક વઢશણવને ઘેર મંડાણ હતું તેણે તે દિવસે પાંચસો મનુષ્ય જમાડવાનો વિચાર કર્યો હતો. તેણે શ્યામદાસને અને લાલદાસને નોતડું દીધું, બંને જણા પ્રસાદ લેવા ગયા. ત્યાં જઈને બેઠા તો શ્યામદાસે પાતાળમાં બધા કીડા કીડા દીઠા. શ્યામદાસને શ્રી ઠાકુરજીએ બતાવ્યું કે આં દ્રવ્ય કન્યાવિક્રયનું છે તે હું કેઈ દિવસ અંગીકાર કરતો નથી. અને એ કારણથી આ સામગ્રી આરોગી નથી. તેથી તમે પ્રસાદ લેશો નહીં, શ્યામદાસે પ્રસાદ લેવાની ના કહી તેથી સર્વ વઢશણવ શ્યામદાસને સમજાવવા લાગ્યા. શ્યામદાસ તો ત્યાંથી ઉઠીને ચાલ્યા અને બીજે ગામ ચાલ્યા ગયા. લાલદાસ તો ત્યાં બેસી રહ્યા અને વિચાર કર્યો કે શ્યામદાસ તો વઢશણવ નથી. વઢશણવનું કહ્યું માન્યું આમ સમજીને લાલદાસ પ્રસાદ લેવા બેઠા, પ્રસાદ લઈને શ્યામદાસની પાસે ગયા. તે દિવસથી શ્યામદાસ તેની સાથે કાંઈ બાલતા નહીં. પાતાળ ધરી દેતા, આ કરતાં એક વર્ષ થયું ત્યારે

૧૧ ગોકુલ ગયા, લાલદાસે શ્રી ગુસાઈજીને વિનતિ કરી કે
યામદાસ કાંઈ સમજતા નથી, પાંચશો વઘસણવનું કહ્યું ન
હતું. મહાપ્રસાદ ન લીધો. ત્યારે શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા
રી કે મારી અને વઘસણવની આજ્ઞા માની નથી, તમને ક-
યું હતું કે તમે સ્યામદાસનો સત્સંગ કરો તેમ છતાં તમે
પાંચશો વઘસણવના કહેવાથી મહાપ્રસાદ કેમ લીધો એ કન્યા-
વિક્રયનું દ્રવ્ય હતું તે શ્રી ઠાકુરજી આરોગ્યા નહતા. જેથી તમે
પ્રસાદ લીધો હવે તમે એ વર્ષ સુધી સ્યામદાસની ટહેલ કરશો
ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થશે, એ લાલદાસ શ્રી ગુસાઈજીની
આજ્ઞા લઈને સ્યામદાસજીની ટહેલ કરવા લાગ્યા, એ સ્યા-
મદાસ શ્રી ગુસાઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા જેમને શ્રી ઠાકુ-
રજીએ જણાવ્યું કે એ કન્યાવિક્રયનું દ્રવ્ય છે, તેનાથી શુભ
કાર્ય કરેલું વ્યર્થ જાય છે.

(વૈષ્ણવની પુત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ છો.) (વાર્તા ૬૮ મી.)

એ વઘશણવની પુત્રીનો વિવાહ રામચંદ્ર ઉપાસીને ઘેર
ગયો હતો, એ બાઈ બાળપણથી શ્રી ગુસાઈજીની સેવક થર
હતી અને ભગવત્શેવામાં તત્પર થઈ હતી. શ્રી ઠાકુરજી પધરા-
પીને સેવા કરવા લાગી. અને બાળપણથીજ ભગવદ્ધર્મનું
આચરણ કરવા લાગી, શ્રીમદ્ ભાગવતમાં કહ્યું છે તે શ્લોક
"કૌમૌર આચરેત્ પ્રાજ્ઞો ધર્માન્ ભાગવતાનિહ" આવો અર્થ જે બુ-
દ્ધિમાન છે તે બાલ્યાવસ્થાથીજ ભગવત્ધર્મનું આચરણ કરે
છે, આ પ્રમાણે તે વઘશણવની પુત્રી અનન્ય શ્રી કૃસ્નચંદ્રની
મક્ત હતી. એ બાઈ જ્યારે તેના પતિને ઘેર જતી હતી ત્યારે

તેના પતિ શ્રી રામચંદ્રનો ઉપાસી હતો તેથી સાથે ભાષણ કરતી નહીં, એક દિવસ તેના પતિ પુછ્યું કે તમારા કૃષ્ણચંદ્ર શું કરે છે ? ત્યારે તે કહ્યું કે બાળલીલા, રાસલીલા, ચૌરલીલા, માનલીલા, જન્મલીલા, વનલીલા, વિહારલીલા, લિંગેરે જેટલી લીલા તે એક કાલાવછિત્ર કરે છે, ત્યારે તેના પતિએ કહ્યું કે આ મારા રામચંદ્રજી રાજલીલા કરે છે. આમ કરતાં નીત્ય તે બંનેને ઝઘડો ચાલતો. શ્રી ઠાકુરજી આવીને તેમનો ઝઘડો ચુકવતા સર્વત્ર હું છું તમે મારામાં અભેદ બાણો, મારામાં હે નથી. તે સ્વરૂપમાં તે સ્ત્રી શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી દેખતી અને પુરુષ શ્રી રામચંદ્રજી દેખતો. આ પ્રમાણે કરતાં તે સ્ત્રી પુરુષનો અભેદ જન્મ ઝઘડામાં ગયો. અને નિત્ય શ્રી ઠાકુરજી ઝઘડો ચુકવતા રહ્યા, જન્મ સુધી તેમને સંસાર વ્યવહાર ચાલ્યા આજે નહીં, એ બાઈ વૈષ્ણવની પુત્રી શ્રી ગુસાંઈજીની એવી કૃપા પાત્ર હતી.

(આઠ વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૬૯ મી.)

એ આઠે જણ એક ગામમાં રહેતા હતા. એ શ્રી ગોકુલ શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા આવ્યા. સાત જણ પાસે ધન હતું અને એક ગરીબ હતો. તેની પાસે ભેટ કરવાનું શ્રીકૃષ્ણ પાસે નહોતું જ્યારે સાત જણ ભેટ કરી ત્યારે તે ગરીબ વૈષ્ણવે કંઈ પણ ભેટ ન કરી. એ વૈષ્ણવ પાસે એકશેર ચોખ્ખા હતા તે તેણે છુપાવી રાખ્યા હતા. કે કોઈને ખબર ન પડે તેમ શ્રી નવનીલ ગિરીજીના ભંડારમાં જઈને ધરી આવીશ. આ પ્રમાણે સમ

ઠને છુપાવી રાખ્યા હતા. જ્યારે સાત જણાએ ભેટ કરી ત્યારે વૈષ્ણવ શરમાઈને ખેંસી રહ્યો હતો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ ને આજ્ઞા કરી કે તેં ચોખ્ખા છુપાવી રાખ્યા છે તે લાવ. શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રીમુખથી તે વૈષ્ણવ પાસે ચોખ્ખા માંગી લીધા. તેવી રીતે શ્રી ઠાકોરજીએ સુદામા પાસેથી તંદુલ માગ્યા હતા. તે ચોખ્ખા અર્ધ શ્રી નાથનાં ભંડારમાં અને અર્ધ શ્રી નવીન પ્રેમાજીના ભંડારમાં પહોંચાડી દીધાં.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દિવસ એ આઠેવૈષ્ણવ ગોપાલપુરમાં શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરવા આવ્યા. સાત જણા તે સારી જગ્યામાં ઉતર્યા. અને પેલો ગરીબ વઘ્ણજી જ્યાં ત્યાં પડી રહ્યો. તેની પાસે ખાવા ઓઢવાનું કંઈ નહોતું તેથી ભુખ્યો પડી રહ્યો. સાત જણાએ તેની ખબર કાઢી નહીં. અર્ધ રાતે શ્રી નાથજી શયા ભોગનો લાડવો તથા ઓઢવાની સફેતી લઈને તે વઘ્ણજીને દીધી અને કહ્યું કે મને શ્રી ગુસાંઈએ તારી પાસે મોકલ્યો છે. તે વઘ્ણજીએ શ્રી નાથજીને ઓળખ્યા નહીં, સવારમાં લોકોએ શ્રી નાથજીની સફેતી તે વઘ્ણજીએ ઓઢેલી જોઈને શ્રી ગુસાંઈજી તે કહ્યું કે તમારા ઘેરથી એ શ્રી નાથજીનું વસ્ત્ર લઈ ગયો છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ બોલ્યું કે શ્રી નાથજીએ એને આપી છે. મંગલ થા વખતે શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી કે એ સાત જણા તે તેની ખબર રાખતા નથી પરંતુ મારા વઘ્ણજીને કૃપા પડે એ હું કેમ સહી શકું. આ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજીએ એ સાત જણાને બોલાવી કહ્યું કે તમે એકેક જણ વારા

તેના પતિ શ્રી રામચંદ્રનો ઉપાસી ત્યારે સાત જાણાએ સાથે ભાષણ કરતી નહીં, એક પસંદ્યો હતો. ત્યારે શ્રી પુછ્યું કે તમારા કૃષ્ણચંદ્ર શું કરે છુપાવી રાખ્યા છે કહ્યું કે બાળલીલા, રાસલીલા, ચૈષ્ણવ પાસે ચોખા જન્મલીલા, વનલીલા, વિહારલીલા, લિંગદામા પાસેથી તંદુલ તે એક કાલાવછિત્ર કરે છે, ત્યારે તેના ભંડારમાં અને અર્ધ મારા રામચંદ્રજી રાજલીલા કરે છે. આમ બીધાં.

નેને ઝઘડો ચાલતો. શ્રી ઠાકુરજી આવીને (પ્રસંગ ૨ લો.) વતા સર્વત્ર હું છું તમે મારામાં અલેક્ષ્યેષુવ ગોપાલપુરમાં નથી. તે સ્વરૂપમાં તે સ્ત્રી શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી તો સારી જગ શ્રી રામચંદ્રજી દેખતો. આ પ્રમાણે કરતાં ત્યાં ત્યાં પડી રહ્યો. જો જન્મ ઝઘડામાં ગયો. અને નિત્ય શ્રી તેથી ભુખ્યો પડી વતા રહ્યા, જન્મ સુધી તેમને સંસાર વર્તી. અર્ધ રાતે શ્રી નહીં. એ બાઈ વૈષ્ણવની પુત્રી શ્રી શુભા સફેતી લઈને પાત્ર હતી.

(આઠ વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) બાઈએ તારી પાસે બેઠાં જાણ્યા નહીં, સવારે

શ્રી શુભાજીનાં દર્શન કરવા આવ્યા. રૂબે રૂબે જોડેલી જોડેની હતું અને એક ગરીબ હતો. તેની પાસે ભેટ નાથજીનું વસ્ત્ર લઈ નહોતું જ્યારે સાત જણે ભેટ કરી ત્યારે તે નાથજીએ એને આ પાણુ ભેટ ન કરી. એ વૈષ્ણવ પાસે એક શુભાજીને આજ્ઞા કરી છુપાવી રાખ્યા હતા. કે કોઈને પ્રિયોજીના ભંડારમાં જઈને

ને છુપાવી રાખ્યા હતા, જ્યારે સાત જણાએ ભેટ કરી ત્યારે વૈષ્ણવ શરમાઈને ખેંસી રહ્યો હતો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તેં ચોખા છુપાવી રાખ્યા છે તે લાવ. શ્રી સાંઈજીએ શ્રીમુખથી તે વૈષ્ણવ પાસે ચોખા માંગી લીધા. શ્રી રીતે શ્રી ઠાકોરજીએ સુદામા પાસેથી તંદુલ માંગ્યા હતા. ચોખા અર્ધ શ્રી નાથનાં ભંડારમાં અને અર્ધ શ્રી નવીન યાજ્ઞના ભંડારમાં પહેંચાડી દીધાં.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દિવસ એ આઠે વૈષ્ણવ ગોપાલપુરમાં શ્રીનાથજીનાં નિં કરવા આવ્યા. સાત જણા તે સારી જગ્યામાં ઉતર્યા. ને પેલો ગરીબ વઘણુવ જ્યાં ત્યાં પડી રહ્યો. તેની પાસે કંઈ જાતનો જોડવાનું કંઈ નહોતું તેથી ભુખ્યો પડી રહ્યો. સાત જણાએ તેની ખબર કાઢી નહીં. અર્ધ રાતે શ્રી નાથજી શયા ગમે લાડવો તથા જોડવાની સફેતી લઈને તે વઘણુવને ધી અને કહ્યું કે મને શ્રી ગુસાંઈએ તારી પાસે મોકલ્યો છે. વઘણુવે શ્રી નાથજીને જાણખ્યા નહીં, સવારમાં લોકોએ શ્રી નાથજીની સફેતી તે વઘણુવે જોડેલી જોઈને શ્રી ગુસાંઈજી કહ્યું કે તમારા ઘેરથી એ શ્રી નાથજીનું વસ્ત્ર લઈ ગયો છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ જાણ્યું કે શ્રી નાથજીએ એને આપી છે. મંગલ વખતે શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી કે એ સાત જણા તે તેની ખબર રાખતા નથી પરંતુ મારા વઘણુવને ખબર પડે એ હું કેમ સહી શકું. આ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજીએ એ સાત જણાને જાણાવી કહ્યું કે તમે એકેક જણ વારા

તેના પતિ શ્રી રામચંદ્રનો ઉપાસી હતો તેથી સાથે ભાષણ કરતી નહીં, એક દિવસ તેના પતિ પુછ્યું કે તમારા કૃષ્ણચંદ્ર શું કરે છે ? ત્યારે કહ્યું કે બાળલીલા, રાસલીલા, ચૌરલીલા, જન્મલીલા, વનલીલા, વિહારલીલા, લિંગેરે જેટલી લીલા તે એક કાલાવછિત્ર કરે છે, ત્યારે તેના પતિએ કહ્યું કે મારા રામચંદ્રજી રાજલીલા કરે છે. આમ કરતાં નીત્ય તે નેને ઝઘડો ચાલતો. શ્રી ઠાકુરજી આવીને તેમનો ઝઘડો ચુવતા સર્વત્ર હું છું તમે મારામાં અભેદ જાણો, મારામાં નથી. તે સ્વરૂપમાં તે સ્ત્રી શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી દેખતી અને શ્રી રામચંદ્રજી દેખતો. આ પ્રમાણે કરતાં તે સ્ત્રી પુરૂષનો ખો જન્મ ઝઘડામાં ગયો. અને નિત્ય શ્રી ઠાકુરજી ઝઘડો ચુવતા રહ્યા, જન્મ સુધી તેમને સંસાર વ્યવહાર ચાલ્યા નહીં. એ બાઈ વૈષ્ણવની પુત્રી શ્રી ગુસાંઈજીની એવી કુપાત્ર હતી.

(આઠ વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૬૯ મી.)

એ આઠે જણ એક ગામમાં રહેતા હતા. એ શ્રી ગોહ શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા આવ્યા. સાત જણા પાસે હોતું અને એક ગરીબ હતો. તેની પાસે ભેટ કરવાનું શ્રીકૃષ્ણ પ નહોતું જ્યારે સાત જણે ભેટ કરી ત્યારે તે ગરીબ વૈષ્ણવે કંપણ ભેટ ન કરી. એ વૈષ્ણવ પાસે એકશેર ચોખા હતા તે છુપાવી રાખ્યા હતા. કે કોઈને ખબર ન પડે તેમ શ્રી નવન પ્રિયાજીના ભંડારમાં જઈને ધરી આવીશ. આ પ્રમાણે સ

ને છુપાવી રાખ્યા હતા. જ્યારે સાત જણાએ ભેટ કરી ત્યારે વૈષ્ણવ શરમાઈને ખેસી રહ્યો હતો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તેં ચોખા છુપાવી રાખ્યા છે તે લાવ. શ્રી ગાંઈજીએ શ્રીમુખથી તે વૈષ્ણવ પાસે ચોખા માંગી લીધા. વીરે તે શ્રી ઠાકોરજીએ સુદામા પાસેથી તંદુલ માગ્યા હતા. ચોખા અર્ધ શ્રી નાથનાં ભંડારમાં અને અર્ધ શ્રી નવીન યાજ્ઞના ભંડારમાં પહોંચાડી દીધાં.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દિવસ એ આઠે વૈષ્ણવ ગોપાલપુરમાં શ્રીનાથજીનાં દર્શન કરવા આવ્યા. સાત જણા તે સારી જગ્યામાં ઉતર્યા. તેને પેલો ગરીબ વઘણવ જ્યાં ત્યાં પડી રહ્યો. તેની પાસે કાવા ઝોઢવાનું કંઈ નહોતું તેથી લુખ્યો પડી રહ્યો. સાત જણાએ તેની ખબર કાઢી નહીં. અર્ધ રાતે શ્રી નાથજી શયા ગમે લાડવો તથા ઝોઢવાની સફેતી લઈને તે વઘણવને ધી અને કહ્યું કે મને શ્રી ગુસાંઈએ તારી પાસે મોકલ્યો છે. વઘણવે શ્રી નાથજીને ઝાળખ્યા નહીં, સવારમાં લોકોએ શ્રી નાથજીની સફેતી તે વઘણવે ઝોઢેલી જોઈને શ્રી ગુસાંઈજી કહ્યું કે તમારા ઘેરથી એ શ્રી નાથજીનું વસ્ત્ર લઈ ગયો છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ જાણ્યું કે શ્રી નાથજીએ એને આપી છે. મંગલ વખતે શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી કે એ સાત જણા તે તેની ખબર રાખતા નથી પરંતુ મારા વઘણવને ખબર પડે એ હું કેમ સહી શકું. આ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજીએ એ સાત જણને બોલાવી કહ્યું કે તમે એકેક જણ વારા

ફરતી ટહેલ કરો. શ્રી નાથજી તમારી સેવા માનશે. દિવસે શ્રી નાથજીની સેવાનું કામ હોય તે દિવસ પણ તમ. એની ટહેલ છોકવી નહીં. શ્રી નાથજીની સેવાથી શતગણી ગુરૂની સેવા વિશેષ છે. અને ગુરૂની સેવાથી શતગણી વઘણુવ સેવા વિશેષ છે. પરંતુ વઘણુવ નિર્લોભી, નિશકપટી, અન્યાશ્રય રહિત, પુસ્તી માર્ગની રીતિ વિના બીજી રીતિ નહીં જાણવાવાળો, અને લોકોને પાતાની વઘણુવતા ન જણાવે. અને પુસ્તી માર્ગની રીતિ કુશળ હોય તેવા વઘણુવની સેવા સર્વથી અધિક છે. એનાથા અધીક 'બીજું' કે નથી. તેથી તમે સાતે જણા તેની ટહેલમાં તત્પર રહો.

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એક દિવસ એ આઠ વઘણુવ શ્રી ગોકુળ ગયા. અં નિત્ય ત્યાં દર્શન કરતા અને શ્રી ગુસાંઈજીના મુખથી કશું સાંભળતા. એક દિવસ બધા વઘણુવ આંવ્યા; પરંતુ તે ગરીબ વઘણુવ આવ્યા નહીં ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી પુસ્તક ઉઘાડીને પંચ રાજ રહ્યા. ત્યારે વઘણુવોજ વિનંતી કરી કે આપ કંઈ વાંચો ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે જેને લીધે શ્રી મહા પ્રભુજીએ કથા રસ પ્રકટ કર્યા છે તે જ્યારે આવશે ત્યારે વાંચીશ. જ્યારે તે ગરીબ વઘણુવ આવ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કથાનો આરંભ કર્યો. તે સમય એક દ્રવ્ય પાત્ર વઘણુવ ખેડો હતો તેણે કહ્યું કે આતો મજુર જેવો છું. એમાં શું ત્યાં સાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે જેને લીધે શ્રી મહાપ્રભુ

થા રસ પ્રકટ કર્યા છે તે જ્યારે આવશે ત્યારે વાંચીશ. જ્યારે
 । ગરીબ વઘશણુવ આવ્યો ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કથાનો આ-
 'ભ કર્યો તે સમય એક દ્રવ્યપાત્ર વઘશણુવ ખેઠો હતો તેણે ક-
 ડું કે આતો મળુર જેવો છે. એમાં શું ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ
 હું કે તમે જે દ્રવ્ય એકડું કર્યું છે તે તમે અહિંજ મુકીને જશો
 મને આણું જે ભગવદ રસ અને ભગવદ ગુણાનુવાધ એકઠો
 ર્યો છે. તે તે સાંથે લઈ જશે જેથી એ મળુર થયો કે તમે થ-
 ૧૧. આ સાંભળીને દ્રવ્યપાત્ર વઘશણુવ લજવઘ ગયો. અને બધો
 િંધો છોડીને તે ગરીબ વઘશણુવનો સસંગ કરવા લાગ્યો. એ
 ારીબ વઘશણુવ એવો કૃપાપાત્ર હતો. અને સાત જણા શ્રી
 ગુસાંઈજીની આજ્ઞાથી જન્મ પયત તેની ટહેલ કરતા રહ્યા એ
 માઠ વઘશણુવ એવા કૃપાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(ત્રણ તુંખાવાળાની વાર્તા.) (પ્રકાં ૧ લો.) (વાર્તા ૭૦ મી.)

એ વઘશણુવ વિરકત અને એક તુંખડું ખાસાનું અને એક
 ટોવડીનું અને એક બહારનું એવાં ત્રણ તુંખડા રાખતા હતા જે
 ગામમાં જતા ત્યાં ભગવદ ઈચ્છાથી નિર્વાહ કરતા. એક ગા-
 મમાં ગયા ત્યાં વરસાદ ખડું પડ્યો તેથી કંઈ રસોઈનો ઉપાય
 મળ્યો નહીં, ત્રણ દિવસ મુઘી ભુખ્યા રહ્યા, ચોથે દિવસ વર-
 સાદ બંધ રહ્યો. વૈષ્ણુવ તળાવ ઉપર નહાવા ગયા ત્યાં ગામ-
 નો બ્રાહ્મણ વૈષ્ણુવ નહાતો હતો, તે વિરકત વૈષ્ણુવને પોતાને
 ઘેર લેતો આવ્યો. અને સારી રીતે તેની ટહેલ કરી એ બ્રાહ્મણ
 વશણુવ એમ સમજ્યો કે સાક્ષાત ભગવાન મારે ઘેર પધાર્યા છે

ત્રણ દિવસ સુધી તેમને રાખ્યા અને મહાપ્રસાદ લેવરાળો એ વિરક્ત વઘશણુવના હૃદયમાં સદા ભગવદ્વાવેશ રહેતો હોય તે પ્રસન્ન થયા અને ભગવદ્વાવેશથી ખોલ્યા કે કંઈ માગ, ત્યારે બ્રાહ્મણ વઘશણુવને હાથ જોડીને ખોલ્યો કે મારે કંઈ મનો નથી, પરંતુ આ ગામનો રાજા ઘણો ધર્મવાળો છે અને બ્રાહ્મણની ભક્તિ આ રાજાને ઘણી છે બ્રાહ્મણની રક્ષા સારી રીતે છે, સાઠ વર્ષનો છે પરંતુ તેને પુત્ર નથી જો થાય તો ઘણું સારું આ સાંભળીને તે વિરક્ત વઘશણુવ ભગવદ્વાવેશથી ભર્યો હોય તે ભગવદ્દર્શનથી ખોલ્યો કે ચાર પુત્ર થશે અને રાજા વઘશણુવ થશે આ પ્રમાણે કંઈને વઘશણુવ ગયા. પછી તે બ્રાહ્મણ વઘશણુવ રાજા પાસે ગયો. અને જઈને આશીર્વાદ દીધો ત્યારે રાજાએ બ્રાહ્મણને આદરમાન આંખી અને વિનંતિ કે આપ જોવાનું આવવું મોટા ભાગ્યથી થાય છે અમારા જે દિનચિત્તવાળા ગ્રહસ્થને આપવિના કોણ પાવન કરે ? આ તમારા દર્શનથીજ પવિત્ર થયા છીએ પરંતુ આપના આવવાનું કારણ કહો. રાજાનું આવું વચન સાંભળીને વઘશણુવ વચન સ્મરણ કરીને અને રાજાની ભક્તિજોઈને તે બ્રાહ્મણ પ્રસન્ન થયો અને કહેવા લાગ્યો કે હો રાજા ! મારે ઘેર એક પંડિત ભગવદ્દીય આવ્યા હતા, અને તેમણે કહ્યું છે કે રાજાને ચાર પુત્ર થશે. ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે મેં ‘ પુત્રને માટે ઘણા ઉપાય કર્યા છે તે તમે સાંભળો, આ ગામમાં એક વિશ્વનાથ બ્રાહ્મણ રહે છે તે બ્રાહ્મણને મહાદેવજીનાં દર્શન થાય છે, અને મહા

જે તેના પર સંપૂર્ણ દયા રાખે છે, તે બ્રાહ્મણે મને યજ્ઞ કરવાનું
હું અને તેના કહેવાથી મેં ચાર વખત મહાફલ યજ્ઞ કર્યો.
તોપણ મારે પુત્ર ન થયો. તે વિશ્વનાથ બ્રાહ્મણે મહાદેવજીને
છેલ્લું કે આ રાજાને પુત્ર કેમ નથી થતો મેં તેને ચાર વખત
મહાફલ યજ્ઞ કરાવ્યો છે તોપણ તેને પુત્ર ન થયો. ત્યારે મહા-
વજીએ વૈકુંઠમાં જઈ શ્રી ઠાકુરજીને પ્રણામપૂર્વક વિનંતિ કરી
ત્યારે ઠાકુરજીએ કહ્યું સાત જન્મ સુધી તે રાજાને પુત્ર નથી.
મા સાંભળીને મહાદેવજીએ કહ્યું કે હે બ્રાહ્મણ તું પ્રય-
ત્ન ન કર. તે રાજાના કર્મમાં પુત્ર લખ્યો નથી; આથી તે બ્રા-
હ્મણ ખેંસી રહ્યો. અને મને આ પ્રમાણે કહી ગયો અને તમે
હો છો કે તારે ચાર પુત્ર થશે એ કેમ બનશે, ત્યારે વઈશણુવ
બ્રાહ્મણ બોલ્યો કે આમાં કંઈ ખર્ચ નથી અને મારે કંઈ
નેઈતું પણ નથી હું તો તમને કહેવા આવ્યો છું કે બીજા લોક
તમને કહેશે કે તમારે પુત્ર થશે તે કોઈનું કહેવું માનશો નહિ
મને મારા કહેવાનો વિશ્વાસ રાખજો. આ પ્રમાણે કહીને તે
વઈશણુવ બ્રાહ્મણ તેને ઘેર ગયો, અને શુદ્ધ ચિત્તથી ભગવત્સે-
વા કરવા લાગ્યો, ભગવદ ઇચ્છાથી તે રાજાની ચારે સ્ત્રીને
ખર્ચ રહ્યો અને દશ માસ પછી ચાર પુત્ર થયા. રાજાએ બ્રાહ્મ-
ણને બોલાવીને કહ્યું કે તમે કયા ધર્મ પ્રમાણે ચાલો છો અને
કયા દેવની ઉપાસના કરો છો તે કૃપા કરીને કહો, અને જે વ-
ઈશણુવે મારે પુત્ર થશે એવો આશીર્વાદ દીધો હતો તે વઈશ-
ણુવ ક્યાં છે ! અને તેને અને તમારે શું જોઈએ છીએ તે કહો ?

ત્યારે તે બહામણ વઘશણુવે કહ્યું કે મારે તો કંઈ જોઈતું ન
 અને તે વઘશણુવ મારો ગુરૂભાઈ છે અને મારા ગુરૂની પાસે
 અને વિરકત દશામાં છે, તેને કંઈ અપેક્ષા નથી અને આ
 ખોલાવેથી તે આવશે નહિં ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે મને તમા
 ગુરૂનાં દર્શન કરાવો. ત્યારેતે બહામણે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનાં
 પત્ર લખ્યો. શ્રી ગોકુલથી કૃપા કરીને પધાર્યા અને રાજાને
 દર્શન દીધાં, તે રાજાને સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયું
 અને તે રાજા શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. અને પોતાના સ
 નોકર તથા કુટુંબને શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક કરાવ્યા અને શ્રી
 ઠાકુરજી શ્રીમદનમોહનજી પધરાવીને સેવા કરવા લાગ્યો, શ્રી
 ગુસાંઈજી પછી શ્રી ગોકુળ પધાર્યા. એક દિવસ તે વિશ્વના
 બહામણે મહાદેવજીને વિનંતિ કરી કે તમે કહ્યું હતું કે આ ર
 જાને સાત જન્મ સુધી પુત્ર નહીં થાય અને ચાર પુત્ર કેમ થય
 મહાદેવજીએ જઈને શ્રી ઠાકુરજીને કહ્યું. શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું
 કે મારો જે અનન્ય ભક્ત છે તેને હું આધિન છું. અને એ
 ચાહે તે કરી શકે અને જેણે મને તન મન પ્રાણ સમર્પણ કર
 છે તેને કયો અર્થ બાકી રહી જાય છે. એ જો ચાહે તો મ
 પણ જન્મ લેવો પડે માટે એને પુત્ર આપ્યા તેમાં શું આશ્ચર્ય
 છે. માટે તમે શંકા ન કરો. વઘશણુવનું કર્યું વૃથા જતું નથ
 વઘશણુવ ત્રિગુણાતીત છે અને કાળને વશ નથી. તેમ કોઈ
 વશ નથી જેથી તમે શંકા મુકી દઈ જાઓ. મહાદેવજીએ આ
 સથળું વિશ્વનાથ બહામણને કહ્યું અને કહ્યું કે વઘશણુવ ત્રિ

કોઈને પાવન કરે છે. અને શ્રી ઠાકુરજી તેની પાછળ ફરે છે, જેવી રીતે વાછડું ગાયની પાછળ ફરે તેવી રીતે શ્રી ઠાકુરજી વૈષ્ણવને માટે અનેક પ્રકારના અવતાર લે છે. વૈષ્ણવને જેવી ઈચ્છા આવે તેવું કરે છે જેને ભગવચ્ચરણારવિદ્ને। દ્રઢ આશ્રય છે તે શું ન કરી શકે. શ્રી ભાગવતમાં કહ્યું છે તે શ્લોક 'યત્પાદપંકજપરાગંતિવેવતૃપ્તયોગપ્રમાલવિદ્યુતાશ્ચિલકર્મવંધા||સ્વૈરચરચરં-તિ મુનયોપિનન્યમાના ઇતિ આ વૈષ્ણવ સ્વતંત્ર આચરણ કરે છે તેના પર કોઈનો હુકમ ચાલતો નથી. જેણે કામ કોધ મોહ પદ અને મત્સર જીતેલ છે એવા વૈષ્ણવ સર્વ કરવાને સમર્થ છે આ સાંભળી વિશ્વનાથે મહાદેવજીને કહ્યું કે મને વૈષ્ણવ કરો મહાદેવજીએ કહ્યું કે તે બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવ જેણે રાજાને વૈષ્ણવ કર્યા છે તેની પાસે તું જ અને તેને માફ નામ દેજે એટલે તે તને પણ વૈષ્ણવ કરશે વિશ્વનાથ બહામણ વૈષ્ણવ-વને ઘેર ગયો અને તેને સર્વ સમાચાર કહ્યા. બહામણ વૈષ્ણવે વિશ્વનાથ બહામણને આદર આપી બેસાડ્યો અને શ્રી ઠાકુરજીનાં દર્શન કરાવ્યાં. અને મહાપ્રસાદ લેવરાવ્યો પછી પત્ર લખીને વિશ્વનાથ બહામણને શ્રી ગોકુળ મોકલ્યો, વિશ્વનાથ બહામણ શ્રી ગોકુળ જઈને શ્રી ગુસાઈજીનો સેવક થયો. એ પણ તું બહાવાળા વિરક્ત વૈષ્ણવ એ ભગવદ્દીય હતા. જેની પાથી તે રાજાનો બધો દેશ વૈષ્ણવ થયો.

(એક બ્રાહ્મણની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૭૧ મી.)

જે ગામમાં આ બાઈ વૈષ્ણવ રહેતી હતી તે ગામમાં મેક મહાદેવજીનો પુજારી રહેતો હતો. તે શિવનિર્માલ્ય ખાતો

હતો; શિવનિર્માલ્ય ખાવાનો દોષ યજ્ઞપુરાણમાં લખ્યો.
 પાર્વતીજીએ શિવનિર્માલ્ય ખાવાવાળાને શાપ દીધો. છે.
 મહાદેવજીના પુજારીનો દેહ પુટ્યો ત્યારે એક વૃક્ષ નીચે 'તે
 અગ્નિ સંસ્કાર કરવા ગયા તેનો ધુમાડો આકાશમાં ગયો.
 ધુમાડો એક દેવતાનું વિમાન જતું હતું તેને સ્પર્શ થવા
 વિમાન સહિત દેવતા જીમી પર આવીને પડ્યો, તેને જો
 ઘણા લોક એકઠા થયા. અને ગામમાં ઘણો શોર બકોર થઈ
 યો. ગામનો રાજા જોવા આવ્યો તેને દેવતા કહેવા લાગ્યા
 જોજી અશ્વમેધ યજ્ઞ કર્યો હોય તે જો તેનું ફળ આપે તો
 માન સહિત હું સ્વર્ગમાં જઈ. રાજાએ સર્વ પંડિતાને એ
 કર્યા. પરંતુ કોઈ ઉપાય મુઝ્યો નહિ રાજાના કહેવાથી પંડિ
 ઉપાય કરવા લાગ્યા. કોઈ હવન કરવા લાગ્યા અને કોઈ
 પાઠ કરવા લાગ્યા પરંતુ વિમાન કોઈ પ્રકારે સ્વર્ગમાં જ
 નહી. આ બાઈ બ્રામણી જળ ભરવા ગઈ હતી તેને આ
 થવાનું કારણ પુછ્યું ત્યારે લોકોએ સર્વ હકીકત કહી બ્રા
 ણી ગાગર ભરીને આવી અને કહ્યું કે તમે બધો દુર થઈ જ
 ઓ હું વિમાનને સ્વર્ગમાં મોકલીશ બધા લોક ખસી ગય
 અને બ્રામણીએ હાથમાં જળ લઈને કહ્યુંકે હું જળની ગા
 લાવું છું તે એક ડગલાનું ફળ તમને આપું છું આટલું કહી
 વિમાન પર જળ છાંટ્યું એટલે દેવતા જળ પડતામાંજ બ્રા
 નીની સ્તુતિ કરતો કરતો સ્વર્ગમાં ગયો. આ વારતા સાં
 ણીને રાજા અને ગામ બ્રાહ્મણીને નમી પડ્યું અને સ

કેવા લાગ્યા કે અમે ત્રણ દિવસ સુધી મહેનત કરી અને ત્રણ
વસ અન્ન જળ કોઈએ લીધું નથી અને ઘણા ઉપાય કર્યા
પણ કંઈ ન થયું અને તમે સહેજમાં વિમાન સ્વર્ગમાં મો-
ક્ષી દીધું તેનું કારણ શું ત્યારે તે બાઈ બોલી કે,

શ્લોક—વિપ્રાદ્વિપદ્ગુણયુતાદરવિંદનામપાદારવિંદવિસ્વાત્સ્વપંચરિષ્ઠં ॥

મન્યેતદર્પિતમનોવચનોદિતાર્યમાણંપુનાતિસક્લંનતુમ્હિરિમાનઃ ॥

આ શ્લોક તે બ્રાહ્મણીએ કહ્યો તેનો અર્થ કોઈ બ્રાહ્મ-
દ્વાદશગુણ સહિત છે છતાં પદ્મનાભ જે શ્રી ઠાકુરજી તેના
રાણુ કમલથી બહિર્મુખ છે એવા બ્રાહ્મણથી ભગવાનની ભ-
તે કરનાર જે ચાંડાલ તે શ્રેષ્ઠ છે. કારણ કે જોણે મન અને
જીભ ભગવાનને અર્પણ કરી છે અને જેનું મન ભગવાનના
રહસી આતુર છે એવા ચાંડાલ પોતાના કુળ સહિત બ્રાણુને
વિત્ર કરે, અને પેલો બ્રાહ્મણ જે બ્રાણુ પણ પવિત્ર ન કરી, શકે
|| વાત સાંભળીને રાજા અને સર્વ પંડિત બ્રાહ્મણીને ઘેર
|| બધા અને બ્રાહ્મણીને કહ્યું કે તું કંઈ ગામ લે અર્થ લે અને
|| મને પવિત્ર કર. આ સાંભળીને બ્રાહ્મણીએ કહ્યું કે હું તો નિ-
પેક્ષ છું, મારે કંઈ પણ જોઈતું નથી. અને તમારે જો પવિત્ર
વા વિચાર હોય તો તમે શ્રી ગુસાંઈજીને શરણે જાઓ. રા-
જાએ બહામણીના નામનો પત્ર લખીને શ્રી ગોકુળ મોકલ્યો
|| અને શ્રી ગુસાંઈજીને તે ગામમાં પધરાવ્યા, અને સર્વ સેવક
|| આ રાજાને શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન સાક્ષાત્ પુર્ણ પુરૂષોત્તમના
|| ચાં.રાજાએ શ્રી ગુસાંઈજીની આગળ તે બહામણીની ઘણી પ્ર-
|| સાં કરી અને ભગવદ્ સેવા કરવા લાગ્યો, રાજાએ વિનંતી

કરી કે મહારાજ ભગત્વસ્વરૂપમાં પ્રેમ આસક્તિ અને ન કેવી રીતે થાય, ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ રાજને શ્રી નવનીત પ્રિયાજીના સ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવ્યું અને ભક્તિ વિધિનો ગ્રંથ ભણાવ્યો. એ બાદ બહામણી એવી કૃપા પાત્ર હતી જેના સંગથી આખું ગામ વર્ષભરુવ થયું.

(શેઠ પુત્રની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ છે.)

(વાર્તા ૭૨ ॥)

શ્રી ગુસાંઈજી પરદેશ પધાર્યા ત્યારે તે પુત્રે શ્રી ગુસાંઈજીના શ્રી મુખથી કથા સાંભળી દ્વાદશ સ્કંધના દ્વાદશ અધ્યાયની શ્રી મુખોધીનીજી સાંભળી.

શ્લોક—“કૃત્ણાકમલપરાક્ષઃપુણ્યશ્રવણકીર્તનઃ

સ્તુયમાનોઽનુગૈર્મૈત્રેઃસાપ્તજોત્રગમાત્રજત્ ॥ ૧ ॥

આ શ્લોકની મુખોધીનીજીમાં નિત્ય શ્રી ઠાકુરજીના ચારણ કરીને વૃજમાં પધારે છે. એ લિલા નિત્ય છે. એ વાર તે પુત્રે સાંભળી અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે મહારાજ એ લીલા હજી છે કે નહિ, ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એ લીલા નિત્ય છે અને અખંડ છે, અને સર્વત્ર વ્યાપક છે. એ વાર્તા સાંભળીને તે પુત્ર વૃજમાં ગયો અને સ્વામ દાકની પાસે જઈ બેઠો, સાંજ પડી અને ગાયો આવવાની વેળા થઈ તોએ તેને દર્શન ન થયાં. ત્યારે તેને ઘણો તાપ થયો કે સાંજ પડી તોએ શ્રી ઠાકુરજી પધાર્યા નહિ, તેનો વિયોગ જોઈને શ્રી નાથજીએ દર્શન દીધાં. અને સર્વ ગોપ બાળક સાથે વેણુનાથ કરતા ગાયોની સાથે શ્રી નાથજી પધાર્યા આ દર્શન કરીને પુત્ર દેહદશા ભુલી ગયો અને નવો દેહ ધરીને ગોપ બાળકોની

થે નિત્ય લીલામાં પ્રવેશ કર્યો. એ વૈષ્ણવનો પુત્ર શ્રી ગુસાં-
જનો એવો કૃપાપાત્ર હતો. જેને નિત્ય લીલાનાં દર્શન
કરે શ્રી નાથજીએ પોતાની લીલામાં અંગીકાર કર્યો.

(આશકરણ રાજની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૭૩ મી.)

આશકરણજી નરવર ગઢમાં રહેતા, તેમને રાગ સાંભળ-
નાનું વ્યસન ઘણું હતું, તેમને રાગ સાંભળાવવાને દેશે દેશથી
લાવત ગવંચા આવતા હતા; તે સર્વને આદર પુવંક સન્મા-
ન આપતા હતા. અને રાગની તેમને સારી પરીક્ષા હતી. આ
વાર્તા સાંભળીને તાનસેનજી આશકરણ રાજની પાસે આ-
યા; અને તેની પાસે વિષ્ણુપદ ગાયું તે પદ રાગ સારંગ,
કુંવર બેઠો ખ્યારીકે સંગ અંગ અંગ ભરે રંગ બલબલ ત્રિ-
વંગી યુવતિ ન સુખદાઈ." લલિત ગતિ વિલાસહાસ દંપતિ
મન અતિ ઉદહાસ વિકસિત કચસુમન પાસ. સ્ફટત કુંસુમ-
નેકર સીંહે શરદરેન તણુનાઈ ॥૧॥ નવનિકુંજમ ધ્રુપકુંજ
પાકિલકલ કુન્ત પુંજ શીતળ સુગંધ મંદ વહત પવન અતિ
મુહાઈ ॥ ગોવિંદ પ્રભુ સરજેરી નવ કિશોર નવ કિશોર નિ-
ખ મહંન ફેજ મોરી છૈલ છળીલે નવલ કુંવર વૃજ નૃપ કું-
વમની રાઈ ॥૨॥ આ પદ સાંભળીને આશકરણજી ઘણા પ્ર-
સન્ન થયા. અને તાનસેનજીને કહ્યું કે મેં ઘણા પદ સાંભ-
ળ્યા છે પરંતુ આવું વિષ્ણુ પદ કોઈ દિવસ સાંભળ્યું નથી,
તમે આવું પદ ક્યાંથી શીખ્યા છો. મને તમે શીખવાડો તા-
નસેનજી બોલ્યા કે શ્રી ગોકુળમાં શ્રી વિઠલનાથજી ગુસાંઈજી
છે. તેમના સેવક ગોવિંદસ્વામીએ આવા સહસ્ર વધી

ક્યાં છે. પરંતુ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક વિના કોઈને શીખવ નથી, હું પણ તેમના સંગથી શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો જોયો હું પણ કોઈને શીખવતો નથી. ત્યારે આશકરણજી કહ્યું કે તમારે કોઈ ગામ અથવા દ્રવ્ય જોઈએ તો લો પાંચ આવાં પદ શીખવોડો. તાનસેનજીએ કહ્યું કે હું તમારી પાંચ દ્રવ્યને માટે આવ્યો નથી. મેં એવું સાંભળ્યું હતું કે રાજા આશકરણ ગુણની પરીક્ષા ઘણી સારી કરે છે. તે જોવા મ આવ્યો છું, જેવું સાંભળ્યું હતું તેવું જોયું તો ખરું પરંતુ મ કંઈ કામ નથી. અને મારે કંઈ પણ જોઈતું નથી, આ વ સાંભળીને રાજા આશકરણે કહ્યું કે હું પણ શ્રી ગુસાંઈજી સેવક થઈશ, અને ગોવિંદ સ્વામીને મવીશ. તમે દર્શા પાંચ દિવસ અહિં રહો અને કૃપા કરીને મને સાથે લઈ ચાલો તાનસેનજી ત્યાં રહ્યા અને થોડા દિવસ પછી રાજા આશકરણજીને સાથે લઈને શ્રી ગોકુળ ગયા. આ વખતે શ્રી ગુસાંઈજી ઠંકુરાણી ઘાટપર સંધ્યા કરતા હતા, આશકરણજીને શ્રી ગુસાંઈજીના સાક્ષાત પુર્ણપુરુષોત્તમ કોટી કંદર્પ લાવણ્ય એ સ્વરૂપનાં દર્શન થયાં. શ્રી ગુસાંઈજીને સાષ્ટાંગ દંડવત કરી ઉભા રહ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે, ઘણા દિવસ થાં ક્યાં સુધી શ્રી ઠંકુરજી તમારી વાટ જોશે. ત્યારે આશકરણજીએ કહ્યું કે શ્રી ઠંકુરજી જ્યારે ભટકવાનો પાર લાવશે, ત્યારે કંઈ ઢીલ લાગશે નહીં. શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે નહાઈને મંદિર માં આવો. આશકરણજી નહાઈને આવ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃ

ને આશકરણને નામ નિવેદન કરાવ્યું. આ સમયે ગો-
દ સ્વામી શ્રી નવનીત પ્રિયાજીની સન્નિધાન કીર્તન ગાતા
॥, શ્રાવણ માસ હતો. પદ રાગ મલ્હાર. “આઈજી સ્વામ
પદ સુટાં ઓલ્હર ચહું દિશનેં ઘનઘોર, દંપતી પરસ્પરે બાં-
જોટી વિરહત કુસમ વિનત કાળીંદી તણી ॥ ૧ ॥ બડીબડી
નંબરસન લાગ્યો તે સીળહકેત વીજછટાં ॥ ગોવિંદ પ્રભુ
ચે ખ્યારી ઉઠ ચલે ઓડે લાલપટ દોરલીએ જાય બંછી બટા.
૨ ॥ આ પદ ગોવિંદસ્વામી શ્રી નવનીત પ્રિયાજીની સ-
ન્નિધાન ગાતા હતા. તે રાજ આશકરણજીએ સાંભળ્યું અને
નસેનજીને કહ્યું કે આ ઘણું સુંદર ગાન કરે છે. આમાં મારું
તે ઘણું લાગી ગયું છે. આજ ગોવિંદસ્વામી હશે, ત્યારે
નસેનજીએ કહ્યું કે એજ ગોવિંદસ્વામી છે. રાજ આશકર-
ણ નિત્ય ગોવિંદસ્વામીની પાસે જતા અને રમણુરેલીમાં
શુ સાથે રૂપાં કરતા.

પ્રસંગ ૨ જો.

રાજ આશકરણે શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતિ કરી કે મહ-
ત્વ હવે મારે શું કરવું શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે
ગવત્સેવા કરો. આ પ્રમાણે કહીને શ્રી મહનમોહનજીનું
પ્રરૂપ પધરાવી દીધું, રાજ આશકરણે વિનંતિ કરી કે હું જ-
ત્સેવાનો વિધિ સમજતો નથી. આપ કૃપા કરીને મને સ-
જાવો શ્રી ગુસાઈજીએ શેવાની રીત કહી સવારમાં ઉઠીને
જાણ અને યજ્ઞોપવિત સંભાળવા માળા દાસ્યધર્મ છે. જનો-
નો અધિકાર ન હોય તો માળા માત્ર સંભાળવી અને શ્રી

મહાપ્રભુજીનું અને શ્રી ઠાકુરજીનું ધ્યાન કરી નામ લઈ દંડવા
 કરી બહાર આવવું; પછી દેહ કૃત્ય કરી ચરણામૃત લઈ સુર્યો
 દય પહેલાં દાતાણુ કરવું. તેલ લગાવી મુખ મુદ્રાર્થ ખીડું ખા
 જે દિવસ પૂત હોય તે દીવસ ન ખાવું, સ્નાન કરી શ્રી યમ
 નાજીની રજા લઈ ભગવત્પાદાકૃતી તિલક કરવું. દસ પ્રકા
 તિલક સકામ છે ભગવાનના ચરણકમળથી માણસને અંતરા
 પાડે છે છેદશ પ્રકારના તિલક કરવા. શ્લોક-વર્તુલંતિર્યગછિદ્રંહસ્ત્વં
 ધંતરંતનુમ્ ॥ વક્ત્રવિરુપંવદ્વાયમિન્નમૂલપદચ્યુતં અર્થ. વર્તુલં (ગોળાતિ
 લક) તીર્યક (વાંકું) અછિદ્ર (ચીર્ચા વગરનું) હસ્ત્ર (ધાણું નાનું
 વીધતરં (છેક નાક સુધી લાંબું) તનું (ધાણું જ પાતળું) વક્ત્રં (આંકું
 વિરુપં (નીચે સાંકડું અને ઉપરથી પહોળું) વદ્વાયં (ઉપરથી
 ખાંધેલું) મિન્નમૂલ (નીચેથી બે લીટી જુદી જુદી) આ દશ પ્રકાર
 રના તિલક ભગવાનના ચરણારવિંદથી દુર કરે છે. આ દસ
 તિલક નહિ કરતાં ઉર્ધ્વપુંડુ તિલક કરવું. પછી પંચમહાભુ
 જે આ દેહમાં છે તેની ભીતર શુદ્ધી અને બાહ્ય શુદ્ધી કરવ
 ત્યારે રાજ આશાકરણે પુછ્યું કે હે પ્રભો ! પંચમહાભુતન
 શુદ્ધીનો પ્રકાર આપ કહો. શ્રી ગુસાંઈજી હસીને પ્રસન્ન થય
 અને કહેવા લાગ્યા કે જો છ મુદ્રા કરીએ તો પંચમહાભુતન
 બાહ્ય શુદ્ધી થાય. પદ્મ ધારણ કરેથી પૃથ્વીની શુદ્ધી, શંખ ધા
 રણથી જળની શુદ્ધી; સુક ધારણથી અગ્નીની શુદ્ધી. ગદ્ધા ધા
 રણથી વાયુની શુદ્ધી, નામ મુદ્રા ધારણથી આકાશની શુદ્ધી
 અને સંપદાયમુદ્રા ધારણથી ભક્તી પ્રાપ્ત થાય છે. હવે પં

મહાભુતની આભ્યંતર શુદ્ધી સાંભળે, રજ ચરણામૃતથી માર્થ-
વાંશની શુદ્ધી જળ ચરણા મૃતથી જલાંશની શુદ્ધી, પ્રસાદી તુ-
લસીથી અગ્નયાંશ શુદ્ધી. ભગવદ્દીયના સંગથી વાયવાંશ શુદ્ધ
અને શુદ્ધર્શન તથા ભગવદ્દર્શનથી આકાશની શુદ્ધી થાય છે
આ પ્રમાણે પંચ મહાભુતની બહાર અને ભીતર શુદ્ધી કરીને
ભગવત્સેવા કરવી. ભગવત મંદિરની પાસે જઈ તે આ શ્લોક
બોલવો,

શ્લોક:—નમોનમસ્તેસ્તૃષ્ણમાયસાત્વતાંવિદૂરકાપ્ત્યમદુઃકૃયાંનિનામ ॥

નિરસ્તમાખ્યાતિજયેનરાધાસાસ્વધામનિવ્રહ્મણિરંસ્થંતેનમઃ ॥ ૧ ॥

આ શ્લોક બોલીને મંદિરમાં જવું, પછી તિથિ, આરી
બીડા ઉઠાવીને પ્રસાદી પાત્રમાં ઠલવીને માંજ ઠેકાણે મુકવા
અને પછી મંદીર આટકી નાંખવું અને મૃતિકાની પૃથ્વી હોય
તો લીંપવી અને પથ્થરની પૃથ્વી હોય તો ભીનું વસ્ત્ર ફેરવીને
પછી મુકું વસ્ત્ર ફેરવવું. સિંહાસન ઉઠાવીને આડકવું અને પા-
છું નિત્ય મુજબ બીછાવવું, પછી આરી ભરી સિંહાસન પાસે
તખડકીમાં મુકવી અને મંગળ ભોગની સામગ્રી સિંહાસન પાસે
ઢાંકી રાખવી, પછી ત્રણ વાર ઘંટા વગાડી શ્રી ઠાકુરજીને જગા-
ડવા જગાડવાની વખતે જગાડવાનાં પદ અથવા ચર્ચાધિકાર
પાઠ કરી જગાવીને સિંહાસન પર પધરાવિ રૂતુ અનુસાર ઓ-
ઠાડીને ટેરો ખેંચવો. પછી શય્યા ઉઠાવી આટકી મંદિર વસ્ત્ર
કરી પાછી શય્યા બીછાવવી અને શય્યાના કસના ઢોળથી
તે પ્રતિબોધિની સુધી બાંધવા સીતકાળમાં નહિ બાંધવા પછી
આચમનની આરી ભરીને આગળ ભોગ ધરાવવા તિથીમાં

આચમન કરાવી મુખ વસ્ત્ર કરી ણીડા આરોગાવી મંગલાત ઉતરાવી. પછી એક પરાતમાં પીઢાં બિછાવી તેના પર વાં બિછાવીને કોમળ વાયા જળ વડે શ્રી ઠાકુરજીને સ્નાન કરાવવું શ્યામ સ્વરૂપ હોય તો નહવાયા પછી યુલેલ લગાડવું અને ગૈ સ્વરૂપ હોય તો અત્તર લગાડવું. પછી શુંગાર કરવો, વસ્ત્ર, આભુષણ મેણુ, છલાકા, કતરની એ સર્વ વસ્તુ લઈને બેસવું. સીતકાળ હોય તો સ્નાન પહેલાં સઘડી ધરીએ, શ્રી ઠાકુરજી બાળક છે. તેથી સુકો મેવો, માખણ મિશ્ર વિગેરે ધરીને શુંગાર કરાવવો. રૂતુ અનુસાર વર પહેરાવી યથા રૂચી શુંગાર કરાવીએ. ઉત્સવના દિવસે ઉત્સવનો શુંગાર કરાવવો. પછી રાજલોગ ધરીએ. પરંતુ શ્રી ઠાકુરજીને એવો સમય જોઈને જગાડવા કે મંગળા પછી શુંગા અને શુંગાર પછી રાજલોગ ધરવામાં દીલ ન થાય. પ્રભુનું શ્રમ ન થાય, રાજ આશકરણે પુછ્યું કે આપને ત્યાં ગોપી વલ્લભ લોગ આવે છે અને ગ્વાલ બોલે છે. ગ્વાલના સમય ધૈયા મથી તે આરોગે છે એ આપે કહ્યું તેનું કારણ શું શ્રી ગુસાં ઇજીએ કૃપા કરીને કહ્યું કે ગોપીવલ્લભ, ગ્વાલ અને સંધ્યાલોગ સંધ્યા આરતી અને સાંજના ગ્વાલ વૈષ્ણવના ઘેર હોતા નથી એ અધિકાર અમારા કુળનો છે. ણીજનો નથી. રાજ આશકરણે વિનંતિ કરી કે હે મહારાજ? કૃપાનાથ? આપે મને શ્રી મહન મોહનજી પધરાવી આપ્યા. પરંતુ શ્રી મહન મોહનજી નાના સ્વરૂપનાં કંઈ લીલા પ્રકટ છે તે આપ કૃપા કરીને કહે

૧. ગુસાંઈજીએ આ સાંભળી કહ્યું કે શ્રી મદન મોહનજીના વરૂપમાં ફળ પ્રકર્ણુમા પ્રથમાધ્યાયની લીલા પ્રગટ છે અને કર્ણુની લીલા ગુપ્ત છે, જ્યારે શ્રી મદન મોહનજીએ વેણું નાદ ર્યા. અને વ્રજભક્તને આકર્ષ કર્યું ત્યારે વૃજભક્ત વેણું નાદ સાંભળીને જે કામ કરતા હતા તે છોડીને તરત ગયા જ્યારે શ્રી કુરુજી પાસે ગયા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી ખોલ્યા કે.

શ્લોક—“સ્વાગતંબોધમાભાગાઃ શિર્ષિકંકરવાણિવઃ

વ્રજસ્વાનાનામયંકચિંદ્યુતાંગમનકારણં ॥ ૧ ॥

રજન્યેપાયોરૂપાધોરસત્તરનિપેપિતા ॥

પ્રતિયાતવ્રજંતે હસ્યેયંસ્રીમિત્તુમધ્યમા ॥ ૧ ॥

આગમન વાક્ય કહ્યા તે સાંભળીને વ્રજ ભક્તને ચિંતા ઈજેથી વાક્ય ગ્રહણ ન કર્યું. ચિંતાતુર થવાથી તેમના નેત્રોમાંથી જળ વહેવા લાગ્યું. વ્રજ ભક્ત શ્રી ઠાકુરજીનું વાક્ય વેચારવા લાગ્યા. અને તે વાક્યોમાંથી સુમધ્યમા એવું પદ શ્રીયજ્યું, અને રાત ઘોર રૂપ નથીએવા વચનનો વિચાર કરવા લાગ્યા. વૃજ ભક્ત પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે ખાતો વ્યંગ વાક્ય છે. પછી સંપુર્ણ શ્રી અંગનાં દર્શન કર્યા તો પ્રભુનું સ્વરૂપ ગૌર જોયું. ત્યારે એવા વિચાર કર્યા કે અમારો ભાવજેઠને પ્રભુ મોહિત થાય છે, અને એવા વિચાર કર્યા કે પ્રભુનું ચિત્ત અમારામાં છે ન હોય તો ગૌર કેમ થાય. પછી ચરણારવિંદના દર્શન કર્યા. ચરણારવિંદ સાધન ભક્તિ રૂપ છે, અને પાદુકા છે તે અંતરાલ છે. જેમ વાક્ય વ્યંગ છે. જો વાક્ય શ્રી અંગ સુખદ હોય તો વૃજ ભક્ત ગ્રહણ કરે નહીં તો ન કરે. જુએ તો દક્ષિણ ચરણારવિંદની અંશુલીના

માત્ર પાદુકાજીને દેખ્યો એટલે દસ્ય ભક્તિની સ્યુર્તી થઈ. પદ
ફળ રૂપ ભક્તિ જો શ્રી મુખ તેના દર્શન થાય, તો તેની આગ
ચાર પ્રકારની મુક્તિ તુચ્છ છે. એવા દર્શન થયાં. ફલરૂપ ભક્તિ
જો મુખાવીંદ તેનો આશ્રય કરે તો સ્વરૂપ મુક્તિ શું હિસ
ખમાં, સ્વરૂપ મુક્તિ ભક્તીની આગળ તુચ્છ છે. પછી સંખ
ચોગરૂપી જો કુંડળ તેનાં દર્શન થયાં તો સામીપ્ય મુક્તિ પ્રા
પ્ત થઈ જે ઘણીજ નિકટ છે. પરંતુ ફલરૂપ ભક્તી જો શ્રી મુખ તે
નો આશ્રમ કર્યો છે તો સામીપ્ય મુક્તિ શું લેખામાં? 'સા
લોક્ય મુક્તીમા અક્ષરાનંદનો અનુભવ છે તે ગંડરથ ચુકત ન
અધરાત્રત તેની આગળ અન્ય રસ તુચ્છ છે તેથી અક્ષરાનંદ
રસ તુચ્છ છે તો સાલોક્ય મુક્તિ શું હીસાખમાં. સાયુજ્ય મુ
ક્તિમાં પ્રહ્લાનંદના અનુભવ છે. વાક્ય: ॥ જલેનિમગ્નંજલપાનવત્
જળમાં ડુખીને જળ પીવું એવો પ્રહ્લાનંદનો અનુભવ છે, હાર
સરિત અવલોકનમાં જે ભક્તી રસ છે તે ભક્તીરસ આગળ
પ્રહ્લાનંદનો અનુભવ શા કામનો? આ પ્રમાણે ભક્તીરસન
આગળ ચતુરવિધ મુક્તી વૃજ ભક્તને તુચ્છ લાગે છે, એ
નિશ્ચય થયો.

શ્લોક—વીક્ષ્યાલકાદૃતમુલંતવકુંડલશ્રીગંદસ્યલાધરમુવંહસિતાવલોકનં ॥

દત્તામયંચનુજદ્વયુર્ગવિલોક્યવક્ષઃત્રિર્ગોકરમણંચમવામદાસ્ય ॥૧॥

એવો દાસ્યરસ પ્રાપ્ત થયો કે વૃજ ભક્તનો ભાવ જો
ઈને પોતે પ્રસન્ન થયા હજી આત્મારામ હતા તોપણ તેમને
પ્રેમ જોઈને પોતે સ્મરણ કર્યું. વાક્ય આત્મારામોપ્પરીસ્મત્ ।
વૃજ ભક્તના આવા ભાવથી સ્થામ સ્વરૂપ હતા છતાં ગૌર સ્વરૂપ

યા આ પ્રમાણે શ્રી મદનમોહનજીનું સ્વરૂપ રાજા આશક-
ણુ શ્રી ગુસાઈજીના શ્રી મુખથી સાંભળીને શ્રી મદનમોહન-
જીને પધરાવ્યા અને તાનસેનને સાથે લઈ આશકરણુ પોતાને
શ્રી આવ્યા, અને વૃજભક્તના ભાવથી શેવા કરવા લાગ્યા.
જોકાજ બધું દીવાનને સોંપી દીધું, અને શ્રી મદનમોહન-
જીની શેવા અને કીર્તન કરવા લાગ્યા, જ્યારે રાજા માનસ સેવા
રે. આમ કરતાં કરતાં ઘણા દીવસ વિતિ ગયા.

(પ્રસંગ ૩ જો.)

એક દિવસ રાજા આશકરણુનાં ઉપર દક્ષિણનો રાજા
પઢી આવ્યો, આની રાજા આશકરણુને ખબર થઈ તથી તે
પડાઈ કરવાને ગયાં જ્યાં શત્રુની સેનાની પાસે આવ્યા ત્યારે
વરસાદ પડ્યો શત્રુની શેનાપર પથ્થરની શિલાનો વરસાદ
પડ્યો અને શેના મારી ગઈ, અને રાજા આશકરણુની શેનાપર
બેળનો વરસાદ પડ્યો, આશકરણુ જીતીને ઘોડાપર સ્વાર થઈ
પર આવતા હતા, તે માનસી સેવા કરવા લાગ્યા બધી સેવા
કરી અને રશોઈ સિદ્ધ કરી ભોગ સ્ત્રમરખ્યો, કઢીની હાંડી ભોગ
પરાવવા જતા હતા, એવામાં ઘોડો કુદ્યો અને આશકરણુનું
ધ્યાન બહાર ખેંચાયું જુએ તો કઢીની હાંડી હાથેથી પડી ગઈ
અને વસ્ત્ર સઘળાં કઢી કઢી થઈ ગયાં માલુમ પડતાં દિવાને
પુછ્યું કે આ શું થયું? ત્યારે આશકરણુએ કહ્યું કે મને કઢી
ઘણી ભાવે છે તેથી તેની હાંડી ભરી કમરે બાંધી લાવ્યો હતો
તે પુટી ગઈ, આમ કઢીને વાત ગુપ્ત રાખી, રાજાએ મનમાં
વિચાર કર્યો કે તનુજ અને વિત્તની શેવા માનસીની શેવા

કરવાને કરવી પડે છે. હવે શ્રી ગુસાઈજીની કૃપાથી માનસી શેવા સિદ્ધ થઈ છે તો રાજ શોંખી દીધું અને શ્રી ઠાકુરજી વસાતુષણ તથા પાત્ર શ્રી ગુસાઈજીને ઘેર મોકલી દીધા. અને શ્રી ગોકુળ જઈને રહ્યા, સર્વ લીલાનાં દર્શન સાક્ષાત થવા લાગ્યાં. જેવાં દર્શન થાય તેવાં પદ કરીને ગાવા લાગ્યા.

પ્રસંગ ૪ ચો.

એક દિવસ રાજ આશકરણજી નહાવા જતા હતા. શ્રી ઠાકુરજીએ મુરલી વગાડી તે રાજ આશકરણજી સાંભળીને શ્રી ઠાકુરજી તરફ દોડી ગયા; શ્રી ઠાકુરજી ઉભા છે અને સર્વ અલૌકિક લીલા કરે છે, સર્વ વૃજભક્ત આવે છે અને હોળીને ખેલ થાય છે. આ દર્શન આશકરણજીને થયાં. રાજ દેહ દશ ભુલી ગયા અને દર્શન કરીને ધમાર ગાવા લાગ્યા ધમાર “ય ગોકુલકે ચૌહરે રંગ રાચી ગ્વાલ ॥ મોહન ખેલે ફાગ નેચ સલુનેરી રંગવાચી ગ્વાલ ॥ ૧ ॥ આ ધરમાલમાં જે દર્શન કરતા ગયા તે પ્રમાણે ગાતા ગયા, આ પ્રમાણે ત્રણ દિવસ સુધી ગાયા કર્યું અને કંઈ પણ સુદ્ધી રહી નહીં. શ્રી ગુસાઈજીએ મનુષ્યને કહ્યું કે રાજ આશકરણજી ત્રણ દિવસ થયાં કે ખાતાં નથી તે ક્યાં છે? ત્યારે લોકોએ કહ્યું કે ત્રણ દિવસથી રમણ રેતીમાં ઉભા છે. શ્રી ગુસાઈજીએ મનુષ્ય મોકલી ખોલાવી લીધા. જુએ તો ઉન્મત્ત જેવા થઈ ગયા છે. શ્રી ગોસજીએ કહ્યું કે તેને લૌકિક શુદ્ધિ નથી. ભગવદ્ લીલાનો સાક્ષાત્કાર થઈ ગયો છે. વ્રજમાં જ્યાં તેમની ઇચ્છા આવે તે તેમને કરવા દો, તેમને કંઈ કહો નહીં.

પ્રસંગ ૫ મો.

એક દિવસ સેનલોગ આવ્યા હતા અને રાજ આશક-
શુ જગમોહનમાં બેઠા હતા, વરજલકત દુધનો કટોરો હાથ
માં લઈને કહેતા હતા કે આ દુધ ઘણું ઉત્તમ છે. કપુર મિશ્રી-
લાવેલું છે તે તમે શ્રી ઠાકુરજીને આરોગાવો, આરોગાવવા
ધાર્યા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી સખા મંડળીયાં વીરાજતા હતા,
સોદાજી કહેવા લાગ્યા કે લાલ તનક દુધ પીઓ, આ બધા
શર્મિત આશકરજીજીને સાક્ષાત થયા. તેમને આ પદ ગાયું,
રાગ કેદારો. કીજે પાન લલારે ઓપ્યો દુજે ભાઈ હે જસોદા
મેયા ॥ કનક કટોરા ભર પીજે વરજખાલ લાડિલે તેરી બેની
પડંગી ભેયા ॥ ૧ ॥ ઓપ્યો નિકો મધુરો અછુતો રૂચીસો
તરી લીજે કનહૈયા ॥ આશકરજી પ્રભુ-મોહન નાગર પય પીજે
કુખ દીજ પ્રાતક રોંગી ઘેયા ॥ ૨ ॥ શ્રી યશોદાજીએ અને
હિણીજીએ શ્રી ઠાકુરજીને અને શ્રી બળદેવજી સેનલોગ
ધર્યા, અને સર્વ સખા મંડળ સહિત જમવા લાગ્યા. આ દ-
ર્શન આશકરજીજીને થયાં. તેથી તેમણે આ પદ ગાયું, રાગ
મેન્હરો ॥ કરતહે ધનશ્યામ વિચારું ॥ ખુરમા ખાજી શુંજ મ-
રી પિસ્તા દ્રાખ બદામ ॥ ૧ ॥ દુધ ભાત દ્રવતસાંનિ થાજ
મરી લે આઈ વરજ વામ ॥ આશકરજી પ્રભુ મોહન નાગર
અંગ અંગ અભિરામ ॥ ૨ ॥ રાગ કેદારો. ॥ મોહનલાલ વિ-
ચારું કીજે ॥ વ્યજન મીઠે ખાટે ખારે રૂચીશોં માગ જનની પૈ
કીજે ॥ ૧ ॥ મધુર મેવા પકવાન મીઠાઈ તા ઉપર તાતો પય
પીજે ॥ સખા સહિત મિલી જે મો રૂચિસોં જુઠી ન આશક-

રભુકોં દીજે ॥ ૨ ॥ આ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન
 થયા, અને વિચાર કર્યો કે પ્રભુ કેવા દયાળુ છે. આશકરણજી-
 નાં ઉપર કેવી કૃપા કરી છે, લૌકિક રાજાને રાજ્યના અંતે નર્ક
 મળે છે, અને આશકરણને રાજ્યના અંતે ભગવદ્ લીલાના
 દર્શન થયાં અને લિલાની પ્રાપ્તિ પણ થશે આવી શ્રી પ્રભુ-
 જીની લીલા વિચારીને શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. પછી
 સેન સમય રાજા આશકરણે દર્શન કર્યાં પછી આશકરણજી
 શ્રી ઠાકુરજીનો નેત્રમાં નિદ્રા ઝમકી રહી છે એવું જોયું અને
 એક સખી હાથ જોડી શ્રી ઠાકુરજીની આગળ આવિ વિનંતિ
 કરે છે કે આપને નિદ્રા આવી રહી છે. તેથી આપ પોઢો અ-
 દર્શન લીલા સહિત રાજા આશકરણને થયાં ત્યારે રાજા આ-
 શકરણે પદ ગાયું. રાગ કેદારો, પોઢીયે પ્રિય કુંવર કન્હાઈ ॥
 યુક્તિ નવલ વિવિધ કુસુમાવલિ મેં અપને કર સેજ બનાઈ
 ॥ ૧ ॥ નાહિન સખી સમય કાહુકો ગ્વાલ મંડળી સખ વહો
 રાઈ ॥ આશકરણ પ્રભુ મોહનનાગર રાધાકોં લલિતા એ આઈ
 ॥ ૨ ॥ રાગ કેદારો, તુમ પોઢો હોંસે જે બનાઈ ॥ આપું ચરન
 રહુ પાંચન તર મધુરેં ત્વરે કેદારો ગાઉં ॥ ૧ ॥ સહેચરી ચતુ
 સમે જુરિઆઈ દંપતિ સુખનયન શાઉ ॥ આશકરણ પ્રભુમો
 હન નાગર ચહ સુખ શ્યામ સદાહોં પાઉ ॥ રાગ કેદારો ॥ પો
 રહો ઘનશ્યામ બલૈયા લોહુ ॥ શ્રમિત ભયેહો આજ ગોચાર
 દોષ પરતહૈ ધામ ॥ ૧ ॥ સીરી વિચાર ઝરોખન કેમ ॥ આ
 વત અતિ સીતલ સુખધામ ॥ આશકરણ પ્રભુ મોહનનાગર

ગ અંગ અભિરામ ॥ ૨ ॥ આ પ્રમાણે આશકરણુજને
વી જેવી લીલાનાં દર્શન થતાં તેવી તેવી લીલાનાં
ગાતા હતા. શ્રી ગુસાંઈજી તેનાપર સદા પ્રસન્ન રહેતા.
વિંદસ્વામીના સતસંગથી શ્રી નાથજી નિત્ય તેમની સાથે
તો કરતા અને ખેલતા હતા.

પ્રલંબ ૬ ગો.

એક દિવસ રાજ આશકરણુજ શ્રીદ્વાર આવ્યા. અને શ્રી
જીનાં દર્શન કર્યાં એવી લીલાનાં દર્શન થયાં કે સર્વ પ્ર-
ભક્ત મળીને યશોદાજીને ઘેર ઉરાહનો દેવા આવ્યા છે. પાણુ
ઠાકુરજીને યશોદાજીની પાસે ઉભા રહેલા જોઈને ઉરાહનો
ભુલી જાય છે. અને શ્રી ઠાકુરજીના સ્વરૂપમાં તેમનું મન
હીત થાય છે. આવાં લીલાનાં દર્શન આશકરણુજને થયાં,
આશકરણુજ ચક્રિત થઈ ગયા, ચતુરભુજદાસજી દર્શન કરતા
॥ તેમણે આ પદ ગાયું ॥ રાગ આશાવરી ॥ ભુલીરી ઉરાં-
કા દેવો ॥ પાય પરે દ્રષ્ટિ સ્યામઘન સુંદર ચક્રિત ભઈ ચિતે-
॥ ૧ ॥ ચિત્ર લિખીશી ઠાલી ગ્વાલનકો સમઝે સમજેવો ॥
તુરભુજ પ્રભુ ગિરિધર મુખ નિરખત કઠિન ભયો ઘર જેવો

વિના એક ક્ષણ પણ રહી શકતા નથી, એવાના પુત્ર એવા થયા
આમાં શું આશ્ચર્ય છે. વળી એક દિવસ આશકરણુ સાંજ-
ની વખતે ગોવિદકુંડ પાસે ઉભા હતા. અને જુએ છે તો વૃજ-
ભક્તોનું યુથ ચાલ્યું આવે છે. અને સર્વ ગોપીજન આવીને
ઉભા રહ્યા એટલામાં શ્રી નાથજી ગાય ચરાવીને ઘરમાં પધાર-
તા હતા. જેનું મુખારવીંદ જોરજથી વ્યાપ્ત છે એવા પ્રભુનાં
દર્શન માટે ગોપીજન રસ્તામાં આવે છે. આવાં દર્શન આ-
શકરણુને થયાં ત્યારે આશકરણુએ આ પદ ગાયું ॥ રાગ
ગોરી ॥ મોહન દેખી સિરારે નેના ॥ રજનીમુખ આવત ગા-
શન સંગ મધુર બજવત વૈના ॥ ૧ ॥ ગ્વાલમંડલી મધ્ય ખી-
રાજત સુંદરતાકો ઐના ॥ આશકરણુ પ્રભુ મોહન નાગરવારો
કોટિક મૈના ॥ ૨ ॥ આવા પદ આશકરણુએ બહુ ગાયાં
નિત્ય રાતરે આશકરણુ શ્રી ગુસાંઈજી પાસે કથા સાંભળ-
વાને જતા અને જેવાં વચનપાત સાંભળતા તેવો અનુભવ તે-
મને થતો. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી નાથજીને જગાડવા
પધાર્યા આ વખતે વ્રજભક્ત પોત પોતાને ઘેરથી માખણ મ-
લાઈ અને દુધ વિગેરે અનેક પ્રકારની સામગ્રી લઈ પધાર્યા
હતા. અને ગોપીજન યશોદાજીને કહેતાં હતાં કે તમે લાલજી-
જમાડો. અમે તમારા લાલજીના દર્શન કરીને અને સામગ્રી
આરોગાવીને જો દહીં વેચવા જઈએ છીએ તો અમને દશઘ-
ણે લાભ થાય છે. આ કારણથી અમે તમારે ઘેર આવ્યાં છીએ
તો તમે લાલજીને જગાડો. તેમનું મુખ જોઈને અમે જઈએ.

માવાં દર્શન આશકરણુજીને થયાં ત્યારે તેમણે પદ ગાયું ॥
 ૧ ॥ બિભાસ ॥ પ્રાત સમય ઘર ઘરસે દેખનેકો આઈ ગોકુલકી
 ૥ ૧ ॥ અપનો કૃષ્ણ જગાય યાસેદા આનંદ મંગલ કારી
 ૥ ૧ ॥ સખ ગોકુલકે પ્રાણુજીવનધન શાસુતકી બલીહારી ॥
 આશકરન પ્રભુ મોહનનાગર ગિરિ ગોવર્ધનધારી ॥ ૨ ॥ રાગ
 બિભાસ ॥ ઉઠો મેરેલાલ લાડીલે રજની વીતી તિમિર ગયો
 મયો ભોર ॥ ઘર ઘર દધી મથિનિયા ગુમે અરૂદ્રિજ કરત વેદકી
 ધોર ॥ ૧ ॥ કરિ કલે ઉદધી આદન મિશ્રી વાંઢિ પેરોસોં આર
 આશકરણુ પ્રભુ મોહન નાગર વારોં તુમપર પ્રાણુ અંકેરા ॥ ૨ ॥
 યળી આશકરણુજીને બાલ લીલાનાં દર્શન થયાં. યશોદાજી
 હીં વલોવે છે અને શ્રી ઠાકુરજી બાલક ચેષ્ટા કરે છે અને દોડી
 દોડીને દહી મથન કરતાં દોરડાને પકડે છે. યશોદાજી દેતાં નથી
 અને યશોદાજી શ્રી ઠાકુરજીને સમજાવે છે કે લાલ વાર ઘણી
 યઠ છે મને દહીં મથન કરવા દે. આવાં દર્શન રાજ આશક-
 રણુને થયાં ત્યારે આશકરણુજીએ પદ ગાયું, ॥ રાગ રામકલી
 મોહિદાધ મથન દેવલ ગઘ ॥ જઈ બલબલ વદન ઉપર છાંડ
 મથની રઈ ॥ ૧ ॥ લાલ દઉંગી નવનીત લોંદા આર તુમકિત
 કંઈ ॥ સુત હિનજન વિલોક ચેશોમતિ પ્રેમ પુલકિત ભઈ ॥ ૨ ॥
 લેઉછંગ લગાય ઉરશે પ્રાણુજીવન જોઈ ॥ બાલકેલિ ગુપાલ-
 જીકી આશકરણુ નિત થઈ ॥ ૩ ॥ આ પદ સાંભળીને શ્રી ગુ-
 સાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. અને વિચાર કર્યો કે આશકરણુ-
 જીને પ્રભુનું સ્વરૂપ હૃદયરૂઢ થયું છે, પ્રભુ સર્વ લીલા સાંહત

તને દર્શન દે છે. આવો વિચાર કરીને શ્રી ગુંસાદાજી ઘણું પ્રસન્ન થયા.

(પ્રસંગ ૭ મો.)

એક દિવસ આશકરણજી શ્રી ગોકુલમાં આવ્યા અને શ્રી નવનીત પ્રયાજીનાં દર્શન કરવા ગયા, ત્યારે આશકરણજીને આ લીલાના દર્શન થયાં કે શ્રી યશોદાજી શ્રી ઠાકુરજી પાલને ખુલાવે છે અને ગોપીજન મળીને યશોદાજીની પાંચ આવે છે અને કહે છે કે અમારે એવો નિયમ છે કે જ્યાંસુધી અમે તારા વાલને ખેલાવીએ નહીં, અને પાલને ખુલાવે એ નહીં ત્યાં સુધી અમારું ચીત્ત ધરના કામમાં લાગતું નથી અને કદાચિત જો ધરતું કામ કરીએ તો બધું બગડે છે. તે અમે બંધા સુતા ઉઠીને તારા લા ને ખેલાવવા આવ્યાં છીએ આ પ્રમાણે સર્વ ગોપીજન કહે છે અને યશોદાજી હશે કે આવી લીલાનાં દર્શન આશકરણજીને થયાં. અને આશકરણજીએ આ પદ ગાયું, ॥ રાગ રામકલી ॥ યહ નિત્ય નેઃ યશોદાજી મેરે તિહારોઈ લાલ લહાણનકું ॥ પ્રાત સમય ઉપલનાં ખુલાઉ શકંત બજન યશ ગાવનકું. ॥ ૧ ॥ નાયક કૃષ્ણ નચાવત ગોપી કરકંત તાલ બજાવનકું ॥ આશકરણ પ્રમોહન નાગર નિરખ વહન પાવનકું, ॥ ૨ ॥ આવી અનેક પ્રકારની લીલાનો અનુભવ થતો હતો, રાજા આશકરણ વૃજ્ઞ કરતા હતા અને જે સ્થળમાં જતા તે સ્થળે શ્રી ઠાકુરજી તે લીલાનાં દર્શન દેતા હતા. એક દિવસ રાજા આશકરણ વહાણ ધારી પર જતા હતા ત્યાં જુએ છે તો શ્રી ઠાકુરજી કામળ

બોઢીને અને હાથમાં લાકડીલઈને સખા મંડળી સાથે ઉભા
 છે; અને વૃજ ભક્ત દહી વેચવા જાય છે, અને સર્વ સખા જો-
 ડને ગુપીઓને પકડી લે છે અને કહે છે કે અમારું દહીનું
 દાણુ આપી જાઓ, ગોપીજન કહે છે કે અમે કોઈ દીવસ દ-
 હીનું દાણુ સાંભળ્યું નથી. તમે ક્યા દિવસથી દાણી થયા.
 રાજ આશકરણુએ પદ ગાયું ॥ રાગ બિભાસ ॥ નંદકિસોર
 પહ બોહની કરનન પાઈ ॥ ગોરસ કે મિષ રસહિ ઢંદોરત મો;
 હત મીઠી તાનન ગોઈ ॥ ૧ ॥ ગોરસ મેરે ઘરહિ વિદેહેં કર્યો
 મંદાવન જાય ॥ આશકરન પ્રભુ મોહન નાગર યશોમતિ જાય
 સુનાય ॥ ૨ ॥ રાગ બિભાસ ॥ કબરેં ભયોં હેં દાંધદીની ॥
 મકુકી ફોરત હરવા તોરત મહ વાતમેં જાની ॥ ૧ ॥ નંદરાયકી
 કીન કરત હું આર જસોદા રાની ॥ આશકરણુ પ્રભુ મોહનના-
 ગર. ગુણુસાગર અભિમાની ॥ ૨ ॥ આવી લીલાનાં દર્શન રાજ
 આશકરણુને દાણુ ઘાટીપર થયાં એક દિવસ રાજ
 આશકરણુ પરસોલીમાં ગયા ત્યાં શ્રી ઠાકુરણુ વેણું નાદ કરે
 છે અને વૃજભક્ત પધારે છે. અતિ ઉત્કંઠા સહીત શ્રી ઠાકુરણુ
 પાસે ગમન કરે છે. આવા દર્શન રાજ આશરણુને થયાં
 ત્યારે આ પદ ગાયું રાગ કેદારો, ગોપ મંડળી મધ્યમ મનોહર
 અતિ રાજત નંદકે નંદા ॥ સોલીત અધીક શરદકી રજની
 ઉડુ ગહ્યામાનો પુર્ણ ચંદા ॥ ૧ ॥ વૃજયુવતી નીરખ મુખ ઠાડી
 માનત સુંદર આનંદ કંદા ॥ આશકરણુ પ્રભુ મોહન નાગર
 ગીરધર નવરસ રસીક ગોવિંદા ॥ ૨ ॥ આ પ્રમાણે આશ

જુજીને અનેક લીલાનાં દર્શન થયાં. શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી એ રાજ આશકરણુ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

પ્રસંગ ૮ મો.

રાજ આશકરણુ વરજમાં ફર્યા કરતા હતા. કોઈ દિવસ ગોકુળમાં કોઈ દિવસ શ્રીજીદ્વારમાં અને કોઈ દિવસ વૃજમાં બીજા સ્થળે ફરતા હતા, ખાવા પીવાનું કંઈ પણ રાખતા નહોતા. તેમની આવી દશા જોઈને શ્રી ગુસાંઈજીએ સર્વ વધ-ખજુવાને, મુખિયા ભિતારીયાને અને વહુ ખેડીને કહી રાખ્યું હતું કે જ્યારે રાજ આશકરણુ આવે ત્યારે તેમને જે હાજર હોય તે ખાવાનું ધરી દેજો, કારણ કે બીજે, ચોથે કે દશે દિવશે ભગવદ્દિગ્દષાથી જે મળે છે તે ખાઈ લે છે. આવું શ્રી ગુસાંઈજીએ કહી રાખ્યું હતું. એક દિવસ શ્રી ગોકુળમાં આશકરણુ આવ્યા, ગોપીનાથજીનાં ખેડીજી અને સત્યભામા ખેડીજી બાળપણથી વિધવા હતાં તે શ્રી નવનિત પ્રિયાજીનો રાજભોગ સજવાની સમય આશકરણુને આવ્યા. જાણીતે ખેડીજીએ વિચાર કર્યો કે વધખજુવ ભુખ્યા જશે તો પાછો પાંચ સાત દહાડે આવશે અને શ્રી નાથજી તેના રહ્યમાં બીરાજે છે તેમને શ્રમ થશે આ પ્રમાણે વિચાર કરીને લક્ષ્મી ખેડીજીએ સત્યભામા ખેડીજીને કહ્યું કે તમે શ્રી નવનીત પ્રિયાજીને વાસ્તે બીજી સામગ્રી તૈયાર કરો, અને આ હું આશકરણુને ધરી દઈશું. તેના હૃદયમાં શ્રી નવનીત પ્રિયાજી આરોગશે આવે વિચાર કરીને તે થાળ આશકરણુની આ-

ગળ ધરી દીધો. આશકરણુજી સર્વ ખાઈ ગયા, ખીજી સામ-
ગ્રી સિદ્ધ કરીને શ્રી નવનીત પ્રિયાજીને રાજભોગ ધર્યો ભોગ
સરાવ્યા પછી શ્રી ગુસાંઈજી આરતી ઉતારવા પધાર્યા ત્યારે
શ્રી નવનીત પ્રિયાજીએ કહ્યું કે આજ હું બમણો રાજભોગ
આરોગ્યો છું, શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે સામગ્રીનો વિશેષ નથી
ત્યારે શ્રી નવનીત પ્રિયાજીએ કહ્યું કે એ વાત બેટીજી જાણે
છે. ભોજન કરવાની વેળાએ શ્રી ગુસાંઈજીએ બેટીજીને પુ-
છ્યું બેટીજીએ ખીતાં ખીતાં હાથ જોડી બધી વાત કહી, એ
વાત સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. અને આજ્ઞા
કરી કે જો જાણીએ તો વર્ષણુવનું સ્વરૂપ એવુંજ છે, પરંતુ
જ્યાં સુધી આપ ન જણાવે ત્યાં સુધી જીવનો કંઈ પણ ઉપાય
નથી, આટલું કહીને પોતે ચુપ કરી રહ્યા, એ આશકરણુજી
એવા કૃપા પાત્ર હતા, કે જેના હૃદયમાં ખીરાજીને શ્રી નવનીત
પ્રિયાજી આરોગ્યા. આ વાત શ્રી ગુસાંઈજીએ ગોપાલદાસના
હૃદયમાં પ્રવેશ કરીને વલ્લભખ્યાનમાં ગાઈ છે ટુંક લક્ષ્મી
સત્યભામા બેઉ અગ્રજની અનુહારરે રસના ॥ શ્રી નવનીત
પ્રિયાજીને રીઝાવ્યા સેવ્યા વિવિધ પ્રકારરે રસના ॥ ૧ ॥ આ
આખ્યાનમાં સાત બાળક, સામ વહુઓ અને જ બેટીજીનું
વાર્ણન છે. પરંતુ શ્રી પ્રિયાજીને રીઝાવ્યા એવો શબ્દ લક્ષ્મી
બેટીજી વિના ખીજા કોઈને કહ્યો નથી. એ આશકરણુજી શ્રી
ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(બે ભાગ સાચોરાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ? ભા.) (વાર્તા ૭૪

એ બે ભાગ સાચોરા ગુજરાતમાં રહેતા-હતા, ~

મય શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા. ત્યારે ખન્ને ભાઈને નામ નિવેદન કરાવ્યું, ત્યારે તે ખંને ભાઈ શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરવા લાગ્યા અને દિવસ રાત ભગવદ વાર્તા કરતા. અને શ્રી સુખાધીનીજી વાંચતા કંઈ પણ ધંધો કરતા નહી, ભગવદ્દિ. ઇચ્છાથી નિર્વાહ કરતા. એક દિવસ વઘણુવનો સંગ શ્રી ગોકુલ જતો હતો, તે આ ગામમાં સાચોરાને ઘેર જઈ ઉતર્યા. તેમના ઘરમાં કંઈ નહોતું, ખંને ભાઈએ વિચાર કર્યો કે આ વઘણુવ આવ્યા છે. તે અમારે ઘેરથી પ્રસાદ લીધા વગર ન જાય તો ઠીક ત્યારે તેણે એવો વિચાર કર્યો કે અમુક વાણીયાની દુકાન આપણી પડોશમાં છે અને તે વાણીયો આપણો મિત્ર છે. તેમ તેની દુકાન ઉઘાડીને જેટલી સામગ્રી જોઈએ તેટલી કાઢી લઈએ, વાણીયો આવશે ત્યારે પૈસા ચુકાવી દેશું, આવો વિચાર કરીને રાતે તેની દુકાન ઉઘાડી. અને જેટલી સામગ્રી જોઈતી હતી તેટલી તોળીને લીધી, મોટો ભાઈ સામગ્રી લઈને ઘેર આવ્યા અને નાનો ભાઈ દુકાન ખંધ કરવા રહ્યો. એવામાં સરકારના મનુષ્ય તેને ચોર જાણી પકડી ગયા. નાના ભાઈએ મોટા ભાઈને ખખર આપ્યા કે તમે રજોાઈ કરી વઘણુવને મહાપ્રસાદ લેવરાવજો અને હું રાજા પાશેથી. નિકાલ થતાં કાદે આવીશ. આ વાત સાચોરાના પાડોશીએ જાણી તથી તેણે રાજ્યમાં જઈને કહ્યું કે હું એની પડોશમાં રહું છું. એ નિત્ય ચોરી કરી ઘરમાં લાવે છે. અને લોકોને હુંટી લે છે વિગેં જુઠી વાર્તાઓ ખનાવીને સરકારના મનુષ્યને સમજાવ્યા કે તમે એને મારી નાંખો તો ઘણું સારું, સરકારના મનુષ્યોએ

પડોશીની વાત સારી માનીને તેને મારી નાંખ્યો અને ગા-
ના દરવાજા પર તેનું માથું ટાંગી દીધું. અને વૃક્ષની સાથે ધડ
ધિયું. અને ગામમાં જાહેર કર્યું કે જે મનુષ્ય ચોરી કરશે તેના
1 હાથ થશે. તેના મોટા ભાઈએ ઘેર નહાઈ રસોઈ કરી ભોગ
રી વર્ષણુવોને પ્રસાદ લેવરાવ્યો વર્ષણુવોને જવાની ઉતા-
2 ન હતી. તેથી જે પાતાળ ઘરમાં ઢાંડી મુકી એક પોતાની
ને એક ભાઈની જ્યારે ભાઈ આવશે ત્યારે પ્રસાદ લઈશ.
3 પ્રમાણે વિચાર કરીને જે પાતાળ ઢાંડીને વર્ષણુવોને
ગાવવા ગયો, ગામના દરવાજા પર જુએ છે તો ભાઈનું માથું
ને ધડ ઠગેલાં છે આ જોઈને તે ઘણો ઉદાસ થયો; પોતે
યામાં નહાચો હતો ત્યારે નાનો ભાઈ માર્યા ગયો એવી ખ-
4 સ પ્રથમ તેને ન પડી. દરવાજા પર જોઈને રોવા લાગ્યો અને
5 હાથ જોડીને વર્ષણુવોને જઈશ્રીકૃષ્ણ કરવા લાગ્યું વર્ષ-
ણુવ જોઈને ઘણા ચકિત થયા. અને ધડ તથા શીશ છોડીને
ડના ઉપર શીશ મેળાવી દીધું. અને શ્રી નાથજીનું પ્રસાદી
સ્થ તેના ગળામાં બાંધી દીધું, અને તેના મુખમાં ચરણામૃત
લ્યું, વર્ષણુવોની કૃપાથી નાનો ભાઈ જીવતો થયો. અને
6 વર્ષણુવોને દંડવત કરવા લાગ્યો. અને વિનંતી કરી કે
7 જનો દિવસ આજ કૃપા કરીને રહો. એટલામાં રાજાના મ-
ખ્યોએ આ સર્વ વાર્તા રાજાને કહી કે જે બ્રાહ્મણને આજ
વારે માર્યા હતો તેને વર્ષણુવોએ જીવતો કર્યો આ સાંભ-
8 ને રાજા ખીન્યો અને આવી વર્ષણુવોને નમી પડ્યો અને
9 નંતી કરી કે મારો અપરાધ ક્ષમા કરો અને મને તમારોદાસ

કરો જેમ બને તેમ મને શરણુ દો, રાજાએ સાચોરા ભાઈના પડોશીને પકડાવી મારી નાખવાનો હુકમ કર્યો સરુવોએ તેને છોડાવ્યો રાજાએ કહ્યું કે વાઘસરુવ દ્રોહી, ધર્મ હી મારા ગામમાં ન જોઈએ રાજાએ દેશ તેને કાઢી મુક્યો. અને તેનું ઘર લુંટી લીધું. વાઘસરુવોની રાજા ગોકુળ ગયો અને વઘસરુવ થયો, એ બંને ભાઈ સા એવા કૃપા પાત્ર હતા જેમની ચિતની વૃતિ દિવસ રાત ગુસાઈજીના ચરણારવિંદમાં અને વાઘસરુવની સેવામાં હતી પછી રાજાએ બંને ભાઈ સાચોરાને અજીવીકા કરી એ બંને ભાઈ સાચોરા એવા કૃપાપાત્ર ભગવદીય હતા.

(રામદાસ ખંભાતના વાસીની વાર્તા.) (મકંઠ ૧ લો.) વાર્તા ૭૫ મં

એક વખત શ્રી ગુસાઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યાં રાસજીને નામ નિવેદન કરાવ્યું. રામદાસજીએ શ્રી ગુસાઈજી પુછ્યું કે હવે શું આજ્ઞા છે? ત્યારે શ્રી ગુસાઈજીએ ક અષ્ટાક્ષરનો અને પંચાક્ષરનો જપ કરે, રામદાસજી એકાં બેસી જપ કરતા રામદાસજીને શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ દે દીધાં અને કહ્યું કે તમે વ્રજમાં આવી મારી સેવા કરો. દાસજી વ્રજમાં જઈ શ્રી ગુસાઈજીની આજ્ઞા લઈ શ્રી નાથનાગુશાકંધરની સેવા કરવા લાગ્યા, શ્રી નાથજી શાકંધ આવી રામદાસની સાથે વાતો કરતા હતા એક દિવસ લાલ કુંડ ઉપર શ્રી નાથજી પધાર્યા અને રામદાસજીને ગયા કે શીતલ શામત્રી લઈને તમે ગુલાલ કુંડ પર આ રામદાસજી લઈને ગયા, ત્યાં શ્રી નાથજી આરોગ્યા અને

ખામંડળીને વીંટી દીધી; આ સર્વ લીલાનાં દર્શન રામદા-
જીને થયાં, એટલામાં શંખનાદ થયો. શ્રી નાથજી તો ઝટ
દિરમાં પધાર્યા અને રામદાસજી તો ધીરે ધીરે લોગના દ-
ર્શન વખત આવી પહોંચ્યા. મનમાં ખીવા લાગ્યા કે શ્રી ગુ-
લાંઈજી શું કહેશે. શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુલાંઈજીને કહ્યું કે રા-
દાસજીને મારી સાથે લઈ ગયો હતો જેથી તમે એને કાંઈ
જી કહેશો નહીં, શ્રી ગુલાંઈજીએ રામદાસજીને કહ્યું કે શ્રી
નાથજી જ્યાં તમને લઈ જાય ત્યાં નિત્ય જાઓ. તમારાં મહા
ભાગ્ય છે. શાક ઘરમાં ખીજો માણસ રાખી લઈશું અને તમને
વકાશ હોય ત્યારે શાક ઘરમાં સેવા કરજો, એક દિવસ શ્રી
નાથજી રામદાસજીને કદમ ખંડી પર લઈ ગયા. ત્યાં રાસ કર્યો
વિંદ સ્વામી હીર્તન ગાતા હતા અને સ્વામદાસ મૃદંગ વ-
ડતા હતા. આવી અનેક લીલાનાં દર્શન શ્રી નાથજીએ
રામદાસજીને કરાવ્યાં. એ રામદાસજી અષ્ટાક્ષર મંત્રના જપથી
સેવા કૃપા પાત્ર થયા, નારદ પંચરાત્રીમાં કહ્યું છે કે.

ત્રોક—કિંમંત્રૈર્વદુષિન્નિનશ્વરફલૈરાયાસસાધ્યૈર્મતૈઃ કિંચિલ્લોપંચિધાનમાત્રવિફલૈઃ સંસારદુઃખાવા
પ્રકઃ સત્ત્વપિત્તસર્વમંત્રફલદોલેપાદિદોષોજિત્તઃ શ્રીકૃષ્ણઃ શરણમમેતિ પરમો મંત્રોયમષ્ટાક્ષરઃ ॥૧૧॥

તે અષ્ટાક્ષરનો જપ કરતા શ્રી નાથજી પુષ્ટીમાર્ગ રાખ-
વાને માટે રામદાસજીને લીલાના દર્શન કરાવતા. જે કોઈવઈ-
જીવ અષ્ટાક્ષર મંત્રનો જપ કરશે તેના સર્વ મનોરથ પુર્ણ થશે.

(તારાચંદલાઈની વાર્તા.) (મસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૭૬ મી.)

તારાચંદલાઈ શ્રી ગોકુલમાં શ્રી ગુલાંઈજીના દર્શન કર-
વા આવ્યા ત્યારે શ્રી ગુલાંઈજીનાં સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષોત્તમના

દર્શન થયાં. તારાચંદ્રભાઈએ નામ નિવેદન કરાવ્યું. અને શ્રી નવનિત પ્રિયાજીના સ્વરૂપમાં આસક્ત થયા કેાઈ દિવસ તારાચંદ્રભાઈનું મન ચળાય માન થવા લાગ્યું ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ અંતર્યામી પાણ્થી સર્વ વાત જાણી છે, જેથી પોતાનું મોટું ભાગ્ય માન્યું, અને ઘણી શિક્ષા માંની અને મનને સ્થિત કરવાના ઉપાય શોધવા લાગ્યા, સર્વોત્તમજીમાંથી શોધિકાદ્યું. તે

શ્લોક—શ્રદ્ધાવિશુદ્ધ્યુદ્ધિર્યઃપઠત્યુદિનંજનઃ ॥ સત્ત્વેકમનાસિદ્ધિમુક્તાંવાપ્રોત્યસંશયઃ ॥૧૧

આ પ્રમાણે તારાચંદ્રભાઈએ વિચાર કર્યો કે જો શ્રદ્ધા સહિત શુદ્ધ બુદ્ધિ સહિત સર્વોત્તમજીના પાઠ કરે અને એકસો આઠ નામના અર્થ જો ચિત્તમાં ધારણ કરે તો તેનું મન સ્થિત થાય છે. અને કૃષ્ણાધરામ્રતરૂપી જે સિદ્ધિ છે તે જીવને પ્રાપ્ત થાય છે એમાં શંકાય નથી. આવો વિચાર કરીને શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞાથી તારાચંદ્રભાઈ સર્વોત્તમજીનો પાઠ કરવા લાગ્યા, થોડા દિવસમાં શ્રી ઠાકુરજી અનુભવ જણાવવા લાગ્યા એ તારાચંદ્ર શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(એક બ્રાહ્મણની પુત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૭૭ મી.)

બ્રાહ્મણ ઘણો પંડિત હતો અને કર્મ માર્ગમાં આશક્ત હતો, બ્રાહ્મણ શ્રી ગોકુળ આવ્યો અને શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો અને મગવત્શેવા કરવા લાગ્યો. એક દિવસ બ્રાહ્મણ વઢિણુવે શ્રી ગુસાંઈજીનાં મુખથી દેવીજીવના લક્ષણ સાંભળ્યા કે દેવીજીવ લઠિકિક કર્મ અને વઢિકિક કર્મ કપટથી કરે છે અને જો ન કરે તો તેને કંઈ બાધા નથી, લોક શિક્ષાર્થ કરે છે. પુછી પ્રવાહ મર્યાદા ગ્રંથમાં કહ્યું છે.

શ્લોક-લૌકિકત્વવૈદિકત્વંકાપય્યાત્તપુનાન્યથા ॥ વૈષ્ણવત્વંહિસંજતતોન્મત્રયિપર્યયઃ

આ વાત સાંભળિને મનમાં વિચાર કર્યો કે કર્મ માર્ગ-
માંથી આસક્તિ છોડવી જોઈએ. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી પો-
તાને દેશ આવી સેવા કરવા લાગ્યો. ચપટી માગી લાવી નિ-
ર્માલ કરે અને શ્રી ઠાકુરજીની મંગળાથી સેન સુધી આખો
દેવસ સેવા કરે. કર્મ કરવાનો અવકાશ રહે નહીં. એક દિવ-
સ ઘણિવાર થઈ તેથી ઝટ ઝટ વાળવા લાગ્યો, પરંતુ શ્રી ઠા-
કુરજીને મોડું ન થાય એવું મનમાં સમજ્યો. સાવરણીની
મારી તુટી ગઈ તેથી જનોઈ ઉતારિને સાવરણિ બાંધી, શ્રી ઠા-
કુરજી બ્રાહ્મણને જોઈને હસ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે હું તારા-
પર પ્રસન્ન છું. તું જાણે છે કે બ્રાહ્મણ જો વેદ કર્મ ન કરે તો
નર્કમાં જાય તો પણ તે મારે લીધે નર્કમાં જવું કયુલ રાખ્યું.
તેથી હું તારા પરબહું પ્રસન્ન છું, અને તું માગે તે તને આપું.
બ્રાહ્મણે હાથ જોડીને વિનંતી કરી કે મહારાજ મારે કંઈ પણ
જોઈતું નથી. આપ સદા મારી સાથે બોલો અને વાતચીત
કરો એથી અધીક હું કંઈ માગતો નથી. શ્રી ગુસાંઈજીની કૃ-
પાથી મને આટલું સુખ થયું છે. શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે તું
જનોઈ પહેરી લે ત્યારે બ્રાહ્મણે કહ્યું કે મારે કર્મ માર્ગનું શું
કામ છે, શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે લોકોને દેખાડવાને પહેરવી
જોઈએ ત્યારે તે બ્રાહ્મણ જનોઈ પહેરી સેવા કરવા લાગ્યો.
અને નિત્ય શ્રી ઠાકુરજી તેની સાથે બોલતા અને અનુભવ જ-
ણાવતા. એ બ્રાહ્મણ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવો કૃપા પાત્ર હતો જેણે
નર્કમાં જવું કયુલ કર્યું પરંતુ પ્રભુને મોડું ન થવા દીધું.

(હરિદાસ તથા મોહનદાસની વાર્તા,) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૭૮ મી.)

હરિદાસ ઘરમાં શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરતા હતા અને મદનમોહનદાસ તેમને ઘેર આવી ઉતરતા હતા. મને એક દિવસ તથા રાતે બન્ને જણા ભગવદ્ રસમાં છક્યા રહેતા હતા. હરિદાસજી મોહનદાસમાં ઘણા આશક્ત થયા. મોહનદાસ એના એક ક્ષણ પણ રહિ શક્યા નહોતા. ભગવત્સેવા કર્યા કરતા અને ગ્રન્થ વાંચ્યા કરતા હતા. સાક્ષાત શ્રી ઠાકુરજીને આવિર્ભાવ મોહનદાસજીમાં માનતા જ્યારે મોહનદાસ જવાની વાત કરતા ત્યારે હરિદાસને મુર્છા આવી જતી અને એવી ભાવના કરતા કે જન્મ પર્યંત મોહનદાસજી અહીંથી ન જાય તો સાફ, એક દિવસ મોહનદાસજીએ સવારે જવાની નિશ્ચય કર્યા ત્યારે હરિદાસજીએ સ્ત્રીને કહ્યું કે તું શ્રી ઠાકુરજી અને પુત્ર વિગેરે બધું સંભાળી રાખ. મારો પ્રાણ નાહ રહે આ સંભાળીને સ્ત્રીએ વિચાર કર્યો કે મોહનદાસજી અહિંથી ન જાય અને મારા પતીનો પ્રાણ રહે એવો ઉપાય કઈ. આ પ્રમાણે વિચાર કરીને રાતે પુત્રને ઝેર આપ્યું પાછલી રાતે પુત્રે પ્રાણ તજ્યા અને તે રોંઘ પંડી મોહનદાસજી તયારી કરતા હતાં તેમણે કમર છોડીને સ્ત્રીને જઘને પુછ્યું કે પુત્ર રાતરે તો સારો હતો આજે શું થયું, તમે સાચે સાચું કહી દો સ્ત્રીએ સાચે સાચું કહી દીધું. મોહનદાસજી ચકિત થયા અને એવો વિચાર કર્યો કે એનો કેવો રસહ છે, અને હું કેવો કઠણ છું. આ પ્રમાણે વિચાર કરીને તે બાળકના મુખમા ચરણામૃત મુક્યું ને ભગવાન્નામનો ઉચ્ચાર કર્યો. શ્રી ઠાકુરજીને વિનંતિ કરીને તે

માળકના કાનમાં અષ્ટાક્ષર મંત્ર કહ્યો એટલે તે જીવતો થયો.
ચારથી મોહનદાસજીએ એવું પણ લીધું કે હરીદાસજી ધક્કા
મારીને કાઢે તો પણ અહીંથી ન જવું. જન્મ પર્યંત મોહન-
દાસ હરીદાસને ત્યાં રહ્યા એ હરીદાસ અને હરીદાસની સ્ત્રી
મેવાં કૃપા પાત્ર હતાં. જેમણે વઘણાવનો સંગ છોકરો અને
બે માટે પુત્ર જેવી ચીજનો ત્યાગ કર્યો. હરીદાસનો આવો
તેહ જોઈને શ્રી ઠાકુરજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. વધારે શુંલખીએ
(એક ચોરની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ છે.) (વાર્તા ૭૮ મી)

એ ચોર શ્રી નવનીત પ્રિયાજીના મંદિરમાં રાતરે સંતાઈ
હયો. પાત્ર અલુપણુ તથા વસ્ત્રો બધાં એકઠાં કરીને એક ગાં-
પડી બાંધી. આખી રાત ઉપાય કર્યો પરંતું સવાર સુધી તે
ગાંસડી ઉંચકી શક્યા નહીં અને ચોર પકડાઈ ગયો. અને તેને
શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે લઈ ગયા. શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે આને
જોડીદો પૃથવી પતીને ખબર પડશે તો આને મારી નાંખશે શ્રી
ગુસાંઈજીને દયા આવી તેથી ચોરને છોડી મુક્યો. ચોરના મ-
નમાં એમ આવ્યું કે મારો પ્રાણુ જાત. પરંતુ શ્રી ગુસાંઈજી-
એ મારા પર કૃપા કરીને પ્રાણુદાન આપ્યું તેથી તેમને શ-
ણુ જાઉં તો ઠીક, પછી તે ચોર શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો.
શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તું ચોરી ન કર. ત્યારે તે ચોરે
કાંઈ જોડીને કહ્યું કે ચોરી કર્યા વિના મારાથી રહેવાશે નહીં.
ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે તું નિર્દય થઈ ને ચોરી કરીશ
નહીં. જેની પાસે રૂ. ૧૦૦ હોય તેની પાસેથી બે રૂપીઆ જે-
ટલી ચોરી કરે તો તેનું મનન દુએ અને સત્ય બાપણુ કરે તો

શ્રી પ્રભુજી દયાલુ છે તો તારું મન ફેરવી નાંખશે અને આપના ચરણારવિંદમાં લાગશે. આ પ્રમાણે કહીને ચોરને વર્ણનવતાની રીતિ શીખવાડી વિદાય કર્યા. ચોરે એથી વિચાર કર્યા કે કોઈ રાજાની ચોરિ કરું તો એકવાર કામ થઈ જશે. ગરીબની ચોરિ નહિ કરું, 'આ પ્રમાણે તેના મનમાં વિચાર આવતાં તે ચોર રાજાને ઘેર ચોરિ કરવા ગયો અને વળી સારો માણસ બનિને રાજાના દરવાજા પર પુછ્યું તો તેણે સત્ય કહ્યું. તમે ક્યાં જાઓ છો ત્યારે ઉત્તર દીધો કે ચોરી કરવા જઈ છું. શ્રી ઠાકુરજીની પ્રેરણાથી સર્વના મનમાં એમ આવ્યું કે મશાકરી કરે છે. જેથી કોઈએ તેને રોક્યો નહીં અને નિશંક પાછો રાજાના ઘરમાં ચાલ્યો ગયો ચોરી કરીને આવ્યો ત્યારે પાછું સત્ય કહ્યું પરંતુ બધાએ મશાકરી જાણી પછી જ્યારે ખબર પડી ત્યારે માલુમ પડ્યું કે એટલે તો તપાસ કરી ઘરમાંથી ઝવેરાત ગઈ ચોરને પકડી લાવ્યા રાજાએ ચોરવૈરનવને પુછ્યું કે તે ચોરી કેવી રીતે કરી, ત્યારે તેણે સર્વ હકીકત કહી. અને કહ્યું કે મેં સર્વ મનુષ્યને કહ્યું હતું, પરંતું તેમણે મારી વાત સાચી માની નહીં. રાજાએ એ તે વાતની તપાસ કરી તો ચોરની વાત બધી સાચી જણાઈ. રાજાએ નોકર રાખ્યો અને સઘળું કામ સોંપ્યું. તેણે માથે તમામ ઉપાડિ લીધું, અને શ્રી ગુણાંજીને પધરાવી ઘણું દ્રવ્ય ભેટ કર્યું. અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યો. શ્રી ગુણાંજીની કૃપાથી પરમ ભગવદ્વિય થયો એ ચોરને શ્રી ગુણાંજીની આજ્ઞાનો આવો વિસ્વાસ હતો. તેથી

લંઉકીક અને અલઉકીક બધું સિદ્ધ થયું.

દયાળદાસ વાણિયાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૮૦ મી.)

દયાળદાસની પાસે લાખ રૂપીઆ હતા. તે તેમણે પૃથ-
માં દાદી મુક્યા. અને એક પૈસા પણ ખર્ચ ન કરવો એવું
પ્રમ લીધું. એક દિવસ શ્રી ગુરુસાંઈજી ત્યાં પધાર્યા અને દયા-
ાસ સેવક થયો અને કહ્યું કે મહારાજ એક પૈસા ખર્ચ ન
ા અને મારું કલ્યાણ થાય એવો રસ્તો બતાવો. રોજ
આના કમાઉં છું અને ચાર આના ખર્ચ કરું છું.
રે શ્રી ગુરુસાંઈજીએ કહ્યું કે તું માનસી સેવા કર. તેણે
નસી સેવાનિ બધી રીત શીખી લીધી પછી નિત્ય તે માન
સેવા કરતો બે પહોર સુધી બીજું કામ ન કરતો. આમ ક-
કરતાં એક દિવસ માનસિ સેવામાં ખીર કરિ, તેમાં ખાંડ
પડી. તે કાઢવા લાગ્યો. શ્રી ઠાકુરજીએ તેનો હાથ પક-
અને આજ્ઞા કરિ કે આમાં તો તારે ખર્ચ નથી થયું, તું
કકેમ કાઢે છે. આ વાત સાંભળતાં તેનું અંતઃકરણ ખુલી
અને ભગવદ્ સ્વરૂપ સાજ્ઞાત્કાર થઈ ગયું, લાખ રૂપીઆ
તે શ્રી ગુરુસાંઈજીને મોકલિ દીધા અને જેવું દ્રવ્યમાં ચિત્ત
તેવું શ્રી ઠાકુરજીમાં લાગ્યું. એ દયાળદાસ વાણીયા એવા
પાત્ર હતા જેને રૂળ રૂપ માનસિ સિદ્ધ થઈ.

સ્ત્રી પુરુષની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૮૧ મી.)

એ બંને જણ શ્રી ગુરુસાંઈજીનાં સેવક થયાં અને શ્રી ઠા-
જી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યાં. એક દિવસ સ્ત્રી પડારીના
માં ગઈ તો ત્યાં તેણે ઘણો વઈભવ દીઠો. ત્યારે તેણે પુછ્યું

તમારે વર્ણભવ કેવી રીતે થયો. ત્યારે તેણે કહ્યું કે અમે દેવીનું
પુજા કરીએ છીએ તેથી થયો. તમે દેવિનું પુજા કરો તો તમા
પણ વર્ણભવ વધી જાય. ત્યારે વર્ણભવની સ્ત્રીએ પડોશિની દે
વિનું મુરતી લાવિને ઘરમાં બેસાડી. અને પતિને કહ્યું કે દિવ
નું પુજાનો સામાન લાવો વર્ણભવ પછાતો વેચતો હતો
પછાતો વેચવા ગયો, અને ગાંધીની દુકાને દેવિની પુજાનો સા
માન લેવા બેઠો. સામાન લિધો પરંતુ પછાતની કોથળિને બ
લે ગાંધીની ભુલથી રૂપરૂપિની કોથળી લઈ લિધી. આથી ગાંધી
તેને સરકારમાં પકડી લઈ ગયો ત્યાં હાકેમે એ ન્યાય કર્યો
આને ગંધેડા પર બેસાડી આખા ગામમાં ફેરવવો, આ પ્રમાણ
કરવામાં પણ આવ્યું. આથી વર્ણભવના મનમાં એમ આવ
કે મેં અન્યાય કર્યો તેનું આ ફલ થયું છે જોઈને તત્કાળ દો
નું સ્વરૂપ પાછું પડોશીને ઘેર આપી દિધું. અને ચિત્ત લગા
શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરવા લાગ્યો. તેના મનમાં એવો નિશ્ચ
થયો કે વર્ણભવને અન્યાય સર્વથા બાધા કરે છે તેથી વર્
ણભવને અન્યાય ન કરવો. અન્યાયથી અનિષ્ઠ થાય છે. અ
શ્રી ઠાકુરજી અપ્રશાન્ન થાય છે. તેથી અન્યાય સર્વથા ન કરે
એવી શિક્ષા તે વર્ણભવને લાગી. એ સ્ત્રી પુરૂષ એવા કૃપા પા
હતા. જેમને અન્યાય છોડાવિને શ્રી ઠાકુરજી બોલવા લાગ્ય

(દેવભાઈ પટેલની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ છો.) (વાર્તા-૮૨ મી.)

દેવભાઈ પટેલ ગુજરાતમાં રહેતા અને શ્રી ઠાકુરજી
રાવી 'સેવા કરતા, અને નિત્ય નિયમથી વર્ણભવને પ્ર

રાવતા, જે દિવસ પ્રશાદ લેનાર વઢણુવ કોઈ ન મળે તે
સ દેવાભાઈ અને તેમની સ્ત્રી ભુખ્યાં રહેતાં હતાં અને
વદ રસમાં છક્યાં રહેતાં. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી ગુજ-
પધાર્યા ત્યારે દેવાભાઈના પુત્રે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી
કે મહારાજ જે દિવસ વઢણુવ નથી આવતા, તે દિવસ
ભાઈ ભુખ્યા રહે છે. અને હું પ્રશાદ લઈ ખેતી કરવા જાઉં
તો માતા પિતાને ભુખ્યા રાખી હું પ્રસાદ લઈ છું એ
ચરાધ કેવી રીતે મટે, અને આજ્ઞા કરી કે તું નિત્ય ન્હાઈને
ઠાકુરજીના ચરાણુ સ્પર્શ કર અને લોગ ધર તો તારો અ-
ધ નિવૃત્ત થશે. અને દેવાભાઈને શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે જે
સ કોઈ વઢણુવ ન આવે તે દિવસ ગાયને પાતાળ ધરીને
પ્રશાદ લેયો, તે દિવસથી દેવાભાઈએ પ્રમાણે કરવા લા-
ગ્યાં, દેવાભાઈના પુત્ર ખેતી કરતો તેમાં ઘણું દ્રવ્ય આવતું
તે, જેટલું ઘરમાં ખરચ થતું તેટલું દ્રવ્ય ખર્ચ કરતાં અને
પારાનું દ્રવ્ય શ્રી નાથજી દ્વારામાં મોકલી દેતા. એ દેવાભાઈ
લે શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા,

(એક ડોસી ધાણીપુણી વાળાની વાર્તા.) (મસં ૧ ભો.) (વાર્તા ૮૩ મી.)

એ ડોસીએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરીને શ્રી ઠાકુરજી
થે પધરાવ્યાં અને સેવા કરવા લાગી. એ ડોશી સુતર કાં-
ને નિર્વાહ કરતી, જ્યારે કાંતવા ખસે ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી
શ્રીમાં આવીને બીરાજતા હતા, અને બાળ લીલા કરતા અને
શ્રીના ગાદી તકીયા કરીને ખેસતા. અને એકેક પુણી તે
ના હાથમાં કાંતવાને આપતા. જ્યારે ભુખ લાગતી

તે ઠાકુરજી તે ડોશી પાસે ધાણી માગતા. એક દિવસ ડોશી આવ્યવરથા શ્રી ગુસાઈજીના ત્રીજા લાલજી શ્રી બળજીએ જોઈ. અને તે ડોશીને કહ્યું કે આ લાલજી તથા તે ડોશીએ લાલજી પધરાવી દીધા. પરંતુ ડોશી ઠાકુરજી વિના ધાણી ફાળી થઈ. શ્રી ઠાકુરજી ડોશીના અહીં ન શક્યા, શ્રી ઠાકુરજીએ શ્રી બાલકૃષ્ણજીને કહ્યું કે ડોશીને ઘેર પહોંચાડો, ધાણી પુણી વિના મારે આ થી, શ્રી બાલકૃષ્ણજી તેજ રાતરે શ્રી ઠાકુરજીને તે ડોશી પધરાવી આવ્યા આવ્યા અને કહ્યું કે જેમ તું નિત્ય તેમ કર્યા કર, શ્રી ઠાકુરજી તારા પર પ્રસન્ન છે, એ રે સ્ત્રી કૃપા પાત્ર હતી, જેના વિના શ્રી ઠાકુરજી રહી ન શકતા (ક્ષત્રી મથુરામાં રહેતો હતો તેની વાર્તા.) (મસં ૧ ભા.) (વાર્તા ૮૪ મી.)

એ ક્ષત્રી શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી શેવા ધાણી સારી કરતો. અને ભગવદ્વાર્તા ધાણી સારી કરતો. પુણી માગ્યું અને તેના ભાવાર્થ શ્રી ગુસાઈજી પાસેથી તેણે સાંભળ્યો, મથુરાના વર્ણજીવે ભગવદ્ વાર્તા સાંભળવાને ક્ષત્રી જીવને ઘેર આવતા હતા, એ ક્ષત્રી વર્ણજીવ નિત્ય પોતા પાસે ચણા સેકીને ભોગ ધરતા હતાં આ મંડળીમાં વેંચતા, આમ કરતાં કરતાં ધણા દિવસ થાય ત્યારે એક શેઠ યપાત્ર મંડળીમાં આવવા લાગ્યો. ને ચણાને પ્રસાદ લેવાની દેતો. શ્રી મહાદેવજી વર્ણજીવનું રૂપ ધરીને નિત્ય મંડળીમાં આવતા હતા. કોઈને ખબર પડતી નહોતી,

ક તે ક્ષત્રી વઘણશુવ ઝોળખતો હતો. પેલો શેઠ જે ચણા ખી દેતો તે શ્રી મહાદેવજી વીણી લેતા, એક દિવસ ક્ષત્રી ઈશુવે મહાદેવજીને ચણા વીણતા જોયા. પછી શેઠને મંડ-
માં આવવાની ના કહી, ત્યારે શેઠ શ્રી ઠાકુર ગયો. શ્રી સાંઈજી તેની સાથે બોલ્યા નહીં અને શ્રી નવનીત પ્રિયા-
એ દર્શન દીધાં નહીં, એટલે શેઠ પાછો મથુરા આવ્યો અને
શ્રી વઘણશુવને નમી પડ્યો, ત્યારે ક્ષત્રી વઘણશુવે કહ્યું કે
મે ભગવદ્ પ્રસાદનો અનાદર કર્યો તથા તમને મંડળીમાં
આવવાનો અધીકાર નથી, શેઠ દીનતા કરી નમી પડ્યો ત્યારે
તે મંડળીમાં આવવા દીધો. પછી શ્રી ગુસાંઈજીએ અને શ્રી
નનીત પ્રિયાજીએ દર્શન દીધાં, વઘણશુવે જ્યાં ન્યાતિ વ્યવ-
ર બાધ ન કરે એવો પ્રશાદ મળે તો સર્વથા અપમાન ન
રહું. એવો વિચાર રાખવો. એ ક્ષત્રી વઘણશુવ એવો કૃપા-
ત્ર હતો. જેણે કરોડપતિ શેઠને તુચ્છ ગણ્યો અને જેને લીધે
તે ગુસાંઈજીએ અને શ્રી ઠાકુરજીએ શેઠનો ત્યાગ કર્યો. એ
શ્રી વઘણશુવ એવો કૃપા પાત્ર ભગવદ્દીય હતો.

(નિષ્કંચન શ્રી પુરૂષની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૮૫ માં)

એ સ્ત્રી પુરૂષ શ્રી ઠાકુરજીની શેવા કરતાં હતાં. તે ગા-
માં એક શેઠ રહેતો હતો. તે શેઠને ઘેર એક દિવસ તે વઘ-
ણશુવની સ્ત્રી શ્રી ઠાકુરજીનાં દર્શન કરવા ગઈ. તો વઘણશુવ ઘણો
ઠો મનમાં એમ આવ્યું કે મારે ઘેર શ્રી ઠાકુરજીને આવો
ભવ હોય તો સારું. પછી પોતાને ઘેર આવીને પોતાના પ-
તે કહ્યું કે હું તો વઘણશુવની શેવા કરીશ. પતિએ કહ્યું કે

દ્રવ્ય તો ઘણું છે પરંતુ દ્રવ્યથી અનર્થ ઘણો છે, દ્રવ્ય હોય કે
 કોઈની વાત મનમાં ન આવે, ખરચવાનું મન થાય નહીં અ
 અભિમાન આવ્યા વિના રહે નહીં; દ્રવ્યવાન અપરાધથી બી
 નહીં દ્રવ્યવાન ગરીબની પ્રિત કરે નહિ. દ્રવ્યવાન સારા ખે
 ટાની પરીક્ષા કરે નહિ દ્રવ્યવાન ગરિબનું ઘણું અપમાન
 જેથી દ્રવ્યમાં ઘણો અનર્થ છે, દ્રવ્યવાન સત્સંગ કરે નહિ
 દ્રવ્યવાન કોઈનું અહિત કરતાં બીજો નહિ, જેથી તું દ્રવ્ય
 અપેક્ષા છોડી દે; પરંતુ તે સ્ત્રીએ માન્યુ નહિ અને કહેવા લાગ
 કે વર્ષભવ વિના હું શેવા નહીં કરું. રીસાઈને ખેતી રહી.
 દિવસ સુધી શેવા ન કરી તેનો પતિ એકલો સેવા કરે, ત્રી
 દિવસ તેના પતિએ કહ્યું કે અહિંથી દશ ગાઉ દુર એક ઝ
 છે તેની નીચેથી જોટલું જોઈએ તેટલું દ્રવ્ય તું લઈ આવ તે
 ટોપલા લઈને વૃક્ષ નીચે ધરતી ખોદી તો દ્રવ્ય ઘણું ની
 યું. તે સ્ત્રી ટોપલા ભરવા લાગી ત્યારે વૃક્ષની અંદરથી વા
 થઈ કે તું મને કંઈ આપીને દ્રવ્ય લઈ જા. ત્યારે તે સ્ત્રીએ
 કે તારે શું જોઈએ છીએ. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તારે ઘેર શ્રી ઠા
 રજી ખીરાજે છે તે તું આરી ભરે છે, જોટલી આરીનું ફળદે તે
 લા ટોપલા દ્રવ્ય લઈ જા. ત્યારે તે સ્ત્રીએ કહ્યું કે હું દ્રવ્ય
 જઈ છું હવે જોટલી ઝરી ભરીશ તેમાંથી નિત્ય એક આરી
 ફળ દઈશ અને નિત્ય એક ટોપલા ભરીને દ્રવ્ય લઈ જઈ
 જ્યારે દ્રવ્ય નહિ લઈ ત્યારે આરિનું ફળ નહિ દઈ, તે વ
 ખોલ્યું કે હવે તું આરી ભરીશ તેનું ફળ જોઈતું નથી. કારણ
 તારી પાસે દ્રવ્ય થશે તેથી તારી આરી શ્રી ઠાકુરજી અંગી

હી કરે ત્યારે તે સ્ત્રીએ કહ્યું કે કેમ અંગીકાર નહી કરે ત્યારે
 ક્ષે કહ્યું કે તારૂં ચિત્ત દ્રવ્યમાં રહેશે, શ્રી ઠાકુરજી ચિત્ત લા-
 યા વિના અંગીકાર કેમ કરે. આજ પહેલાં જે તેં ઝારી ભરી
 તેનું ફળ દે તો દ્રવ્ય લઈજા, ત્યારે સ્ત્રીએ કહ્યું કે તમારા
 હિવાથી મને નિશ્ચય થયો કે નિષ્કંચન પાણીથી ઝારી શ્રી ઠાકુ-
 રજી અંગીકાર કરેછે. હવે હું ઝારીનું ફળ દર્શા નહી અને દ્ર-
 વ્ય લઈશ નહી. મારે દ્રવ્ય જોઈતું નથી. નિષ્કંચન થઈને હું
 શ્રી ઠાકુરજીની ઝારી ભરીશ તો પોતે અંગીકાર કરશે. આ પ્ર-
 માણે કહીને સ્ત્રીએ દ્રવ્ય દાટી દીધું અને પોતે ચલી ગઈ. ઘેર
 માવીને પતિને કહ્યું કે હું તો નિષ્કંચનપણે ઝારી ભરીશ. મેં
 તારૂં કહ્યું ન માન્યું અને દ્રવ્ય પાત્ર શેઠને ઘેર દર્શાન કરવા
 હતા મારી જે દિવસની સેવા છુટી તો જો દ્રવ્ય મારા ઘરમાં
 આવે તો કોણ જાણે કેટલી સેવા છુટશે, નોકર રાખું અને બ-
 ણી સેવાં તેમની પાસે કરાવું અને હું વૈભવની રક્ષા કરું જેથી
 મારે દ્રવ્ય જોઈતું નથી. આ પ્રમાણે કહીને સેવા કરવા લાગી.
 જે સ્ત્રી પુરૂષ શ્રી ગુસાંઈજીનાં એવાં કૃપાપાત્ર હતાં, જેમણે ભગ-
 વદ સેવા છોડીને દ્રવ્ય ગ્રહણ ન કર્યું તેથી તેમની વાત શું
 કહીએ.

પટેલ વેળુવની વાર્તા

(પતંગ ૧ લો.)

વાર્તા ૮૬મી

પટેલ ગુજરાતથી આવી શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો.
 અને બધી વ્રજયાત્રા કરી આવ્યો. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી
 કથા કહેતા હતા ત્યાં શ્રી ચમુનાબ્દકની કથા તે પટેલ વધરનવે
 સાંભળી. પટેલે પુછ્યું કે હે મહારાજ ! આઠ શ્લોક

સિદ્ધિ આપે આજ્ઞા કરી, પરંતુ કયા શ્લોકમાં કંઈ સિદ્ધિ
 ઈન કરી છે તે આપ કૃપા કરીને કહો. શ્રી ગુસાંઈજીએ
 જ્ઞા કરી કે સાક્ષાત સેવાપયોગી દેહની પ્રાપ્તિ જે સિદ્ધિ
 પહેલા શ્લોકમાં કહી છે, તદ્વાલીલવકેન જે સિદ્ધિ તે
 શ્લોકમાં કહી છે. તદ્રુત્સાર ભવરૂપી જે સિદ્ધિ તે ચાથો
 કમાં કહી છે, શ્રી યમુનાજીનું સ્વરૂપ પટગુણ સંપન્ન
 પાણુ ચોથા શ્લોકમાં કહ્યું છે ભક્તિ દાતૃત્વરૂપી જે સિદ્ધિ
 તે પાંચમા શ્લોકમાં કહી છે. અને ભગવતાત્પર્યર્થત્વરૂપ
 સિદ્ધિ તે છઠા શ્લોકમાં કહી છે. ભગવદ્ વસીકરણત્વરૂપી
 સિદ્ધિ જે સાતમા શ્લોકમાં કહી છે. અને ભગવદ્દરસપો
 ત્વરૂપી જે સિદ્ધિ તે આઠમા શ્લોકમાં કહી છે. જેનાપર
 વદ કૃપા છે અને શ્રી યમુનાજી કૃપા કરે છે તેને એકેક શ્લોક
 માં અષ્ટ સિદ્ધિ દર્શન દે છે આવી શ્રી ગુસાંઈજીએ
 કરી. ત્યારે તે પટેલને શ્રી યમુનાજીએ નવાં દર્શન દીધાં.
 પ્રમાણે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું હતું તેવાં દર્શન તે પટેલને
 યાં. એ વૈષ્ણવ પટેલ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો.

વ્રજવાસીની વાર્તા

(પ્રસંગ ૧ જો.)

(વાર્તા ૮૭)

આ વ્રજવાસી શ્રી નાથજીને પરે કહેતા, વૃજવ
 ગાયોની ધિરકમાં સેવા કરતો હતો. અને એક સિંધુ ભં
 માંથી લઈ જતો હતો. આઠે પહોર મન દઈ ગાયોની સેવા
 ણી સારી રીતે કરતો હતો. એમ એક દિવસ એ વ્રજવાસી
 શ્રી ગુસાંઈજીને કોઈ વઈશાણુવને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી
 જોયા હતા. તેથી એક દિવસ આ-વ્રજવાસીએ શ્રી ગુસાંઈ

તે કરી કે મને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી દો. આ વખતે શ્રી
જી નહાઈને પધારતા હતા. આગળ એક પથરો પડ્યો
તે પથરાને શ્રી ગુસાંઈજીની ખડાઈની ઠોકર લાગી તેથી
ર જઈ પડ્યો. વરજવાસી અહીં ઉભો હતો. શ્રી ગુસાંઈજી
પરે એમ બોલીને જિતર પધાર્યા, વરજવાસીએ તે પથરો
લિધો. અને એમ સમજ્યો કે શ્રી ગુસાંઈજીએ ઠાકુરજી
વી આપ્યા. અને પરે પરે એવું શ્રી ઠાકુરજીને નામ ધર્યું
પાવો તે ભોળો હતો, પથરાને ઠાકુરજી માની, પધરાવી
ગયો. અને મનમાં વિચાર કર્યો કે શીધું તો એક આવે
પરે શું ખાશે અને હું શું ખાઈશ, આ પ્રમાણે સમજીને
તે કહ્યું કે મને બે સીધાં દે. ભંડારીએ બે સિધાં દીધાં.
રસોઈ કરી વરજવાસી ઘણો ભોળો હતો, તેણે બે પા-
તારી અને એક પાતળ મ.રી, શ્રી ઠાકુરજી પધાર્યા નહી
વરજવાસી કહેવા લાગ્યો કે ભાઈ તું આવીને તારી પાત-
ભાળી લે, બરોબર છે કે કંઈ ફેરફાર છે, બે તું નહીં આ-
હું ખાંને પાતળ તળાવમાં નાખી દઈશ શ્રી ઠાકુરજી તે-
જી ભાવ જોઈને અને ભોળો-બાણીને પધાર્યા અને સા-
સ્વરૂપ ધરીને જમવા લાગ્યા. આ પ્રમાણે નિત્ય કૃપા
પધારતા. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે તું બે
શું કરે છે ત્યારે તેણે કહ્યું કે તમે પરે પધરાવી દીધો છે.
કે પાતળ ખાય છે અને એક પાતળ હું ખાઈ છું. આ
સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી હસીને ચુપ રહ્યા, એક દિવસ
તે વરજવાસીને કહ્યું કે સુરત જઈ ભેટ લઈ

વૃજવાસીએ કહ્યું કે સુરત ગામ શું છે. ભંડારીએ કહ્યું કે સુરત ગામ શહેર છે. તે વરજવાસી કહ્યું કે ભેટ પત્ર આં પ્રશાદની થેલી દોતો હું સુરત જઈ, ત્યાંથી પ્રસાદ અને પાલક લઈને રસોઈ કરી સુરતની તઈયારી કરી, અને કહ્યું કે ભઈ પારે હું સુરત જઈશ તું આવીશ કે નહીં, શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હું આવીશ. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તારા નાનકડા પગ ને નાનકડા હાથ છે તું કેમ ચાલી શકીશ. શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હું થોડું થોડું ચાલીશ. અને થોડે વાર તારા ખભા ઉપર બેસીશ, આટલું કહીને શ્રી ઠાકુરજી વરજવાસીની સાથે ચાલ્યા. બે તાણુ ગાઉ ગયા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હું થાકી ગયો છું. એટલે વરજવાસીના ખભા પર બેઠા, થોડે દુર ગયા અને સાંઝ પડી એટલે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે આજે અહીં સુઈ રહો કલ સુરત જઈશું, ત્યાં સુઈ રહ્યા સવારે ઉઠો એવે ઠેકાણે જગ્યા કે ત્યાંથી સુરત બે ગાઉ હતું, ત્યાંથી ચાલ સુરત આવ્યા ગામ બહાર મુકામ કર્યો અને ત્યાં શ્રી ઠાકુરજીને બેસાડી વરજવાસી પત્ર તથા પ્રસાદ લઈને ગયો ગામમાં પુછીને વઈળજીવને આપ્યાં. વઈળજીવાએ વાંચી વિચાર કર્યું કે એક દિવસમાં પત્ર કેવી રીતે આપ્યો હશે, વિચાર્યું કે કેમ અવસ્યનું કામ હશે. વઈળજીવાએ તેને સામગ્રી દેવરાવી. આ એક દિવસમાં બધે ઠેકાણે ફરીને પાંચ હજાર રૂપીયા એકઠા કરી હુંડી કરવી વરજવાસીને આપી. વરજવાસી આ લઈ પારેની સાથે ચાલ્યો. રસ્તામાં આવી સુઈ રહ્યા, સવારે ઉઠ્યા અને પછાર દહાડો ચઢે ચોપાલપુરમાં આવ્યો, અને

જઈ બેસિધાં માગ્યાં, ભંડારીએ કહ્યું કે સુરત કેમ ન
ત્યારે તેણે કહ્યું કે સુરત જઈ આવ્યો છું અને પાત્ર તથા
શાવ્યો છું. એ સઘળું ભંડારીને આપ્યું. ભંડારી પાંચ હ-
ા હુંડી વસ્ત્ર અને વઘણુવોનો કાગળજોઈ ચકીત થઈ ગયો.
તમાંશીરીતે ગયો. અને શીરીતે આવ્યો? આવાતની વિનતી
શ્રી ગુસાંઈજી આગળ કરી. શ્રી ગુસાંઈજીએ આસાંભળીને
કરી કે એ બધું શ્રી નાથજીનું કામ છે, આજ પછીઆ વરજ
ને કંઈ કામ બતાવસો નહીં, અને જન્મ સુધી નિત્ય એ
આપજો. નિત્ય શ્રી ગુસાંઈજી વરજ વાસીને બોલાવી
વાર્તા પુછ્યા કરે કે આજ પરેએ આમ કહ્યું આજ
આમ કહ્યું એમ નિત્ય વાત કર્યા કરે. એ વરજ વાસી
ભોળો હતો, જન્મ સુધી શ્રી ઠાકુરજીને પરે સમજ્યાં
વો કૃપા પાત્ર હતો.

શ્રી પુરૂષની વાર્તા. (મસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૮૮ મી.)

એક સ્ત્રી પુરૂષ ગરીબ હતાં. નિત્ય લાકડાનો ભારો લા-
ગામમાં નિર્વાહ કરતાં અને નિત્ય પછસો અઘેલો
ચે તે રાખી મુકતાં, કોઈ વઘણુવ આવે તેની સાથે મહા
દવાંટિને લેતા. એક દિવસ અચાનક આઠ વઘણુવ
યા. ત્યારે સ્ત્રી પુરૂષે વિચાર કર્યો કે કરવું શું. સ્ત્રીએ કહ્યું
પરે પહેરવાની એક સાડી છે. વેચીને સામગ્રી લાવો. તે
ઠાકુરજીને ભોગ ધર્યો. પછી તેના પતીને કહ્યું કે હું કોઠી-

માં બેસું છું. તમે ભોગ સરાંવી અનવશર કરી વર્ષણોને પાતાળ ધરો તે પુરૂષે તે પ્રમાણે કર્યું. વર્ષણુવ કહેવા લાગ્યા કે તમારી સ્ત્રી ક્યાં છે. ત્યારે આ વર્ષણુવે કહ્યું કે તે બહુ શરમાળ છે તેથી બહાર આવતી નથી. તેની પ્રકૃતી બહુ ખરાબ છે, વર્ષણુવો બોલ્યા કે તે આવશે તો અમે પ્રસાદ લઈશું. શરણુ કે તે વર્ષણુવ છે કે નહિ તે અમને કેમ ખબર પડે. વર્ષણુવ ન હોય તો તેના હાથની રસોઈ કેમ લઈએ. આ વાત સાંભળીને તે વર્ષણુવ વિચારમાં પડ્યો. મંદિરમાં શ્રી મદન-મોહનજી સ્વામીનીજી સહિત બિરાજતા હતા. શ્રી સ્વામીનીજીએ શ્રી ઠાકુરજીને કહ્યું કે જે પ્રમાણે તમે દ્રઉપદીનાં ચી વધાર્યાં હતાં તે પ્રમાણે આ સ્ત્રીને ચીર વધારવામાં તમને શુ હરકત છે આ પ્રમાણે કહીને શ્રી સ્વામીનીજીએ અને શ્રી ઠાકુરજીએ કોઠીમાં જઈ તે સ્ત્રીને દર્શન દિધાં અને ત્યાં વર પહેરાવી દિધાં. તે બાઈ હાથ જોડીને બોલી કે હું મહાપ્રભુજી હું મહામંગલ રૂપ, હું શરણાગત વત્સલ, હું અશરણુ શરણુ આપને મારે માટે આટલો શ્રમ થયો. મને ધિકાર છે આટલું કહેતાં તે બાઈનું હૃદય ભરાઈ આવ્યું. આ સાંભળીને શ્રી ઠાકુરજી ઘણા પ્રસન્ન થયા અને અલઉકિંક વસ્ત્રદાન કર્યું. જળમં ભીનું થઈ જાય અને બહાર વીકાઈ જાય નીચોવવું કે સુકાવવું ન પડે. આવું વસ્ત્ર સદા તેની પાસે રહે કોઈ દિવસ ઘટે નહીં. પછી તે બાઈ બહાર આવી વર્ષણુવોને પીરસવા લાગી. વર્ષણુવો પ્રસન્ન થઈ મહાપ્રસાદ લેવા ગયા, મહાપ્રસાદ લઈ યથા થઈ ઘેર ગયા, તે દિવસથી કોઠીમાંથી કોઈ દિવસ

ખુટે નહી. જ્યારે કાઢે ત્યારે ભરીને ભરી રહે, કારણ કે તે માં શ્રી ઠાકુરજીએ તે બાઈને દર્શન દિધાં હતાં. એ સ્ત્રી શ્રી ગુસાંઈજીના એવાં કૃપા પાત્ર હતાં.

કે વિરક્ત તથા શેઠ આગ્રામાં રહેતા તેમની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૮૯ માં)

એ વિરક્ત વઘણજીવ ચપટી માગીને નિર્વાહ કરતા અને ઠાકુરજીની સેવા ઘણી સારી રીતે કરતા, શ્રી ઠાકુરજી તેના જીવા પ્રસન્ન રહેતા. કોઈ દિવસ આ વિરક્ત વઘણજીવને અને મેળાપ થયો. ત્યારે શેઠે કહ્યું કે તમે શ્રી ઠાકુરજી પધરા-મારે ઘેર રહો. આપણે હળી મળીને સેવા કરીએ. વિરક્ત જીવે તે પ્રમાણે કર્યું. તે શેઠને ઘેર જઈ રહ્યા. બહારની જે શ્રી જોઈએ તે વિરક્ત ખરીદ કરી લાવતા, એક દિવસ રમાં નવી સકર ટેટી પહેલ વહેલી આવી હતી. વિરક્ત જીવ તે લેવાને ગયા. ટેટીવાળાએ એક રૂપીઆ કીંમત કહી કત તે દેવા લાગ્યો એવામાં એક મુસલમાન આવ્યો. તેણે કે હું સવારૂપેયો દઈ ત્યારે વઘણજીવ બોલ્યો કે હું દોઢ રૂં- એમ કરતાં કરતાં બંને જણ સામસામી લડ્યા, મુસલમાન હું પાંચ આપું ત્યારે વઘણજીવ કહે હું દશ આપું. ત્યારે એ વીશ કહ્યા વઘણજીવે ત્રીશ કહ્યા ત્યારે પેલાએ ચાલીશ આમ કરતાં હજાર રૂપીયા સુધી બંને જણ લડ્યા કર્યા. જીવે હજાર રૂપીયામાં ટેટી લિધી. લઈને ઘેર આવ્યા ને લખાવ્યું તો પણ શેઠ કંઈ બોલ્યા નહીં કે ટેટીના હજાર આ કેમ દિધા. વઘણજીવ પર તેનો એવો વિસ્વાસ હતો. મ-

નમાં પણ એ વાત લાગ્યા નહીં. શ્રી ઠાકુરજી તે ટેટી લઈ સિંહાસન પર ખેલવા લાગ્યા. ઉત્થાપન થયા ત્યારે શેઠે ટેટી શ્રી ઠાકુરજી પાસે દિઠી શેઠ ઘણો પ્રસન્ન થયો અને શ્રી ઠાકુરજીને વિનંતિ કરી કે તે મને આપો તો હું સુધારી લોગ ધરું શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હું કાલે આરોગીશ, આ ટેટી મને ઘણી પ્રિય છે. આ સાંભળી શેઠ પ્રસન્ન થયો અને મનમાં કહ્યું કે વિરકતને ધન્ય છે કે હજાર રૂપીયા ખરચતાં ક્યો નહીં. એ વિરકત વરિશ્ચુવ અને શેઠ એવા કૃપા પાત્ર હતા કે હજાર રૂપીયા ખર્ચ્યા તો પણ શેઠના મનમાં દોષ આવ્યો નહીં. એ બંને એવા કૃપા પાત્ર ભગવદિય હતા.

(પરમાનંદદાસ સોનીની વાર્તા.) (પ્રલંભ ૧ ભા.) (વાર્તા ૯૦ મી.)

આ પરમાનંદદાસ સોનીને શ્રીમદભાગવત ચારંબેદ, પુરાણ અને મુખોધિનીજી સર્વ જીજ્ઞાસુ હતા. શ્રી ગુસાંઈજી કથા વાંચતા તે નિત્ય પરમાનંદદાસ સાંભળતા, અને કથાને સૂર્વ હાર્દ સમજતા કથામાં કોઈ પ્રશ્ન કરે તો શ્રી ગુસાંઈજી આજ્ઞા કરતા કે પરમાનંદદાસને પુછી લો, શ્રી ગુસાંઈજી આવી કૃપા રાખતા હતા જે કોઈ આવીને પુછે તો તેને પરમાનંદદાસ ઉત્તર દઈ શકતા હતા એક દિવસ ચાર પંડિત શ્રી ગુસાંઈજી પાસે આવ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી સેવામાં નહાયા હતા તેથી પરમાનંદદાસે તેમને આદર દઈ ખેસાડ્યા, ત્યાં ચર્ચા ચાલી કે જગત સત્ય છે કે અસત્ય છે પંડિતોએ કહ્યું જગત અસત્ય છે. શ્રદ્ધાના સ્વરૂપમાં જગત કલ્પના માત્ર છે પરમાનંદદાસ સોનીએ પુછ્યું કે જેવી રીતે દોરીમાં સર્પ અને જેવ

છીપમાં રૂપું કંદપના માત્ર છે, કે બિજે ઠેકાણે છીપ તથા
જોયા વિના કંદપના થઈ શકતી નથી. આ પ્રમાણે બ્રાહ્મણમાં
તમિથ્યા છે તો કંદપના કરવાવાળા મનુષ્યોએ સત્ય જગત
જોયું તે બતાવે. આ સાંભળીને પંડિત પાછા ફરિ ગયા
પરમાનંદ સોની એલા વિદ્વાન હતા જેમને શ્રી ગુસાંઈજી-
વાણીપર અત્યંત વિશ્વાસ હતો જે પરમાનંદદાસ એવા
પાત્ર હતા, જેમને સર્વ શાસ્ત્ર હસ્તામલ હતા. તેમની
ઈ શું કરીએ.

મેક ખંડન બ્રાહ્મણની વાર્તા (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૬૧, ૬૨)

એ સીનંદમાં રહેતો હતો. એ ખંડન બ્રાહ્મણ શાસ્ત્ર ભ-
હતો. પૃથ્વી પર જેટલા મત છે તે સર્વનું ખંડન કરવું
તેને નિયમ હતું, આથી સર્વ લોકોએ તેનું નામ ખંડન
યું હતું, એક દિવસ શ્રી મહાપ્રભુજીના સેવક વઈળજીવાની
ગી માં આવ્યો અને ખંડન કરવા લાગ્યો, વઈળજીવાએ કહ્યું
જે શાસ્ત્રાર્થ કરવો હોય તો પંડિતોની સાથે જો અમારી મં-
માં તારે આવવાનું) કામ નથી. અહિં ખંડન મંડન નથી
વદ વાર્તાનું કામ છે ભગવદ્દર્શ ગાવો હોય અથવા સાંભ-
હોયે તો અહીં આવ. તો પણ તેણે માન્યું નહીં. નિત્ય
ીને ખંડન કરે એવી તેની પ્રકૃતિ હતી, એક દિવસ વઈ
વાનું ચિત્ત ઘણું ઉદાસ થયું. રાત્રે ઘરમાં ખંડન બ્રાહ્મણ
હતો ત્યાં ચાર જણ મગદળ લઈ તેને મારવા લાગ્યા
પુછ્યું કે મને કેમ મારો છો. ત્યારે ચારે જણાએ કહ્યું
ભગવદ્ધર્મ ખંડન કરે છે, ભગવદ્ધર્મ સર્વ

સર્વ ધર્મમાં શ્રેષ્ઠ છે કેવળ ભગવત્પારાયણ છે. જેણે તેન મન ધન ભગવદર્પણ કર્યું છે તેનો કોઈ અર્થ બાકી રહેતો નથી શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે જેણે આત્મનિવેદન કર્યું છે તેને કોઈ અર્થ બાકી રહેતો નથી, સર્વ સિદ્ધ થાય છે, આવા ધર્મ કરતું ખંડન કરે છે તેથી તેને મારીશું. આ સાંભળી ખંડન બ્રહ્મણ ચારે જણને નમી પડ્યો અને બીજે દિવસ ભગવદ મંડળીમાં આવી વંદિત્વેને નમી પડ્યો. વંદિત્વેને વિનંતિ કરી કે મને કૃપા કરી વંદિત્વ કરો. વંદિત્વેનો સંગ લલ ગોકુળ આવી વંદિત્વ થયો. શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે રહી માર્ગની અનુસાર સર્વ શાસ્ત્ર ભણ્યો, અને ભગવદ્દેવા કરવા લાગ્યો. ભગવદ્ગુણ ગાન કરવા લાગ્યો અને પોતાનો જન્મ સફળ કરી માન્યો એ ખંડન બ્રાહ્મણ શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી મંડન થયો. સાકાર બ્રહ્મનું સ્થાપન કરવા લાગ્યો. દૈવી જીવ હતો પરંતુ આસુરી જીવની સંગતિથી તેની બુદ્ધિ ફરી ગઈ હતી તે પાણુ દૈવીજીવ બાણી શ્રી ઠાકુરજી એ જોરથી ખેંચી લીધો પછીથી એનું મંડન બ્રાહ્મણ નામ પોડ્યું.

(એક પટેલની વાર્તા)

(પ્રલંભ ૧ હો)

(વાર્તા ૬૨ મી)

એક પટેલ ગુજરાતમાં રહેતો હતો. શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાતમાં પધાર્યા ત્યારે તે પટેલ સેવક થયો હતો. તે પરામાં રહેતો હતો, અને ગામમાં નિત્ય ભગવદ્વાર્તા સાંભળવા જતો હતો, ગામ અને પરાની વચ્ચે એક ગાઈનો રસ્તો હતો. નિત્ય ભગવદ્વાર્તા સાંભળવા તે વંદિત્વ જતો હતો, એક દિવસ એકાદાશીનું વ્રત હતું અને ભગવદ મંડળીમાં બગ્યાણ હતું

રાતના બે વાગે ત્યાંથી નિકળ્યો, રસ્તામાં આવતાં એક
મળ્યું. તે પ્રેતે રસ્તો રોક્યો, પટેલ પાછા ફર્યા તો પ્રેતે
આવી રસ્તો રોક્યો, પટેલ બોલ્યા કે તું કોણ છે, આવા
કેમ કરે છે, ત્યારે પ્રેત બોલ્યો કે હું પ્રેત છું તને ખા-
પટેલ બોલ્યા કે કેમ ખાતો નથી પ્રેતે કહ્યું કે તારી પા-
પાવું છું પરંતુ અવાતું નથી પટેલ બોલ્યા કે મારો સ્પ-
રવાની પણ તારામાં સામર્થ્ય નથી. આ સાંભળીને પ્રેત
અને પટેલની પાસે આવ્યો, કે પ્રેતના અંગમાં અગ્નિ
લાગ્યો પ્રેત યુએ પાડવા લાગ્યો, મહા પાપી હતો, બ્રહ્મ
હતો. આ જોઈ પટેલને દયા આવી એને જળ લઈ પ્રે-
ઉપર છાટ્યું. પ્રેતને બોલવાની શક્તિ આવી અને ભગ-
વદ્દેવનું જ્ઞાન થયું, અને વિચાર આવ્યો કે આ કોઈ મ
પુરુષ છે, પ્રેત બોલવા લાગ્યો કે વૈશ્વરાજ હું તમારી શરણ
મારો અપરાધ ક્ષમા કરો, મારો ઉદ્ધાર કરો. પટેલ તળા-
થી જળ લઈ અષ્ટાક્ષર મંત્ર ભણી ખીજી વખત તે પ્રેતના
છાંટ્યું, એટલે તે પ્રેતની પ્રેત ચોનીથી તરત મુક્ત થઈ
જય જય કરતો વૈકુંઠ ગયો. એ પટેલ વૈસ્ણવ શ્રી ગુલાં-
નો એવો કપાર્પાત્ર હતો એ પ્રેત ભગવદ્પાર્શદ થઈને તેના
વૈકુંઠમાં ગાયા કરતો.

નૈષ્કં ન વૈષ્ણવની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ લો)

વાર્તા ૯૩ મી

એક નિષ્કંચન વૈસ્ણવ સ્ત્રી પુરુષ મથુરાંજમાં રહેતા
કેરીનો વખત હતો તેથી તે વૈસ્ણવ બે પૈસાની
લેવા ગયો. કેરીનો એક ટોપલો માળીની પાસે

હતો માળીએ કહ્યું કે એક રૂપૈયા દે તો આખો ટોપડો આપું વઘરશુવે રૂપૈયામાં તે ટોપડો લીધો. ટોપડો લઈ યમુનાજીના કિનારે કેરીઓ ઘોઘ એકેક કેરી ઘોર ગયો અને શ્રી ઠાકુરજીને ભોગ ધરતો ગયો ને શ્રી ઠાકોરજી આરોગતા ગયા. આ પ્રમાણે બધી કેરી આરોગાવી ચુકે ત્યારે નિષ્કચન બ્રાહ્મણે કહ્યું કે રૂપૈયા રોકડો નથી. દશ પંદર દિવસમાં આપીશ ત્યારે માળીએ કહ્યું કે મારી કેરી પાછી માળી કેરી લઈને ચાલ્યા. ગામમાં બિજો શેઠ રહેતો હતો તે મનુષ્યોએ કેરીઓ લિધી અને શેઠને ઘેર લઈ ગયા શેઠ કેને ભોગ ધરવા ગયો ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે આ કેરીએ તો હું પહેલાં આરોગ્યો છું. અમુક વઘરશુવે મને ભોગ ધયે છે ત્યારે શેઠે કહ્યું કે આપ રસ્તામાં આરોગો, ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજીની વાણી સત્ય કરવાને આરો ગ્યો છું. શ્રી ગુસાંઈજીએ વલ્લભાષ્ટકમાં કહ્યું કે એ મારાં આપને લીધે પ્રગટ કર્યોછે. કોઈ કંઈ વસ્તું કોઈઠેકાણે અપને અરપણુ કરે તે વસ્તુ સાક્ષાત વદન કમલમાં અરોગો છે એમ હું માનું છું.

શ્લોક—પ્રાજ્ઞૈતેનશુભૌત્રજપતિચરણાંભોજસેવાસ્વચરણં

પાકયયત્કૃતંતેતદુતનિજકૃતેશ્રીદુતાદોતિમન્યે ॥ ૧ ॥

યસ્માદસ્મિનસ્થિતોયત્કિમપિકથામાપઆપ્યુપાહર્તુમિચ્છત્તદ્વાતદોપિન્ન

સ્વદનકમલેવારુહાસેકરોતિ ॥ ૧ ॥

આ પ્રમાણે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું છે તેથી જે ઠાકો વઘરશુવે જે કોઈઠેકાણે મને જે કંઈ સમર્પે તે હું સર્વ અરોગીશ, આ સાંભળીને શેઠ ઘણો પ્રસન્ન થયો, અને કેરીઓ

પ્રસાદી લેગી ધરી દીધી, અને તે વઘણુવને બોલાવ્યા. કહ્યું કે તમે કેરીઓ કેમ લીધી નહીં. ત્યારે તેણે કહ્યું યિયા રોકડો નહોતો તેથી માળી પાછી લઈ ગયો, શેઠે કે કેરીઓ તો તમે આરોગાવી દીધી ત્યારે લેવાની શી કમ રહી વઘણુવ બોલ્યો કે આરોગવાવાળો જાણે કે તમે ૧. શેઠ ઉઠીને વઘણુવને નમ્યા અને છાતી સાથે લેગાવી. અને કહ્યું કે શ્રી ઠાકુરજીની આજ્ઞા છે તમે પ્રસાદ અન્ને તેથી નિષ્કંચન વઘણુવે તે શેઠને ઘેર મહાપ્રસાદ. અને નિષ્કંચન વઘણુવ એવો કૃપા પાત્ર ભગવદ્વિય હતો, નયંદ વાણીયો રાજનગરમાં રહેતો તેની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ હો વાર્તા ૬૪ મી.

એ નાનચંદ વાણિયા દ્રવ્ય પાત્ર હતા. શ્રી ગુસાંઈજીને પુરૂષોત્તમ જાણુતા હતા. ગોકુળનાથજીનો વિવાહ આ ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ નાનચંદને કુંકમ પત્રી લખી નાદ દેશમાં સર્વને સમાચાર દિધા. સર્વ ગુજરાતના વઘણુ ની ગોકુળનાથજીના વિવા ઉપર શ્રી ગોકુળ આવ્યા નેટલા જીવ વિવાહ પર આવ્યા તે સર્વને પાંચ પાંચ રૂપીઆ મે આપ્યા. અને હજાર રૂપીયાની હુંડી ભેટ મોકલી સર્વ લોહવા લાગ્યા કે નાનચંદ લોસી છે. એક હજાર રૂપીયા મોકલી છે. આ વાત કોઈએ શ્રી ગુસાંઈજી આગળ કરી રે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે નાનચંદના મનની વાત જાણું છું. તેનો ભાવ ગુપ્ત છે લોકને દેખતા હજાર રૂપીયા કહ્યા છે પરંતુ દશ હજાર વઘણુવોની સાથે પાંચ પાંચ ?

પીયા મોકલ્યા છે. આ પ્રમાણે ગુપ્ત રીતે પચાસ હજાર મે
કલ્યા છે તેના અંતઃકરણની વાત હું જાણું છું. એ નાનક
એવા કૃપા પાત્ર હતા જેણે ગુપ્ત રીતે સેવા કરી.

(એક ડોશીની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ ભે.)

(વાર્તા ૬૫ મી.)

એ ડોશીને માથે શ્રી બાલકૃષ્ણજી બિરાજતા હતા
સારી રીતે સેવા કરતી હતી. એક દિવસ તે ડોશીને કા
આવ્યો તો તે ડોશીને સાક્ષાત મુર્તિમાન કાળ દેખાયો ત્યા
ડોશીએ કાળને કહ્યું કે હું તો નહીં આવું. કાળ પાછો ગયે
આમ કરતાં આઠ વખત પાછો આવ્યો છું. જ્યારે જઈ છું
ત્યારે ભગવદ્દેવામાં લાગી હોય છે પરંતુ દુરથી મને આવતે
જોઈને હાથથી ના કહે છે તેના શરીરમાં કંઈ તેજ દેખાય
તેથી તેની પાસે મારાથી જવાતું નથી. ચમરાજએ કહ્યું
ડોશી તારા દંડમાં નહીં આવે એ તો ભગવદ્ ભક્ત છે, કાળ
માથે પગ મુકીને ભગવદ્દીલામાં જશે. એક દિવસ શ્રી ગુ
સાંઈજી રાજનગર પધાર્યા ત્યારે ઠાકુરજીને શ્રી ગુસાંઈજી પાસે
પધરાવ્યા અને દેહ ત્યાગ કરી લિલામાં પ્રાપ્ત થઈ એ ડોશી
એવી હતી કે જણે પોતાની ઇચ્છાથી દેહ ત્યાગ કરી.

(એક ડોશીની વાર્તા,)

(પ્રસંગ ૧ ભે.)

(વાર્તા ૬૬ મી.)

આ ડોશી રાજનગરમાં રહેતી હતી. ડોશીને માથે શ્રી
ગુસાંઈજીએ શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી દીધા હતા, તે સારી રી
સેવા કરતી હતી એ ડોશી નિષ્કંચન હતી તેને ઘેર ચમચો ન
હોતો તેથી સામગ્રી ઠરાવીને નિત્ય લોગ ધરતિ. એક દિવસ
ડોશી સામગ્રી કરી રહી હતી એવામાં એવી ખબર મળી

ગુસાંઈજી પધાર્યા છે, તેથી તેણે ગરમ સામગ્રી ભોગ ધરી
 ૧ ચમચાને બદલે એક દાતાણુ ધર્યું, અને શ્રી ઠાકુરજીને
 િતિ કરી કે આપ આ સામગ્રી દાતાણુથી ઠરાવીને આરોગ-
 હું દર્શન કરી આવું. શ્રી ઠાકુરજીની આજ્ઞા લઈને ગઈ
 ને દર્શન કરીને આવી ત્યારે બે ચાર વઘણશુવ તે ડોસીની
 થે આવ્યા ડોસીએ ભોગ ધરાવી વઘણશુવને દર્શન કરાવ્યાં
 ને પછી શ્રી ઠાકુરજીને અનવસર કર્યા. જે વઘણશુવ ડોસીની
 થે આવ્યા હતા તેમણે દાતાણુ જોયું અને પોતાને ઘેર જઈ
 ળએ એક કોઈએ બે કોઈએ ચાર કોઈએ પચાસ કોઈએ સો
 ળાણુ શ્રી ઠાકુરજીને ભોગ ધર્યાં આમ કરતાં ઘણા લોક ધર-
 લાગ્યા. બે ચાર દિવસ પછી એક વઘણશુવને ઘેર ચાચાહ-
 ંશજી આવ્યા. અને દાતાણુ ભોગ ધર્યાં જોયાં. પછી પુછ્યું
 આ દાતાણુ કેમ ભોગ ધર્યાં. ત્યારે તેણે કહ્યું કે સર્વ વઘ-
 શુવો ધરે છે, ચાચાજીએ શ્રી ગુસાંઈજી પાસે સર્વ વઘણશુ-
 ને એકઠા કર્યા અને દાતાણુ વિષે પુછ્યું સર્વએ કહ્યું કે
 ૧ ડોસીને ઘેર જોઈને અમે બધાએ ધર્યાં છે. ચાચા-
 ળએ ડોસીને પુછ્યું ત્યારે ડોસીએ કહ્યું કે મારે ઘેર ચમચો
 હોતો અને મારે દર્શનની ઉતાવળ હતી તેથી મેં એક દિવ-
 ૧ દાતાણુ ચમચાને ઠેકાણે ધર્યું હતું. તે દિવસે આ વઘણશુ-
 ળએ જોયું છે, શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એણે તો ઠીક
 યું અને તમે તો દેખાદેખી કરી એ વાજખી નહિ, જેથી વ-
 ળશુવે ભગવત્સેવાની રીત પુછીને અને સંમજીને સેવા કરવી
 ખાદેખી કરવી નહીં, દેખાદેખી કરી કે ભગવત્સેવામાં

બંધ પડે અને સમજીને કરે તો ભગવત્સેવામાં ફળ પ્રાપ્ત નેથી વઘણુવે સેવાની રીત પુછીને કરવી એ ડોસી જે રે કરતી હતી તે પુછીને અને વિચારીને કરતી હતી એવાં કૃપા પાત્ર હતાં.

(એક ભગવદ્વિય અને એક તાદ્રશીની વાર્તા) (પ્રકાશ ૧ ભાગ) (વર્તી ૬૭ મી)

એ શુજરાતના વાસી હતા, તેમણે પરસ્પર પરિક્ષા ભગવદ્વિય વઘણુવે રાજનગરમાં રહેતો હતો, અને તાદ્રશી વઘણુવે ઘોળકામાં રહેતો હતો અને એક બિજાને મળવાનું ઘણું કરતા હતા એક સમય ભગવદ્વિયની પુત્રીનો વિવાહ જ્યો ત્યારે તાદ્રશી વઘણુવને કુંકુમ પત્રી લાખી ત્યારે તેણી વઘણુવે કન્યાદાન દેવાની વેળાએ ભગવદ્વિયને ઘેર ગયા આ વખતે ભગવદ્વિયે લોહીક કાર્ય છોડી દીધું અને તેણે મળ્યા, અને ઘેર લાવી નહવરાવી મહાપ્રસાદ દેવર તેમને સુવાડયા પછી કન્યાદાન દેવા બેઠા બિજા દિવસ જ ઉઠવાનો વખત થયો ત્યારે તાદ્રશી વઘણુવે શ્રી ઠાકુરજી મંદીર આગળ સુતા હતા તેથી ભગવદ્વિય વઘણુવે નહા એક પહોર સુધી ઉભા રહ્યા પરંતુ તાદ્રશીને જગાડયા ન મનમાં એમજાણ્યું કે એમને કેમ જગાડાય અને તાદ્રશીને સુષ ગયા હતા, પહોર દિવસ ચઢ્યો જાણીને તાદ્રશી ઉઠ્યા અને પુછ્યું કે તમે ક્યારના નહાયા છો. ત્યારે ભગવદ્વિયે કહ્યું કે હમણાજ નહાયો છું. આથી તાદ્રશી સમજ્યો આની ભગવદ્વિયપણામાં કસર નથી તાદ્રશી પોતાને ઘોળકા ગયો તાદ્રશી વઘણુવનું લગ્ન થયું. રાજનગરથી

દિય વઘસણુવને ઘોળકા યોગાવ્યા પરણુવાને વરઘોડા ચ-
 હતો તે વખતે ભગવદિય જઈ પહોંચ્યા. વઘસણુવ ઘોડેથી
 ારી તેને ઘેર લઈ આવ્યા અને નહવરાવી ઘોવરાયી મહાપ્રસાદ
 ારાવી પછી પરણુવાને ખેડા, એ ભગવદિય વઘસણુવે આ
 માણે પરિક્ષા લીધી અને મનમાં સમઝ્યો કે આના તાદ્ર-
 પણુમાં કસર નથી, એ ખંન્ને વઘસણુવ એવા કૃપાપાત્ર હ-
 જેમણે એક ખીજને માટે લે કિક કાર્ય છોડી દિધું અને
 ને અનિત્ય જાણીને ભગવદિયનો મેળાપ મુખ્ય રાખ્યો;

(એક પોલની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ લે.)

(વાર્તા ૬૮ માં.)

એક પટેલ વઘસણુવ રાજનગરમાં રહેતો હતો, એ પટેલ
 િસણુવને બે પુત્ર હતા. અને એક સ્ત્રી હતી. મોટા પુત્રને બે
 ાહતી, આ સાતે મનુષ્ય ગુમાંઈજની શરણુ આવ્યાં.
 ને શ્રી ઠાકુરજી પધરાધી સેવા કરવા લાગ્યા. છ જણુનું મન
 શ્રી ઠાકુરજીમાં લાગ્યું હતું. પરંતું મોટા પુત્રનું મન લોડી-
 માં ઘણું હતું. ભગવદ સંખંધી કાર્ય કંઈ કરતો નહોતો,
 ને લોડિકમાં તદરૂપ થઈ રહ્યો હતો, એક દિવસ તેના પ્રિ-
 એ એક વઘસણુવને કહ્યું કે આનું મન પ્રભુમાં લગે તો
 રૂં. વઘસણુવે કહ્યું છે જ્યારે શ્રી ગુમાંઈજ કૃપા કરશે. ત્યારે
 ગશે ઘણા દિવસ વિત્યા પછી તે વઘસણુવ તે પટેળની દુકા
 પર ગયો. ત્યાં પટેલનો મેટો પુત્ર નામું ઝખતો હતો, વઘ-
 ણુવ બે ત્રણ ઘડી સુધી બેસી રહ્યો પરંતું તેને તેણે (પટેલના
 ાટા પુત્રે) બોલાવ્યા નહીં, ત્યારે વઘસણુવે જઈને તેના કા-
 માં કહ્યું કે ઊઠ ચેત, ત્રણ દિવસ પછી તારું અ યુ થશે. આ

પ્રમાણે કહીને તે વઘરણુવ ચાલ્યો. તેનું ચિત્ત ઉદાસ થઈ ગયું. દુકાન બંધ કરીને સુઈ રહ્યો. ખાવા પિવામાં કંઈ મન લાગતું નહીં. વઘરણુવ ઔષધ કરે તો પણ લાગે નહીં. પછી તેના પિતાએ કહ્યું કે અમુક ઠેકાણે વઘરણુવ રહે છે તેને બોલાવી લાવો. વઘરણુવને બોલાવા ગયા ત્યારે આના કાની કરી બેઠી વસ આવ્યો નહીં, ત્રિજે દિવસ આવ્યો અને નાડી જોઈ કહ્યું કે બે ઘડિયાં તારું મૃત્યુ છે, જો કોઈ બીજો તને આવડે તો તું બચીશ, તેણે ઘરવાળા બધાને પુછ્યું પરંતુ કોઈ આવરદા દેવી કબુલ કરી નહીં, પછી તે પટેલનો પુત્ર કહે લાગ્યો કે હું વઘરણુવ હું તમારી શરણુ છું. તમે મારી રક્ષા કરો, ત્યારે વઘરણુવે કહ્યું કે તું નિત્ય ભગવત્સેવા અને ભગવત્સ્મરણુ અને ભગવત્કથામાં ચિત્ત રાખીશ તો તારો કાળ જતો રહેશે. તેણે હાથ જોડી કહ્યું કે જો હું જીવતો રહીશ દિવસ રાત ભગવત્સેવા તમારી કૃપાથી કરીશ. વઘરણુવે તે આશિરવાદ દિધો. તે મુલો નહીં પછી ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યો, જેવી તેને લોકીકમાં આશકિત હતી તેવી તેને ભગવત્સેવામાં થઈ તેથી દશ ગણી સેવા વિષે થઈ. એ પટેલ વઘરણુવે એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(માતા પુત્રની વાર્તા) (પત્તન ૧ જો)

(વાર્તા ૬૬ મી.)

એ માતા પુત્ર તિર્થ કરવાને ગયા. તિર્થ કરતાં કરતાં ગોકુળ ગયા, શ્રી ગુણાંજલિનાં દર્શન સાક્ષાત્ પુર્ણ પુરૂષોત્તમના થયા. માતા પુત્રે વિનતિ કરી કે અમને સેવક કરો. ગુણાંજલિએ કૃપા કરી તેમને નામ નિવેદન કરાવ્યું. શ્રી ગુ

જીની આજ્ઞા લઈ શ્રી નાથજીના દર્શન કરી આવ્યા, પરંતુ
 ૧ ગુસાંઈજી વિના એક દિવસ પણ રહી શકતા નહોતા, તે
 ૨ ની એવી આશક્તિ શ્રી ગુસાંઈજી વિષે થઈ. આ પ્રમાણે
 ૩ દસ વર્ષ શ્રી ગોકુળમાં શ્રી ગુસાંઈજી પાસે રહ્યા. પછી શ્રી
 ૪ સાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે હવે તમે દેશ જાઓ, ત્યારે તેમણે
 ૫ નંતિ કરી કે મહારાજ આપના દર્શન વિના કેમ રહેવાય
 ૬ ૧ ગુસાંઈજીએ તેમને એવું સ્વરૂપ પધરાવી દીધું કે જે સ્વરૂ-
 ૭ થી પોતે તેમને નિત્ય દર્શન દેતા અને વાતો કરતા. ભોજન
 ૮ ૨ અને શૃંગાર શેવા કરે આ પ્રમાણે તે માતા પુત્ર જન્મ પ-
 ૯ ૩ ત શ્રી ગુસાંઈજીના સ્વરૂપની સેવા ઘરમાં કરતા. જન્મ પ-
 ૧૦ ૪ ત તેમને સંસારમાં આસક્તિ ન થઈ, તે સ્વરૂપમાં આશક્ત
 ૧૧ ૫ યા ગુપ્ત સેવા કરી, એ માતા પુત્ર એવાં કૃપા પાત્ર ભ-
 ૧૨ ૬ વહિય હતાં.

વજ્રભાઈ પોરબંદર રહેતા હતા તેમની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૧૦૦ મી)

દેવજીભાઈ લુવણા વર્ધણજી હતા, નિત્ય ભગદવાર્તા
 ૧ ભજવા જતા એક દિવસ દેવજીભાઈને તાવ આવ્યા તથી
 ૨ ત દિવસ સુધી મહાપ્રસાદ ન લેવાયો, નહાયા નહી તેમ
 ૩ ક્યા પણ નહી. સાતમે દિવસે સર્વ વર્ધણજી મળીને દેવજી-
 ૪ ભાઈને ઘેર આવ્યા. વર્ધણજી આવ્યા જાણીને દેવજીભાઈને અ-
 ૫ ૧ રહર્ષ થયો અને આનંદના આવેશમાં નૃત્ય કરવા લાગ્યા.
 ૬ ૨ આનંદના આવેશથી તાવ ગયો, સર્વ વર્ધણજીઓએ કહ્યું કે તમે
 ૭ ૩ ઈ માગો ત્યારે દેવજીભાઈએ કહ્યું કે જન્મપર્યંત તમારે

ભગવદ્દીયનો સત્સંગ ન છુટો એ હું મારું છું, દેવજીભાઈ
સત્સંગમાં એવી આસક્તિ હતી જેવી સત્સંગમાં વૃત્તાસુરે
હતી. (ચદ્ધી.)

શ્લોક—મમોત્તમશ્લોકજનેપુસરુયંસંસારચક્રેભ્રમતઃસ્વરૂપમિઃ

ત્વન્માયયાત્માડત્મજદારગેહેષ્વાસવત્ચિત્તસનનાયભૂયાત્ ॥ ૧ ॥

(સ્ત્રી પુરૂષ રાજનગરના વાશીની વાર્તા,) (પ્રથમ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૦૧ મી)

એ સ્ત્રી પુરૂષ રાજનગરમાં શ્રી ઠાકુરજીની શેવા કરન
દિવસ રાત તેમની વૃત્તિ શ્રી ઠાકુરજીમાં રહેતી. આવ્યા ગય
વઘણુવનો ઘણો સત્કાર કરતાં. એકવાર દુષ્કાળ પડ્યો તર્થ
અન્ન ઘણું મોઘું હતું ઘાસ મળતું નહોતું. એક દિવસ વઘણુ
ઘણું ખરીદ કરી લાવ્યો અને ઘરના ચોકમાં નાંખ્યા. એક દુ
ખળી ગાય આવી તે ખાવા લાગી, ગાયને હાંકે તો જાય નહ
વઘણુવની સ્ત્રીએ ગાયને હાથથી હાંકી તેથી ગાય પડી ગઈ અને
ગાયના પ્રાણ છુટી ગયા. વઘણુવને ઘણો પ્રશ્નાતાપ થયો સ
વઘણુવોએ તેમને માથે હત્યાનો દોષ મુકી દુર કર્યો. તેથી
સ્ત્રી પુરૂષે અનન્ય ત્યાગ કર્યું અને પ્રાણ તજવા એવે
વિચાર કર્યો, કે બે દિવસ પછી શ્રી ગોકુળનાથજી રાજના
પધાર્યા સર્વ વઘણુવો દર્શન કરા ગયા. આ વાતની શ્રી ગો
કુલનાથજીને ખબર પડી. શ્રી ગોકુળનાથજી તે પરમ દયા
અશરણાભક્તવત્સલ દિન પ્રંધુ પતિત પાવન એવું આપનું વ
ચન યાદ કરીને તે વઘણુને ખોલાવ્યો. તેને સર્વ વાત પુછી
અને બીજા વઘણુવોને પણ પુછી સર્વ વઘણુવોની વાત સાંભ
ળીને આજ્ઞા કરી કે એને માથે હત્યા નથી, તે વઘણુવને આ

કરી કે જા તું-સેવા કર અન નિસ્કંચન વૈસણવને બોનાવી
સાદ લેવરાવ. તે વૈસણવના હાથથી જળ આરોગ્યા, એ વૈ-
ણવ એવા કૃપાપાત્ર હતા. અવગુણુ છુપાવ્યો નહીં

(એ પોલની રાજનગરમાં રહેતા તેની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૦૨ ની)

આ બન્ને ભાઈ ભાઈલા કોઠારીના ઘરમાં શ્રી ગુસાંઈજી
સે નામ પામ્યા હતા. અને નિત્ય ભગવદ વાર્તા સાંભળવા
તા હતા જે સાંભળતા તે મોઢે થઈ જતું હતું, આમ કરતાં
। સુખોધીનીજી કંઠગન થઈ ગઈ, એ બંને ભાઈ શ્રી ગોકુળ-
નાં આવ્યા અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યાં. શ્રી ગુસાંઈજી-
ના આજ્ઞા લઈ મજ યાત્રા કરવા ગયા. શ્રી નાથજીના દર્શન
થી શ્રી ગિરિરાજની તળેટીમાં કોટડી લઈ રહ્યું. નિત્ય શ્રી
નાથજીની સેવા કરતા અને ભગવદવાર્તા ક્રતા. ભગવદવાર્તા
। આવેશમાં આવતા ત્યારે શ્રી નાથજી આવીને સાંભળતા
ને રહેતા. શ્રી નાથજી તે બે ભાઈ વિના રહી શકતા નહી,
તેમ ગાય વાછડા-વગર રહે નહિ આ પ્રમાણે શ્રી નાથજી તે-
ની પાછળ ફરતા એ બે ભાઈ પટેલ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા
પાપાત્ર હતા.

શ્રીગુસાંઈજીના સેવક શ્રોતાવક્તાની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૦૩ માં)

એ શ્રોતાવક્તા પોતાના દેશથી શ્રી ગોકુળ ગયા અને
તે નંવનિત રિયાજીના દર્શન કર્યાં શ્રી ગુસાંઈજીના મુખથી
આ સાંભળવા લાગ્યા, સાંભળીને દિવસ રાત ભગવદવાર્તા
કરતા ભગવદરસમાં એવા દિન થઈ જતા કે પાંચ

સાત સાત દીવસ સુધી દેહની શુદ્ધિ રહેતી નહીં, એવા ભગ-
વદ્દાવેશ યુક્ત થઈ જતા તે બન્ને જાણુની દેહ છુટી ત્યારે અગ્નિ
સંકાર કર્યો, - ત્યારે શ્રોતા વઈસજીવના હાડકામાં છિદ્ર દીકાં
વૈસજીવોએ વિનંતિ કરી કે કૃપાનાથ શ્રોતા વૈસજીવના હાડકામાં
છિદ્ર કેમ પડી ગયા. ત્યારે શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે
તેને ભગવદ્દવાર્તા સાંભળવામા એટલી આતુરતા હતી કે તેના
રોમરોમમાં શ્રવણ થઈ જતા. એટલે ભગવદ્દવાર્તા સાંભળવા-
ની ઉત્કંઠા રોમરોમમાં થઈ જતી ભગવદ્ વાર્તા સાંભળવાની
એવી આતુરતા જોઈએ. આ વાર્તા સાંભળીને વૈસજીવ ઘણા
પ્રસન્ન થયા. એ શ્રોતા વક્તા એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(એક વાણિયાની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૦૪મી)

એ વાણિયા વૈસજીવ ગુજરાતમાં રહેતા હતા શ્રી ઠાકુર-
જીની સેવા ઘણી સારી રીતે કરતા. વૈસજીવ આવતા તેમની
ટહેલ કરતા અને પોતાને ઘેર ભગવદ્દવાર્તા થતી એ ગામમાં
એક દેવીનું મંદિર હતું, દેવી તેને ઘેર ભગવદ્ વાર્તા સાંભળવ-
વાને આવતી, કેઈ તેને દેખતું નહીં માત્ર આ વૈસજીવ દેખતો.
એક દિવસ આ વઈસજીવ આવ્યા વરસાદ ઘણો પડ્યો હતો
તેથી લાકડાં બધાં ભીજઈ ગયાં. રાત ઘણી ગઈ ત્યારે આ
વઈસજી લાકડાં લેવાને ગયો. રસ્તામાં દેવીનું મંદિર હતું.
અંધારી રાત હતી દેવી દરવાજામાં, બહાર ઉભી હતી તેણે વ-
ઈસજીવને કહ્યું કે તમે ક્યાં જાઓ છો વઈસજીવે કહ્યું કે લાકડાં
લેવા જઈ છું. દેવીએ કહ્યું કે અંધારી રાત છે અને
પડ્યો છે તેથી તમે લાકડા ક્યાં શોધશો, મારે કમાડ ન

ાવ્યાં છે. તથી એક જીનું કમાડ લઈ જાઓ. વઈસજીવ એક માડ ઉતારી લાવ્યો અને કંકડા કરી ઘરમાં લઈ ગયો એમ પેકામ ચલાવ્યું અને અને સામથી કરી વઈસજીવને મહાપ્રસાદ વરાવ્યો. પાડોસમાં બ્રાહ્મણ રહેતો હતો તેની સ્ત્રીએ વઈ- જીવની સ્ત્રીને પુછ્યું કે તમારા લાકડા છાણા સર્વ ભીંજઈ યું હતું. વરસાદમાં તમે લાકડા ક્યાંથી લાવ્યા. ત્યારે સ્ત્રીએ ક્યું કે અમે તો દેવીનું કમાડ ઉતારી લાવ્યા. બીજે દીવસે પીએ બ્રાહ્મણને કહ્યું કે તમે પણ દેવીનું કમાડ ઉતારી લાવો. પારે બ્રાહ્મણ રાતરે દેવીનું કમાડ ઉતારવા ગયો. તેના હાથ માડે ચોટી રહ્યા. હાથ છુટે નહીં અને બ્રાહ્મણ ઘણો દુઃખી યો એક પહોર સુધી ઉભો રહ્યો. કંઈ ઉપાય ચાલે નહિ, પારે બ્રાહ્મણની સ્ત્રી તેના પતીને શોધવા ગઈ સ્ત્રી જીએ છે તો તિની આ વ્યવસ્થા થઈ છે સ્ત્રી કમાડ પકડી પતિના હાથ ડાવવા લાગી તો સ્ત્રીના હાથ પણ ચોટી ગયા. સ્ત્રી પુરૂષ ન્ને રોવા લાગ્યા અને દેવીની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા. આખી તરોંયા કર્યું પાછલી બે ઘડી રાત રહી ત્યારે દેવી બોલી કે મે મારા બે કમાડ નવાં કરાવી આપો. અને તમારી પાડો- માં વાણિયો વૈષ્ણવ રહે છે તેને ઘેર નીત્ય લાકડાનો ભારે હોંચાડો તો તમને છોડું. સ્ત્રી પુરૂષે એ વાત કથુલ કરી બ્રા- ણુ બ્રાહ્મણી ઘેર આવ્યાં અને નવા કમાડ કરાવી દેવીના મં- રને ચઢાવ્યાં. અને વાણિયાને ઘેર નીત્ય લાકડાનો ભારે પ- ાંચાડવા લાગ્યાં આમ કરતાં ચતુર્માસ વીતી ગયો અને વાણિયા વૈષ્ણવને ઘેર લાકડાં ઘણાં એકઠાં થયાં, ત્યારે

વાણિયાએ કહ્યું કે હવે લાકડાં ન લાવો. હું દેવીને કહીશ. વાણિયા વૈષ્ણવ દેવીને કહ્યું કે હવે તમે તેમને છોડી મુકો દેવીને છોડી મુક્યા. બ્રાહ્મણે વાણિયા વૈષ્ણવને પુછ્યું કે દેવી તમારું કહ્યું માને છે તેનું શું કારણ? વાણિયાએ કહ્યું કે વૈષ્ણવધર્મ એવોજ છે બ્રાહ્મણે કહ્યું કે અમને વૈષ્ણવ કરો. વાણિયા વૈષ્ણવે બ્રાહ્મણને શ્રી ગોકુળ મોકલ્યો. અને એ સ્ત્રી પુરૂષ ગોકુળ જઈ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયાં. શ્રી નાથજીના દર્શન કરી સેવક પધરાવી પોતાને ઘેર આવ્યાં એ વાણિયા વૈષ્ણવ ઉપર શ્રી ગુસાંઈજી એવી કૃપા હતાં જેની સાથે શ્રી ઠાકુરજી બોલત ચાલતા હતા. એ એવો કૃપાપાત્ર હતા.

(એક વેસ્યાની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ જો) (વાર્તા ૧૦૫ જા)

એક વૈષ્ણવે માધવદાસનો સ્નેહ હતો. જ્યારથી માધવદાસે તેનો ત્યાગ કર્યો, ત્યારથી તે મીઠું અને ખાટી ખાત ધી, શાક દાળ, ચોખા તેલ વિગેરે કંઈ પણ ખાતી નહોતો આમ કરતાં ખાર વરસ વિત્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી પધાર્યા ત્યારે એ વેશ્યા દરશન કરવાને ગઈ. અને મનુષ્યને કહ્યું કે તમે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરો કે મને શરણ લો, માણસોએ કહ્યું શ્રી ગુસાંઈજી તને શરણ નહી લે તે દિવસથી વેશ્યાએ અજળ છોડી લીધું અને પ્રાણ છોડવાનો સંકલ્પ કર્યો, એ દિવસે તેણે અન્ન જળ પણ લીધું નહિં ત્યારે ગામના વૈષ્ણવો શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી કે જે દિવસથી માધવદાસે તે ત્યાગ કર્યો છે તે દિવસથી તેણે વેશ્યા પણ છોડ્યું છે અને દિવસથી મીઠું તથા ખાટીજ ખાય છે અને આપના પધાર્યા

તી રાહ જુએ છે. બાર વર્ષ થઈ ગયાં. આપે શરણ લેવાની
કહી તેથી તે દેહ છોડે છે. તેથી આપ કૃપા કરીને તેને શરણ
તો સારું. સર્વ વર્ષજીવોની વિનંતિ સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈ-
એ આજ્ઞા કરી કે તેને હમણાજ ખોલાવો હું એને શરણ
શ. વૈશ્યાને ખોલાવી લાવ્યા અને શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા
કરીને તેને નામ નિવેદન કરાવ્યું અને ભગવદ્દેવા પધરાવી
પ્રી. તે દીવસથી વૈશ્યા શ્રી મદનમોહનજીની સેવા કરવા
ગી. એને તરેહ તરેહના શૃંગાર અને સામગ્રી કરી શ્રીમદ્-
મોહનજીને અંગીકાર કરાવવા લાગી. કેલાક દિવસ પછી
શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી શ્રી મદનમોહનજી સાતુભાવ જણા-
વા લાગ્યા. એ વૈશ્યા એવી પરમ કૃપા પાત્ર ભગવદ્દિય હતિ.
(એક પટેલ વળુવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ છો.) (વાર્તા ૧૦૬ ઠી.)

જુજરાતમાંથી એક સંઘ શ્રી ગોકુળ જતો હતો તે સંઘનિ
જે તે પટેલ પાણુ ગયો. રસ્તામાં ઘાસ ખોદી લાવે અને તે
થી નિર્વાહ કરે. આમ કરતાં શ્રી ગોકુળ આવ્યો ઘાસ ખો-
વાનું દાતરડું વેચી શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ કરી. શ્રી ગુસાંઈજી તો
તિર્યામી છે. તેણે તે પટેલને ખોલાવ્યો અને પોતાની પાસે
સાડયો ખીજ વર્ષજીવોએ કહ્યું કે આમાં શું ગુણ છે કે તેને
સેવે ખોલાવ્યો. છે. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એણે
વર્ષસ્વ અર્પણ કર્યું છે તેથી શ્રી ઠાકુરજી એના પર પ્રસન્ન છે,
દિવસ સુધી હાથ વડે ઘાસ ખોદી લાવ્યો ત્યારે તેણે દાતરડું
વેચ્યું ત્યાં સુધી તે જીવ્યો રહ્યો. એ કોઈની અપેક્ષા રાખતો નથી
સ્વસ્કંત વર્ષજીવ મને ઘણું પ્રિય છે, શ્રી ગુસાંઈજીએ

મજામાં શ્રી મહાપ્રભુજીનું નામ કહ્યું છે કે, સ્વયંજિજ્ઞતા વિચલપ્રાણિક
આનો અર્થ જોણે સંપુણ સ્વાર્થ ત્યાગ કર્યો છે. એવો
વર્ણણુવ શ્રી મહાપ્રભુજીને પ્રાણથી પ્યારો છે એના હૃદય
શ્રી ઠાકુરજી બિરાજે છે. તેનું ભાગ્ય શું કહીએ ? એ પટેલ
ઈચ્છા એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(વૈષ્ણવાદ અને દામોદરદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૦૭મી.)

એ બન્ને ભાઈરાજનગર કાપડે ખરીદ કરવા ગયા, ત્યાં
શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. શ્રી ગુસાંઈજીને સુરત ગામમાં
પધરાવી લાવ્યા અને ઘરના સર્વ મનુશ્યને નામ નિવેદન કરા
વ્યું. પછી સર્વ કુટુંબ સહિત વ્રજયાત્રા કરવા ગયા. વ્રજમાં
શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યા અને સર્વ કુટુંબ
કેશ મોઢી દિધું, અને એ બે ભાઈ વ્રજમાં રહ્યા. સાંજ સવા
અને નંધ્યાન શ્રી ગુસાંઈજીની ખવાસી કરતા. રસોઈ કરતા અ
શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરતા એક દિવસ શ્રી ઠાકુરજીએ પ્રસન્ન
થઈ કહ્યું કે કંઈ માગો ત્યારે તેમણે કહ્યું કે હરી ગુરૂ વર્ણણુવ
જો પર અમારો સરખો ભાવ રહે અને ત્રણેના દોસ થઈને રહિયે
શ્રી ઠાકુરજીએ આજ્ઞા કરી કે એ ત્રણેય થશે, આમ કર
પાંચ સાત વર્ષ ત્યાં રહ્યા પછી તેમના પુત્રને દ્રવ્ય ઘણું મળ
તેથી સહ કુટુંબ વ્રજમાં આવ્યો. બન્ને ભાઈઓને અને
ઠાકુરજીને પધરાવી સુરત ગામમાં લાવ્યો. સર્વ હળીમળી
સેવા કરવા લાગ્યા. હરી ગુરૂ વર્ણણુવ સેવા સિદ્ધ થવા લાગ
ઈચ્છા આવે તેવા મનોરથ કરવા લાગ્યા. એ બન્ને ભાઈ
તેવા મનોરથ કરવા લાગ્યા. એ બન્ને ભાઈ એવા કૃપા પાત્ર

દિય થયા. જે મનોરથ કરતા તે, શ્રી ઠાકુરજીને પુછીને કરતા. સારમાં અસકત નહોતા દ્રવ્યમાં જેમનું ચિત્ત નહોતું. કે-
શ્રી ગુસાંઈજીનાં ચરણારવિદ્માં જેનું ચિત્ત હતું તેમના મ-
માગ્ય વિષે શું કહીએજેમની શ્રી ગુસાંઈજી પ્રશંસા કરતા હતા.

(એક વરજ વાસી ની વાર્તા (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૧૦૮ મી))

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી દ્વારકા પધાર્યા. જામનગરએક
ણિએ જોડા વેચતો હતો તેની દુકાન પર એક વૃજવાસી
હા લેવા ગયો. જોડા લીધા અને તેને પૈસા દેવા લાગ્યો પરંતું
ણિયો ખીજા કામમાં રોકાવ્યો હતો તેથી વૃજવાસીની વાત
શ્રી સાંભળી નહીં. વૃજવાસીએ વાણિયાને લાત મારી અને
તા દિધા ખીજે દિવસ તે વાણીયાએ વૃજવાસીને જોયો. વા-
ણિયાએ વિચાર કર્યો કે હું દેવીનો ઉપાસી છું. અને જે મ-
ન્યને કહુંકે મારી જા તે મનુષ્ય મરી જાય છે આ વૃજવાસીને
લે મેં મરી જવાનો શાપ દિધો હતો. તો પણ તે મરી ન
યો. તેનું શું? વાણિએ તેની દેવીને પુછ્યું કે વૃજવાસી મર્યો
હો તેનું કારણ શું? દેવીએ કહ્યું કે એ વૈષ્ણુ તેથી તેનાથી
ખીઉ છું વૈરુણુવથી તો બ્રહ્મા, રૂદ્ર, શેષ અને લક્ષ્મી વિગેરે
ર્વ ખીએ છે વાણિયે કહ્યું કે હું પણ વૈરુણુ થઈશ. પછી
જવાસીને મળી શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. રીતભાત શીખી
ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યો એ વૃજવાસી શ્રી ગુ-
સાંઈજી એવો કૃપાપાત્ર હતો જેને દેવી પ્રતિબંધ ન કરી શકી,
(એક વાણિયાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૧૦૯ મી)

એ વાણિયો વરજવાસીના સંગથી દેવીની વિ-

છોડી વૈષ્ણવ થયા ત્યારથી તેણે જોડા વેચવાનો ધંધો છો
 દિધો, તેને દશ પંદર દિવસ સેવા કરતા થયા ત્યારે તેને એ
 બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવ મળ્યો. તેને તે વાણિયો પોતાને ઘેર લાવે
 આદર સત્કાર કરી અનસખડી મહા પ્રસાદ લેવરાવ્યો. પ
 તે બ્રાહ્મણને ખબર પડી એ વાણિયો થોડા દિવસ પહે
 મોથીનો ધંધો કરતો હતો. તેથી તેના મનમાં ઘણો ખેદ થ
 કે તેના હાથથી શા માટે ખાધું. એટલે તે બ્રાહ્મણને કોઠ નિ
 ળ્યો અને બ્રાહ્મણ ઘણો દુઃખી થયો શ્રી ગુસાંઈજી પાસે તે બ્ર
 હ્મણ ગયો અને બધી વાત કહી શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા ક
 કે હરિદાસની પુત્રી પાસે જાઓ, તે તમારો ઉપાય કરશે આ
 તે બ્રાહ્મણ હરિદાસની પુત્રીને ઘેર આવ્યો. અને તેને સ
 વાત કહી. હરિદાસની પુત્રીએ મનોરથ કરી વૈસ્ણવોને ખાલ
 વ્યા અને ધ્વજ ચઢાવી સર્વ વૈસ્ણવોને પ્રસાદ લેવરાવ્યો. એ
 ઠણુ તે કોડવાળા બ્રાહ્મણને લેવરાવી તેથી તે બ્રાહ્મણ
 કોડ મટી ગયો વૈસ્ણવોના જીઠનનો પ્રતાપ શ્રી ભાગવત
 લખ્યો છે, નારદજીએ વ્યાસજીને કહ્યું છે તે.

શ્લોક-તૈમયપેતાસિલચાપલેડર્ભકેદાંતેઽધૃતક્રોડનક્રહેનુર્તિનિ ॥

ચક્ષુઃકૃપાંયથપિતૃલ્યદર્શનાઃ શુશ્રુષમાણેમ્નવોઽસ્પમાપિણી ॥ ૧ ॥

ઉચ્ચિટ્પ્રલેપાનનુમોદિતોદ્રિજેઃસકૃત્સ્મયુંજેતદપાસ્તકિલ્લિપ ॥

एवं वृत्तस्यविशुद्धचेतसस्तद्धर्मएवात्मरुचिः प्रजायते ॥ ૨ ॥

ચતુરમાસમાં એક ઠેકાણે ચાર મહાપુરુષ કહેતા હતા
 તેમની ટહેલ નારજીની મા કરતી હતી. અને જીઠણુ લા
 ખાતી હતી અને પુત્રને ખવરાવતી હતી. એ જીઠણુના પ્રતાપ

જવું નહિં થનાર હશે તેમ થશે એવામાં ગુજરાતથી એક સંગ આવ્યો તે સંગમાં એક વૈષ્ણવ હતો તેને બીનકારજની ખાતરી ખબર પડી તેણે બીનકારજને ખોલાવી પાંચસો રૂપીયા ખરચી વિવાહ કરી દીધો તેથી શ્રી નાથજી ઘણા પ્રસન્ન થયા એ-બીનકારજ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતાં જે વિના શ્રી નાથજી રહિ ન શક્યા.

(પ્રેમજીભાઈ હુવાણીની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૧૧૧ મી.)
 એ હાલારમાં રહેતા હતા. એ પ્રેમજીભાઈ વરજયાત્રા કરવા ગયા. ત્યાં જઈ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા વરજયાત્રા કરી શ્રી નાથજીનાં દરસન કર્યાં. પ્રેમજી ભાઈએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે મને સુક્ષ્મ સેવા પધરાવી દો. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરી વસ્ત્ર સેવા પધરાવી દિધી, પ્રેમજીભાઈ શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી દેશમાં આવ્યા અને સારી રીતે સેવા કરવા લાગ્યા, એક દીવસ પ્રેમજીભાઈના મનમાં એમ આવ્યું કે સ્થૂં વાને ત્યાંતો વસ્ત્ર સેવા બીરાજે છે તો શ્રી ઠાકુરજી કેમ આરોગતા હશે. પછી ઉત્થાપન સમયે પ્રેમજીભાઈને વસ્ત્રમાં નોટલા તાર હતા તેટલા સ્વરૂપાત્મક દેખાવા લાગ્યા પ્રેમજી ભાઈને એવાં દર્શન થયાં ત્યારે પ્રેમજીભાઈએ નિશ્ચય કર્યો કે શ્રી ઠાકુરજીનું સ્વરૂપ તો સર્વ એકજ છે મને વૃથા સંદેહ થાય છે. પ્રેમજીભાઈનો સંદેશ શ્રી ઠાકુરજીએ મટાડી દીધો, એ પ્રેમજીભાઈ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પ્રદ્રાવનદાસ છાત્રીદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૧૧૨ મી.)

એ બે ભાઈ આગ્રામાં રહેતા હતા. એ બન્ને ભાઈ સં

સજીને ઘેર ભગવદ્વાર્તા સાંભળવા જતા હતા. એ નિત્ય
 પ્રસંગ સાંભળતા હતા. એક દિવસ એવો પ્રસંગ આવ્યો
 નામ નિવેદન વિના ભગવત્પ્રાપ્ત થતી નથી અને ભગવ-
 વાનો અધિકાર થતો નથી એ બંને ભાઈઓએ એવું નિયમ
 તું કે નામ નિવેદન વિના જળ ન પીવું. સવારે ઉઠી 'શ્રી
 કૃષ્ણ' ગયાં. રાત્રે શ્રી ગોકુળ પહોંચ્યા. શ્રી ગુસાઈજીનાં દર્શન
 િ. દંડવત કર્યાં. શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે મહા-
 આદ દો. તેમણે વિનંતિ કરી કે અમે ગઈ રાતે એવું
 યમ લીધું છે કે નામ નિવેદન વિના જળ પાણુ ન પીવું. શ્રી
 ાઈજીએ તેની આર્તિ જોઈ કૃપા કરી નામ સુનાવ્યું. અને
 ન લેવાંની આજ્ઞા કરી. બીજે દિવસ શ્રી નવનીતપ્રિયાજીની
 નિધાન નિવેદન કરાવ્યું ત્યારે એ બંને ભાઈઓને ઘણો
 નંદ થયો. પછી શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતિ કરી કે હવે અમે
 કરીએ. શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે ભગવત્સેવા કરો
 ત્રામાં હૃષીકેશવજીનો સત્સંગ કરો. આ સાંભળીને તે બહુ
 પ્રમદ થયા. શ્રી ઠાકુરજીની શેવા માથે પધરાવી સારી રીતે
 યા કરવા લાગ્યા. એ વંદાવનદાસ અને છબીલદાસ એવા
 સાપાત્ર હતા. જેમને નિવેદનની એવી આર્તિ થઈ કે એક દિ-
 વસ પાણુ રહી ન શકાયું. તેથી નેમના ભાગ્યનો પાર નહી,
 ઘોબીની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ જો) (વાર્તા ૧૧૩ મી)

આ ઘોબી શ્રી નાથજીનાં વસ્ત્ર ધોતો હતા. તેને એક દિ-
 વસ શ્રી ગુસાઈજીએ જોયો. શ્રી ગુસાઈજીએ પુછ્યું કે તું આ-
 રો પ્રયત્ન કરીને શ્રી નાથજીના વસ્ત્ર ધુએ છે તો તું

એને શું સ્વરૂપ જાણે છે. ઘોળીએ કહ્યું કે મહારાજ જે વસ્ત્રે શ્રી નાથજીનો સ્પર્શ છે તેથી તે સાક્ષાત ભગવત્સ્વરૂપ છે અને મેં તે વસ્ત્રનો સ્પર્શ કર્યો છે તેથી હું પણ ભગવત્સ્વરૂપ થઈશ. શ્રી ગુસાંઈજીએ હસીને કહ્યું કે અસ્તુ. ઘોળીનો દેહ છુટયો ત્યારે તે ભગવત્સ્વરૂપ થઈ ગયો. મારવાડના એક રાજાં ઘેર તે ઘોળી શ્રી ઠાકુરજી થયો. સેવા પુજા પ્રતિષ્ઠા ઘણી થઈ અને ઘણા વૈભવથી રાજા સેવા કરવા લાગ્યો. તે ગામમાં ચાચ હરિવંશજી ગયા અને એક વાણિયાને ઘેર ઊતર્યા વાણિયાએ તે ગામના ઠાકુરજીની ઘણી મોટાઈ ગઈ ચાચાજીએ પોતાના સાથેના મનુષ્યને કહ્યું ચાલો જોઈએ શું છે. ચાચાજીએ જોયું તો શ્રી નાથજીનો ઘોળી હતો પરંતું દિવ્ય દ્રષ્ટીથી દેખાતો હતો ચાચાજીએ માથું ધુણાવ્યું. તે રાજા સેવા કરતો હતો તે તે જ જોયું રાજાએ મનુષ્ય મોકલી ચાચાજીને જોલાવ્યો અને પુછ્યું કે તમે માથું કેમ ધુણાવ્યું. ચાચાજીએ બધી વાત કહી. ત્યાં રાજાએ કહ્યું કે એ માનવામાં કેમ આવે ચાચાજીએ કૃપા કરીને તે રાજાને દીવ્ય દ્રષ્ટિ દીધી ત્યારે રાજાને સર્વ પદ્ધતિ અલૈકિક દેખાવા લાગ્યા. જેમ શ્રી ઠાકુરજીએ અર્જુનને દીવ્ય દ્રષ્ટિ દીધી ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીને વિશ્વરૂપ જોયા. વળી નારજીએ પ્રાચીન બરહીરાજાને દિવ્ય દ્રષ્ટિ દીધી ત્યારે યજ્ઞમ જેટલાં પશુ મર્યા હતા તે સર્વ દેખાવા લાગ્યાં. આ પ્રમાણે ચાચાજીએ શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી રાજાને દિવ્ય દ્રષ્ટિ દીધી ત્યારે તે ઠાકુરજી રાજાને ઘોલી દેખાયા. રાજાએ તત્કાળ ચાચાજીને વિનંતિ કરી કે મને શરણુ લો. ચાચાજીએ શ્રી ગુસાં

જીને પધરાવી રાજાને આખા ગામને શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક રાખ્યા. એ ઘોળી શ્રી નાથજીના વસ્ત્ર ધોતાં ધોતાં તદ્દરૂપ થયો. ઘોળી ઠાકુરજીની સેવા કરતો તે રાજાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૧૪મી જ્યારે રાજાને શ્રી ઠાકુરજી ઘોળી નિશ્ચય થયા ત્યારે રા- ત્રએ ચાચાજીને કહ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજીને પધરાવી રાજા વૈષ્ણુવ થયો. અને ભગવત્સેવા અને ભગવદ્વાર્તા કરવા લાગ્યો. શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી કે સદૈવ ચાચાજી મારી પાસે રહે ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એક વર્ષમાં પાંચ દિવસ ચા- ચાજી તમારી પાસે રહેશે. ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે બાર માંસમાં પાંચ દિવસ આવે તેમાં મારો નીર્વાહ કેમ થાય. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે શ્રીમદ્ભાગવતમાં કહ્યું છે કે એક ક્ષણવાર સુધી જો ચાચાજી જવાનો સત્સંગ થાય તો તેની મરોબર સ્વર્ગનું તેમ મોક્ષનું સુખ પણ નથી.

શ્લોક—તુલિયામિલ્લેનાપિસ્વર્ગના પુનર્ભવ ॥ ભગવત્સંગિસંગસ્પર્તાનાંકિદુતાશિષઃ ॥

આ સ્લોકમાં કહ્યું છે કે એક ક્ષણવાર સુધી પણ જો ભગવત્સંગીનો સંગ થાય તો તેની બરોબર કંઈ પણ સુખ નથી. અને તમને તો પ્રતિવર્ષ 'પાંચ દિવસ મળશે, ત્યારે રા- જાએ હાથ જોડી વિનંતી કરી કે એક વર્ષ તો જરૂર ચાચાજીને મારી પાસે રાખો. શ્રી ગુસાંઈજીએ હા કહી એક દિવસ ઘોળી ઠાકુરે રાજાએ કહ્યું કે મને તમારા શ્રી ઠાકુરજીના મંદિરમાં ગોખલામાં બેસાડી દો અને એક પાતળ મહાપ્રસાદની નિત્ય મને દેજો. મારો સર્વ વૈભવ લઈ જઈ શ્રી નાથજીને ત્યાં મોકલી દો. રાજાએ તે પણ કર્યું એક વર્ષ સુધી ચાચાજીએ ત્યાં

પુટીમાર્ગની બધી રીત શીખવી, એ રાજા શ્રી ગુસાંઈજીને એવા ભગવદ્વિય થયા.

(પટેલનો પુત્ર અને પટવારીની પુત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભે. (વાર્તા ૧૧૫મી.

એ બંને જણા બાળપણના સનેહી હતાં પટવારીની પુત્રીનો વિવાહ થયો ત્યારે તે પુત્રી પરદેશ સાસરે જવાના સમયે તેના સગાં સર્વ વળાવવા ગયાં, અને પટેલનો પુત્ર પણ ગયો સરવ વળાવીને પાછાં આવ્યાં અને પટેલના પુત્રે આડ પર ચાલે તેની ગાડી જોયા કરી. એ ગાડી દુર ગઈ ત્યારે પટેલના પુત્રને વિરહતાપ થયો, તેનો પ્રાણ છુટી ગયો. તે આડ તળે તેનો ચોતરો બનાવ્યો. ઘણા દિવસ વિત્યા પછી તે પટવારીની પુત્રીને તેને પિયર આવી. વૃક્ષની નીચે ગાડી ઉભી રાખી અને પુછ્યું કે અહીં ચોતરો કેમ બનાવ્યો છે ? ત્યારે લોકોએ સર્વ સમાચાર કહ્યા. પટવારીની પુત્રીનો પ્રાણ પણ છુટી ગયો તેનો આ તળે ચોતરો બનાવ્યો. થોડા દિવસ પછી શ્રી ગુસાંઈજી તે પરદેશમાં પધાર્યા, અને તે વૃક્ષની નીચે મુકામ કર્યો, વક્ષ ઉપર બંને જણાં ભુત થઈને રહેતા હતાં. તેમણે શ્રી ગુસાંઈજીને પ્રધારયા જાણીને વિચાર કર્યો કે આપણો ઉદ્ધાર થાય તે સારું. તે બંને જણા રાતરે શ્રી ગુસાંઈજીના તંબુની ચોકી કરવા લાગ્યા. સિપાઈઓને કહ્યું કે તમે સુઈ જાઓ અમે ચોઈ કરીશું. સિપાઈઓએ પુછ્યું કે તમે કોણ છો ? તેમણે ચોતાનું સર્વ હકીકત કહી. સિપાઈએ આવીને વિનંતી કરી એટલે શ્રી ગુસાંઈજી તેમને જોવા પધાર્યા. શ્રી ગુસાંઈજીની દ્રષ્ટી તેમને પરખી કે તરત તે બંને ભુતચોનીથી છુટ્યા અને દિવ્યરૂ

પછ ગયાં. શ્રી ગુસાંઈજીએ દ્રષ્ટિદ્વારા તેમને નામ નિવેદન કર-
વ્યું અને પોતાના પ્રતાપ બળથી તુરત ભગવદ્દલીલામાં પ્રવેશ
કરાવ્યો એ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(બે પ્રેત જેમનો ઉદ્ધાર થયો તેમની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) વાર્તા ૧૧૬ મી.

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા હતા. એક
ગામ બહાર મુકામ કર્યો ત્યાં બે પ્રેત રહેતા હતા તેમણે વિચાર
કર્યો કે અહીં શ્રી ગુસાંઈજી પધાર્યા છે તેમની શરણુ જઈએ
તો કદયાણુ થાય. શ્રી ગુસાંઈજીના જળધરિયાને પ્રેત દેખાવ
દિધો જળધરિયાએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનતિ કરી કે મહારાજ
આ કૃપાપર બે પ્રેત ઉભા છે તેમની દ્રષ્ટિનું જળ આપણે કામ
આવે કે નહીં શ્રી ગુસાંઈજી જોવાને પધાર્યા બન્ને પ્રેતાએ 'સા-
ધાંગ દંડવત કર્યો' શ્રી ગુસાંઈજી તેમના પરકૃપા દ્રષ્ટિ કરી નામ
નિવેદન કરાવ્યું. તત્કાળ તેઓ પ્રેત ચોનીથી છુટી ભગવદ્દલી-
લામાં ગયા. તે ગામમાં એક વઘણુવ રહેતો હતો તેણે શ્રી ગુસાંઈ-
જીને આજ્ઞા કરી કે પુર્વજન્મમાં તે બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ કાન્યકુ-
બજ બ્રાહ્મણુ હતા. અને મર્યાદા માર્ગના વઘણુવ હતા. મર્યા-
દા રીત પ્રમાણે સેવા કરતાં હતાં. જ્યારે બ્રાહ્મણુનો દેહ છુટવા
લાગ્યો ત્યારે તેની સ્ત્રીએ કહ્યું કેહું કેમ કરું ત્યારે તેણે કહ્યું કે અન્ન
જળનો ત્યાગ કરી દેહ છોડી દેજે. સ્ત્રીએ તે પ્રમાણે કર્યું. તેણે ભ-
ગવદ્દસેવા છોડીને દેહ ત્યાગ કર્યો અને પતિએ રસ્તો બતાવ્યો
એ અપરાધથી બન્ને પ્રેત થયાં હવે તેમનો ઉદ્ધાર થયો છે.
તેથી વઘણુવે સહજ ભગવદ્દસેવા ન છોડવી અને કોઈને છો-

હાવવી પણ નહીં. ભગવદ્દેવાની આગળ સર્વ ધર્મ તુચ્છ છે તેનાથી અધિક કોઈ પણ ધર્મ નથી, શ્રી ઠાકુરજીએ ગીતાજીમાં કહ્યું છે કે,—

શ્લોક—સર્વધર્માન્પરિત્યજમામેકંશરણંવ્રજ ॥

આ વગેરે વચનોથી ભગવદ્દેવા આગળ તુચ્છ છે. પ્રહ્લાદજીએ કહ્યું છે.

શ્લોક—દેવોઽસુરોઽમનુષ્યોવાયક્ષગંધર્મમેવચ ॥ મજનમુકુદંચરણંસ્વસ્તિમાનસ્વાધ્યાયવયં ॥

આ પ્રમાણે ભજન જે સેવા તેની આગળ સર્વ ધર્મ તુચ્છ છે આ સાંભળી સર્વ વર્ણજીવો ઘણા પ્રસન્ન થયા. એ બન્ને પ્રેત શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી ભગવદ્દેવીલામાં ગયા.

(રાજા ભેતસિંહજીની વાર્તા, (પ્રસંગ ૧ લે.) (વાર્તા ૧૧૭ મી.)

આ રાજાના ગોરનો મોટો પુત્ર પંડીત હતો અને ભગવદ્ધર્મમાં કુશળ હતો. અને તે શ્રી ઘુસાંઈજીનો સેવક હતો અને ભગવદ્દેવીલાનો અનુભવ કરતો હતો. એક દિવસ રાજાની પાસે ગયો. ત્યારે રાજા રિસાઈદેવીની પુજા કરતો હતો ત્યારે તે ગોર રાજાને કહ્યું કે આવી હજારો દેવીઓ પુંડરપુરમાં જળ ભરે છે ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે મને ખતાવ, રાજા અને ગોર પુત્ર પુંડરપુરમાં આવ્યા અને શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનાં દર્શન કર્યા અને વૈષ્ણવ કંઈ પણ જોયો નહીં. ત્યારે ગોરે પુત્રને કહ્યું કે મારી દેવીનો જેટલો વૈષ્ણવ છે તેનો વિસમો ભાગ પણ શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનો નથી તું મને કેમ લાવ્યો છે. ગોરપુત્રે શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી રાજા ભેતસિંહને દિવ્ય દ્રષ્ટી આપી તેથી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનાં સર્વ વૈષ્ણવના દર્શન થવા લાગ્યાં અનેક પ્રકારની રચ-

। અનેક પ્રકારનો કુંજ અને પ્રકારની સેવા કરનારા મનુ-
 ૧૦ અનેક પ્રકારના વૈભવ અને રત્ન જડીત સ્તંભ તથા કમાડ
 વર્વ જોયું. રાજા જોઈને વિસ્મય પામ્યો અને ગોરપુત્રને નમી
 કયો. ગોરપુત્ર રાજાનો હાથ પકડી ખીજી બાજુ લઇ ગયો. ત્યાં
 મુએછે તો હજારો સ્ત્રી જળ ભરીને આવે છે. સર્વની પાછળ
 રાજાની રાસાઈ દેવી જળ ભરીને આવે છે. રાજાએ તેને જોઈ
 રાજાએ દેવીને પુછ્યું કે આ શું છે દેવીએ કહ્યું કે હું તો સેવા
 કરું છું, ત્યારે જે કંઈપુછવું હોય તે ગોર પુત્રને પુછ. હું તો હ-
 રણા સેવામાં જઈ છું. આ પ્રમાણે કહીને દેવી ચાલી ગઈ,
 ગોરપુત્ર પછી રાજાની દિવ્ય દ્રષ્ટિ ખેંચી લીધી એટલે સા-
 રણ રીતે નિત્ય સુખી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનાં દર્શન થવા લા-
 ગ્યાં. રાજાએ હાથ જોડી ગોર પુત્રને કહ્યું કે મને તમારો સેવક
 કરો ગોર પુત્રે કહ્યું કે હું અડેલમાં શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો
 છું. તેની કૃપાથી અસાધારણ સુખ થાય છે. તમે પણ શ્રી ગુ-
 સાંઈજીની શરણ જાઓ તો સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થશે રાજા ગો-
 રપુત્રને સાથે લઈ અડેલ જઈ શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. અને
 નામ નિવેદન કરાવ્યું. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી વ્રજમાં શ્રી ના-
 થજીનાં દર્શન કરી રાજા પોતાને ઘેર આવ્યો. અને ગોરપુત્રને
 પાસે રાખી રાજા સેવાની રીત શિખ્યો. અને સ્નેહથી ભગવદ્-
 સેવા કરવા લાગ્યો થોડા દિવસ પછી શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી
 ઠાકુરજી સાનુભાવ જણાવવા લાગ્યા. એ રાજાએ ગોરપુત્રના સં-
 ગથી ભગવદ્વિય થયા.

(બે વિરકતની વાર્તા.) (પ્રસંગ ? ભે.) (વાર્તા ૧૧૮ મી.)

એક વિરકત તાદ્રશી ભગવદ્વિય હતો અને એક સાધારણ હતો. તાદ્રશી ભગવદ્વિય પરદેશ જવા લાગ્યો ત્યારે સાધારણ વઘણુવે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે હવે હું શું કરું ? શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે તેની સાથે પરદેશ જાઓ અને તેનો સત્સંગ કરો એ કહે તે પ્રમાણુ કરો વઘણુવે કહ્યું કે જો આજ્ઞા, તાદ્રશી ભગવદ્વિય પરદેશ ગયો, ખીજો વિરકત તેની સાથે શ્રી ગુસાંઈજી આજ્ઞા લઈ ગયો. રસ્તામાં એક દીવસ તાદ્રશી ભગવદ્વિય પાછળ રહ્યો અને ખીજો વિરકત તાદ્રશી આગળ ગયો. એક ગામ આવ્યું ત્યાં તે બેસી રહ્યો જ્યાં તે બેઠો હતો તે સ્થળની પાસે વેશ્યાનો નાચ થતો હતો તે સાધારણ વૈષ્ણવ જોવા લાગ્યો અને એવો મગ્ન થયો કે કંઈ દેહની શુદ્ધિ પણ રહી નહીં. તાદ્રશી ભગવદ્વિય તેને શોધવા લાગ્યો. શોધતાં શોધતાં તે આ ગામમાં આવ્યો અને તેને મળ્યો પરંતુ તે વેશ્યાના નાચમાં એવો મગ્ન હતો કે તેણે વઘણુવને ઓળખ્યા નહીં. વઘણુવ તેને બહાર ખેંચી લાવ્યો તો પણ કંઈ શુદ્ધિ આવી નહીં. ભગવાદ્વચ્છાથી તાદ્રશીના પગની રજ ઉડી તેના મોઢામાં પડી એટલે તેનો વિષય વશ મટ્યો અને ચેત થયો અને ચેત થયો પછી શુદ્ધ આવી. અને જુએ છે તો તાદ્રશી વઘણુવની પાસે ઉભો છે, પછી તે તેની સાથે ચાલ્યો. પછી જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે ગયા ત્યારે તાદ્રશી વઘણુવે શ્રી ગુસાંઈજીને સર્વ સમાચાર કહ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તેને વેશ્યાની રજનો સ્પર્શ થયો હતો જેથી તેને આ વશ આવી

યો પરંતુ જ્યારે તારા પગની રાજનો સ્પર્શ થયો ત્યારે તેને।
પ્રયાવેશ ઉતર્યો વૈસ્રણવની ચરણરજતું એવું મહાત્મ્ય છે,
રજની બ્રહ્મા, શિવ, શેષ અને સનકાદિક વિગેરે ઇચ્છા કરે,
પરંતુ પ્રાપ્ત થતી નથી. તો તેનાથી વિષયાવેશ મટે તેમાં
આશ્ચર્ય છે. તા'દ્રશી વૈસ્રણવ આ સંભળીને ચુપ થઈ ગયો।
વૈસ્રણવ એવા કૃપાપાત્ર હતા.

એ બ્રહ્મણી અડેલમાં રહેતી તેની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૧૬ માં)
એ બ્રાહ્મણીને શ્રી ગુસાંઈજીએ નામ નિવેદન કરાવાને એ-
આજ્ઞા કરી કે તું નવનિતપ્રિયાજીની પરચારી કર; તે પરચારણી
રવાલાવી. એક દિવસ દાળની તપેલીમાં કંઠ રહી ગયો તેની
ઈને ખખર ન પડી જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી નવનિતપ્રિયાજી
રાજ ભોગ ધરવા પધાર્યા ત્યારે શ્રી નવનિતપ્રિયાજીએ કહ્યું
રાજભોગ છોવાઈ ગયો છે. તપેલીમાં કંઠ રહી ગયો છે. શ્રી
સાંઈજીએ ખીજ સામગ્રી તૈયાર કરાવી. શ્રી નવનિતપ્રિયાજી
મર્પી અને તે બ્રાહ્મણીને ચમુનાજીના સામે કાંઠે મોકલી દિધી
ત્યાં ઝુપડી બનાવીને પડી રહી. અને ઘાટપર ગાય ભેંસ
પાવે તેનું છાણુ થાપી છાણુ વચે. ઘાટ ઉતરવાને લોકો આવે
ને ત્યાં રસોઈ કરે તેને છાણુ આપે આમ કરી બ્રાહ્મણી નિ-
હિ કરે પરંતુ છાણુ ઘણું થતું તેથી છાણુનો મોટો ઢગલો
યો એક દિવસ એક વૃજવાસી હોડીઈં લઈ છાણુ લેવા ગયો
ને બ્રાહ્મણીને પુછ્યું કે તું છાણુ વેચીશ! બ્રાહ્મણીએ તે વૃ-
જવાસીને ઓળખ્યો. અને કહ્યું કે મંદિર વાસ્તે જો છાણુ
તો હોય તો લઈ જાઓ. આ સર્વ શ્રી ગુસાંઈજીનાં છે

શ્રી ગુસાંઈજીની દાસી છું. આ સાંભળી તે વૃજવાસી છાણ
 મરી હોડી લઈને આવ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે મ
 સુંદર ઘણાં ક્યાંથી લાવ્યો ત્યારે વૃજવાસીએ તે બ્રાહ્મણી
 હંડવત કહ્યા અને સર્વ વાત કહી શ્રી ગુસાંઈજી પ્રસન્ન થ
 અને આજ્ઞા કરી કે તે બ્રાહ્મણીને બોલાવી લાવો. તે વૃજવા
 બીજી હોડી લઈને ગયો અને છાણા ભરી બ્રાહ્મણીને સાથે લેત
 આવ્યો. બ્રાહ્મણીએ શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યાં, ઘણા દિવ
 થયા હતા તેથી એને પોતાનો દોષ વિચારી તે બહામણી
 આંખનાથી જળ વહેવા લાગ્યું. આ જોઈ બહામણીને ધર
 આપી અને શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તું રોઈશ મા શ્રી
 વાંનતપ્રિયાજી તારા પર પ્રસન્ન થયા છે. જા પરચારગિની સેવ
 કર. તે બહામણી પછીઅત્યંત શ્રદ્ધા સહિત ઘાંણી સંભા
 રાખીને પરચારગી કરવા લાગી. થોડા દિવસ પછી શ્રી નવનિ
 ત પ્રિયાજી અનુભવ જણાવવા લાગ્યા અને બ્રાહ્મણી ઉપ
 કૃપા કરી બોલવા લાગ્યા, એક દિવસ શ્રી નવનીત પ્રિયાજ
 ખીરમાં મેવો થોડો હતો તેથી શ્રી નવનીત પ્રિયાજીએ તે બ્ર
 હ્મણીને આજ્ઞા કરી કે આજે ખીરમાં મેવો થોડો છે. બહામ
 ણીએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી શ્રી ગુસાંઈજી આ સાંભ
 ણીને ઘણા પ્રસન્ન થયા, એને વિચાર કર્યો કે એના ધન્ય ભ
 ગ્ય છે કે શ્રી નવનીત પ્રિયાજીએ આવી કૃપા કરી છે. એ
 હ્મણી શ્રી ગુસાંઈજીની એવી કૃપા પાત્ર હતી. કે જેને કા
 મુકી હતી. તો પણ કંઈ દોષ લીધો નહીં. અને વળો-તેનું િ.

ઈવ શ્રી ગુસાઈજીના ચરણાર્વિદ્ધમા રહેતું હતું.

(દુર્ગાદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૨૦ મી.)

દુર્ગાદાસ પુર્વ દેશમાં રહેતા હતા તે તિર્થ યાત્રા કરવા વ્યા. જ્યારે શ્રી ગોકુળ આવ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાઈજી શ્રી ચ-
ાજીના ઘાટ પર ખીરજતા હતા. તેમનાં તેમને સાક્ષાત પુર્ણ
ષોત્તમ કેટી કંદર્પ લાવણ્ય સ્વરૂપના દર્શન થયાં. દુર્ગા-
૩ શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતી કરી કે મને શરણુ લ્યો. હું ઘણા
મથી ભટકું છું. શ્રી ગુસાઈજીને દયા આવી તેથી પોતે કૃપા
નામ નિવેદન કરાવ્યું. દુર્ગાદાસ વ્રજમાં ઘણા દીવસ રહ્યા
ને શ્રી ગોવર્ધન નાથજીનાં દર્શન કર્યાં. અને દુર્ગાદાસ પછી
થી વિદાય થઈ દેશ ગયા અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા
યા લાગ્યા. તેમના સંગથી ઘણા જણ વઈજીવ થયા. શ્રી ઠા-
જી દુર્ગાદાસની પાસે બાળકની પેઠે જોઈએ તે માગી લેતા.
ને બાળલીલાનો સંપુર્ણ અનુભવ કરાવતા હતા. એ દુર્ગા-
૫ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(ચતુરખિહારીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૨૧ મી.)

એ ચતુરખિહારીશ્રી ગોકુળ આવ્યા અને શ્રી ગુસાઈજીનાં
ર્શન કર્યાં. શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતી કરી કે મને શરણુ લો. શ્રી
સાઈજીએ કૃપા કરી નામ નિવેદન કરાવ્યું. આ વખતે શ્રી
નીત પ્રિયાજીના રાજભોગનો સમય હતો. ચતુરખિહારીને
લા સહીત દર્શન થયાં. ચતુરખિહારીએ નવું પદ કરીને ગાયું.
: ” કિંચોજો. ચટકે મટકટોડો રહત પનિ ઘટ પર ” અ પદ
યું. તે સાંભળી શ્રી ગુસાઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. શ્રી

ઈજીએ જાણ્યું કે શ્રી નવનીત પ્રિયાજીએ એને લીલાનો અનુભવ કરાવ્યો. શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. ચતુરભિહારી શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે શ્રીજીદ્વાર આવ્યા. અને શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યા મંગળાનો સમય હતો. ચતુરભિહારીએ નવું પદ ગાયું રાજભોગ સમય શ્રી નાથજીના સંનીધાન ચતુરભિહારીએ પા ગાયું તે પદ. અનતન જઈએ હો પ્રિયે એહીયે મેરે મહેલ. સાબળી શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. ચતુરભિહારીજી શ્રી ગુસાંઈજી પોઢતા ત્યારે પંખા કરતા અને પદ ગાના; એ ચતુરભિહારી શ્રી ગુસાંઈજીના ચરણાવિંદની જન્મપર્યંત સેવ કરતા હતા.

(એક ક્ષત્રાણીની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૨૨ મી.)

શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે એક ક્ષત્રાણીની વીનંતી કરી કે મહારાજ મને શરણાદયો. શ્રી ગુસાંઈજીએ મનુષ્ય સમસ્યા કરી કે તેને નહવરાવો. તે નહાઈને શ્રી ગુસાંઈજી નામ સંભળાવવા લાગ્યા ત્યારે તે ક્ષત્રાણીના મનમાં એમ આવ્યું. શ્રી ગુસાંઈજી ઉચે સ્વરથી બોલે તો સાડું. શ્રી ગુસાંઈજી તે ધીરે ધીરે નામ સંભળાવવા લાગ્યા. પરંતુ તે જાણી જોઈ બોલે નહી. શ્રી ગુસાંઈજીએ મોટેથી કહ્યું કે સાંભળો છો નહી. તે ક્ષત્રાણી બોલી કે આપના વચનામૃત સાંભળવાને માં જાણીને બોલતી નથી શ્રી ગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા અને ક્ષત્રાણીને નામ નિવેદન કરાવ્યું તે પ્રછી શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવ કરવા લાગી. થોડા દીવસ પછી શ્રી ઠાકુરજી ક્ષત્રાણીને યશોદા જેવો અનુભવ કરાવવા લાગ્યા. શ્રી ઠાકુરજી ઘરમાં યશે -

જેવી બાલચેષ્ટા કરતા એ ક્ષત્રાણી એવાં કૃપા પાત્ર હતાં.

(માધોદાસ કપુરીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૨૩ મી.)

માધોદાસ આગ્રામાં રહેતા હતા એક સમય શ્રી ગુસાઈજી આગ્રે પધાર્યા અને જનાર્દનદાસ ચોપડા ક્ષત્રીને ઘેર ઉતર્યા. માધોદાસ દર્શન કરવા ગયા. તેમને સાક્ષાત શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના દર્શન થયાં. આ જોઈને માધોદાસ વિસ્મય પામ્યા અને શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતી કરી કે મહારાજ મને શરણુ લો. શ્રી ગુસાઈજીએ વિનંતી કરી નામ નિવેદન કરાવ્યું. અને સેવા પધરાવી દીધી. માધોદાસજી સેવા કરવા લાગ્યા. સેવા કરતા કરતા માધોદાસજીને શ્રી ઠાકુરજીની લીલાનો અનુભવ થયો, કેઈ સમય શ્રી નાથજી રાસલીલાનો અનુભવ કરાવના. કેઈ સમય બાલલીલાના દર્શન કરાવતા અને કેઈ સમય દાણુલીલાનો દર્શન કરાવતા. એ પ્રમાણે અનેક લીલાનાં દર્શન માધોદાસજીને થતાં. એ માધોદાસજી શ્રી ગુસાઈજીના અવા કૃપા પાત્ર હતા.

(ભીષ્મદાસ કાત્રાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૨૪ મી.)

ભીષ્મદાસ પુર્વ દેશમાં રહેતા હતા. તિર્થયાત્રા કરવાને શ્રી ગોકુલ આગ્યા શ્રી ગુસાઈજીના દર્શન કર્યાં અને વિનંતી કરી કે મને શરણુ લો. શ્રી ગુસાઈજીએ કૃપા કરી ભીષ્મદાસને અને તેમના કુટુંબને નામ નિવેદન કરાવ્યું. ભીષ્મદાસે શ્રી નાથજીનાં દર્શન કર્યાં. દર્શન કરીને ઘણા પ્રસન્ન થયા. અને શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતી કરી કે મહારાજ મને ભગવદ સેવા પધરાવી દો. શ્રી ગુસાઈજીએ કૃપા કરીને પધરાવી દીધી. ભીષ્મદાસ શ્રી બાલકૃષ્ણજીની સેવા ઘણી રીતે કરવા લાગ્યા.

પ્રસ ભીષ્મદાસને શ્રી બાલકૃષ્ણજીએ સ્વપ્નમાં કહ્યું કે મને નવું મંદીર કરાવી આપો. ભીષ્મદાસજીએ શ્રી ગોકુળમાં નવું મંદીર કરાવ્યું. શ્રી ગુસાંઈજીને નવા મંદિરમાં પધરાવ્યા. ભીષ્મદાસ અને તેમની સી સારી રીતે સેવા કરવા લાગ્યા, અને જન્મપર્યંત શ્રી ગુસાંઈજીના ચરણારવિંદ છોડી કંઈ પણ ગયા નહિ. ભીષ્મદાસ નિત્ય સાંજરે રમણ રેતિમાં જતા. અને રાસલીલા આદિ સર્વ લીલાના દર્શન તેમને થતાં. એ ભીષ્મદાસ પરમ કૃપા પાત્ર ભગવદ્વિય હતા.

(નારાયણદાસ સનોડીઆ બ્રાહ્મણની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ લેઃ) , (વાર્તા ૧૨૫)

નારાયણદાસ આન્યોરમાં રહેતા હતા. નારાયણદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કરવાગયા, તેમને સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયાં. નારાયણદાસ શ્રી ગુસાંઈજી શરણુ આવ્યા નિત્ય શ્રી નાથજીની સેવા કર્યા કરતા. નારાયણદાસને લૌકિકમાં સગાં દુઃખ હેતાં. તેથી નારાયણદાસ શ્રી ગોકુળ આવીને રહ્યાં, અને જન્મપર્યંત શ્રીનવનીત પ્રિયાજીની સેવા કરતા રહ્યા જેમ અફીણના બંધાણિને અફીણ વિના ચાલતું નથી તેવીજ રીતે નારાયણદાસને સેવામાં આસક્તિ હતી નારાયણદાસજી સેવા વિના રહી શક્તા નહોતા. શ્રી નવનીત પ્રિયાજી તેમને સુતા જગાડી સેવા કરાવતા. એ નારાયણદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(જમનાદાસ દક્ષિણમાં રહેતા તેમની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લે.) (વાર્તા ૧૨૬)

એ વઈસજીવ દક્ષિણમાં રહેતા હતા. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી દક્ષિણ પધાર્યા ત્યારે જમનાદાસ સેવક થયા. શ્રી ઠાકુરજી

ધરાવી સેના કરવા લાગ્યા. એ દેશમાં મલેચ્છનું રાજ્ય હતું. પેત્ર માસમાં એક માળીગુલામનું પુલ વેચવા આવ્યો. જમનાદાસને પુલનો ઘણો શોખ હતો, જમનાદાસે માળીને પુછ્યું. આ પુલનું શું લઈશ ત્યારે કહ્યું કે એક રૂપૈયા લઈશ મેવામાં એક તુર્ક આવ્યો. તેણે કહ્યું કે પુલ અમારા સરદારને મેઈએ છીએ. હું ખે રૂપૈયાઆપું જમનાદાસે પાંચ રૂપૈયા કહ્યા ખેટલે તુર્કે દશા કહ્યા આમ કરતાં ખંન્ને જણ વધવા લાગ્યા. તે છેક લાખ રૂપૈયા સુધી વધ્યા. જમનાદાસે લાખ રૂપૈયા આપી તે પુલ ધીધું. અને લાવીને શ્રી ઠાકુરજીની પાઘડીપર ધર્યું. આ વખતે શ્રી ગુસાંઈજી ગિરિરાજજી ઉપર શ્રી નાથજીનો શૃંગર કરતા હતા. શ્રી નાથજી ઝુકી જતા. શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે માળા કેમ ઝુકે છે. શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને કહ્યું કે આપના સેવક જમનાદાસ જે દક્ષિણમાં રહે છે તેમણે ત્રીચ રૂપૈયાનું એક પુલ લઈ પોતાના શ્રી ઠાકુરજીને ધરાવ્યું છે તેના બારના ખોજથી હું ઝુકું છું. તેનો એવો ભાવ છે કે જેણે એક પુલને માટે લાખ રૂપૈયા ખર્ચ્યા, આ વાત સાંભળીને શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. અને શ્રી ગુસાંઈજીએ એક પત્ર લખી વ્રજવાસી સાથે મોકલ્યો કે તમે અમુક દિવસે જે પુલ ધરાવ્યું છે તે શ્રી નાથજીએ અંગિકાર કર્યું છે આ સમાચાર જમનાદાસને પહોંચ્યા ત્યારે તે પત્ર વાંચી ઘણા પ્રસન્ન થયા, અને પાંચલાખ રૂપૈયાનો હીરો લઈ શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ મોકલ્યો. એ જમનાદાસ વર્ષસણવએવાકૃપાપાત્રહતા. દ્રવ્યને તુચ્છજી.

(એક બગાળીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ હો) વાર્તા ૧૨૭ મી.)

એ ગોડિયા વૃંદાવનમાં રહેતો હતો, અને મળુરી કરો હતો. એક સમય શ્રી ગુણાંબલ વૃંદાવન પધાર્યા ત્યારે તે શ્રી ગુણાંબલનો શેવક થયો. તેને વર્ષસણુવ જાણી લોક મળુરી વધ દેવા લાગ્યા. તેને પોતાના મનમાં વિચાર કર્યો કે ધર્મ વેર ખાવું અનુચિત છે. શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે કે ભગવાનનું નામ લે ભિક્ષા માગે તો દેનાર માણસ નર્કમાં જાય જેથી ધર્મ દેખા ભિક્ષા કે રોજગાર કરવા નહીં, આ પ્રમાણે વિચાર કરી ગેડી જ્યારે મળુરી કરવા જતો ત્યારે તિલક હુદ્રા ધોઈ નાખતો. અંકંઠી છુપાવી રાખતો. આ પ્રમાણે ધર્મ ગુપ્ત રાખી મળુ કરતો. એક દિવસ તે ત્રી ઠ ધોતાં ભુલી ગયો અને મળુ કરવા તઈયાર થયો ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી બોલકા કે તિલક ધોઈ જાઓ, આ સાંભળી તે ઘણું પ્રસન્ન થયો ત્યારથી નિત્ય શ્રી ઠાકુરજી તેની સથે વાતો કરતા અને શર્વ સુખ આપતા, એ ગોડીયો શ્રી ગુણાંબલનો એવો કૃપા પાત્ર હતો,

(એક બ્રાહ્મણ ભાવ નગરમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ હો) વાર્તા ૧૨૮ મી.)

એક સમય શ્રી ગુણાંબલ દક્ષિણ પધાર્યા. ત્યારે આ બ્રાહ્મણના વેદ ભણતો જોયો, શ્રી ગુણાંબલએ વિચાર કર્યો કે અ બહામણ વેદનો પાઠ ઘણો શારો કરે છે, પરંતુ કંઈ શમજતો નથી કંઈ શમજતો શાઈ, એવામાં તે બહામણના મનમાં એમ આવ્યું કે આંને શરણુ જઈ તો શાઈ, એ બહામણ શ્રી ગુણાંબલને શરણુ ગયો. અને કથા શાંભળવા લાગ્યો, શ્રી ગુણાંબલની કૃપાથી તે બામણને વેદનો અર્થ સ્પુરિત થયો બહામણ શ્રદ્ધાશલિત વેદને

ઠ કરવા લાગ્યો એક દિવસ શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને
જ્ઞા કરી કે એ બહામણુ નિત્ય મારા મંદીર આગળ વેદ પાઠ
આવી આજ્ઞાથી તે પછી શુંગારથી તે રાજભોગ સુધી નીત્ય
જ મંદિર આગળ પાઠ કરતો અને જે ઇ અક્ષર કે માત્રા
લેતો તે શ્રી ઠાકુરજી તેને બતાવતા તે બ્રાહ્મણ એવા કૃપા-
ત્ર થયા.

(એક માધુરીદાસ માળીની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ જો) (વાર્તા ૧૨૬ મી)

એ માધુરીદાસ નિત્ય પુલ્લ વીણીને હાર કરી લાવતો, એક
વસ શ્રી નાથજીએ તેને શીખવ્યું કે તું આ રીતે નિત્ય
૨ ગુથ માધુરીદાસે હાર તૈયાર કરીને શ્રી ગુસાંઈજીને આપ્યો.
શ્રી ગુસાંઈજીએ મુખિયાને આપ્યો, મુખિયાએ શ્રી નાથજીને
રાખ્યા તો હાર ઘણો મોટો થયો, મુખિયાએ શ્રી ગુસાંઈજીને
હું કે હાર મોટો છે, શ્રી ગુસાંઈજીએ માધુરીદાસને કહ્યું કે તમે
નિત્ય હાર કરો છો એવો આજે કેમ ન કર્યો ત્યારે માધુરીદાસે
હું કે મને શ્રી નાથજીએ પાસે બેસી શીખવાડ્યો છે. પછી
શ્રી ગુસાંઈજી નહાઈને હાર ધરવા પધાર્યા. શ્રી નાથજીને હાર
ર્યા તો હાર પુરો થયો શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી નાથજીને પુછ્યું કે
માનું કારણ શું ત્યારે શ્રી નાથજીએ ત્રણ કારણ બતાવ્યાં. (૧)
મારા હાથ વિના બીજનો હાથ સોહાતો નથી, (૨) આવા
ત્નનો હાર જોઈએ માટે બનાવો. (૩) મુખિયાના મોઢેથી વાસ
માવે છે. આથી શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે મુખિયાથી
ઈતિ સર્વ સેવક મુખ બાંધી સેવા કરો. તે દિવસ થી સર્વ સે-

વડ મુખ બાંધી સેવા કરે છે. એ માધુરીદાસ શ્રી ગુસાંઈજીન એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(ધર્મદાસ અડીંગમાં રહેતા તેમની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભેઃ) (વાર્તા ૧૩૦ મી)

ધર્મદાસ આંખે દેખતા નહોતા. શ્રી ગુસાંઈજી નિત્ય ઘોડાપર બેસી શ્રી જીદ્દાર પધારતા. અને ગોફુલથી બે ઘડીમાં ગોપાલપુર આવતા. અને ગોપાલપુરથી બે ઘડીમાં શ્રી ગોફુલ પધારતા. આ પ્રમાણે નિત્ય આવજાવ થતી એકાદવર શ્રી ગુસાંઈજી અડીંગથી બહાર નિકળ્યા ત્યારે રસ્તામાં એ આંધળો બ્રાહ્મણ ઉભો હતો તેનાપર ઘોડો આવવા લાગ્યો શ્રી ગુસાંઈજીએ થોભાવ્યો પરંતુ બ્રાહ્મણ ગભરાઈ ગયો રસ્તામાંથી આંખ બાંધી કંઈ જઈ શક્યો નહીં. શ્રી ગુસાંઈજીને દયા આવી તેથી પોતે નીચે ઉતરી તેના નેત્ર ઉપર જળ છાંટી તેનાં નેત્ર ખુલી ગયાં. શ્રી ગુસાંઈજી તે ઘોડાપર સ્વાર થઈ ગોપાલપુર પધાર્યા પાછળ પાછળ તે બ્રાહ્મણ પણ ધીરે ધીરે ગોપાલપુર પહોંચ્યો. જઈને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા અને વિનંતિ કરી કે રસ્તામાં આપે મને નેત્ર આપ્યાં તેજ હું બ્રાહ્મણ છું મને શરણ લો. બીજે દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીએ તે બ્રાહ્મણને જ્ઞાન નીવેદન કરાવ્યું. અને શ્રી નાથજીના દર્શન કરાવ્યાં. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરી તેને ગ્રન્થ ભણાવ્યા બધાં સુધી તે ત્યાંજ રહ્યો. થોડા દિવસમાં તેનો દેહ છુટ્યો ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરીકે ધર્મદાસ ઘણો સારો વૈષ્ણવ હતો.

(પ્રસંગ ૧ ભેઃ)

વાર્તા ૧૩૧ મી....

એક દિવસ ચાર વૈષ્ણવ મળી ભગવદ્વાર્તા કરતા હતા

મને શ્રી ગુણાંબલનો પ્રતાપ વર્ણન કરતા હતા. ત્યાં એ અ-
 ધર્માર્ગી બોલ્યો કે મારો ઉદ્ધાર કરે તો ખરી વાત, વર્ણણુવોએ
 હું કે તારો ઉદ્ધાર કરશે એમાં કંઈ પણ સંદેહ નથી. વર્ણણુ-
 ની આવાત સાંભળીને તે શ્રી ગુણાંબલ પાસે જઈ સેવક
 થયો. પછી સ્મશાનનાં જઈને બેઠો અને ત્યાંજ રજાઈ કરીને
 માય એવો ભ્રષ્ટ થયો. પછી આવીને વર્ણણુવાને કહ્યું કે હું
 માવો ભ્રષ્ટ થયો છું અને આવાં કર્મ કરું છું. હવે શ્રી ગુણાં-
 બલ સારો ઉદ્ધાર કરશે તે ખબર પડશે. એ સર્વ વર્ણણુવોએ આ
 સર્વ સમાચાર શ્રી ગુણાંબલ આગળ કહ્યા. શ્રી ગુણાંબલ કંઈ
 પણ બોલ્યા નહીં, એક રાજા તીર્થ કરતો કરતો શ્રી ગોકુળ
 માવ્યો. તેણે શ્રી ગુણાંબલને વિનંતિ કરી કે મહારાજ મને ગ-
 લેત કોડ થયો છે મેં ઘણા અવિષધ કર્યા પરંતુ તે મટતો નથી.
 ક્રવટ તીર્થ કરવા નીકળ્યો છું તોપણ રોગ મટ્યો નહીં હવે
 આપ કંઈ ઉપાય બતાવો તો મટે. શ્રી ગુણાંબલએ આજ્ઞા કરી
 કે મારો એક સેવક અમુક ગામમાં સ્મશાનમાં બેઠો છે તેની
 જુઠણ ખાઓ તો મટી જશે. તે રાજા શ્રી ગુણાંબલની વાત પર
 વિશ્વાસ રાખીને તે ગામમાં જઈ સ્મશાનમાં ગયો અને તેની
 જુઠણ માગતાં તેણે ના કહી, પછી તે ખાવો બેઠો અને થોડું
 ખાધું એટલે તેની પાતાળમાંથી ઉઠાવીને જુઠણ ખાધું. તત્કાલ
 તે રાજાનો કેડ મટી ગયો અને દેહ નિર્મલ થયો. તેણે રાજાને
 પુછ્યું કે આનું કારણ શું ? ત્યારે રાજાએ શ્રી ગુણાંબલની સર્વ
 વાર્તા કહી. તેના મનમાં ઘણો પશ્રાતાપ થયો કે હું આવો
 ભ્રષ્ટ થયો તોપણ શ્રી ગુણાંબલ મને ચાઠ કરે છે. એને મારામાં

આટલું બધું સામર્થ્ય મુક્યું છે. પછી તે વઘણુવ શ્રી ગુણાંબીની પાસે જઈ અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો અને રોવા લાગ્યો ત્યાં શ્રી ગુણાંબીએ શાસ્ત્ર પ્રમાણે પ્રાયાશ્વિત કરાવ્યું અને તેના ઉપર કૃપા કરીને તેને ભગવદ્દેસેવા પધરાંવી દીધી અને તે ભગવદ્દેસેવા કરવા લાગ્યો. ભગવત્દેસેવાના પ્રતાપથી તેનું ચિત્ત નિર્મળ થઈ ગયું અને શ્રી ઠાકુરજીના ચરણારવિંદમાં ચિત્ત લાગ્યું એ પરીક્ષા કરવા આવ્યો તો પણ શ્રી ગુણાંબીએ તેને તબીબ નહીં. એ એવા પરમ દયાળુ હતા.

(રાજા પુર્વદેશમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ છો.) (વાર્તા ૧૩૨ મી.)

એ રાજા અન્યમાર્ગી હતો, તેના દેશમાં એક વઘણુવ રહેતો હતો તેની તે નિંદા કરતો, વઘણુવ માર્ગ સારો નથી એ તે કહેતો હતો. પહેલા વઘણુવને પ્રસાદ લેવરાવી તે વઘણુવ ખાય છે તેથી જુઠન ખાય છે. આ પ્રમાણે લોકોને કહેતો વઘણુવો તો ઊચિછપ્ટ ખાય છે. આવી નિંદા કરતો. શ્રી ઠાકુરજી વઘણુવની નિંદા સહન કરી ન શક્યા. તે રાજાને કોડ નીકળ્યો જેમ જેમ રાજા નિંદા કરતો જાય તેમ તેમ તેને કોડ વધતો જાય. આ પ્રમાણે તેના આખા શરીરમાં કોડ નીકળ્યો. રાજા ઘણો દુઃખી થયો. ઘણું ઔષધ કર્યાં અને કમવિપાક જોઈ ઘણું પ્રાયાશ્વિત કર્યાં પરંતુ કોડતો વધતો ગયો. વઘણુવે રાજાને કહ્યું કે તમે તીર્થયાત્રા જ. આ ત્યાં જે પ્રમાણે વિધિ કરાવી દાન દેવ લખ્યા હોય ત્યાં તે પ્રમાણે કરો. આમ કરતાં કરતાં શ્રી ગોકુળ આવ્યો અને શ્રી ગુણાંબીનાં દર્શન કર્યાં અને કોડ સંખર્ષ

વેનંતિ કરી શ્રી ગુસાંઈજી તો અંતરયાત્રી છે તેથી જાણી ગયા
આજે વૈષ્ણવની નીંદા કરી છે તેથી તેને કોડ નિકળ્યો છે. શ્રી
ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે સ્મશાનમાં આમારો સેવક બેઠો છે
ની તમે જુઠન ખાઓ તો તમારો કોડ મટે. વૈષ્ણવે તેજ પ્ર-
માણે કર્યું. મુર્ય ઉદયથી જેમ અંધકાર માટે તેમ તરતજ તેનો
કોડ મટી ગયો. જેમ અમૃત પીધાથી મૃત્યુનો ભય મટી જાય
તેમ આજ્ઞાથી સંસાર મટી જાય અને જેમ ભક્તિ ઉદયથી ત્રિ-
વેધ તાપ મટી જાય તેમ જુઠન દેવાથી તેનો કોડ મટી ગયો.
મે રાજનો દેહ નિરમળ થતાં શ્રી ગોકુળ આવી એ રાજા શ્રી
ગુસાંઈજીનો સેવક થયો અને વિનંતિ કરી કે મહારાજ મેં વૈશ્ણવ
ની નીંદા ઘણી કરી છે ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે
વૈશ્ણવનો દ્વેષ ઘણો ભુંડો છે શ્રી ઠાકુરજી તમે શ્રી મહાપ્રભુજી
વૈશ્ણવનો અપરાધ ક્ષમા કરતા નથી વૈશ્ણવનો અપરાધ વર્ણ-
વણથીજ ક્ષમા થાય જેથી તમારો અપરાધ મેં વર્ણવણ પાસે
ક્ષમા કરાવ્યો છે. શ્રી ઠાકુરજીએ ગીતાજીમાં કહ્યું છે કે,

અર્થ :-જે દુરાચારી હોય પણ અન્નય થઈ મને ભજન તો
કાંઈ તેને સાધુ જાણવો. તેણે સાફજ નિશ્ચય કરેલું છે. જેથી
વૈશ્ણવની નીંદા ન કરવી. આ સાંભળી રાજાએ પોતાનો અ-
પરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા
જાગ્યો. દિન પ્રતિદિન રાજાને સત્સંગ લાગતો ગયો અને ભગ-
વદ માવ વધતો ગયો. રાજાના ઉપર શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થયા.
અને શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી અનુભવ પણ થયો.

(શેઠપુત્ર અને દાસીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૧૩૩ મી)

શેઠ શ્રી ગુર્સાઈજીનો સેવક હતો. જ્યારે તેનો દેહ છુટ્યે ત્યારે પોતાને ત્યાં જે દાસી હતી તેને પોતાનો પુત્ર તથા શ્રી ઠાકુરજીની સેવા સોંપ્યા હતાં. શેઠપુત્ર દાસીને માજી કહેતાએ સમય તે ગામમાંથી લોક શ્રીજીદ્વાર જવા લાગ્યા ત્યારે શે પુત્રે કહ્યું કે માજી હું યાત્રાએ જઈ છું. દાસીએ કહ્યું કે હા તું શ્રી નાથજીના દરશન કરવા ન જા. શ્રી નાથજીની ઈચ્છા નથી શેઠ પુત્રે માન્યું નહીં. અને સંગની સાથે ગયો. રસ્તામાં એ રાજાનું ગામ હતું ત્યાં શેઠ પુત્રને અને સરકારને મનુષ્ય લક્ષા થઈ. રાજાએ આખા સંગને કેદ કર્યાં. બે દિવસ પછી સંગને છોડી મુક્યો અને શેઠ પુત્રને કેદ રાખ્યો. સંગ શ્રીજીદ્વાર ગયે શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યાં અને યાત્રા કરી પાછો પોતાને દેશ આવ્યો. રસ્તામાં તે ગામ આવ્યું ત્યાં શેઠ પુત્ર કેદ હતો. સંગવાળાએ રાજાને કહીને તેને છોડાવ્યો પછી પોતાને ગામ આવ્યો ત્યારે દાસીને કહ્યું કે મારે શ્રીનાથજીના દર્શન થયા. ઉત્તરો હું કુઞ્ઞ પામ્યો તમારી કૃપા હશે તો શ્રી નાથજી મને દરશન દેશે. દાસીને ક્યાં આવિ અને શેઠ પુત્રને કહ્યું કે તું વૈષ્ણવની ટહેલ કરે. શ્રી નાથજી તને દરશન દેશે. શેઠ પુત્ર વૈષ્ણવની ટહેલ કરવા લાગ્યો. જે વૈષ્ણવ આવે તેને ન્હરાવે મહાપ્રસાદ લેવરાવે અને પંખો કરે. જળપાન કરાવે તથા પગ પાણુ દાખે વિગેરે આખો દિવસ પોતાના અંગથી ટહેલ કરે એક દિવસ તાદ્રશી ભગવદ્વિય અદ્ભુતદાસજી આવ્યા. તેમ તોણે ટહેલ બાહુ કરી. ત્યારે અદ્ભુતદાસે કહ્યું કે કંઈ માણ

ારેશેઠ પુત્ર કહ્યું મારેં શ્રી નાથજીના દર્શન થાય અને
રાયાના થાય. અદલુતદાસે કહ્યું કે હા થશે, શ્રી ગુણાંદજીની
પાથી શ્રી નાથજી દરશન દેશે. દાસીને સાથે લઈ શેઠ પુત્ર શ્રી
નાથજીના દરશન કરવા ગયો. શ્રી નાથજીના દરશન કર્યા
ને શ્રી ગુણાંદજીના પણ દરશન ન કર્યા. વળતી દાસીએ ક-
હ્યું કે મહારાજ આના કરમમાં દરશન નહોતાં પરંતુ વર્ણણુવની
પાથી થયા. ત્યારે શ્રી ગુણાંદજીએ કહ્યું કે શ્રી નાથજી વૈસ્-
વના વશ છે. ચાહે તો બ્રહ્માંડ ફેરવી નાંખે. વૈસ્ણુવ પ્રસન્ન
થા તો કરમનાં લેખ તથા અન્ય પણ ખોટી ખરી સર્વ વા-
તા મટી જાય. શેઠ પુત્ર યાત્રા કરી પોતાને ઘેર આવ્યા અને
લાવ કરવા લાગ્યો. એ દાસી અને શેઠ પુત્ર એવા કૃપા પાત્ર હતાં.

(રૂપા પોળિયાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૩૪ મી.)

રૂપા પોળિયા શ્રી નાથજીની સીંધ પોળ પર ખેસતો હતો.
મને રાત્રે ઘોળ ગાતો હતો એક દિવસ ગોવીંદ સ્વામીએ ક-
હ્યું કે તું ઘોળ ન ગઈશ. તારો રાગ સારો નથી. તેથી તેણે ન
ગાયું શ્રી નાથજીને આખી રાત નિદ્રા આવી નહીં. સવારે શ્રી
ગુણાંદજીએ શ્રી નાથજીને જગાડયા ત્યારે શ્રી નાથજીનાં નેત્ર
માલ દીઠાં. શ્રી ગુણાંદજીએ શ્રી નાથજીને પુછ્યું કે ઉજગરો
કેમ થયો છે ? શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે રૂપા પોળિયા નિત્ય
ઘોળ ગાયા છે ત્યારે મને નિદ્રા આવે છે આજ તરે તેણે ગાયું
નહીં તેથી મને નિદ્રા આવી નહીં, શ્રી નાથજીએ રૂપાને કહ્યું કે
તું ઘોળ કેમ ન ગાયા ત્યારે તેણે હાથ જોડીને કહ્યું કે મને ગો-
વિંદ સ્વામીએ ના કહી છે. શ્રી ગુણાંદજીએ ગોવિંદસ્વામીને

પુછ્યું કે તમે રૂપાને ગાવાને ના કેમ કહી ? શ્રી નાથજીને નિદ્રા ન આવિ ગોવિંદસ્વામીએ કહ્યું કે મને ખબર નહોતિ કે ખાંડ ગોળ એક બાવે છે. શ્રી ગુશાંઘજીએ કહ્યું કે કરમને કૃપામાં ફેર છે, ગોવિંદસ્વામી આથી ચુપ થઈ ગયા. રૂપા પોળિયે નિત્ય ઘોળ ગાતો ત્યારે શ્રી નાથજીને નીદ્રા આવતી
(પ્રસંગ ૧ લો.)

એક દિવસ રાતરે શ્રી નાથજીને ભુખ લાગી તેથી રૂપ પોળીયાને લાત મારીને જગાડ્યો અને આજ્ઞા કરી કે મને ભુખ લાગી છે. રૂપા પોળીયા એ શ્રી ગુશાંઘજીને જગાડી વિનંતિ કરિ કે શ્રી નાથજીને ભુખ લાગી છે. શ્રી ગુશાંઘજી નહાઈ સામથી લઈ ભીતર પધાર્યા અને શ્રી નાથજીને સામથી આરોગાવી. શ્રી ગુશાંઘજી રૂપા પર પ્રસન્ન થયા આવી અનેક લીલા શ્રી નાથજી રૂપા પોળિયો શ્રી ગુશાંઘજીનો એવો કૃપા પાત્ર હતો કેટલાક લખે છે કે રૂપાપોળી આ શ્વાન થયો હતો, એ વાત જુઠી છે. કારણ કે જાણિને આણુપ્રસાદી ખાય નહીં, અને અજાણુનો એટલો દંડ પણ હોય નહીં. ”

(ચહુડા ભાગીની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૧૩૫ મી)

એક ચાહુડો ગોવર્ધનમાં રહેતો હતો, શ્રી નાથજી નીત્ય વિલછુકુંડપર ખેલવા પધારતા હતા અને ચહુડો નીત્ય ઘાસ ખોદવા જતો હતો શ્રી નાથજીએ તેને દર્શન દીધાં શ્રી નાથજી તેની સાથે વાતો કરતા હતા. એક દિવસ એ ચાહુડો ગોપાલપુર સુધી શ્રી નાથજીની સાથે વાતો કરતો કરતો આવ્યો. શ્રી ગુશાંઘજીએ તેને પુછ્યું કે શ્રી નાથજીએ તેને શુ વાત કહી

જે કહ્યું કે મહારાજ વનની વાત કરતા હતા. આપની કૃ-
પાથી નિત્ય વનમાં દર્શન દે છે જે દિવસ મારે દર્શન નથી થતાં.
દિવસ હું અન્નજળ પણ લેતો નથી, તેથી બીજે દિવસ સ-
રે અથવા તે રોતે દર્શન દઈ જાય છે. આ સાંભળી શ્રી ગુ-
ર્જીએ મનુષ્યોને કહ્યું કે રાજભોગની માળા ખોલે ત્યારે સ-
થી પહેલાં આને ખોલાવીને દરશન કરાવી દેજો. એ બહાર
જ ત્યારે બીજા લોકોને દર્શન કરાવજો. મનુષ્યો આ પ્રમાણે
રવા લાગ્યાં. શ્રી ગુર્જીની આજ્ઞા અનુસાર એક દિવસ તે
હુડો આવી શક્યો નહીં. અને રાજભોગ થઈ ગયા. તાળા મંગળ
યા ત્યારે આવ્યો તાળું વાસેલું જોઈ તેનું ચિત ઉદાસ થઈ
યું અને તાવ આવી ગયો અને મંદીરની પાછળ જઈ પડી
હયો. તેને ઘણો વિરહતાપ થયો તેનું દુઃખ શ્રી નાથજી સહી
શક્યા. શ્રી નાથજીએ છડી લઈ ભીત ખોદીને બારી પાડી
અને તેમાંથી તેને ખોલાવવા લાગ્યા. તે ઉઠીને ઉભો થયો અને
શ્રી નાથજીનાં દર્શન કર્યાં. શ્રી નાથજીએ તેને બે લાડવા આ-
પ્યા ત્યાથી તેણે લાડવા લઈ શ્રી ગિરિરાજથી નીચે આવી એક
લાડવો ખાધો અને બીજો ખાંધી રાખ્યો. ગામમાં એક વાત
ફેલાઈ ગઈ કે દિવસે કેઈએ શ્રી નાથજીના મંદિરમાં બારી
પાડી છે. આ સાંભળી શ્રી ગુર્જી ઉદાસ થયા અને ભીત-
ખોવા માસે સામાનની તપાસ કરાવી ભીતરીઆએ કહ્યું કે
સામાન કંઈ પણ ગયો નથી. ચહુડાએ શ્રી ગુર્જીને વિનંતિ
કરી કે મહારાજ એ બારી તો શ્રી નાથજીએ તેને દરશન દેવા
પાડી છે. અને તેણે બનેલી બધી વાત કહી અને લાડવો દેખા-

હયો શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે ગમે તે વખત દર્શન કરવા આવે. ત્યારે સર્વથી પહેલાં તેને દર્શન કરાવી દેજો. અને તેને નિત્ય પાતળ ધરજો. શ્રી ગુસાંઈજીના મનુષ્ય તેજ પ્રમાણે કરવ લાગ્યા. એ ચહુડો શ્રી નાથજીનો એવો કૃપા પાત્ર હતો. જેને શ્રી નાથજી વિના સર્વ સંસાર ફીકો લાગતો હતો.

(કણ્ઠીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૩૬ મી.)

આ કણ્ઠી વૈષ્ણવ ગુજરાતના સંગ સાથે શ્રી ગોકુળ આવ્યો, અને શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. શ્રી ગુસાંઈજી વિનંતી કરી કે મને ગાયની સેવામાં રાખો. એ વનમાં ગાય ચરાવતો અને ગાયો ઉપરનો કચરો ચાદર વડે કાઢતો હતો. ગાયે નીચે સુકી જગ્યા રાખતો અને તનમનથી ગાયોની સેવા કરતો હતો તેની એવી સેવા જોઈને શ્રી ગોવર્ધનનાથજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. અને તેને ખીડકમાં દર્શન દેવા લાગ્યા. અને ખેલવ લાગ્યા. ત્યાં છાકમંડળી કરતા અને પટેલને ગોપગ્વાલ મંડળ સાથે ખેસાડી ખવરાવતા હતા; ત્યાં તે પ્રસાદની પાતળ લેવ જતો નહીં. નિત્ય એક વખત શ્રી ગુસાંઈજીનાં દરશન કરવ જતો. એકવાર શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે પટેલ પ્રસાદ ક્યાં લે છે? ત્યારે તેણે હાથ જોડી વિનંતી કરી કે શ્રી નાથજી નિર્લેખ કરાઓ શાથે ભોજન કરવા વનમાં પધારે છે ત્યારે મને ખવરાવે છે તેની પાતળ લેવા શું કામ આવું. આ સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન થયા. એકદિવસ વૈષ્ણવ મંડળીમાં એ વૈષ્ણવે પદ ગાયું “ નાચત રાસમેં ગોપાલ ” ત્યારે તે પટેલ કહ્યું કે નાચત ઘાસમેં ગોપાલ તેથી તે વૈષ્ણવ પટેલને પકડ

શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે લઈ ગયો શ્રી ગુસાંઈજીની આગળ તે
વૈરજીવે વિનંતી કરી કે મહારાજ આ પટેલ એમ કહે છે. શ્રી
ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એણે ઘાસમાં નાચતા જોયા તેથી
તેણે એમ કહ્યું, અને તમે રાસમાં નાચતા યા તેથી તમે
એમ કહ્યું. બન્નેની વાત સાચી છે. શ્રી ગોવરધનનાથજીની
તેવી ઈચ્છા હોય તેવા તેને દરશન દે. બન્નેની વાત સાચી છે.
આ સાંભળી તે વૈરજીવ ઘણો પ્રસન્ન થયો એ પટેલ શ્રી નાથજી
સાથે સખાભાવે રહેતા હતા. શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી તેને
એવા અનુભવ થયો.

(દ્વારકાદાસની વાર્તા.)

પ્રસંગ ૧ જો.

(વાર્તા ૧૩૭ મી)

એ સીલ ગામમાં રહેતા હતા. તે હથીયાર બાંધતા હતા.
શ્રી ગોવરધનનાથજીનાં દર્શન કરવા આવતા ત્યારે તે દેહદશા
ભુલી જતા. બીજા મનુષ્ય તેમને મંદિર બહાર ઉઠાવી લાવતા.
શ્રી ગુસાંઈજી પધારીને દ્વારકાદાસને હેલો પડતા ત્યારે તેમને
દેહની શુદ્ધિ આવતિ. વળી દર્શન આવતા ત્યારે એ પ્રમાણે
સદૈવ એવી દશા તેમની રહેતી. એ નિત્ય શ્રી નાથજીની સ્વ-
રૂપમાં છકયા રહેતો હતા એ દ્વારકાદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા
કૃપાપાત્ર હતા.

(પઠાણના પુત્રની વાર્તા)

પ્રસંગ ૧ જો

(વાર્તા ૧૩૮ મી)

એ પઠાણના પુત્રે શ્રી ગુસાંઈજી પાસે નામ સાંળવું અને
જાતનો વ્યવહાર છોડી વૈષ્ણવની ચાલ ચાલવા લાગ્યો. તેના
માબાપ તથા સગાં પૃથ્વીપતિની પાસે ફરીયાદ કરવા ગયાં.
પૃથ્વીપતિએ કહ્યું કે તું કંઠી તોડી નાંખ, ત્યારે તેણે :

જેની સાથે માફ મન લાગેલું છે તેને કંઠી ઘણીજ વહાલી છે અને તે આ બાંધેકી રીઝે છે. પૃથ્વીપતીએ કહ્યું કે તરવારલાવો. તેનું માથું કાપી નાંખો. ત્યારે તે પઠાણનો પુત્ર ખોલ્યો કે બીજી તલવાર શા માટે મંગાવો છો. આ મારી પાસે છે તે લો, આ સાંભળી પાદશાહ વિચાર કરવા લાગ્યો, અને કહ્યું કે જુઓ આની ધર્મપર કેવિ નિષ્ઠા છે. હું તેના પર ઘણો ખુશ છું. તેને પણ કંઈ કોઈ કહેશો નહીં એ સત્યવાદી માણસ છે. પાદશાહે તેને નોકર રાખ્યો. એ પઠાણનો પુત્ર એવો ટેકી અને શ્રી ગુસાંઈજી કૃપાપાત્ર હતો જેણે કંઠી તોડવાને માટે માથું કાપવા કબુલ કર્યું.

(એક રજપુત અને તેની પુત્રીની વાર્તા) (પ્રકાશ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૩૬ મી)

એક વખત આ રજપુત પોતાની પુત્રીને સાસરેથી ખોલાવી પોતાને ઘેર લઈ જતો હતો, અને ચાચા હરિવંશજી ગુજરાતથી શ્રીજીદ્વાર આવતા હતા. રસ્તામાં તેમને સંગાથ થયો. ચાચાજીએ વિચાર કર્યો કે જીવ તો બન્નેનો દેવિ છે. આવો વિચાર કરી તેમની સાથે આવ્યા અને તેમને ઘેર ઉતર્યા અને ભગવદ વાર્તા કરી સર્વનું મન લિંબવી દીધું. અને રજપુતના ઘરના સર્વ મનુષ્યના નામ સંભળાવ્યું. અને સર્વને અચરસ પરસની રિત શીખવી વાર્તા સાંભળવાથી રજપુતની પુત્રીનું મન શ્રી ગે વર્ધનાથજીમાં લાગ્યું. અને વિરહતાપ થયો. શ્રી

||થ|| મારી પુત્રીને લઈ ગયા અને મને કેમ ન લઈ ગયા. તેનું
પરણું કહો. ચાચા||એ કહ્યું કે તમને પણ લઈ જશે પરંતુ હાલ
મારી પાસે કંઈ કામ કરાવવું છે, આ સાંમળી રજપુત પ્રસન્ન
થો અને ચાચા||ની સાથે આવી શ્રી ગુસાંઈ||ના તથા શ્રી
||થ||ના દર્શન કર્યાં. અને નામ નિવેદન કરાવ્યું. શ્રી ઠાકુ-
|| પધરાવી પોતાને દેશ આપ્યો. અને ઘરમાં ભગવત્સેવા
રવા લાગ્યો. શ્રી ગોવર્ધનનાથ|| નિત્ય તે રજપુતને દર્શન દેતા
તા કોઈ કોઈ દિવસ તેની પુત્રી સાથે દર્શન દેતા. અને રજપુ-
ના સંગથી આખું ગામ વઈળશુવ થયું. એ રજપુતશ્રીગુસાં-
||નો એવો કૃપા પાત્ર હતો.

(વિરકત વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૪૦ મી.)

એ વિરકત વઈળશુવ ગુજરાતથી શ્રી||દ્વાર ગયો. અને શ્રી
ગુસાંઈ||નો સેવક થયો. તે શ્રી ગુસાંઈ|| અને ભગવદ્દીયને
એક સ્વરૂપ જાણતો હતો. તે ઘરમાં કર્યા કરતો. એક દિવસ
સ્તામાં જતો હતો ત્યાં તેણે એક ડાશીના પુત્રને સર્પ કરડવાથી
તે પુત્ર મરી ગયો તેથી તે ડાશીને રડતી જોઈ આથી તેને દયા
આવી તેથી તે પુત્રને ભગવદ્ નામ સંભળાવી જીવતો કર્યો
આ વાત જોઈને સર્વ લોક તેની પાછળ લાગ્યા અને કહેવા લાગ્યા
કે અમને મંત્ર શીખવાડો તેથી તેણે અષ્ટાક્ષર મંત્ર કહ્યો. તે
લોકે. એ કહ્યું કે આ મંત્ર તો અમને આવડે છે. વઈળશુવે કહ્યું કે
વિશ્વાસ રાખો. પરંતુ વિશ્વાસ આપ્યો નહીં, વઈળશુવ તો ચાલ્યો
ગયો, આ વઈળશુવને ભગવન્નામ પર એવો વિશ્વાસ હતો, એનાથી
અધિક તે કોઈ પણ મંત્ર માનતો નહોતો, તે જે કાર્ય કરતો તે

જેની સાથે માઈ મન લાગેલું છે તેને કંઠી ઘણીજ વહાલી છે અને તે આ બાંધેલી રીઝે છે. પૃથ્વીપતીએ કહ્યું કે તરવારલાવો તેનું માથું કાપી નાંખો. ત્યારે તે પઠાણનો પુત્ર બોલ્યો કે બીજ તલવાર શા માટે મંગાવો છો. આ મારી પાસે છે તે લો, અ સાંભળી પાદશાહ વિચાર કરવા લાગ્યો, અને કહ્યું કે જુએ આની ધર્મપર કેવિ નિષ્ઠા છે. હું તેના પર ઘણો ખુશ છું. તેને પણ કંઈ કોઈ કહેશો નહીં એ સત્યવાદી માણસ છે. પાદશાહે તેને નોકર રાખ્યા. એ પઠાણનો પુત્ર એવા ટેકી અને શ્રી ગુસાંઈજી કૃપાપાત્ર હતા જેણે કંઠી તોડવાને માટે માથું કાપવા કબુલ કર્યું (એક રજપુત અને તેની પુત્રીની વાર્તા) (પ્રકાશ ૧ ભાગ) (વાર્તા ૧૩૬ મી)

એક વખત આ રજપુત પોતાની પુત્રીને સાસરેથી બોલાવી પોતાને ઘેર લઈ જતો હતો, અને ચાચા હરિવંશજી ગુજરાતથી શ્રીજીદ્વાર આવતા હતા. રસ્તામાં તેમને સંગાથ થયો. ચાચાજીએ વિચાર કર્યો કે જીવ તો બન્નેનો દેવિ છે આવો વિચાર કરી તેમની સાથે આવ્યા અને તેમને ઘેર ઉતાર્યા અને ભગવદ્ વાર્તા કરી સર્વનું મન ભિન્નવી દીધું. અને રજપુતના ધર્મના સર્વ મનુષ્યના નામ સંભળાવ્યું. અને સર્વને અરસ પરસની રિત શીખવી વાર્તા સાંભળવાથી રજપુતની પુત્રીનું મન શ્રી ગોવર્ધનાથજીમાં લાગ્યું. અને વિરહતાપ થયો. શ્રી ગોવર્ધનાથજી રાત્રે પધાર્યા અને સર્વ સુખ દિધું. શ્રી નાથજીએ કૃપા કરી તેને સાથે લઈ પધાર્યા. તે રજપુતને દિવ્ય દ્રષ્ટી થઈ તેથી તેણે પોતાની પુત્રીને શ્રી નાથજીની સાથે લીલામાં જાતી બોઈ. રજપુત ચાચાજીને નમી પડ્યો. અને કહ્યું કે શ્રી

૧૫૭ મારી પુત્રીને લઈ ગયા અને મને કેમ ન લઈ ગયા. તે
 ૧૬૭ કહ્યો. આચાજીએ કહ્યું કે તમને પણ લઈ જશે પરંતુ હાલ
 મારી પાસે કંઈ કામ કરાવવું છે, આ સાંમળી રજપુત પ્રસન્ન
 થો અને આચાજીની સાથે આવી શ્રી ગુસાંઈજીના તથા શ્રી
 ૧૭૭ જીના દર્શન કર્યાં. અને નામ નિવેદન કરાવ્યું. શ્રી ઠાકુ-
 ૧૮૭ જી પધરાવી પોતાને દેશ આવ્યો, અને ઘરમાં ભગવત્સેવા
 રવા લાગ્યો. શ્રી ગોવર્ધનનાથજી નિત્ય તે રજપુતને દર્શન દેતા
 ૧૯૭ તા કોઈ કોઈ દિવસ તેની પુત્રી સાથે દર્શન દેતા. અને રજપુ-
 ૨૦૭ ના સંગથી આખું ગામ વઈળજીવ થયું. એ રજપુતશ્રીગુસાં-
 ૨૧૭ જીનો એવો કૃપા પાત્ર હતો.

(વિરકત વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૪૦ મી.)

એ વિરકત વઈળજીવ ગુજરાતથી શ્રીજીદ્વાર ગયો. અને શ્રી
 ૨૨૭ ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. તે શ્રી ગુસાંઈજી અને ભગવદ્દીયને
 ૨૩૭ મેક સ્વરૂપ બાણુતો હતો. તે ઘરમાં કર્યા કરતો. એક દિવસ
 ૨૪૭ સ્તામાં જતો હતો ત્યાં તેણે એક ડાશીના પુત્રને સર્પ કરકવાથી
 ૨૫૭ ૧ પુત્ર મરી ગયો તેથી તે ડાશીને રડતી જોઈ આથી તેને દયા
 ૨૬૭ આવી તેથી તે પુત્રને ભગવદ્દ નામ સંભળાવી જીવતો કર્યો
 ૨૭૭ આ વાત જોઈને સર્વ લોક તેની પાછળ લાગ્યા અને કહેવા લાગ્યા
 ૨૮૭ કે અમને મંત્ર શીખવાડો તેથી તેણે અષ્ટાક્ષર મંત્ર કહ્યો. તે
 ૨૯૭ પ્રાકે. એ કહ્યું કે આ મંત્ર તો અમને આવડે છે. વઈળજીવે કહ્યું કે
 ૩૦૭ વિશ્વાસ રાખો. પરંતુ વિશ્વાસ આવ્યો નહીં, વઈળજીવ તો આવ્યો
 ૩૧૭ ગયો, આ વઈળજીવને ભગવન્નામ પર એવો વિશ્વાસ હતો, એનાથી
 ૩૨૭ અધિક તે કોઈ પણ મંત્ર માનતો નહોતો, તે જે કાર્ય કરતો તે

મા નામના પ્રતાપથી' કરતા હતા. એ એવા કૃપા પાત્ર હતા
(વિરક્ત વૈષ્ણવ બીજાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૪૨ મી.)

શ્રી ગુણાંબલ દ્વારકા પધારતા હતા ત્યારે આ વરદણુ
રસ્તામાંથી તેમની સાથે ચાલ્યો. દ્વારકા થઈ શ્રી ગુણાંબલ
સાથે શ્રી ગોકુળ આવ્યો, અને જન્મ પર્યંત શ્રી ગોકુળમાં રહ્યો
શ્રી નાથજીની સેવા શુદ્ધ ચિત્તે કરતો હતો. જ્યાં હોય ત્યાં
નવનીત પ્રિયાજી તેને શીખવતા કે આ વસ્તુ આ રીતે થા
છે. એ વિરક્ત વરદણુ શ્રી ગુણાંબલનો એવો કૃપા પાત્ર હતા
જેની સાથે શ્રી નવનીત પ્રિયાજી બાલભાવથી ખેલતા હતા
(એક ક્ષત્રાણીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૪૨ મી.)

એ ક્ષત્રાણી શ્રી ગુણાંબલની પાસે નામ સાંભળવા બેઠી
પરંતુ તેને અષ્ટાક્ષર મંત્ર આવડ્યો નહીં. ત્યારે શ્રી ગુણાંબ
લએ આજ્ઞા કરી કે તને મારું નામ આવડે છે? ત્યારે ક્ષત્રા
ણીએ કહ્યું કે હું પ્રભુ! તે મને આવડે છે. ત્યારે શ્રી ગુણાંબલ
આજ્ઞા કરી કે મારું નામ લે. તેથી તે ક્ષત્રાણી શ્રી ગુણાંબલ
નામ લીધા કરતી હતી. દિવસ રાત એ નામના પ્રતાપથી શ્રી
નાથજીએ તેને દર્શન લીધાં. અને તેને ઘેર આવી માંખણ મા
ગતા અને દુધ આરોગતા. એ ક્ષત્રાણી શ્રી ગુણાંબલની એવો
કૃપા પાત્ર હતી.

(આનંદદાસ સાચોરા બ્રાહ્મણની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૪૩ મી.)

એ આનંદદાસ ગુજરાતમાં રહેતા હતા. અને શ્રી ગુણાં
બલના કૃપા પાત્ર હતા. આનંદદાસ વ્રજયાત્રા કરવા ગયા. અ
દેશમાં એક વરદણુ હતો. તે ઘણું દ્રવ્ય પાત્ર હતો. તે શેઠને શ્રી

કુરુએ કહું કે આનંદદાસના હાથની સામગ્રી મને બહુ
 ॥વે છે જેથી તમે આનંદદાસને બોલાવો. શેઠ આનંદદાસને
 ॥લાવી લાવ્યો અને કહું કે જન્મપર્યંત તમે મારી પાસે રહો,
 ॥ તમારા પર રીઝ્યા છે તેથી તેમને પ્રસન્ન કરો. તે તો આ-
 ॥ રિ રહ્યા, અને સારી રીતે સામગ્રી કરવા લાગ્યા. અનેક પ્રકાર-
 ના મનોરથ કરતા. એ ગામમાં એક ઢગુ જાટ રહેતો હતો. તે
 મેક દિવસ આ શેઠને ઘેર પ્રસાદ લેવા આવ્યો. આનંદદાસને
 તેઈને બહુ ચીડાવ્યો અને કહું કે અજાણના હાથનો પ્રસાદ
 ॥હી લઉં. એ રીસાઈ ગયો. બીજુ કોઈ કંઈ પણ બોલ્યું નહી,
 ॥રંતુ આનંદદાસનું ચિત્ત ઉદાસ થયું. રાત્રે શ્રી ઠાકુરજીએ
 ॥વનમાં ઢગુ જાટને કહું કે જા તું એના હાથનો પ્રસાદ નહી
 ॥ તો બહિર્મુખ થઈશ. સવારે પ્રસાદ લેવાની વળાએ તે ઢગુ
 ॥ટે આવીને આનંદદાસને વિનંતિ કરી કે મારો અપરાધ
 ॥મા કરો હું તમારા હાથનો પ્રસાદ લેવા આવ્યો છું. આનં-
 ॥દાસે પ્રસન્નતાથી તેમને પ્રસાદની પાતળ ધરી. અને મનમાં
 ॥કંઈ પણ દ્વેશ લાવ્યા નહી. એ આનંદદાસજી સચોરા એવા કૃ-
 ॥પાપાત્ર હતા. જેમને શ્રી ઠાકુરજી સર્વ સામગ્રી શીખવી જતા.

(એક નાઈ વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રકાં ૧ જો) (વાર્તા ૧૪૪ મી.)

એ નાઈ દ્વારકાના રસ્તામાં રહેતો હતો. જ્યારે શ્રી ગુ-
 ॥સાંઈજી પધાર્યા ત્યારે તેણે શ્રી ગુસાંઈજીના નખ ઉતાર્યા.
 ॥ર્યાત્યાં સુધી તો મનુષ્ય જોયા પરંતુ જ્યારે નખ ઉતારી રહ્યો
 ॥ને રાત્ર બાંધ્યા. ત્યારે ને સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં દર્શન
 ॥થયાં, તેથી તેણે ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી કે મહારાજ મને

શરણુ લો. શ્રી ગુસાંઈજીએ નામ નિવેદન કરાવ્યું. તે નાઈ ૫-
૨મ ભગવદ્દીય થયો અને તેણે સર્વ રાસ કુવામાં નાખી દિધાં
અને એવો વિચાર કર્યો કે, વ્યવહાર કરી નિર્વાહ ચત્રાવીશ
આવો વિચાર કરી ભગવદ્દ સેવા કરવા લાગ્યો અને વેપાર
શરૂ કર્યો. ધીરે ધીરે શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થયા. એ નાઈ શ્રી
ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો. કે જેને થોડા દિવસમાં ભ-
ગવદ્ લીલાનો અનુભવ થયો.

(ભીમજી દેવે સાચોરા બ્રાહ્મણની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૪૫ મી.)

એ ભીમજી દેવેનું ગામ ગુજરાતના રસ્તામાં હતું. શ્રી
ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે તે ગામમાં મુકામ કર્યો હતો.
જ્યારે ભીમજી દેવે તળાવપર ન્હાવા આવ્યો ત્યારે ભીમજી
દેવેને શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન થયાં. સાક્ષાત પુણ્ય પુરૂષોત્તમનાં
દર્શન થયાં. ભીમજી દેવે શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે ગયો અને ગ્રં-
ન્થ તથા માર્ગની રીત શીખી શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે ગયો. અને
સર્વ રીત શીખ્યો. ગ્રન્થસીખી ઠાકુરજી પધરાવી પોતાને ઘેર
આવી રહ્યો. જ્યારે નાગજીભાઈ શ્રી ગોકુળ આવતા જતા,
ત્યારે બે ચાર દિવસ ભીમજીની પાસે રહેતા. અને ભગવદ્વાર્તા
કરતા, ભગવદ્દરસમાં છક્યા રહેતા. એક સમય નાથજીભાઈને
ઘેર ગયા, ત્યારે ભીમજી ભાઈ ઘેર ગયા. ત્યારે ભીમજીભાઈ ઘેર
નહોતા નાગજીભાઈ પોતાનું નામ કહી શ્રી ગોકુળ આવ્યા
ગયા, જ્યારે ભીમજીભાઈ આવ્યા ત્યારે ખખર સાંભળી કે
ગજીભાઈ પાછા ગયા, ભીમજીભાઈ ઘણા ઉદાસ થયા, અને
મહાપ્રસાદ લીધો નહી રાત્રે રસ્તામાં નાગજીભાઈ સુતા હતા

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ પધારીને આજ્ઞા કરી કે તમે ભી-
જીભાઈને મળ્યા વિના આવ્યા છો તેથી, ભીમજીભાઈ ભુ-
ખા છે. જેથીજો તમે ભીમજીભાઈજીને મળ્યા વિના આવશો તો
તમને દર્શન દર્શા નહીં. નાગજીભાઈ સુતા ઉઠી પાછાં કર્યા.
તે ભીમજીભાઈને આવી મળ્યા. ચાર પાંચ દીવસ રહ્યા. અને
ભીમજીભાઈને પ્રસન્ન કરી નાગજીભાઈ શ્રી ગુણાંધજીના દર્શન
દે ગયા શ્રી નાથજીએ પ્રથમથીજ શ્રી ગુણાંધજીને કહ્યું હતું
નાગજીભાઈએ બે દીવસ ભીમજીભાઈને ભુખ્યા રાખ્યા છે.
ચારે શ્રી ગુણાંધજીની પાસે ગયા અને દર્શન કર્યા ત્યારે શ્રી
ગુણાંધજીએ આજ્ઞા કરી કે વઘણશુવનું અને શ્રી ઠાકુરજીનું
વરૂપ એક જાણુવું વઘણશુવ કંઈ ઓછી વસ્તુ નથી જેને માટે
જીવું પુરૂષોત્તમને અપેક્ષા થઈ છે અને પૃથ્વી પર જન્મ લેવો
હયો છે. આવા વઘણશુવને શ્રમ દેવો ન જોઈએ. આ સાંભળી
નાગજીભાઈએ અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. ભીમજી દેવે શ્રી ગુણાં-
ધજીના એવા કૃપા પાત્ર ભગવદ્વિય હતા. જેમની આરતી શ્રી
નાથજી સહિ ન શક્યા.

(શ્રી ગુણાંધજીના સેવક રાજનગરમાં રહેતા તેમની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો.)

(વાર્તા ૧૪૬ મી)

એ વઘણશુવને એવો નિયમ હતો કે બેચાર વઘણશુવને પ્ર-
શાદ લેવરાવી પોતે પ્રસાદ લેતો. જે દીવસ કોઈ વઘણશુવ ન
આવે તે દિવસ સ્ત્રી પુરૂષ પ્રશાદ ન લેતાં આવો તેને આગ્રહ
હતો કોઈ દિવસ એ શેઠ પરદેશ ગયો. એને સ્ત્રીને કહ્યું કે તું
નેત્ય વઘણશુવને પ્રશાદ લેવરાવજે અને જેટલા વઘણશુવ પ્રશાદ

લઈ જાય તેટલા પછસા ગાગરમાં નાંખજે. એ સ્ત્રી તે પ્રમાણે કરતી. જ્યારે શેઠ પરદેશથી આવ્યો અને આવીને પછસા ગણ્યા તો તે પછસામાંથી પાંચ રત્ન નીકળ્યાં. ત્યારે તેને. સ્ત્રીએ કહ્યું કે મેં તો પૈશાં નાખ્યા છે, રત્ન નાખ્યા નથી. આ વખતે શ્રી ગુણાંબલ રાજનગર ખીરાજતા હતા. એ વૈષ્ણવ પાંચ રત્ન લઈ શ્રી ગુણાંબલ પાસે ગયો અને વિનંતી કરી કે મહારાજ આનું કારણ શું ? શ્રી ગુણાંબલએ આજ્ઞા કરી કે પાંચ ભગવદ્દીય તાદ્રશી આવ્યા હશે, જેથી પાંચ રત્ન થઈ ગયાં છે. જેથી વૈષ્ણવને અવશ્ય કરી જેમ બને તેમ આદર આપવો. એ વૈષ્ણવ શ્રી ગુણાંબલનો એવો કૃપા પાત્ર હતો જેને રત્નદ્વારા શ્રી ઠાકુરજીએ વૈષ્ણવના સ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવ્યું.

(ચહુડો બહાવાણાની વાર્તા,) (પ્રસંગ ૧ છો.) (વાર્તા ૧૪૭ મી.)

એ ચહુડો નિત્ય ગોકુળ રસ્તા વાળતો અને મનમાં એમ જાણતો કે, શ્રી ગુણાંબલ નિત્ય ઠાકુરાણી ઘાટ પધારે છે; પરંતુ તેમના ચરણારવિંદમાં કાંઈ પણ કચરો ન ભરાય તો સારું. વૈષ્ણવ જીઠણની પાતળો નાંખતા તે ખાતો હતો તેણે વૈષ્ણવની જીઠણ ખાધી તેથી તેને દિવ્ય દ્રષ્ટિ થઈ અને માર્ગની રીત બધી સમજઈ વેદ શાસ્ત્રનું જ્ઞાન થયું. જેમનાં ભાણ જેમણે ભક્તમાલ કરી છે તેમને જ્ઞાન થયું હતું તેમ આ ચહુડાને જ્ઞાન થયું. એક દિવસ શ્રી ગોકુળમાં કાશીના પંડીત આવ્યા તેમણે રસોઈ કરી અને ચહુડાને જીઠણ દેવા લાગ્યા, ત્યારે ચહુડાએ કહ્યું કે હું કેઈનું જીઠણ ખાતો નથી, ત્યારે બીજી રોટલી દેવા લાગ્યા ત્યારે તેણે કહ્યું કે એતો અણુપ્રસાદી છે. શ્રી

કુરુજીને લોગ ધરેલી નથિ તે હું નહિ લઈ, ત્યારે તેમણે
હું કે લોગ ધરેલી છે. ચહુડાએ કહ્યું કે આ રોટલી શ્રી
કુરુજી આરોગ્યા નથી. તમારી આ સર્વ રસોઈ જીઠણની છે.
લો પુંકીને રસોઈ કરી છે. અને વેદ તથા શાસ્ત્રના વચન તેણે
જા. આ સાંભળી પંડિત ચકીત થઈ ગયા અને કહેવા લાગ્યા
જેમનો ચહુડો આવો પંડિત છે તો તે કેવાએ હશે. આપણે
16 કરવો ખોટો છે. આવો વિચાર કરીને પંડિત પાછા ગયા.
11 વાત કોઈ વૈષ્ણવે શ્રી ગુસાંઈજીને કહીકે આ ચહુડાની વાત
સંભળિ પંડિત પાછાગયા શ્રિ ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તેણે શુદ્ધ
11 વથી વૈષ્ણવની જીઠણ ખાધી છે તો તેને સર્વ જ્ઞાન થાય તેમાં
વાઈ શું વૈષ્ણવની જીઠણ ખાધાથી હૃદય શુદ્ધ થાય, જ્ઞાન દ્રષ્ટિ
11 ય એ વિગેરે તે અન્ય માર્ગી પંડિત શું જાણે. આ સાંભળી
11 ગુસાંઈજી ચુપ થઈ રહ્યા. એ ચહુડો એવો કૃપાપાત્ર હતો.
વૈષ્ણવની જીઠણ ખાધાથી એવો ભાગ્યશાળી થયો.

(એક વૈષ્ણવની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ જો)

(વાર્તા ૧૪૮ મી.)

આ વૈષ્ણવ પુર્વ દેશમાં રહેતો હતો. શ્રી ગુસાંઈજી પુ-
ર્માં પધાર્યા ત્યારે સેવક થયો. તેના મનમાં એમ આવ્યું કે
શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કરી આવું તો ઠીક, તેથી તે ગોપાલપુર
માવ્યો. અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા તો સાક્ષાત નંદકુ-
મારનાં દર્શન થયાં. શ્રી ગીરીરાજપર જઈ શ્રી નાથજીના દર્શન
ત્યાં તો શ્રી નાથજી અને શ્રી ગુસાંઈજી એક સ્વરૂપ દેખાયા
11 ઈવાર શ્રી નાથજી ગુસાંઈજી દેખાય અને કોઈ સમય શ્રી
ગાંઈજી શ્રી નાથજી દેખાય. આથી વૈષ્ણવે નિશ્ચય

ખંને એકજ છે. જુદાજુદા સ્વરૂપ જણાય છે. મનુષ્ય ગણત્રીમ નથી, એ વૈષ્ણવ એવો વિચાર કરવા લાગ્યો. એવ્ય ચાર સેવક એકજ છે. સેવાથી ખંને દેખાય છે પરંતુ છેતો એકજ. ગોપાલ દાસજીએ ગાયુ છે કે, " રૂપ બેઉ એક તે ભિન્ન થઈ વિસ્તાર વિવિધ લીલા કરે ભજન સાર. " કેજોતે ગુસાંઈજીનું રૂપ ધરે સેવા કરી ન બતાવે તો સેવાની ખબર કેમ પડે તો ખંને એકજ છે. આ વૈષ્ણવ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો ખંને સ્વરૂપને એક જાણી મગ્ન રહેતો હતો,

(શ્રાવક પુત્રની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૪૬ મી.)

શ્રી ગુસાંઈજી આગ્રે પધાર્યા હતા અને રૂપચંદ્ર નંદોરે ઘેર બિરાજતા હતા. દશ પંદર સ્ત્રીઓ રસ્તામાં જતી હતી તે મંની એક માણસે છળી પાડી હતી તેથી પૃથ્વીપતિના હુકમથી તેને ફાંસી દેતા હતા. આ દશ પંદર સ્ત્રીમાં એક શ્રાવણની પુત્ર હતી. તે આ માણસને ફાંસી દેતા જોઈ પડી ગઈ. અને મુઠ આવી આ વાતની ખબર શ્રી ગુસાંઈજીને પડી. શ્રી ગુસાંઈજી એ વિચાર કર્યો કે એનો દયાનો કેવો સ્વભાવ છે. દૈવી જીવિના બીજને એવી દયા હોય નહિ. આ વિચાર કરી શ્રી ગુસાંઈજીએ તેને અચેત જાતી એક વ્રજવાસીને. કહ્યું કે તેના જળ છાંટો. તે વ્રજવાસીએ તેના પર જળ છાંટ્યું. બે ઘડી પદ તેની મુઠા શાન્ત થઈ, ત્યારે તે શ્રાવણની પુત્રીએ વ્રજવાસી પુછ્યું કે તું કેણુ છો? ત્યારે તેણે કહ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજીનો મણુસ છું. એ શ્રાવણની પુત્રી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા આ અને વ્રજવાસીએ તેને મુઠા આવી હતી તે બધી વાત કહી

શ્રી ગુણાંબજીએ આજ્ઞા કરી કે શુદ્ધ ભાવવોળી છે. તેના પર જોડેલો રંગ ચઢાવો તેટલો ચઢે ત્યારે શ્રાવકની પુત્રી બોલી કે આપના જેવો બીજો કોણુ કરીગર રંગ ચઢાવવાવાળો મળશે ? આ સાંભળી શ્રી ગુણાંબજી બહુ પ્રસન્ન થયા. તેને નામ સંભળાવ્યું. અને નિવેદન કરાવ્યું. પછી ઘેર આવી બધુ ઘોવા લીપવાં લાગી. તેના પતિએ પુછ્યું કે તું શું કરે છે ? ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું શ્રી ગુણાંબજીની સેવક થઈ છું. ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું પણ શ્રી ગુણાંબજીનો સેવક થઈ આવું છું. તેનો પતિ સેવક થયો. બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યા નિત્ય શ્રી ગુણાંબજીના દર્શન કરવા આવતાં. જ્યારે શ્રી ગુણાંબજી ગોકુલ પધાર્યા ત્યારે તે શ્રાવકની પુત્રીએ કહ્યું કે તમારા દર્શન વિના હું રહી શકીશ નહીં. શ્રી ગુણાંબજીએ આજ્ઞા કરી કે તું નિત્ય યમુના જળભરવા આવજે અને જ્યારે તું શ્રી યમુનાજીમાં ન્હાઈ ત્યારે હું તને દર્શન દઈશ. શ્રાવકની પુત્રીએ પ્રમાણે કરવા લાગી. વળી એક દિવસ શ્રી ગોકુળથી એક વ્રજવાસી એક આગ્રે આવ્યો અને તેને ઘેર ઉતર્યો. જ્યારે તે વ્રજવાસીને જપ કરવાનો વખત થયો ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું ગઉમુખી શ્રી ગુણાંબજીની બેઠકમાં ભુલી ગયો છું. તેથી હું શ્રી ગોકુળ પાછો જઈશ ત્યારે પ્રસાદ લઈશ શ્રાવકની પુત્રીએ કહ્યું કે ખેસો જ્યારે હું શ્રી ગુણાંબજીના દર્શન કરવા જઈશ ત્યારે તમારી ગઉમુખી લેતી આવીશ. આ પ્રમાણે કહીને જળ ભરવા ગઈ. યમુનાજીમાં ન્હાઈને શ્રી ગુણાંબજીનાં દર્શન કર્યાં.

ગઉમુખી લઈને ચાલી નીકળી. લાવીને તે વ્રજવાસીને આપી એટલે તે વિચારમાં પડ્યો કે શ્રી ગોકુળ જઈને કેવી રીતે લાવી હશે ઉઠી તેને પગે પડ્યો ત્યારે તેણે કહ્યું કે એ શ્રી ગુસાંઈજીને પ્રતાપ છે જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી અલૌકિક દેહનું દાન કરે ત્યારે સર્વ વાત સિદ્ધ થાય. આ સાંભળી વ્રજવાસી ચુપ થઈ રહ્યો. એ શ્રાવકની પુત્રી એવી કૃપા પાત્ર હતી જેને એલૌકિક પદાર્થ સર્વત્ર સર્વમાં વ્યાપક હતા.

બે ભાઈ પટેલ મલિયાગિરિ ચંદન લાગ્યા તેમની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ લો)

(વાર્તા ૧૫૦ મી.)

પટેલ ગુજરાતથી વ્રજમાં ગયા શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. અને શ્રી ગોવર્ધનનાથજીની સેવામાં રહ્યા. તેઓના તન મન અને ધનથી શ્રી ગોવર્ધનનાથજીની સેવા કરતા. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમને મલિયાગિરિ ચંદન લેવાને મોકલ્યા બન્ને ભાઈ મલિયાગર પર્વત ઉપર જઈ ચંદનનું ઝાડ કાપવા લાગ્યા. ત્યારે એક ભાઈને સર્પે ડંખ માર્યો ત્યારે બીજા ભાઈએ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનું નામ દઈ જળ છાટ્યું. એટલે તેનું વિષ ઉતરી ગયું. શ્રી ગુસાંઈજીને આવી ચંદન આપ્યું. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે કંઈ પણ માગો ત્યારે તેમણે કહ્યું કે અમારા હાથથી અમે શ્રી નાથજીને ચંદન સમર્પીએ શ્રી ગુસાંઈજીએ હા કહી. ત્યારે એક ભાઈ ચંદન ધરાવવા લાગ્યો અને બીજો પંખો કરવા લાગ્યો. બીજે દિવસ બીજે ભાઈ ચંદન ધરવા લાગ્યો અને પંખો કરવા લાગ્યો એ બન્ને ભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા. જેમની સાથે શ્રી નાથજી બો-

તા. ચાલતા અને વનમાં લેઈ જતા શ્રી ગુસાઈજીની કૃપાથી ને ભાઈ એવો ભગવદ્દીય થયા.

(કીશોરીબાઈની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૧૫૧ મી)

એ કીશોરીબાઈ એક વૈષ્ણવની પુત્રી હતી. બાળપણમાં જ ગુસાઈજીની સેવક થઈ હતી. પાછળથી તેને શીતળા નિકળી તેથી તેના હાથ પણ લુંલા થયા તેનાં માબાપ મરી ગયાં તાં. તેથી તેની બહેન એકવાર આવી ખવડાવી જતી. કીશોરીબાઈ બાળપણથીજ યમુનાદેવના પાઠ કર્યા કરતી- એક દિવસ કીશોરીબાઈની બહેનને રીશ ચડી તેથી તેની બહેનને ખવડાવા ન આવી તેથી શ્રી યમુનાજી પધારી રસોઈ કરી પ્રસાદ લેરાવી ગયાં. તેજ દિવસ અડધો રોગ મટી ગયો, બીજો દિવસ યમુનાજીએ એવી કૃપા કરી કે તેનો બધો રોગ મટી ગયો. ત્રીજો દિવસ કીશોરીબાઈ પોતે રસોઈ કરવા લાગી અને પ્રસાદ લીધો. ત્રણે દિવસે કીશોરીબાઈની બહેનના મનમાં એમ આવ્યું કે, ત્રણ દિવસ થયાં કીશોરીબાઈએ કંઈ પણ ખાધું નથી, તેથી તેની મખર કાઢવા જઈ. આવીને જુએ છે તો કીશોરીબાઈ રસોઈ રે છે. તેની બહેન આ જોઈ ચકિત થઈ ગઈ. અને મનમાં વિચાર કર્યો કે હુલી કેવી રીતે મટી ગઈ હશે. કીશોરીબાઈની બહેન આ વાર્તા લોકોને કહી તેથી ગામના સર્વ લોકો જોવા આવ્યા અને વિસ્મય પામ્યા. કીશોરીબાઈને લીધે શ્રી ગુસાઈજી આ ગામમાં પધાર્યા. કીશોરીબાઈ આલીને દર્શન કરવા ગઈ અને શ્રી ગુસાઈજીને વિનંતિ કરી કે મહારાજ મને સેવા પધારાવી દો. શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમારા ઉપર ૧

યમુનાજીની કૃપા થઈ છે જેથી યમુનાજીની રૈતિ એક થેલીમાં પધરાવી દઈ તેની તમે સર્વ સાજથી સેવા કરો. કીશોરીબાઈ પ્રસન્ન થઈ અને શ્રી ગુસાઈજીએ રમાશુરેતિની થેલી દીધી. એટલે તે રૈતિને સિંહાસનપર પધરાવી માર્ગની રીત પ્રમાણે કીશોરીબાઈ સેવા કરવા લાગી. એ કીશોરીબાઈના ઉપર એવી કૃપા થઈ કે તે ગાદીપર કોઈ દિવસ શ્રી નાથજી, કોઈ દિવસ શ્રી નવનિતમિયાજી કોઈ દિવસ શ્રી મથુરા નાથજી કોઈ દિવસ શ્રી વિઠલેશજી, કોઈ દિવસ શ્રી દ્વારકા નાથજી, કોઈ દિવસ શ્રી શ્રી ગોકુલનાથજી કોઈ દિવસ શ્રી ગોકુલચંદ્રમાજી, કોઈ દિવસ શ્રી બાલકૃષ્ણજી અને સર્વ સ્વરૂપના દર્શન લીલાસહિત થવા લાગ્યાં એ કીશોરીબાઈ શ્રી ગુસાઈજીની એવી કૃપાપાત્ર થઈ.

(જે ભાઈ પટેલની વાર્તા,) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૫૨ મી)

એ જે ભાઈ પટેલ શ્રી ગુસાઈજીના સેવક હતા. જે ગામમાં રહેતા હતા, તે ગામમાં એક દેવનું મંદિર હતું જે જીતું થઈ ગયું હતું. તે ગામનો રાજ દેવીનો ભક્ત હતો, તેણે વિચાર કર્યો કે દેવીનું મંદિર નવું થાય તો સાફ. ગામના મનુષ્યપર તેણે કર નાખ્યો અને યથા શક્તી સર્વાંનિ પાસેથી કર લેવા લાગ્યો. જે ભાઈ પટેલ ઉપર જે રૂપીયા આવ્યા. ત્યારે બન્ને ભાઈએ વિચાર કર્યો કે આપણું દ્રવ્ય તો શ્રી ઠાકુરજીનું છે માટે તે કેમ દેવાય અને રાજ એ કેમ છોડે તે ઉપાય કરવો. પછી બન્ને ભાઈએ એવો વિચાર કર્યો કે દેવિને કુવામાં નાખી દેવિ રાત્ર દેવિનેને કુવામાં નાખી આવ્યા. અને ઘરમાં આવિને મુક્યા. દેવિ રાજની છાતી પર ચઢિ બેઠી કે હું કુવામાં પડી છું.

મને કાઢ, જે વૈષ્ણવ પટેલ તારા ગામમાં રહે છે તેમના
જે રૂપીયા કરનાં જ્યો છે તે છોડી દે રાજ જાગી ગયો અને
વખતે બન્ને ભાઈ પટેલને બોલાવી દંડ માફ કર્યા અને
બીને કુવામાંથી બહાર કઢાવી. એ બન્ને ભાઈ પટેલનો શ્રી
કુરુજી ઉપર એવા વિશ્વાસ હતો કે જેમણે દેવીને તુચ્છ
શ્રી પરંતુ દેવી તેમને કંઈ પણ કરી શકી નહી. એ બન્ને ભાઈ
દેવ એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(એક વૈષ્ણવની વાર્તા.)

(પ્રકાશ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૫૩ માં)

આ વૈષ્ણુના શરીરમાં કોડ થયો હતો તેથી તે વૃજમાં
લાવી રહ્યો. નિત્ય શ્રી ગુસાંઈજીના તથા શ્રી નાથજીના દર્શન
તો. અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરતો કે મહારાજ મારો
ક મટી જાય એવી કૃપા આપ કરો, શ્રી ગુસાંઈજી આજ્ઞા
તા કે શ્રી ઠાકુરજી જે કંઈ કરે છે તે વિચાર કરીને કરે છે.
નાથજી પછી તે વૈષ્ણવ સાથે બોલવા લાગ્યા. ત્યારે વૈષ્ણવે
નાથજીને કહ્યું કે મારો કોડ મટી જાય એવો ઉપાય આપ
ને બતાવો. ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે હું કંઈ વૈધ નથી.
મા પ્રમાણે કહી તેની પરિક્ષા કરતા. પરંતુ તે વૈષ્ણવ કહેતો
પ્રાણુ જાય તો ભલે પરંતુ અન્યાશ્રમ નહી. આ પ્રમાણે ક-
ને બેસી રહે. એક દિવસ શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે અમુક
ગામમાં અમુક વૈષ્ણવને ઘેર જઈ દર્શન કરી આવ તે વૈષ્ણવ
હશે એટલે તારો કોડ મટી જશે. તે વૈષ્ણવ તે ગામમાં તે
વૈષ્ણવને ઘેર આવ્યો અને ત્યાં દર્શન કર્યા. ત્યાં આવી જીએ
તો તે વૈષ્ણવે વેશ્યા રાખી છે, પરંતુ તેને અભાવ ન આવ્યા

વૈશ્ણવે પુછ્યું કે તમે કેમ આવ્યા. ત્યારે તેણે કહ્યું કે શ્રી નાથજીએ આજ્ઞા કરી છે ત્યારે તે વૈષ્ણવને પશ્ચાતાપ થયો. અંક કહ્યું કે હું આવો પતિત છું, તો પણ શ્રી નાથજી મને ભુક્ત નથી. મેં આવું શું કર્યું! તેને ઘણોજ વિરહતાપ થયો. અને તાપથી તેનો દેહ છુટી ગયો અને આ વૈશ્ણવનો કોડ પણ મર ગયો અને નવું અંગ થઈ ગયું. આ બન્ને કાર્ય એક વખતે શ્રી નાથજીએ કર્યા. એક વૈષ્ણવને લીલામાં અંગીકાર કર્યા અંક એકનો કોડ મટાડી સેવાની યોગ્યતા આપી આ કોડી વૈષ્ણુ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(મેહા ધીમરની વાર્તા.) (પ્રકરણ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૫૪ મી)

મેહાધીમર મહારાવળની પાસે ગોપાલપુરમાં યમુનાજીના કિનારાપર રહેતા હતા. શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાતથી શ્રી ગોકુલ પધાર્યા તે ગોપાલપુરના ઘાટ ઉપર ઉતર્યા. ગોપાલપુર મુકામ કર્યો. આ દિવસ શ્રી ગોકુલ પધારવાનું મુહુર્ત નહોતું. મેહા ધીમર માછલી પકડવાને શ્રી યમુનાજીના કિનારાપર ખેડો હતે તેને એક વૈષ્ણવે કહ્યું કે તને એક રૂપૈયો દઉં તું જ્યાં સુધી શ્રી ગુસાંઈજી અહીં ભિરાજે ત્યાં સુધી જળ નાંખીશ નહીં. મેહાધીમર રૂપૈયો લેઈ ઘેર ગયો. મેહાધીમરે વૈશ્ણવને કહ્યું મને ખાવાનું દેવરાવજો. શ્રી ગુસાંઈજી ભોજન કરી રહ્યા અંક સર્વ વૈશ્ણવને પાતળ ધરાવી. પેલા વૈષ્ણવે મજવાસીને કહ્યું કે આ ગામમાં મેહાધીમર રહે છે તેને ખોલાવી લાવો. મેહા ધીમર આવ્યો અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા. તો સાક્ષાત્ પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયાં અને વિનતી કરી કે મહા...

ને શરણ લેા. શ્રી ગુણાંબજીએ કૃપા કરીને નામ સંભળાવ્યું.
 ને મેહાના ઘરના સર્વને નામ સંભળાવ્યું. મેહાને શ્રી ગુણાં-
 બજીના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થયું. અને આ પદ ગાયું. રાગ ભરિવ
 ૧ ॥ વેદ પુરાણ સાર જો કહિયે સો પુરૂષોત્તમ હાથ દિયે ॥
 હાપ્રભુ ગિરિધર પ્રકટે પુષ્ટી મારગ રસ પ્રકટ કિયો ॥ ૨ ॥ આ
 દ સાંભળી શ્રી ગુણાંબજી ઘણા પ્રશન્ન થયા અને વૈષ્ણવ કન-
 યા લાગ્યા કે મેહા સવારે જાળ નાંખવા ખેડો હતો. ને દર્શન
 ત્રથીજ તેની બુદ્ધિ નિરમળ કેમ થઈ હશે. પ્રભુની કૃપાનો
 ર નથી. શ્રી ગુણાંબજીએ મેહાને જીઠણની પાતળ ધરી. તે મે-
 હાએ ખાધી, એટલે ભગવત લીલાનો અનુભવ થયો. પછી શ્રી
 પ્રભુમાં શ્રી ગુણાંબજીની સાથે આવ્યો. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી
 વા કરવા લાગ્યો. અન્નકુટપર શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરવા
 યો અને અન્નકુટનું પદ ગાયું. પદ રાગ સારંગ ॥ હમારો દેવ
 વર્ધનપર્વત ગોધન જ્યાં સુખારો ॥ સુરપતિકોં બલિભાગ
 દિજે કિજે મતો હમારો ॥ ૧ ॥ પાવક પવન ચંદ્રજળ સુરજ
 વર્ત આજ્ઞાલીન ॥ તા ઈશ્વર કહયો કિજીએ કહા ઈંદ્રકે દિને
 ૨ ॥ દાબકે આસપાસ સળ પ્રજકુલ સુખી રહે પ્રભુ પારે ॥
 રે સકટ અશ્રુતો લે લે ભલો મતો કોટારે ॥ ૩ ॥ ખડે ખડે
 ઠ વિચારમનોરરિ પર્વતકો બલ દિજે ॥ નંદલાલ કો કુંવર
 ૪ ॥ ડીલો કાન્હ કહેસો કીજે ॥ ૪ ॥ માખન દુધ દહયો ઘૂત પા-
 સ સળ લે લે પ્રજવાસી ॥ યજ્ઞસ્વરૂપ ધરે બલી ભુક્તત, પ-
 તિ શઘલ નિવાસી ॥ ૫ ॥ મિથ્યા ભાગ સુરપતિયજીય જાન્યો

મેઘ દિવે મુકુરાઈ ॥ મેહાપ્રભુ ગિરિધર કર રાખ્યો મંદસુવ
 સુખદાઈ ॥ ૬ ॥ રાગ સારંગા સુનિયે તાત હમારો મતો
 ગોવર્ધન પુજા કીજે ॥ જો તુમ યજ્ઞ રચ્યો સુરપતિકો સો ખા
 ઇંહા લે દિજે ॥ ૧ ॥ કંદ મુલ ફલ પુત્રનકિ નિધિ જો માં
 સો પાવો ॥ ૨ ॥ યહ ગિરિવાસ હમારો નિશદિન નિર્ભય ગ
 ચરાવો ॥ ૨ ॥ દુધ દહીં કે માટ ભરાયે વ્યંજન અમૃત અપ
 ॥ મધુ મેવા પકવાન મિઠાઈ ભરિ ભરિ રાખે થાર ॥ ૩ ॥ બ
 બડે બેકી બીચાર મતો કરી કાન્હ કહે સે.ઈ કીજે ॥ વિધિ
 ભાંતકો અન્નકુટ કરિ પર્વતકો બલિ દિજે ॥ ૪ ॥ યહ નગના
 રૂપ ધરત હૈ વ્રજ જનકો રખવારે. ॥ દેવનમેં યહ બડો દેવત
 મોહુકો અતિ ખ્યારો ॥ ૫ ॥ નંદ નંદ આર રૂપ આપક
 આપન લોજન કીનો ॥ મેહાપ્રભુ ગિરિધરન લાડીસો મા
 માગ સખ લીનો ॥ ૬ ॥ આ પદ ગાઈ ચુક્યો ત્યારે મેહા
 મુર્છા આવી. શ્રી ગુર્જારજીએ કૃપા દ્રષ્ટી કરી ઉભો કર્યો. આ
 આજ્ઞા કરી કે શ્રી નાથજીની ઇચ્છા છે કે હજુ થોડા દિવસ ત
 ભુતંગ પર હો. આ સાંભળી તે બેઠો થયો. અને હંડવત કરી
 કહ્યું કે “નિજેજ્ઞાન કરિગ્વતિ,” આ પ્રમાણે કહીને શ્રી ઠાકુરજી
 સેવામાં તત્પર થયો, પછી મેહા ગોપાલપુરમાં આવી સેવા
 રવા લાગ્યો. મેહાની સ્ત્રીને ગર્ભ થયો પ્રસવતી વખતે
 ઘેર નહોતો. મેહાને પુત્ર થયો ત્યારે મેહાની સ્ત્રીને પશ્ચાતાપ
 કે આ દુષ્ટ પુત્ર કેમ થયો કે મારી ભગવત્સેવા છુટી. આ
 માણે વિચાર કરી રોવા લાગી. શ્રી ઠાકુરજીએ આજ્ઞા કરી
 તું રોઈશ મા. નહાઈને મારી સેવા કર, તે સ્ત્રી રીત પ્રમાણે

ઈને સેવા કરવા લાગી. જ્યારે મેહા આવ્યો ત્યારે તેણે કહ્યું કે આવી અવસ્થામાં સેવા કેમ કરી? ત્યારે સ્ત્રીએ કહ્યું કે મને શ્રી ઠાકુરજીએ આજ્ઞા કરી છે, મેહા આ સાંભળી ઘણો રાજ થયો. મેહાએ ઘણું પદ કરી ભગવદ્દત્તીલા અનેક પ્રસારે ગાઈ છે મેહા શ્રી ગુસાંઈજીનો કૃપાપાત્ર ભગવદ્વિય હતા.

(મોહનદાસની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ છો.)

(વાર્તા ૧૫૫ માં)

મોહનદાસ ગોપાલપુરમાં રહેતા હતા. ગોવિંદકુંડ નિત્ય નહાવા આવતા ત્યારે ગોપાલપુરથી પર્વતપર ચઢતા અને ગોવિંદ તરફ ઉતરતા. એક દિવસ ઉતરવાના રસ્તાપર છાણુ પડ્યું હતું તેથી તે વૈષ્ણવ બીજા બાળુએથી ઉતર્યા શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમને ઉતરતા જોયા. એટલે માથું હલાવ્યું. મોહનદાસે શ્રી ગુસાંઈજીને દંડવત કરીને પુછ્યું આપે મને જોઈને માથું કેમ હલાવ્યું? શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે વિના કારણ તમે ગિરિરાજપર પગ મુકો છો અને પગથી ખુંદો છો તેથી ગિરિરાજનું મહાત્મ્ય તમે કંઈ પણ જાણતા નથી. બીજા વૈષ્ણવે કહ્યું કે આપ કૃપા કરી ગિરિરાજનું મહાત્મ્ય કહો. શ્રી ગુસાંઈજીએ પદ્મપુરાણની કથા કહી. એક દિવસ શ્રી ઠાકુરજી તથા નારદજી વનમાં ઉભા હતા, ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ જળ લાવવા આજ્ઞા કરી. નારદજી જળ લેવાને ગયા. ત્યાં જાય તો એક સરોવર હતું. અને બે રૂપી તપસ્યા કરતા હતા, અને તળાવની પાસે મનુસ્યના હાડકાંનો પર્વત હતો. નારદજી જોઈને વિસ્મય પામ્યા. અને જળ લીધા વીના પાછા આવ્યા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ પુછ્યું કે જળ કેમ ન લાવ્યા? ત્યારે નારદજીએ

સર્વ સમાચાર કહ્યા, અને કારણ પુછ્યું. શ્રી ઠાકુર જીએ આજ કરી કે જે રૂપી શ્રી ગોવર્ધન પર્વતના દર્શન માટે તપશ્ચર્યા કરે છે. એમના જોડલા જન્મ થયા તેડલા શરીર છુટી છુટીને હાડકાના પર્વત થઈ ગયો છે તો પણ તેમને પર્વતના દર્શન થત નથી. આ સાંભળી નારદજી ઘણા વિસ્મય પામ્યા. શ્રી ગુણાંબજી આજ્ઞા કરેછે કે આપણને શ્રી ગોવર્ધન પર્વત શ્રી મહાપ્રભુજીની કૃપાથી દર્શન દેછે અને એવું રૂપ શ્રી ગોવર્ધન પર્વત સાક્ષાત લીલા મદ્યપાત્રી એનાપર પગ કેમ મુકાય, કંઈ ભગવત્સેવાનું કાર્ય હોય તો ઉપર ચઢાવું નહીં તો સર્વથી પામુકવો નહીં. આ સાંભળી મોહનદાસને ઘણા પશ્ચાત્તાપ થયો શ્રી ગુણાંબજી પાસે અપરાધ ક્ષમા કરાવ્યો. પછી તે શ્રી નાથજીની સેવા તથા દર્શન વીના કોઈ દીવસ ગિરીરાજપર પામુકતા નહીં. એ શ્રી ગુણાંબજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(ચતુરભુજદાસ બ્રાહ્મણની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૫૬ મી.)

એ ચતુરભુજદાસ પંડિત હતા. તેમને વિદ્યાનો અભ્યાસ ઘણો હતો, અકબર પાદશાહ સાથે મેલાપ ઘણો હતો. અકબર પાદશાહ જે કંઈ પણ પુછતો તેનો તરત જવાબ દેતા. એક દિવસ પાદશાહે ચતુરભુજદાસની પ્રસંસા કરી ત્યારે ખીરખસે કાઢે એતો મારી પાસે નોકરી કરતો હતો. પાદશાહે ચતુરભુજદાસને પુછ્યું ત્યારે તેમણે કહ્યું કે આપને મળવાને કોની ચાક ન કરું આ સાંભળી પાદશાહ ઘણો રાજી થયો. ચતુરભુજદાસ મહિનાના હજાર રૂપીયા પગાર કરી દિધો. જે કોઈ પંડિત આ

ચતો તેની સાથે ચતુરભુજદાસ વાદ કરતા અને સર્વ પંડિતોને
જીતી લેતા. એક વખત ચતુરભુજદાસ મથુરામાં આવ્યા
અને વિશ્રાંત ઘાટ પર નહાઈને ડહોવા લાગ્યા કે ‘વિદ્યાભાગવતાવધિ’
આ સાંભળી એક વૈષ્ણવ બોલ્યો કે ‘ચાતુરીવિદ્યેશાવધિ’ ચતુરભુ-
જદાસે કહ્યું કે મને શ્રી નિઠુદનાથજીનો મેલાપ કરાવી દો.
ત્યારે તે વૈષ્ણવ ચતુરભુજદાસને શ્રી ગુસાઈજીની પાસે લઈ
ગયો શ્રી ગુસાઈજીનાં દર્શન કર્યાં તો સાક્ષાત પુણ્ય પુરૂષોત્તમ
કોટિકંદર્પ લાવણ્ય એવાં સ્વરૂપનાં દર્શન થયાં. ચતુરભુજદાસ
શ્રી ગુસાઈજીના સેવક થયા અને શ્રી ગોવર્ધનાથજીનાં દ-
ર્શન કર્યાં. શ્રી ગોવર્ધનાથજીનાં કવિત બનાવ્યાં, અને જ-
ન્મપર્યંત શ્રીજીદ્વાર છોડીને કંઈ પણ ગયા નહીં. એક દિવસ
પૃથ્વીપતિને ખબર પડી કે ચતુરભુજદાસ ગોપાલપુરમાં છે.
તેણે ચતુરભુજદાસને બોલાવવાને માણસ મોકલ્યું. ચતુરભુજ-
દાસે પૃથ્વીપતિને પત્ર લખી મોકલ્યો તેમાં લખ્યું છે કે જાકો
મન નંદસું લાગ્યો તીકો; સુખસંપતકી કહાં લગ વરણુ સખ
જગ લાગત ફીકો. આ પત્ર લઈને તે માણસે પૃથ્વીપતિને આ-
પ્યો. પૃથ્વીપતિએ ત્રિચાર કર્યો કે જેને જગત ફીકું લાગે છે
તેને આપણે મીઠું કેવી રીતે લગાડીએ. એ ચતુરભુજદાસ શ્રી
ગુસાઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતાં.

(વિરકત વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૧૫૭ મી.)

એ બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવ ગામડામાં રહેતો હતો અને ચપટી
માગી નિર્વાહ કરતો, શ્રી ઠાકુરજીની સેવા વણી સારી રીતે ક-

રતો હતો. શ્રી ઠાકુરજી સાનુભાવ જણાવતાહતા. એ વઈળુવોને ઘેર ચપટી માગતો. એક વઈળુવને ઘેર તેચપટી લેવાગયો ત્યારે તેના પુત્રનો દેહ છુટ્યો હતો વઈળુવ તે વખતે ગયો. અને વિચાર કર્યા કે આની આવરદા ઘણી હતી છતાં તે એકદમ કેમ મુઓ હશે. તેનું અકાલ મૃત્યુ થયું છે. વઈળુવે ચરણામૃત તેના મુખમાં દીધું. અને ચરણામૃતનો શ્લોક બોલ્યો.

શ્લોક-જકાલમૃત્યુહરણંસર્વવ્યાધિવિનાશમ્ ॥ વિણ્ણપાદોદેકંતીર્યજઘ્નેશ્વર્યામ્યદમ્ ॥૧॥

આ અક્ષર બોલ્યો. વઈળુવની વાણી સત્ય કરવાને શ્રી ઠાકુરજીએ તે પુત્રમાં પ્રાણ સંજ્ઞા મુકી વઈળુવનો પુત્ર જીવતો થયો. તે વખતે તે બ્રાહ્મણ વઈળુવમાં ભગવદ્દેશ થયો હતો જ્યારે તે બહાર આવ્યો ત્યારે લોકોએ તે બ્રાહ્મણ વઈળુવને પુછ્યું કે એ કેમ જીવતો થયો. ત્યારે તેણે કહ્યું કે ચરણામૃત અને અસ્તાક્ષરથી જીવતો થયો છે, લોકોએ આ વાત જુઠી માની. એ બ્રાહ્મણ વઈળુવ એવો કૃપા પાત્ર હતો જેને ચરણામૃત ઉપર દ્રઢ વિશ્વાસ હતો.

(ગુલાબદાસ ક્ષત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૫૮ મી.)

એ ગુલાબદાસ પરમ કૃપાળુ શ્રી ગુસાંઈજીની શરણુ ગયા થોડા દિવસ પછી તે મ્લેચ્છના દેશમાં જઈને રહ્યા અને બ્રધ થયા અને અભક્ષા ભક્ષ કરવા લાગ્યા અને ગુલાબખાન નામ રાખ્યું. આ વાત શ્રી ગુસાંઈજીએ સાંભળી ત્યારે તેને બોલાવવાને એક વઈળુવને મોકલ્યા. વઈળુવે જઈને ગુલાબદાસને કહ્યું કે તમને શ્રી ગુસાંઈજી બોલાવે છે આ વખતે ગુલાબદાસ વેશ્યાનિ પાસે બેઠા હતા. તેમણે કહ્યું કે હું આવો ભરપ્ત થયો

હું તોપણ શ્રી ગુસાંઈજી મને સંભારે છે. આ પ્રમાણે ત્રણ વખત કહ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી મને હજી સંભારે છે, તેને વિરહ-તાપ થયો અને ગુલાબદાસનો દેહ છુટી ગયો. આ જોઈ વૈષ્ણવ ચક્રિત થયો. પછી તે ત્યાંથી ચાલ્યો અને મનમાં વિચાર કર્યો કે આ સદેહ હું શ્રી ગુસાંઈજીને પુછીશ, શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે જોવીને જુએ છે તો ગુલાબદાસ શ્રી ગુસાંઈજીને પંખો કરે છે. એ જોતાં વૈષ્ણવનો સંદેહ દૂર થયો, એ ગુલાબદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમના કર્મ વિરહતાપથી બળી ગયાં અને શુદ્ધ થઈ ભગવદ્લીલામાં ચાલ્યા ગયા.

(ઘોંઘી કલાવતી વાર્તા.) (પ્રકાં ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૫૯ મી.)

ઘોંઘી મુસલમાન હતો. પરંતું ગાયન વિદ્યામાં કુશળ હતો. તે શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો, શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરી તે ઘોંઘીને શ્રી નવનિતપ્રિયાજીનાં કીર્તનની સેવામાં રાખ્યો. એ ઘોંઘી શ્રી નવનિતપ્રિયાજીની સંનિધાન કીર્તન કરતો હતો એક દિવસ તેનું કીર્તન સાંભળી શ્રી નવનીતપ્રિયાજીએ તાલ દીધો. એટલે શ્રી ગિરિધરજી ઉભા થયા અને રૂ. ૧૦૦૦) નાં કડાં પોતે જ પહેર્યાં હતાં તે ઉતારી ઘોંઘીને આપ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ આ વાત સાંભળી શ્રી ગિરિધરજીને કહ્યું કે શ્રી નવનીતપ્રિયાજીએ તાલ દીધો ત્યારે તમે એકલાં કડા કેમ દીધાં સર્વ ઘરાણું કેમ ન દીધું. એટલું તમારું લોભીપણું વિશેષ છે. શ્રી ગિરિધરજી બોલ્યા કે હું આપથી કર્યો જેથી સર્વ ઘરાણું ન દીધું. શ્રી ગુસાંઈજી આ સાંભળી ઘણું પ્રસન્ન થયા. અને ઘોંઘીને આજ્ઞા કરી કે નિત્ય તું

લાગાડીને કીર્તન કરજે એ ઘોઘી નવાં પદ બનાવી ગાવાં
લાગ્યો એ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો.

(એક વોણીયાની વાર્તા)

(મસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૬૦ મી)

આ વાણિયો ગોપાલપુરમાં રહેતો હતો. જે કોઈ શ્રી
નાથજીનાં દરશન કરીને આવતો તેને શૃંગાર પુછી લેતો. પા-
છળથી જે આવે તેની આગળ શૃંગાર કહે, સર્વ લોક જાણે કે
એ મોટો વૈષ્ણવ છે. વૈષ્ણવ જાણી તેનો માલ ખરીદે. આમ
કરતાં ઠગી ઠગીને તેણે ઘણા રૂપૈયા એકઠા કર્યા. એક દિવસ
ભગવદ્દિશ્થાથી સુરદાસજી તે વાણિયાની દુકાને કંઈ લેવા આ-
વ્યા ત્યારે તેમની આગળ તે વાણીયો શ્રી નાથજીનો શૃંગાર
કહેવા લાગ્યો. સુરદાસજીએ મનમાં જાણ્યું કે આ પાખંડી છે
સુરદાસજીએ કહ્યું કે શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરવા ચાલ. ત્યારે
તેણે કહ્યું કે સાંજરે આવીશ. સાંજરે સુરદાસજી આવ્યા
ત્યારે તેણે કહ્યું કે કાલે આવીશ. આમ કરતાં કરતાં બે ચાર
દિવસ ઠાઠી નાખ્યા. એક દિવસ સુરદાસજીએ પદ ગાયું.
“આજ કામ કાલ કામ પુરસુ કામ કરનો, પેલે દિન બહુત
કામ કામમાં પંચમરનો. ॥ ૧ ॥ જગૃત કામ સોવત કામ
વિમુખ ભયો ચરણા ॥ છાંડ કામ સુમર શ્યામ સુર પકડ
શરણા ॥ ૨ ॥ આ પદ તે વાણીયાને સંભળાવી તેને ખેંચી
લઈ ગયા. પછી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરાવ્યાં. સુરદાસજીએ
શ્રી ગુસાંઈજીને આને શરણુ લેવા વિનંતિ કરી. શ્રી ગુસાંઈ-
જીએ કૃપા કરી નામ નિવેદન કરાવ્યું. પછી જ્યારે ભેટ કર-
વાનો વખત થયો ત્યારે સુરદાસજીએ તેને ઉપદેશ કરવાને

પદ ગાયું “ કીર્તન ” “ સુર સાઠી પ્રારંભ. ॥ રાગ સારંગ
 ॥ કૃષ્ણ સુમરન પાવન કીજે ॥ જે દો જગ સ્વમના સોજી
 ॥ ૧ ॥ અવધી ઉસાસ ગણત સખ તરે ॥ સો વીતત ભલ
 આવત તરે. ॥ ૨ ॥ જોયે સ્વપ્ને નાહીં વિચારે. ॥ કબહું ન
 જન્મ વિષય લગ હારે ॥ ૩ ॥ ગહીં વિવેક ખીજેજ ખોવે
 ॥ કબહું ન જકર અગ્નિમેં સોવેં ॥ ૪ ॥ વાર વાર તોહું
 સમજાવે ॥ છિન જાય સો ખહોરિન આવે. ॥ ૫ ॥ ઠગન
 વિષય ઠગોરી લઈ ગટિકા થટત જો છિન છિન જાઈ. ॥ ૬ ॥
 ગનતાંહ ગનત અવધિને રાની. ॥ છાંડ ચલ્યો નિધિભદ
 બિરાની ॥ ૭ ॥ હોત કહા અખતેં પછતાનેં ॥ તરૂવન પત્ર ન
 મિલેં પુરાનેં ॥ ૮ ॥ પવન ઉડે સો ખહુરિન આવેં ॥ કત
 અઉર અનેક બનાવે ॥ ૯ ॥ જલ સ્થલ પશુ પંછી સુક
 કિમિ ॥ મોત સતનુ પાયો સખ જગ ભરમી ॥ ૧૦ ॥ કબહું
 નીકે નાથ ન ગાયો ॥ એક મદન દશ દિશહિં ભમાયો. ॥ ૧૧ ॥
 સોતનુ તુંઓ વેરતિ વિગતનિ ॥ કાય ગહેં છોડિ ચિંતામનિ
 ॥ ૧૨ ॥ મનહીં મન માયા અવવાહત ॥ નાયક બયો નિહું
 પુર ચાહત ॥ ૧૩ ॥ સ્વર્ગ રસતાલ ભુરજ ધરની ॥ તોઉન
 તૃપ્ત બયો અભિમાની ॥ ૧૪ ॥ એંશેહિ કરત અવધિ સખ
 ખીતી ॥ ગહયો ન જ્ઞાન રહયો મદ રીતી ॥ ૧૫ ॥ કબહું રાજ
 નમિલિ કરત ખડાઈ ॥ કબહું લલના લલિત લડાઈ ॥ ૧૬ ॥
 કબહું હય હાથી રસ આસન ॥ કબહું પવકા સુખ સુવાસન
 ॥ ૧૭ ॥ કબહું ચમર છત્ર શિર ઢોરે ॥ કબહું સભટ પશુ ન

પદિ દોરે ॥ ૧૮ ॥ કબહું તોરણુ છત્ર ખનાવે ॥ કબહું મદગજ
 મુથ લહાવે ॥ ૧૯ ॥ ચોખતદ્વાર ખજતહીં ઠાડી ॥ ત્યોં ત્યોં
 તૃષ્ણા શત ગુણી ખાદી ॥ ૨૦ ॥ દિવ્ય વસન ફલ યુલ સુવાસી
 ॥ નવ ચૌવન અખલા સુખ રાસી ॥ ૨૧ ॥ દ્વાર કપાટ સહસ્ર
 ખેક લાગે વીભટ પહેરવા ચહું દિશ જાગે ॥ ૨૨ ॥ રમણી
 રમતન રજની જાનિ ॥ માયા મદ પીચો અભિમાની ॥ ૨૩ ॥
 સુતવિત વનિતા હેત લગાયો ॥ તખ ચેત્યો જખ કાલ
 ચિતાર્યો ॥ ૨૪ ॥ જુઠો નાટક સંગ ન સાથી ॥ નોખત દ્વાર
 ન હય રથ હાથી ॥ ૨૫ ॥ ભુપ છિનકર્મે ભયો ભિખારી ॥
 ક્યોં ફલ શુલ સહેં અખ ભારી ॥ ૨૬ ॥ ભયો અનાથ
 સનાથન ખાંધ્યો ॥ ત્રિજગ શુલ શર સન્મુખ સાંધ્યો
 ॥ ૨૭ ॥ મનુષ્ય દેહ ધરી કર્મ કર્માયો ॥ તે તિરછે
 દુષ્ટ દાણુ આયો ॥ ૨૮ ॥ જોહિં તન કોજ જીવ
 વધ કરીને ॥ રસના રસ આ મિષ રસલિને ॥ ૨૯ ॥
 સો તન છુટત ગ્રેત કરી કાર્યો ॥ ગ્રેત ગ્રેત કહિ
 નગર નિકાર્યો ॥ ૩૦ ॥ હિંસા કર પાલન કરિ જાડી ॥ વિષ્ણ
 કિમિ ભસ્મ થઈ તાડી ॥ ૩૧ ॥ રોગ ભોગ અરૂ વિષય ભયાનક
 હરિપદ વિમુખ વિષય રસ પાતક ॥ ૩૨ ॥ જાગ જાગને ઇહાં કે
 તેરો ॥ માયા સ્વપ્ન કહત સખ મેરો ॥ ૩૩ ॥ કૃષ્ણ વિના
 તોહિ કોન છુડાવે ॥ કે કૃષ્ણામય ખર્દ ખહાવે ॥ ૩૪ ॥ અન્ય
 દેવકો નહાં ભરોંસો ॥ ખાતન ખટરસ લાખ પરોસે ॥ ૩૫ ॥
 જે જન્મ કહ્યો નૃપિત કી જ્યાંઈ મૃગ તૃષ્ણા કરી કોન અ
 ઘાઈ ॥ ૩૬ ॥ એસે અન્ય દેવ સુખદાયક ॥ હરિ વિષ્ણુ કોન

છુડાવન લાયક ॥ ૩૭ ॥ ધર્મરાજરસુની કૃતિ તીહારી ॥ તુ
 વિષય નરત સુરત વિસારી ॥ ૩૮ ॥ ગર્ભ અગ્નિ રક્ષા છન
 ડીની ॥ સંકટ મેટિ અભયતા દીની ॥ ૩૯ ॥ હસ્ત ચરણ લો-
 ચન નાસા મુખ ॥ રૂધીરા જુદને લહ્યો અધિક સુખ ॥ ૪૦ ॥
 સોમુખ તે સ્વપને નહિ જાન્યો ॥ પ્રાણુનાથ નિકટ ન
 પહિયાન્યો ॥ ૪૧ ॥ કિન યહ શુદ્ધ સહે અપરાધી ॥ મમ
 સિખ તેએકો નહિ સાધી ॥ ૪૨ ॥ કોટિકવાર માનસ તનુ
 પાયો ॥ હરિપથ છોડ અપથકું ધાયો ॥ ૪૩ ॥ સમય
 ગયે અસમય પછતૈયે માનસ જન્મ બહુરી કિતપૈયે
 ॥ ૪૪ ॥ પાપ જલધીમેં જોરે ॥ પુનપુન સુનત
 કપાલહિં ફેરે ॥ ૪૫ ॥ ચિંતામણી કોડીલે દીની ॥ સુણી
 પરમીત કરુણા અતી દીની ॥ ૪૬ ॥ જુઝત સામેં પીઠદે ભાગે
 પુન પુરુષારથ કહે નહિ વાગે ॥ ૪૭ ॥ પાપ કલ્પતરુ મુલ છિ-
 દાવે ॥ સો તરુ પુન કેં સેતું પાવે ॥ ૪૮ ॥ મધુ ભોજન પુરાણ
 વીધી દીનો ॥ સોતેં છાંડ હલાહલ પીનો ॥ ૪૯ ॥ કામધેનુ
 ત્યજ અજા વસ્યાઈ ॥ હરીબલ છાંડ વિષય અવગાઈ ॥ ૫૦ ॥
 યહ નરદેહ સ્યામ ખીન જોઈ ॥ કદી કેતુકે લોં જાધી બિગોઈ
 ॥ ૫૧ ॥ કાહેન કર્મ કિયો તેં એસો ॥ ધ્રુવ શુક સનક સન-
 દન જૈસો ॥ ૫૨ ॥ સુરનર નાગ અસુર મુનીદેવક ॥ હરીપદ
 ભજત સખેજૈ સેવક ॥ ૫૩ ॥ પર દક્ષિણા દે શીસ નમાવે ॥
 મનસીજ તોહીન પરસન પાવે ॥ ૫૪ ॥ જાકે ભજત એતો
 સુખ લહિયે ॥ સુનશઠ હો કેસે વિસરૈયો ॥ ૫૫ ॥ અગણિત
 પતીનામ નીસ્તારે ॥ જન્મ મરણ સંતાપ નિવારે ॥ ૫૬ ॥

નિર્ભય હોય ભક્તિ નીધી પાઠ ॥ કબહું કાલવ્યાલ નહી ખા
 ॥ ૫૭ ॥ સખ સુખ જીવન કૃષ્ણનામ પદ ॥ ભજવલ વ્યાધ
 ઉપાય પરમ પદ ॥ ૫૮ ॥ શ્રી ભાગવત પરમ હિતકારી ॥ દ્વા
 રત હરિસુર ભીખારી ॥ ૫૯ ॥ પરમ પતિતકું શરણહી લીંગ
 પદરજ દાન અભયતા દીજે ॥ ૬૦ ॥ સુરસાદી સંપુર્ણ ॥ અ
 પ્રમાણે એક એક ટુક ગાતા ગયા તેમ તેમ તે વાણીયો હજાર
 રૂપીયા ભેટ કરતો ગયો, સાઠ ટુક સુધી સાઠ હજાર રૂપીયા ભે
 કરતો ગયો. સુરદાસજીનાં વચન તેના હૃદયમાં એવા ઉત્પત્ત
 કે જેમ સુર્યોદયથી અંધકાર મટી જાય તેમ સુરદાસજીનાં વ
 ચનથી તેના હૃદયનું અંધારું મટી ગયું, અને મનમાં એવો
 વિચાર કર્યો કે આજ મારો જન્મ સફળ થયો એ વાણી
 દુકાન પર આવી સાઠ હજાર રૂપીયા કાઢી શ્રી ગુણાંબજીને ભે
 મોકલી દીધા. એને દુકાન પર ખેઠો. કેઠને શુંગારની વાત ક
 નહી નિત્ય શ્રી નાથજીના તંથા શ્રી ગુણાંબજીનાં દર્શન કર
 પ્રશાદ લેતો. થોડા દીવસ પછી શ્રી નાથજી વાણિયા સાં
 ખોલવા લાગ્યા. અને આવીને દહીં દુધ લઈ જાય. વળી ખીજ
 રૂપ ધરી દાણા લઈ તે વાણીયાની દુકાનેથી માલ ખરીદે અં
 દાણા આપી જાય. તે દાણાના હીરો મોતી થઈ જાય. વાણીયો
 હીરો મોતી સર્વ વીણીને શ્રી ગુણાંબજીની આગળ ધરી આવે
 ઘરમાં કંઈ પણ રાખે નહી. મનમાં એમ સમજ્યો કે જોદ્રજ
 ઘરમાં રાખીશ તો પ્રભુમાંથી ચિત્ત નીકળી જશે. આ કારણથી
 નીર્વાહજેટલું જ દ્રવ્ય રાખતો. એ વાણિયો શ્રી ગુણાંબજીને
 એવો કૃપા પાત્ર હતો.

(રાજરાણીની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ લે.) (વાર્તા ૧૬૧ મા.)

એ રાજા અને તેની સ્ત્રી બન્ને વૈષ્ણવ થયાં, અને ભગ-
વાદ શેવા કરવા લાગ્યાં. રાજાને એક પુત્રી થઈ. તે મોટી થઈ
ત્યારે મનમાં વિચાર કર્યો કે આનો વિવાહ કોઈ રાજા સાથે
કરવો જોએ. રાણીનાં મનમાં એમ આવ્યું કે અન્યમાર્ગીને પુ-
ત્રી નહીં પરણાવું, આથી વૈષ્ણવ શોધવાને ઘણો પ્રયાસ કર્યો
પછી એક રાજા વૈષ્ણવ મળ્યો તેને પુત્રી આપી. રાજા વિવાહ
કરવા આવ્યો. વિવાહ કરી પોતાને દેશ ગયો તે સ્ત્રીને રાણી-
ઓની પાશે બેસાડી દીધી. અને રાજા તો ભગવત્શેવા કરે કોઈ
પણ સ્ત્રીને શેવાનું કામ ન શોંષે. આ રાજાની પુત્રી જે તેણે
નવી પરણી હતી તે શેવા કરવા પોતાના પતિ પાશે જાય પ-
રંતુ તેને શેવા કરવા ન દે. રાજાએ કહ્યું કે જો તારે શેવા કરવા-
ની ઇચ્છા હોય તો અમુક શેઠને ઘેર જઈ તેને જળની ગાગર
લાવી દે. અને તે ગાગરના પૈસા લાવી મને દે તો તને શેવા
કરવા દઉં, તે શેઠને ઘેર જઈ ગાગર ભરી લાવી, શેઠ ગાગરન

હયું છે જેથી શેવા વિના હવે હું અન્નજળ લઈશ નહીં. રાજા એ પ્રસન્ન થઈ રાણીને શેવા કરવા દીધી. બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ શેવા કરવા લાગ્યાં, એ રાજા રાણી એવા કૃપાપાત્ર હતાં. જેણે અન્ય માર્ગીને પુત્રી ન આપી અને પુત્રી એવી કૃપાપાત્ર થઈ કે જેણે શેકને ઘેર જઈ એક દિવસમાં ભગવત્સ્વરૂપ જાણ્યું, એ રાજા રાણી પુત્રી અને જમાઈ ચારે જણુ શ્રી ગુસાંઈજીનાં એવાં કૃપાપાત્ર થયાં.

(એક વૈષ્ણવ શુકન જોઈને ચાલતો તેની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

(વાર્તા ૧૬૨ મી.)

એ વઈસણુવ ગુજરાતથી શ્રી ગોકુળ જઈ શ્રી ગુસાંઈજીનો શેવક થયો. આ વઈસણુવ જે કંઈ કામ કરતો તે શુકન જોઈને કરતો. એક દિવસ શુકનની વાત નીકળી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી એ આજ્ઞા કરી કે દર્શન માટે શુકનનું શું કામ છે અને તેજ સમય સુરદાસજીનું કિર્તન ગાયું. પદ ” મિલે હું ગોપાલ સાઈ દીન નીકેં ॥ જોતિષ નિગમ પુરાણ બડે ઠગ જાનેા ફાંસીજીકે ॥ ૧ ॥ જે જુએ તો ઉતર દેહું વિન જુએ મત ફીકે ॥ કમલબીન દાંદુર શું તરસત સખ ધન પરત અતીકે ॥ ૨ ॥ ભદ્રા ભલી બ-રાણી ચલત મેઘ અરૂ છીકે અર્પને ઠોર સખે ગ્રહની કે હરણ ભયો કયુંસીકે ॥ ૩ ॥ મુન મુન મધુકર વૃજ આયો લો અપયથ કોટીકે ॥ સુર જ્યાં લોં નેમ ધર્મ વરત શો પ્રેમી કોડીકે ॥ ૪ ॥ આ પદ શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી મુખથી ગયું. તે દિવસથી તે વઈસણુવને નિશ્ચય થયો આજ પછી સર્વથા શુકન નહીં જોઈ. વઈસણુવને શ્રી ગુસાંઈજીના વચનપર એવા વિશ્વાસ હતો.

(એક બાઈની વાર્તા (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૧૬૩ મી.))

એ બાઈ ગોળવાડમાં રહેતી હતી. શ્રી ગુસાંઈજી દ્વારકા ધાર્યા ત્યારે ગોળવાડમાં આવી મુકામ કર્યો. આ બાઈ જળ ખરવા જતી હતી તેણે શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યાં. તો સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરૂષોત્તમના દર્શન થયાં. તેથી આ બાઈ શ્રી ગુસાંઈજીને શરણ આવી. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગી, આ બાઈને એક પુત્ર હતો તે હુંદારાનો ધંધો કરતો. જે કોઈ વેપારી રસ્તામાં મળેતેને મારી તેનું ધન હુંટી લાવતો. આ બાઈએ તેના પુત્રને કહ્યું કે તું વૈષ્ણવને કોઈ દિવસ મારીશ નહીં ત્યારે તેના પુત્રે પુછ્યું કે હું કેવી રીતે ઓળખું કે આ વૈષ્ણવ છે ત્યારે તેણે કહ્યું કે તું જેને હુંડે તેને અહીં પકડી લાવજે. હું ઓળખીશ. પુત્ર તે પ્રમાણે પકડી લાવતો. અને બાઈને દેખાડતો. એક દિવસ ૧૧ વેપારીને પકડી લાવ્યો. તેમાં એક વૈષ્ણવ હતો. તેની માએ કહ્યું કે આને છોડી મુક. ત્યારે તે વૈષ્ણવે કહ્યું કે આ ૧૦ મનુશ્ય મારા બાઈ છે હું તેમની પાછળ મારો જીવ દઈશ. તે બાઈએ તે વૈષ્ણવનો આગ્રહ જોઈ સર્વને છોડાવિ મુક્યા. અને વૈષ્ણવને કહ્યું કે તમે રસોઈ કરો અને મહાપ્રસાદ લો. તે વૈષ્ણવે રસોઈ કરી. અને દશ જણને મહાપ્રસાદ લેવરાવ્યો. તે બાઈને તેના પુત્રને અને ૧૫૦ સ્વાર જે તે બાઈને પુત્રની સાથે ચોરી કરવા ફરતા હતા તે સર્વને પ્રસાદ લેવરાવ્યો. પરંતુ મહાપ્રસાદ ખુટ્યો નહીં. ત્યારે તે બાઈના પુત્રે પુછ્યું કે તમે રસોઈ તો ૧૧ મનુશ્યની કરી હતી પરંતુ સર્વને મહા પ્રસાદ કેમ પરિપુર્ણ થયો અને હજી ૧૧

પ્રસાદ હો એટલો વધી પડ્યો છે ત્યારે વૈષ્ણવે કહ્યું કે હકનું ખાય છે અને પોતાની મહેનતનું દ્રવ્ય કમાઈને ખાઈ છે તેને કેઈ દિવસ ઘટતું નથી. ત્યારે તે પુત્ર બોલ્યો કે મારા પાણુ તે શીખવો તો ઘણું સારું. વૈષ્ણવે કહ્યું કે તમે ચોર કરવી છોડી દો. અને ખેતી કરીને ખાઓ તો તમારે પણ શ્રેય થશે. તે બાઈના પુત્ર પટેલે ચોરી કરવી છોડી દીધી અને સર્વ ગામને ચોરી કરતા રોક્યું. અને ખેતી કરવા લાગ્યો એ બાઈ શ્રી ગુસાઈજીની એવી કૃપાપાત્ર હતી જેના સંગે આખું ગામ શ્રી ગુસાઈજીને પધરાવી વૈષ્ણવ થયું.

(કુભનદાસજીના પુત્ર કૃષ્ણદાસજીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૬૪ શ્રી)

એ કૃષ્ણદાસ શ્રી નાથજીની ગાયોની સેવા કરતા. એ દિવસ કુભનદાસજીને શ્રી ગુસાઈજીએ પુછ્યું કે તમારે કેટલું પુત્ર છે ત્યારે તેમણે કહ્યું કે દોઢ પુત્ર છે પોતે આજ્ઞા કરી દોઢ કેવી રીતે. અર્ધા પુત્રની સમજણ પાડો ત્યારે કુભનદાસજીએ કહ્યું કે પુણીમાર્ગમાં ભગવંત્સેવા અને ભગવદ ગુણ ગાન એ મુખ્ય વસ્તુ છે બન્ને કામ કરે તે આખો અને એ કામ કરે તે અર્ધા. ચતુરભુજદાસ એ કામ કરે છે સેવા અને ગુણગાન અને કૃષ્ણદાસ એક સેવા કરે છે જેથી તે એર્ધા પુત્ર છે. આ સાંભળી શ્રી ગુસાઈજી હસ્યા અને આજ્ઞા કરી કે વૈષ્ણવને એકજ કામ જોઈએ. એ કૃષ્ણદાસ દિવસ રાત ગાયોની સેવા કરતા. અને ગાય ચરાવતા હતા. એક દિવસ ગાયોનાં સિંહ આવ્યા ત્યારે ગાયોનો પ્રાણ બચાવવાને કૃષ્ણદાસે પોતાનો પ્રાણ દીધો, અને સિંહનો અપાટો ખમ્યા. જ્યારે

સના પ્રાણ છુટયા ત્યારે ખીરકમાં શ્રી નાથજી ગોપીનાથ-
સ ગ્વાલની પાસે ગાય દોહતા હતાં હતાં અને કૃષ્ણદાસ વાછડું
કડી રહ્યા હતા. આ ગોપીનાથદાસ ગ્વાલે દીકું હતું. એ
તાં કુંભનદાસજીની વાર્તામાં લખી છે તેથી અહિં લખી
યી. એ કૃષ્ણદાસજી એવા કૃપાપાત્ર હતા.

કૃષ્ણભટ્ટજીના પુત્ર ગોકુળભટ્ટ અને ગોવિંદભટ્ટ ની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ હો.) (વાર્તા ૧૬૫.)

એ બન્ને ભાઈ બાળપણમાં શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા

શ્રી ગુસાંઈજી પાસે ભણ્યા હતા. તે પુણીમાર્ગની શ્રી સુખો-
નીજી આદિ ગ્રંથમાં ઘણા પ્રવીણ હતા. શાસ્ત્રાર્થમાં ઘણા
શણ હતા, જ્યારે તે મોટા થયા ત્યારે એક ભાઈ ઉજ્જનમાં
હોતા અને એક શ્રીજીદ્વારમાં રહેતા. વર્ષ પ્રતિ વર્ષ શ્રી નાથ-
જીની સેવા અને ઘરના શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરતા આ વર્ષ
ગોવિંદભટ્ટ શ્રીજીદ્વાર જતા તો ગોકુળભટ્ટ ઉજ્જન આવતા.
મને ગોકુળભટ્ટ શ્રીજીદ્વાર જતા ત્યારે ગોવિંદભટ્ટ ઉજ્જન
માવતા શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી તેમનું ચિત્ત શ્રી નાથજી
પેના એક ક્ષણ પણ સ્થિર રહેતું નહિ. શ્રી ગોવર્ધનનાથજી
મને ઘરના શ્રી ઠાકુરજી બન્ને સ્વરૂપમાં તેમની એક સરખી
મિતિ હતી તેથી ઘરના શ્રી ઠાકુરજી અને શ્રી નાથજી તેમના
પર પ્રસન્ન રહેતા. શૃંગાર ધરતા જો ભુલે તો શ્રી નાથજી તેમને
પીખવતા. એ બન્ને ભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.
(યાદવેન્દ્રદાસ આશ્રામાં રહેતા તેમની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ હો.) (વાર્તા ૧૬૬ મી)

એ યાદવેન્દ્રદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની સનીધાન

એ યાદવેન્દ્રદાસ શ્રી ગુણોદ્ધતીની સર્વ પંકાતિ કંઠ્ય રાખ-
તા. દીવસ રાત ભગવદ્લીલાનું અવગાહન કરતા. ભગવદ્દરસ-
ના પ્રતાપથી સખીભાવ તેમને થઈ ગયો, સર્વ લીલામાં દર્શન-
નો અધીકાર થયો. એક દિવસ શ્રી ગુણોદ્ધતીનાં દર્શન શ્રી
ગોવર્ધનનાથજી સાથે યુગલ સ્વરૂપે થયા જેમ ગોપાલદાસ
જીએ આખ્યાનમાં ગાયું છે. ” રૂપ ખેડે એકતે ભિન્ન થઈ
વિસ્તરે વિવિધ લીલા કરે ભજન સારે ॥ વિવિધ વચનાવળી
નયનસેને મળી સાંગના સુચવે નિશ વિહારે ॥ ૧ ॥ વિવિધ
મુક્તા વળી પાટસુત્રે કરી ગલસરી શોભતાં કર સિંગારે ॥ વિ-
વિધ કુસુમાવળી અથિત હાથે કરી એક એકને કંઠ આરોપે
હારે ॥ ૨ ॥ વિવિધ મેવા ભોગ મધુર મિષ્ટાન્ન રસ દસમસ્યાં
અર્પતે બહુ પ્રકારે ॥ વિવિધ બીડાં સુગંધ કપુરને એલચી
લોંગ પુગી પાન ખેરસારે ॥ ૩ ॥ આવાં દર્શન યાદવેન્દ્રદાસ
જીને થયાં. યાદવેન્દ્રદાસપર શ્રી ગુણોદ્ધતીની એવી કૃપા હતી
જેવાં દર્શન કરતા તેવાં પદ નવા કરીને ગાતા. એ યાદવેન્દ્રદાસ
ક્ષત્રી શ્રી ગુણોદ્ધતીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(મથુરામલ અને હરજીમલ જે ભાઈની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભો) (વાર્તા ૧૬૭ મી.)

જ્યારે પુરૂષોત્તમદાસ ચોપડા ક્ષત્રી વૃદ્ધ થયા અને શ્રી
લાડલેશજીની સેવા ન બનાવા લાગી ત્યારે શ્રી લાડલેશજી
શ્રી ગુણોદ્ધતીને આજ્ઞા કરી કે મારી સેવા મથુરામલ અને હરજી-
મલને કરવાની આજ્ઞા આપો તો સાઈ પુરૂષોત્તમદાસ વૃ-
થયા છે. શ્રી ગુણોદ્ધતીએ તેમને માથે શ્રી લાડલેશજી પદ

દીધા એ બન્ને ભાઈ 'ઘણી પ્રીતિથી શ્રી લાડલેશજીની સેવા કરવા લાગ્યા, શ્રી લાડલેશજી બન્ને ભાઈ સાથે ઝઘડા કરી અનેક પ્રકારની સામગ્રી માગતા, બન્ને ભાઈ પ્રભુને પ્રસન્ન રાખતા. બાલક ઉદાસ ન થાય તેમ કરતા, જેનો છેલ્લો જન્મ હોય તેની એવી વૃત્તિ થાય. એ બંને ભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા જેમણે મનક્રમ અને વચન કરી શ્રી લાડલેશજીને પ્રસન્ન કર્યા

(એક બલાઈની વાર્તા.)

(પ્રભુ ૧ લો.)

(વાર્તા ૧૬૮ મી.)

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાતથી વજ પધારતા હતા. રસ્તામાં આવતા એક ઠેકાણે રસ્તો ભુલી ગયા ત્યાં એક બલાઈ મળ્યો. તેણે વઘણુવોચ્છે-રસ્તો પુછ્યો, ત્યારે બલાઈએ કહ્યું કે આ રસ્તે ચોર લુંટે છે જેથી ચાલો બીજે રસ્તે તમને કંઈ જાઈ. તે વઘણુવની શાથે બીજે રસ્તે ચાલ્યો સારે રસ્તે લઈ આવ્યો. પછી તે બલાઈને પુછ્યું કે તારું ગામ ક્યાં છે ? ત્યારે તેણે કહ્યું કે આ રસ્તામાં આવશે, શ્રી ગુસાંઈજીના મનુષ્યોએ કહ્યું કે જો તું અમારી સાથે આવે તો તને અમે ખાવાનું દઈએ અને ખર્ચી પણ દઈએ, તે સાથે ગયો રસ્તામાં મુકામ કર્યો ત્યાં રસોઈ થઈ શ્રી ઠાકુરજી આરોગ્યા પછી ગુસાંઈજીએ લોબન કર્યું, પછી સર્વ વઘણુવોચ્છે પ્રસાદ લીધો. અને સર્વે તે બલાઈને જીઠણ આપી. જીઠણ લેતાંજ તે બલાઈનું અંતઃકરણ નિર્મળ થયું. અને શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં થયાં. શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી કે મને શરણુ દો. શ્રી ગુસાંઈ

કૃપા કરી નામ સંભળાવ્યું. નિત્ય શ્રી ગુણાંબજની સાથે જાય અને વઢિણીવની જુઠણ લે. દિવસે દિવસે તેનો ભાવ વધાતે ગયો આમ કરતાં તેનું ગામ આવ્યું ત્યાં શ્રી ગુણાંબજએ મુકામ કરાવ્યો. અને તેની સ્ત્રીને લાવી વઢિણીવ કરાવી અને જુઠણ ખવરાવિ. જુઠણ લેતામાંજ તે સ્ત્રીના મનનો મેદલ છુટી ગયો. અને દિવ્યદ્રષ્ટી થઈ. દર્શન કરી પોનાના ઘેર આવી ઘરના રસ્તે તેને વિરહતાપ થયો. મુર્છા ખાઈને પડી, બલાઈ ઉઠાવી લાવ્યો અને શ્રી ગુણાંબજનાં દર્શન કરાવ્યા ત્યારે તેને ચેતન આવ્યું. એ સ્ત્રી પુરૂષ શ્રી ગુણાંબજની સાથે શ્રી ગોકુળ આવ્યાં. દુર દુર ચાલે કોઈ મનુષ્યને અડકે નહિ. જ્યારે શ્રી ગુણાંબજ શ્રી યમુનાથજીના ઘાટ પર પધાર્યા ત્યારે તે ત્યાં બેસી રહ્યા. કોઈ નાવ પર બેસાડે નહીં કારણ કે અભડાય. જેથી પાન ઉતર્યા. બીજે દિવસે તેમને શ્રી ગુણાંબજનાં દર્શન ન થય તેથી તોવ ચઢ્યો. અને મુર્છા ખાઈને પડી રહ્યાં આ ખંખર શ્રી ગુણાંબજને પડી. શ્રી ગુણાંબજએ માણસ મોકલ્યું. તો બંને મુર્છા ખાઈ પડ્યા છે તેમને પાર ઉંતાર્યા તો પાણુ મુછ શાન્ત થઈ નહિ, શ્રી ગુણાંબજએ પધારી તેમને ચરણ સ્પર્શ કરાવ્યા. ત્યારે તેમની મુર્છા ખુલી થઈ, ત્યારે તેમણે શ્રી ગુણાંબજને વિનંતિ કરી આપનાં દર્શન વિના અમારા ગ્રાણ રહેશે નહિ. શ્રી ગુણાંબજએ પાદુકાની સેવા પધરાવા દીધી અને કહ્યું કે તમે આની સેવા કરો. જ્યારે તમારો મનોરથ હશે ત્યારે હું એમાંથી રૂપ ધરી તમને દર્શન દઈશ. પછી આન કરી કે ફક્ત પુલ મેવા અને દુધની સામગ્રી ભોગ ધરજો

અને એકાંતમાં જઈ શેવા કરે. એ બલાઈ એક નિર્જન વનમાં પર્વતની ગુફામાં જઈને રહ્યો. અને પાદુકાણુ પધરાવી શેવા કરવા લાગ્યો. ફલ યુલ લાવી ભોગ ધરે અને સાંજ સવાર નિત્ય શ્રી ગુણાંબી તેમને દર્શન દે. કોઈવાર પુસ્તક વાંચતા, કોઈવાર જપ કરતા, કોઈવાર સંધ્યા વંદન કરતા વિગેરે તેમના જે જે મનોરથ હતા તેવા તેમને દર્શન દેતા. સ્ત્રીએ તેના પતિને કહ્યું કે મારો મણુકો વચીને પુણી અને ચરખો લાવી દો. બલાઈ લઈ આવ્યો. સ્ત્રી ચરખો કાંતી સુતર વચીને પુણી લાવે, આમ કરતાં પાંચ સાત રૂપૈયા એકઠા કર્યા. પછી એક ગાય લાવ્યા અને તેના દુધની સામગ્રી કરવા લાગ્યા. ગાયના કાનમાં અષ્ટાક્ષર મંત્ર કહી દીધો તેથી તે ગાય નિર્ભય થઈ વનમાં ચરે. ગાય બળદ વિના બીજાને તે ગાય સિંહ જેવી દેખાય. નિર્ભય પણ વનમાં ચર્ચા કરે. કોઈ મનુસ્ય કે પશુ તેની પાશે આવે નહીં અને સદા કામધેનુંની ચેટે દુધ દે અને સ્ત્રી પુરૂષ કંદરામાં શેવા કરતા હતા એક દિવસ ચાર બ્રાહ્મણુ ભુલા પડ્યા અને તેથી તે આ વનમાં આવ્યા. તે બ્રાહ્મણુનો તેમણે સત્કાર કર્યો અને પુછ્યું કે કેમ આવ્યા છો? તેમણે કહ્યું કે અમારા ગામના રાજાએ સર્વ બ્રાહ્મણુને કેદ કર્યા છે, અને કહે છે કે તમે મારા પિતાના લાખો રૂપીયા દાનધર્મના ખર્ચ ગયા છે તે પાછા દો નહીં તે મારા પિતાના હાથનો પત્ર લાવો તો હું સાચું માનું. આ દુઃખના માર્યા અમે ભાગી આવ્યા છીએ. સ્ત્રીએ કહ્યું તે ત-

મારા રાજાનો પિતા નરકમાં પડ્યો છે તે હું અહીં બેઠી બેઠી જોઈ છું. તમે કહો તો તમને મેળાવી દઈ. બ્રહ્માણ હાથ બેડીને બોલ્યો કે જેમ બને તેમ અમને મેળાવી દો તો ઘણું સારું તે બલાઈની સ્ત્રીએ કહ્યું કે આંખ મીચી દો. ભગવત્કૃપાના બળથી તે સ્ત્રીએ તેમને યમલોકમાં પહોંચાડી દીધા, ચારે જણા મથરાજને. કહીને રાજાના પીતાને મળ્યા. અને સર્વ સમાચાર કહ્યા. અને તેની પાસેથી પત્ર લખાવી લીધા. તેમાં લખ્યું કે જે દિવસથી બ્રહ્માણ કેદમાં પડ્યા છે તે દિવસથી હું નરકમાં પડ્યો છું અને તારે દ્રવ્ય જોઈતું હોય તો અમુક કોઠારમાં અમુક બજાનો છે તેમાંથી તારે હાથે જોટલું કાઢીશ તેટલું દ્રવ્ય તને મળશે, બીજો મનુષ્ય કાઢશે તો નહિ મળે આવો પુત્ર લખાવી ચારે જણા આંખ મીચીને બેઠા. અને બલાઈની સ્ત્રીનું ધ્યાન કર્યું, આંખ બોલી જુએ તો પર્વતની ગુફામાં જઈ પહોંચ્યા, અને બલાઈની સ્ત્રીને કહ્યું કે તમે અમને જીવતદાન આપ્યું છે, બલાઈએ કહ્યું કે એ સર્વ પ્રતાપ શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનો છે, અમે તો જાતના બલાઈ છીએ, અમારી છાયાથીએ તમે અજડાઓ, પરંતુ આ સર્વ શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનો પ્રતાપ છે. પ્રકટ નંદકુમાર શ્રી ગોકુળમાં બિરાછે છે. આ બ્રહ્માણ શ્રી ગોકુળ ગયા અને શ્રી ગુસાંઈજીના શેવક થયા પછી તે રાજાની પાસે પત્ર લઈને ગયા એ બલાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

એક રાજાની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ લો.

વાર્તા ૧૬૯ મી.)

આ રાજાએ સર્વ ગ્રાહ્યજ્ઞાને બંદીબાને નાંખ્યા હતા.

અને કહ્યું કે મારા પિતા પાશેથી લાખો રૂપિયા ધર્મદાનના ખર્ચ ગયા છે તેથી મારા પિતાનો પત્ર લાવો. ચાર બ્રહ્મણ ભાગી ગયા અને પત્ર લઈ આવ્યા એ વાર્તા બ્રહ્મણની વર્તામાં લખી છે પછી રાજના પુત્રે પત્ર વાંચીને અખુટ ખજાનો ખોલ્યો. રાજના પુત્રને વિશ્વાસ આવ્યો નેટલુ દ્રવ્ય જોઈતું હતું તેટલું કાઢ્યું. અને સર્વ બ્રાહ્મણોને છોડી મુક્યા રાજએ આ ચાર બ્રહ્મણોને પુછ્યું કે તમે કેવી રીતે આ પત્ર લાવ્યા. ત્યારે બ્રાહ્મણો ખોલ્યા કે શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી શ્રી ગોકુલમાં ખિરાજે છે તેમની કૃપાથી પત્ર લાવ્યા છીએ અને સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થયું છે. રાજ બ્રાહ્મણની સાથે આવી શ્રી ગોકુલમાં શ્રી ગુસાંઈજીનો શેવક થયો, અને શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યા, વૃજ યાત્રા કરી. અને ભગવત્શેવા પધરાવી પોતાને દેશ આવ્યો અને સોરી રીતે શેવા કરવા લાગ્યો. વઘ્ણવનો સંગ કરવા લાગ્યો. વઘ્ણવના સંઘથી ભગવત્શેવાના પ્રતાપથી અને શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી તે રાજની બુદ્ધિ નિર્મળ થઈ અને દિવ્યદ્રષ્ટિ થઈ અને તેનાં પિતા નર્કમાંથી નિકળી વૈકુંઠમાં ગયા તે તેણે દિવ્ય દ્રષ્ટિથી જોયું. એ રાજ ભગવત્શેવા છોડી કે.ઈ કામમાં ચિંત લગાડતો નહી. દિવસ રાત ભગવત્શેવા અને ભગવદ્દલીલાનું ચિંતવન કરતો એ રાજ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવા કૃપાપાત્ર હતો.

(સગુણદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૭૦ માં)

સગુણદાસ રૂપ સતનના સેવક હતા અને મજમાં રૂપ કરતા, જ્યારે તે શ્રી ગોકુળ ગયા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી હુકરાની-

ઘાટપર મિરાજતા હતા. સગુણદાસે દર્શન કર્યા તો સાક્ષાત્ પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયા. શ્રી ગુસાંઈજી બોલ્યા કે સગુણદાસ નજીક આવો. સગુણદાસે પોતાના મનમાં જાણ્યું કે મને તેમણે કોઈ દિવસ દીઠો નથી અને તે જાણી ગયા છે જેથી તે સાક્ષાત્ નંદકુમાર છે. તેમની શરણુ જઈ તો ઠીક સગુણદાસે વિનંતિ કરી કે મહારાજ મને શરણુ દો. શ્રી ગુપાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે નહાઈ આવો. સગુણદાસ નહાઈ આવ્યા. શ્રી ગુપાંઈજીએ કૃપા કરી નામ નિવેદન કરાવ્યું સગુણદાસને બગવદ્લીલાની સ્મરતી થઈ. શ્રી ઠાકુરજીના શ્રી ગુસાંઈજીનાં અને શ્રી મહાપ્રભુજીના સહસ્ત્રાવધી નવા પદ કરીને ગયા. તે પદ અહીં લખ્યા નથી. સગુણદાસજીને શ્રી ઠાકુરજી જેવી લીલાનો અનુભવ કરાવતા તેવા પદ તે ગાતા હતા.

(મન્નાલાલ અને ગોવર્ધનદાસ બંને ભાઈની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ છો)

(વાર્તા ૧૭૧ મી.)

બંને ભાઈ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. શ્રી ગુપાંઈજીએ કૃપા કરી તેમને માથે સેવા પધર વી દીધ એ બંને ભાઈ મજમાં રહી સેવા કરવા લાગ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીને ત્યાં દર્શન કરી સેવા કરી પોતાને ઘેર આવતા ઘણાં દિવસ મજમાં રહી સર્વ રીત શીખ્યા. પછી પોતાને દેશ આવ્યા. ઘેર આવી સેવા કરવા લાગ્યા. એટલામાં ખેલના દિવસ આવ્યા. રાજલોગ ધરી લોગ સરાવી શ્રી ઠાકુરજીને ખેલાવવા લાગ્યા. ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે તમે મને પહેલા ખેલાવીને પછી રાજ, ધરી તો ગણ્યું સાઈ તેમણે કહ્યું કે તેનું કારણ

કે જ્યારે ગેલ થાય છે ત્યારે સર્વ સખા અને વૃજભક્ત મારી સાથે ખેલવા આવે છે. તેથી જો ખેલ થઈ ચુકે અને તરત રાજભોગ આવે તો સર્વ સખા અને વૃજભક્ત મારી સાથે ભોજન કરે. મને તેથી મને ઘણો આનંદ ઉપજે. તેમને જોઈ મને ભોજન ઘણું ભાવે છે. આ સાંભળી બન્ને ભાઈએ કહ્યું કે અમે શ્રી ગુસાંઈજીને પુછીએ ત જોમ આજ્ઞા કરો તેમ અમે કરીશું. કે નકે નવરત્ન ગ્રંથમાં શ્રી મહાપ્રભુજીએ કહ્યું કે તે વાક્ય “સેવાકૃતિ ઈરોજ્ઞા.” શેવાની કૃતી ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે કરવી. મન્નાલાલ શ્રી ગોકુળ ગયા અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે પુષ્ટીમાર્ગમાં જો કમ છે. જોમ શ્રી ઠાકુરજીને રૂચે તેમ કરો. શ્રી ગુસાંઈજીની આજ્ઞા લઈને મન્નાલાલ તરત આવ્યા અને રાજભોગ ધર્યા પહેલા શ્રી ઠાકુરજીને ખેલાવવા લાગ્યા. એ મન્નાલાલ તથા ગોવર્ધનદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા. મને શ્રી ગુસાંઈજીની વાણી પર ઘણો વિશ્વસ હતો. શ્રી ઠાકુરજીને તો બાળક સમજતા હતા. એવા તેમને નિર્મળ ભાવ હતો:

(ભગવાનદાસ ભીનરિયાની વાર્તા,) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૭૨ મી.)

એ સાચોરા બ્રાહ્મણ હતા. ભગવાનદાસ ગુંજરાતથી આવી શ્રી ગોકુળમાં શ્રી ગુસાંઈજીના શેવક થયા. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરી તેમને શ્રી નાથજીની સેવામાં રાખ્યા. ભગવાનદાસ શ્રી નાથજીની સેવા ઘણી સારી રીતે કરવા લાગ્યા શુદ્ધ અંતઃકરણથી રાજ જેટલો કર રાખતા અને બાળક જેવી વાતપદ્યતા રાખતા. અને સર્વથી અધિક રનેહ રાખતા શ્રીનાથજી તેમ

મહુ પ્રસન્ન રહેતા. એક દીવસ ભગવાનદાસના દેખતા શ્રી નાથ
 જી શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે વાત કરતા હતા. શ્રી ગુસાંઈજીએ પુ-
 છ્યું કે શ્રી નાથજીએ શું કહ્યું. તમે કંઈ સમજ્યા ત્યારે ભગ-
 વાનદાસે હાથ જોડી વિનંતિ કરી કે હું તુમ્હ જીવ શું સમજું.
 જેથી આપની કૃપા વિના કેમ સમજાય. આ સાંભળી શ્રી ગુ-
 શાંઈજી પ્રસન્ન થયા. શ્રી નાથજી ભગવાનદાસની સાથે ખોલવા
 લાગ્યા, અને સર્વ વાત જણાવવા લાગ્યા. એ ભગવાનદાસ શ્રી
 ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(એક શેઠ અને વિરકતની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૧૭૩ મી.)

એ બન્ને શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે વ્રજયાત્રા કરવા ગયા,
 સંગમાં વઘણજીવ ઘણા હતા. એ વિરકત વઘણજીવ ચુકટી માગી
 નિર્વાહ કરતા. એક દીવસ વિરકત વઘણજીવે રસોઈ કરી તે રસો-
 ઈની મેંડપરથી કુતરો નીકળી ગયો. ત્યારે તેણે શ્રી ગુસાંઈજીને
 પુછ્યું શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તારી રસોઈ નથી અભડાઈ
 બીજે દિવસે શેઠની રસોઈની મેંડપરથી કુતરો નીકળ્યો. તેણે જઈ
 શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું, ત્યારે પોતે આજ્ઞા કરી કે તારી રસોઈ
 અભડાઈ ગઈ. શેઠે બીજી સામગ્રી મંગાવી રસોઈ કરાવી બીજે
 દીવસે વખત જોઈ શેઠે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી કે હું મહા-
 રાજાધિરાજ એા વિરકત વઘણજીવની રસોઈ ન અભડાઈ અને મારી
 અભડાઈ તેનું કારણ શું. કુતરો બન્નેની મેંડપરથી સરખો નિ-
 કળ્યો હતો. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તેની પાસે દ્રવ્ય નથી
 પચીસ ઘેરથી માગી લાવે છે ત્યારે તે નિર્વાહ કરે છે અને તમારી
 પાસે દ્રવ્ય છે તેથી ચાહે જોટલી રસોઈ કરાવો તેટલી થઈ શકે-

એટલો તારતમ્ય છે. તેથી તેની ન અભડાઈ અને તમારી આ-
ભડાઈ શેઠના મનમાં જે દ્રવ્યનું અભીમાન હતું તે મટી ગયું.
અને નિશ્ચય કર્યો કે જો દ્રવ્ય ભગવદ્દર્પણનથાય તો દ્રવ્યથી અ-
નર્થ થાય વિરક્તના મનમાં ચિંતા હતી મારી પાસે દ્રવ્ય નથી
તે ચિંતા મટી ગઈ. જો વધારે દ્રવ્ય હોત તો મારી કેવી બુદ્ધિ
થાત. મનમાં તે પ્રસન્ન થયો. વિરક્ત અને શેઠ શ્રી ગુસાંઈજીના
એવા કૃપાપાત્ર હતા, જેને તત્કાલ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું.

(મા પુત્રીની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ લો)

વાર્તા ૧૭૪ મી.

આ મા પુત્રી રાજનગરમાં રહેતી હતી. એક વખત શ્રી ગુ-
સાંઈજી રાજનગરમાં પધાર્યા હતા ત્યારે આ મા પુત્રી શ્રી ગુસાં-
ઈજીની સેવક થઈ. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે સેવા કરો.
તેમણે કહ્યું કે અમારી પાસે દ્રવ્ય નથી શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા
કરી કે જેમ કરો છો તેમના તેમ કર્યા કરજો. પરંતુ માર્ગની
રીત પ્રમાણે ભોગ ધરો. ત્યારે તેમણે કહ્યું કે ખંટા ભોગ ધરવાને
અને ઉત્થાપન ભોગ ધરવાને અમારી પાસે દ્રવ્ય નથી. શ્રી
ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે બાજરી પલાડીને કામ ચલાવો.
શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમને માથે સેવા પધરાવી દિધી. તે થણી સારી
રીતે સેવા કરવા લાગ્યા. એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી ગામમાં પ-
ધાર્યા અને રસ્તામાં ઘંટાનાદ થયો. શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે
આ કોનું ઘર છે વૈષ્ણવોએ કહ્યું કે મા પુત્રી અહીં રહે છે. સાઠ
વર્ષની પુત્રી છે અને પોણોસો વર્ષની ડોશી છે તે તેઓ અહીં
સેવા કરે છે. કંઈ આચાર વિચાર બરાબર નથી. આ પ્રમાણે
વૈષ્ણવોએ શ્રી ગુસાંઈજીને કહ્યું. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી

પહેલાં તો તેમનું ઘર જોઈએ. શ્રી ગુસાંઈજી કૃપા કરિતેમા
 પધાર્યા તેમને પધાર્યા જોઈને તેઓ ઘણા પ્રસન્ન થયા તે
 આજ્ઞા કરિ કે સમય શો છે. ત્યારે તે બાઈએ કહ્યું કે ઉત્થા
 ભોગ તઈયારી છે શ્રી ગુસાંઈજી ભિતર પધાર્યા તો શ્રી ઠાકુર
 બાજરી થાણા આરોગે છે. શ્રી ઠાકુરજીએ આજ્ઞા કરીકે
 આ પ્રસાદ લો. શ્રી ગુસાંઈજીએ ભોગ ધરાવીને બહાર પધ
 અને તે ડોસીને કહી પોતે આરોગવા લાગ્યા. સ્નેહથી તે
 (મા દિકરિનું) હૃદય ભરી આવ્યું અને વિચાર્યું કે શ્રી ગુ
 ઈજી કેવા દયાળુ છે, બીજા વૈષ્ણવો જે તે ડોશીની સાથે બ
 હાર કરતા નહોતા તેઓએ પણ બજરીના દાણા લીધા. :
 મોટા મોટા વૈષ્ણવ ભગવદ્વિય પણ તે ડોશીને ઘેર નીત્ય
 બજરીના દાણા લેવા આવતા. જે દિવસથી શ્રી ગુસાંઈજી
 બાજરી આરોગ્યા તે દિવસથી શ્રી ગુસાંઈજી ત્યાં બાજરી
 રોગ્યા તે દિવસથી સર્વ વૈષ્ણવ તે ડોશીની સાથે મેળાપ રાખ
 એ મા પુત્રિ શ્રી ગુસાંઈજીનાં એવાં કૃપાપાત્ર હતાં

(ગોપાલદાસની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ હો)

(વાર્તા ૧૭૫ મી)

ગોપાલદાસ વડનગરા નાગરહતા. તે વડનગરમાં રાં
 હતા. શ્રી ગુસાંઈજી વડનગર પધાર્યા ત્યારે સેવક થયા શ્રી
 કુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યા. ગુજરાતમાંથી સંગ નીક
 તે સંગની સાથે ગોપાલદાસ શ્રી ગોકુળ આવ્યા. અને શ્રી
 યનિત પ્રિયાજીના દર્શન કર્યા આ સંગમાં પાંચસો મહ
 હતા. સર્વએ રોજ ભોગના દર્શન કર્યા. દર્શન થઈ રહ્યા
 શ્રી ગુસાંઈજીએ ભોજન કરી ગોપાલદાસજીને ગુઠણની પા

રિ. ગોપાળદાસે બહાર આવી સંગવાળા પાંચશો મનુષ્યને કહ્યું કે સર્વ મહાપ્રશાદ લો.. વઢંણુવો પ્રસાદ લેવા બેઠા. શ્રી ગુશાંઈ-
જીનિ જીદણુમાંથી ગોપાળદાશજીએ પાંચશો વઢંણુવોનિ પાતળ
કરિ અને પાંચશોને પ્રશાદ લેવરાવ્યો તોપણ જીકણુ ઘટી નહિ.
પછિ ગોપાળદાશ પ્રશાદ લેવા બેઠા તોએ જીકણુ ઘટે નહિ
અને ગોપાલદાશ ઉઠે નહિ, શ્રી ગુશાંઈજીએ ગોપાલદાશને પુ-
છ્યું કે કેમ છે ત્યારે ગોપાલદાસે વિનંતિ કરી કે જ્યાં સુધી જી-
કણુ રહેશે ત્યાં સુધી કેમ ઉકાય. શ્રી ગુશાંઈજી નહાવા પધાર્યા
કે તરત જીકણુ ઘટિગઈ. અને ગોપાળદાશજી ઉઠ્યા. શ્રીગુશાંઈ-
જીએ આજ્ઞા કરી કે ગોપાલદાશજી તમારો મનોરથ શ્રિ ના-
થજીએ પુર્ણ કર્યો. ગોપાલદાશજીએ કહ્યું કે આખી વિશ્વને
પોતે પુર્ણ વૃત્તિ કરે છે છો મારિ કામના આપ કેમ પુર્ણ ન
કરે આપનિ કૃપાથિ સર્વ કામ પુર્ણ થાય છે એ ગોપાલદા-
શજીએવા કૃપા પાત્ર હતા.

(રણછોડદાસ વઢંણુવની વાર્તા.) (મસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૭૬ મી)

રણછોડદાસ ગુજરાતમાં રહેતા હતા તેમણે દ્રવ્યપાત્રહતા.
શ્રી ઠાકુરજી અને વઢંણુવની શેવા ઘણી સારી રીતે કરનાવે જણવ
ઉપર તેમને ઘણો વિશ્વાસ હતો. એકઠગ વઢંણુવ બની તેમને ઘેર
ઉતર્યા તેમણે ઘણો આદરસત્કાર કર્યો. હજે એમાંતમાં રણછો-
ડદાસના પુત્રને માર્યો. અને ઘેરેણું લઈ લીધું પછી પોતેકું બાંધી
ચાલી નીકળ્યો. રસ્તામાં તેને રણછોડદાસ મળ્યા. તેમણે તે
વઢંણુવને કહ્યું કે પ્રશાદ લીધા વીના હું તમને નહીં જવા નવું.
પોતેકું લઈ લીધું અને હાથ પકડી લઈ આવ્યા. ઘેર આવ

બસુવને નહવરાવીને બેસાડ્યો અને પોટકું ચારડામાં મુ
એવા હેતુથી કે વઈબસુવ મળ્યા વિના ત બચ રણુછોડદાસ
સ્ત્રીએ કહ્યું કે છોકરો સવારનો ગયો તે હજુ આવ્યો ન
તેને શોધ લાવો. ઘરની પાછળ બગીચો હતો તે બગીચા
છોકરાને શોધવા ગયા. છોકરો મળ્યો નહીં. એક માટી
ઢગલો બોલ્યો. માટીનો ઢગલો બહાર કાઢવાના વિચારથી તે
હાથ નાખ્યો તો માલુમ પડ્યું કે છોકરો તેમાં મુએલો પડ
છે આ બોલે તેના કાનમાં અપ્તાક્ષર મંત્ર કહ્યો અને કહ્યું
વઈબસુવ ઘેર આવ્યા છે તેમને જયશ્રીકૃષ્ણ કર. છોકરો ઉઠી ઉ
થયો. છોકરાને ઘરમાં લાવી નહવરાવ્યો અને શ્રી ઠાકુરજી
દર્શન કરાવ્યા. ઠગ આ બોલે રણુછોડદાસને પગે પડ્યો અને
કહ્યું કે આ દુષ્ટ કર્મ મેં કર્યું છે મને ક્ષમા કરો અને વઈબસુ
કરો. રણુછોડદાસે ખચી દઈ તે શ્રી ગોકુળ મોકલ્યો અને
ગુસાંઈજી ઉપર વિનંતિ પત્ર લખી આવ્યો, એ રણુછોડદાસ
ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા જેમણે પુત્ર જીવતો કં

(જે ઠગ જેમણે નારાયણદાસની સ્ત્રી ફાંસી દિધી તેમની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૭૭ મી.)

ફાંસીની બધી હકિકત નારાયણદાસની વાર્તામાં લ
છે. નારાયણદાસની સ્ત્રી જીવતી થઈ એટલે તે ઠગ નારાય
દાસને પગે પડ્યા. અને કહ્યું કે આમને વઈબસુવ કરો. નારાય
દાસે શ્રી ગુસાંઈજી ઉપર પત્ર લખી દીધું અને પત્ર લઈ ઠગ શ્રી
કુળ આવ્યા શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમનું મન ક્યું બોલેને શ
ધા. અને કૃપા કરી તેમને પાવન કર્યા, અને ભગ

રાવિ દીધી એ ઠગ મોટા વૈશ્યુવ થયા. એને અત્યંત કૃપા-
ત્ર થયા. જન્મપર્યંત નોરાયણદાશનો શતશંગ છોકરો નહિ.
એક રાજનો પુત્ર ખત્રીસ લક્ષણનો તેની વાર્તા (પ્રકાં ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૭૮ મી.)

જ્યારે રાજ વૃદ્ધ થયા અને અંતકાળ આવ્યો ત્યારે પોતાના
અને ખોલાવીને કહ્યું કે આ ગામમાં શ્યામદાશ વૈશ્યુવ રહેછે
તો તું શતશંગ કરજે. તેના ઉપર વિશ્વાસ રખીશ તો પ્રભુ
ફાં ભલું કરશે આ પ્રમાણે કહીને રાજતો ભગવદ્વચનશ્રાવિ-
માં પહોંચ્યો રાજપુત્રે વૈશ્યુવને ખોલાવી સર્વ વાર્તા નિવેદન
રે. એક દીવસ આ રાજપુતનો હાથ કપાયો ત્યારે શ્યામદાશે
હું કે પ્રભુ કરે તે ભલી કરે એક દિવસ તેની સ્ત્રી મરી ગઈ
ત્યારે સર્વ લોકે કહ્યું કે ઘણું ખોટું થયું પરંતુ શ્યામદાસે કહ્યું

પ્રભુ કરે તે સાફ ફરે આ શાંભળી રાજને ગુસ્સો ચઢ્યો.
હા દીવસ પછી રાજનો પુત્ર મરી ગયો ત્યારે સર્વ લોકે કહ્યું
ખડુખ ખોટું થયું. પરંતુ શ્યામદાસે કહ્યું કે પ્રભુ કરે તે સા-
જ કરે, રાજને ઘણો ગુસ્સો ચઢ્યો અને વિચાર કર્યો કે
મારા અહિતમાં રાજ છે. તેથી તેને છાનો માનો મારી ના-
શવે. આથી તેણે ચાર નિયને ખોલાવીને કહ્યું કે નિત્ય
ત્યારે ત્રણ વાગે શ્યામદાસ જળ ભરવા જાય છે ત્યાં તમે એને
મારી નાખજો. પરંતુ એ વિશે કોઈને ખબર પડે નહી, નીચ
સ્તામાં ખેડા. અને વિચાર કર્યો કે સવારે શ્યામદાસ આવશે
ત્યારે તેને મારીશું. ભગવદ્વિચારથી શ્યામદાસના મનમાં એમ
જાણ્યું કે આજે ખીજે કુવે જળ ભરવા જઈ તો સાફ.
સવારે ઉઠી જળ ભરવા ગયો રસ્તામાં ઠોકર વા

તેમનો પગ ભાંગી ગયો. ત્યાંથી તેમને ઉઠાડી ઘેર લાવ્યા. જાને ખબર પડી કે સ્યામદાસ જળ ભરવા ગયા નથી. તેમનો પગ ભાંગી ગયો છે. એક બે દિવસ પછી રાજા સ્યામદાસને ઘેર આવ્યો અને કહ્યું કે તમારો પગ ભાંગી ગયો ખોટું થયું. સ્યામદાસે કહ્યું કે પ્રભુ કરે તે સાઈ. ત્યારે રાજા જાણ્યું કે આને તો ખોલવાનો સ્વભાવ એવોજ છે. આણા ભુડામાં તે રાજા નથી. સર્વ વાત તે ભલીજ માને છે. નિત્ય સ્યામદાસને ઘેર આવે અને તેમનો સત્સંગ કરે. મોટો રાજા જે સર્વ રાજાની ખંડણી લેતો હતો તેણે આ જાને ખોલાવ્યો. રાજાએ સ્યામદાસને પુછ્યું. સ્યામદાસે કે. જાઓ. પ્રભુ કરે તે સાઈ કરે, રાજા મોટા રાજાની પાસે આ રાજાએ સર્વ પંડિત વર્ગને એકઠા કરી તેના લક્ષણ તથા સ્યામદાસે શાસ્ત્રમાં કહ્યા છે તે સર્વ મળ્યા પરંતુ ત્રણ લક્ષણ મળ્યા. એક તો તેની સ્ત્રી મરી ગઈ હતી. બીજું તેનો પુત્ર મરી ગયો હતો. અને ત્રીજું આંગળી કાપેલી હતી. આ ત્રણ મળ્યા. ત્યારે રાજાએ તેને કહ્યું કે તમે પાંછા તમારા રાજા પર જાઓ. ત્યારે આ રાજાએ પંડિતાને પુછ્યું કે મને મોટે ખોલાવ્યો હતો. પંડિતાએ કહ્યું કે રાજાએ પાંચ રૂંદાં આ ખરચી એક તળાવ ખોદાવ્યું છે પણ તેમાં જળ નિભર નહિ ત્યારે રાજાએ પંડિતાને પુછ્યું કે જળ કેવી રીતે પંડિતાએ કહ્યું કે ખત્રીસ લક્ષણો મનુષ્યનો જો તળાવ વધ કરે તો જળ આવે. ખત્રીસ લક્ષણો કોઈ મળ્યા ત્યારે તેમને ખત્રીસ લક્ષણો જાણી ખોલાવ્યા હતા. કે તે

॥ આવશે ત્યારે અજોણે તેમને તળાવ જોવા લઈ જઈ મરીશું
મેટલે જળ નિકળશે, પરંતુ તમારા બત્રીસ લક્ષણમાં ત્રણ લ-
ક્ષણ ઘટે છે તેથી મારવાની ના ઠરી છે અને તમને ઘેર જવા
જા મળી છે. આ વાત સાંભળી રાજા પ્રસન્ન થયો અને વિ-
ચાર કર્યો કે સ્વામદાસ વૈષ્ણવે કહ્યું હતું કે શ્રીકાકુરજી કરે
જો મારો પુત્ર ને સ્ત્રી મરી ગયાં નહોત અને મારી આંગળી
કપાઈ ન હોત તો આજે મારો વધ થાત. આ પ્રમાણે કહી
રાજા ત્યાંથી ચાલ્યો અને ગામ બહાર જઈ તે ખાલી તળાવ
જોવા ગયો સર્વ લોકને તળાવની નીચે ઉભા રાખ્યા અને
પોતે એકલો તળાવની પાળપર ચઢ્યો અને અષ્ટાક્ષર મંત્ર ક-
હીને તળાવ પર નજર કરી કે તરત તળાવ ભરાઈ ગયું. આ જોઈ
સર્વ લોક વિસ્મય થયા અને પંડિતો પણ વિચારમાં પડ્યા
કંઈ સમજણ પડી નહી કારણ કે તેઓ ભગવદ્દનામનો વિષ્ણુ
ધર્મનો પ્રતાપ જાણતા નહોતા. ગામનો રાજા આ વાત સાં-
ભળી તરત ત્યાં ગયો. અને પાણી જોઈને ઘણો પ્રસન્ન થયો.
રાજાને વિશેષ મુક્ત આપ અને રાજી કરી તેને ઘેર મોકલ્યો

સાંઈજી શ્રી જગન્નાથરાયજી પધાર્યા ત્યારે પુષ્પોતમદાસ ગુસાંઈજીની સાથે આવ્યા. પુષ્પોતમદાસે જગન્નાથ ક્ષેત્ર સખડી મહાપ્રસાદ આરોગાવ્યો આજ સુધી વલ્લભકુળ બાળક પુષ્પોતમ ક્ષેત્રમાં શ્રી જગન્નાથજીનો સખડી મહા પ્રસાદ વૈષ્ણવોના હાથનો આરોગે છે પુષ્પોતમદાસની કૃપા હજી સુધી એ રીત છે, શ્રી ગુસાંઈજી કાશી થઈ શ્રી ગોકુળ પધાર્યા. અને સર્વ ખટલો લઈ પુષ્પોતમદાસ શ્રી ગુસાંઈજી સાથે આવ્યા. અને શ્રી ગોકુળમાં રહ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીના બીજી કથા સાંભળતા. એક દિવસ પુષ્પોતમદાસે શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે મર્યાદા માર્ગમાં અને પુષ્પિમાર્ગમાં ભેદ શો શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે મર્યાદામાર્ગમાં સાધન : ક્રિયા કર્મ બળ અને કર્મફળની ઈચ્છા અને સાધનની મુખ્ય છે, પુષ્પિમાર્ગમાં સ્નેહપુર્વક કૃષ્ણસેવા મુખ્ય છે. ભગવદ્દીક્ષા શત્સાંજી અને કેવળ ભગવદ્દત્ત ગ્રહત્ત્વ બળ અને નિઃસાધનતા અતે ભગવદ્ધર્મ મુખ્ય છે. લૌકિક વૈદિક લોકોને દેખા કરે છે પરંતુ મુખ્યતા તો ભગવદ્ધર્મની છે. આ સાંભળી પુષ્પોતમદાસ ઘણા પ્રસન્ન થયાં. સિદ્ધાંતરહસ્ય ઈત્યાદિ ૩ અભિપ્રાય સહિત શ્રી ગુસાંઈજી પાસે શીખ્યા. અને શ્રી ક રજી પધરાવી ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યા ભગવદ્દરસ સંખ સર્વ વાર્તા અષ્ટપ્રહર શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે શ્રી ઠાકું પીતાંબર કેમ ધરે છે અને શ્રી સ્વામિનીજી નીલિવસ્ત્ર કેમ છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે શ્રી સ્વામિનીજીનો ચન જેવો વર્ણ છે તે વિના શ્રી ઠાકુરજી રહી શકતા

શ્લોક—રૂપંતેતદતિસુંદરનીલમંધપ્રોઘત્તઢિત્તદહરંબ્રજમૂષંગાંનિ ॥

પતત્સમાનમિતિપતિવરંદૂલમૂરાધુરસ્પષિવિમતિસદાસનાનઃ ॥ ૧ ॥

આથી પીતાંબર ધરે છે. અને શ્રી ઠાકુરજીનો શ્યામવાર્ણ

છે. શૃંગાર રસરૂપ છે. જેમાં અગાધ રસ ભર્યો છે એ સ્વરૂપ વિના શ્રી સ્વામિનીજી રહી ન શકે. જેથી શ્રી સ્વામિનીજી નીલામ્બર ધરે છે. આ સાંભળી પુરૂષોત્તમદાસ આ રસમાં મગ્ન થઈ ગયા. એવી એવી કેટલીક વાત પુરૂષોત્તમદાસની લખીએ. શ્રી ગુસાંઈજીના ચરણારવિંદ છોડી કંઈ જતા નહિ. એ પુરૂષોત્તમદાસ એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(વેણીદાસની વાર્તા.)

(પર્વ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૮૦ મી.)

વેણીદાસ પુર્વના સંગમાં શ્રી ગોકુળ આવ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા તો સાક્ષાત્ કેટલું કંદર્પ લાવણ્ય પુણ્ય પુરૂષોત્તમ એવા સ્વરૂપનાં દર્શન થયાં. વેણીદાસે વિચાર કર્યો કે એમની શરણ જઈએ તો સારું. તે શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. શ્રી નવનીત પ્રિયાજીના દર્શન કર્યા. એટલે ભગવત્સ્વરૂપનું જ્ઞાન થયું. શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યા એટલે દેહાનુસંધાન રહ્યું નહિ. જે ઘડી પછી સ્મૃતી આવી. વેણીદાસને શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યા. ત્યારે વેણીદાસે વિનંતી કરી કે આપની કૃપાથી શ્રી નાથજીએ દર્શન દિધા. જીવની કંઈ સામર્થ્ય નથી. શ્રી નાથજી આપને વશ છે. આપની ઇચ્છા હોય તેને શ્રી નાથજી દર્શન દે. વેણીદાસે વિનંતી કરી શ્રી ઠાકુરજીની સેવા પધરાવી ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યા. ઘણા દિવસ સુધી શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે રહ્યા.

અને પુણીમાર્ગની રીત શીખ્યા. વેણીદાસ આજ્ઞા માગી પોતાને ઘેર ગયા રરતામાં વરસાદ ઘણો પડ્યો તેથી ગામમાં જગ્યા શોધવા ગયા. એક મોટી જગ્યા હતી ત્યાં વેણીદાસ ઉતર્યા. અને શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરી પ્રસાદ લીધો રાત્રે વેણીદાસજી ભગવદવાર્તા કરી ચુક્યા પછી જુએ તો એક પ્રેત ઉભો છે તેને પુછ્યું કે તું કોણ છું ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું પ્રેત છું. અહિં જે ઉતરે છે તે પાછું જતું નથી. હું ઘણો વખત થયા અહીં ઉભો છું. પરંતુ તમારા પર મારો દાવ ચાલતો નથી. વેણીદાસને ઘ્યા આવી તેથી તેના ઉપર જળ છાંટ્યું એટલે પ્રેતની પ્રેતયોની છુટી ગઈ અને દિવ્ય દેહ થઈ ગઈ. પ્રેતે વેણીદાસને કહ્યું કે ધન્ય છે તમને મારી પ્રેતયોની છોડાવી મારું તમે કલ્યાણ કર્યું હવે હું વૈકુંઠમાં જઈશ. મારી પ્રેતયોની છોડાવવાને કોઈ સમર્થ નહોતું. આમ કહી વેણીદાસને દંડવેત કરી પ્રેત વૈકુંઠમાં ગયો. વેણીદાસજી પોતાને ઘેર આવી શ્રી ઠાકુરજીની સેવા ઘણી સારી રીતે કરવા લાગ્યા. એ વેણીદાસ શ્રી ગુસાઈજીના એવા કૃપાપાત્ર થયા.

(હંસ હંસણીની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ લો.) વાર્તા ૧૮૧ મી.)

એક દિવસ શ્રી ગુસાઈજી બદ્રિકાશ્રમ પધાર્યા હતા ત્યાં નિર્જન વન હતું. અને માનસરોવર હતું. હંસ બહુ હતા તે દિવસે કોઈ જવ શરણ આવ્યો નહોતો તેથી ગુસાઈજીએ તેમને નામ સુનાવી છોડી મુક્યા. અને તેમને મહાપ્રસાદ ધરાવ્યો તે હંસે મહાપ્રસાદ લીધો એટલે તેમને આગલા જન્મનું સ્મૃતી થઈ. એને ભગવદલીલાની સ્મૃતિ થઈ. શ્રી ગુસાઈ-

જીવન પધાર્યા પછી તળાવ પર કોઈ વઘણુવ આવે તેની પાશે તે હંસ બેસતા. બીજા કોઈની પાશે આવતા નહોતો. કોઈ દેશમાં એક રાજા હતો તેને કોડ નિકળ્યો તે કોઈ ઉપાયથી મટે નહી. ત્યારે વૈદે કહ્યું કે હંસનું રૂધિર ચોપડે તો મટે રાજાએ પારધી લોકને બોલાવી કહ્યું કે જો તમે હંસ લાવશો તો તમને લાખ રૂપિયા ઇનામ દઈશ. પારધી તે દેશમાં હંસ પકડવા ગયો પરંતુ હંસ હાથ આવે નહીં. ઘણા ઉપાય કર્યા અને ઘણા દિવસ રહ્યો પરંતુ તે હાથ આવે નહીં. એક દિવસ વઘણુવ ત્યાં આવ્યા તેમની પાશે હંસ આવ્યા. આ વાત તે પારધીએ જોઈ એટલે બીજે દિવસે પારધી વઘણુવ બની ત્યાં ગયો. હંસ તેને વઘણુવ જાણી તેની પાસે આવ્યા. એટલે તેમને તોણે પકડી લીધા. અને રાજાને લાવી આપ્યા. રાજાએ લાખ રૂપિયા ઇનામ આપ્યું. તે લઈ ગયો. શ્રી ઠાકુરજીએ વિચાર કર્યો કે મારો ભક્તનું દુઃખ હું કેમ સહુ. શ્રી ઠાકુરજી વૈદ્ય બની બજારમાં ગયા, કોઈ રોગનું અઉપધ દે કે તત્કાલ તેનો રોગ મટી જાય. આ પ્રમાણે બે ચાર ઘણીમાં સેંકડો મનુષ્યોનો રોગ મટી ગયો. વૈદ્યનો યશ બહુ ફેલાયો. વઘંદને રાજા પાશે લઈ ગયો. વઘંદે કહ્યું કે હમણું થોડું અઉપધ દઈ જો થોડા કોડ મટે તો આખા શરીરે પછી લગાવીશ. પછી અઉપધ દીધું. થોડા શરીર પર લગાડ્યું એટલે થોડું શરીર નીર્મળ થયું, એટલે રાજા ઉઠી પગે પડ્યો અને કહ્યું કે મારો બધો કેડ મટાડી દો. જો માગો તે હું આપું. શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે હં રાજાએ છોડી દીધા. શ્રી ઠાકુરજીએ અઉપધ ચો

મટાડી દીધો. રાજાએ કહ્યું કે તમે મનુષ્ય છો કે દેવ છો કે
ઈશ્વર છો તે મને કંઈ ગમ પડતી નથી. આપ કૃપા કરી જાણા-
વો તો સાઈ. શ્રી ઠાકુરજીએ કહ્યું કે તમે શ્રી ગોકુળ જઈ
વૃંદાવણુવ થાઓ તો તમે મને ઝોળાખશો. રાજાએ શ્રી ઠાકુરજીનું
આ વચન સાંભળી શ્રી ગોકુળ જઈ શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક
થયો વૃંદાવણુવનો સત્સંગ કરી શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી ભગવ-
ત્સેવા કરવા લાગ્યો. ધીરે ધીરે શ્રી ઠાકુરજીએ પોતાનું સ્વરૂપ
તે રાજાને જાણાવ્યું, એ હંસ હંસાણી શ્રી ગુસાંઈજીના એવા
કૃપા પાત્ર ભગવદ્વિય હતા. જેમને શ્રી ઠાકુરજીએ વૈદ્ય બનીને
છોડાવ્યા.

(પારધીની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

(વાર્તા ૧૮૨ મી.)

પારધી રાજા પાશેથી લાખ રૂપીયા લઈ ગયો અને શ્રી
ઠાકુરજીએ વૈદ્ય બની હંસને છોડાવ્યા. પારધીએ વિચાર કર્યો
કે વૃંદાવણુવ ધર્મ સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે. મેં વૃંદાવણુવનો વેશ પહેર્યો તો
હંસ પકડાયાં હંસને શ્રી ઠાકુરજીએ છોડાવી દીધા, આવો
વિચાર કરી આ પારધી વૃંદાવણુવ થવા માટે શ્રી ગોકુળ જઈ
શ્રી ગુસાંઈજીની શરણુ ગયો. શ્રી ગુસાંઈજીએ આ-
જ્ઞા કરી કે નિર્વાહ કેમ ચલાવીશ. ત્યારે તેણે હાથ નોડી
વિનંતી કરી મહારાજ મેં વૃંદાવણુવનો જીઠો વેશ પહેર્યો તો એ
મને લાખ રૂપીયા મળ્યા અને સાચો વધ પહેરીશ ત્યારે શ્રી
ઠાકુરજી શું નહીં દે. આ સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજી ઘણા પ્રસન્ન
થયા અને પારધીને શરણુ લીધો. શ્રિ ગોવર્ધનનાથજીના દર્શન
કરાવ્યાં. અને તેને માથે ભગવત્સેવા પધરાવી, અને પોતે કૃપા

રે તેથી તે પારધી માર્ગની રિત અનુસારે શેવા કરવા લાગ્યો. ડા દીવસ પછી તે પારાધને શ્રી ઠાકુરજી અનુભવ જણાવવા ગયા, પારાધએ ઘણા દીવસ શેવા કરિ અને જોટલું દ્રવ્ય હતું, સર્વ શ્રી ગુસાંઈજીને ભેટ કરિ દીધું, એ પારધી શ્રી ગુસાંઈના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(અક વધજીવ જોણે ભૈરવને તુચ્છ ગણ્યો તેની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભો.)

(વાર્તા ૧૮૩ મી.)

એ વધજીવ આગ્રેથી સામગ્રિ ભરિ ગોપાલપુર લાવતો તો, રસ્તામાં ભઈરવનું મંદીર આવ્યું ત્યાં ગાડાં ઉભા રહ્યાં. ડાવાળાએ કહ્યું કે અહીં બે નાળિયેર ચઢાવે તો ગાડા ચાશે. સર્વ લોક નાળિયેર ચઢાવે છે. વધજીવે ભૈરવના મંદિરમાં જઈને કહ્યું કે તેં ગાડા કેમ અટકાવ્યા તે ગાડા ચાલવા નહીં તો ગાડાના બળદને બધલે તને જોડીશ, ભઈરવ ઉઠી હાથ ડી ઉભો રહ્યો અને કહ્યું કે મારિ સામર્થ્ય તમારા ગાડા અટકાવવાની નથિ પરંતુ મને તમારા દર્શનનિ અને શ્રી ત્રિજીની પ્રસાદનિ અભિલાષા છે જેથિ ગાડા ભરી ઉભા ગયા છે નહીં તો ત્રણ લોકમાં શ્રી નાથજીના ગાડા અટકાવાને કોઈ સમર્થ નથિ. વધજીવે શ્રિનાથજીનો પ્રસાદ ગાંડીમાંથિ કાઢીને ભઈરવને દીધો. ભૈરવે પ્રસાદ લીધો પછી ભૈરવે ગાડાનિ ધુંસરિમાં બેસી એક કલાકમાં ગાડાં ગોપાલપુર હોંચાડી દીધાં, આ ગાડાના મનુષ્યોએ જાણ્યું કે તેમણે નાળિયેર આપ્યું હશે આ વાત શ્રી ગુસાંઈજીએ સાંભળી ત્યારે પોતે માફા કરી કે ભૈરવને નાળિયેર આપ્યા હોય તો આ

મગી છોવાઈ ગઈ. વઘણિયે શ્રી ગુસાઈજી પાસે યથાશ
નંતિ કરી કે મહારાજ ભરવે પ્રસાદ માગ્યો તે મેં આપ
નાળિયેર આપ્યું નથી. અને ગાડામાં બેડીને ભેરવને લાગે
તે હજી બહાર ઉભો છે. શ્રીનાથજીના મંગળાના દર્શન
જશે આ સાંભળી શ્રી ગુસાઈજી પ્રસન્ન થયા અને સ
ભંડારમાં ધરવાની આજ્ઞા આપી એ વૈષ્ણવ શ્રી ગુસા
એવા કૃપાપાત્ર હતા. તેમણે ભરવને તુચ્છ ગણ્યો.

(એક વઘણિયે સુરતમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો) (વારતા ૧૮૪ મી.)

આ વૈષ્ણવ દર વર્ષે વૃજયાત્રા કરવા જતો, શ્રી
ના દર્શન કરી વૃજયાત્રા કરી પાછો ઘેર આવતો, વૃજમાં
એકની એક હાંડી રાખતો રસોઈ કરી ઘોઈ નાંખી કામ
ખાંધી વૃક્ષે લટકાવી રાખતો. એક દિવસ વૈષ્ણવોને શ્રી
ઈજીએ કહ્યું કે આ વૈષ્ણવ અનાચાર બહુ કરે છે.
સાંઈજીને આ વઘણિયેને પુછ્યું કે આ બધા શું કહે છે.
શ્રી ગુસાઈજીએ વિનંતિ કરી કે મહારાજ એ સઘળાની
દ્રષ્ટી છે, વૃજના સ્વરૂપને જાણતા નથી. આપની કૃપા
તેમને વૃજનું સ્વરૂપ જણાવું છું. આટલું કહીને તે સર્વ
જનું સ્વરૂપ દેખાડ્યું વૈષ્ણવ જીએ તો વૃજ સુવર્ણમય દે
લાગ્યું શ્રીગુસાઈજી સર્વને કહેવા લાગ્યા કે આણે વૃજન
નું સ્વરૂપ જાણ્યું છે જેથી તેને કંઈ દોષ નથી. એ સા
વાન છે. તેને કંઈ બાધ નથી તમે એમ ન કરો. આ સ
વઘણિયે તેને ધન્ય ધન્ય કહેવા લાગ્યા. એ વઘણિયે

સાંઈજનો એવો કૃપાપાત્ર હતો જેણે વૃજ સુવાર્ણમય દેખાડી
ધું. વૃજ રંજની હાંડી સુવાર્ણમય જાણી કાઢતો નહોતો એવો
રમ ભગવદ્દીય હતો.

(એક રાજની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ જો.)

(વાર્તા ૧૮૫ મી.)

એ રાજા શ્રી ગુસાંઈજનો સેવક હતો. એ શ્રી ઠાકુ-
જની સેવા ઘણી સારી રીતે કરતો હતો તેને ઘેર વૈષ્ણવ બહુ
પાવતા તેમને તે પુછતો કે ગ્રહસ્થનો ધર્મ સારો કે વિરકતનો
પરો રાજા સર્વને પુછતો પરંતુ તેનો સંદેહ જતો નહિ.
વૈષ્ણવ જેમ અને તેમ જોત્તર દર્શ જતા. પરંતુ વારંવાર પુછ્યા
યાં કરતો હતો એક દિવસ ભગદ્વિચ્છાથી અદ્ભુતદાસ તે
જાને ઘેર આવ્યા ત્યારે રાજાએ તેમને પુછ્યું ત્યારે અદ્ભુત-
દાસે કહ્યું કે ખેચાર દિવસ અહીં રહી તમને કહીશ. પરંતુ તમે
ઘોડાપર, ખેસી ગામથી પાંચ સાત ગાઉ પર એક વઢસણુવ છે
ને મળી આવો રાજા ઘોડા પર ખેસી વઢસણુવને મળવા ગયો
સ્તામાં જતા પવન આવ્યો તેથી ઘોડો કંઈને કંઈ નીકળી
ગયો. રાત પડી તેથી રાજા વનમાં એક વૃક્ષ નીચે રહ્યો આ
વૃક્ષના ઉપર હોલો હોલી બે પક્ષી રહેતાં હતા. તે રાજાને આવેલ
જોઈને હોલાએ કહ્યું કે આપણે ઘેર પરાણો આવ્યો છે તેથી
મને ફળ દઈશું. ખન્ને સ્ત્રી પુરૂષે વિચાર કરી ફળ આપી દીધા
અને વૃક્ષ ઉપર જઈ સર્વ ફળ તોડી નાંખ્યા. રાજાએ ફળ ખા-
યા. અને હોલો હોલી ભુખ્યા રહ્યાં. સવાર થઈ એટલે રાજા
ઘોડાપર ખેસી આવ્યો. એક નગર આવ્યું તેમાં ગયો, ત્યાં

જુએ તો સર્વ રાજા એકઠા થયા છે. તે ગામના રાજાની પુત્રી સ્વયંવર હતો. તેલની કઢાઈ ચડાવી હતી તેમાંથી જે વીં કાઢે તેને કન્યા આપવી એવું આ રાજાને નિયમ હતું. જે તેલ તાકું કરીને અગર કોઈ ખીજ ઉપાયથી ઉઘાડા હાથ ન ખીને વીંટી કાઢવી જોઈએ. નીચે બળતણ બળતું હતું તે તેલ તાકું પડતું નહોતું. આથી સર્વ રાજા અટકી રહ્યા હતા તેમાં આ રાજા પણ બેસી રહ્યો. અટલામાં અદ્ભુતદાસ આવ્યા અને તેલની કઢાઈમાં હાથ નાંખી વીંટી કાઢી લીધે સર્વ લોક આ જોઈ ચકિત થયા. ગામના રાજાએ કહ્યું કે તમારી કન્યા પરણે. ત્યારે અદ્ભુતદાસે કહ્યું કે અમુક ગામ રાજાને તારી પુત્રી પરણાવી દે. અદ્ભુતદાસ ચોંટ્યા ગયા રાજા વિવાહ કરી પોતાને ઘેર આવ્યો અને અદ્ભુત દાસને ત્યાં. અદ્ભુતદાસે રાજાને પુછ્યું કે તે દિવસ ઘોડે બેસીને ગયો હતા તે શું શું જોયું રાજાએ સર્વ વાર્તા કહી. અદ્ભુતદાસ બોલ્યા કે એ હોલા હોલીમાં ગ્રહસ્થના ધર્મ હતા. ગ્રહસ્થ એ પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ. જે ઘેર આવે તેને ભુખ્યા ન રાખે પોતે ભુખ્યા રહે તે ફીકર નહિ. અને વિરક્તનો ધર્મ એવો કે જોજો તેલમાંથી વીંટી કાઢી અને કન્યા તમને પરણાવી. જે દુઃખ વેડીને ખીજને સુખી કર્યા. એ બન્ને ધર્મ તમને ખતા આપ્યા. આ સાંભળી રાજા પ્રસન્ન થયો અને સારી રીતે ઠાકુરજીની સેવા કરવા લાગ્યો, એ રાજા શ્રી ગુસાંઈજીનો આપાત્ર હતો, જેને તત્કાળ વિશ્વાસ આવી ગયો.

(જીવણદાસ બ્રાહ્મણની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લે.) (વાર્તા ૧૮૬ મી.)

એ લાહોરમાં રહેતા હતા. જીવનદાસ હરિદ્વારમાં શ્રી ગુ-
હાંજીના સેવક થયા હતા. શ્રીઠાકુરજીની સેવા પધરાવિ લા-
હરમાં રહેતા. અને ભગવત્સેવા કરતા. કંઈ બહાર જતા આ-
તા નહીં. જ્ઞાતીના લોક તેની નીંદા કરવા લાગ્યા. ઘણા વર્ષ
છી જીવણદાસની દેહ છુટી લોકોએ અગ્નિસંસ્કાર કર્યો. ત્યાં
મેક વૃક્ષ ઉપર બે પ્રેત રહેતા હતા. એક આવખતે બહાર ગયા
તો. અને એક પ્રેત વૃક્ષ ઉપર બેઠો હતો. પ્રેતને જીવણદાસની
ચેતાનો ધુમાડો લાગ્યો તથી તે પ્રેત ચોનીથી મુક્ત થયો અને
દેવ્ય દેહ ધરી સ્વર્ગમાં ગયો. બીજો પ્રેત આવ્યો ત્યારે તેણે
મા વાત જાણી. ત્યારે તે રોવા લાગ્યો અને હાય હાય કરી
પ્રેમો પાડવા લાગ્યો. રસ્તામાં એક પંડિત જતો હતો તેણે પ્રે-
તને રોતા જોયો તથી તેને પુછ્યું કે તું કોણ છે, અને કોણ રોવે
છે. પ્રેતે કહ્યું કે હે બ્રાહ્મણ તું મારી વાત સાંભળ, હું પ્રેત છું.
એક પ્રેતનો ઉદ્ધાર થયો છે અને મારો નહીં થયો તથી હું દુઃખી
છું. બ્રાહ્મણે કહ્યું કે એ વાત સાચી કેમ મનાય. ત્યારે પ્રેતે કહ્યું
કે આ ચિતામાં બે ચાર લાકડાં નાંખજો તેમાંથી મને ધુમાડો
લાગશે તો મારો ઉદ્ધાર થઈ જશે. બ્રાહ્મણે તે પ્રમાણે કર્યું. પ્રેત
જ્ય જ્ય કરતો દીવ્ય દેહ ધરી જીવનદાસની સ્તુતિ કરતો સ્વ-
ર્ગમાં ગયો. આ જોઈ બ્રાહ્મણ ઘણો વિસ્મય પામ્યો. ગામમાં
જઈ બ્રાહ્મણે ખબર કાઢી કે આને કોણ મરી ગયું છે. ત્યારે તેને
માલુમ પડ્યું કે જીવણદાસની દેહ છુટી છે. બ્રાહ્મણે ખબર લી
કે એ કયા ધર્મમાં હતો. તેને ખબર મળી કે તે વઘા

માં હતો. તે બ્રાહ્મણ પોતાનું કુટુંબ લઈ શ્રી ગોકુળ ચ
વઢણુવ થયો. એ જીવણુદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા
હતા. જેમની ચિતાનો ધુમાડો લાગવાથી પ્રેતની દિવ્ય દેહ
(લાહોરના પંડિતની વાર્તા.) (પ્રક્રમ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૮૭ મી.)

એ બ્રાહ્મણ જીવણુદાસનું ચરિત્ર જોઈ શ્રી ગોકુળ
વ્યો. અને સહકુટુંબ શ્રી ગુસાંઈજીનો શેવક થયો. શ્રી નવ
તપ્રિયાજીના અને શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યા. શ્રી ગુસાંઈ
ના મુખાવિદ્યથી પુણી માર્ગનો સિદ્ધાંત સમજ્યો. શ્રી ઠા
જીની સેવા પધરાવી અને વ્રજયાત્રા કરી પોતાને દેશ
અને સારી રીતે માર્ગની રિતી અનુસાર શેવા કરવા લા
એક દીવસ એક મનુષ્ય હત્યારો બિક્ષા માગવા આવ્યો.
બ્રાહ્મણ હતો. તે એમ બોલતો કે, રામકૃષ્ણ રાધાકૃષ્ણ,
એ બ્રાહ્મણે તેને બોલાવી ભોજન કરાવ્યું. પંડિતની જ્ઞાતિ
લોકે અને બીજા પંડિતોએ એકઠા થઈ તેને કહ્યું કે તમે હત
રાનો સ્પર્શ કેમ કર્યો. ત્યારે પંડિતે કહ્યું કે તેણે કૃષ્ણ ન
લીધું તેથી તેની હત્યા રહી નહિ. પંડિતોએ કહ્યું કે એ
અમે માનીએ નહિ. પંડિત જે વઢણુવ હતો તેણે કહ્યું કે
શાસ્ત્ર ભણ્યા છો પરંતુ તમારા હૃદયનું અંધારું ગાયું નથી
અંધકાર જ્યારે દુર થશે ત્યારે તમે સત્ય માનશો. પંડિતે
કહ્યું કે હરિદ્વારમાં શ્રવણનાથ મહાદેવજી છે. તેમના નંદિ
જે આના હાથનું ખાયતો સત્ય માનીએ. પછી આ વઢણ
પંડિત તથા બીજા પંડિતો સર્વ મળી હરિદ્વાર આવ્યા. ૨
શ્રવણની આગળ આ હત્યારાએ પ્રસાદનો થાળ મુક્યો. ૮

ઈશ્ણુવ પંડિત બોલ્યો કે જો કૃષ્ણ નામ લેવાથી આની હત્યા
ઈ હોય તો તમે તેના હાથનું લોજન કરો. નંદીશ્વર જે મહા-
વજ્રનું વાહન તે તરત તરત ખાવા મંડી ગયા. આથી સર્વ
પંડિત વઈશ્ણુવ પંડિતને પગે પડ્યા. એ બ્રાહ્મણ શ્રી ગુણાંધજીના
મેવા કૃપાપાત્ર હોતો. જેના કહેવાથી નંદીશ્વર તરત ખાવા લાગ્યો.
મને જેના દર્શનથી હત્યારાની હત્યા ગઈ એ પંડિત વઈશ્ણુ શ્રી
ગુણાંધજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(વિરક્ત વઈશ્ણુવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૮૮ મી.)

આ વિરક્ત વઈશ્ણુવ ચુકટી માગી નિર્વાહ કરતા હતાં.
તેત્ય શ્રી ગિરિરાજની પરિક્રમા કરતા. તેની પાસે જે બીજાં
ઈશ્ણુવ આવીને રહ્યા, તેમને આ વિરક્ત વઈશ્ણુવ ચુકટી મા-
ગી રસોઈ કરી પ્રસાદની પાતળ ધરતા. એક દીવસ વીરક્ત
ઈશ્ણુવને શ્રમ થયો થયો તેથી થાકી ગયા હતા. શ્રી નાથજી
નો શ્રમ સહન કરી શક્યા નહીં. ત્યારે શ્રી નાથજીએ આ-
પીને બન્ને વઈશ્ણુવને કહ્યું કે તમે જે રસોઈ કરો અને વિર-
ક્ત વઈશ્ણુવ ચુકટી માગી લાવશે એ બન્ને રસોઈ કરવા લાગ્યા
મને ત્રણ જણ મળી મળીને પ્રસાદ લેતા, એ વિરક્ત વઈશ્ણુવ
શ્રી ગુણાંધજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા. જેમનો શ્રમ શ્રી નાથજી
સહી શક્યા નહિ.

(ભીમસેન રાજની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૮૯ મી.)

ભીમસેન રાજએ અને તેમની સ્ત્રીને પુર્વ જન્મનું જ્ઞાન
હતું. શ્રી ઠાકુરજીએ ભીમસેન રાજને સ્વપ્નમાં કહ્યું કે
તર્થયાત્રા કરવા જાઓ. અને જે તમને પુર્વ જન્મની

શ્રી ઠાકુરજીએ ઉત્તમદાસને ઘરમાં દર્શન દિધા. એ ઉત્ત
એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(ભગવાનદાસ ગૌરવા રજયુનની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભે.) (વાર્તા ૧૯૧)

એ જન ભગવાન વૃજમાં કૃપા કરતા. શ્રી ગોસાં
કથા સાંભળતા અને અહરનિશ ભગવદ લીલાનો વીચાર
શ્રી ગુસાંઈજીના શેવક વિના ખીજની સાથે ભાષણ કરતા
કેઈ દીવસ શ્રીજીદ્વાર અને કેઈ દીવસ ગોકુળ કૃપા
અને નવા પદ બનાવીને ગાતા એક પદ ગાયું તે પદ
સારંગ. “ ગ્વાલ વધાર્ધ માગન આયો ગોપી ગૌરસ દ
સંગ સખહિ આય સીરનામે ॥ ૧ ॥ અખયે ગર્વગીનત
કાહુ કરીયત મતકે ભાયે ॥ જહાં નંદ ઐઠે નાંદી મુખ
ગહનકો ધાયે ॥ ૨ ॥ બદન બરન પાયે પટ વૃજ જન
આનંદ સમાયે ॥ જન ભગવાન જશોદા રાની જગડી
જાયે ॥ ૩ ॥ આ વધાર્ધ જન ભગવાનદાસે ગાઈ શ્રી ગુર
આ પદ સાંભળી ઘણા પ્રસન્ન થયા, એવા અનેક પદ
ભગવાનદાસે ગાયાં. એ ભગવાનદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના
કૃપા પાત્ર હતા.

(એક રાજની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભે.)

(વાર્તા ૧૯૨ :)

આના ગામમાં સાચારાને માર્યા હતા તે જીવતા
તે બન્ને ભાઈ સાચારાને લઈ રાજા શ્રી ગોકુળ ગયો. ત્ય
શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યા તો સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષો
દર્શન થયા રાજાએ હાથ જોડી વિનંતિ કરી કે મહારાજ
શરણુ લ્યો. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે થોડા

ગોકુળ રહો પછી વિચાર કરી તેમને શરણુ લઈશ. શ્રી
સાંઈજીએ શ્રી નાથજીને પુછ્યું કે આ રાજાએ સાચોરા ભ-
ને મરાવ્યો છે તેથી તેને શરણુ લેવા બોધ્યું કે કેમ. શ્રી
થજીએ આજ્ઞા કરી કે ભક્તનો અપરાધ ભક્ત ક્ષમા કરે.
રાજાનો અપરાધ સાચોરાએ ક્ષમા કર્યો છે તેથી તેને શ-
લેવામાં કંઈ બાધ નથી. હવે તેનો અપરાધ રહ્યો નથી.
ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુળ પધાર્યા અને તેને શરણુ લીધો. રા-
જાએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે સેવા પધરાવી અને કહ્યું
આપ કૃપા કરી મારે ગામ પધારો અને સર્વ ગામને વઈળિયુવ
આ સચોર. બન્ને ભાઈ મને ત્યાગ ન કરે એવિ કૃપા
શ્રી ગુસાંઈજીએ રાજાને કહ્યું કે એ બન્ને ભાઈ તમને ત્યા-
ગ કરશે નહિ પરંતુ તમે તેનો ત્યાગ કરશો મા. આ સાંભળી
મ ઘણું પ્રસન્ન થયો. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી અને સાચોરા
ને ભાઈઓને સાથે લઈ પોતાને દેશ આવ્યા અને ભગવત્સેવા
વા લાગ્યા જે પ્રમાણે આ બે ભાઈ રહેતા તે પ્રમાણે રાજા
ર્તિતો. રાજાને શ્રી નાથજી સોનુભાવ જણાવવા લાગ્યા. એ
જ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો.

(રેડા ઉદ્દાર બ્રહ્મણની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૯૩ મી.)

રેડા કપડવંજમાં રહેતો હતો. તે અબધુત દશામાં રહેતો
તો. શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે રેડાએ નામ નિવે-
ન કયું. પછી શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યો. થોડા
વસ પછી રેડા શ્રી ગોકુલ ગયો અને શ્રી ગુસાંઈજીની ખવા-
રી કરવા લાગ્યો, એ બ્રાહ્મણની ડાસી રહેતી હતી તેને

કાચે શ્રી ઠાકુરજી પધરાવ્યા. અને ત્યાંજ તે પ્રસાદ લેતે
એક દિવસ રમણુરેલીમાં શ્રી ઠાકુરજી રેડાને દર્શન :
રેડા દેહતું સંધાન લુલી ગયો શ્રી ઠાકુરજીએ તેને પ્ર
ળા પહેરાવી રેડા આખી રાત ત્યાં પડી રહ્યો. બીજે
ખખર પડી કે રેડો રમણુરેલીમાં પડ્યો છે તેથી શ્રી ગુ
ત્યાં પધાર્યા અને રેડાને ચરણ સ્પર્શ કરાવ્યા અને
કરી કે હજુ લીલામાં જવાને વાર છે. રેડો શ્રી ગોકુળ
એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજીને પંખો કરતો હતો ત્યારે શ્રી
ઈજીએ આજ્ઞા કરી કે રેડા તું દેશ જા અને વિવાહ કર
કહ્યું કે મારી પાસે દ્રવ્ય નથી તેથી કન્યા ડોણુ દેશે. શ્રી
ઈજીએ આજ્ઞા કરી કે શ્રી ઠાકુરજીએ સર્વ સિદ્ધ કરી
છે. તેજ સમય રેડા આજ્ઞા લઈ દેશ આવ્યો. કપડવં
સંજાઈ ગામ છે. ત્યાં મુકામ કર્યો. આ ગામમાં એક
બ્રાહ્મણ રહેતો હતો તે દ્રવ્ય પાત્ર હતો તેને એક બાર
પુત્રી હતી. તેને સર્પ કરડવાથી તે મરવા જેવી થઈ ગઈ
તે બ્રાહ્મણે ગામ બહાર જઈ ખખર કાઢી કે આવે કોઈ
તો સાઈ રેડાએ બ્રાહ્મણને કહ્યું કે મારી પાસે એક ઉ
બ્રાહ્મણે કહ્યું કે તે ઉપાય કરો. રેડાએ ચરણામૃત આપ્યું
કહ્યું કે તમે આને તેના મોઢામાં મુકશો તો તે બચી જશે
મોઢામાં કંઈ જતું નહોતું તેથી તેના હોઠ પર ચોપડ્યું.
તે પુત્રીને વિષ ઉતર્યું આ છોડીની માએ બાધા લીધ
કે જો છોકરી જીવશે તો કે નિષ્કંચનને દઈશ., બ્રાહ્મ

રીને જીવતી જોઈને રેડાની જાત પુછી. રેડાએ પોતાની જાત
 બતાવી. એ કન્યા રેડાને પરણાવી. રેડા પરણીને શ્રી ઠાકુરજી-
 ની સેવા કરવા લાગ્યો. રેડાને ભગવત્સેવા કરતા જોઈને સર્વ
 ભક્ત રાજ થયું. રેડાને એક પુત્ર થયો. આ દેશમાં કોઈ દિવસ
 ની ગોકુળનાથજી પધાર્યા ત્યારે રેડાએ પોતાની જાતને અને
 જમાન નીમા વાણિયાને શ્રી ગોકુળનાથજીના શેવક કરાવ્યા
 હતા. આજ સુધી શ્રી ગોકુળનાથજી શેવક છે. રેડાનો પુત્ર
 મટો થયો ત્યારે રેડા શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી શ્રી ગોકુળ ગયો
 અને શ્રી ગુણાંબજીની શેવા કરવા લાગ્યો, રેડાને કોઈ દિવસ
 ભાગલાલાના કોઈ દિવસ બાળલાલાના દર્શન થતા. આવા
 અનેક પ્રકારના દર્શન શ્રી ઠાકુરજી રમણ રેતીમાં રેડાને હતા
 હતા એ રેડા શ્રી ગુણાંબજીનો એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(પર્વતસેનની વાર્તા.)

(પ્રલેખ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૬૪ મી.)

પર્વતદાસના મનમાં એમ હતું કે શ્રી ગુણાંબજી શ્રી ના-
 થજીના સાક્ષાત સ્વરૂપ છે પરંતુ એવા દર્શન થાય તો સારું.
 એક દિવસ બેઠકમાં શ્રી ગુણાંબજી બીરાજતા હતા ત્યારે પર્વ-
 તસેનને કહ્યું ચંદન લગાવો. પર્વતસેને શ્રી ગુણાંબજીને ચંદન સ-
 મર્પ્યું. પર્વતસેનને શ્રી નાથજીના દર્શન થયા. પર્વતસેને વિ-
 ચાર કર્યો કે આતે સ્વપ્ન છે કે શું ? શ્રી ગુણાંબજીએ આજ્ઞા
 કરી કે પર્વતસેનજી તમને શો સંદેહ છે ત્યારે તેમણે કહ્યું
 કે આપની કૃપાથી બધા સંદેહ મટી ગયા ને પર્વતસેનને લી-
 લાનો અનુભવ થયો અને નવા પદ કરીને ગાવા લાગ્યા. એ પ-
 ર્વતસેન શ્રી ગુણાંબજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(સાસુ વહુની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભો.)

(વાર્તા ૧૯૫ મી.)

સાસુનું નામ જમનાબાઈ અને વહુનું નામ રેવાળ

હતું. વહુ બહુ ભોળી હતી એક વખત જમનાબાઈનો ગામ જવા લાગ્યો ત્યારે તેણે તેની માથે કહ્યું કે બે ચાર વસમાં શ્રી ગુણાંબલ પધારશે ત્યારે તમે આને નામ નિવે કરાવજો. આમ કહીને તે પરદેશ ગયો. જમનાબાઈ વહુને શ્રી ગુણાંબલના દર્શન કરવા ગઈ. અને વિનંતી કરી કે આ નામ સુનાવો અને વહુને કહ્યું કે શ્રી ગુણાંબલ કહે તે પ્રમતું બોલજો. શ્રી ગુણાંબલ આજ્ઞા કરી કે વહુ ખેસ તને ન સુનાવું. ત્યારે વહુ બોલી કે ખેસ તને નામ સુનાવું. આ શ્રી ગુણાંબલ હસ્યા અને બાણ્યું કે આ બહુ ભોળી છે. શ્રી સાંબલ ઉઠીને તેની પાસે આવ્યા અને ત્રણ વખત એટા મંત્ર કહ્યો. વહુએ એટાક્ષર મંત્ર કહ્યો. તેને અત્યંત ભોળાઈને તેજ વખતે શ્રી ગુણાંબલએ આજ્ઞા કરી કે તેને નહ ઠાવી લાવ્યા. શ્રી ગુણાંબલએ શ્રી ઠાકુરજીને શૃંગાર કરીને વિવેકન કરાવ્યું. અને તેની સાસુને કહ્યું કે હવેથી શ્રી ઠાકુરજી સેવા આની પાસે કરાવજો. સાસુએ કહ્યું કે આતો વહુ ગાંજેવી છે તે સેવામાં શું સમજસે. શ્રી ગુણાંબલએ આજ્ઞા કે કે શ્રી ઠાકુરજી આપ શીખવી લેસે. બીજે દીવસે જમનાબાઈ અટકાવ આવ્યા ત્યારે વહુને કહ્યું કે તું સેવા કર. હું નહીં જાઉં છું. વહુ નહાઈ અને સેવામાં મંદિરમાં ગઈ. સેવામાં તે કસમજતી નહોતી. શ્રી ઠાકુરજીને જગાવ્યા. શ્રી ઠાકુરજી કુંકરી સેવાની સર્વ રીત શીખવવા લાગ્યા. ઝારી, ઉઠાવી

વી રસોઈ કરવિ, ભોગ ધરવો શૂગાર કરવો વિગેરે પ્રસાદી
 ાણુપ્રસાદી વિચાર બધુ શ્રી ઠાકુરજીએ વહુને શીખવ્યું. વ-
 એ શ્રી ઠાકુરજીને કહ્યું કે જો કસર પડશે ને મારી સાસુ મને
 કશે તો રીસાઈને મારે પિયેર જતી રહશ. શ્રી ઠાકુરજીએ ક-
 કે તે નહોં વઢે. આપ્રમાણે ચાર પાંચ દિવસ વહુએ સેવા
 રી. સાસુ પાંચમે દિવસ શેવામાં ન્હાઈ ત્યારે તેને શૂગાર કરતાં
 િંદનું ઝાકું આવ્યું ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ તેને સ્વપ્નમાં કહ્યું
 મને વહુના હાથનો શૂગાર સારો લાગે છે. આથી જમના-
 િઈએ વહુને બોલાવી શૂગાર કરવા બેસાડી અને પોતે રસો-
 ની સેવા કરવા લાગી વહુની સાથે શ્રી ઠાકુરજી હારયવિનોદ
 રતાં. અને સર્વ વાર્તા જણાવતા એ સાસુ વહુ શ્રી ગુસાઈ-
 7ના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(માન કુંવરબાઈની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૬૬ મી.)

આ શેઠની પુત્રિ હતી. તે દશ વર્ષની થઈ ત્યારે તે વિધવા
 ઇ હતી. થોડા દિવસ પછી શ્રી ગુસાઈજી ગુજરાત પધા-
 િ ત્યારે આ શેઠની પુત્રિને બ્રહ્મ સંબંધ કરાવ્યું. અને શ્રી મ-
 નમોહનજીની સેવા પધરાવી દિધી. એ માનકુંવરબાઈ શ્રી
 મદનમોહનજીની સેવા કરવા લાગી. તેણે જન્મ મુધી સેવા
 રિ જન્મ મુધી તેણે શ્રી મદનમોહનજી શિવાય બીજા સ્વરૂ-
 નાં દર્શન કર્યા નહિં કેમકે તે થર છોડી કંઈ જતી નહિ-
 યારે માનકુંવરબાઈ સાઠ વર્ષની થઈ ત્યારે તેનો પિતા ભગવદ
 ારણ્યારવિંદમાં પહોંચી ગયો. તેથી તે મનુષ્ય રાખી શેવા કર-
 િ એક દિવસ એક વિરકત વઢણુવ તે ગામમાં આવ્યો. શી-

કાળનો વખત થયો હતો, તે માનકુંવરખાઈને ઘેર ઉતર્યા માન-
 કુંવરને શ્રી ઠાકુરજી આપી દઈ તળાવ પર નહાવા ગયો માન-
 કુંવરખાઈએ શ્રી ઠાકુરજી જગાવ્યા, શ્રી ઠાકુરજી શ્રી ખાલકું
 ષણુજી હતા. માનકુંવરે શ્રી મદનમોહનજી શિવાય બીજા ઠાકુ-
 રના દર્શન કર્યા નહોતા તેથી તે એમ સમજી કે શ્રી ઠાકુરજી
 ટાઢને લિધે આમ સુકવાઈ ગયા છે ટાઢ ઘણી છે અને આ
 વૈષ્ણવે કંઈ યત્ન રાખ્યો નથી. આવો વિચાર કરી તેના નેત્રમ
 જળ ભરાઈ આવ્યું અને મનમાં ઘણો તાપ થયા. સઘડી લો
 અને અનેક પ્રકારના ગરમ ઔષધ તેલમાં નાખી ગરમ કરી શ્રી
 ઠાકુરજીનાં હાથ પગ ચોરવા લાગી. મનમાં એમ સમજી કે
 શ્રી ઠાકુરજીને શ્રમ બહુ પડ્યો છે. આપ કૃપા કરી અપરા-
 ધમા કરો. આવી તેની પ્રાથના અને શુદ્ધ ભાવ જોઈ શ્રી ઠાકુ-
 રજી શ્રી મદન મોહનજીનું સ્વરૂપ થઈ ગયા. ડાશીએ રાજભોજ-
 ધર્યા અને વૈષ્ણવે આવી દર્શન કર્યા પરંતુ શ્રી ઠાકુરજીએ ગદ્ગદ
 બોલ્યા હતા તેથી તેને કંઈ સમજણ પડી નહિ. આમ કરત
 દશ પંદર દિવસ તે ત્યાં રહ્યો. માનકુંવરખાઈએ કહ્યું કે સીત
 કાળના દિવસ અહીં રહો. શ્રી ઠાકુરજીને ટાઢ ઘણી વાય છે
 તેવળી થોડા દિવસ ત્યાં રહો. જ્યારે ફાગણ માસ આવ્યો
 ત્યારે ચાલવાની તૈયારી કરી. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવવાની વેળા
 એ માનકુંવરની સાથે તે વિરક્ત વૈષ્ણવે અદડા કર્યા
 તેં મારા ઠાકુરજી બદલાવી લીધા છે. જો તું મારા ઠાકુરજી
 નહિં દે તો તારાપર હું પ્રાણત્યાગ કરીશ ત્યારે

રે કહ્યું કે મેં તારા ઠાકુરજીને બદલાવ્યા નથી. આથી ઝઘડો થો બન્ને જણ શ્રી ગોકુળ આવ્યા અને શ્રી ગુસાંઈજીને તંતી કરી ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ બન્નેની વાત સાંભળી. પોતે પી ખોલી શ્રી ઠાકુરજીના દર્શન કર્યા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ ગુસાંઈજીને કહ્યું કે એ ડાશીના શુદ્ધ ભાવથી હું મદનમો-થયો છું, તેણે કેઈ દિવસ ણીજા સ્વરૂપના દર્શન કર્યા ને. તેનો ભાવ શુદ્ધ છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ ઝઘડો ચુકાવી દીધો ને વર્ધળશુવને આજ્ઞા કરી કે આજ તારા શ્રી ઠાકુરજી છે. ડાશીએ કહ્યું કે એ ઠાકુરજીને ટાઢે મારે છે તેથી તેને શ્રી રજી પધરાવી દેવા ન જોઈએ. આ સાંભળિ શ્રી ગુસાંઈજી થા અને વિચાર કર્યો કે આ ડાશીનો કેવો શુદ્ધ ભાવ છે. કત વર્ધળશુવ ડાસીને પગે પડ્યો. અને કહ્યું કે જન્મ સુ-તારે દ્વાર પડી રહીશ. અને તારી ટહેલ કરીશ. પછી શ્રી ખનાપાન કરી અને શ્રી નાથજીના દર્શન કરી પોતાને દેશ વી શેવા કરવા લાગી એ માનકુંવરખાઈ શ્રી ગુસાંઈજીન. માં કૃપા પાત્ર હતાં.

માધવદાસ વડનગરમાં રહેતા તેમની વાર્તા:

((પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૧૯૭ મી.))

માધવદાસ મોટા પંડિત હતા. તે અન્યમાર્ગિય હતા. ને વર્ધળશુવને ટિલવા કહેતા. એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી વડ-ગર પધાર્યા ત્યારે પંડિતની સભા કરી. સર્વ પંડિતોમાં મા-દાસ પ્રમુખ હતા. માધવદાસ શર્વ પંડિતોને લઈને મા-આવ્યા. ત્યાં સાકાર નિરાકારનો વાદ થયો. શ્રી ગ

એ સાકાર બ્રહ્મનું પ્રતિપાદન કર્યું. સભામાં બહુ વિવાદ થ
 માધવદાસના મનમાં એમ હતું કે પુષ્ટીમાર્ગ વેદ નિર્મલક
 એ સંદેહ તેમનો મટી ગયો. માધવદાસજી તેજ વેળાએ
 ગુણાંધજીના સેવક થયા. સર્વ પંડિતો કહેવા લાગ્યા કે તમે
 મુખ્ય હતા છતાં વૈષ્ણવ કેમ થયાં. ત્યારે માધવદાસે કહ્યું કે
 રાગ્રહ હોય તે ન સમજે પરંતુ સારવેતા હોય તે તોતરત સર
 મને પુષ્ટીમાર્ગ વેદમાં સર્વોપર માલુમ પડ્યો. તેથી મંદુર
 છોડી દીધો છે. આ સાંભળી પંડિતો પોત પોતાના ઘેર ગ
 અને માધવદાસજી શ્રી કાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ
 અને વૈષ્ણવનો સંગ કરવા લાગ્યા. માધવદાસના ઉપર શ્રી
 કુરજી જલદીથી પ્રસન્ન થયા. એ માધવદાસશ્રી ગુણાંધજી
 એવા કૃપા પાત્ર થયા. જેમણે દુરાગ્રહ છોડિને સુંદરમાર્ગ પકડ

(કણ્ણી પટેલની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૧૯૮ મી.)

ગુજરાતમાંથી એક સાથે શ્રી ગોકુળ જતો હતો તેની સ
 શ્રી ગોકુળ જતો હતો તેની શાથે આ કણ્ણી વૈષ્ણવ ચાલ
 મહેનત મજૂરી કરીને રસ્તામાં વૈષ્ણવને ઘેર પ્રસાદ લેતો જ
 ગોપાલપુર આઠ ગાઉ રહ્યું ત્યારે સર્વ વૈષ્ણવોએ પોતપોતા
 પોતકામાંથી ભેટ કાઢી રાખી. ત્યારે આ કણ્ણી પટેલને શિ
 થઈ કે હું શી ભેટ કરું. ત્યારે ઘાસમાં શંખાવલીની લતા હ
 તે તેણે જોઈ ત્યાંથી પુલ લઈ માળા ગુંથિ અને ભીના વસ્ત્ર
 લપેટી, સર્વથિ આગળ ચાલ્યો. મનમાં વિચાર કર્યો
 માળા કરમાઈ ન જાય તો ઘણું સારું. શૃંગારનો સમય શ્રી
 થજીનો થયો ત્યારે શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુણાંધજીને આજ્ઞા કરી

ક પટેલ માળા લઈને આવે છે તેના અંતઃકરણમાં તાપબહુ
તેથી માળા આવશે ત્યારે હું રાજભોગ આરોગીશ. શ્રી
સાંઈજીએ પોતાની સ્વારીનો ઘેડો એક સ્વાર ખેસાડીને મો-
ચા તે ઘેડો એક કલાકમાં ૧૨ ગાઉ ચાલતો હતો, એક સ્વાર
ને તે પટેલને લાવ્યો. અને માળા શ્રી નાથજીને અંગીકાર
ગીકાર કરી. અને પટેલે રાજભોગના દર્શન કર્યા. શ્રી નાથ,
ની આ લિલા જોઈને સુરદાસજીએ કીર્તન ગાયું. પદ શ્યામ
રેખનહિકો માહેક ॥ દિવાનાથ હમારે ઠાકુર સાચી પ્રિતનિ-
હ ॥ ૧ ॥ કહા વિદુરકી પાતકુવ પ્રેન પ્રિતકે લાયક ॥ કહાં
દામાકે ધન હતો સાચી પ્રિતકે આશક ॥ ૨ ॥ કહાં પાંડવ
પકિ ઠકુરાઈ અરજુન રથ કે વહક ॥ સુરદાસ સડતા તે હ-
લજ અરત, દુઃખ કેદાહક ॥ ૩ ॥ આ પદ સુરદાસજીએ ગાયું.
સાંભળી શ્રી નાથજી તથા શ્રી ગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા. પ-
દે શ્રી નાથજીએ માળા પહેરિ જોઈને પોતાનું હૈયું ઠાર્યું.
ને મનમાં એમ બાણ્યું કે શ્રી નાથજીએ મારી કરેલી માલા
ંગીકાર કરી, એ પટેલ શ્રી ગુસાંઈજીનો એવા કૃપાપાત્ર
તો જેની આરતી શ્રી નાથજી સહી નશકયા.

(લાડભાઈ અને ધારબાઈની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૧૬૯ મી.)

આ લાડભાઈ અને ધારબાઈ બન્ને બહેનો હતી. તેઓ
પાણકપુરમાં રહેતી હતી એક વખત, શ્રી ગુસાંઈજી ચિત્રકુટ
ધાર્યા ત્યારે આ બન્ને બહેનો શ્રી ગુસાંઈજીની સેવક થઈ.
પાણકપુર ચિત્રકુટથી ૧૦ ગાઉ છે તેઓ શ્રી ઠાકુરજી ૫
વા કરવા લાગી. લાડભાઈ જે કોઈ વસ્તુ આવે

ધણી શારી રીતે કરતી હતી આમ કરતાં તેઓ બન્ને વૃદ્ધ થતાં ત્યારે પોતાનું દ્રવ્ય નવલક્ષ રૂપીયા એકઠા કરી શ્રી ગોકુળ ગણેશ અને શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે આ દ્રવ્ય આપ અંગિકાર કરો શ્રી ગુસાંઈજીએ જાણ્યું કે આ દ્રવ્ય આસુરી છે જેથી તે અંગિકાર ન કર્યું. દસ પંદર વરસ પછી શ્રી ગોકુલનાથજી તળપર બિરાજતા હતા ત્યારે લાડબાઈએ તેમને તે દ્રવ્ય અંગિકાર કરવા વિનંતિ કરી શ્રી ગોકુલનાથજીએ દ્રવ્ય આસુ જાણી અંગિકાર ન કર્યું. શ્રી ગોકુલનાથજીના અધિકારી શ્રી ગોકુળનાથજીને પુછ્યા વિના એક છતમાં નાખી ઉઠાડી કાંકરા પાથરી ચુનો લગાડી દિધો. છતમાં દ્રવ્ય રહ્યું, સાઠ વરસ પછી જીલ્લાની ચોરંગજેઠાપાદશાહના સમયમાં મહેરજી દેવે હુંટવાને આવ્યા. ત્યારે શ્રી ગોકુળમાંથી સર્વ લોક ભાગી ગયા અને મંદિરબધુ ખાલી થઈ ગયું. ગામમાં કોઈ મનુષ્ય રહ્યું નહોતું મહેરજીએ તે છત ખોદી તો નવલક્ષ રૂપીયા નિકળ્યા. ગામમાં જોડલા મંદિર હતા તે બધાની છત ખોદાવી નાખી આસુરી દ્રવ્યના સંગથી સર્વ ગોકુળની છત ખોદાઈ. એ લાડબાઈ તથા રાધાબાઈ શ્રી ગુસાંઈજીની એવી કૃપાપાત્ર હતી જેમ જીર્ણ આસુરી દ્રવ્યના પ્રભાવથી પણ ફરી નહીં. અને ભગવાન ધર્મ છોડ્યો નહીં. દ્રવ્યમાં જે જે અનર્થ છે તે કંઈ તેને બાંકરી શક્યા નહીં અને ભગત્સેવા કરતી રહી જેનું ચિત્ત ભગવાન ચરણારવિંદમાં છે તેને કોઈ બાધા કરી શકે નહિં.

એ વધણુવ જેમણે ઇંટ પર અક્ષર લખ્યા તેમની વાર્તા.

(વાર્તા ૨૦૦ મી.) (પ્રસંગ ? લે.)

ખંને વધણુવ જુદા જુદા ગામમાં રહેતા હતા. એકનું નામ વલ્લભદાસ હતું અને બીજાનું નામ બલદેવદાસ હતું. અખંને રસ્તામાં એક વાવડી ઉપર મળ્યા. અને ભગવદ વારંતા સ્વા લાગ્યા, ત્યારે બલદેવદાસે પુછ્યું કે શ્રી ઠાકુરજી મોરપીનો મુગટ ધરે છે. તેનું કારણ શું ? બીજા જનાવરની પાંખ કેમ ખરતા નથી. અનેક પ્રકારના પક્ષીઓની ઘણી સુંદર પાંખ છે. આ સાંભળી વલ્લભદાસ બોલ્યા કે શ્રી ઠાકુરજીનું સ્વરૂપ આનંદરૂપ છે. વિષઈજીવાને દુર્લભ છે. અને વિષય રહિત જેમને મનેહ છે તેમને વશ છે જેમ મોર વિષય રહિત છે કે જે દ્રષ્ટીદ્વારા સદાન કરે છે. શ્રીઠાકુરજી પોતાના દાંસને એવિ સુચના કરે છે કે જેમ મોર વિષય રહિત છે અને દ્રષ્ટીદ્વારા સદાન કરે છે. કે જ્યારે તે નૃત્ય કરે છે ત્યારે તે પોતાના સર્વ શરીરને જીએ છે અને ઘણા પ્રસન્ન થાય છે. પરંતુ જ્યારે તે તેના પગ જીએ છે ને તે કાળા હોય છે, તેથી સ્વાતાઝપી પોતાનો દોષ જોઈને તે રૂદ્ધન કરે છે કે આટલો મારામાં દોષ ન હોય તો સાફ. આ વખતે મોરના નેત્રમાંથી જળ પડે છે તે મોરની સ્ત્રી (દેલ) મુખમાં ઝીલી લે છે તેથી તેને આનંદ થાય છે. અને કામ નિવૃત્ત થાય છે. દ્રષ્ટીદ્વારા તેનો સર્વ અનોરમ યુર્જ થઈ જાય છે અને ગર્ભ સ્થિતિ રહે છે એવા જે મોર શ્રી ઠાકુરજીને બહુ પ્રિય છે. જેમ મોર દ્રષ્ટીદ્વારા કામ નિવૃત્ત કરે છે તેમ શ્રી ઠાકુરજી સર્વ જીવનો દ્રષ્ટીદ્વારા કામ નિવૃત્ત કરે છે જેના વિશયી જીવ છે તે

શ્રી ઠાકુરજીને બહુ પ્રિય છે અને તેથી પોતે મોરપીંછ શ્રી મ
સ્તક પર ધરે છે. ત્યારે બળદેવદાસે કહ્યું કે કાંઈની કેમ ધરે છે
ત્યારે વલ્લભદાસે કહ્યું કે કાંઈનિનો ઘેર થાય, જ્યારે બં
પીંછ એકઠા કરે ત્યારે ઘેર થાય તેને એનેક ભકતને એકઠા કર
એક કાલાવચ્છિન્ન સર્વના મનોરથ દ્રષ્ટીદ્વારા પુર્ણ થાય છે
આ સુચનાને માટે શ્રી ઠાકુરજી મુગટકાંઈનિનો શુંગાર ધરે છે
આ સાંભળી બળદેવદાસ ઘણા પ્રસન્ન થયા, અને એક ઇંટ પ
લખ્યું કે બે ઘડી જીવ્યાં. આ ઇંટ જ્યાં હતી ત્યાં રાજા ફરતે
ફરતો આવ્યો તેણે ઇંટ પર ચોવા અક્ષર જોયા તેથી તેને સંદે
થયો રાજાએ વિચાર કર્યો કે લખવાવાળો એમ લખે છે કે બે
ઘડી જીવ્યા ત્યારે તે ક્યારે જનમ્યો હશે ? ક્યારે ભણ્યો હશે
અને ક્યારે આ વાવ પર આવ્યો હશે ? અને ક્યારે આ લખ્યું
હશે ? બે ઘડીમાં તેણે આટલું કામ કેવીરીતે કર્યું હશે ? રાજા
બહુ સંદેહ પડ્યો, રાજા ઇંટ પોતાને ઘેર લઈ ગયો, જે કોઈ
આવે તેને પુછે કે આ લખવાળો મનુષ્ય બે ઘડિ જીવતો ર
હ્યો તો બે ઘડીમાં તેણે કેટલું કામ કર્યું હશે ? રાજાને સંદેહ વ
ધતો ગયો, અને રાજાનું ચિત્ત આ વાતમાંજ ચોંટી ગયું, જે કોઈ
આવે તેને પુછે, એટલામાં ભગવદ્દીગ્ધાથી એક વઘણુવ આવ્યા.
તેમને રાજાએ પુછ્યું. ત્યારે તેમણે કહ્યું કે રસ્તામાં બે વૈશણુવ
મળ્યા હશે અને અન્યો અન્ય ભગવદ્વાર્તા કરી હશે ત્યારે તે
વઘણુવે ચાલતીવેળા લખ્યું હશે. રાજાનો સંદેહ મટી ગયો અને
વઘણુવના સંગથિ વઘણુવ થયો એ બન્ને વઘણુવ શ્રીગુસાંઈ
જીના એવા કૃપા પાત્ર હતા જેમના અક્ષરથી રાજા વૈશણુવ

(એક રાજાની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૧૯૦ મી.)

આ રાજાના ગામમાં બે બ્રાહ્મણ રહેતા હતા. એક વૈદ્યશુવ તો અને એક શૈવ હતો. બ્રાહ્મણ રાજાની પાસે બહુ આવતો જતો તો. રાજાએ તેને કહ્યું કે મારે પુત્ર થાય એવો ઉપાય કરો, તેણે બહુ ઉપાય કર્યા પરંતુ વીસ વર્ષ સુધી પુત્ર ન થયો. એક દિવસ રાજાએ વૈદ્યશુવ બ્રાહ્મણને કત્યું કે મારે પુત્ર થાયતો ઠીક. મારે વૈદ્યશુવ પંડિતે કહ્યું કે પુત્ર એક શું પણ ચાર થશે. પરંતુ મેં વૈદ્યશુવ થાઓ તો. રાજા એ કહ્યું કે હું વૈદ્યશુવ હશ. એક વર્ષની અંદર રાજાની ચાર રાણીને ચાર પુત્ર થયા. રાજાએ વૈદ્યશુવ બ્રાહ્મણને કહ્યું કે મને વૈદ્યશુવ રો. બ્રાહ્મણે કહ્યું કે વૈદ્યશુવ તો શ્રી ગુસાંઈજી કરશે. તમે શ્રી ગોકુળ ચાલો. બન્ને જણા શ્રી ગોકુળ ગયા. શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યાં તો સાંક્ષત પુર્ણ પુરૂષોત્તમના દર્શન થયા. રાજા શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. અને શ્રી ગોકુળમાં રહી પુત્રીમાર્ગની રીત શીખ્યો, શૈવ બ્રાહ્મણ પણ વૈદ્યશુવ થયો. જેવી રાજાની પુત્રમાં અશક્તિ હતી તેવી શ્રી ઠાકુરજી વિષે થઈ. સમ બુદ્ધિ હતી તે મટી ગઈ અને નીરુકામ બુદ્ધિ થઈ. અંતઃકરણથી સર્વ કામનાત્યાજી દીધી અને ભગવત્સેવા પધરાવી પોતાના દેશ આવ્યો. ઘરમાં ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યો. થોડા દિવસ પછી શ્રી ગુસાંઈજીને પોતાને દેશ પધરાવ્યા અને સર્વ કુટુંબને અને ગામના લોકોને વૈદ્યશુવ કર્યા એ રાજા બ્રાહ્મણના સંગથી એવો વૈદ્યશુવ થયો.

(મદનગોપાલદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લે.) (વાર્તા ૨૦૨ માં.)

મદનગોપાલદાસ મહાવનમાં રહેતા હતા. નીત્ય સવાં
આવી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરતા. શ્રી ઠાકુરજી મદનગો
પાલની સાથે હસતા. બોલતા વાતો કરતા અને જે જોઈએ
માગી લેતા. એક દીવસ તેમના પુત્રને ઘણો તાવ આવ્યો તેથી
તેમની સ્ત્રીએ છાનામાના એક ચોગીના દોરો કરાવીને પુત્ર
બાંધ્યો. આથી તેમના શ્રી ઠાકુરજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને ક
હે મદનગોપાલદાસને અન્યાશ્રય થયો છે જેથી હું તેમની સાં
બોલીશ નહીં. શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી ઠાકુરજીને વિનંતિ કરિ
થોડા દીવસ દંડ દેવો પરંતુ એકદમ ત્યાગ કરવો નહીં જોઈએ
આથી શ્રી ઠાકુરજી ચુપ કરી રહ્યા. મદનગોપાલદાસે ઉત્થાપ
કર્યા ત્યારે જુએ તો શ્રી ઠાકુરજી ઉદાસ બિરાજે દ
મદનગોપાલદાસે ભોગ ધર્યા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ લાત માં
થાળ ફેંકી દીધો. મદનગોપાલદાસ આથિ રોવા લાગ્યા અ
પ્રણુપતિ કરવા લાગ્યા તોપણ શ્રી ઠાકુરજી માને નહીં. મદન
ગોપાલદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે આવ્યા અને નેત્રમાંથી જ
વહેવા લાગ્યું. ગદ ગદ કંઠ થઈ ગયા અને ધુનવા લાગ્યા. અ
શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરિ ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ આજ્ઞા ક
હે તમારિ સ્ત્રીએ અન્યાશ્રય કર્યો છે જેથી શ્રી ઠાકુરજી અપ્રસ
ન્ન છે આ વાત સાંભળી મદનગોપાલદાસ ઘેર આવ્યા અ
તેજ ક્ષણે સ્ત્રીને જુદા ઘરમાં રાખિ. શ્રી ઠાકુરજીની સર્વ
પોતાને હાથે કરવા લાગ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીના શ્રી મુખથી

અતઃ સાંભળ્યા કે અન્યાશ્રય ઘણોજ બાધક છે વિવેક ધૈર્યા-
ય ગ્રન્થમાં લખ્યું છે કે

શ્લોક-અન્યસ્ય ભજનંત નિસુતો ગમનમેવચ । પ્રાર્થનાકાર્યમાત્રોપિતતોઽન્યગવિવર્જયેત ॥

અર્થ, અન્ય દેવનું ભજન, અન્ય દેવનું સ્થાનપર સ્વતઃ
મન ઉદ્દેશ કરિને જવું. અને કાર્ય માત્રમાં અન્ય દેવનિ પ્રા-
ના કરવિ એ ત્રણ વાત વર્જીત છે. અન્ય સંબંધી ગંધ પાણુ
હિં જોઈએ, વાક્ય, અન્યસંબંધીઓપિકદરામવાધ્યતે આ પ્રમાણે ગ્રન્થમાં
નેક વાક્ય છે. આ સાંભળિ મદનગોપાલદાશે બીજો વિવાહ
યો, અને સ્ત્રિનેતજ દીધિ. શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થઈ બોલવા લા-
ગા એ મદનગોપાલદાસ શ્રિ ગુસાઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા
મણે અન્યાશ્રય માટે સ્ત્રિનો ત્યાગ કર્યો.

ક્ષત્રી વઈળણુવ ગુજરાતના વાસીની વાર્તા. વાર્તા ૨૦૩ મી. (પ્રસંગ ૧ ભા.)

આ ક્ષત્રી વઈળણુવ ચાચાજીની સાથે ગુજરાત જતા હતા.
ત્યારે આ વઈળણુવ ભગવદ્વાર્તા કરતા ત્યારે ભગવદ્દરસમાં મ-
ન થઈ જતા. તેમની રહસ્ય વાર્તા શ્રી ગોવર્ધનનાથજી સાં-
ળતા. એ ક્ષત્રી વઈળણુવ રસ્તો ભુલી ગયો અને ચાચાજીથી
પૂછો પડી ગયો. ત્યાં એક વઈળણુવ રહેતો હતો તે આ ક્ષત્રી વૈ-
શ્ણવને પોતાને ઘેર લઈ ગયો. અહીં ભગવદ્વાર્તા કરવા બેઠો.
માં તે રસાવેશ થઈ ગયા. શ્રી ગોવર્ધનનાથજી તેમની વાર્તા
ભા ઉભા સાંભળ્યા કરતા હતા, ચાચાજી શોધતા તેમને મ-
યા તો તે ભગવદ્દરસમાં છડેલા હતા. આખી રાત વીતિ ગઈ
તી. શ્રી ગોવર્ધનનાથજીને ઉઠાગરો થયો હતો તોપણ કંઈ

દેહાનુસંધાન કહું નહોતું. મુખથી ભગવદ્વાર્તા જ કર્યા કરતા. ચાચાજી તેમની પાસે જઈને ઉભા રહ્યા તો પણ તેમને કંઈ ખબર પડી નહીં. જ્યારે ચાચાજીએ તેમનો હાથ પકડી ઉઠાડ્યો ત્યારે દેહાનુસંધાન આવ્યું. ચાચાજીએ કહું કે તમે તો ભગવદ્દરસમાં મગ્ન થઈ રહ્યા છો અને શ્રી ગોવર્ધનનાથજી આખી રાત ઉભા છે. પ્રભુને શ્રમ પડે છે જેથી સાંભળીને કરો. આટલું કહી ચાચાજી તેમને લઈ ગયા. એ ક્ષત્રી વધણશુવ એવા કૃપા પાત્ર હતા જેમની વાણિ સાંભળવાને શ્રી ગોવર્ધનનાથજી પોતે પધારતા જેથી તેમના ભાગ્યની ખડાઈ શી કરીએ.

(કૃષ્ણ સ્વામી મથુરામાં રહેતા હતા તેમની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ હો. વાર્તા ૨૦૪)

કૃષ્ણસ્વામી શ્રી ગોકુળ આવ્યા શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા તો સાક્ષાત્ પુર્ણ પુરૂષોત્તમના દર્શન થયા. કૃષ્ણસ્વામી શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. એક માસ શ્રી ગોકુળ ચંદ્રમાજી સ્વરૂપ પધરાવી મથુરામાં આવી ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યો એક દીવસ શ્રી ગુસાંઈજી મથુરા પધાર્યા ત્યારે કૃષ્ણસ્વામી શ્રી ગુસાંઈજીને પુછ્યું કે શ્રી ગોકુળ ચંદ્રમાજીનો દક્ષિણ ચરણારવિદ્દ ટેડો કેમ છે. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે શ્રી ઠાકુરજીના વામ ચરણારવિદ્દમાં પુષ્ટિરસ છે અને દક્ષિણ ચરણારવિદ્દમાં મર્યાદા છે. શ્રી ઠાકુરજી મર્યાદાને ઉલંઘી પુષ્ટી આશ્રય દેછે. અને વામચરણારવિદ્ધથી પુષ્ટીને સ્થાપન કરે છે કૃષ્ણદાસસ્વામીએ પુછ્યું કે કુટી અને ગ્રીવા કેમ નમે છે ત્યાં શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે રસભર્યું પાત્ર ખાલી ઠલવે તે ભર્યું પાત્ર નમે, કૃષ્ણદાસ સ્વામીએ પુછ્યું કે દક્ષિત પરાપ

પેટ હોય તો સ્ત્રી પુરૂષને બોલ કરે. આ સાંભળી કૃષ્ણસ્વામી
 હુ પ્રસન્ન થયા. અને શ્રી ગોકુળ ચંદ્રમાળની સેવા ઘણી
 ને કરવા લાગ્યા. મથુરામાં જે વૈષ્ણવ આવે તેને ઘણો
 હર સત્કાર આપતા. ભગવદ્દરસમાં છકયા રહેતા. સંસાર-
 કંઠ આપેક્ષા રાખતાનહીં એક દિવસ ચાચાહરિવંશજી
 સ્વામીને મળ્યા, ત્યારે તેમને પુછ્યું કે મુરલીના સપ્ત-
 નું સ્વરૂપ શું. ચાચાજીએ કહ્યું કે છ ધર્મ, ઐશ્વર્ય વિર્ય,
 ૫, શ્રી, જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય અને સાતમાં ધર્મ સાત પ્રકારનું
 ભગવત્સ્વરૂપ પુરૂષ સુધા-વેણુથી પ્રગટ થાય છે, તેથી સપ્ત
 ન છે. શ્રી ઠાકુરજીનું સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી અને વૈષ્ણુસ્થા-
 પન્ન શ્રી ગુણાંજી અને સપ્ત સપ્તગ્રંથપી સાત બાળકનું
 ૧૮ બાણુવું. પદ્મમહાસજીએ ગાયું છે. પદ્મ. ” મધુર વૃજ
 ૧ વણ મધુરકીનો ॥ મધુર વલ્લભ નામ મધુર ગોકુળ ગામ
 મુર વિઠલ ભજન દાન દિનો ॥ ૧ ॥ મધુર ગિરિધરના આદિ
 પી તનુ વેણુનાદ સપ્ત સપ્ત મધુરરૂપ લિનો ॥ મધુર ફળ
 ઈતિ અતિ લલિત પદ્મનાભ પ્રભુ મધુર ગાવત સરસ રંગ
 નો ॥ ૨ ॥ આ પ્રમાણે વેણુંનું સ્વરૂપ ચાચાજીએ કહ્યું તે
 ભિળી કૃષ્ણસ્વામી બહુ પ્રસન્ન થયા. અને શ્રીગોકુળ ચં-
 માજીમાં બહુ અસાક્તવાન થયા. દિવસે દિવસે તેમની
 પતિ વધવા લાગી. એ કૃષ્ણસ્વામી શ્રી ગુણાંજીના એવા
 પાપાત્ર હતા.

મધુરમહાસની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો.)

(વાર્તા ૨૦૫ મી.)

એ ભગવન્નામ ખુબ લેવા, ભગવત્સેવા અશ્વમેધ

ત અડાડતા અને ઘોયા વિના હાથ ન લગાડતા. અને કું-
ન જાય એવો પ્રયત્ન રાખતા. એક દિવસ શ્યામદાસે
ગુણાંબજીને વિનંતિ કરી કે મહારાજ પુલ્કનું એવું સ્વરૂપ
તાં તેને સોઈમાં કેમ પરોવાય છે, શ્રી ગુણાંબજીએ આજ્ઞા
કે સોઈ છે તે સુચી છે. વૃજભક્તના ચિત્તમા ભગવત્કર્તા-
ની સુચના કરે છે એ સુચનાથી તેમનું ચિત્ત બહુ પ્રશન્ન
છે તેઓ એમ જાણે છે કે હવે ભગવત્કર્તા અમને જ-
થશે. પ્રભુ હવે તુર્ત અંગિકાર કરશે. આ સાંભળી શ્યામ-
દાસ સંદેહ મટી ગયો. એક દિવસ શ્યામદાસે વૃજભક્તોના
ગોળાં પુલ્કનગરમાં જોયા. તેમને તેમણે પુછ્યું કે હું તમને
ખતો નથી. વૃજભક્તોએ આજ્ઞા કરી કે તમે જે પુરુષોની
જે અંગિકાર કરાવો છો તે અમારું સ્વરૂપ છે? અમે
રા પર પ્રસન્ન થઈને તેમને દર્શન દઈએ છીએ. તમે કંઈ
શ્યામદાસે વિનંતી કરી કે મારું ચિત્ત કોઈ દિવસ સ્વ-
ને કંઈ ન જાય. વૃજભક્તોએ “અસ્તુ” કહ્યું એ પ્રમાણે

શ્યામદાસે એ વાત શ્રી ગુણાંબજીને કહી ત્યારે પોતે આ-
કરી કે જેનો છેલ્લો જન્મ હોય તેનાથી શ્રી હાકુરજી કંઈ
રાય રાખતા નથી. એવા જીવને માટે આ માર્ગ પ્રગટ
છે. આ સાંભળી શ્યામદાસ બહુ રાજી થયા. શ્યામદાસ
ગુણાંબજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(શ્રીદાસ છીપાની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા. (વાર્તા ૨૦૭ ની.)

વેણીદાસ ગુજરાતમાં રહેતા હતા, જ્યારે શ્રી ગુણાંબજી
પધાર્યા ત્યારે વેણીદાસને શ્રી ગુણાંબજીના

સામાન્ય સુતક છે. પરંતુ ગુરૂ તો એક અને શિશ્ય અનેક
તેથી જો ગુરૂ એવા સુતક પાળે તો જન્મપર્યંત ભગવત્સેવા
સ્વા ન પામે જેથી સુતકનો વિચાર કરવો. શાસ્ત્રના વચન
અનેક રિતના છે. પરંતુ વિચારીને માનવા જોઈએ. જેમ છ
કોઈથી અભડાય નહિ. એવું વચન નિકળશે પરંતુ ક્ષત્રી વધ
તથા શુદ્ર તથા અશુદ્ર તેમના વાસણની અથવા તેમના જળ
છાશ આપણાથિ કેમ લેવાશે. વળિ શાસ્ત્રમાં કહ્યું કે જે
વસ્તુ ત્રાજવે તોળાય તે સર્વ શુદ્ર છે. પરંતુ એ વચન સ
માનીને અગ્રાહ્ય પદાર્થ એ વચનના બળથી ગ્રહણ થતો ન
એ પ્રમાણે સુતક વિષે પણ રૂસીના અનેક પ્રકારના મત છે
વિચાર વિના કેમ ગણાય. આ શાંભળી લક્ષ્મિદાસ બોલ્યા
મહારાજ સન્યાસ ગ્રહણ કરવો કે નહિ. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજી
આજ્ઞા કરી કે શ્રી મહાપ્રભુજીએ વિરહદશામાં ત્યાગ કહ્યો
જ્યાં સુધી ભગવદ્વિરહ ઉત્પન્ન ન થાય એવો સન્યાસ લે
કળિયુગમાં પશ્ચાતાપ થાય. જેથી અત્યંત વિરહ ઉત્પન્ન થ
વિના ગ્રહસ્થપાણું ત્યાગ કરવું નહિ. ત્યારે લક્ષ્મિદાસે વિન
કરિ કે મહારાજ મારું ચિત્ત કંઈ ચોટ્યું નથી. શ્રી ગુસાંઈજી
આજ્ઞા કરી કે તમે ભગવત્સેવા કરો, લક્ષ્મીદાસ શ્રી ગુસાં
ઈની સાથે શ્રી ગોકુળ ગયા. અને શ્રી નવનિતપ્રિયાજીનાં
ર્શન કર્યા. શ્રી નાથજીના દર્શન કર્યા અને તેથી તેનું

ગયા. લક્ષ્મિદાસ જોશીએ એ રીતે કાળ વ્યતિત કર્યો.

(મહીધરજી અને પુલબાઈની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો.) (વાર્તા ૨૧૦ મી.)

મહીધરજી ક્ષત્રી અલિયાણામાં રહેતા હતા. યુદીબાઈ મની બહેન હતી. તેઓ નરહર જોશીના યજમાન હતા. અને મના સત્સંગથી વૈશ્ણવ થયા હતા એક દિવસ અલિયાણામાં ાગ લાગી ત્યારે નરહર જોશીએ ખેરાણુમાં ખેઠા ખેઠા આલવી તી. આ વાર્તા જગન્નાથ જોશીની વાર્તામાં લખી છે. મહી- રજી જ્યારે સરકારના કામદાર થયા ત્યારે શ્રી ગુણાંદજીને ધરાવી લાવ્યા. ઘણા દિવસ શ્રી ગુણાંદજી તેમને ઘેર બિરાજ્યા. યારે શ્રી ગુણાંદજી ભાઈલા કોઠારીને ઘેર પધારતા ત્યારે મહી- રજીને ઘેર પધારતા હતા. મહીધરજીનું ચિત્ત શ્રી ગુણાંદજી પ્રવાય શીજે કંઈ લાગતું નહોતું. આજ સુધી શ્રી ગુણાંદજીની કંઈ અલિયાણામાં પ્રસિદ્ધ છે જેને ઘેર શ્રી ગુણાંદજી આજ ન સુધી દર્શન દે છે. જે દિવસે મહીધરજીને શ્રી ગુણાંદજી દર્શન નહીં દેતા તે દિવસે તેમના પેટમાં પીડા થતી. નિત્ય શ્રી ગુણાંદજી એકાંતમાં પ્રગટ થઈ મહીધરજીને દર્શન દેતાં મહીધ- જી એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(ભુધરદાસની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ લો.)

(વાર્તા ૨૧૧ મી.)

એ વર્ષણુવ બારાડીમાં રહેતા હતા. શ્રી ગુણાંદજી દ્વારકાં ધાર્યા ત્યારે તેમના સેવક ગયા. અને તેમની સાથે દ્વારકાં માવ્યા. શ્રી રણુછોડજીના દર્શન કર્યા. થોડા દિવસ રહિને િ ગુણાંદજી પધાર્યા ત્યારે ભુધરદાસ પણ તેમની સાથે આવ્યા. સ્તામાં મુકામ કર્યો ત્યાં તેમના મનમાં એમ આવ્યું કે

શ્રી ગુસાંઈજી કંઈ મહાત્મ્ય દેખાડે તો સાહે, એટલામાં
 વાદળું ચઢી આવ્યું અને સર્વ ઠેકાણે ઘટા પથરાઈ ગઈ આ
 વખતે અડધી રસોઈ થઈ હતી. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે
 તું અહિં વરસીસ નહીં, અમારો મુકામ મુકીને વરસજે ત્યાં
 વરસાદ પડ્યો. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીના ડેરાથી સો સો હાથ દુધ
 પડ્યો અને એટલો વરસ્યો કે બાર બાર માસનું જળ તળાવ-
 માં ભરાઈ ગયું. અને નદિમાં પુ. આવ્યું, શ્રી ગુસાંઈજીના
 મુકામ ઉપર એક છાંટો સરખો પડ્યો નહીં, ત્યારે તરફ સર્વ ઠેકાણે
 જળ ફેલાઈ ગયું. આ મહાત્મ્ય ભુધરદાસે જોયું તે દીવસથી
 તેમણે એવું નિયમ લીધું કે જન્મ પર્યંત શ્રી ગુસાંઈજીના
 ટહેલ કરીશ. શ્રી ગુસાંઈજી પછી શ્રી ગોકુળ પધાર્યા અને
 ભુધરદાસને શ્રી નાથજીની સેવામાં રાખ્યા. થોડા દીવસ પછી
 શ્રી નાથજી તેમની સામે જોલવા લાગ્યા. એ ભુધરદાસ શ્રી
 ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

યા. મગનભાઈની પાસે દ્રવ્ય બહુ હતું. તે નિત્ય શ્રી ગુસાં-
જના દર્શન કરવા જતા હતા. મગનભાઈએ લક્ષ રૂપૈયા શ્રી
ગુસાંજીને ભેટ કર્યા. થોડા દિવસ પછી મગનભાઈએ વિ-
ચાર કર્યો કે બ્રહ્મ સંબંધ કર્યાથી નવો જન્મ થાય છે તેની
પરિક્ષા કરું તો સાફ. મગનભાઈ વિચાર કરવા લાગ્યા કે
ખમુકે બ્રાહ્મણ પાંચ હજાર રૂપીયા મને આપીને તિર્થ કરવા
ગયા છે અને તેના ગયા પછી મેં બ્રહ્મ સંબંધ કર્યો છે તથી
હવે આવશે ત્યારે તેના રૂપીયા ના કબુલ કરીશ. એટલે
પરિક્ષા થશે. આ પ્રમાણે તે બ્રાહ્મણ આવ્યો અને મગનભાઈ
પાસે રૂપીયા માગ્યા ત્યારે તેમણે કહ્યું કે તું જુદું બોલે છે. આ
જન્મમાં તો મેં તારી પાસેથી લીધા નથી. બ્રાહ્મણે આથી રા-
જ્યમાં ફરિયાદ કરી ત્યારે રાજાએ મગનભાઈને કહ્યું કે આ
જન્મમાં મેં તેના રૂપીયા લીધા નથી. રાજાએ લોભાની પાંચ
શેરિ મંગાવી અગ્નીમાં તપાવી મગનભાઈના હાથમાં આપી.
મગનભાઈએ શ્રી ગુસાંજીનું ધ્યાન ધરિને કહ્યું કે મેં આ જ-
ન્મમાં રૂપીયા લીધા હોય તો મારા હાથ બળી જશે. મગન-
ભાઈના હાથના બળ્યા નહિ તેથી રાજાએ કહ્યું કે નાંખી દો.
બ્રાહ્મણે કહ્યું કે એ બરોબર તપી નથી. મગનભાઈએ ભોંય નાંખી
દીધી અને બ્રાહ્મણે ઉપાડી તો તેના હાથ બંને બળી ગયા.
આથી રાજાએ હુકમ કર્યો કે આ બ્રાહ્મણને કેદખાનામાં
સાકલી આપો અને તેનું ઘર લુંટી લો એ બ્રાહ્મણ જુઠો છે.
મગનભાઈએ રાજાને કહ્યું કે બ્રાહ્મણનો કંઈ દોષ નથી તે સાચો

છે તેનું ઘર ના હુંટો. મેં પરિક્ષા કરવાને આ કામ કર્યું છે ત્યારે રાજાએ પુછેયું કે શાનિ પરિક્ષા કરવાને ? મગનભાઈ સર્વ વાત કહી. આ સાંભળિ રાજાની સભા બધિ ચક્તિ થ ગઈ અને શ્રી ગુસાંઈજીને પધરાવી રાજા, બ્રાહ્મણ અને બીજા શાસાસદ સર્વ શ્રી ગુસાંઈજીના શેવક થયા, અને સર્વ ભગવ શેવા કરવા લાગ્યા. મગનભાઈ પણ શ્રી ઠાકુરજી પધરાવ માર્ગની રિત પ્રમાણે શેવા કરવા લાગ્યા. એ મગનભાઈને શ્રી ગુસાંઈજી ઉપર એવો વિશ્વાસ હતો.

એક બ્રાહ્મણ જેણે મગનભાઈને ઘેર પાંચ હજાર રૂપીયા મુક્યા હતા તેની વારતા
(પ્રસંગ ૧ છો.) (વાર્તા ૨૧૩ મી.)

બ્રાહ્મણનું નામ ગોવરધન ભટ હતું. રાજાની કચેરીમાં હાથ બળી ગયા અને રાજાએ તેના ઉપર દંડનો હુકમ કર્યો અને મગનભાઈએ તેને છોડાવ્યો તે દિવસથી તેણે એવી પ્રતિજ્ઞા લીધી કે હું શ્રી ગુસાંઈજીની શરણુ જઈશ ત્યારે અન્ન લઈશ ત્યાં સુધી ફેલાહાર કરિશ. આવો આગ્રહ ગોવરધન ભટને જોઈને મગનભાઈએ અને ગામના રાજાએ શ્રી ગુસાંઈજીના ઉપર પત્ર લખી આપ્યો જે લઈ તે શ્રી ગોકુળ આવ્યો અને શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યાં અને તેમની પાસે મગનભાઈની સર્વ વાત નિવેદન કરિ. આ સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે પુણીમાર્ગમાં વિસ્વાસ ફેળિભુત થાય છે. પુણી માર્ગમાં ભગવાન રિચિત છે. જીવને લૌકિક ગતિ કરતા નથી. જીવન વિશ્વાસ હોય તો તેનું સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે. શ્રી મહા પ્રભુએ આજ્ઞા કરી છે કે,

શ્લોક—મગવાનપિયુષ્ટિથોનકરિણ્યતિલૌકિયિચગતિમ્ ॥

વિવેક ધર્માશ્રમ ગ્રન્થમાં શ્રી મહાપ્રભુજીએ આજ્ઞા
રે છે કે.

શ્લોક—અવિશ્વાસોનકર્તવ્યઃ સર્વયાવાધકરતુસઃ ॥

વહ્નસ્ત્રચાતકીમાન્થો પ્રાપ્તસેવેતિનિર્મમ ॥ ૧ ॥

જેથી સર્વથા પુષ્ટી માર્ગમાં વિશ્વાસ જોઈએ. આ સાં-
ભળી ગોવર્ધન ભટ બહુ પ્રસન્ન થયા અને શ્રી ગુસાંઈજીના
વચ્ચે થયા શ્રી નવનિત પ્રિયાજીના અને શ્રી ગોવર્ધનનાથ-
જીના દર્શન કર્યા. પછી વૃજયાત્રા કરી ઘણા દિવસ વ્રજમાં
હ્યા. પછી જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે તેમની
પાથે આવ્યા અને શ્રી ગુસાંઈજીને ખંભાત પધરાવી લાવ્યા
જાને વૈષ્ણવે કરાવ્યો, એક દિવસ ગોવર્ધન ભટ શ્રી ગુસાં-
ઈજીને વિનતી કરી કે મહારાજ મારી પાસે પંચાયતન પુજ
તે હું આપની પાસે લાવ્યો છું. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી
ત્યાર દેવતાનો આયતન છે તેથી તેમની પુજનો વશત નથી.

શ્લોક—કલૌદશહસ્ત્રાણિવિષ્ણુસ્તિષ્ઠતિમેદિની ॥ તદર્ધજાન્દ્વિતોયંતદર્ધસર્ધદેવતાઃ ॥૧॥

આથી સર્વ દેવતા પૃથ્વીને ત્યાગ કરી ગયા છે તેમની
નેત્ય પુજનો વખત નથી, નૈમીત્ય પુજનો વખત છે તેથી
આવાહન વીસરજ છે ત્રિષ્ણુ ભુતળ પર સ્થિત છે, તે-
મની સાક્ષાત પુજનો કાળ છે જેથી ભગવત્સેવા કરો. આ
સાંભળી ગોવર્ધન બહુ પ્રસન્ન થયા. અને શ્રી ગુસાંઈજી
પાસે શ્રીઠાકુરજી પધરાવિ ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યા. અને
ઘરના સર્વ મનુષ્યને નામ નિવેદન કરાવ્યું. માર્ગાનિ રિતી

રોરી આચાર્ય એવા ટેકના વૈષ્ણુવ હતા. જેમણે અન્યમાર્ગી
યની કંઈ પણ વસ્તુ ઘરમાં રાખી નહીં. ગામપર્યંત તજ દિધું
એ મોરોરી આચાર્ય શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(માટવના એક રજપુતની વાર્તા.) (પ્રત્યં ૧ લો.) (વાર્તા ૨૧૫ મી)

એ રજપુત માટવનથી શ્રી ગોવરધન આવ્યો અને મ
નસીગંગામાં ન્હાયો. માનસી ગંગાથી ચંદસરોવર ગયો. ત
કુમાનદાસજીએ એક માલી પાસેથી કેરીઓ લીધી હતી.
કેરીઓ પહેલવહેલી આવિ હતી. એને દશ રૂપૈયા ઠરાવીને લી
ધી હતી. કુંડપર ઘોઘને શ્રી નાથજીને લોગ ધર્યા. શ્રી નાથજી
કુમાનદાસજીના ખોળામાં બેસી આરોગ્યા. પછી ટોપલા
કેરીઓ મુઠીને માળીની પાસે ટોપલા ઉપડાવ્યો અને કહ્યું
ચાલ તને દશ રૂપીઆ આપું. પછી તેમણે વિચાર કર્યો
ઘરમાં તો રૂપીઆ નથી તેથી લેંસ અને પાડી વેચીને આ
દશ. પરંતુ હાલમાં તો કોઈના ઉધાર લઈ અને આપી દઈ
આવો વિચાર કરી માળિનિ સાથે ચાલ્યા, રસ્તાનાં એક રજ
પુત મળ્યો તેણે પુછ્યું કે આ કેરીનું શું લઈશ. ત્યારે કુમન
દાસે કહ્યું કે દશ રૂપીઆમાં મેં ઠરાવેલી છે પરંતુ જો તમા
જોઈતી હોય તો લઈ લો. રજપુતે દશ રૂપીઆ આપી કેરીઓ
લીધી. કુમનદાસનો મનોરથ પુર્ણ થયો. રજપુતે કેરી ખા
ધી તો ખાતામાંજ તેનો સર્વ દોષ નિવૃત્ત થયો. અને શુદ્ધ થિ
યઈ ગયું અને તેથી કુમનદાસજીને પુછ્યું કે આ સંસારમ
ભગવતપ્રાપ્તિ કેવિ રિતે થાય કુમનદાસજીએ કહ્યું કે શ્રી જી
ઈજીની શરણુ જાઓ તો ભગવતપ્રાપ્તિ થશે આથી રજ

પાલપુરમાં આવી શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો. શ્રી ગોવ-
ધનનાથજીના દર્શન કર્યા એટલે તેના મનમાં એમ
નમ આવ્યું કે શ્રી ગોવધનનાથજી છોડીને કંઈ જવું નહીં-
થી તેણે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે મને કંઈ સેવા બ-
ધાવો. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે હાથયાર બાંધી
મહાઉપર સ્વાર થઈ શ્રી નાથજીની ગાયો સાથે જાઓ. ગાયો-
માં સિંહ વાઘ આવે છે તે તેમને મારી નાંખે છે તેથી તેમની
રક્ત કરો. અને અનસખડી મહાપ્રસાદ સાથે લઈ જાઓ. રજ-
પુત્રે તે પ્રમાણે કર્યું. નિત્ય ગાયોની સાથે જતો. થોડા દિવસ
છેલ્લી શ્રી નાથજી તેને દર્શન દેવા લાગ્યા. કેઈવાર શ્રી નાથજી
ની સાથે બોલે, કેઈવાર ઘોડાપર સ્વાર થાય. આ પ્રમાણે શ્રી
નાથજી તેની સાથે એનેક પ્રકારની ક્રીયા કરવા લાગ્યા, એક
દેવસે રજપુતનો પુત્ર તેને બોલાવવા આવ્યો ત્યારે તેને કહ્યું
તું એમ જાણુ કે તારો બાપ મરી ગયો છે અને હું એમ
જાણીશ કે મારો પુત્ર જનમ્યો નથી. આવું કહી પુત્રને પાછો
મોકલ્યો પરંતુ શ્રી નાથજીના ચરણારવિદ્ધ છોડી કંઈ ગયો નહીં
કુંભનદાસજીની કૃપાથી તે રજપુત શ્રી ગુસાંઈજીનો દ્રઢ સે-
વક થયો.

એક વૈશ્ણવ ગુજરાતમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા.
(વાર્તા ૨૧૬ મી.) (પ્રસંગ ૧ ભા.)

એક વખત શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે તે વૈ-
શ્ણવ સેવક થયો હતો. અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી પુષ્ટીમાર્ગીય
પરિણાલીકા પ્રમાણે સેવા કરવા લાગ્યો. આ વૈશ્ણવને ત્યાં

વૈષ્ણવ આવતા જતા હતા. એક વખત શીતકાળમાં તેને બહુ વરણુવ આવ્યા. તેને સર્વને તોણે ઓઢવા પાથરવા આ અને પોતે લંગોટો મારી આખી રાત બેસી રહ્યો ટાઢને લં નીંદ્રા આવી નહીં. તેથી તેમણે ભગવન્નામ લીધા કર્યું. ઠાકુરજીએ મંદિર બહારપધારીને કહ્યું કે તું ટાઢમાં કેમ બે રહ્યો છું. તને ટાઢ વાય છે તેથી મને ઉઘ આવતી નથી ૨ હું પણ ટાઢે ધ્રુણું છું. શ્રી ગુસાંઈજીએ વૃતચર્યા માં કહ્યું કે

શ્લોક-સંસ્થિનિર્વરાતુગાત્રાસોવન્નિસ્થિલગોપિકૈકાત્મ્યં ॥

તદ્વપંતચ્ચીતોષણાસંકપ્પુલકાઃ સ્વપંવાસત્ ॥ ૧ ॥

વૈષ્ણવે હાથ બેડીને કહ્યું કે મારે ઘેર આપના જે પધાર્યા છે તેમને જો ટાઢ લાગી હોત તો પણ આપને ન આવત. આપના જાગવાનો અને શ્રમનો અપરાધ મારે ૨ પડ્યો તે હું ભોગવીશ. નહિતો આપના જાગવાનો અપરાધ બળેણુવને પડત જેથી વળેણુવને બદલે મને દુઃખ થાય અને પરાધ ભોગવું તેની ફીકર નહીં. આ સાંભળી શ્રી ઠાકુરજી સ્થા અને આજ્ઞા કરી કે તારા જેવા વળેણુવનું નામ લીધે એ લોકોનો અપરાધ મટિ જશે. તો તનેજ અપરાધ કેમ ગશે. હું તારા પર પ્રસન્ન છું તું કંઈ વર માગ ત્યારે વળેણ માગ્યું કે દિનપ્રતિદિન મારો સ્નેહ વળેણુવ પર વધતો રાં જેના પ્રતાપથી આજે આપ મારી સાથે બોલ્યા છે. શ્રી ઠ રજીએ આજ્ઞા કરી કે એ પ્રમાણે થશે. આ સાંભળી વળેણ બહુ પ્રસન્ન થયો અને જલદી નહાઈને ઉત્તમ સામગ્રી ર કરી. શ્રી ઠાકુરજીને ભોગ ધર્યો. અને વળેણુવને પ્રસાદ લેવ

ગ્યો, તે દિવસથી શ્રી ઠાકુરજી નિત્ય આ વૈશ્ણવ સાથે છે
તા અને જે જોઈએ તે માગી લેતા. આ ગુજરાતી વૈશ્ણ
એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(નિરંકર વૈષ્ણવની વાર્તા.) (વાર્તા ૨૧૭ મા.) (પ્રસંગ ૧ જો

આ નિરંકર વૈશ્ણવ ગુજરાતમાં શ્રી ગુસાંઈજીને
વક્તવ્યો હતા. તેને એવો મનોરથ ધાર્યો કે મારી પાસે
હોય તો હું વૃજયાત્રા કરું. અને શ્રી નાથજીને અને સાતે
રૂપને સાંભળી આરોગાવું. અને સર્વ કુંડમાં સ્નાન કરું એ
મનોરથ ધારીને સર્વ લોકને વાત કહેતો હતો તે ગા.
એક ચુનીલાલ શેઠ હતા. તેની પાસે દ્રવ્યબહુ હતું.
શેઠે આ વાત જાતી ત્યારે નિરંકર વૈશ્ણવને જોલા
અને કહ્યું કે તારા મનોરથ મુજબ હું તને દ્રવ્ય દઉં અને
મનોરથ કર પરંતુ પુણ્ય સર્વ મારું. નિરંકર વૈશ્ણવ
કહી. અને દ્રવ્ય લઈ વૃજમાં જઈ સર્વ મનોરથ કર્યો,
સર્વ વૃજયાત્રા કરી. એક વર્ષ ગોપાલપુરમાં રહી શ્રી નાથ
ની સેવા દર્શન કર્યા પછી તે નિરંકર વૈશ્ણવ પોતાને
આવ્યો ત્યારે લોકોએ કહ્યું કે એણે યાત્રા કરી તો શું
પુણ્ય તો ચુનીલાલ સેઠનું છે ત્યારે વૈશ્ણવ જોલ્યો કે અમ
પુણી-માર્ગમાં પુણ્યની જરૂર નથી. અમારે કંઈ ફળની આપ
નથી. પુણ્ય ભલે શેઠ લઈ જાય, પરંતુ આ દેહે શ્રીજીની ટાં
કરી અને નેમથી દર્શનનું સુખ લીધું તે સુખચુનીલાલ
કંઈ લઈ શકશે. આ વખતે ચુનીલાલ શેઠ પાસે ખેઠો હતો તે
આ બધું સાંભળ્યું હતું તેથી તેના મનમાં એમ આવ્યું કે

ાણુ વૈષ્ણુવ થઈ તો સાઈ. આથી તે નિસ્કંચન વૈષ્ણુવને ખો
 સાવી તેની સાથે વૃજયાત્રા કરવા ગયો અને શ્રી ગોકુળમ
 ાઈ શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યા તો સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષોત્ત
 મનાં દર્શન થયાં. આથીચુનીલાલ શેઠે વિનતી કરી કે મહારાજ
 મને શરણુ લો કૃપા કરી શ્રી ગુસાંઈજીએ શ્રી નવનિત
 પ્રિયાજીની સંનીધાન નામ નિવેદન કરાવ્યું. પછી નિસ્કંચ
 વૈષ્ણુવે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનતી કરી કે મહારાજ જે કેઈ શુ
 કર્મ કરે અને ખીજનું દ્રવ્ય ખરચે તો તેનું પુણ્ય કરવાવાળાં
 મળે કે ખરચ કરવાવાળાને મળે. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી
 કે પુષ્ટિમાર્ગમાં સકામ કર્મ અનિત્ય ધર્મમાં ગણે છે અને
 અનિત્ય ધર્મ કરે તો વેદ વિરૂદ્ધ બાધક થાય જેથી પુષ્ટિમા
 ર્ગમાં નિસ્કામ કર્મ કરવું જોઈએ એસ ફળની આશા મન
 માંએ રાખવી નહીં જોઈએ, જો રાખે તો વેદ વિરૂદ્ધ બાધક થા
 આ સાંભળી નિસ્કંચન વૈષ્ણુવ પ્રસન્ન થયો. અને ચુનીલાલ
 શેઠ બોલ્યા કે મહારાજ ! મારા રોમેરોમ કામનાથી ભર્યા છે
 આપ કૃપા કરો તો માઈ નિસ્કામ અંતઃકરણુ થાય જેથી મને
 આપ કૃપા કરી ઉપાય બતાવો તો માઈ કારણુ સિદ્ધ થાય. શ્રી
 ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે શ્રી ઠાકુરજીની શેવા કરો. ત્યાં
 ચુનિલાલે કહ્યું કે મને સેવાની રીતની કંઈપણ ખબર નથી
 આપ કૃપા કરો તો સમજણુ પડે. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી
 કે આ વૈષ્ણુવની પાસે સર્વ માર્ગનો વિધી શીખો. ત્યારે ચુ
 નિલાલે વિનતિ કરી કે મહારાજ તે નિસ્કંચન છે તેને આપ
 આજ્ઞા કરો તો જન્મ સુધી તે માઈ ઘર છોડીને ક્યાંય પણ

જાય નહીં. મારા ઘરમાં સર્વ હુકમ તેને સોંપું. શ્રી ગુણાંદજીએ નિસ્કંચન વૈષ્ણવને ચુનિલાલની પાસે રાખી આપ્યા. અને શ્રી ઠાકુરજી પધુરાવી દિધા. બન્ને મળી શેવા કરવા લાગ્યા. અને શ્રી ગુણાંદજીથી વિદ્યાય થવા લાગ્યા. ત્યારે નિસ્કંચન વૈષ્ણવે કહ્યું કે હું તેની પાસે રહીશ. પરંતુ વર્ષમાં એક વખત વૃજમાં આવું અને શ્રી નાથજીની તથા શ્રી નવનિતપ્રિયાજીની ઝંખા કરું તેમાં મને શેઠ કંઈ પ્રતિબંધ ન કરે એવી આપ તેમને આજ્ઞા કરી. પછી બન્ને વિદ્યાય થઈ ગુજરાતમાં આવ્યા અને હળી મળીને શેવા કરવા લાગ્યા. જન્મપર્યંત ચુનિલાલ શેઠ તે નિસ્કંચન વૈષ્ણવની આજ્ઞામાં રહ્યો એ નિસ્કંચન વૈષ્ણવ શ્રી ગુણાંદજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

રસખાન પઠાણ દિલ્હીમાં રહેતા હતા તેમની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૨૧૮ મી.)

દિલ્હીમાં એક શાહુકાર રહેતો હતો. આ શાહુકારને એક પુંદર પુત્ર હતો. આ છોકરામાં રસખાનનું મન લાગ્યું હતું, તેની પાછળ તે ફર્યા કરે અને તેનું એકું ખાય. આઠે પહોર તેની નોકરી કરે. પગાર કંઈ લે નહિ, દિવસ રાત તેનામાં આદાકત રહે. આથી ખીજા મુસલમાન તેની નિંદા કરતા હતા. પરંતુ રસખાન કંઈ ગણુકારતા નહોતા. અષ્ટપ્રહર તે શાહુકારના પુત્રમાં તેમનું મન લાગી રહ્યું હતું. એક દિવસ ચાર વૈષ્ણવ મળી ભગવદ્ વાતો કરતા હતા. તેમાં એવી વાત નીકળી કે જેવું રસખાનનું ચિત્ત શાહુકારના પુત્રમાં લાગ્યું છે તેવું પ્રભુમાં લગાડવું જોઈએ. આવામા રસખાન તે રસ્તેથી નિકળ્યા

અને તેમણે આ વાર્તા સાંભળી. ત્યારે રસખાને કહ્યું કે તમારી શી વાત કરો છો ? વઈળણુવોએ એ વાત કહી હતી કહી, ત્યારે રસખાન બોલ્યા કે પ્રભુનું સ્વરૂપ જોઈ તો મલગાડું વઈળણુવોએ શ્રી નાથજીનું ચિત્ર દેખાડ્યું. રસખાને તે તામાંજ ચિત્ર લઈ લિધું અને મનમાં એવો સંકલ્પ કર્યો જ્યારે આવું સ્વરૂપ જોઈ ત્યારે અન્ન ખાઈ, પછી ઘોડા બેશીને એક રાતમાં વૃંદાવન આવ્યા અને આખો દિવસ તે બદલીને સર્વ મંદિરમાં ફર્યા. સર્વ મંદિરમાં દર્શન કર્યા પરંતુ તેવાં દર્શન થયાં નહિ. પછી ત્યાંથી ગોપાલપુર આવ્યા અને વેષ બદલી શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરવા ગયા. ભગવાન ચ્છાથી સિધપોરિયાએ તેમનાં ચિન્હ મુસલમાનમાં જોય તેથી તેમને ધક્કા મારી કાઢી મુક્યા. તે જઈને ગોવિંદકુંડ પહોંચી રહ્યા. ત્રણ દિવસ સુધી પડી રહ્યા. ખાવા પીવાની કંઈ અપેક્ષા રાખી નહિ. શ્રી નાથજીએ બાણ્યું કે જીવ દેવ અને શુદ્ધ છે તેથી તેમણે તેમને દર્શન દિધાં તે ઉઠી શ્રી નાથજીને પકડવા દોડ્યો. એટલે શ્રી નાથજી નાશી ગયા. શ્રી નાથજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને કહ્યું કે આ જીવ દેવી છે અને મ્હેન્ટ ચોનીને પામ્યો છે તેથી તેના પર કૃપા કરો અને શરણુ લો જય સુધી તમારો સંબંધ જીવને નહિ થાય ત્યાં સુધી હું તે જીવને સ્પર્શ નહિ કરું તેમ તેની સાથે બોલીશ પણ નહિ. વળી તેન હાથનું ખાઈશ પણ નહિ. જેથી આપ એનો અંગિકાર કરો શ્રી નાથજીના આવા વચન સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજી ગોવિંદકુંડ પર પધાર્યા. અને તેને નામ સંભળાવ્યું. સાક્ષાત શ્રી ના-

જનાં દર્શન તેમને શ્રી ગુણાંબજના સ્વરૂપમાં થયાં. શ્રી
ગુણાંબજ તેમને સાથે લઈ પધાર્યા અને ઉત્થાપનનાં દર્શન
પાવી મહાપ્રસાદ લેવરાવ્યો. રસખાનજ શ્રી નાથજનાં
સ્વરૂપમાં આસક્ત થયા રસખાને અનેક પ્રકારનાં કીર્તન
વત અને દોહા બનાવ્યા. જે લીલાના તેમને દર્શન થતાં તે
લીલાનાં તે વર્ણન કરતા. એ રસખાન શ્રી ગુણાંબજના એવા
પા પાત્ર હતા. જેમનું ચિત ચીત્રના દર્શન કરતાંજ સંસાર-
મંથી ખેંચાઈ શ્રી નાથજમાં લાગ્યું તેના ભાગ્ય શું કહીએ.
(એક રજપુતની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભે.) (વાર્તા ૨૧૬ મી.)

એક સમય શ્રી ગુણાંબજ ગુજરાત પધરતા હતા ત્યારે
પરવાડમાં એક ગામમાં મુકામ કર્યો. ત્યાં એક રજપુત તે
શના રાજની તરફથી હાંસલ ઉધરાવતો હતો, શ્રી ગુણાંબજ-
ના મુકામ જોઈ તે ત્યાં આવ્યો. અને શ્રી ગુણાંબજના દર્શન
પાતે સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષોત્તમનાં દર્શન થયાં. તેથી તેને
પ્રાપ્તિંગ દંડવત કર્યા અને શ્રી ગુણાંબજનો શેવક થયો અ-
હંથી તેનું ગામ દશ ગાઉ દુર હતું ત્યાં વિનંતિ કરી શ્રી ગુ-
ણાંબજને પધરાવ્યા. અને ઘરના સર્વને સેવક કરાવ્યાં. અને
વેનંતિ કરી કે મહારાજ માઈં મન ભહુ દુષ્ટ છે તો આપ કૃપા
કરો તો માઈં મન પવિત્ર થાય. અને પુષ્ટિ માર્ગમાં લાગે શ્રી
ગુણાંબજએ રજપુતને શ્રી ઠાકુરજ પધરાવી દીધા. અને માર્ગની રીત સીખવી. રજપુત શેવા કરવા લાગ્યો એક દિવસ
આ રજપુતે જવાર શેકી શ્રી ઠાકુરજને ભોગ ધરી શ્રી ઠાકુરજ
પ્રસન્ન થઈને આરોગ્યા. શ્રી નાથજએ શ્રી ગુણાંબજને આજ્ઞા

કરી કે તમારા સેવક રજપુતે જુવાર ધરી છે તે બહુ સું
 અને હું પ્રસન્ન થઈ આરોગ્યો છું. આ વાત સાંભળી શ્રી
 સાંઈજી તે રજપુતપર બહુ પ્રસન્ન થયા અને ચાચાહરિવં
 ને બોલાવી ને તે રજપુતને ગામ મોકલ્યા, અને આજ્ઞા કે
 જોઈ આવો ચાચાજી કેટલેક દિવસે પહોંચ્યા. રજપુતે ચ
 જીને શ્રી ગુસાંઈજીના નિજ સેવક જાણીને બહુ આદર
 કર્યો. અને ગદગદ કંઠ થઈ ગયો. અને કહેવા લાગ્યા કે
 મહા ભાગ્ય કે તમારા જેવા ભગવદ્દીયે માફ ધર પવિત્ર
 આવું કહીને ચાચાજીને ઉતરવાનું સ્થળ દીધું. પછી ચ
 જીએ કહ્યું કે શ્રી ઠાકુરજીને શો સમય છે ત્યારે રજપુતે
 મારા જેવા જીવને સમય પુછવાની આપેક્ષા હોય છે
 આપ જેવા ભગવદ્દીયે શ્રી ઠાકુરજીનું સ્વરૂપ છે અને
 જેવાને જુદાજુદા દેખાઓ જેથી આપ ભીતર પધારો.
 ચાજીએ ભીતર જઈ ડેરો ખોલ્યો તે વખતે રાજભોગ અ
 હતા. ચાચાજી જઈને જીએ છે તો શ્રી ઠાકુરજી આરોગે
 અને ચોક્કી સિંહાસનથી બહુ દુર હતી. તેથી શ્રી ઠાકુરજી
 નમી નમીને લે છે. આથી ચાચાજીએ રજપુતને કહ્યું કે
 સિંહાસનની પાસે મુકો. રજપુતે કપડાં પહેર્યા હતાં અને
 ખશેડી તો શ્રી ઠાકુરજી સ્નેહથી આરોગવા લાગ્યા. ચા
 ટેરો દઈ બહાર આવ્યા અને રસોઈ કરી ભોગ ધરી મહા
 લીધો. થોડા દિવસ રહીને ચાચાજી શ્રી ગોકુળ આવ્યા.
 શ્રી ગુસાંઈજીને સર્વ સમાચાર કહ્યા. અને કહ્યું કે ત
 મહાપ્રસાદ લીધો નહિ. શ્રી ગુસાંઈજીએ પુછ્યું કે કેમ

ધો ત્યારે ચાચાજીએ કહ્યું કે અનાચાર બહુ હતો શ્રી ગુસાં-
જીએ આજ્ઞા કરી કે સ્નેહમાં આચારનું કામ નથી. જેને
તરમાં ભગવત્સ્નેહ છાઈ ગયોછે તેમને આચાર વિચાર ર-
ખે નથી. સાંસળીઆ ચાચાહરિવંશજી બહુ પ્રસન્ન થયા
ને વિનંતિ કરી કે આપનિ કૃપાથી એવા મહાપુરુષના મારે
ર્પિન થયા. મેં તેમનું સ્વરૂપ જાણ્યું નહીં. એ રજપુત શ્રી
સાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હોતો.

(શૈવ્યનાની પુત્રની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૨૨૦ મી.)

એક ક્ષત્રી શ્રી માહાપ્રભુજીનો સેવક હતો અને શ્રી નવ-
નિતપ્રિયાજીના જળધરાની સેવા કરતો હતો. શ્રી નવનિતપ્રિ-
યાજી તેને અનુભવ જણાવતા હતા. કોઈ દિવસ તેનો અપ-
ધ થયો અને તેનો દેહ છુટ્યો ત્યારે તેણે શૈવ બ્રાહ્મણને ઘેર
આવી જન્મ લીધો. પરંતુ કોઈ ખોલે નહિ રહે નહિ અને ચુ-
પ પડ્યો રહે. જ્યારે દુધ પાય ત્યારે પીએ. ૧૨. મહીના
પાંચ પ્રમાણે વિતી ગયા, જ્યારે તેની જન્મગાંઠ આવી ત્યારે
માતી ભોજ ન કરાવ્યું તે વખતે “ શ્રી વલ્લભચાર્યજી ”
મેટલા અક્ષર ખોલ્યો. ખીજે વર્ષ પાછી તેની જન્મગાંઠ આવી
ત્યારે તે ‘ શ્રી વલ્લભ, શ્રી વિઠલ ’ એ બે નામ ખોલ્યો, ત્રીજે
વર્ષે ત્રણ, ચોથે વર્ષે ચાર અને પાંચમે વર્ષે પાંચ નામ તેણે
લીધાં. ત્યારે તેના પિતાએ પુછ્યું કે નીત્ય તું કેમ ખોલતો
રહ્યો. ત્યારે તેણે કહ્યું કે મને શ્રી ગોકુળ લઈ જાઓ એટલે હું
મોલીશ. તેનો પિતા તેને શ્રી ગોકુળ લઈ ગયો ત્યાં તેણે તેના
પિતાને કહ્યું કે તમે શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થાઓ અને

શેવક કરાવો. તેનો પિતા શેવક થયો અને પુત્રને પણ સે કરાવ્યો. શ્રી નવનિતપ્રિયાજીનાં દર્શન કરતાં તેનાં નેત્ર ભ આળ્યાં તથી તેમણે તેનો હાથ પકડ્યો અને લીલામાં તેને ગયા તેનો પિતા વિદ્વાન હતો તથી તેણે કહ્યું કે એનું ધર્મ ભાંગ્ય કે તેના સંગથી મારે પણ શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન અને હું વૈષ્ણવ થયો. એ શૈવનો પુત્ર શ્રી ગુસાંઈજીનો એ કૃપાપાત્ર હતો જેને પુર્વ જન્મની વાત યાદ રહી હતી અને સંદેહે ભગવદ્દલીલામાં ગયો.

(ત્રણ વૈષ્ણવની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભા.) (વાર્તા ૨૨૧ મી.)

આ ત્રણ જણા એક શાહુકારનો પુત્ર જેનું નામ મોહનદાસ હતું તે, તથા વજીરની પુત્રી જેનું નામ ગોપીબાઈ હતું તે તથા વાણિયો જેનું નામ ન્હાલચંદ હતું તે હતા તેઓ ત્રણેય નિશાળે ભણતા હતા એક સમય શ્રી ગુસાંઈ તે ગામમાં ધાર્યા હતા ત્યારે આ ત્રણે જણુ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા હતા મોહનદાસને અને ગોપીબાઈને સ્નેહ બહુ વધ્યો ત્રણજણા હાકુરજી પધરાવી સેવા કરવા લાગ્યા. મોહનદાસ નિત્ય ગોપીબાઈને ઘેર જઈ ભગવદ્વાર્તા વાંચતા હતા. જે દિવસ મોહનદાસ જતાં તે દિવસ ગોપીબાઈ પ્રસાદ લેતી નહી. એક દિવસ ગાના રાજના મનુશ્યને મોહનદાસને ગોપીને ઘેર જતા જોયું તથી તેણે રાજને ખબર આપી. આથી રાજ વેશ બદલીને ફર નીકળ્યો એમ છુપા વેશ બે ચાર દિવસ બન્નેની ચેષ્ટા બો અને નિશ્ચય કર્યો કે તેમના સ્નેહમાં કંઈ વિકાર નથી. પરંતુ લોક ચર્ચા બહુ છે તથી તે બંધ કરવી જોઈએ. રાજએ મોહન

સને ખોલાવ્યા અને કહ્યું કે રાજ્યમાં ચાલો. તેમને રા-
જ્યમાં લઈ ગયો અને કહ્યું તારે કેદમાં રહો અગર જમીન
પો માહનદાશે પોતાનાં માખાપને જમીન થવા કહ્યું
રે તેમણે ના કહી. બીજું કેઈ જમીન ન થયું. ત્યારે નહા-
વંદ જમીન થયો, તેથી માહનદાસને છુટા કર્યા. બીજે દિ-
વસ રાજ્યના મનુષ્ય તેમને લઈ ગયા. પછી રાજ્યએ હુકમ કર્યો
તેમને ગામ બહાર લઈ જાઓ. અને ત્યાં તેને મારી નાંખો.
તેણે ત્યાં આવું ત્યારે મારજો. પછી તેને ગામ બહાર લઈ
યા. તમારો જોવાને ત્યાં લીડ બહુ થઈ ગોપીબાઈ પુરુષના
પહેરીને ઘોડા પર બેસી ત્યાં આવી, જ્યારે રાજા ત્યાં આ-
ત્યારે ગોપીબાઈએ તરવાર ખેંચી રાજાના મનુષ્યને નસા-
વો, અને માહનદાસને ઘોડા પર બેસાડી લીધા રાજ્યએ તેને
જાળી. અને તેથી મનુષ્યોને હુકમ કર્યો કે દુર જાઓ. તમે
ઈ તેમને કહ્યો નહીં, અને પ્રધાનને કહ્યું કે તારી પુત્રી આને
લાવી લઈ જાય છે. મેં પરીક્ષા કરી છે કે તેમનામાં કંઈ વિ-
ર નથી. એ ભગવન્નામ લે છે જેથી તેમનો અન્ધો અન્ધ
વિવાહ કરે તો સાફ. પ્રધાને આ વાત કબુલ કરી. ઘેર જઈ
જે વિચાર કર્યો કે માહનદાસ સાથે તેનો વિવાહ કરી દઉં,
રંતુ માહનદાસે અને ગોપીબાઈએ કહ્યું કે અમારો ભાઈ બે-
નો સંબંધ છે અને અમે એક બીજાને ભાઈ બેન બોલ્યા છી-
તેથી અમારો વિવાહ નહીં થાય. આ સાંભળી પ્રધાન બહુ
જ થયો અને કહ્યું કે તમારો વિવાહ હવે હું નહીં કરું.
કે બીજાને ઘેર જાઓ આવો તેમાં હું પ્રતિબંધ નથી

હિં. અને કોઈ નિંદા કરશે તો તેને હું જવાબ દઈશ. એ જાણ એવા ટેકના વર્ણણુવ હતા જેમણે શીશ દેવું કબુલ કર્યું રંતુ સ્નેહ છોડ્યો નહીં.

એક વ્રજવાસી રાવલમાં રહેતો હતો તેની વાર્તા
(પ્રસંગ ? લો.) વાર્તા ૨૨૨ મી.

એ વ્રજવાસી ગાય ચરાવતો હતો. એક દીવસ શ્રી વૃંદાવનમાં જઈને શ્રી ગુરુશાંઈજીને વિનંતી કરી કે મહારાજ શરણ લો. શ્રી ગુરુશાંઈજીએ કૃપા કરી નામ નિવેદન કરાવ પછી વ્રજવાસી ગાય ચરાવવા ગયો. એક દીવસ ચિંતાહર ઘાટ સુધી ગયો ત્યાં જુએ છે તો અંબર, ગુલાલ, ચુવા, ચંદ્ર કેશર, ગોરો. મૃગ મદ, જખકરદમ, ઘનસાર, જવાદ એને શ એવી અનેક સુગંધીની વર્ષા થઈ રહી હતી. આ સર્વ ચી માંથી થોડી થોડી બધી લઈને જુદી જુદી પોટડી બાંધી. ગોકુળ શ્રી ગુરુશાંઈજીને દેખાડવા આવ્યો. શ્રી ગુરુશાંઈજીએ પા કરી બધું જોયું અને તેને પુછ્યું કે તું આ ક્યાંથી લાવે તેણે સર્વ સમાચાર કહ્યા. શ્રી ગુરુશાંઈજી પધાર્યા અને તેણે જગ્યા તેમને દેખાડા. શ્રી ગુરુશાંઈજીએ નિશ્ચય કર્યો કે શ્રી કુરુજી હોળી ખેલતા ખેલતા અહીંથી આગળ પધાર્યા છે આ શ્રી ગુરુશાંઈજી આગળ પધાર્યા તો શ્રી ઠાકુરજી હોળી ખેલે અને વ્રજભક્તના અનેક યુથ ઉભા છે. શ્રી ઠાકુરજી દુર રહ્યા, એટલે શ્રી ઠાકુરજી હાથ પકડીને ભીતર લઈ ગયા. પોતાની સાથે ખેલાવ્યા. વ્રજવાસી દુર ઉભો રહ્યો. જ્યારે ગુરુશાંઈજી ખેલીને પધાર્યા ત્યારે તેણે પુછ્યું કે એ કોણ ?

અને એ હજારો સ્ત્રીઓ ક્યાંથી આવી હતી. મને કંઈ પણ સ-
મજણ પડી નહીં. શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરીને તેને દીવ્ય નેત્ર
આખ્યાં તેથી તેને શ્રી ઠાકુરજીનાં દર્શન સર્વ લીલા સહીત
થવા લાગ્યાં. એ ઘડી સુધી તે વ્રજવાસીને દર્શન થયાં. પછી
વ્રજવાસીને સાથે લઈને શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુળ પધાર્યા એ
વ્રજવાસી શ્રી ગુસાંઈજીના એવો કૃપા પાત્ર હતા જેને આ દેહે
લીલાનો અનુભવ થયો.

ઝંહેરચંદ ગુજરાતમાં રહેતા હતા તેમની વાર્તા

વાર્તા ૨૨૩ મી. (પ્રસંગ ૧ હો)

ઝંહેરચંદ શ્રી ગોકુળ આવ્યા અને શ્રી નવનીતસ્થિ-
જીનાં દર્શન કર્યા. સાત સ્વરૂપનો મનોરથ કર્યો. અને શ્રી
નાથજીનો વાઘાવસ્ર અને સામગ્રીનો મનોરથ કર્યો બાળક
તથા વહુબેટીનો મનોરથ કર્યો પછી શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ
કરી કે મારે હજાર વઘણશુવને ભોજન કરાવવાની ઈચ્છા છે ત્યારે
શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એક મરયાદીને ભોજન કરાવી
દેવો તો હજારે આવી જશે ઝંહેરચંદે વળી વિનંતી કરી કે હ-
જાર મરયાદીને ભોજન કરાવું. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા
કરી કે એકસ્નેહીને કરાવો કે જેને ભગવાન અને ભગવદ્વિષ્ણુ
સ્નેહ હોય ત્યારે તેણે કહ્યું કે હજાર પ્રેમીને કરાવું તો કેમ ત્યારે
પોતે કહ્યું કે હજાર આસક્તિવાનને કરાવું તો કેમ ત્યારે પો-
તે આજ્ઞા કરી કે એક વ્યસનવાળા ને કરાવો તો સર્વ આવી
જશે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે હજાર વ્યસનવાળા ક્યાંથી મળે.
વ્યસન અવસ્થા તો ગજનધાવનને સિદ્ધ થઈ છે. અને

કિંતુ કુમ્ભનદાસજીને સિદ્ધ થઈ છે ખીજા લાવો ક્યાંથી. આથી ઝઘેરચંદે પુછ્યું કે વ્યસન અવસ્થાનું સ્વરૂપ શું છે અને આસક્તિવાનનું સ્વરૂપ શું છે તે કૃપા કરીને કહો. શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરીને કે સહીને જોયા વીના જેને જવર જન ચઢિ આવે. વ્યાકુળ મન થઈ જાય ગ્લાની થાય, ઉદ્વેગ થાય; ઉન્માદ થાય, શોચ થાય, હર્ષ થાય અને રૂદન કરે એવા અનેક પ્રકાર ક્ષણ ક્ષણમાં થાય; જેને શુદ્ધિમાન વ્યભિચારિભાવ કહે છે તે વિપ્ર-યોગમાં થાય તેનું નમ વ્યસન અવસ્થા છે અને આસક્તિવાનને ગ્રહના કાર્ય માત્રમાં અરૂચી થાય છે અષ્ટપ્રહર જોવા માં મન રહે છે. વ્યસન અવસ્થાથી તે ઉતરતી અવસ્થા છે. તે પછિ વ્યસન સિદ્ધ થાય છે. શ્રી મહાપ્રભુજીએ ભક્તિ વર્ધીની ગ્રંથમાં આજ્ઞા કરી છે.

શ્લોક-સ્નેહાદ્રગનિનાશ.સ્થાદાસતત્પાસ્થાગૃહારુચિઃ ॥

ગૃહસ્થાનાંબાધકત્તમનાત્મત્પચંમાસતે ॥ યદાદ્યાદ્યસનંકૃષ્ણેકૃતાર્યસ્યાતદૈવહિ ॥ ૧ ॥

આ પ્રમાણે શ્રી મહાપ્રભુજીએ આજ્ઞા કરી છે જેથી એવી અવસ્થા બોલવાથી નહિ થાય પરંતુ હજારનું નિયમ છોડી ત્યાગીને પ્રસાદ લેવરાવીશ તો સાફ કલ્યાણ થશે, અને શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થશે. આ સાંભળી ઝઘેરચંદે એ પ્રમાણે ક્યું. એ ઝવેરચંદ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપત્ર હતા.

(દામોદરદાસ અને તેમની બે સ્ત્રીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ છો) વાર્તા ૨૨૪ મી.)

આ દામોદરદાસ જે કોઈ વૈષ્ણવ ઘેર આવતા તેમને બહું આદારથી પ્રસાદ લેવરાવતા. અને ગમે તેઓ વૈષ્ણવ આવે તે પણ તેના પર અભાવ લાવતા નહોતા. આ વાત એક ઇશ્વર-

દાસ વૈરણુવે સાંભળી તેથી તે દામોદરદાસની પરીક્ષા કરવાને તે ગામમાં આવ્યા. અને આવીને વાવડીપર સુઈ રહ્યા. દામોદરદાસ નિત્ય વાવપર આવ્યા ગયા વઈરણુવની ખબર કાઢવા જતા હતા. તે આવીને જુએ તો વઈરણુવ સુતો છે તેના ગળામાં કંઠી જોઈને તેને જગાડ્યો ત્યારે ઈશ્વરદાસ ગાળો ભાંડવા લાગ્યો છતાં તેનો હાથ પકડી તેને પોતાને ઘેર લઈ ગયો અને નહવરાવી શુભાપ્રસાદ લેવાની વિનતી કરી. ઈશ્વરદાસે કહ્યું કે હું મહાપ્રસાદ નહિ લઉં, દામોદરદાસે હાથ જોડીને કહ્યું કે તમે કેમ નહિ લ્યો, ત્યારે ઈશ્વરદાસે કહ્યું કે તમારું ઘર, દ્રવ્ય અને સ્ત્રી મને આપો તો હું લઉં ત્યારે દામોદરદાસે કહ્યું કે તમને આપી ચુક્યો ત્યારે ઈશ્વરદાસે કહ્યું કે તમે ઘરબહાર નીકળો તેથી દામોદરદાસે શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી નિકળવાનો વિચાર કર્યો નહોતો શ્રી ઠાકુરજીની ઝાંપી કરવા લાગ્યા. ત્યારે શ્રી ઠાકુરજી બોલ્યા કે વૈરણુવ પ્રસાદ ના લે તો તેની મરજી પરંતુ તું મને કેમ પધરાવે છે. દામોદરદાસ બોલ્યા કે હે પ્રભુ ? હે દિન-બંધુ ? આટલા દિવસ આપ કોઈ દિવસ બોલ્યા નહોતા પરંતુ મ્યારે વઈરણુવ કોપાયમાન થતાં ત્યારે આપ બોલ્યા છો. તેથી જેના કોપથી આટલું ફળ થયું તો તેની પ્રસન્નતાથી અનિર્વચનીય ફળ થાય તો તેમાં શું કહેવું ? જેથી કરીને હું તો જઈશ અને તે પ્રસન્ન થઈ મહાપ્રસાદ લેશે એટલે માફ ચિત પ્રસન્ન થશે. શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થઈ બોલ્યા કે એ વઈરણુવ તારાપર પ્રસન્ન છે અને હું પણ પ્રસન્ન છું. જેથી તું કાંઈ પણ માગ. દામોદરદાસે માગ્યું કે મારાપર કોઈ દિવસ વઈરણુવ અપ્રસ-

ન ન થાય અને મને અભાવ ન આવે એ હું માગું છું. શ્રી ઠાકુરજીએ આજ્ઞા કરી કે એ પ્રમાણે થશે પછી બંને વર્તણૂકોએ મળીને મહાપ્રસાદ લીધો. ઇશ્વરદાસે કહ્યું કે હું તમારી પરીક્ષા લેવાને આવ્યો છું તો આપ મારો અપરાધ ક્ષમા કરો. એ દામોદરદાસ એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમને કોઈ દિવસ વૈષ્ણવના ઉપર અભાવ આવતો નહિ. તેમની સાથે શ્રી ઠાકુરજી બોલતા, ચાલતા. અને વાર્તા કરતા હતા તેમની શી મોટાઈ કહિએ.

(કચ્છતર કચ્છતરીની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ લો) (વાર્તા ૨૨૫ મી.)

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી ગુજરાતે પધાર્યા હતા ત્યારે મહિનદી ભરપુર આવિ હતી. અહીં શ્રી ગુસાંઈજીએ મુકામ કર્યો ત્યાં જંગલ હતું. ત્યાં સામગ્રી થઈ. જ્યારે ભોજનનો વખત થયો ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ ભોજન ન કર્યું. તેથી ચાચાજીએ વિનંતિ કરી કે આપ ભોજન કેમ કરતા નથી ? શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે આજ કોઈ જીવ શરણુ આવ્યો નથી. આંછામાં આંછા બે જીવ નિત્ય શરણુ આવવા જોઈએ. મને શ્રી ઠાકુરજીની એવી આજ્ઞા છે તેથી હું ભોજન નહિ કરું. ચાચાજી જઈને ઝાડપરથી કચ્છતર કચ્છતરીની જોડ લાવ્યા શ્રી ગુસાંઈજીએ કૃપા કરી તેમને નાંખ સંભળાવ્યું. તે ત્યાં બેસી રહ્યાં, અને શ્રી ગુસાંઈજીએ ભોજન કર્યું. પછી તેમને જીકનધરી તેથી તે કચ્છતર કચ્છતરીને જ્ઞાન થયું. પછી તે ત્યાંથી ઉડી ગયા અને જ્યાં વૈષ્ણવ રહેતા હતાં ત્યાં તે ગામમાં એક વૃક્ષ પર માળો બાંધીને બંને રહ્યા ભગવદ વાર્તા થતી તે સાંભ-

૧૧ જતાં. વર્ષણુવના સત્સંગમાં ખસતા વૈષ્ણવની પાસે ક્યારે
 અને ભગવદ્વાર્તા થઈ જાય ત્યારે ઉઠીને ઠેકાણે જાય. એ
 મમાં એક રાજા હતો તેને કોડ થયો હતો બહુ ઉપાય કર્યા
 તુ કોડ મટે નહિ. રાજાને સર્પે વરદાન દીધું હતું કે પશુ પ-
 વાત કરશે તેતું સમજીશ તેથી તે રાજા સમજતો હતો.
 ૨ વર્ષદે કહ્યું કે કચ્છતરનું રૂધીર લાવો તો ઔષધ આપું જેથી
 ૩ મટી જશે આથી રાજાએ હુકમ કર્યો કે કચ્છતર પકડી લાવો
 ૪ મનુષ્ય જાણતો હતો કે ભગવન્મંડળીમાં કચ્છતર આવે છે
 ૫ તે તિલક કંઠી પહેરીને કચ્છતર કચ્છતરીને પકડી લાવ્યો.
 ૬ તે રાજાને આપ્યાં. રાજાએ પાંજરામાં રખાવ્યાં એને
 ૭ પીંજરું પોતાની પાસે રાખ્યું. કચ્છતરી કચ્છતરી સાથે બોલી કે
 ૮ પાણુને કેમ પકડી રાખ્યાં છે. કચ્છતરે કહ્યું કે રાજાને કોડ થયો
 ૯ તેથી આપણને મારી આપણું દોહી ચોપડશે એટલે તેનો
 ૧૦ મટસે. આપું વર્ષદે રાજાને કહ્યું. કચ્છતરી બોલી કે વૈદ્ય મુ-
 ૧૧ છે. આપણી વિષ્ઠા લગાડે તો કોડ તુરત મટી જાય. અને
 ૧૨ હી લગાડે તો બે મહીને મટે. આવાત રાજાએ સાંભળી રા-
 ૧૩ ને બોલી સમજવાનું વરદાન હતું તેથી તે ઝટ સમજી ગયો.
 ૧૪ રાએ પોતાને હાથે વિષ્ઠા ચોપડી કે તુરત કોડ મટી શયો.
 ૧૫ રાએ તેજ ક્ષણે તેમને છોડી મુક્યા એ કચ્છતર કચ્છતરી એવાં
 ૧૬ પાત્ર હતાં. જેમને લીધે શ્રી ઠાકુરજીએ પ્રથમથીજ વરદાન
 ૧૭ આપ્યું હતું તેમના ભાગ્યનો પાર નહીં.

વિઠલનાસની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ લો)

(વાર્તા ૨૨)

વિઠ્ઠલદાસ આગ્રામાં રહેતા હતા. તે જરીનો વે

હતા. બાળક તથા વહુ બેટી લાયક જરીના વસ્ત્ર બહુ એકઠાં કરી પોટકું ખાંધી શ્રી ગોકુળ લઈ આવ્યા. અને શ્રી ગુણાંબલને વિનંતિ કરી કે આપ અંગિકાર કરો. શ્રી ગુણાંબલએ સર્વ વસ્ત્ર શ્રી યમુનાજીમાં પધરાવી દીધાં આથી વિઠ્ઠલદાસ બહુ ઉદાસ થયા. તેથી શ્રી ગુણાંબલએ જાણ્યું. તેથી પોતે વિઠ્ઠલદાસને સાથે લઈને રમણુરેતી પધાર્યા અને તેમને ત્યાં. દિવ્ય નેત્ર આપ્યાં. રાસનાં દર્શન થયાં. તેમાં શ્રી ઠાકુરજી અને વ્રજભક્ત શ્રી સ્વામીનિજીએ તે જરીના વસ્ત્ર પહેર્યા હતા. વિઠ્ઠલદાસ દર્શન કરી બહુ પ્રસન્ન થયા. અને જાણ્યું કે શ્રી ગુણાંબલના વિના આવા દર્શન કોણ કરાવે. મારા મહાભાગ્ય છે પોતાનો જન્મ સફળ માન્યો પછી શ્રી ગોકુળ આવિ શ્રી નવનિતપ્રિયાજીનાં દર્શન કર્યાં તો તે જરીના વસ્ત્રનાં દર્શન થયાં. શ્રી નાથજીનાં દર્શન કર્યાં તોએ તેજ જરીના દર્શન થયાં. આથી વિઠ્ઠલદાસે વિચાર કર્યો કે જરી તો થોડી હતી છતાં સર્વ ઠેકાણે તેજ જરીના દર્શન થાય છે તેથી શ્રી ગુણાંબલ શ્રિ ઠાકુરજી અને શ્રી યમુનાજી ત્રણે એકજ સ્વરૂપ છે એવો અનુભવ વિઠ્ઠલદાસને થયો એ. શ્રિ ગુણાંબલના એવા કૃપા પાત્ર થયા.

(રતનાવતી રાણિની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો) ((વાર્તા ૨૨૭ મી.))

રતનાવતી આગ્રામાં રહેતી હતી. તે માનસિંહ રાજના ભાઈ માધોસિંહની રાણિ હતી. આ રતનાવતિની પાસે એક ખવાસણી રહેતી હતી. તે શ્રી ગુણાંબલની સેવક હતી અનન્ય વર્ધસ્થુવ હતી. આ ખવાસણીને જ્યારે બગાસું આવતું તથા છીંક આવતી તથા કંઈ વિસ્મય જેવું થતું. ત્યારે તે શ્રી કૃષ્ણ

સંબંધી ભગવાન્નામ લેતિ હતિ. કોઈવાર નંદકીશોર, કોઈવાર નંદકુમાર, કોઈવાર વૃદાવનચંદ, કોઈવાર ગોકુળચંદ, કોઈવાર યશોદાનંદ આવાં નામ લેતિ હતી અને તે વખતે તેના નેત્રમાં જળ ભરાઈ આવતું હતું. આ પ્રમાણે ક્ષણ ક્ષણમાં થયા કરતું તે સર્વ રત્નાવતી રાણી જોયા કરતી હતિ એક દિવસ રત્નાવતિએ કહ્યું કે તું ઘડીએ ઘડીએ કેાનું નામ લે છે? અને તારા નેત્રમાં જળ કેમ ભરાઈ આવે છે? અને શરીર શુદ્ધિ તું કેમ ભુલી જાય છે? ત્યારે ખવાસણિએ કહ્યું કે આ માર્ગ તો તાપ કલેશનો છે. તમે સુખી હોક આ વાતમાં શાં વાસ્તે પડા છે? રાણીએ ઘણા આગ્રહ કર્યો ત્યારે ખવાસણીએ કહ્યું કે પરમ ભગવદ્દીય જે સ્નેહી છે તેમની કૃપા થાય તો વિરહ ઉત્પન્ન થાય અને આ શરીર વિરહનું દુઃખ ખમી શકે. રાણીએ કહ્યું કે તું મને સમજાવ તેમ હું કરું. ત્યારે ખવાસણીએ પુષ્ટિ-માર્ગની રીત બતાવી. રાણીએ ખવાસણીની ટહેલ છોઠાવી તેણે ભગવન્નામ સંભળાવ્યા કરવું એવો ઠરાવ કર્યો. ખવાસણી આખો દિવસ તે રાણીને પુષ્ટિમાર્ગીય ભગવત્સ્વરૂપ અને ગુરૂનું સ્વરૂપ અને વર્ણસ્થાવનું સ્વરૂપ સમજાવ્યા કરતી હતી એક દિવસ શ્રી ગુસાંઈજી ત્યાં પધાર્યા ત્યારે રત્નાવતી શેવક થઈ અને પોતાના પુત્ર પ્રેમસિંહને સેવક કરાવ્યો. ઈંદ્ર નિલ-મણિનું સ્યામ સ્વરૂપ સિદ્ધ કરાવી પુષ્ટિ કરાવી સેવા કરવા લાગી. ધીરે ધીરે ભાવ વધવા લાગ્યો અનેક પ્રકારની સામગ્રી અને પકવાન ભોગ ધરે. શ્રી ઠાકુરજી લાડ લડાવે. શૃંગાર કરે, અને નિમગ્ન થઈ જાય તેથી તેના રોમે રોમમાં માધુર્યતા

ભરાઈ ગઈ. આથી તેણે ખવાસાણીને પુછ્યું કે પ્રગટ સ્વરૂપ કેમ મળે. ત્યારે ખવાસાણીએ કહ્યું કે મહેલની પાસે એક બીજો મહેલ કરાવો. અને તેમા વઈશ્ણવો આવીને ઉતરે તેમયે પ્રસાદ લેવરાવો તો શ્રી ઠાકુરજી પ્રગટ થઈ દર્શન દેશે અને તેથી ભગવત્કૃપા સંપુર્ણ થશે આથી તેણે બીજો મહેલ કરાવ્યો અને ગામ બહાર ચોકી બેસાડી કે જે કોઈ વૈઈશ્ણવ વૃજયાત્રાએ જાયતે વૈષ્ણુને અહીં લાવી આ મહેલમાં ઉતારવાં અને અનસખડી પ્રસાદ તેમને લેવાને મોકલવો. જ્યા વઈશ્ણવ લે ત્યારે રાણી પડદો નાખી વૈઈશ્ણવતાંના દર્શન કરતી એક દિવસ વઈશ્ણવ મંડળીમા શ્રી ઠાકુરજીનાં તેમને દર્શન થયાં. તેથી તે ખવાસાણીને કહીને પડદો છોડી બહાર નીકળીને મંડળીમાં જઈ બેઠી નાથ જોડી વઈશ્ણવને ભગવત્સમરણ કર્યા અને વિનતિ કરી કે મારા મનમાં ઘણા દિવસથી એવી અભિલાષા છે તો તમે પ્રસન્ન થઈ આજ્ઞા આપો તો હું મારા હાથથી વઈશ્ણવને નસાદ ધરૂ. વઈશ્ણવોએ હા કહી તેથી તે સોનાનો થાળ લઈ સર્વ વઈશ્ણવોને પીરસીને પ્રસાદ લેવરાવ્યો, ચંદન લગાડ્યું. અને ખીડી ખવરાવી ભગવદ્વાર્તા કરવા લાગી. આનંદ બહુ આવ્યો. ગામમાં ખબર પડી કે રાણી પડદો છોડી બહાર આવી છે તેથી આખું ગામ જોવાને આવ્યું અને ગામમાં ઘણી ધામ ધુમ મચી, આ દિવસે રાજા દુર ગામ ગયો હતો તેને દીવાને પત્ર લખી માણસ મોકલ્યું. માણસે રાજાને પત્ર આપ્યો જે પત્ર વાંચી રાજા ક્રોધયુક્ત થયો, આ સમયે રાણીનો પુત્ર પ્રેમસિંહ પાસે માળા તિલક ધરી સલામ કરવા આવ્યો હતો

ને રાજાએ કહ્યું કે આવો દાસીનાં, આ સાંભળી પ્રેમસિંહ
 હસી રહ્યો. અને રાજા ક્રોધે ભરાઈ અંદર ગયો. પ્રેમસિંહ દો-
 ધાને પુછ્યું કે મારાકાકાએ મને શું કહ્યું, ત્યારે લોકોએ સર્વ
 પ્રમાચાર કહ્યા. તે પછી પોતાને મુકામે આવ્યો. અને સભા
 વચ્ચે તેના કાકાએ તેને લુંડીનો કહ્યો હતો. તેથી એ વાતનો
 ત્યાંગપુરો કરવો જોઈએ એ નીશ્ચય કરી પોતાના માણને પાત્ર
 લખ્યો કે સભા વચ્ચે મને મારા કાકાએ લુંડીનો કહ્યો છે.
 તેથી તમે એ ત્યાંગ પુરો કરી બતાવો. હું લુંડીનો રહું તો
 સાફ. પ્રાણુતો એકવાર જશે. આ પત્ર પ્રાણુશે પ્રેમસિંહની
 માતા રતનાવતી રાણી છે પડદા બહાર નીકળી હતી તેને આ-
 પ્યો. રાણા પાત્ર વાંચી બહુ પ્રસન્ન થઈ અને શ્રી ઠાકુરજીની
 અને વૃંદાવણની આજ્ઞા લઈ માર્થ મુઠાવી નાખ્યું, પતી જી-
 વતો હતો તો પ્રાણુ ભગવદ્ ધર્મને મુખ્ય માની સંસારમાંથી
 આસક્તિ છોડવાને માર્થ મુઠાવ્યું. અને શ્રી ઠાકુરજીને જે
 મહેલમાં વૃંદાવણ ઉતરતા હતા તે મહેલમાં પધરાવ્ય. અને
 કિર્તન કરવા નાચવા, ગયા, અને આનંદ કરવા લાગી. શ્રી
 ઠાકુરજીને લાડ લડાવવા લાગી તેના પુત્રને પત્ર લખ્યો. મનુ-
 જ્યે જઈને તેનો પત્ર પ્રેમસિંહને આપ્યો પ્રેમસિંહને એવું નિ-
 યમ હતું કે જ્યાં સુધી તે લુંડીનો ન થાય ત્યાં સુધી અન્ન
 ખાવું નહિ. માત્ર ફલાહાર કરવો જ્યારે તેને પત્ર મળ્યો ત્યારે
 તે પત્રને માથે ચઢાવ્યો અને નોખત ખેસાડી અને વધાઈ દેવા
 લાગ્યો. ગણો આનંદ માન્યો આ સમાચાર માનસિંહજીને
 મોલુમ થયા એટલે લોકોએ તેને કહ્યું કે સભા વચ્ચે જે તમે

કહ્યું હતું તે સ્વાંગ પ્રેમસિંહજીએ કરી બતાવ્યો છે. લોંડીને બની ગયો છે. આ સાંભળી માનસિંહજી ઉદાસ થયો અને વિચાર કર્યો કે તે રાણીને (તેના ભાઈની વહુ) મારી નાંખાવવી પરંતુ લોક નીંદા ન થાય પૃથ્વીપતિને ખબર ન પડે કે માનસિંહે સ્ત્રીને મરાવી એવું બદનામ ન થાય, એવી રીતે મારાવવી. આવો વિચાર કરી રાજાએ તૈયારી કરી આ ખબર પ્રેમસિંહને થઈ ત્યારે તે બોલ્યો કે રાજા લોક ધાસ્તીને માટે માથું કપાવે છે તો એ બક્ષિતપર માથું કપાવશે તેની શી ફીકર છે. રાજા ઘેર આવ્યો અને જે મોટા મોટા પુરૂષો તેને મળવા આવ્યા તે સર્વને રાજાએ કહ્યું કે આપણી નિંદા ન થાય અને કાર્ય સિદ્ધ થાય એવો ઉપાય જેમ બને તેમ શોધી કાઢો અને રતનાવતીને મારી નાખો. પરંતુ આપણું નામ ન પડે. ત્યારે એક માણસે એવો વિચાર બાતાવ્યો કે પાંજરામાંથી સિંહને છોંડી દેવો અને સર્વ મનુસ્યને બહાર કાઢી મુકવા અને કમાડ બંધ કરી દેવા એટલે સિંહ અંદર જઈ રતનાવતીને મારશે પાછળથી આપણે સિંહને પકડી લઈશું એટલે વાત ગ્રમ રહેશે. આ વિચાર સર્વને સારો લાગ્યો તેથી તેમણે સિંહને છોડી મુક્યો. જ્યારે તે રતનાવતી પાંશે ગયો ત્યારે ખવાસણી બેઠી હતી અને શૂગાર કરતી હતી. ખવાસણીએ સિંહને જોઈને જયજયનો પોકાર કર્યો અને ઉભી થઈ, અને કહેવા લાગી કે શ્રી નૃસિંહજી પધાર્યા છે. મારા ભાગ્યનો પાર નથી. તે આગળ જઈ સિંહ પર હાથ ફેરવવા લાગી અને તેને તિલક કર્યું અને પુલ્કની માળા પહેરાવી અને હાથ જોડી ઉભી રહી, તેના

વની સચ્ચાઈ જોઈ શ્રી ઠાકુરજીએ સિંહમાં પ્રવેશ કર્યો. ને જેવે રિતે નૃસિંહજીએ પ્રહલાદજીને ચાટ્યા હતા તેમ આ પ્રહલાદવા લાગ્યો. શ્રી મહાપ્રભુજીએ પુરૂષોત્તમ સહસ્ત્રમાં ખ્યું છે તે નામ “ મક્તાંગલેહનોઘૌતક્રોધપુંજપ્રશાંતધી ॥ પછી પ્રહલાદે ફરી મહેલની બહાર કુદ્યો અને બહિર્મુખ જે દોડેલા હતા તે સર્વ રાજાની શેનાને મારી નાંખી ગામમાં હાકાર થઈ ગયો અને બહુ ત્રાસ થયો. માનસિંહરાજા બહુ ખોન્યો અને તુરત દોડી બાઈની વહુને પગે પડ્યો અને સાષ્ટાંગ કવત કર્યો ઉઠવાનું ભાન પણ રહ્યું નહિ રતનાવતી બોલી. ઉઠો ઉઠો શ્રી ઠાકુરજીનાં દર્શન કરો, શ્રી ઠાકુરજી સિંહરૂપ જી બીજે સ્વરૂપે દર્શન દેછે તેથી ઉઠો અને દર્શન કરો. રાજા ભો થયો અતે દર્શન ન કર્યા અને બોલ્યો કે તમે મારી રક્ષા રો. હું તમારે શરણુ છું આ સઘળું રાજ્ય અને ધન તમારું તમે સંસારનો લોભ છોડિને માથું મુડાવ્યું છે જેથી તમારે અછા હોય તેમ વર્તો, માનસિંહરાજા ઘેર ગયો અને ખજાનીને હુકમ કર્યો કે દરમહિને રાણીને દશહજાર રૂપીયા પાંચાડી દેજો તેનાથી વિશેષ માગે તો મને પુછીને દેજો. પરંતુ એક દીવશની ઢીલ કરીશ નહીં, ખજાનચી દરમહિને દશહજાર રૂપીયા પહોંચાડતે. તે બધા રૂપીયા સામગ્રિમાં ખર્ચી નાંખતી એ રતનાવતી રાણી શ્રી ગુણાંઈજીની કેટલી કૃપા પાત્ર હતી અને માનસિંહ રાજા રતનાવતીનાં ઠાકુરજીના દર્શન કર્યા વિના જળ પીતો નહીં. એ રાણી અને ખવાસણિ શ્રી ગુણાંઈજીનાં એવા કૃપા પાત્ર હતાં.

દક્ષિણના રાજાની વાર્તા.) (પ્રક્રમ ૧ જો) (વાર્તા ૨૨૮ મી.)

આ રાજાને એકસો ને આઠ રાણીઓ હતી. પરંતુ કોઈને સંતાન ન થવાથી રાજાનું મન બહુ ઉદાશ રહેતું હતું. આ દુઃખથી રાજા યાત્રા કરવા ગયો. તેથી જગન્નનાથજીનાં દર્શન કરવા ગયો ત્યારે તેને શ્રિગુણાંબજીના દર્શન થયાં તો સાક્ષાત્ પુણ્ય પુરૂષોત્તમના દર્શન થયાં. રાજા તેથી શ્રિ ગુણાંબજીને શેવક થયો. અને વિનંતિ કરી કે મહારાજ મારે સંતાન નથી જોયું મારું ચિત્ત લલકરે છે બહુ લાગી રહ્યું છે. શ્રિ ગુણાંબજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે ભગવત્સેવા કરો. રાજા શ્રિ ઠાકુરજી પધરાવિ ભગવત્સેવા કરવા લાગ્યો પછી પોતાને દેશ આવ્યો અને એક બીજી રાણી પરણ્યો તે ધાંચીની પુત્રી હતી, આ રાજાને કહ્યું કે મને ભગવત્સેવા કરવા દો. ત્યારે રાજાએ કહ્યું કે તું શ્રિ ગોકુળજી શ્રિ ગુણાંબજીની સેવક થઈ આવ. મનુષ્યોને નવનિત પ્રિયાજીનાં દર્શન અને શ્રિ નાથજીને દર્શન કર્યા પછી પોતાને દેશ આવિને અને રાજાને શર્વ સમાચાર કહ્યો પછી તે રાણી સવામાં નહાવા લાગી. અનેક પ્રકારની સામગ્રી કરી. અનેક પ્રકારના વાઘા કરી શ્રિ ઠાકુરજીને પ્રસન્ન કરતી હતી. આવો તેનો ભાવ જોઈને રાજા તેના પર પ્રસન્ન થયો. અને નિત્ય તે રાણી પાસે આવે અને ભગવદ વાર્તા કહે. સેવાનિત સમજાવે આમ કરતાં તે રાજાને એક પુત્ર થયો તે બહુ ગુણવાન થયો રાજાએ શ્રિ ગોકુળ વિનંતિ પત્ર લખી શ્રી ગુણાંબજીને પધરાવી વિનંતી કરી કે મહારાજ આ પુત્રને સેવક કરો.

શ્રી શેશાંઈજીએ તેને નામ નીવેદન કરાવ્યું. રાજાએ શ્રી ગુણાંઈજીને વિનંતી કરી કે નીવેદન તો તાદ્રવી ભગવદ્દીયના સંગે વિચારવું જોઈએ. પરંતુ તેવા કોઈ અહીં મળતા નથી તેથી હું કોનો સત્સંગ કરું. શ્રી ગુણાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે અહીં અદ્ભુતદાસ આવશે તેમનો સત્સંગ કરજો રાજા અદ્ભુતદાસનો સત્સંગ કરવા વાગ્યો. ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ રાજાને અનુભવ જણાવ્યો. રાજાની ખુદ્દિ નીળકામ થઈ. એ રાજાએ શ્રી ગુણાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

પુશાલદાસની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ ભો)

(વાર્તા ૨૨૯ મી.)

પુશાલદાસ બહુ દ્રવ્ય કમાયા. સર્વ દ્રવ્ય શ્રી ગુણાંઈજીની પાસે લઈ ગયા. આ વખતે શ્રી ગુણાંઈજી શ્રી નાથજીનો શૃંગાર કરતા હતા. તે આ વાત સાંભળીને ચુપ રહ્યા અને સેવાથી પહોંતીને રાજભોગ પછી બહાર પધાર્યા. ત્યારે પુશાલદાસે શ્રી ગુણાંઈજીનાં દર્શન કર્યા અને ત્રણુલાખ રૂપીયાનો સામાન જેતે લાવ્યા હતા તે શ્રી ગુણાંઈજી આગળ ધર્યો શ્રી ગુણાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે આ દ્રવ્ય અમારા કામનું નથી તમે પાછું લઈ જાઓ અને ઈચ્છા આવે તેમ કરો. આથી પુશાલદાસે પુછ્યું કે મહારાજ મારો અપરાધ શો છે? ત્યારે શ્રી ગુણાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમારો અપરાધ કંઈ પણ નથી એ દ્રવ્ય એવું જ છે કે હું શૃંગાર કરતો હતો તે વખતે આ દ્રવ્યની મને ખબર થઈ તેથી માફ જે ચિત્ત થઈ ગયું. જે દ્રવ્ય આવેથીજ સેવામાંથી ચિત્ત નીકળી ગયું તો કે ભંડારમાં રહેતો શું ન કરે જેથી તે દ્રવ્ય મારા ઉપયોગનું નથી. પુશાલદાસે વિચાર કર્યો

કે જો આ દ્રવ્ય મારા ઉપયોગમાં આવશે તો મારી ખુદ્દિ બ્રહ્મ કરશે આથી તેમણે તે દ્રવ્ય લુંટાવી દિધું. એક પછસો સરખો રાખ્યો નહિ. શ્રી ગુસાંઈજીના વચન પર તેમને આવો વિશ્વાસ હતો અને સંપૂર્ણ દ્રવ્યતા હતી. એ ખુશાલદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

ગોકુળદાસ જેમણે ગુપ્ત ભેટ કરી તેમની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૨૩૦ મી)

આ ગોકુળદાસ પાસે દ્રવ્ય બહુ હતું. એક લાખ રૂપીયાની હુંડી લખાવી તે શ્રી ગોકુળ ગયા. આથે વૈષ્ણવ બહુ હતા. છે સર્વેએ જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કર્યા ત્યારે ભેટ ધરી. ગોકુળદાસે કંઈ ભેટ કરી નહીં. સર્વ લોક નીંદા કરવા લાગ્યા કે પછસાવાળો થઈને કંઈ ભેટ કરી નહીં, ખાલી દંડવત કર્યા. ગોકુળદાસે છાનામાના ગાદીની નિચે કાગળ મુકી દીધો, મુકતી વખતે ખવાસે જોયો. જ્યારે સર્વ લોક ગયા ત્યારે ખવાસે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે એક વૈષ્ણવ છાનામાનો કાગળ મુકી ગયાછે શ્રી ગુસાંઈજીએ તે કાગળ ભંડારમાં મોકલી દીધો. ઘણા દીવસ સુધિ તે સંગ શ્રી ગોકુળ અને શ્રીજીદ્વાર રહ્યો. પરંતુ કેઈ દિવસ એ વાત ગોકુળદાસે પ્રગટ કરી નહિ. પોતાની નીંદા કરાવ્યા કરી એ ગોકુળદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

(નરસીદાસની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ જો.) (વાર્તા ૨૩૧ મી.)

નરસીદાસ રસ્તામાં જતા હતા ત્યાં તેમને એક ભીલ મળ્યો. આ ભીલને એવો નિયમ હતો મનુષ્ય મારી તેમનો માલ લઈ લેવો તેથી આ ભીલ નરસીદાસને મારવા દોડ્યો તો તે સ્વરૂપ સિંહ જેવું દેખાવા લાગ્યું. આથી ભીલ બીન્યો

૧થી નરશીદા બોલ્યા કે તું કેમ બીજો છો? આવ મારી પાસે.
યારે તે બોલ્યા કે તમે મનુષ્ય છો છતાં સિંહ જેવા કેમ છો.
મને કાંઈ ખબર પડતી નથી ત્યારે તેમણે કહ્યું કે તારા જેવાને
શેક્ષા કરવાને હું સિંહ છું. હવે તને નહિ છોડુ આટલું કહી
મને થપડ મારી હથીયાર ખુંચાવી લીધાં ત્યારે બીલ બોલ્યા કે
મારાં હાથયાર-આપો. હવે હું તમને નહીં, માફ. નરશીદાસે
કહ્યું કે તારે ઘેર જઈ પુછી આવ કે તેં જેટલી હત્યા કરી છે તેનું
પાપ કેને છે. તેલીલ ઘેર પુછવા ગયો તો ઘરનાં મનુષ્યાએ
કહ્યું કે અમારે માથે હત્યા નથી અમે એવું કહ્યું નથી કેમ-
નુષ્ય મારીને ખવડાવ. બીલે આવી નરશીદાસને કહ્યું કે મારા
ઘરનાં મનુષ્ય તો હત્યામાં ભાગ લેતા નથી. ત્યારે નરશીદાસે
કહ્યું કે તું એકલો પાપ કેમ વોરે? મારી સાથે ચાલ તારું
કલ્યાણુ શ્રી પ્રભુજી કરશે, બીલ નરશીદાસની સાથે ચાલ્યા અને
શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક થયો અને કૃપાપાત્ર થયો એશ્રી ગુસાં-
પજીનો સેવક નરશીદાસ એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમના સંગથી
બીલ વૈશ્ણવ થયો.

(૩૫ મંજરીની વાર્તા.

(પસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૨૩૨ મી.)

૩૫મંજરી પૃથ્વીપતિની દાસી હતી. હીદુ રાજાની પુત્રી
હતી અને પૃથ્વીપતિને પંરણી હતી પરંતુ પાદશાહનો સ્પર્શ
કરતી નહોતી અને કહેતી કે જો તું મારો સ્પર્શ કરોશ તો હું
દેહ ત્યાગ કરીશ. તેનું ૩૫ બહુ સુંદર હતું. પૃથ્વીપતિ તેનું ૩૫
જોઈ રાજી રહોતો આ બાઈ રાત્રે આકાશ માર્ગે ઉડીને નં-
દદાસજી પાસે આવતી હતી, તેની પાસે એક ગુટિકા

ગુટિકામાં એટલું સામર્થ્ય હતું કે જે કોઈ મનુષ્ય મોઢામાં રાજે
 ને જ્યાં કહે ત્યાં તેને પહોંચાડી દે. આ ગુટિકા રૂપમંજરીન
 પાસે હતી તેથી નિત્ય તેના બળથી ઉડીને નંદદાસજી પાસે
 આવતી હતી. આમ કરતાં બહુ વર્ષ વિત્યાં એક દિવસ કો
 મનુષ્યે પૃથ્વીપતિ આગળ પદ ગાયું. “પદ” દેખો દેખો ના
 ગર નટ, નિરતત કાલીથિકે તટ” આ પદની છે શ્રી દુર્કમાં
 આવે છે કે નંદદાસ ગાવે ત્યાં નિકટ નિકટ. આ પદ પૃથ્વી-
 પતિએ સાંભળ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે તે એવા હતા કે પરમેશ્વરની
 પાસે બેસીને ગાતા હતા. જ્યારે કોઈએ કહ્યું કે આપદના ગાવા
 વાળાં હજી હાજર છે શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક છે અને ગોપાળ-
 પુરમાં રહે છે પૃથ્વીપતિએ વિચાર કર્યો કે આપણે વ્રજમાં
 અને નંદદાસજીને મળવું આથી પાદશાહ સહકુટુંબજી વ્રજમાં
 આવ્યા અને ગોવર્ધનમાં મુકામ કર્યો. અને ખીરબલને નંદદા-
 સજીની પાસે મોકલ્યો. અને કહ્યું કે તમે નંદદાસજીને પુછી
 આવો કે અમે તમને મળવા આવીએ કે તમે આવશો. નંદ-
 દાસજીએ કહ્યું - કે હું પરમ દહાડે મનસગંગા સ્નાન કરવા આ-
 વિશ ત્યારે પાદશાહને મળીશ, નંદદાસજી ખીજે દિવસે વિલ-
 છકુંડ નહાવા ગયો ત્યાં રૂપમંજરીનો મુકામ હતો અને રૂપમં-
 જરીએ રાજલોગ કર્યો હતો. આ નંદદાસજીએ જોયું તેથી ચોત
 એક વૃક્ષનાં થડ પાસે ઉભા રહ્યા. શ્રી ગોવર્ધનનાથજી રાજલોગ
 આરોગવા પધાર્યા હતા તેમણે કહ્યું કે નંદદાસજી બહાર ઉભા
 છે તેણે બોલાવી લાવ. નંદદાસને બોલાવ્યા અને તેમણે શ્રી
 ગોવર્ધનનાથજીનાં દર્શન કર્યા. શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ આજ્ઞા

રી કે તમે મહાપ્રસાદ લો. નંદદાસજીએ મહાપ્રસાદ લીધો.
છી વિદાય થઈ નંદદાસજી ગોપાળપુર ગયા બિજે દીવસે મા-
સીગંગા નંદાવાને ગયા ત્યાં પૃથ્વીપતિને મળ્યા: તેણે તેમને
મેકાંતમાં લઈ જઈને પુછ્યું કે તમે આ પદ ગાયું તે કેવી રીતે
પાત સાંભળી નંદદાસજીએ ઉત્તર જોઈ દેહ છોડ્યો પાદ-
પાદ તો વિરમય થઈ ગયો બહુ ઉદાસ થયો. પૃથ્વીપતિની
મેવી રીત હતી કે જ્યારે ઉદાસ થાય ત્યારે રૂપમંજરી મહાં
તેવાને આવે તેથી તે અંદર જઈને રૂપમંજરીની શન્મુખ ઉભો
હયો અને તેને આ વાત કહી કે પરમ ભગવદ્વિષ્ય નંદદાસજીને
મેં આ પ્રમાણે પુછ્યું એટલે તેમણે કંઈ પણ કહ્યું નહિં. અને
ભિનો દેહ છુટી ગયો તેથી માફ ચિત્ત ઉદાસ છે. પૃથ્વીપતિની
મા વાત સાંભળી રૂપમંજરીને વિપ્રયોગ ઉત્પન્ન થયો અને
વેરહથી તેણે પણ દેહ છોડી લીધો. એ રૂપમંજરી શ્રી ગુસાંઈ-
જીની એવી કૃપા પાત્ર હતી જેનાથી વિપ્રયોગ એક ઘડી પણ
પ્રહયો ન ગયો.

કલ્યાણભટ્ટ ખંભાણીઆમાં રહેતા હતા તેમની વાર્તા

(પ્રક્રમ ૧ લે.) (વાર્તા ૨૨૩ મી)

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી દ્વારકાથી ખંભાણીયા પધાર્યા.
ત્યારે કલ્યાણભટ્ટજી શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. અને શ્રી ગુસાં-
ઈજી પાસે ગ્રન્થ ભણ્યા. તેમને ગ્રન્થ સર્વ હૃદયારૂઢ થયા અને
સંસારમાંથી તેમની આસક્તિ નિકળી ગઈ. તેથી તેમના મનમાં
એમ આવ્યું કે શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનાં દર્શન કરું તે
આથી કલ્યાણભટ્ટ શ્રી ગુસાંઈજીની સાથે ગયા અને

કુળમાં નવનિતપ્રિયાજીનાં દર્શન કર્યાં પછી શ્રી ગોવર્ધનનાથજીનાં દર્શન કર્યાં. અને વિચાર કર્યો કે જન્મ સુધી અહિં રહેવું. તથી આન્યારમાં રહેવાને ઘર લીધું એ કલ્યાણભદ્રજીશ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

એક દીવસ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના દુધધરિયાએ બે વડોઈ દુધ આણું લીધું તથી રાત્રે શ્રી ગોવર્ધનનાથજી ઉઠ્યા, અને સોનાનો કટોરો લઈ દશ પંદર વર્ષના છોકરાનું રૂપ ધરી આન્યોમાં ગયા કલ્યાણભદ્રની પુત્રી દેવકી હતી, તે ઘરમાં દુધ ઘાણું થતું તથી તે વેચી દેતી હતી, એટલે શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ પુછ્યું કે તારી પાસે દુધ છે ? તેણે હા કહી કે છે, પરંતુ સાડાચાર પૈસા શેરના લઈશ. શ્રી નાથજીએ સાડાચાર પૈસા કળુલ કર્યા અને કટોરામાં દેવકી પાસેથી દુધ લીધું શેર દુધ કટોરામાં લઈ પીવા લાગ્યા પરંતુ તે ફીકું લાગ્યું તથી શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે તારી પાસે ખાંડ છે ત્યારે તેણે હા કહી તથી ચાર આનાની ખાંડ લિધી અને ચાર શેર દુધ લીધું અને ખડાં નાંખી પી ગયા, પછી દેવકીએ પૈસા માગ્યા ત્યારે શ્રી નાથજીએ કહ્યું કે મારો કટોરો રાખી મુક. કાલ કટોરો લઈ જઈશ અને પૈસા દઈ જઈશ. શ્રી ગોવર્ધનનાથજી પોઢયા. સવારે શ્રી ગોવર્ધનનાથજી શૃંગાર કરતા હતા, ત્યારે જીએ છે તો કટોરો નહોતો, સર્વ સિતરિઆ શોધવા લાગ્યા. શ્રી ગોવર્ધનનાથજીએ શ્રિગુસાંઈજીને કહ્યું કે, દુધરિઆએ દુધ આણું રાખ્યું હતું તથી હું દેવકી પાસેથી દુધ ને ખાંડ વેચાતી લઇને પી આવ્યા છું

મા વાત શ્રિ ગુસાંઈજીએ કલ્યાણુભટ્ટજીને કહી. કલ્યાણુભટ્ટ સાં-
 ણિ બહુ પ્રસન્ન થયા. અને ઘેર જઈ દેવકીને પુછ્યું કે કાલ
 તારિ પાસે કોઈ કટોરો મુકી ગયું છે. ત્યારે દેવકીએ કહ્યું કે એક
 છોકરો દુધ લઈ ગયો છે અને કટોરો મુકી ગયો છે કલ્યાણુ
 ભટ્ટજીએ કહ્યું કે એ છોકરો નહતો એતો શ્રિ નાથજી હતા.
 ટોરો જુએ તો શોનાનો હતો. કલ્યાણુ ભટ્ટજીએ તે લઈને શ્રિ
 ગુસાંઈજીને આપ્યો શ્રિ ગુસાંઈજી દેવકીને સરાહના કરવા
 માગ્યા અને કહ્યું કે તેના ભાગ્યની શી વડાઈ કરીએ. દુધ
 પરિયાને ખોલાવી ઠપકો આપ્યો અને આજ્ઞા કરિ કે કોઈ
 દેવસ આછુ રાખીશ નહિં. નહિ તો તારિ શેવા છુટીજશે. શ્રિ
 નાથજીનિ ઇચ્છા હોય ત્યારે દેવકી પાસેથી દુધ હાડીલઈને આરો
 માતા એ કલ્યાણુભટ્ટજી શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૩ જો)

એક દિવસ કલ્યાણુભટ્ટજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનતી
 કરી કે આપના નીકટવર્તીસેવક સેવા કરે છે. કોઈ જળ લાવે
 છે, કોઈ જળ ધરે છે કોઈ ખુહારી કરે છે (પુજે વાળે છે) કોઈ
 તેલ લગાડે છે, કોઈ ભંડાર કરે છે કોઈ રશોઈ કરે છે અને સર્વ
 એમ કહે છે કે અમારું આટલું અંગીકાર કરજો. ત્યારે શ્રી ગુ-
 સાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે એ સર્વની ભુલ છે અમારું
 સર્વ અંગીકાર કર્યું છે કંઈ બાકી નથિ એવું સમજવું જોઈએ
 તે સમજતા નથિ અને ઉલટું અંગીકાર કરશે, એમ સમજે છે
 તેમને વિશ્વાસ સંપૂર્ણ નથિ તેથી એમ કહે છે આ સાંભળી
 કલ્યાણુભટ્ટજી બહુ પ્રસન્ન થયા.

(પ્રસંગ ૪ થો)

એક સમય કલ્યાણભટ્ટે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનતી કરી મહારા ધીરાજ શ્રિ પ્રભુજીના ઉત્તમ ભગવદ્વિય લક્ષણ કેવાં હોય તે આપ કૃપા કરિને કહો. શ્રી ગુસાંઈજીએ કલ્યાણભટ્ટને કહ્યું કે ઉત્તમ ભગવદ્વિયનાં લક્ષણ તો આ છે. તે સર્વના ઉપર દયા રાખે. કોઈ ભગવદ્વિય વૈષ્ણવના ઉપર ક્રોધ ન કરવો તેનો અપરાધ સહેવો. તે દુર્વચન બોલે તેઓ શું આમ સમજી તેમનો અપરાધ ગણીકારવો નહિ તેમના વચન સાંભળિ મન ચલાય-ચમાન કરવું નહિ પરંતુ તે જે કરે તે શિક્ષા માનથી તેમની સાથે મધુર વચનથી બે હાથ જોડી બોલવું સાચું બોલવું. શ્રિ પ્રભુજીમાં ચિત્ત રાખવું અને નિર્મળ શુદ્ધિ રાખવી. સદા સર્વદા ઉપકાર કરવો. ક્ષણપર તથા ભગવદ્વિયપર મનબગડે નહિ એવું રાખવું ઈંદ્રિયો જીતવી પોતોના મનનો વિચાર કોઈને જાણવામાં ન આવે એમ રાખવો. શ્રી પ્રભુજીની સામગ્રી કરે તેમાં ચિત્ત ચલાયમાન કરવું નહિ. પ્રશાદ લેવો તોયમ પોતાને હાથે કરવો. મહાપ્રશાદ ન્યુન લેતો. બહુ પ્રશાદ લેતો નિદ્રા આવે. ભગવદ્ ભજન ન થાય તેથી ન્યુન પ્રશાદ લેવો. રોગાદિક થાય તો શ્રિ ઠાકુરજીની સેવામાં અંતરાય પડે. અને મન છે જીતી વશ કરે તો શ્રિ પ્રભુજીના ભજનમાં સ્થિર રહે. સદા સર્વદા પ્રભુનાં કાર્યમાં રહે. ઈંદ્રિયો જીતવિ. વિપયમાં ઉગાડવી નહિ. પોતે પ્રભુનો દાસ છે એમ રહે, બહિર્બુદ્ધિ લોક ચર્ચા કરે તો મૌન ધારણ કરે. શ્રી પ્રભુજીની શેવામાં શદ્દ શાવધાન રહે પ્રભુનિ રહસ્ય વાર્તા ભગવદ્વિય વૈષ્ણવ શીવાય પ્રગટ

દે. ધીરજ છોડે નહીં, ભુખ, તરંશ, નિદ્રા, શીત ઉષ્મ, ક્રોધ, ને લોભ એ દોષરૂપ છે તેનાથી બીતા રહે. તેને વશ થાય નહીં. ન જીતી લે, અભીમાન ન કરે, સર્વ ભગવદ્વિય વૈષ્ણવને! હર કરે, પ્રભુનું સ્વરૂપ અને તેમની લીલા ભગવદ્વિય વૈષ્ણવના હૃદયમાં રહે છે તેથી વૈષ્ણવને ભગવત્સ્વરૂપ છે એમ માને, નેક નામરૂપથી પ્રભુજી લીલા કરે છે એવો વિચાર કરતો રહે પ્રથમ હું કોણ હતો? શ્રી મહાપ્રભુજીની કૃપાથી મને શું મળ્યું છે. પોતાનો સ્વરૂપનો વિચાર કરતો રહે વિગેરે વિગેરે જેનાં પાવાં લક્ષણ હોય તેને ઉત્તમ ભગવદ્વિય જાણવો. શ્રી ગુસાંઈજીના આ વચન સાંભળી કલ્યાણભટ બહુ પ્રસન્ન થયા. અને હું કે વૈષ્ણવનું સ્વરૂપ તો એવું છે. આ કલ્યાણભટ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર ભગવદ્વિય હતા. તેમની વાર્તાના પારથી તેથી કેટલુંક કહીએ.

(એક કાયસ્થ સુરતમાં રહેતો તેમનિ વાર્તા.) (પતંગ ૧'લો.) (વાર્તા ૨૩૪)

એ કાયસ્થનું નામ મોતીરામ હતું. તે સુરતનાં સુખાની સે નોકર હતો તે રાજનગરમાં કોઈ કામને લીધે આવ્યો હતો. મારે શ્રી ગુસાંઈજીનો શેવક થયો હતો. એક વખત સુરતનાં સુખાની સાથે આગ્રે ગયો હતો. પૃથ્વીપતિને મળ્યો હતો. પાછી પત્ની વેભાએ આ સુખાએ ગોવર્ધનમાં મુયામ કર્યો ત્યારે મોતીરામ ગોપાલપુર શ્રી નાથજીનાં દર્શન માટે આવ્યો. આસમયે જલોગ થઈ ગયા હતા. તેથી તે કાયસ્થે શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યા. અને મનમાં વિચાર કર્યો કે સુખાને તો જલહી પી છે તેથી મારે શ્રી નાથજીનાં દર્શન નહીં થાય.

ભંડારીને મળ્યો અને તેને કહ્યું કે જો મેં ઘડી વહેલા ઉત્થાપ કરાવો તો હું સાઠ હજાર રૂપિયા સેવાના કરું. આ વાત ભંડારીએ શ્રી ગુસાંઈજીને કહી તેથી શ્રી ગુસાંઈજીએ ઉદ્વેગ મેં ઘા મોડા ઉથાપન કરાવ્યા મોતીરામ દર્શન કર્યા વીના સુખા સાથે કુચ કરી ગયો પછી કુખેરમાં મુકામ કર્યો, બીજે દહા મોતીરામનું મ્હોં ઉતરી ગયેલું સુખાએ જોયું તેથી તેણે પુછ્યું મોતીરામ ઉદાસ કેમ છે? ત્યારે મોતીરામે સર્વ સમાચાર કહ્યું સુખાએ કહ્યું કે તું દર્શનને માટે સાઠ હજાર રૂપિયા ખર્ચ ત હોતો તેથી હું તારા પર પ્રસન્ન છું તું જઈ શ્રી નાથજીના દર્શન કરી આવ. આથી મોતીરામે અવી રાજલોગનાં દર્શન કરી શ્રી નાથજીના દર્શન કરી બહુ પ્રસન્ન થયો અને મહાપ્રસાદીધો પોતાના અત્યંત ભાગ્ય માન્યા અને લાખ રૂપિયા હીરા લઈ શ્રી નાથજીને ચિથુક આભરણ કરવું એ મોતીરામ વર્ષજીવ એવો કૃપા પાત્ર હોતો જેમની આર્તી શ્રી નાથજી સાં ન શક્યા. ધનથી કાર્ય નથી થતું પરંતુ ભગવત્કૃપાથી સર્વ કામ સિદ્ધ થાય છે એ વાર્તા જણાવી. એ મોતીરામ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

જીવાપારેખ, સહજપાલ દોશી અને માધવદાસ દલાલનો વાર્તા.

(પ્રલેખ ૧ લો.)

(વાર્તા ૨૩૫ મો.)

આ ત્રણે મિત્ર હતા. તેઓએ ચાચા હરિદંશજી પાસેના મ સાંભળ્યું હતું જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી રાજનગર પધાર્યા ત્યારે આ ત્રણે જણા આવી તેમને ખંભાત પધરાવી લાવ્યા અને સહકુટુંબ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી સે-

વા કરવા વાગ્યા એક દિવસ માધવદાસ દલાલે અને સહજ-
પાલ દોશીએ વિનંતિ કરી કે મહારાજ અમે વેપારમાં જીતું
ખેલીએ છીએ તેનું પાપ ખરું કે નહિ. શ્રી ગુસાંઈજીએ આ-
જ્ઞા કરી કે “નાતૃતાત્પાકંકરમિતિ” જીઠ સમાન પાપ નથી. મા-
ધવદાસે કહ્યું કે આજ પછી હું દલાલી કરું છું પરંતુ જીતું ખે-
લીશ નહિ. મારા ગ્રાહકોને સારી રીતે માલ અપાવીશ. સહ-
જપાલ દોશીએ કહ્યું કે હું એક આનો નફો ખાઈશ, વધારે ન-
હિ લઉં, જેની ઇચ્છા હશે તે લેશે. એ ત્રણે જણ, એવા સત્ય-
વાદી હતા કે.ઈ દિવસ જીતું ખેલતા નહી. તેમની સચ્ચાઈ જોઈ
શ્રી ઠાકુરજી બહુ પ્રસન્ન થયા. અને ભગવદ ગુણગાન કરત
ત્યારે ગદ ગદ કંઠ થઈ જતા કીર્તનના અનેક પ્રકારના
અર્થ કરતા એક દિવસ માધવદાસ દલાલે જીવા પારેખને
પુછ્યું કે અન્યાશ્રમ, શું કરીએ થાય ત્યારે જીવાપારેખે કહ્યું
કે કૃષ્ણ વિના ખીજ અંશાઅવતારના ભજન પર્યંતેથી અન્યા-
શ્રમ થાય છે. સર્વત્ર વ્યાયક માની ખીજ દેવની પુજા કરે તો
એ બાધકરૂપી છે કારણ કે અનેક દેવ રૂપી ભગવાન થાય છે અ-
કેક દેવની પુજા વિધિ પ્રમાણે કરે તો પાર ન આવે તેત્રીસ
કરોડ દેવતા છે તો મનુષ્યનું તેટલું તો આયુષ્ય નથી કે તે સર્વ
દેવની પુજા કરી શકે તેથી સર્વના મુળ જે પુરૂષોત્તમદાસ તેમ-
ની સેવા કરે તો સર્વ દેવની પુજા થઈ જાય અને તેને કોઈ પ્રતિ-
બંધ ન કરી શકે. જેમ એક વૃક્ષને અનેક પત્ર છે ફળ છે ડાળો
છે તે સર્વનું પોષણ મુળમાં પાણી પાયેથી થાય છે એ પ્રમાણે
સર્વ દેવનું પુજન શ્રી પુરૂષોત્તમની સેવાથી જાય. એક

ચાચા હરિવંશજી ખંભાત આવ્યા ત્યારે સહજપાળ દોશીએ પુછ્યું કે શ્રી ઠાકુરજીએ સાત દિવસ સુધી શ્રી ગિરિરાજ કેમ ધારણ કર્યા તેનું કારણ કહો ? ત્યારે ચાચાજી બોલ્યા કે નંદરાયજીને શાત પ્રકારનો અત્યાશ્રમ હતો તે શ્રી ગિરિરાજ પુજનથી મર્યો એક તો મનુષ્ય માત્રપદ દેવનું રૂણ હોય છે. બીજું રૂષિરૂણ હોય છે ત્રીજું પિતૃરૂણ હોય છે ચોથું દેહ બળનું અભિમાન હોય છે, પાંચમું સગાંના બળનું અભિમાન હોય છે છઠ્ઠું આ કામ નહીં કરે તો લોકમાં મારી નીંદા થશે એ અભિમાન હોય છે અને સાતમું આ ત્રણે રૂણ જ નહીં કરે તો મારો પરલોક બગડશે એમ માને છે આ પ્રમાણે જીવને સાત પ્રકારનો અત્યાશ્રમ રહે છે તે છોડાવવાને માટે મનમાં નિઃસાધન થઈ ભગવદ્ આશ્રમ કરવો એ વાત નંદરાયજીને જણાવવાને શ્રી ઠાકુરજીએ સાત દિવસ સુધી શ્રી ગિરિરાજ ધર્યા છે. આ વાત પુષ્ટિ પ્રવાહ મર્યાદા ગ્રંથની ટીકામાં લખી છે. આ સાંભળી સહજપાલ દોશી બહુ પ્રસન્ન થયા અને ચાચાજીન સાથે દર્શન કરવા ગયા. એ ત્રણે જણા શ્રી ગુસાંઈજીના એવ કૃપાપાત્ર હતા.

ચાંપાભાઈ અધિકારીની વાર્તા,

(પ્રસંગ ૧ હો) (વાર્તા ૨૩૬ મી.)

ચાંપાભાઈ ગુજરાતમાં સેવક થયા હતા. શ્રી ગુસાંઈજીએ ચાંપાભાઈને પોતાની પાસે રાખ્યા હતા અને નિત્ય કથા સંભળાવતા હતા શ્રી ગુસાંઈજી વિષે ચાંપાભાઈને સંપૂર્ણ ભાવ ઉત્પન્ન થયો હતો. અને એની વૃત્તિ થઈ હતી કે શ્રી ગુસાંઈ

ની ઉપેર દોષબુદ્ધિ ન આવે. શ્રી ગુસાંઈજીએ ચાંપાભાઈની વી દશા જોઈને અધીકાર સોંપ્યો. ચાંપાભાઈ અધીકાર મા લાગ્યા. શ્રી ગુસાંઈજીએ વિચાર કર્યો કે અમારા ઘરને અધિકાર કરે તેની બુદ્ધિ ફર્યા વગર રહે નહી. પરંતુ ચાંપાભાઈની બુદ્ધિ ફરશે તો આપણે તેની ઠેકાણે લાવીશું આવો ચાર કરી તેમને અધિકાર સોંપ્યો. એક વખત શ્રી ગુસાંઈજી ત્રાત પધાર્યા ત્યારે રસ્તામાં ખીરબલ મળ્યો. ખીરબલ પાભાઈને પુછ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી શીતકાળમાં પરદેશ કેમ મારે છે ત્યારે તેમણે કહ્યું કે કરજ બહુ છે. ખીરબલે કહ્યું કે તલું દ્રવ્ય જોઈએ તેટલું તથ્યાર છે, શ્રી ગુસાંઈજીને પાછા શ્રી કુળ પધરાવો. ચાંપાભાઈએ શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી મારે તેમણે વિચાર કર્યો કે, ચાંપાભાઈની બુદ્ધિ ફરી ગઈ છે દ્રવ્યને માટે પરદેશ પધારું છું એમ એ સમજ્યા. મારે પાવાનું કારણ તો દૈવીજીવનો ઉદ્ધાર કરવાને માટે છે આથી શ્રી ગુસાંઈજીએ અર્ધ રાતે કુચ કરી ખીરબલને ખબર ન પડી. જોને દિવસે પોતે ચાંપાભાઈને આજ્ઞા કરી કે તમારી બુદ્ધિ ફરી ગઈ છે તેથી તમે ચરણોદક લો અને શ્રી સર્વોત્તમજીનો ભક્ત કરો. ચાંપા ભંડારિએ વિનંતિ કરી કે મેં આપની સેવાને માટે ખીરબલને વાત કરી હતી. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા રિ કે આટલા પ્રકારનું દ્રવ્ય શ્રી ઠાકુરજી અંગીકાર કરતા નહી. એક રાજનું દ્રવ્ય, એક વેશ્યાનું દ્રવ્ય, એક કૃપાણનું દ્રવ્ય એક હિંસાનું દ્રવ્ય; એક ઠગાઈનું દ્રવ્ય, ચોરીનું દ્રવ્ય, વિશ્વાધાતનું દ્રવ્ય, આટલા પ્રકારનું દ્રવ્ય શ્રી ઠાકુરજી અંગિકાર

કરના નથી જેથી તમે કોઈને દ્રવ્ય સંબંધી વાત કરશો નહીં. જેમનું પ્રભુ અંગીકાર કરવું ધારશે તેનું સ્વતઃ સિદ્ધ થશે. મહા ત્યાગી હો, ભગવત્પદવીને પ્રાપ્ત થયો હોય તો પણ દુષ્ટ અન્ન ખાય તો તેની બુદ્ધિ ફરે, આ વાત શ્રી મહાપ્રભુજીએ ભક્તિવરધીની ગ્રંથમાં કહી છે.

શ્લોક-લભતેસુદર્શાં ભક્તિસર્પતોપ્યધિકાંપરાં ॥ ત્યાગેવાધક્રમૂજસ્ત્વંદુઃસંસર્ગાત્તથાન્યતઃ ॥૧૧॥

આ અન્ન જે કહ્યું છે તે તો કંઈ દુષ્ટ નથી પરંતુ દુષ્ટ દ્રવ્યથી ખરિદ થયું છે તેથી તેમાં એ દુષ્ટ પદવી આવિ બળ્ય છે જેથી દુષ્ટ અન્ન અને દુઃસંગનો બહુ બચાવ રાખવો. આ વાત સાંભળી ચાંપાબાઈ બહુ પ્રસન્ન થયા. અને એવા નિયમ રાખ્યો કે દ્રવ્ય સંબંધી વાત કોઈને કરવિ નહિ. એ ચાંપાબાઈ શ્રિ ગુસાંપજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

(તાનસેનની વાર્તા)

(પ્રસંગ ૧ હો)

(વાર્તા ૨૩૭ મી)

તાનસેન મુસલમાન હતા. તેમને ગાન ગ્રંથાનો અભ્યાસ બહુ સારો હતો. દિલ્લીમાં પૃથ્વીપતિ પાસે રહેના હતા. સર્વ ગવૈયામાં તાનસેન મુખ્ય હતા. પૃથ્વીપર જ કોઈ રાજા અને મોટા પુરુષ હતા તેમની પાસે તાનસેનજી ગાવા જતા હતા. એક વખતે શ્રી ગુસાંઈજી પાસે ગાવા આવ્યા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ દશ હજાર રૂપૈયા અને એક કોડી ઇનામ આપ્યું ત્યાં તાનસેને પુછ્યું કે દશ હજાર રૂપૈયા તો ઠીક પરંતુ કોડી શા માટે આપી? ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે પાત્સા હોના કલાવંત છો તેના દશહજાર રૂપૈયા છે અને તમારા ગાવાનો કિંમતી અમારી પાસે એક કોડીની છે ત્યારે તાનસેને

કહું કે હું કેમ માનુ. ? શ્રી ગુસાંઈજીએ આથી ગોવિંદસ્વામીને
 ॥તાની પાશે બેલોળ્યા અને આજ્ઞા કરી કે એક પદ
 ॥ઓ. ત્યારે ગોવિંદ સ્વામીએ સારંગ રાગમાં પદ ગાયું
 ૧ પદ “ શ્રી વલ્લભનંદન રૂપ અનુપ સ્વરૂપ કહ્યાં નહી
 ૪૬ ” આ પદ સાંભળી તાનસેનજી ચકિત થઈ ગયા
 અને વિચાર કર્યો કે આમની આગળ માફ ગાન તો મખમલ
 આગળ ટાટ જેવું છે તથી આ કોડી ઈનામી ખરી છે. તાન-
 સેને ગોવિંદસ્વામીને કહું કે સાહેબ મને ગાન શીખવો. ત્યારે
 ગોવિંદ સ્વામીએ જવાબ દીધો કે હું અન્યમાર્ગીય સાથે ભા-
 રણ કરતો નથી. આથી તોનશેન શ્રી ગુસાંઈજીનો શેવક થયો
 અને પચિસ હજાર રૂપીયા ભેટ કર્યા. ગોવિંદસ્વામીની પાશે
 ગાયન વિદ્યા શીખ્યા અને શ્રી નાથજી પાશે કિર્તન કરવા લા-
 ગ્યા તાનસેન મહિનામાં એક વખત પાત્સાહ પાસે જતા
 અને વિશેષ ભાગે મહા વનમાં રહેતા. પછી રાજ આશકરણુને
 મળ્યા તે વાર્તા આશકરણુજીની વાર્તામાં લખી છે. એક દિ-
 વસ તાનશેનજી શ્રી નાથજી પાસે કિર્તન કરતા હતા. ત્યારે
 શ્રી નાથજી હસ્યા તે દિવસથી તાનશેનજીએ પાત્સાહ પાશે
 જવું આવવું છોડી દિધું. અને શ્રી ગુસાંઈજી પાશેજ રહ્યા. જે-
 મની સાથે શ્રી નાથજી હસતા ખોલતા, અને શ્રી ગુસાંઈજીની
 કૃપાથી સર્વ અનુભવ જણાવતા હતા. તાનશેનજી એવા કૃપા-
 પાત્ર હતા.

એક બ્રાહ્મણ અને તેની સ્ત્રીની વાર્તા (૧ સંગ ? જો.) વર્તી ૨૩૮ મી.

આ બ્રાહ્મણ પુર્વ દેશમાં રહેતો હતો. જ્યારે શ્રી ગુસાંઈ-

ઈજી પુર્વ દેશમાં પધાર્યા ત્યારે તે શેવક થયો, અને શ્રી ઠાકુ-
રજી પધરાવી બન્ને સ્ત્રી પુરૂષ સેવા કરવા લાગ્યા બંનેનું મન
ભગવત્સેવામાં બહુ લાગ્યું. તેઓ દહાડે ભગવત્સેવા કરતા અને
રાત્રે ભગવદ્ વાર્તા કરતાં, સેવાના પ્રતાપથી બંને વિપયવૃત્તિ
ભુલી ગયા અને દિવસ રાત ભગવત્સ્વરૂપનો વિચાર કરવા લા-
ગ્યાં. આમ કરતાં ઘણા દિવસ વિતી ગયા, પછી એક દિવસ
બ્રાહ્મણે એવો વિચાર કર્યો કે શ્રિજીના દરશન કરવા જઈં તો
સાફ તે ત્યાંથી સ્ત્રીને લઈને નિકળ્યો. અને થોડા દિવસમાં શ્રિ
જીદ્વાર આવી પહોંચ્યા, શ્રી નાથજીની સંધ્યા આરતીનો સમય
હતો. ભીડ બહુ હતી અને સ્ત્રી દુર્બળ હતી તેથી તેને શ્રી નાથ-
જીના દર્શન ન થયાં. તેને ગણેા વિરહ થયો. નેત્રમાંથી જળ
વહેવા લાગ્યું તેની આદશા, જોઈને શ્રિ નાથજી તેનો હાથ પ-
કડી નિજમંદિરમાં લઈ ગયા, તેણે શહદેહે લીલામાં પ્રવેશ કર્યો
બ્રાહ્મણ પોતાની સ્ત્રીને શોધવા લાગ્યો. પરંતુ ક્યાંય મળિ નહી
ત્યારે તેણે શ્રિ ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી કે મારિ સ્ત્રીને મેં બહુ
શોધી પરંતુ ક્યાંય દેખાતી નથી. ત્યારે શ્રિ ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા
કરિ કે તારિ સ્ત્રી ભગવત્લીલામાં ગઈ છે ત્યારે તેણે આજ્ઞા કરિ
કે ગ્રંથમાં લખ્યું છે કે ભગવત્લીલામાં લોક દેહ, ત્યાગ કરિને
બચ છે ત્યારે શ્રિ ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે પ્રેમમાં કંઈ નિયમ નથી
શ્રિ ઠાકુરજી પ્રેમને વશ છે અને પ્રેમ કંઈ નિર્બળ વિગેરે નથી
જ્યાં લાજ, અને અભીમાન છુટી ગયેલ છે આ વાત સાંભળિ
તે બ્રાહ્મણે વિનંતિ કરિ કે હું એકવાર તેને જોઈં તો અત્ર લેઉ
શ્રિ ગુસાંઈજી બ્રાહ્મણને સાથે લઈ પરાસોળી પધાર્યા. ત્યાં રાસને,

તરો હતો ત્યાં શ્રી ગોવરધનનાથજી રાસ કરતા હતા. શ્રી પ્રાંઈજીએ કૃપા કરી બ્રાહ્મણને દિવ્ય દ્રષ્ટી દીધી એટલે તેને તનાં દર્શન થયાં. અને પોતાની સ્ત્રીને જોઈ મનમાં બહુ પ્ર-
ન થયો. અને પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો કે તેના ભાગ્યનો
વો ઉદય થયો ને મારો ન થયો; પાછો જીએ છે તો કંઈ
શુ દીકું નહીં પછી શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે આવી મહાપ્રસાદ
ધો. બ્રાહ્મણને અત્યંત વિરહ થયો અને મુખમાંથી જવાળા
કળી. બ્રાહ્મણનો દેહ છુટી ગયો અને તત્કાળ ભગવત્લીલા-
માં પ્રાપ્ત થયો એ બ્રાહ્મણ અને તેની સ્ત્રી શ્રી ગુસાંઈજીનાં
વાંકૃપા પાત્ર હતાં. જેમને ભગવત્લીલામાં જતાં વિદાંબ
લાગી.

ધ્યાનદાસ અને જગન્નાથદાસની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ લો.) વાર્તા ૨૩૬ મી.)

ધ્યાનદાસ શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે રહેતા હતા. અને જ-
ન્નાથદાસ પણ શ્રી ગુસાંઈજીની પાસે આવીને રહ્યા. આ
જગન્નાથદાસના હાથમાં પત્રનું ચિન્હ હતું તેથી જે વસ્તુ
માંથી એક કાઢતાં તેમાંએ વધી જતી અને એ કાઢતાતો એ
ધી જતી પરંતુ ઘટતી નહીં. જગન્નાથદાસ બહુ ભોળાહતા
થી તેમને આ વાતની ખબર પડતી નહોતી. એક દીવસ શ્રી
સાંઈજીની ભેટના પઈસા જગન્નાથદાસની પાસે હતા. ત્યાં
હુ બીજારી માગવા આવ્યા તે સર્વને જગન્નાથદાસ એકેક
કસો દેતા ગયા ત્યારે ધ્યાનદાસે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતી કરી
જગન્નાથદાસ સર્વ દે છે તે ક્યાંથી કાઢે છે તેથી શ્રી ગુસાં-
ઈજીએ ઉતર આપ્યો કે જે કોઈ સત્કર્મ કરવાનું મન કરે છે,

અને તેને માટે પહેલેથી બનાવી રાખે છે તેને કંઈ કાર્ય પડતું નથી, તેનું કાર્ય શ્રી ઠાકુરજી સ્વતાઃસિદ્ધ પ્રથમથીજ બનાવી રાખે છે જેથી તમારે કોઈ પર અભાવ આણવો ન જોઈએ. વઘણુ તો નિર્દોષ છે અને જે કોઈ નિર્દોષ વસ્તુમ દોષારોપણુ કરે છે તો પોતેજ દોષિત થાય છે જેથી તમે વઘણુવ છો. દોષરહિતછોતો શામાટેકોઈનાપરદોષારોપણુકરો છો? આ સાંભળી ધ્યાનદાસ બહુ પ્રસન્ન થયા. અને તેમણે એક પાણુ લીધું કે આજ પછી ભગવદ્ધ્યાન છોડીને કોઈને દોષ નહીં જોઈ. જન્મપર્યંત તેણે કોઈનો દોષ જોયો નહીં. ભગવદ્ધ્યાનજ કર્યા કર્યું. એ ધ્યાનદાસ તથા જગન્નાથદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા જેમને ત્વરાથી નિર્દોષ જ્ઞાન થઈ ગયું. એ એવા વઘણુવ હતા.

(ગોપાલદાસની વાર્તા.)

(પ્રક્રમ ૧ ભો.)

(વાર્તા ૨૪૦ મી, ૧)

ગોપાલદાસને નામ નિવેદન કર્યું ત્યારે તેમણે શ્રી ગુસાંઈજીને વિનંતિ કરી કે મહારાજ હવે મારે શું કરવું? શ્રી ગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી કે ગોપીનાથદાસનો સત્સંગ કરે ગોપાલદાસ ગોપીનાથની પાસે જઈને રહ્યા. અને એવો વિશ્વાસ રાખ્યો કે ગોપીનાથ વિના કંઈ કામ કરવું નહિ. એ ગોપીનાથ શ્રી પુર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી નાથજીની પાછળ ફર્યા કરત કોઈ દીવસ તે કંઈ કાર્યાર્થ વૃજમાંથી દિલ્લિ ગયા. ગોપાલદાસ પણુ સાથે ગયા. રસ્તામાં જંગલમાં રાત પડી ત્યાં કોઈ મનુષ્ય નહોતું. એક વૃક્ષની નીચે સુકામ કર્યા, ગોપાલદાસ થાક્યા હતા તેથી તે સુઈ ગયા. અને ગોપીનાથ તો શ્રી સર્વો

।મજનો જપ કરવા બેઠાં જ્યારે સવાપહોર રાત ગઈ ત્યારે
મેક સર્પ આવ્યો અને ગોપાલદાસને ગળે કરડવા લાગ્યો,
યારે ગોપીનાથે લાકડીથી તેને દુર નાંખ્યો આ પ્રમાણે શો
પાર તે સર્પ આવ્યો અને ૧૦૦ વાર તેને દુર નાંખ્યો, આખરે
। સર્પ બોલ્યો કે તું મને ક્યાં સુધી ફેંકીશ અને અને મારે
બેવું રિણુનું બંધ લખ્યું છે કે એક જન્મ હું તેના ગળાનું લો-
હી અને એક જન્મ તે મારા ગળાનું લોહી પીએ તો તમે વ-
ચ્યે કેમ પડો છો ? ત્યારે ગોપીનાથ બોલ્યા કે આતો ગોપા-
દાસનો છેલ્લો જન્મ છે તેથી હું તેને કરડવા નહીં દઉં ત્યારે
સર્પ બોલ્યો કે હું એનું લોહી પીધા વગર નહીં રહું, આથી
ગોપીનાથે કહ્યું કે બેસ તને લોહી પાઈ સર્પ બેઠો એટલે ગો-
પીનાથે છરી અને કટોરી કઢી નિચે કટોરી મુકી તેના ગળા
માંથી લોહી કાઢવા માંડ્યું એટલામાં ગોપાલની નિદ્રા ખુલી
ગઈ અને બોલ્યો કે કેણુ છે ? ત્યારે ગોપીનાથ બોલ્યા કે એ
તો હું છું. ગોપાલદાસને સર્પની ખબર નહોતી તોપણ મનમાં
એમ લાગ્યા કે ગોપીનાથ સારા વાસ્તેજ કરતા હશે આમ
સમજી તે કંઈ પણ બોલ્યા નહિ, અને મનમાં એમ ન આ-
વ્યું કે જંગલમાં મને મારે છે. તે કંઈ તે જાણતા નહોતા તેથી
તેમણે કંઈ પુછ્યું નહિ ગોપીનાથે સર્પને લોહિ પાઈ વિદાય
કર્યો અને ગોપાલદાસને મલમપટી લગાડી ગોપીનાથ સુઈ
રહ્યા. સંવારે ઉઠી બન્ને જણુ ચાલ્યા ત્યારે ગોપીનાથે ગોપા-
લદાસને બધી વાત કહિ બન્ને જણુ જ્યારે ગોકુળ આવ્યા,
ત્યારે ગોપીનાથે શ્રિ ગુસાઈજીને વિનતિ કરિ કે મહારાજ મે

ગોપાલદાસનું ગળું વાઢયુ તોએ તે કંઈ બોલ્યા નહિ. શ્રી ગુણાંબલએ આજ્ઞા કરી કે ગોપાલદાસે વિશ્વાસ રાખ્યો તો તેનું સર્વ કાર્ય થયું. મૃત્યુથી બચ્યા અને વર્ષાણુવના સંગથી જન્મ જન્મનું સંકટ છુટ્યું વિશ્વાસ તો આવોજ રાખવો જોઈએ આ ગોપાલદાસ શ્રી ગુણાંબલના એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમના વિશ્વાસની પ્રશંસા શ્રી ગુણાંબલ ઘડીએ ઘડીએ કરતા.

વાંકાનેરના ગબ્બ કલ્યાણસીંહના પુત્ર પૃથ્વીસિંહની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ ભો.)

(વાર્તા ૨૪૨ મી.)

આપૃથ્વીશિંહ બહુ કવિતા કરતા હતા તેમણે શવૈયા, છંદ, ચોપાઇ અને દોહા. એવી અનેક પ્રકારની કવિતા રચી હતી, તેમણે રૂકિમણીવિદ્ય. સ્યામલતા વિગેરે બહુ પુસ્તક બનાવ્યા છે તે દિવસ અને રાત શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરતા તેમનું ચિત શ્રી ઠાકુરજીના ચરણાવિંદ, છોડી બીજે કોઈ કેંકાણે લાગતું નહોતું, તેમનું ચિત શંકાર વિષયમાં બિલકુલ ચોંટતું નહોતું. જ્યારે તે તેમની સ્ત્રીને જોતા ત્યારે તેને તે આળખતા નહિ-એ કેણુ છે ? આવું શ્રી ઠાકુરજી વિષે તેમનું ચિત હતું. પૃથ્વીશિંહજી પરદેશ ગયા ત્યારે માનશિંહ સેવા કરતા એક દિવસ વાંકાનેર ઉપર શત્રુ ચઢી આવ્યો, ત્રણ દિવસ લડાઈ થઈ. બીજી બાજુએથી બિજો શત્રુ આવ્યો. ત્રણ દિવસ શ્રી ઠાકુરજીએ લડાઈ કરી રાજાનું કામ ચલાવ્યું અને મંદીરમાં કોઈને દર્શન આપ્યાં નહિ. મંદીરમાં કમાડ ભીંતથી બંધ થઈ ગયાં. કોઈથી ઉઘડયાં નહિ, ચોથે દીવશે ઉઘડયાં. પૃથ્વીશિંહજી પરદેશમાં માનસી સેવા કરતા હતા ત્યાં તેમને ખબર પડી કે

મણુ દિવસાથિ શ્રિ ઠાકુરજી દર્શન હેતા નથિ એવા દર્શન પૃ-
થ્વીશિંહજીના મનમાં થયા, તેથિ તેમજે પત્ર લખીને વાંકા-
નેર મોકલ્યો. તો વાત શાચી નિકળી. એ પૃથ્વીશિંહજી એવા
કૃપાપાત્ર હતા.

(પસંગ ૨ જો.)

પૃથ્વીશિંહજીએ એવો નિયમ લીધો કે પ્રજામાં વાસ કર-
વો. અને પ્રજામાં દેહ છોડવો. આ ખખર તેમના શત્રુને થયા.-
તેથી તેજે દિલીપતિને શીખવ્યું કે તેને દુર મોકલો તો સારૂ.
દિલીપતિએ પૃથ્વીશિંહજીને કાણુલની મુહિમપર મોકલ્યા.
ત્યા તે બહુ મુશ્કેલ જીત્યા. ત્યાં પૃથ્વી પ્રતિનો કાગળ આવ્યો.
ત્યારે તેને કહ્યું કે હું પ્રજામાં દેહ છોડીશ. એટલે કાલ પાછો
પૃથ્વીશિંહજી સાંઢડીપર બેસી ત્યાંથી ચાલી નીકળ્યા. બે દિ-
વસમાં મથુરા આવ્યા. વચમાં નદી પર્વત બહુ હતા પરંતુ તે-
મને કોઈ ઠેકાણે પ્રતિબંધ ન થયો. કાણુલ મથુરાથી ૬૦૦ ગા-
ઉ દુર છે તે બે દિવસમાં આવ્યા. પ્રજામાં આવી શ્રી નાથજીનાં
દર્શન કરી યમુનાપાન કરી દેહ છોડી દીધી, એ પૃથ્વીશિંહજી
શ્રિ ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા. જેમજે કાળે પ્રતિબંધ
ન કર્યો.

દુર્ગાવતી રાણીની વાર્તા.

(પસંગ ૧ જો.)

(વાતા ૨૪૨ મી.)

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી દક્ષિણ પધાર્યા હતા. દક્ષિ-
ણથી તૈલંગ પ્રાક્ષણ આ દેશમાં રહેવા માટે આવ્યા ત્યારે ર-
સ્તામાં ઘડા ગામમાં નર્મદા કિનારેર મુકામ કર્યો અહીં એક
મનુષ્ય દેવતા લેવા ગયો તે દક્ષિણિ હતા તેથી સર્વ ઠેકાણે ઇ-

સ્તુ ઈસ્તુ પુછે તેથી દેશમાં કોઈ સમજતું નહોતું તેથી બહુ ઠેકાણે રખડી પાછો આવ્યો. અને શ્રી ગુસાંઈજીને કહ્યું કે અહીં દેવતા મળતો નથી. શ્રી ઠાકુરજીને બહુ અવાર થઈ ગઈ હતી તેથી શ્રી ગુસાંઈજીએ ખીજીને કહ્યું કે આ ગામમાં શું દેવતા ઓલવાઈ ગયો છે કે શું. શ્રી ગુસાંઈજીનું આ વચન સત્ય કરવાને શ્રી ઠાકુરજીએ સર્વ ઠેકાણે દેવતા ઓલવી નાખ્યો આથી ગામમાં ખુશો પડી અને લોકો મળી દુર્ગાવતી રાણી જે રાજ્ય કરતી હતી તેની પાસે ગયા. અને તેને ખબર કરી કે લોકો ખુબે મરે છે, ગામમાં હાહાકાર થઈ ગયો. છે દક્ષિણના બ્રાહ્મણજી આવ્યા છે તમણે સર્વ ઠેકાણે દેવતા ઓલવી નાખ્યો છે આ સાંભળી દુર્ગાવતી રાણી શ્રી ગુસાંઈજીના મુકામપર આવી અને તેમને વિનતી કરી, એક મહીના પર સુર્યગ્રહણ હતું ત્યારે તેણે જે ૧૦૮ ગામનો સંકલ્પ કર્યો હતો તે ગામ તેમને ભેટ કર્યા ત્યારે પોતે કહ્યું કે હું તો દાન લેતો નથી ત્યાં દુર્ગાવતીએ કહ્યું કે મેં તો દાન કર્યું તેથી હવે પાછા કેમ લઉં, તમારો ઈચ્છા આવે તેમ કરો આથી શ્રી ગુસાંઈજીએ દુર્ગાવતીના હાથથી તૈલંગ બ્રાહ્મણને તે ગામ વહેંચાવી દીધાં, જે આજ સુધી તેઓ ખાય છે. શ્રી ગુસાંઈજીનું આવું સામર્થ્ય જોઈ દુર્ગાવતી રાણી તેમની સેવક થઈ એને વિનતી કરી કે સદૈવ આપ શ્રને દર્શન દો. આથી જ્યાં તળાવપર શ્રી ગુસાંઈજીનો મુકામ હતો ત્યાં બેઠક કરવી અને શસ્ત્રાપરાયણ કરી. દુર્ગાવતીને અહીં નિત્ય દર્શન થતાં. પછી શ્રી ગુસાંઈજી શ્રી ગોકુળ પધાર્યા અને દુર્ગાવતીરાણી ત્યાં નિત્ય શ્રી ગુસાં-

જીનાં દર્શન કરતી તો સાક્ષાત શ્રીમદ્ ભગવતનો પાઠ કરતા
ખેવા દર્શન તેને થતાં એ દુર્ગાવતી રાણી શ્રી ગુસાંઈજીની
ખેવી કૃપાપાત્ર હતી.

ભગવાનદાસની વાર્તા

(પ્રસંગ ૧ ભે.)

(વાર્તા ૨૪૩ મી.)

શ્રી મહાપ્રભુજીના સેવક સારસ્વત બ્રાહ્મણ રામાયણ-
જીના આ ભગવાનદાસજી યજમાન હતા. તેમના સત્સંગથી
ભગવાનદાસજીની બુદ્ધિ નિર્મળ થઈ હતી. એક દિવસ ભગ-
વાનદાસજી રામરાયજી સાથે વૃંદાવનથી ગોપાલપુર આવ્યા.
જન્માષ્ટમીના દર્શન કરવા ગયા. શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યા
તો સાક્ષાત પુર્ણ પુરૂષોત્તમના દર્શન થયાં તેથી તેમણે રામ-
રાયજીને કહ્યું કે મને શ્રી ગુસાંઈજીનો સેવક કરવો. રામરાય-
જીએ કહ્યું કે તમે ગોવિંદદેવજીના સેવક થયા છો. ત્યારે ભગ-
વાનદાસજીએ કહ્યું કે આમાં અને ગોવીંદદેવીજીમાં કંઈ ફેર-
નથી. ગોવિંદદેવજીની કૃપાથી તમે મળ્યા છો અને તમારી કૃ-
પાથી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન થયાં છે જેથી હમણાને હમણાં
વિનતિ કરી મને સેવક કરાવો. રામરાયજી શ્રી ગુસાંઈજીને
વિનતી કરી નામ નિવેદન કરાવરાવ્યું. ભગવાનદાસજીએ શ્રી
ગોવરધનનાથજીનાં દર્શન કર્યા એટલે તેમના હૃદયમાં ભગ-
વત્લીલાની રચુરતી થઈ. જન્માષ્ટમીના દિવસે સાંજને વખતે
તેમને નામ નિવેદન કરાવ્યું. આવતે તેમણે શ્રી નાથજીની
સન્નિધાન એક નવું પદ બનાવિને ગાયું. પદ. શ્રવણ સુતું સ-
જની બાજે મંદિરના આજ નિશ લગત પરમ સુહાઈ ॥ અ-
તી આવેશ હોત તન મનમેં શ્રી ગોકુળ બજત વધાઈ ॥ ૧ ॥

દેદે કાન સુનત અરુ પુલન રાવલ કે નર નારી ॥ નંદરાયની દોડા
 જાઓ હે હોત કુલાહલ ભારી ॥ ૨ ॥ અતિ ઉંચે ચઢી ટેર સુ-
 નાવત પસરી ઉઠે જે ગ્વાલ ॥ ગૈયાં ખગદાવોરે ભૈયાં ભયો
 નંદ કે લાલ ॥ ૩ ॥ આનંદ ભરી આકુલાય ચલિ સખ સહજ
 સુંદરિ ગોપી પ્રાદુરભાવ - જશોદાસુતકો તમે તનયન ઓપી
 ॥ ૪ ॥ ચંચલ સાજ શૂગાર ચંદમુખી ચંચલ કુંડલ હારા ॥
 હાથ ન કંચન થાર વિરાજત પદ નુપુરઝનકારા ॥ ૫ ॥ વરખત
 કચ કુસુમન શોભીત ગલિ દરસ ચોપએય ભાઈ ॥ ગાવત ગીત
 પુનીત કરત જગ જસુમતી મદિર આઈ ॥ ૬ ॥ ધન્ય દિવસ
 ધન્ય રાત્ર આજઠી ધન્ય ધન્ય યજ્ઞ સખ ગોરી ॥ સ્યામ સુંદર
 ચંદે નિરખત માનો અખિયાંભિખીત ચકોરી ॥ ૭ ॥ શોભા
 યુત આઈ કીરતી અપને ગ્રહમાની વધાયે ॥ જાચક જન ધન
 ધન જ્યાં વરખત જાનગાપ ત્યાં આયે ॥ ૮ ॥ આય જુરેસખ
 ગોપ ઓપશેાં ભયો જે મનકો ભર્યો ॥ પંચામૃત સીસનતે
 દારત નાચત નંદ નચાયો ॥ ૯ ॥ નાચત ગ્વાલ બાલ રસભીને
 હરદ દહી ભર રાજે ॥ ઇતથીશાન ઉતલેરી દુંદુંભી હરખી પ-
 રસ્પરાખાને ॥ ૧૦ ॥ ખગમૃગ દ્રુમ દિશદિશા ભવનનમેં દેખી
 હતહે સરસાને ॥ પ્રાનનકે સાશે ઇંદ્રીજો ચોત્રજગન હુલસાને
 ॥ ૧૧ ॥ દેવજા વંદન માલનંદુત નં ભવનમેં શોહે ॥ વ્યામ
 વીમાનની ભીર ભઈ લખ અમરનકો મનજાહે ॥ ૧૨ ॥ મહા
 રાજ ગજરાંજ નંદયે જે માગ્વો સો પાયો ॥ જાકે એસો પુત
 ભયો તાકો જ્યાંય જગત જશ ચાંચો ॥ ૧૩ ॥ જનકો સુખ
 ૩૧૦ પ્રભાદિક ચોં હલસે વૃજગેહી ॥ કહી ભગવાન હીત

મરાંય પ્રભુ પ્રગટે પ્રાન સ્નેહી ॥ ૧૪ ॥ આ પદ ભગવાન-
સે ગાયુ તેમાં છાપ ધરી કે “ કહે ભગવાનહિત રામરાય પ્રભુ
પટે પ્રાન સ્નેહી ” આ પદ સાંભળી શ્રી ગુસાંઈજી બહુ પ્રસ-
ન્ન થયા, અને રામરાયજી પણ પ્રસન્ન થયા. ભગવાનદાસજીએ
મરાયજીની કૃપા મુખ્ય માની, તેમણે હજારો પદ બનાવ્યા
તે રામરાયજીનું નામ બતાવતા ગયા ભગવાનદાસજી શ્રી
સાંઈજીના એવા કૃપાનાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૨ જો.)

ભગવાનદાસજી વૃંદાવનમાં રહેતા હતા. જ્યારે ગોપાલ-
થી વૃંદાવન ગયા ત્યારે ગોવીંદેવજીના અધીકારીએ સાંભળ્યું
ભગવાનદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. તેથી તેમને ગો-
વિંદેવજીના દર્શન કરવા ન આવવો દીધા. દર્શન બંધ કર્યા.
ત્યારે ગોવિંદેવજીના સેનભોગમાં દુધ ભાત ધર્યો ત્યારે ગો-
વિંદેવજીએ આજ્ઞા કરી કે ભગવાનદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના સે-
વક થઈ આવ્યા છે તેથી તે ભોગ ધરશે તો હું આરોગીશ. આ
સાંભળી હરીદાસ અધિકારી ભગવાનદાસને ઘેર આવ્યા અને
મને પગે પડી બોલાવી ગયા. ગોવીંદેવજીએ દુધભાત માગી
ધો. ભગવાનદાસજી શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાનાત્ર હતા.

(પ્રસંગ ૩ જો.)

વૃંદાવનમાં જે કોઈ વૈષ્ણવ અથવા વ્રજવાસિ આવતા
મને ભગવાનદાસજી બહુ આદરથી પ્રસાદ લેવરાવતા, દ્રવ્ય
પાતા અને જેમ બને તેમ વૈષ્ણુવને પ્રસન્ન રાખતા હતા.
ક દીવસ તેમણે સાંભળ્યું કે શ્રી ગુસાંઈજી અહિ પધારે છે.

ત્યારે તેમણે પોતાની પત્નીને પુછ્યું કે શ્રી ગુસાંઈ પધારે
 તો આપણે શી ભેટ કરીશું સ્ત્રીએ કહ્યું કે એક ઘોતીઉ તમે પ
 હોરો અને એક હું પહેરું બાકીનું સર્વ ભેટ કરી દઈએ. અને આ
 પણે બન્ને ઘર બહાર નીકળી જઈએ. આ વાત સાંભળી ભગ-
 વાનદાસજી બહુ પ્રસન્ન થયા અને સ્ત્રીની સરાહના કરવા લા-
 ગ્યા કે આનામાં મારાથી પણ વિશેષ ધર્મ છે. તેને ધન્ય છે. તે
 જોમ કહેશે તેમ હું કરીશ. આ પ્રમાણે કહી વજવાસીની સાથે
 જશાં શ્રી ગુસાંઈજીનો મુકામ હતો ત્યાં યમુનાપાર ગયા. હંકવત
 કરી શ્રી ગુસાંઈજીને ચધરાવવાની વીનતી કરી. શ્રી ગુસાંઈજીને
 ખબર પડી કે તે સર્વસ્વ ભેટ કરશે તેથી તે વૃંદાવન પધાર્યા
 પ્રાછા શ્રી ગોકુળ પધાર્યા. ભગવાનદાસજી ઉદાસ ચહેરે પાછા
 વૃંદાવન આવ્યા. તેમના ઘરમાં ચોરી થઈ અને ઉદાસી બીજા
 કુલ થઈ નહીં પરંતુ શ્રી ગુસાંઈજી ન પધાર્યા તેની ઉદાસી રહ
 ગઈ. પછી ભગવાનદાસજી આગ્રે આવી રહ્યા

(પ્રસંગ ૪ શ્લો.)

આગ્રામાં ભગવાનદાસજી રહેતા હતા. અને નવા પા
 બનાવતા હતા મહીનો પંદર દિવસ શ્રી ગોકુળ આવી રહેત
 હતા, વળી ગોપાળ પુરમાં આવી રહેતા હતા, અને કોઇવા
 પોતાને ઘેર શ્રી ઠાકુરજીની સેવા કરતા હતા. આ પ્રમાણે રહ
 તેમણે હજારો પદ બનાવ્યા. સર્વ પદોમાં કહે ભગવાન હિત
 રામરાય પ્રભુ એવી છાપ રાખી હતી તે સુબાની દીવાનગીર
 કરતા હતા છતાં તેમનું મન શ્રી ગુસાંઈજીના ચરણારવિંદમ
 દિવસ રાત રહેતું. હતું. જ્યારે તેમનો અંત સમય આવ્યો

યારે તેમને પાલખીમાં બોસાડી મળમાં લઈ ચાલ્યા પરંતુ
યારે અર્ધ રસ્તે અવ્યા ત્યારે તેમને ચેત આવ્યું તથી કહ્યું
મને પાછો લઈ ચાલો કારણ કે મળમાં વૃક્ષે વૃક્ષે વેણુધારી
મરાજે છે અને પત્રે પત્રે ચતુરભુજ વીરાજે છે એવે ઠેકાણે જો
|| દેહ પડે તો શ્રી ઠાકુરજીને વાસ આત્રે આથી તેમને પાછા
ઈ ચાલ્યા જ્યારે આગ્રે આવ્યા ત્યારે તેમની દેહ છુટી અને
જ ક્ષણે તેમણે ભગવત્લીલામાં પ્રવેશ કર્યો. આ ભગવાનદાસ
મ ગુસાઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હયા.

ચુહડાની વાર્તા.

(પ્રસંગ ૧ ભો.)

(વાર્તા ૨૪૪ મી)

આ ચાહુડો ગોવધનમાં રહતો હતો, નિત્ય વિલછુ કુંડ-
ર ઘાસ ખોદવા જતો હતો. વિલછુ કુંડની સામે શ્રી નાથજીનું
મંદિર હતું. શ્રી નાથજી નિત્ય વિલછુકુંડ દેખતા હતા. એક
દિવસ અધિકારીજીએ ભીંત કરાવી તથી વિલછુ જોવામાં
આવી નહીં શ્રી નાથજીને વિલછુ જોયા વિના ચાલે નહીં તથી
મણે સ્વપ્નમાં ચાહુડાને આજ્ઞા કરી કે તું શ્રી ગોકુળ જઈ
મ વલ્લભજીને કહે કે આભીત પડાવી નાંખો. તો હું વિલ-
ખનીત સેવા કરું. ત્યારે ચાહુડાએ કહ્યું કે એ કેમ માનશે ત્યા
મ નાથજીએ આજ્ઞા કરી કે તું કહેજે કે તમારૂં નામ શ્રી
|| ગોકુળનાથજી છે એવું શ્રી નાથજીએ મને કહ્યું છે, તેણે સવાયે
પ્રચાર કર્યો કે હું જઈ કે ન જઈ, ત્રણ દિવસ સુધી નિત્ય
શ્રી નાથજીએ તેને સ્વપ્નમાં આજ્ઞા કરી તથી ત્રીજે દિવસે તે
ચો. જઈને પોળીઆને કહ્યું કે શ્રી વલ્લભજીને વિનતી કરો કે
|| હુડો વિનતી કરવા આવ્યો છે ત્યારે પોળીઆએ કહ્યું કે હું

એમ વિનતી કરતો નથી. એવામાં લોકો એકઠા થયા અને દુર દુર ખસ એમ કરવા લાગ્યા. એવામાં શ્રી વલ્લભજીને ખખર પડી તેથી તેમણે તેને બોલાવ્યો અને સર્વ વાત પુછી ત્યારે તેણે કહ્યું કે મને સ્વપ્નમાં શ્રિ નાથજીએ આવી આજ્ઞા કરી છે. શ્રી વલ્લભજીએ ત્રણ વાર પુછ્યું કે શ્રિ નાથજીએ માફ નામ શું કહ્યું છે. તેણે ત્રણ વખત શ્રિ ગોકુળનાથજી નામ બતાવ્યું. પોતાના નામની બાજુ મળવાથી પોતે ઉઠીને તે ભંગીને ગળે લગાડ્યો અને મોટો ઉત્સવ માગ્યો. પછી ગોપાલપુર આવી ભીંત પાડી નંખાવી. શ્રિ નાથજીના સામે વિલછુકુંડ દેખાવા લાગ્યો એ ચાહુડો શ્રિ ગુસાંઈજીનો એવો કૃપાપાત્ર હતો જેના કહેવાથી શ્રિ વલ્લભજીનું શ્રિ ગોકુળનાથજી નામ પ્રસિદ્ધ થયું.

(મધુકરશાહ રાજની વાર્તા.) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૨૪૫ મી.)

આ મધુકરશાહ ઓડછાનગરનો રાજા હતો. શ્રિ ગુસાંઈજી કોઈ વખત ઓડછા પધાર્યા ત્યારે આ રાજા સેવક થયો અને શ્રિ ઠાકુરજીની સેવા કરવા લાગ્યો કે જે કોઈ વધસ્થુ આવતા તેના બહુ સત્કાર કરતો હતો. અને હર કોઈ કંઠી બંધ આવે તેના ચરણસ્પર્શ કરતો હતો, અને તેના પગ ઘોતે હતો. આ જોઈ તેના મિત્ર તેની મસ્કરી કરતા હતા. એક દીવસ રાજાના કાકાએ એક ગધેડું મંગાવી તેને દશ વિશ કંઠી પહેરાવિ તીલક કરી રાજાની પાસે મોકલ્યું. રાજાએ તે ગધેડાન ચરણસ્પર્શ કર્યા અને પગ ઘોઈ ચરણામૃત લીધું. રાજાને શુદ્ધ ભાવ જોઈ શ્રિ ઠાકુરજીએ પ્રગટ થઈ તેને દર્શન દીધાં અને આજ્ઞા કરી કે કંઈ માગો ત્યારે મધુકરશાહે માગ્યું કે

ઈષિયુવ પ્રત્યે મારો આવો ને આવો ભાવ સદૈવ રહે. જેમની કૃપાથી આપે મને દર્શન દીધા છે. શ્રી ઠાકુરજીએ પ્રસન્ન થઈ ઓજા કરી કે તારો એવોજ ભાવ રહેશે. મધુકરશાહ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપા પાત્ર હતા.

તુલસીદાસ સારસ્વત બ્રાહ્મણની વાર્તા (પ્રસંગ ૧ ભા.) . (વાર્તા ૨૪૬મી)

આ તુલસીદાસના પીતા શ્રી ગુસાંઈજીના જળધરીઆ હતા. જ્યારે તુલસીદાસ ન્હાના હતા ત્યારે શ્રી ગિરિધરજી વિગેરે છ બાલકોની સાથે ખેલવા જતા હતા. જ્યારે શ્રી ગુસાંઈજી લાલજીને ખોલાવતા ત્યારે છ લાલજી ઉઠીને તેમની પાસે જતા, તે વખતે તુલસીદાસજી પણ જતા હતા. શ્રી ગુસાંઈજી તેમને બાળક જાણી લાલજી કહેતા હતા, તેમનાં માતૃપિતાં તેમની બાળાવસ્થામાં ભગવત શરણુ થયાં હતાં. તેથી તેમનું પાલણુ પોષણુ શ્રી ગુસાંઈજી કરતા હતા. તુલસીદાસ પણ એમ જાણતા હતા કે હું એમનોજ બાળક છું. જ્યારે તુલસીદાસ મોટા થયા અને શ્રી ગુસાંઈજીના લાલજીઓ પણ મોટા થયા ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ સર્વ બાળકોને માથે સેવા પધરાવી આપી. ત્યારે તુલસીદાસના મનમાં એમ આવ્યું કે મને શ્રી ગુસાંઈજીએ કંઈ સેવા આપી નહીં. તેથી શ્રી ઠાકુરજીએ શ્રી ગુસાંઈજીને ઓજા કરી કે તુલસીદાસને સેવા પધરાવી આપો. તેમના દ્વારા કેટલાક જીવનો ઉદ્ધાર થશે. એ બાળપણમાં એમ સમજતા હતા કે હુંએ શ્રી ગુસાંઈજીનો લાલજી છું. આથી શ્રી ગુસાંઈજીએ તેમને ખોલાવિ શ્રી ગોપીનાથજી ઠાકુરજી પધરાવિ આપ્યા, અને ઓજા કરી કે તમે સીંધ દેશમાં જઈ જવને.

ટિષ્ઠમાર્ગનો ઉપદેશ કરે અને સર્વને અષ્ટાક્ષર મંત્ર સુનાવો. આથી તે લાલજીનામ ધારણ કરીને અને શ્રી ઠાકુરજી પધરાવીને ત્યાંથી ચાલ્યા. રસ્તામાં આવિ તેમણે રસોઈ કરિ, ભોજ ધર્યો અને શ્રિ ઠાકુરજીને વિનંતિ કરિ કે તમે આ લુખી રોટલી આરોગો નહીં તો હું શ્રી ગુસાંઈજીને કહિ દઈશ. શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થઈને આરોગ્યા અને કહ્યું કે તમે શ્રી ગુસાંઈજીને કહિ દેશો નહીં. મને તેમની બહુ ખીક લાગે છે. પછી તે શ્રી ઠાકુરજી પધરાવિ સિંધદેશ આવ્યા. તે બહુ ભોળા હતા. મનમાં એમ જાણતા કે શ્રી ઠાકુરજી શ્રિ ગુસાંઈજીથી બહુ ખીએ છે. જેથી જન્મ મુધી શ્રી ઠાકુરજીને શ્રિ ગુસાંઈજીની ખીક દેખાડતા હતા. શ્રિ ઠાકુરજી પણ એમ વર્તતા હતાં કે હું શ્રી ગુસાંઈજીથી બહુ ખીઈ છું. એ તુલસીદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા, શ્રી ઠાકુરજી તેમને લાલજી કહેતા. અને તેમના મનમાં લાલજીપણાની યુદ્ધિ સદૈવ રહેતી હતી. જેથી તેમને કેટલાક લાલમતિ કહેતા હતા. શ્રી ગિરિરાજજી, શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગોકુળ અને વરજલુખી વિષે તેમને દ્રઢ યુદ્ધિ હતી. દુર્લભ મનુષ્યદેહનો લાભ તેમણે ભગવતસેવા કરીને લીધો. આજ મુધી તેમના વંશનાં સિંધદેશમાં છે. તેઓ લાલજીવાળા કહેવાય છે. એ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

સોદાગરની વાર્તા

(પ્રસંગ ? ભા.)

(વાર્તા ૨૪૭ ભા.)

આ સોદાગર આગ્રામાં રહેતો હતો. ગોપાલપુરમાં શ્રી નાથજીનાં દર્શન કરી શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કર્યાં તો તેને ત પુર્ણ પુરુષોત્તમના દર્શન થયાં. આથી તે સોદાગર

સહકૃદ્વંશ શ્રી ગુસાઈજીનો સેવક થયો. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવી
 સેવા કરવા લાગ્યો. એક દીવસ જન્માષ્ટમીનો ઉત્સવ આવ્યો.
 ત્યારે આ આની પાંડોસમાં એક વાણીયો રહેતો હતો તેનો પુત્ર
 બહાણુ લઈ વેપાર કરવા ગયો હતો તે બુડી ગયાના સમાચાર
 આ વાણીયાને મળ્યા તથી તે રોવા લાગ્યો ત્યારે આ શોદા-
 ગરે વાણીયાને કહ્યું કે આજે જન્માષ્ટમીનો દીવસ છે તથી તું
 રો નહીં. ત્યારે તેણે કહ્યું કે પુત્ર જેવી વસ્તુ ગઈ છે તો કેમ રડું
 આ શોદાગરે કહ્યું કે તારો પુત્ર નહીં મરે ત્યારે વાણીયાએ કહ્યું
 કે ત્રણ દિવસ નહીં રડું. જો તું વૈષ્ણવ સાચો હઈશ તો મારો
 પુત્ર આવશે શ્રી ઠાકુરજી શોદાગરની વાર્તા સત્ય કરવાને
 વહાણુ બુડતી વેળાએ તેને એક પાટીઆપર જીવતો રાખ્યો
 હતો. બે દીવસે કીનારે આવ્યો અને તેના દેશમાં કાગળ
 લખ્યો. બીજે દિવસે (જન્માષ્ટમીના બીજે દીવસે) તેના કા-
 ગળ. આવ્યો આથી વાણીયો જઈ શોદાગરને પગે પડ્યો
 અને કહ્યું કે તમારી વાર્તા સાચી છે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે એ
 પ્રતાપ તો શ્રી ગુસાઈજીનો છે, વાણીયો તેના પત્રને સાથે લ-
 ઈને અને શોદાગરને લઈને ગોપાલપુર આવ્યો. અને શોદાગરના
 સંગથી સેવક થયો, પછી શોદાગરે શ્રી ગુસાઈજીને પુછ્યું કે
 ખેલના દીવસમાં શ્રી નાથજીનો ચરણાવિંદ કેમ ટાંકે છે!
 શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી કે વૃજભક્ત જે ખેલવા આવે છે
 તે ચરણાવિંદના દર્શન કરે. તો તેમને દાસ્યભક્તિ સ્પુરિત
 થાય છે તથી દાસત્વ-હૃદયમાં લાવીને શ્રી ઠાકુરજીની સન્મુખ

હાથ જોડી ઉભા રહે છે અને શ્રી ઠાકુરજી ખેલે છે. મજબૂત નીચી દ્રષ્ટિ રાખી હાથ જોડી ઉભા રહે છે તેથી ખેલવાનું, મુખ આવતું નથી તેથી શ્રી ઠાકુરજી ચરણારવિંદ દાંડિ દાસ્ય ભક્તિને છુપાવીને રાખ્ય ભક્તિને પ્રગટ કરે છે. મજબૂતોને રાખ્ય ભક્તિ પ્રગટ થાય છે તેથી શ્રી ઠાકુરજી સન્મુખ ખેલે છે, આથી શ્રી ઠાકુરજીને ખેલનો આનંદ થાય છે, આ કારણથી ખેલના સમયે શ્રી નાથજીના ચરણારવિંદ વસ્ત્રથી ઢાંકે છે. આ સાંભળી તે સોદાગર અને વૈષ્ણવ બહુ પ્રસન્ન થયા તે દીવસથી સોદાગરે શ્રી ઠાકુરજીના ચરણારવિંદ નિશદ્દિન - હૃદયમાં રાખ્યા કરજો તેમનું ધ્યાન ચુકી શકે તો દાસપણું શિદ્ધ નહિ થાય આથી તેણે ચરારવિંદનનું ધ્યાન રાખ્યું આ સોદાગર શ્રી ગુણાંધજીનો એવો કૃપા પાત્ર હતો.

(રૂપીકેશની વાર્તા.)

(પ્રસંગ ૧ ભા.)

(વાર્તા ૨૪૮ મી.)

રૂપીકેશ આગ્રામાં રહેતા હતા. શ્રી ગુણાંધજી આગરે પધાર્યા ત્યારે તે શ્રી ગુણાંધજીના શેવક થયા રૂપીકેશજી ઘોડાની દલાલી કરતા હતા. એક સોદાગર બહુ ઘોડા લાવ્યા તે સર્વ રૂપીકેશે વચાવી દીધા. આ સોદાગરની પાસે એક સરસ ઘોડો હતો તેના ચિન્હ રૂપીકેશ જાણુતા હતા. ખીજો કોઈ જાણુતો નહોતો રૂપીકેશે સોદાગર પાસે ઘોડો માગ્યો તેથી તેણે દલાલીમાં આ ઘોડો આપ્યો રૂપીકેશે તે ઘોડો શ્રી ગુણાંધજીને ભેટ કર્યો આ ઘોડો જોઈ શ્રી ગુણાંધજી બહુ પ્રસન્ન થયા. રૂપીકેશે શ્રી ગુણાંધજીને વીનંતી કરી કે શ્રી મહાપ્રભુજીનું પૂજા કરી મને સમજાવો. શ્રી. કરી કે

લોક—સોદર્યોનિજદતંત્રકંઠિતંસ્ત્રીયુદ્ધમવાત્માકંરુપુનસ્તદંતરગતંપાત્રીવિદૂત્સ્વમિયે ॥
શિલટાલુમયોવમૌરસમયઃ કશ્ચનેહિત્ત્સાક્ષિરુકંપંતતમાત્મકંપરમિદયેયં સદાવલમં ॥૧॥

આ ગ્રન્થ શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યો. કૃષ્ણભટજી અહીં
હતા. શ્રી ગુસાંઈજીએવામાં પધાર્યા રૂપીકેશે કૃષ્ણભટ-
ને કહ્યું કે મને સારી રીતે આ ગ્રન્થની સમજાણ પાડો ત્યા-
ં કૃષ્ણભટ કહ્યું કે શ્રી ઠાકુરજીના યુદ્ધમાં શ્રી સ્વામીનીજી
રાજે છે અને શ્રી સ્વામિનીજીના રૂદ્ધમાં શ્રી ઠાકુરજી ખી-
રે છે જ્યારે વિપ્રયોગ થયો ત્યારે બન્નેના રૂદ્ધથી આ સ્વ-
ઉત્પન્ન થયું. શ્રી ઠાકુરજીએ જાણ્યું કે હું શ્રી સ્વામિની-
જી અને શ્રી સ્વામિનીજીએ જાણ્યું કે હું ઠાકુરજી છું
વા અત્યંત વિરહ બન્નેને ઉત્પન્ન થયો. બન્નેના મુખેથી
રહાગિન જવાળા બહાર પ્રગટ થઈ ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ બં-
. અગ્નિક સંગોરેયરસમાં પ્રવેશ કરાવી તેથી ત્રીજું સ્વરૂપ
પ્રગટ થયું આ સ્વરૂપ બન્નેના વિરહાગિન અગ્નિ અને બન્નેને
યોગરસ એક તૃતિયાત્મક થયું એવું સ્વરૂપ ઠાકુરજીને
સહજ પરમેત્કૃષ્ટ એ સ્વરૂપનું સદા ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે એ-
શ્રી મહા પ્રભુજીનું સ્વરૂપ છે તેમની કૃપા વિના સંયોગરસ
ને વિપ્રયોગ રસનો અનુભવ ન થાય. આ વાત સાંભળી રૂ-
કેશજીએ એ સ્વરૂપ રૂદ્ધમાં રાખ્યું અને ભગવત્સ્વરૂપના
પ્રાન લીલા સહિત રૂદ્ધમાં થવા લાગ્યાં. જેવા લીલા સહિત
પ્રાન કરતા તેવા નવા પદ કરીને ગાતા હતા. એક દિવસ આ-
હરિવંશજી રૂપીકેશના ઘેર આવ્યા ત્યારે શ્રી મહાપ્રભુજીના
સ્વરૂપનો જે ગ્રન્થ શ્રી ગુસાંઈજી પાસે રીખ્યા હતા તે તેમને

કહ્યો ત્યારે ચાચાજીએ મહાપ્રભુજીનું સ્વરૂપ નામાત્મક શ્રી સર્વોત્કૃષ્ણજીનાં છે તે અને રૂપાત્મક શ્રીવલ્લભાષ્ટકમાં છે તે અને ગુણાત્મક સ્થુરિત કૃષ્ણ એમામતર્માં છે તે એ ત્રણે ગાંધના વર્ણના સમાવેશ આ એક પદ્યોક્તિ કરી બતાવ્યા રૂપીકેશજીના રૂદ્ધમાં શ્રી મહાપ્રભુજીનું સ્વરૂપ સ્થિર થયું. અને તે વિષ ક્ષણ ક્ષણમાં વિચાર કરવા લાગ્યા કોઈ સમય શ્રીકૃષ્ણ સાંકપાનિધી એવા સ્વરૂપનો કોઈ. સમયવૈશવાનર એવા સ્વરૂપનો કોઈ. સમય તસાર મુતરાસક્તીમાવપુરિ વીગહ એવા સ્વરૂપનો કોઈ વખત વસ્તુત કણળ એવા સ્વરૂપનો કોઈ વખત શિ માત્ર વત્તપ્રતિપ્રસન્નિલરમાંલાંશુભીતામુતીઃ એવા સ્વરૂપ વિચાર કરત હતા. રૂપીકેશજીને શ્રી મહાપ્રભુજીના સ્વરૂપનો એવો અનુભવ થવા લાગ્યો. રૂપીકેશજી શ્રી ગુસાંઈજીના એવાકૃપાપાત્ર હતા

(કાન્હાસની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ ભો.) (વાર્તા ૨૪૬)

એક સમય શ્રી ગુસાંઈજી રાજનગર પધાર્યા ત્યારે કાન્હાસ શ્રી ગુસાંઈજીના સેવક થયા. શ્રી ઠાકુરજી પધરાવ સેવા કરવા લાગ્ય. કાન્હાસના સ્ત્રી પુત્ર વિગેરે સર્વ સેવામાં નહોતા હતા. કાન્હાસના પુત્રની વહુ બહુ ભોળી હતી અને આચાર વિચારમાં સમજતી નહોતી. તેથી તેને સેવામાં નહાવા દેતા નહોતા. વહુ જે વૈષ્ણવ આવતા તેમની જુઠણ ઉપાડતી પોતાના કરતી, પગ ચાંપતી, પંખો કરતી, નહવરાવતી ઘરમાં બહુ કાઢતી વિગેરે કામ કરતી હતી પરંતુ તેને ભોળી બાણી શ્રી ઠાકુરજી આવી તેની સાથે વાતો કરતા હા અને બધી લીલા જણાવતા હતા. એક દિવસ શ્રી ઠાકુર-

તેને શૃંગાર કરતા હતા ત્યારે તેમના મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે આજે મોચીને ત્યાં જવું છે અને જોડા લાવવા છે અભિચાર તે કરતા હતા એવામાં કેઈ કાન્હદાસ ને ખોલવવા આવ્યો. અને વહુને પુછ્યું કે તમારો સાસરો ક્યાં છે ત્યારે વહુએ કહ્યું કે મોચીને ત્યાં જોડા લેવા ગયા છે આ વાત સાંભળી કાન્હદાસ બહાર આવી વહુને પગે પડ્યા. અને કહેવા લાગ્યા કે શેણવની, સેવાના પ્રતાપથી તારા રૂદ્યમા ભગવત્સ્વરૂપ ઉદય પામ્યું છે જેથી તું મારા મનની વાત જાણી ગઈ છું શ્રી ઠાકુરજી તારા પર પ્રસન્ન છે અને હું બહુ મુર્ખ છું કે મેં તારે સ્વરૂપ નહોતું નહીં. હવે તું નિત્ય સેવા કર અને તારી ઇચ્છાઆવે તે શૃંગાર શ્રી ઠાકુરજીને કર. અને સામગ્રી ધરાવો. તે દિવસથી હું સેવામાં નહાવા લાગી. અને ઘરના મનુષ્ય સર્વ વહુને પુછી સેવા કરવા લાગ્યા કાન્હદાસ અને તેમના પુત્રના વહુએવા પાપાત્ર ભગવદ્દીય હતા.

(મથુરદાસની વાર્તા.)

(પ્રકાશ ૧ ભાગ)

વાર્તા ૨૫૦ થી

આ વર્ણસણુવ ગોપાલપુરમાં રહેતા હતા. એક દિવસ મથુરદાસે શ્રી ગુસાઈજીને પુછ્યું કે આપની સૃષ્ટીમાં અને શ્રી મહાપ્રભુજીની સૃષ્ટીમાં કેટલું તારમ્ય છે. ત્યારે શ્રી ગુસાઈજીએ આજ્ઞા કરી મેં તારો ત્યાગ કર્યો, આ વખતે જે દશ પંદર વર્ણસણુવ ત્યાં જોડા હતા. તે સર્વેએ ત્યાગ કરવાની વાત સાંભળી માની મથુરદાસને ભગત્સ્મરણ કરવા છોડી દીધા. અને આખા ગામમાં ફેલાવી દીધી તેથી કેઈ તેને ભગત્સ્મરણ કરતા નહિ. તેમ કેઈ તેની પાસે બેસતા નહી. મથુરદાસે

એવો વિચાર કર્યો કે જંગલમાં જઈ કોઈને ખબર ન પડે તો
 ઠેકાણે દેહ છોડી દેવી. અન્નજળ છોડી દિધું. આ પ્રમાણે ત્રણ
 દિવસ વિતી ગયા. ચોથે દિવસે થથરદાસ ત્યાંથી જંગલમાં
 દેહ છોડવાને ચાલ્યા. રસ્તામાં બે ગાઉ ઉપર એક ગામ હતું
 ત્યાં એક જમનાબાઈ નામે શ્રી મહાપ્રભુજીની સેવક ડોસી ર-
 હિતી હતી. મથુરદાસે વિચાર કર્યો કે આ ડોસીને મારો ત્યાગ
 કર્યાની ખબર નહી હોય તથી તેમને ભગવત્સમરણ કરતો
 જાઉં. મથુરદાસ જમનાબાઈને ઘે. ગયા અને જઈને ભગવ-
 ત્સમરણ કર્યા ત્યારે તેમણે કહ્યું કે પ્રસાદ લઈને જાઓ. મથુર-
 દાસે કહ્યું કે મારો શ્રી ગુસાંઈજી ત્યાગ કર્યો છે તેમ વધ-
 રજીવોએ ત્યાગ કર્યો છે તથી હું દેહ છોડવા જાઉં છું જમનાબા-
 ઈએ કહ્યુંકે આવી ગાંડી વાત શું કરો છો. શ્રી ગુસાંઈજી કોઈ
 નો ત્યાગ કરે નહિ. શ્રી ઠાકુરજીએ શ્રી મહાપ્રભુજીને વચન
 દિધું છે કે જેને બ્રહ્મસંબંધ કરાવશે તેનો હું ત્યાગ નહિ
 કરું. અને તેને દોષ રહેશે નહિ. સિદ્ધાંત રહસ્ય ગ્રંથમાં કહ્યું છે કે
 વ્રહ્મસંબંધકરણાત સર્વેષાં દેહે જીવયો ॥ સર્વપદોપનવૃત્તીર્હિ દાપા પંચવિધાં સ્મૃતા ॥
 અંતઃકરણ પ્રબોધગ્રંથમાં કહ્યા છે કે સત્યસંકલ્પો વીણુર્નાન્યથાત
 કરીષ્યતી ॥ અન્યચલોક્તીક પ્રભુવત્કૃષ્ણો ન દષ્ટવ્યઃ કદાચ ન વળી શ્રિ મ-
 હાપ્રભુજીએ નિબંધમાં પણ કહ્યું છે કે એમારા માર્ગમાં જે
 આવશે અને અધર્મ કરશે, વેદ નિંદા કરશે. તો પણ તે નર્ક-
 માં નહિ જાય પરંતુ હિનયોનિમાં જન્મ લેશે.

લોક—અગ્રાપિવેદનિદાયાપધર્મકરણાતધાનરક્તેનયવેપાતકિંતુહીને પુજાયને ॥ ૧ ॥

શ્રી ઠાકુરજીએ ગીતાજીમાં કહ્યું છે કે

શ્લોક-સર્વધર્માન્પરિત્યજ્યમામેકશરણંવ્રજ ॥અર્હત્વઃસર્વપાપમ્યોમોક્ષમિષ્યમિમાશુચઃ ॥૧॥

આ પ્રમાણે 'અનેક ઠેકાણે કહ્યું છે તે શ્રી ગુસાંઈજી તારો ત્યાગ કેમ કરશે, તારી વાત હું સાચી માનું નહિ તમે અહીં બેસો, શ્રી ઠાકુરજીના દર્શન કરો, પ્રસાદ લ્યો, હું પણ પ્રસાદ લઈ તમારી સાથે શ્રી ગુસાંઈજીના દર્શન કરવા આવીશ. મથુરાદસે ન્હાઈને મહાપ્રસાદ લીધો. જમનાબાઈ મથુરાદાસને સાથે લઈ શ્રી ગુસાંઈજીનાં દર્શન કરવા આવી મથુરાદાસને જોઈને શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે વઈળશુવ ચાર દિવસ થયાં તું ક્યાં ગયો હતો. જમનાબાઈની વાત સત્ય કરવાને માર્ગની સ્થિરતા રાખવાને અને સૃષ્ટિનું તારતમ્ય બતાવવાને શ્રી ગુસાંઈજીએ આવી લીલા દેખાડી. એ મથુરાદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

માધવેન્દ્રપુરિની વાર્તા. (પ્રસંગ ૧ જો) (વાર્તા ૨૫૧ મી.)

માધવેન્દ્રપુરી મધ્વસંપ્રદાયના સન્યાસી હતા. બડેલમાં રહેતા હતા. તેમની પાશે શ્રી ગુસાંઈજી ભણુવા જતા હતા. નિત્ય શ્રી ગુસાંઈજી પુસ્તક ત્યાંજ મુકીને આવતા હતા. અને ઘેર આવી ભગવત્સેવા કરતા હતા. એક દિવસ માધવેન્દ્રપુરીએ શ્રી ગુસાંઈને કહ્યું કે તમે પુસ્તક અહિ મુકીને જાઓ છો ને કાંઈ જોખતા નથી. ત્યારે શ્રી ગુસાંઈજીએ કહ્યું કે તમે જે કહો તે બતાવું. માધવેન્દ્રપુરીએ જે પુછ્યું તે શ્રી ગુસાંઈજીએ સ્પષ્ટ કરીને બતાવ્યું. અને એવું બતાવ્યું કે માધવેન્દ્રપુરી જે જાણુતા હતા તેથી દશગણું બતાવ્યું. માધવેન્દ્રપુરીને બહુ વિચાર થયો કે આનું શું કારણ હશે. આટલું બધું ક્યાંથી

શિખ્યા હશે. અનેય પ્રકારનો વિચાર કરવા લાગ્યા, મનમાં વિસ્મય જેવું થઈ ગયું. આવો વિચાર કરતા રાત્રે સુતા ત્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ તેમને સ્વપ્નામાં કહ્યું કે હું શ્રી ગિરિરાજજીમાં પ્રગટ થયો છું અને મારી શેવા મારા વિના અન્ય કોઈ બાણુ તું નથી. તેથી તે શેવા દેખાડવાને વાસ્તે બિજું રૂપ ધરી શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી પ્રકટ થયો છું. જો તમારે મને પ્રાપ્ત થવાની ઈચ્છા હોય તો તેમને શરણુ જાઓ. આથી માધવેન્દ્રપુરીની ઉંઘ ઉડી ગઈ અને આખી રાત વિચાર કર્યો કે ક્યારે દિવસ ઉગે અને શ્રી ગુસાઈજી બાણુવા પધારે. બીજે દિવસે શ્રી ગુસાઈજી બાણુવા પધાર્યા ત્યારે માધવેન્દ્રપુરીએ કહ્યું કે આપ પુણ્ય પુરૂષોત્તમ થઈ મારા જેવાને મોહ કરવા તમે બાણુ છો. હવે મને ગુરૂ દક્ષિણા આપો. તમારે માથે શ્રી નાથજી ખીરાજે છે તેમની શેવા કરવાની થોડા દિવસ આજ્ઞા આપો. અને તમે મને સેવક કરો. શ્રી ગુસાઈજીએ કહ્યું કે હું તમારી પાસે વિદ્યા ભણ્યો છું તેથી તમને સેવક. નહીં કરું તમને મારાથી ઉપદેશ કે દેખાય. આથી માધવેન્દ્રપુરી બહુ ઉદ્વેગ થયાં તેથી ઉત્થાપન વખતે શ્રી નવનિતપ્રિયાજીએ શ્રી ગુસાઈજીને આજ્ઞા કરી કે તમે માધવેન્દ્રપુરીને સેવક કરો. શ્રી ગુસાઈજીએ માધવેન્દ્રપુરીને નામ નિવેરન કરાવ્યું. અને વૃજમાં સાથે લઈ જઈ શ્રિ નાથજીની શેવામાં રાખ્યા. અને બંગાળી લોકોને તેમની પાસે રાખ્યા. માધવેન્દ્રપુરી શ્રી નાથજીની શેવા કરવા લાગ્યા, પરંતુ પોતે સન્નાસી હતા તેથી શ્રિ નાથજીની જે કાંય લેટ આવતી તે બંગાળીઓને આપી દેતા પોતે કાંઈ રાખતા નહિ.

ને શ્રી ગુસાંઈજી તેમને કાંઈ કહેતા નહી, પછી જ્યારે શ્રિ
થજીની ઈચ્છા વૈભવ વધારવાની થઈ ત્યારે શ્રિ નાથજીએ
માધવેન્દ્રપુરિને કહ્યું કે તમે દક્ષિણમાં જઈ મલિયાગર પર્વત-
રથી ચંદન લઈ આવો. માધવેન્દ્રપુરિ ચંદન લેવા ગયા એટલે
કૃષ્ણદાસે ખંગાળિઓને કહી મુક્યા. એ વાત શ્રિ નાથજીના
ગત્યમાં લખી છે જેથિ અહીં લખી નથી. માધવેન્દ્રપુરી
રેનેલેવા ગયા અને હિમગોપાલજીનાદર્શન કર્યા ત્યાંહિમગો-
પાલજીએ આજ્ઞા કરી કે તમે મને અહીંજ ચંદન લગાડો.
જમાં ન જાઓ માધવેન્દ્રપુરીએ ત્યાં ચંદન સમર્પ્યું અને
છી ભગવતીલામાં પ્રાપ્ત થયા, એ માધવેન્દ્રપુરી શ્રિ ગુસાં-
જીના એવા કૃપાપોત્ર હતા.

(જાડા કર્નદાસની વાર્તા) (પ્રસંગ ૧ છે.) (વાર્તા ૨૫૨ મી.)

વૃજ વાસી તેમને ચાચા જાડા કહેતા. હતા- તે બહુ ચતુર
તા. સર્વ સંત મહંતની પરિક્ષા લેતા કરતા હતા. એક દિવસ
શ્રે ગોકુળ શ્રિ ગુસાંઈજીની પરિક્ષા લેવા આવ્યા, આ વખતે
શ્રે ગુસાંઈજી શ્રિ નવનિતપ્રિયાજીને પારણે બુલાવતા હતા.
જાડા કૃષ્ણદાસે દર્શન કર્યા તો કોઈવાર શ્રી ગુસાંઈજી બુલાવે
મને શ્રિ નવનિતપ્રિયાજી બુલે અને કોઈવાર શ્રિ નવનિતપ્રિ-
યાજી બુલાવે અને શ્રિ ગુસાંઈજી બુલે એવાં દર્શન થયાં. આ
તેઈ જાડા કૃષ્ણદાસ ચક્રીત થઈ ગયા. અને મનમાં સંદેહ થયો
કે શ્રી ઠાકુરજી આ હશે કે તે હશે અત્યંત સંદેહ થયો. પછી
શ્રે ગુસાંઈજી રાજલોગ ધરી બહાર પધાર્યા ત્યારે તેમના રોમ
પ્રમમાં શ્રિ નવનીતપ્રિયાજીનાં દર્શન થયાં આથી તેમણે શ્રિ

ગુસાંઈજીને દંડવત કરી વિનંતી કરિ કે હું જાહુ દુષ્ટ છું આપની પરિક્ષા લેવા આગ્યો છું, પરંતુ આપે મારી પરિક્ષા લીધ અને કૃપા કરી મારો સંદેહ મટાડ્યો માટે આપ મને શરણુલે શ્રિ ગુસાંઈજીએ કૃપા કરિ તેમને નામ નિવેદન કરાવ્યું :

(પ્રસંગ ૨ જો.)

પછી તે થોડા દીવસ ત્યાં કહી વૃંદાવનમાં અગ્યા અને રૂપસનાતનજીને મળીને પુછ્યું કે શ્રિ ઠાકુરજી શું કરે છે ત્યારે તેમણે કહ્યું કે શ્રી ઠાકુરજી ભોજન કરે છે. આથી જાડા કૃષ્ણદાસે કહ્યું કે શ્રી ઠાકુરજીની સર્વ લીલા નિત્ય છે, એક કાળાપચ્છિન્ન સર્વ લીલા કરે છે. છતાં તમે ભોજન કરે તે એક કહ્યું તેનું કારણ શું ? ત્યારે રૂપસનાતનજીએ કહ્યું કે એવા દર્શન તો શ્રી ગોકુળમાં શ્રિ ગુસાંઈજીને ઘેર થાય છે. કૃપા કરજેને કરાવે તેને દર્શન થાય છે આ સાંભળિ કૃષ્ણદાસ બ્રહ્મસન્ન થયા. પછી પોતે વૃજમાં ફર્યા કરતા અને ભગવદ્ ગુણાનુવાદ ગાયા કરતા હતા. તેમણે ઇંદ્રકોપચરિત્ર, રામપંચાધ્યાય, અને માધવ રૂઢીમાણી કળી ગાયાં છે વળિ ભોજનન પદ નવાં બનાવી ગાયાં. તેમની શાથે જેમને પ્રશંગ પડે તેમનિ અંતઃકરણુનિ જડતા મટી જતી હતી.

(પ્રસંગ ૩ જો)

એક વખત જાડા કૃષ્ણદાસ દ્વારકા યાત્રા કરવાને ગય હતા. રસ્તામાં એક ગામ આવ્યું ત્યાં દેવીનું દેવળ હતું, ત્ય જઈ રાત્રે સુતા હતા. શવારમાં એક માણસ બકરો લઈ દેવીપર્યટાવવા આવ્યો. ત્યારે કૃષ્ણદાસે કહ્યું કે તમે લોકો બકર

લાવો છે, પરંતુ કોઈ સીંહ ચલાવતું નથી. ત્યારે તે મનુષ્ય
લાલ્યો કે સીંહ પકડાય નહીં, ત્યારે કૃષ્ણદાસે કહ્યું કે સીંહ
કડી દઈ તો બકરાં ચુકી દે. તેણે બકરાં છોડી દીધાં. અને
૧૬૧ કૃષ્ણદાસ જંગલમાં જઈ સીંહને પકડી લાવ્યા. સીંહને
જે સર્વ મનુષ્ય નાશી ગયાં અને કૃષ્ણદાસને પગે લાગ્યા
ત્યારે કૃષ્ણદાસે તેમને કહ્યું કે આજ પછી તમે જીવંતી સા ક-
લા નહિ. એ એવા પરાક્રમી હતા તેમની કીર્તી આખા જંગ-
લમાં ફેલાઈ ગઈ હતી

(પ્રસંગ ૪ છે)

એક દીવસ કૃષ્ણદાસજી ચાચાજીને મળ્યા ત્યારે તેમને
પુછ્યું કે આ પુણી માર્ગમાં ક્યા ક્યા શાસ્ત્રમાં વચન પ્રમાણ
કે ત્યારે ચાચાજીએ કહ્યું કે વેદ શ્રી કૃષ્ણના વાક્ય, વ્યાસ સુત્ર
ની મહાભાગવતની ત્રણ ભાષા છે ૧ લૌકિક ભાષા, ૨ સમસ્ત
ભાષા, ૩ સમાધીભાષા. તેથી વેદ શ્રી કૃષ્ણના વાક્ય વ્યાસ સુત્ર
પ્રમાધિભાષા અતે ધર્મ શાસ્ત્ર એ પ્રમાણ છે તેમને મળતા પુ-
ણી અને મૃતિનાં વાક્ય ત્રણ પ્રમાણ છે તેમનાથી વિરુદ્ધ વા-
ક્ય પ્રમાણ નથી તેથી શ્રી મહાપ્રભુજીએ નિબંધમાં કહ્યું છે કે-

શ્લોક. વેદાઃશ્રીકૃષ્ણવાક્યાનિવ્યાસસુત્રાણિવૈવર્હિ ॥ સધાધિમાપાધ્યાસસ્યપ્રમાણંતચતુષ્ટયં ॥૧॥

ઉત્તરંપુર્વસંદેહવારકંપરિકીર્તિત ॥ અવિરુદ્ધંતુલ્યત્વસ્યગ્રમાણંતત્વનાન્સપાં ॥

एतद्विरुद्धं गत्सर्वेन तत्प्राज्ञं कथंचन ॥૨॥

આથી જાણ કૃષ્ણદાસે પુછ્યું કે અનેક પ્રકારના દેવ યુ-
જન, અનેક પ્રકારનાં વૃત્ત, અને અનેક પ્રકારનાં શાસ્ત્ર બહુદી-

વસથી પ્રમાણુ ચાલ્યાં આવે છે તો તેમનો વિચાર શો કરવો ત્યારે ચાચા હરિવંશજીએ કહ્યું કે એ નિર્ણય તો શ્રીમહાપ્રભુજીએ નિર્બંધ લખ્યો છે.

શ્લોક. બુદ્ધાવતારેત્વધુનાહદાંતયરાગાઃહ્રાઃ ॥ નાનામતાનિવિમોગુમૂત્વાકુર્વતિમોહનં ॥ ૧ ॥

અયમવહત્મોદોદીદમેવમતારણં ॥ ચક્રુર્ણનમજેત્માઘ્નઃ શાસ્ત્રાભ્યાસપરઃકૃપી ॥

તેષાંકર્મવશાનાંહિમવપ્વકરુષ્પતિ ॥૧ ॥ *

આનો અર્થ. જ્યારે શ્રી ઠાકુરજીએ જીવને મોહ કરવાને અને પોતાનું ભજન છોડવાનો વિચાર કર્યો ત્યારે બુદ્ધાવતાર લીધો. શ્રી ઠાકુરજીની એવીવિપરીત ઇચ્છા જાણીને દેવતા જે શ્રી ઠાકુરજીને વશ છે તેમણે બ્રાહ્મણને ઘેર જન્મી અનેક મત ચલાવવાને અનેક શાસ્ત્ર વર્ણન કર્યાં. એ વાતનો કોઈએ વીચાર કર્યો નહીં. શ્રી ઠાકુરજી મોહ કરે છે, ઠગાઈ કરે છે એવા બુદ્ધિમાને વિચાર ન કર્યો આવા વચન સાંભળી લોકોએ શ્રી ઠાકુરજીની સેવા છોડી દીધી. પંડિત હતા તે પણ કર્મ વશ થઈ ગયા. એવા કર્મ વશને સંસારનું ફળ થાય છે બીજું ફળ થતું નથી. આ સાંભળી કૃષ્ણદાસ પ્રસન્ન થયા. અને કહેવા લાગ્યા કે તમારા વિના મારો સંદેહ ભગવાને કોઈ સમર્થ નથી સર્વ લોકો જાણે છે કે શ્રદ્ધા અનેક પ્રકારની લોકમાં હોય છે પરંતુ ખરી શ્રદ્ધા થઈ? ત્યારે ચાચાજીએ નિર્બંધનો ૨લોક કહ્યો

શ્લોક. જ્ઞાનનિષ્ઠાતદાજ્ઞેવાસર્વજ્ઞોદિપદાપવેત્ ॥ કર્મનિષ્ઠાતદાજ્ઞેવાયદાચિંતંપ્રાસીદતિ ॥ ૧ ॥

મતેરિષ્ઠાતદાકૃષ્ણાંપ્રસીદતિ ॥ નિષ્ઠાભાવેકલંતસ્માન્નારત્વેવોત્તરવિનિશ્ચય ॥ ૨ ॥

અર્થ—જ્ઞાનનિષ્ઠા સાચી ક્યારે જાણુવી કે જ્યારે જીવ
 વર્ણ હોય. કર્મનિષ્ઠા સાચી ક્યારે જાણુવી કે જ્યારે અનેક
 કારણ કષ્ટ પડે દુઃખ હોયે તોંપણુ ચીત્ત પ્રસન્ન રહે. ચિત્ત પ્ર-
 સન્ન હોય તો કર્મ કરમવ્યર્થ જાય. ભક્તિ નિષ્ઠા સાચી ક્યારે
 જાણુવી કે જ્યારે શ્રી ઠાકુરજી પ્રસન્ન થાય. નિરંકાર વિનાંકુળ
 પ્રાપ્ત થતું નથી આ સાંભળી જાકા કૃશ્ણદાસજી બહુ પ્રસન્ન
 થયા. અને ગોપાળપુરમાં ગયા જન્મ પર્યંત શ્રી નાથજીની
 સેવા કરતા રહ્યા. કૃશ્ણદાસ શ્રી ગુસાંઈજીના એવા કૃપાપાત્ર હતા.

JUL 1958

BHAVAN'S LIBRARY

This book should be returned within a fortnight from the date
last marked below

Date of Issue	Date of Issue	Date of Issue	Date of Issue
11 JUL 1958	25 FEB 1962		
6 OCT 1959	5 MAR 1983		
14 DEC 1971	14 AUG 1984		
25 NOV 1973	22 DEC 1992		
	27 JUN 1994		
10 MAR 1978	3 JAN 2007		
24 MAR 1978			
12 MAY 1978			
25 JUN 1978			
21 MAY 1981			

શ્રી ગોકુલેન્દ્રજયંતિ પુષ્ટિમાર્ગિય વૈષ્ણવોને માટે નિત્ય નિયમના રર ગ્રંથ

આ પુસ્તક સમગ્ર વૈષ્ણવોએ ગોતાની પાસે રાખવા લાયક છે પોડસ ત્રયો ગતા આમ
 યોના વધારે સમયેય કરવામા આવેન છે
 આ માવોશ ગ્રંથના પુજન અને પાઠ કરવાથી પુણ્ય પ્રાપ્ત થાય છે એટલું જ નહીં પણ પુષ્ટિ
 માર્ગનો અપૂર્ણ મિદાન્ત સમજવા સારી આ એક અમલ્ય પુસ્તક છે આ મુન ગયો મારફત
 હોવાને લીધે તેનો લાભ ગ્રંથેત લાપા નહિ જનનારા વૈષ્ણવે કાઢીએ નહીં સત શકતા તેએ
 મટેજ આની દીઠ ગુજરાતી ભાષામા પુષ્ટિમાર્ગીય પાડત પામે કગવીને પ્રસિદ્ધ કરેલ છે અને જન
 વિગેરેમાં પુજની માથે રાખતુ અનુકુળ પડે તેને માટે આનુ સાધન પમુ ગુપ્ત આકાસ્ત રાખવામ
 આવશ્ય છે રેશમી મૂલ્ય સુધ્ય ૦-૧૦-૦

નાભાસ્વામી કૃત. ભકતમાળ.

લક્ષ્મીભાવપ્રસંગ, આ સંસ્કાર ત્રાપને મમાવનારા આ પુસ્તકના, ન્યાયમયા મસારજીના વર્ણ સમ
 કરનારા હોયને વાસ્તવિક થીને કનન પ્રથરભમિ એજ સત્ય અવતરણ છે, અને પ્રથરભમિ ગ્રંથ
 અગ્રણી સકળ હુએને લાગનારી, જન્મ જનમાતરમાં અગમ મુખ આપનારી, મનને નિરમળ કરી ભગ
 વદ રતરપને કરશવનોની તથા માર પાપોનુ મલક કરનારી છે. ઇત્યાદિનુ એકસોસીતોતે ક્રોડ ભકતોની
 અનન્ય ભાકતના ઐતિહાસિક દર્શનદારા પ્રતિપાન કરેલ છે તતપશ્ચાત ધર્મ નિયામ નૈરાશ્ય શત
 વસા, મધુરભાષાના કૌમ વિનોદ અને ગીતાશાળ વગેરે વિષયોનુ સારી રીતે વિવેચન મુજુ છે
 શ્રી ભક્તિ મોગના શિષ્યોને સાત્તીક શ્રદ્ધા જલિ પામવા થયા ભક્તિના પ્રભાવ વિષે મામ મામ હોમ
 તો તેનો નાશ થઈ દહભાવ થવા આ પુસ્તક ઉમદા છે મૂલ્ય ૧-૧-૦

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા પંચરત્ન. મુળસાહત ગુજરાતી દીકા.

આમા ગીતાકેનો અર્થ સરત ગુજરાતી ભાષામા છે અર્થ ધણુ મોટા અને ચોખ્ખા હોવાથી
 સાધારણ નજરવાળા પછુ સારી રીતે વાંચી શકે છે ગીતામદ્યમ ૮૮ શ્લોકનુ ગુજરાતી દીકા સહિત છે
 ન્યામ, કરન્યાસ, લદ્માદિ ન્યામ અને વિનિયોગ આદી સર્વ સુમદ્યતી, દીકા સહિત છે વિનિયોગ
 સદસનામ, લીરમસ્તવરોજ, ગુરુચીત ગદ્યદ્વાય, અનુ શ્લોકી પ્રાગવત, સમસ્તોષી ગ્રીનાનારાયણ
 કવચ, મધુરભાષાના વિગેરે સર્વ ગુજરાતી દીકા સાહય છે આમા (૧) અર્જુન અર્થે મારથી, (૨)
 વેરાટરવરપ, (૩) ગીતામદ્ય, (૪) રામાકૃષ્ણ, (૫) શેષસાહ વિષ્ણુભગવાન, (૬) શ્રીમ પીતામદ, (૭)
 અનુસ્મૃતી, (૮) ગદ્યદ્વાય, આદિ આઠ મિત્રા કે જેને જાણ પોકે સેનિરી મુદ્દા છે. ૭
 ચોગેજ આના વધુ નાજન પ્રાકે મુક નિ ગામ પેસરેજ આના શુદ્ધ

મુળનાર્થ ૮ ૧૫
 મહાદેવ રામચંદ્ર જનગુરુ
 નવ દરબા - અમદાવાદ